

โครงการวิจัยเรื่อง

ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

คณะผู้วิจัย

ศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุมิตรา รัตนกุล หัวหน้าโครงการวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์

ดร.ลักขณา ดาวรัตนหงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วชิราภรณ์ วรรณดี

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

มหาวิทยาลัยมหิดล

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

2538 - 2542

เอกสารหมายเลข 2

ประมวลองค์ความรู้ชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก
ในประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์

คำนำ

รายงานผลการวิจัยเรื่อง “ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย” ซึ่งศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงสุริยา รัตนกุล เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย มีผู้ร่วมวิจัยได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ดร.ลักขณา ดาวรัตนหงษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วชิราภรณ์ วรรณดี อาจารย์และนักวิจัยประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

รายงานวิจัยเรื่องนี้แบ่งเป็นสี่เล่ม เล่มแรก เป็นประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลมลายู-โปรตีนเซียะ ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล เป็นผู้วิจัย ประกอบด้วยคำนำเสนอเชิงวิเคราะห์ กล่าวถึงความหมายของคำว่าชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ และชาวเขา ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์ ขอบเขต แนวความคิด ประโยชน์ และวิธีดำเนินการวิจัย บทวิเคราะห์ขององค์ความรู้ของชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลมลายู-โปรตีนเซียะ บทสรุป บรรณานิติศาสตร์ และบรรณานุกรม

เล่มที่สอง เป็นประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก ซึ่งรองศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เป็นผู้วิจัย ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย ปัญหาเรื่องชื่อของภาษาและกลุ่มชน ผลงานการศึกษาของกลุ่มชนที่พูดภาษาออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน บทสรุป บรรณานิติศาสตร์ บรรณานุกรม และภาคผนวก ในภาคผนวกนี้เป็นความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยตามตระกูลภาษาที่ได้เรียงลำดับไว้

เล่มที่สาม เป็นประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ซึ่ง ดร.ลักขณา ดาวรัตนหงษ์ เป็นผู้วิจัย ประกอบด้วยบทสรุป บทวิเคราะห์ บรรณานิติศาสตร์ และบรรณานุกรม

เล่มที่สี่ เป็นประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไท ซึ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วชิราภรณ์ วรรณดี เป็นผู้วิจัย ประกอบด้วย ภาพรวมองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทในประเทศไทย บทวิเคราะห์ บทสรุป บรรณานิติศาสตร์ และบรรณานุกรม

คณะผู้วิจัยคาดว่ารายงานผลการวิจัยเรื่องประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยนี้ จะเป็นประโยชน์แก่การวิชาการด้านชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยที่ได้มีการศึกษาวิจัยหรือบันทึกไว้ให้มาอยู่ในที่เดียวกัน

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 2 ประมวลองค์ความรู้กลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย	1
2.1 ความนำ	1
2.2 กลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย	2
2.3 ปัญหาเรื่องชื่อของภาษาและกลุ่มชน	4
2.4 ผลงานการศึกษากลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	6
2.5 สรุป	16
บรรณนิทัศน์	18
บรรณานุกรม	161
ภาคผนวก	221

บทที่ 2

ประมวลองค์ความรู้กลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย

2.1 ความนำ

การประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับผู้พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย เป็นผลมาจากการศึกษาหนังสือ ผลงานวิจัย บทความ วิทยานิพนธ์ ฯ เกี่ยวกับกลุ่มชนที่พูดภาษาต่างๆ ในตระกูลนี้ที่อยู่ในประเทศไทย โดยนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รหัสที่พบในเอกสารข้อมูลคือรหัส AA (Austroasiatic) รหัสตามมาสตามตัวอักษรเป็นชื่อของกลุ่มภาษา ได้แก่ Mon (Mon) Nyk (Nya Kur) Kns (Kensiw, Sakai) Lwa (Lavue) Lmt (Lamet) Pla (Plang) Plg (Palaung, Dala-ang) Waa (Wa) Soo (So) Bru (Bru) Vmn (Vietnamaese) Sov (So Thavung) Kmu (Khmu) Tin (Mal, Praj) Mbr (Mlabri) Kuy (Kuy) Nyu (Nyeu) Kmr (Khmer) Chg (Chong) Ksg (Kasong) Smr (Samre) และ Soc (Sa-oc) ส่วนรหัสสองตัวหรือสี่ตัวสุดท้ายเป็นเนื้อหาที่แยกไว้ทั้งหมด 16 ฐานที่กล่าวไว้ข้างต้น ตัวอย่างเช่น AA Mbr LC เป็นงานที่เกี่ยวกับภาษาและการสื่อสารของกลุ่มที่พูดภาษามลาบรี (ตองเหลือง) AA Kmr ANAR เป็นงานที่เกี่ยวกับศิลปะและดนตรีของกลุ่มที่พูดภาษาเขมร เป็นต้น

ออสโตรเอเชียติก เป็นชื่อตระกูลภาษาที่เก่าแกในเอเชียอาคเนย์ คำว่าออสโตรเอเชียติก หมายถึงคนที่อยู่บนแผ่นดินเอเชีย ซึ่งต่างจากออสโตรนีเซียน (หรือมาลาโยโพลีเนเซียน) ซึ่งหมายถึงคนที่อยู่บนหมู่เกาะต่างๆ ของเอเชีย เอเชียอาคเนย์ในปัจจุบันประกอบขึ้นจากกลุ่มบุคคลที่พูดภาษาแตกต่างกันเป็นพันๆ ภาษา ภาษาเหล่านี้แยกตามลักษณะได้เป็น 5 ตระกูลภาษา ได้แก่ ตระกูลออสโตรเอเชียติก ตระกูลไท-กะได ตระกูลจีน-ทิเบต ตระกูลมอ-เย้า และตระกูลออสโตรนีเซียนหรือมาลาโยโพลีเนเซียน ความคิดในการจัดแบ่งเป็น 5 ตระกูลภาษานี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของนักภาษาศาสตร์เอเชียอาคเนย์ นอกจากนี้เชื่อว่ากลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกจะเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมของดินแดนแผ่นดินใหญ่เอเชียอาคเนย์ (Matisoff, Diffloth, Smalley, ฯ) ในปัจจุบันพบผู้ที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกกระจายตัวอยู่เป็นบริเวณกว้างในเอเชียอาคเนย์ โดยเหนือสุดพบในเขตตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ได้สุดพบในเขตแหลมมะลายู ทางตะวันออกได้แก่ประเทศเวียดนาม และตะวันตกไกลไปถึงอินเดีย ประชากรพูดภาษาต่างๆ กันทั้งสิ้นกว่า 150 ภาษา (Diffloth 1981) พัฒนาการของการศึกษากลุ่มชนนี้ เริ่มตั้งแต่การเดินทางมาสู่ดินแดนเอเชียของชาวยุโรปในสมัยศตวรรษที่ 18-19 ได้แก่ หมอสอนศาสนา นักการปกครอง นักเดินทาง ฯ และได้พบคนพื้นเมืองกลุ่มต่างๆ ได้จัดบันทึกไว้ เมื่ออังกฤษและฝรั่งเศสมีอาณานิคมในดินแดนแถบนี้ ก็ได้เริ่มมีการศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มภาษาในอินโดจีนและในอินเดีย ต้นศตวรรษที่ 19 ได้มีการตื่นตัวด้านเอเชียศึกษาในยุโรป นักภาษาศาสตร์ชาวเยอรมัน Wilhelm Schmidt ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาษาอย่างเป็นระบบ มองเห็นมนุษยชาติกลุ่มสำคัญกลุ่มนี้และความเชื่อมโยงของภาษาต่างๆ ในตอนกลางของเอเชียและในหมู่เกาะมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก โดยเชื่อว่าภาษาเล็กภาษาน้อยต่างๆ ในบริเวณนี้มีต้นกำเนิดเดียวกัน (ให้ชื่อว่าออสโตรเอเชียติก) ซึ่งความคิดนี้เป็น

ที่เชื่อของนักภาษาศาสตร์ต่อมา และได้มีความพยายามที่จะสืบสร้างหาภาษาต้นกำเนิด (Proto-Austro-Asiatic) โดยนักวิจัยยุโรปอีกหลายท่าน ซึ่งในระยะต้นการจัดแบ่งสาขาย่อยๆ ว่าภาษาอะไรอยู่ในสาขาใด ยังสับสนไม่ชัดเจน จนกระทั่งมาถึง André-Georges Haudricourt ชาวฝรั่งเศสซึ่งเป็นนักภาษาศาสตร์สมัยใหม่ ได้ศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการของภาษาต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ เช่น วิวัฒนาการการเกิดวรรณยุกต์ของภาษาในเอเชียอาคเนย์ โดยใช้ตัวอย่างจากภาษาเวียดนาม และเชื่อว่าภาษาเวียดนามอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก ไม่ใช่ตระกูลไทดังที่เคยมีผู้จัดไว้ (สุริยา รัตนกุล, 2539) หลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 1954 สหรัฐอเมริกาได้เข้ามามีบทบาทในประเทศเขมร ลาว เวียดนาม มีนักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน สำนัก Summer Institute of Linguistics ซึ่งมีจุดประสงค์ด้านการศึกษาภาษาเพื่อการถ่ายทอดคัมภีร์ไบเบิลเป็นภาษาต่างๆ มาทำงานภาษาต่างๆ ในประเทศเวียดนาม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก นักวิจัยกลุ่มนี้ได้สร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มออสโตรเอเชียติกในเวียดนามไว้ได้เป็นอย่างมาก เช่น David Thomas, Kenneth Smith, Kenneth Gregerson, Robert K. Headley, John and Carolyn Miller etc. Thomas และ Headley ได้จัดแบ่งสาขาย่อยในตระกูลออสโตรเอเชียติกซึ่งเป็นที่เชื่อถือและพัฒนาต่อมาโดย Gerard Diffloth นักภาษาศาสตร์เชื้อสายฝรั่งเศสที่สอนในมหาวิทยาลัยในอเมริกาและเป็นผู้ที่เขียนภาษาต่างๆ ในตระกูลออสโตรเอเชียติกลงใน Encyclopedia Britanica (1974) หลังจากสหรัฐแพ้สงครามเวียดนาม ปี 1975 Summer Institute of Linguistics ได้ย้ายมาตั้งในประเทศไทย David Thomas และ Dorothy Thomas ได้มีส่วนในการสอนนิทานภาษาพื้นบ้านและวิธีการเก็บข้อมูลภาษาศาสตร์ภาคสนามร่วมกับนักภาษาศาสตร์ชาวไทย ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างนักภาษาศาสตร์ขึ้นในประเทศไทย โดยสร้างผลงานด้านภาษาต่างๆ ในรูปของวิทยานิพนธ์ปริญญาโทและปริญญาเอกและงานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นก็ยังมีนักภาษาศาสตร์ชาวยุโรปอเมริกาและญี่ปุ่นได้มาศึกษาภาษาต่างๆ ในประเทศไทยและในประเทศเวียดนาม ลาว และเขมร ได้แก่ William Smalley, Gerard Diffloth, Franklin Huffman, Michal Ferlus, Christian Bauer, Mitani * ได้มีการศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยเช่นเดียวกับนักภาษาศาสตร์ชาวไทย เช่น สุริยา รัตนกุล, ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ, ทะนัน จันทรุพันธ์, สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เป็นต้น

2.2 กลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกประเทศไทย

ดินแดนประเทศไทยตั้งอยู่ใจกลางเอเชียอาคเนย์ ในปัจจุบันได้พบกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลต่างๆ ทั้งห้าตระกูลที่กล่าวไว้ใน 2.1 กระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ จำนวนทั้งสิ้นถึงกว่า 60 กลุ่ม โดยปัจจุบันกลุ่มคนที่พูดภาษาไทยเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีกลุ่มคนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกกว่า 20 กลุ่ม เป็นต้น ข้อมูลนี้มาจากโครงการวิจัยเพื่อจัดทำแผนที่ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ อย่างไรก็ตามได้มีการบันทึกโดยนักปราชญ์ของไทย เช่น เสฐียรโกเศศ ว่าดินแดนสุวรรณภูมินี้เดิมเป็นดินแดนมอญ ขอม ละว้า ข่า ขมุ จากหลักฐานทางโบราณคดี

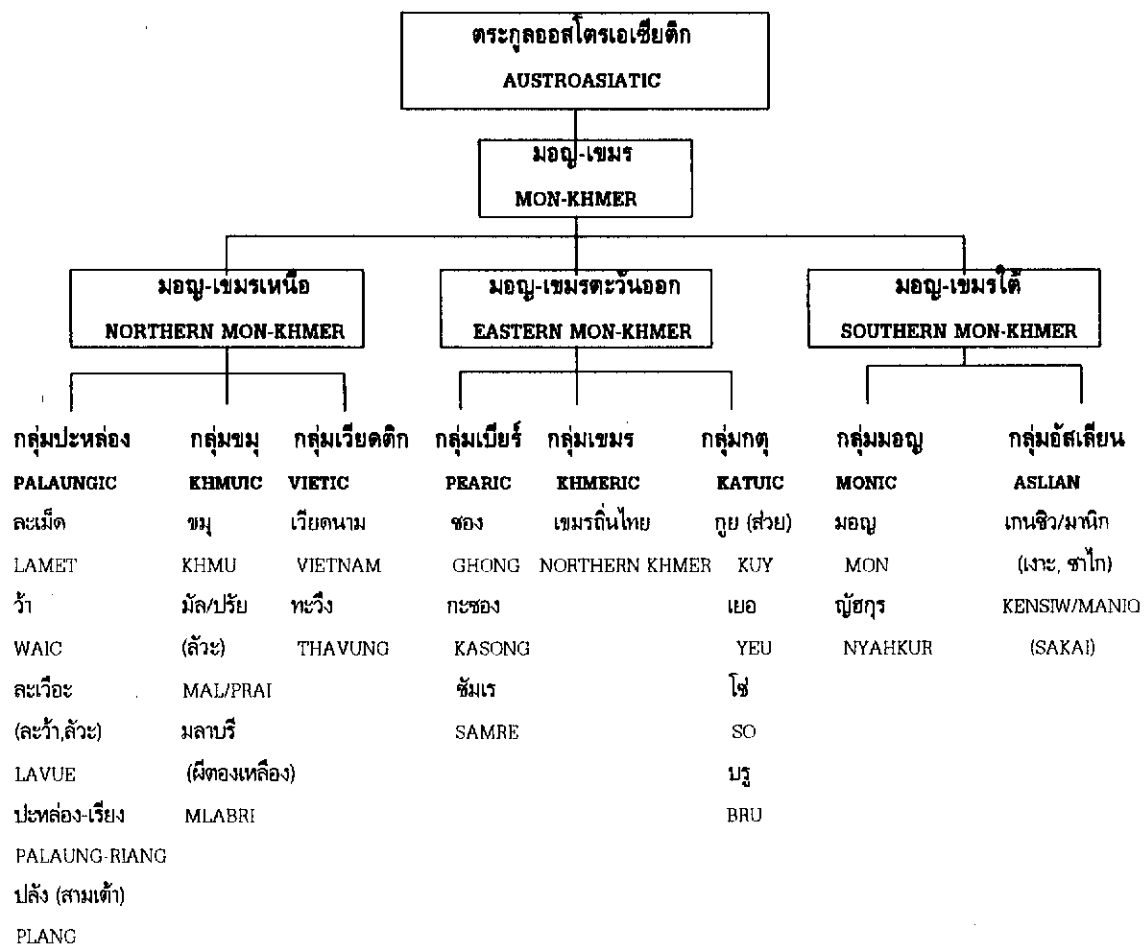
เอกสารทางประวัติศาสตร์ และการศึกษาค้นคว้าของนักประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และนักปราชญ์ด้านชาติพันธุ์ ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศในปัจจุบัน เช่น งานของธิดา สารยา (2532, 2535) ศรีศักร วัลลิโภดม (2533) จิตร ภูมิศักดิ์ (2519) Gerard Diffloth (1984) ฯ ล้วนยืนยันว่ากลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก โดยเฉพาะกลุ่มย่อยมอญ-เขมร เป็นกลุ่มชนที่ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ประเทศไทยปัจจุบันมาช้านาน และมีอิทธิพลต่อกลุ่มชนอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกันทั้งด้านการเมือง สังคม และวัฒนธรรมอย่างมาก เช่น เขตลุ่มแม่น้ำโขง และแม่น้ำมูลตอนล่างโดยเฉพาะเขตอุบลราชธานี และยโสธร เชื่อว่าเป็นที่ตั้งของอาณาจักรเจนละ ซึ่งเป็นอาณาจักรเขมรโบราณเมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 6-7 กลุ่มชนต่างๆ ในยุคนี้ส่วนมากเป็นกลุ่มมอญ-เขมร ได้แก่ เขมร กูย/กวย ของ ชัมเร ฯ ในบริเวณเขตภาคกลางต่อกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ตั้งของอาณาจักรทวารวดี ซึ่งใช้ภาษามอญโบราณเป็นภาษากลาง (ธิดา สารยา 2535) งานด้านจารึกและโบราณคดีได้พบศิลาจารึกเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย เป็นภาษามอญโบราณ และเขมรโบราณ อายุย้อนกลับไปถึงศตวรรษที่ 5-6 ซึ่งในชั้นแรกเขียนด้วยอักษรอินเดียโบราณ เช่น อักษรปัลลวะ ต่อมาจึงได้พัฒนาเป็นอักษรภาษามอญ และเขมรต่อไป งานที่ยืนยันการตั้งถิ่นฐานของคนที่พูดภาษามอญ-เขมรในเขตประเทศไทยเมื่อกว่า 2000 ปีมาแล้ว คืองานที่ศึกษาร่องรอยทางภาษาของพวกชาวบนที่เรียกตัวเองว่า ญัฮกุร ซึ่งปัจจุบันมีถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ชัยภูมิ และโคราช โดยใช้วิธีการทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติของ Gerard Diffloth (1984) ซึ่งได้พบว่าภาษาพูดของภาษาญัฮกุรปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกับภาษามอญโบราณที่พบในจารึกภาษามอญทวารวดี การค้นพบนี้บ่งชี้ว่ากลุ่มชนที่พูดภาษาญัฮกุรนี้คือชนส่วนที่หลงเหลือของผู้ที่ใช้ภาษามอญสมัยทวารวดี ภาษามอญโบราณแตกต่างจากภาษาของชนมอญปัจจุบัน เนื่องจากภาษามอญได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากหลังจากการปะทะสังสรรค์กับวัฒนธรรมและภาษาของกลุ่มชนอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียงกัน และได้มีการประสมกลมกลืนกันเป็นภาษามอญที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ในขณะที่กลุ่มญัฮกุรไม่สามารถประสมกลมกลืนต้องล่าถอยอยู่เฉพาะกลุ่มของตนบนเขตที่สูงเป็นชนส่วนน้อยของสังคมที่ยังหลงเหลืออยู่ในดินแดนรอยต่อระหว่างภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ยังคงพูดภาษาที่มีลักษณะเฉพาะของตนแตกต่างไปจากกลุ่มคนรอบข้างซึ่งพูดภาษาไทย-ลาว

นอกจากนี้ในเอกสารประวัติศาสตร์ของไทยในยุคสมัยต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยรัตนโกสินทร์ เช่นหนังสือบันทึกประวัติศาสตร์เหตุการณ์บ้านเมืองยุคต้นรัตนโกสินทร์ ได้บันทึกการติดต่อและการติดสงครามกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง ลาว เขมร เวียดนาม พม่า ซึ่งทำให้มีการอพยพโยกย้ายผู้คนจากประเทศเหล่านั้นเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานในเขตจังหวัดภาคกลางไม่ห่างจากพระนครมากนัก เช่น นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี อุทัยธานี สุพรรณบุรี ฯ ซึ่งในบรรดาผู้อพยพ หรือเชลยศึกเหล่านั้นนอกจากเป็นกลุ่มไทย-ลาวแล้วจำนวนไม่น้อยเป็นกลุ่มคนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก นอกจากนี้ปัญหาความแห้งแล้ง ขาดแคลนแหล่งทำมาหากิน และความไม่สงบศึกในเขตประเทศเพื่อนบ้าน ก็ทำให้กลุ่มชนต่างๆ จากประเทศเพื่อนบ้านอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยเป็นระยะๆ ในประเทศไทยปัจจุบันจึงพบว่ามีกลุ่มคนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยถึง 22 กลุ่มภาษา ได้แก่ 1. มอญ (Mon) 2. ญัฮกุร (Nyk) 3. เกนชิวหรือซาไก (Kns) 4. ขมุ (Kmu) 5. ปรี-มัล หรือถิ่น (Tin) 6. มลาปรีหรือตองเหลือง (Mbr) 7. เวียดนาม (Vnm) 8. โซ-ทะวี่ง (Sov) 9. ละเวือะ หรือละว้า (Lwa) 10. ละเม็ต (Lmt) 11. ปลั่ง (Pla) 12.

ปะหล่อง หรือดะลั้ง (Plg) 13. ว้า (Waa) 14. โซ่ (Soo) 15. บรู (Bru) 16. กูย (Kuy) 17. เยอ (Nyu) 18. เขมร (Kmr) 19. ชอง (Chg) 20. กะซอง (Ksg) 21. ซัมเร (Smr) และ 22. ซะโอจ (Soc)

กลุ่มภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันโดยแยกเป็น 8 สาขา (สุริยา 2531) แผนภูมิต่อไปนี้แสดงความสัมพันธ์ของภาษาต่างๆ ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติกที่พบในประเทศไทยและได้บันทึกไว้ในรายงานการวิจัยเพื่อจัดทำแผนที่ภาษาในประเทศไทยของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล (สุวิไล 2541)

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของภาษาในตระกูลภาษาต่างๆ ที่พบในประเทศไทย

2.3 ปัญหาเรื่องชื่อของภาษาและกลุ่มชน

จากการศึกษาเอกสารและทำงานกับกลุ่มชนที่พูดภาษาออสโตรเอเชียติก ผู้วิจัยได้พบปัญหาสำคัญทำให้เกิดความสับสนแก่บุคคลทั่วไปคือ ปัญหาเรื่องชื่อของภาษาและกลุ่มชน กล่าวคือ กลุ่มชนหนึ่งอาจมีชื่อมากกว่าหนึ่งชื่อ และชื่อหนึ่งชื่ออาจจะใช้เรียกได้มากกว่าหนึ่งกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มชนต่างๆ จะมี

ชื่อที่เรียกตนเองซึ่งมักจะเป็นชื่อที่แปลว่า **คน**ไม่ใช่สัตว์ ผี ชี้อ้ำ หรือคนป่าเถื่อนโง่เง่า เช่น ชื่อกลุ่มที่แปลว่า คน (ขมุ, ของ, กุย), คนในป่า (มลาปรี), คนบนภูเขา (บรู, ญัฮกูร), คนทำนา (ซัมเร) ฯ และจะมี**ชื่อที่บุคคลภายนอกเรียก** ได้แก่คำที่ชาวบ้านทั่วไปเรียก ได้แก่คำว่า ลัวะ ละว้า ข่า ส่วย ผีตองเหลือง ฯ หรือ**ชื่อที่ทางราชการเรียก** เช่น ถิ่น ชาวบน ฯ ชื่อที่บุคคลภายนอกเรียกส่วนมากจะเป็นชื่อที่มีความหมายไม่ดีหรือเป็นเชิงดูถูกชื่อต่างๆ ที่ใช้เรียกภาษากลุ่มชนเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาในการกำหนดชื่อสับสน โดยเฉพาะคำว่า ลัวะ ซึ่งคนไทยภาคเหนือใช้เรียกกลุ่มชนดั้งเดิม ในเขตภาคเหนืออาจหมายถึง ลัวะที่จังหวัดน่าน ซึ่งเรียกตัวเองว่า มัล หรือปรัย และหมายถึงลัวะที่จังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอนที่เรียกตัวเองว่า ละเวือะ ส่วนราชการโดยเฉพาะศูนย์สงเคราะห์ชาวเขาจะนำไปเรียกกลุ่มชนหลายกลุ่ม ซึ่งส่วนมากเป็นกลุ่มมอส์โตรเอเซียติกที่อยู่บนที่ราบสูง เช่นกลุ่มมัล-ปรัย ที่จังหวัดน่าน กลุ่มละเวือะที่เชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน กลุ่มละเม็ดที่ลำปาง และบางกลุ่มที่จังหวัดเชียงราย ฯ คำที่คนภายนอกเรียกบางคำเป็นที่เกลียดชัง เช่นคำว่าถิ่น คำว่าชาวบน คำว่าข่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการเขียนชื่อด้วยวิธีการสะกดที่ต่างกัน เช่น โส้ หรือโล้ ปรัย หรือไปร ซัมเร หรือซำเร หรือสำเร เป็นต้น หรือในบางกรณีชื่อมีความแตกต่างกันตามสำเนียงการออกเสียงภาษาถิ่นที่ต่างกัน เช่น กุย หรือกวย ส่วนกลุ่มชาไกซึ่งเป็นชื่อที่คนทั่วไปเรียก หรือเฉพาะคนไทยเรียกว่า เงาะป่า หรือเงาะป่าชาไก ตามลักษณะผมหยิก นั้น มีกลุ่มย่อยที่พบในประเทศไทยเรียกกลุ่มของตนว่า มานิก ซึ่งแปลว่า “คน” และเรียกภาษาที่พูดว่า เกนจิว เป็นต้น ซึ่งเป็นการเรียกชื่อภาษาและกลุ่มชนแตกต่างกันออกไปในขณะเดียวกันคำเรียกภาษาและกลุ่มชนมักจะเป็นคำเดียวกัน

ตัวอย่างชื่อที่เป็นปัญหามิดังนี้

ชื่อที่คนทั่วไปเรียกหรือรู้จัก	ชื่อราชการ	ชื่อที่เรียกตนเอง
ลัวะ (น่าน)	ถิ่น	มัล, ปรัย (ไปร, ไพร)
ลัวะ, ละว้า (เชียงใหม่, แม่ฮ่องสอน)	ลัวะ	ละเวือะ
ละว้า (กาญจนบุรี, สุพรรณบุรี, อุทัยธานี)	ลัวะ	(อ) กว๊อง
ละว้า (เพชรบูรณ์)	ชาวบน	ญัฮกูร
คนดง, ชาวบน (ชัยภูมิฯ)	ชาวบน	ญัฮกูร
ลัวะ	ลัวะ	ว้า
สามเต้า	ลัวะ	ปลั่ง
ปะหล่อง	ปะหล่อง	ดาละอั้ง
โซ้, ข่ากะโซ้, ข่า	โซ้	โซ้, บรู
โซ้, ข่า	โซ้	ทะวึ่ง
ส่วย	ส่วย	กวย, กาย
ของ	ของ	ของ
ของ	ของ	กะของ, ซัมเร

ชาโก, เวะ

ชาโก

มานิก

(ชื่อที่เรียกภาษาคือ เกนชีว)

ปัญหาเรื่องชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มีกล่าวถึงในเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์งานเขียนชิ้นสำคัญๆ ได้แก่ หนังสือเรื่อง ความเป็นมาของคำสยามไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ (จิตร ภูมิศักดิ์ 2519) "ลัวะ-ละว้า" (สุริยา รัตนกุล 2527) "ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาในการศึกษาและการเรียกกลุ่มชนชาติต่างๆ ในประเทศไทย" (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ 2534) และ "ขมุ ลัวะ / ถิ่น/ และมลาบรี (ผีตอเหลือง) ในจังหวัดน่าน : ปัญหาในการเรียกชื่อ" (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ 2537) เป็นต้น

ชื่อที่ปรากฏในเอกสารที่น่าสนใจชื่อหนึ่งคือ **ขอม** ซึ่งทั่วไปเข้าใจว่าหมายถึง เขมรโบราณ เช่นอาณาจักรขอม ศิลาจารึกภาษาขอม เป็นต้น จิตร ภูมิศักดิ์ (2519) ได้มีข้อสันนิษฐานที่น่าสนใจ คือ ขอม มาจากคำว่า กรอม โดยเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเสียง เสียง $r < r >$ เปลี่ยนเป็น $h < ฮ >$ หรือเสียงมีลมและเปลี่ยนระดับเสียงให้สูงขึ้น ลักษณะเสียงของกรอม /kro:m/ จึงเป็นขอม /khố:m/ (ข้อสังเกตของ จิตร ภูมิศักดิ์ นั้นอันที่จริงเป็นกฎการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่พบได้ในหลายภาษา) ในปัจจุบัน จากศึกษาคำว่า ขอม ในความหมายของกลุ่มชนต่างๆ เช่น กลุ่มใดต่างๆ ได้พบว่า หมายถึงกลุ่มคนที่อยู่ทางใต้ เช่นกลุ่มคนเขมรดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตแม่น้ำโขง ไปถึงเขตญวนนาน รัฐบาลทางตะวันตก และแม่น้ำดำทางตะวันออก นอกจากเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของอาณาจักรกรอมหรือขอม (เขมรโบราณ) แล้ว ยังเป็นกลุ่มพื้นเมืองอื่นๆ ซึ่งเป็นกลุ่มมอญ-เขมร ได้แก่ ขมุ กูย/กวย ส่วย ซอง และข่าเร ซึ่งคำว่า ข่า ส่วย และข่าเร เป็นคำเรียกตามฐานันดรศักดิ์ทางสังคม คือเป็นข้า หรือทาส หรือไพร่ (ตามลำดับ) ในสังคม กิงทาสของเขมรโบราณ นอกจากนี้คำว่า กรอมหรือขอม ในสายตาของกลุ่มใดที่อยู่เหนือขึ้นไปยังหมายถึงกลุ่มคนกลุ่มอื่นๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณประเทศไทยปัจจุบันในระยะต่อมาทั้งหมด เช่น กลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไต-กะไต เช่น กลุ่มชาวสยาม เชียงใหม่ ฯ

2.4 ผลงานการศึกษาของกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

การศึกษาและงานเขียนถึงกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย ทั้ง 22 กลุ่มที่กล่าวข้างต้น มีทั้งในรูปของรายงานการวิจัย หนังสือ บทความทั่วไป บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก เป็นผลงานของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งผู้ที่เกิดในภาษาและวัฒนธรรมนั้นๆ และผู้ที่เป็นบุคคลภายนอกวัฒนธรรม จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนเอกสารที่พบ แยกตามหมวดเรื่องและกลุ่มชนที่พูดภาษาต่างๆ กันในตระกูลออสโตรเอเชียติก ได้พบว่ามีงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลนี้รวมทั้งสิ้น 621 ชิ้น งานที่กล่าวถึงแต่ละกลุ่มชน และแต่ละหัวเรื่องมีจำนวนไม่เท่ากัน มีเอกสารจำนวน 146 ชิ้น กล่าวถึงกลุ่มชนต่างๆ หลายกลุ่มในเล่มเดียวกัน งานเฉพาะกลุ่มชนมีจำนวนแตกต่างกันไป กลุ่มเขมร ซึ่งเกือบทั้งหมดหมายถึงเขมรถิ่นไทยมีงานถึง 124 ชิ้น กลุ่มละว้าหรือละว้ามี 83 ชิ้น กลุ่มมอญมี 75 ชิ้น กลุ่มขมุมี 33 ชิ้น กลุ่มมลาบรีมี 23 ชิ้น กลุ่มกูยมี 29 ชิ้น และกลุ่มเกนชีวหรือชาโกมี

ตารางที่ 2 แสดงเอกสารที่พบ แยกตามหมวดเรื่องและกลุ่มชนที่พูดภาษาต่างๆ ในตระกูลออสโตรเอเชียติก

หมวดเรื่อง	จำนวน ชิ้นงาน	มอญ Mon	ญักร Nyk	เกนจิ Kns	ขมุ Kmu	ถิ่น Tin	มลาบรี Mbr	เวียดนาม Vnm	ไฝ (กะริง) Sov	ละว้า Lwa	ละเม็ด Lmt	ปลัง Pla	ปะหลัง Plg	ว้า Waa	ไฝ Soo	บูรู(ชา) Bru	กูย Kuy	เฮอ Nyu	เขมร Kmr	ชอง Chg	กะซอง Ksg	ซุมเร Smr	ชะโลง Soc	หลายกลุ่ม Sve
1. ขาดพันธุ (ET)	101	13	2	11	3	2	13	1	-	15	-	-	1	1	2	-	5	-	1	2	-	-	1	30
2. แผนที่สถิติ (MS)	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
3. ประวัติ (HT)	40	13	-	1	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	1	-	1	-	7	-	-	-	-	12
4. การปกครองสังคม (SS)	40	4	-	-	3	-	1	4	-	6	-	-	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-	17
5. เศรษฐกิจ-อาชีพ (EC)	21	-	-	-	1	-	1	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
6. การอพยพเคลื่อนย้าย (MI)	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
7. ประชากรศึกษา (PP)	4	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
8. นิเวศวิทยา (EG)	6	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
9. สาธารณสุข (HL)	18	-	-	1	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	5	-	-	-	-	6
10. โภชนาการ (NT)	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. ภาษาการสื่อสาร (LC)	221	27	11	8	16	10	4	4	3	17	1	3	1	-	7	6	16	2	49	5	1	1	-	30
12. การศึกษา (ED)	21	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	12
13. ความช่วยเหลือ (HP)	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	
14. การท่องเที่ยว (TR)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
15. มานุษยวิทยา (AN)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.1 วิถีชนรรมทั่วไป (ANGN)	37	6	1	-	2	2	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	13	-	-	-	-	10
15.2 ความเชื่อทั่วไป (ANBL)	10	2	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	2
15.3 ประเพณีทั่วไป (ANTR)	30	4	-	-	2	-	-	1	-	9	-	-	-	-	7	-	3	-	3	-	-	-	-	1
15.4 การแต่งกายทั่วไป (ANDR)	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1
15.5 การประดิษฐ์ทั่วไป (ANTN)	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.6 วรรณกรรม (ANFR)	16	2	-	-	1	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	1
15.7 ศิลปะ ดนตรี (ANAR)	20	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	14	-	-	-	-	-
15. บรรณานุกรม (BB)	6	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	4
รวม	621	75	14	22	33	16	23	10	3	83	1	3	2	1	21	6	29	2	124	7	1	1	1	146

22 ขึ้น เป็นต้น ในขณะที่กลุ่มโซ (ทะวืง) ละเมิด ปลั่ง ปะหล่อง ว่า รวมทั้งกะซอง ชัมเร ซะโจง มีเพียง 1 หรือ 2 หรือ 3 ขึ้นเท่านั้น และมักเป็นการกล่าวถึงร่วมกับกลุ่มอื่นๆ ในเอกสารไม่แยก ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มภาษาเหล่านี้เป็นกลุ่มภาษากลุ่มเล็กๆ ที่เพิ่งพบใหม่ เนื่องจากเดิมมีชื่อสับสนกับกลุ่มชนอื่นๆ ทำให้คนทั่วไปไม่รู้จักและไม่มีการศึกษา เช่น กะซอง และชัมเร สับสนกับกลุ่มซอง ซึ่งเป็นกลุ่มภาษาใกล้เคียงกับที่มีคนพูดมากกว่าและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย หรือกลุ่มโซ (ทะวืง) ที่อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร สับสนกับกลุ่มโซ-บรู ซึ่งพบมากในเขตสกลนคร มุกดาหาร อุบลราชธานี ฯ งานศึกษาทางภาษาศาสตร์เป็นงานที่ชี้ให้เห็นความแตกต่างของกลุ่มชนออกมาได้ โดยงานด้านภาษาศาสตร์ของ Miller and Miller 1975 และ Suwilai 1975 ได้พบว่าอันที่จริงภาษานี้ไม่ใช่ภาษาโซ แต่เป็นภาษาเดียวกับภาษาทะวืงที่พบในลาว ซึ่งเป็นภาษาย่อยในสาขาเวียดติก สาขาเดียวกับภาษาเวียดนาม ส่วนภาษากะซองในเขตอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด คนทั่วไปคิดว่าเป็นกลุ่มเดียวกับภาษาซองที่จันทบุรี แต่ที่จริงเป็นคนละภาษา (ข้อมูลจาก สุวิไล เปรมศรีรัตน์)

กลุ่มที่มีงานมากได้แก่ กลุ่มเขมรถิ่นไทย หรือกลุ่มมอญ เนื่องจากเป็นชุมชนกลุ่มใหญ่เก่าแก่ กลุ่มเขมรถิ่นไทยพบมากที่สุดในเขตอีสานใต้ ซึ่งได้แก่ สุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ รวมถึงจังหวัดอื่นๆ ในเขตตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงใต้ตอนบน รวมจำนวนประชากรมีมากกว่าล้านคน และพบกระจายตัวอยู่ใน 12 จังหวัด (สุวิไล และอรวรรณ, 2539) ผู้พูดภาษาเขมรจำนวนมากได้รับการศึกษาระดับสูง และจำนวนหนึ่งได้สร้างงานที่เกี่ยวกับกลุ่มเขมรถิ่นไทย โดยเฉพาะในแง่ภาษาและวัฒนธรรมในแง่มุมต่างๆ เช่น มงกุฎ แก่นเดียว, ประกอบ ผลงาม, พรเพ็ญ สุจินพรม, ปราณีต แยมงาม ฯ สำหรับกลุ่มมอญก็เป็นที่รู้จักกันมาช้านาน และส่วนมากอยู่ในเขตภาคกลาง ตั้งถิ่นฐานปะปนกับคนไทยทั่วไป จึงมีงานเขียนจำนวนมาก ส่วนมากเป็นเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งแตกต่างไปจากไทย รวมทั้งลักษณะทางสังคม การผสมกลมกลืน และอิทธิพลกับไทย รวมทั้งประวัติการอพยพ ความเป็นชาติมอญ ความสัมพันธ์ไทย-มอญ เป็นต้น ผู้เขียนมีทั้งบุคคลที่มีเชื้อสายมอญ และบุคคลอื่นๆ

ข้อยกเว้นก็คือ กลุ่มชาติพันธุ์ละว้า (ละว้า) แม้จำนวนผู้พูดภาษาละว้าจะมีอยู่ไม่มากนัก คือประมาณหมื่นคน แต่ก็มีความสนใจเขียนงานเกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ไว้พอสมควรทีเดียว เริ่มตั้งแต่ หม่อมเจ้าสนิทประยูรศักดิ์ รังสิต (Sanidh Rangsit, 1942-5) งานของ Yasuyuki Mitani หลายชิ้นงานตั้งแต่ ค.ศ. 1966 จนถึง 1978 ส่วนมากเขียนเป็นภาษาญี่ปุ่น และงานชิ้นสำคัญซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของเขาเขียนเป็นภาษาอังกฤษ (1978) นอกจากนี้ก็มีงานของ Peter Kunstadter (1965-1966, 1967, 1970 และ 1978) งานของสุริยา รัตนกุล (1984, 1984, 1985, 1985, 2529, 2530) เป็นต้น สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูยเก่าแก่กัน แม้จะเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ก็ได้พบชิ้นงานเป็นจำนวนมากไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนประชากรซึ่งมีไม่เกิน 200 คนในประเทศไทย ทั้งนี้เริ่มต้นตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ และสนพระราชหฤทัยกลุ่มชนเผ่าต่างๆ นี้ จนถึงนำไปทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง เงาะป่า (2448) เป็นบทละครที่ได้นำออกแสดงหลายครั้ง มีนายคณะซึ่งเป็นมหาดเล็กคนโปรดชาวชาวกูยร่วมแสดงด้วย สิ่งนี้มีส่วนกระตุ้นให้คนไทยสนใจกับชนกลุ่มน้อย ซึ่งอยู่ทางใต้สุดของประเทศไทยเผ่านี้ งานที่กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มนี้ ส่วนมากอยู่ในสาขาชาติพันธุ์ (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า ET) กับสาขาวิชาภาษา (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า LC)

วิทยานิพนธ์ที่เขียนเกี่ยวกับภาษาชาไก ส่วนมากเขียนเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาชาไกท้องถิ่นต่างๆ เช่น ตำบลธารโต จังหวัดยะลา ตำบลประเหลียน จังหวัดตรัง (ซึ่งภาษาชาไก ณ ที่นี้มีชื่อเรียกเฉพาะว่าภาษาเต็นแอ็น) และวิทยานิพนธ์เรื่องระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาชาไก ถึงอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล (มนิรัตน์ โชติกำธร และคณะ ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) ซึ่งวิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษาชาไกด้วยทฤษฎีแทกมีมิก ปัญหาแรกๆ ที่ผู้สนใจศึกษาเรื่องราวของชาไกจะต้องประสบคือเรื่องชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ชาไกมีหลายกลุ่ม ซึ่งมีชื่อและชื่อภาษากับกลุ่มชนก็แตกต่างกันกับกลุ่มชาไกกลุ่มใหญ่ที่พบในประเทศไทย ได้แก่ มานิก ซึ่งมีภาษาพูดเรียกว่าเกนชิว ที่จริงแล้วภาษาชาไกเป็นภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศ ซึ่งเป็นขอบเหนือสุดของการตั้งถิ่นฐานของชนกลุ่มชาติพันธุ์นี้ ชนพวกนี้ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศมาเลเซีย นักปราชญ์ทางวิชาภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกคนสำคัญเมื่อต้นศตวรรษนี้คือ บาทหลวง Wilhelm Smidt เรียกภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกสาขานี้ กลุ่มเขนอย (ชาไก)-เขม้ง ส่วน Gerard Diffloth นักปราชญ์ทางภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกสาขานี้ เรียกภาษาสาขานี้ว่าภาษากลุ่ม Aslian (สุริยา รัตนกุล, 2531) ภาษาสาขาสลเลียนแบ่งย่อยลงไปอีกเป็นสาขาเหนือ สาขากลางและสาขาใต้ ที่มีอยู่ในประเทศไทยเป็นสาขาเหนือคือ ภาษากันชิว หรือเกนชิว ที่มีกล่าวถึง แต่ยังไม่ผู้สนใจไปทำวิจัยภาษาย่อยอื่นๆ ของชาไกมากนัก

ในแง่ของเนื้อหาของงานเขียนและการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก เมื่อพิจารณาจากฐานของหมวดเรื่อง 16 ฐาน ที่กำหนดไว้ นั้น ได้พบว่ามีชิ้นงานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร (LC) เป็นจำนวนมากที่สุดถึง 221 ชิ้น รองลงไปคืองานเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (ET) 101 ชิ้น มนุษยวิทยาทั่วไป (ANGN) 37 ชิ้น และถ้าส่วนมากด้านวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ความเชื่อ ประเพณี วรรณกรรม ศิลปะและดนตรี รวมทั้งการแต่งกาย และการประดิษฐ์อีกประมาณ 91 ชิ้น จะรวมเป็นงานด้านวัฒนธรรมทั้งสิ้นประมาณ 218 ชิ้น ในขณะที่งานด้านประวัติศาสตร์ การปกครอง และสังคม มีประมาณอย่างละ 40 ชิ้น งานด้านเศรษฐกิจอาชีพ สาธารณสุข มีประมาณอย่างละ 20 ชิ้น การศึกษามีประมาณ 21 ชิ้น ส่วนทางด้านการอพยพเคลื่อนย้ายประชากร ความช่วยเหลือ โภชนาการ นิเวศวิทยา บรรณานุกรม และแผนที่ การท่องเที่ยว มีอย่างละไม่ถึง 10 ชิ้น

ผลงานที่เกี่ยวกับภาษาของกลุ่มชนที่พูดภาษาออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อเกือบร้อยปีมาแล้ว โดยในระยะต้นเป็นงานของขุนนางข้าราชการฝ่ายปกครองที่มีการเดินทางหรือไปปฏิบัติงานยังพื้นที่ต่างๆ ได้พบเห็นผู้คนที่รูปลักษณะ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ และภาษาพูดแตกต่างกันไป จึงได้มีการจดคำศัพท์ของภาษาที่ได้พบและเขียนเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มชนที่ได้พบ บุคคลที่จะต้องกล่าวถึงคือพระยาประจักษ์จักร (แหม่ม บุนนาค) ซึ่งไปรับราชการในเขตมณฑลอีสาน (2447) ได้เขียนถึงชีวิตของกลุ่มชนที่อยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำมูล ซึ่งได้แก่ กลุ่มเขมร ทั้งในแง่ของวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคมและความสัมพันธ์กับกลุ่มชนอื่นๆ และต่อมาในปี 2462 ได้เขียนเรื่อง นานาภาษาในสยามประเทศ กล่าวถึงกลุ่มชนต่างๆ ที่อยู่ในเขตหัวเมืองชายแดน (รวมบางส่วนของประเทศลาวปัจจุบันซึ่งมีทั้งกลุ่มชาต่างๆ ส่วยต่างๆ กวยต่างๆ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก โดยกล่าวถึงระบบชีวิตความเป็นอยู่ และบันทึกคำศัพท์เปรียบเทียบไว้ นับว่าเป็นงานภาษาศาสตร์ชิ้นแรก ซึ่งต่อมาในปี 2539 David Thomas และโสภณา ศรีจำปา ได้นำมาเรียบ

เรียงและเขียนคำอธิบายเป็นฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบ นอกจากพระยาประชากิจกรจักร ผู้ที่ศึกษาภาษากลุ่มชนในประเทศไทยในสมัยแรกๆ ได้แก่ หม่อมเจ้าสนิทรังสิต เขียนเกี่ยวกับภาษาละว้า ไกรสี นิมานเหมินทร์ เขียนเกี่ยวกับภาษาตองเหลือง ชาวต่างประเทศที่ได้ศึกษาภาษาออสโตรเอเชียติกในช่วงแรกๆ ได้แก่ Sidenfaden เขียนเกี่ยวกับกวยและกลุ่มภาษาละว้า ต่อมา William Smalley เขียนเกี่ยวกับเขมรถิ่นไทยและกวยในเขตอีสานใต้ Johnston เขียนเกี่ยวกับภาษากวย, ชเลเตอร์ เขียนเกี่ยวกับภาษาละว้า David Fildbeck เขียนเกี่ยวกับภาษาถิ่น (มัล-ปรัย) เป็นต้น กลุ่มคนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกมีรูปลักษณะการแต่งกายไม่แตกต่างจากคนไทยพื้นบ้านทั่วไปมากนัก แต่ที่แตกต่างชัดเจนก็คือภาษาพูด จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้มีการศึกษาภาษากันมากเพราะเป็นสิ่งแรกๆ ที่ต้องศึกษา เมื่อพบคนที่พูดภาษาในตระกูลนี้ เริ่มต้นโดยศึกษาคำศัพท์พื้นฐานซึ่งนำไปสู่ความรู้ในเรื่องของระบบเสียงและระบบไวยากรณ์และอื่นๆ การศึกษาคำศัพท์พื้นฐานประมาณ 100-200 คำ จะสามารถทำให้เห็นและแยกความแตกต่างของภาษาได้ว่าเป็นภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกหรือตระกูลใด เป็นภาษาเดียวกันหรือไม่อย่างไร ด้วยเหตุนี้ความรู้ทางภาษาศาสตร์จึงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างของกลุ่มชนต่างๆ เป็นอย่างมาก ทำให้รู้ว่าหลายกลุ่มชนที่มีชื่อสับสนดังที่กล่าวไว้ใน 2.3 นั้นหลายกลุ่มที่ชื่อเดียวกัน ความจริงพูดภาษาต่างกันเป็นคนละภาษา ซึ่งหมายความว่าพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมีความแตกต่างกัน งานทางภาษาศาสตร์จึงทำให้ได้พบกลุ่มภาษาใหม่ๆ ในประเทศไทย ซึ่งอันที่จริงได้ตั้งถิ่นฐานมาเป็นร้อยๆ ปีแล้ว เช่น โซ (ทะวืง) ที่อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร (Miller and Miller 1975, สุวิไล เปรมศรีรัตน์ 1975) ภาษากะของที่อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด (สุวิไล เปรมศรีรัตน์) และชะโงกที่อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี (ข้อมูลจากสุวิไล เปรมศรีรัตน์) เป็นต้น งานวิจัยในรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มกะของและชะโงก กำลังอยู่ระหว่างการศึกษานักศึกษาปริญญาโทสาขามานุษยวิทยา

จากการทบทวนชิ้นงานด้านภาษาและการสื่อสารได้พบว่ามีจำนวนถึงหนึ่งในสามของงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกทั้งหมด ประมาณ 221 ชิ้น และในจำนวนนี้กว่าครึ่งเป็นงานวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ส่วนมากเป็นการศึกษาโครงสร้างของภาษาใดภาษาหนึ่งในพื้นที่หนึ่งๆ เพื่อหาระบบภาษานั้นๆ ซึ่งเป็นการสร้างองค์ความรู้พื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระดับลึกและกว้างต่อไป นอกจากนี้ได้พบว่ามีนักวิจัยหลายท่านที่มีผลงานหลายชิ้นนับว่าเป็นจุดศูนย์กลางของการทำวิจัยภาษานั้นๆ และมีนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์กับอาจารย์ท่านนั้นๆ มากเป็นพิเศษ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ชี้แนะว่ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในประเทศไทยก็มีชื่อเสียงเพราะนักวิชาการที่อยู่ในมหาวิทยาลัยนั้นๆ เช่นเดียวกับในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน ฯลฯ ที่ถือว่านักวิชาการเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะดึงดูดคนให้มาเรียนในมหาวิทยาลัยนั้นๆ

งานที่มีประโยชน์เห็นเป็นรูปธรรมได้แก่ งานรวบรวมพจนานุกรมภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกภาษาต่างๆ พจนานุกรมมีคุณค่าทางวิชาการเป็นอย่างมากทำให้เข้าใจภาษาและกรณีที่เป็นภาษาเล็กภาษาน้อยเป็นการรักษาไม่ให้สูญหาย เช่น ผลงานของธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และสี พึ่งปา เรื่องพจนานุกรมมอญ-ไทย-อังกฤษ (2523) สุริยา รัตนกุล และลักขณา ดาวรัตนหงษ์ เรื่องพจนานุกรมละว้า-ไทย (2529) และ

พจนานุกรมไทย-ละว้า (2530) ประเสริฐ ศรีวิเศษ เรื่องพจนานุกรมกูย (ส่วย)-ไทย-อังกฤษ (2531) สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เรื่องพจนานุกรมไทย-ขมุ-อังกฤษ (2533) และพจนานุกรมโซ่ (ทะวืง)-ไทย-อังกฤษ (2542) เป็นต้น ทั้งนี้โดยที่ภาษาขมุได้มีการศึกษาวิจัยและทำพจนานุกรมภาษาขมุท้องถิ่นในพื้นที่ต่างๆ ทั้งในประเทศไทย ลาว เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ซึ่งทำให้ได้ภาพภาษาที่ค่อนข้างสมบูรณ์และความเข้าใจพัฒนาการของวรรณยุกต์ที่เกิดกับภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Suwilai, 2000) การศึกษาระบบภาษาเชิงพรรณนามีจำนวนมากในปัจจุบัน สิ่งที่จะต้องทำต่อไปคือการสืบสร้างเนื้อหาภาษาดั้งเดิม (proto-language) เช่น ภาษาซอง ภาษาขมุ และอื่นๆ นอกจากนี้นงานด้านจารึกและการปริวรรตภาษามอญและเขมรโบราณทำให้เห็นภาพของภาษาในประวัติศาสตร์ การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติทำให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างภาษาและภาษากับสังคมและประวัติศาสตร์ งานด้านการสื่อสารทำให้เห็นความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรมต่อประสิทธิภาพของความเข้าใจ เช่น งานของศรีปาน (2538) และงานของสุวิไล และคณะ (2533) และจิตาภา (2536) เป็นต้น งานของสุวิไล ชี้ให้เห็นถึงภาษาออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยที่กำลังอยู่ในภาวะวิกฤต จากกรณีศึกษาภาวะการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ของภาษาออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยโดยใช้กรณีศึกษาภาษาโซ่ทะวืง (Suwilai, 1996) และอนาคตของภาษาญัฮกุร (2543) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดทำวารสาร Mon-Khmer Studies เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัยภาษาของกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกโดยสม่ำเสมอจนถึงปัจจุบัน จากภาพรวมของงานวิจัยด้านภาษากลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก จำนวนมากเป็นงานที่ทำในจุดเล็กๆ งานในระดับลึกและกว้างเพื่อให้เห็นภาพของกลุ่มชนต่างๆ ในภาพกว้างทั้งลักษณะและความหมายทางภาษา และทางสังคม วัฒนธรรมที่ชัดเจน จึงยังเป็นงานที่ยังต้องทำต่อไป มีแหล่งทุนที่เห็นคุณค่าเปิดโอกาสให้นักวิจัยได้ทำงานใหญ่ เช่น การศึกษาภาษาของกลุ่มชนข้ามพรมแดนทางการเมืองดังเช่นงานที่สุวิไล และคณะ ฯ กำลังศึกษากลุ่มภาษาขมุในพื้นที่ต่างๆ เปรียบเทียบกันทั้งในประเทศไทย ลาว เวียดนาม และจีน เพื่อจัดทำพจนานุกรมและศัพท์านุกรม (Thesaurus) จะทำให้เห็นภาพกลุ่มคนขมุชัดเจน ได้เห็นว่าอะไรคือลักษณะของความเป็นขมุ อะไรคือสิ่งที่เข้ามาภายหลัง ทำให้เข้าใจพัฒนาการของลักษณะวรรณยุกต์ในภาษาขมุจากเดิมที่ไม่มีวรรณยุกต์มาเป็นลักษณะน้ำเสียง (register) และพัฒนามาเป็นภาษาที่มีวรรณยุกต์ซึ่งเป็นฐานของความเข้าใจลักษณะของภาษาออสโตรเอเชียติกในเอเชียอาคเนย์ ในที่สุดได้เห็นประวัติการอพยพเคลื่อนย้ายของชนกลุ่มนี้จากลักษณะทางภาษา

งานด้านชาติพันธุ์ (ET) และมนุษยวิทยาวัฒนธรรมทั่วไป (ANGN) นั้น โดยรวมแล้วกล่าวได้ว่า งานวิจัยประเภทนี้ให้ความรู้แก่ผู้อ่านที่แรกเข้ามาในวงการนี้ และยังไม่ได้สนใจเรื่องใดเป็นพิเศษ ผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับชื่อของกลุ่มชนหนึ่งๆ ลักษณะทางกายภาพ ทั้งรูปร่าง ลักษณะ การตั้งถิ่นฐาน ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม และลักษณะอุปนิสัยทั่วไป หนังสือประเภทนี้ที่รู้จักกันดีได้แก่ Labar et al (1964) Gordon Young (1961) งานของกองทัพบกสหรัฐ (1970) หนังสือชุดสารานุกรมของมหาวิทยาลัยมิชิแกน เช่น งานของประกอบ ผลงาม เรื่องสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย (2538) สมทรง บุรุษพัฒน์ เรื่องสารานุกรมชนชาติกูย (2538) ฌ็องรูวี ทศธรร และสุริยา รัตนกุล เรื่องสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ละว้า (2539) สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เรื่องสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ (2541) อภิญา บัวสรวง และสุวิไล เปรมศรีรัตน์ เรื่อง

สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์อยุธยา (2541) เป็นต้น และล่าสุดมีงานเขียนเกี่ยวกับกลุ่มชนต่างๆ ในประเทศไทยโดย Jaelins Schliesinger (2000) เป็นต้น มีงาน 4 ชิ้นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดกลุ่มชาติพันธุ์ (ET) ของผีตองเหลืองของสุรินทร์ ภูษจร (2525, 2531, 2531, 2531) และมีบทความของอิสราญ กล่าวถึงชาวเขาเผ่าใหม่ ซึ่งอพยพเข้ามาในประเทศไทย คือ กลุ่มชาติพันธุ์ปะหล่อง (2534)

งานด้านมนุษยวิทยาวัฒนธรรมระดับลึก ได้แก่ งานด้านความเชื่อและประเพณี น่าสังเกตว่า การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกพบชิ้นงานเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อ ได้แก่ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม ข้อห้าม และข้อควรปฏิบัติ (ที่ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการ ANBL) เป็นจำนวนไม่น้อย และนับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เช่น พิธีฆ่าควายเลี้ยงผีของขมุเมืองน่าน (ปรานี วงษ์เทศ, 2539) เรื่องตะกวด - ต้นไม้กับบ้านตรึม (พนิดา สงวนเสรีวานิช, 2539) พิธีไหว้พระจันทร์วันเพ็ญเดือนสิบสองของคนไทยเชื้อสายเขมร (พาน สุพหลา และสุวิไล เปรมศรีรัตน์, 2534) แชนการ์ : ประเพณีแต่งงานพื้นเมืองเขมรอีสานใต้ สุรินทร์ (อัจฉรา ภาณุรัตน์ และคณะ 2537) ฯลฯ งานที่เกี่ยวกับความเชื่อเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นความเป็นไปในอดีตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกได้เป็นอย่างดี เช่น พิธีฆ่าควายเลี้ยงผีขมุเมืองน่านก็ชี้ให้เห็นว่าควาย (ซึ่งเป็นสัตว์ที่อยู่ในลุ่มหนองบึงตอนกลางของประเทศไทย) เป็นสัตว์ที่คนขมุรู้จักดีมาตั้งแต่สมัยก่อนที่คนไทยจะอพยพเข้ามาอยู่ในตอนกลางของประเทศที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จึงเลือกใช้สัตว์นี้ในการทำพิธีใหญ่ๆ ของเขา ชาวขมุคงจะเคยอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำมาก่อน ขมุจึงคุ้นเคยกับสัตว์เลี้ยงชนิดนี้ เช่นเดียวกับกลุ่มชนที่พูดภาษาออสโตรเอเชียติกกลุ่มอื่นๆ ที่มีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับควายได้แก่ เขมร ขมุ และละว้า (ละว้า) เป็นต้น สิ่งนี้เป็นเพียงสมมติฐานว่าคนที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (คนผิวดำดำ พูดภาษาที่ไม่มีระดับเสียงวรรณยุกต์) คงจะเคยอยู่ในดินแดนที่ปัจจุบันนี้เป็นใจกลางของประเทศไทยและประเทศลาวมาก่อน เรื่องนี้คงต้องมีการค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อช่วยกันท้าวขยเปิดพรมแดนแห่งความรู้ออกไป

นอกจากนี้ความเชื่อดั้งเดิมแบบพื้นแล้ว กลุ่มชนนี้นับถือพุทธศาสนาเป็นส่วนมากซึ่งเป็นการถือพุทธไปพร้อมกับการถือผีตามศาสนาความเชื่อดั้งเดิม ยังมีการศึกษาเรื่องที่ชนบางกลุ่มนับถือคริสต์ศาสนา เช่น การถือคริสต์ศาสนาของชาวละว้าหรือละว้าที่บ้านป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นต้น

งานด้านการแต่งกายและการประดิษฐ์มีเพียงไม่กี่ชิ้น อาจเป็นเพราะชนกลุ่มนี้มีลักษณะการแต่งกายไม่แตกต่างจากคนไทยทั่วไปมากนัก จะมีพูดถึงก็คือ การทอผ้าไหมของชาวเขมรสุรินทร์ และกวย ซึ่งมีวัฒนธรรมการทอผ้าที่มีความสวยงามและต่างไปจากศิลปะการทอผ้าของกลุ่มลาว ซึ่งอยู่ในเขตเดียวกัน เป็นต้น

ด้านศิลปะดนตรีและการละเล่น มีกล่าวถึงกันตรึม และเจริญของวัฒนธรรมเขมรที่สุรินทร์ และบุรีรัมย์ (สมจิตร 2524, ภูมิจิต 2526, Christian Bauer 1989 และ 1990) มอห์รีเขมร (วิโรจน์ 2537) ทะแยมอญ (ชะโลมใจ 2541) รวมทั้งการเล่นโขนถึงบั้งของกลุ่มโซ่ที่สกลนคร (วิทยาลัยครูสกลนคร 2521) และดนตรีผีตองเหลือง (สง่า 2531) เป็นต้น

ส่วนชิ้นงานเรื่องเกี่ยวกับวรรณกรรม ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน ตำนาน เรื่องปรัมปรา (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า ANFR) นับว่ามีค่อนข้างมาก ส่วนมากเขียนเป็นเรื่องสนุก ไม่มีวิชาการมากนัก นิทานไม่มีการจัดวิเคราะห์เป็นหมวดหมู่ตาม Motifindex สิ่งนี้จึงเป็นงานที่นักวิจัยรุ่นหลังสามารถรับไว้ทำต่อไปได้

นิทานกลุ่มชาติพันธุ์ที่นักวิชาการบันทึกไว้มากที่สุดได้แก่ เขมรและขมุ ที่มีผลงานมาเกี่ยวกับขมุ นั้น เป็นผลงานของมหาวิทยาลัย Lund ประเทศสวีเดน ซึ่งศาสตราจารย์ Kristina Lindell ได้นำผู้บอกภาษาชาวขมุจากลาว ชื่อดำรง ทะยานิน ไปอยู่บอกภาษาที่ประเทศสวีเดนเป็นเวลานานกว่า 20 ปี จึงทำให้มีผลงานมาก ผลงานด้านวรรณกรรม นิทานพื้นบ้าน ตำนานและเรื่องปรัมปราที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นมีไม่มากนักที่มีอยู่บ้างเป็นเพราะนักวิจัยคนใดคนหนึ่งไปสนใจเรื่องราวของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษแล้วบันทึกไว้เอง ไม่ใช่เป็นเพราะแรงกระตุ้นจากสำนักการให้ทุนแหล่งใหญ่แหล่งใด ซึ่งความจริงหน่วยงานเช่นสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หรือสำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย หรือสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรให้ความสนใจสิ่งนี้บ้าง ชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกบางกลุ่มเป็นผู้มีวัฒนธรรมสูงมาก เพราะอาจเคยมีความเจริญในประวัติศาสตร์เป็นอาณาจักรมาก่อน เช่น ในนิทานปรัมปราที่เล่าเรื่อง ขุนหลวงวิลังคะ ว่าเคยเป็นกษัตริย์ละว้า ชนกลุ่มน้อยดังกล่าวนี้จึงมีความเจริญทางด้านวรรณกรรมสูง รู้จักแต่งบทกลอนมีสัมผัสอักษรและสัมผัสสระ ดังที่รายงานไว้ในงานวิจัยเรื่อง “วรรณกรรมที่ไม่ได้จดลงเป็นหนังสือของละว้า” (สุริยา รัตนกุล, 2520 และ Sunya Ratanakul 1985, 1996) ที่ผู้วิจัยสามารถจดบันทึกวรรณกรรมของละว้าไว้ได้ก็เพราะกำนันบือ (โบะบือ) ขจรศักดิ์ศรีแห่งบ้านป่าแป๋เป็นผู้มีความรู้ลึกภาคภูมิใจในวัฒนธรรมละว้าของตนเอง จึงให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยบอกความให้ผู้วิจัยบันทึกไว้ ผู้บอกภาษาที่มีความสามารถสูงเช่นนี้มักจะมีอายุอยู่ในวัยห้าสิบปีหรือกว่านั้น ถ้าหมดผู้บอกภาษารุ่นนี้แล้วความพยายามใดๆ ที่จะจดบันทึกภูมิปัญญาของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ก็คงเป็นเรื่องสูญเปล่า วรรณกรรมของชนกลุ่มน้อยก็คงเป็นเรื่องหายลับไปกับกาลเวลาตามกฎอนิจจังของโลกนั่นเอง

งานด้านประวัติศาสตร์และพัฒนาของชุมชน (HT) ของกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นส่วนหนึ่ง ผลงานทางประวัติศาสตร์ทั่วไปเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยมีกล่าวถึงในนิตยสารต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอนุสาร อ.ส.ท. ซึ่งเป็นวารสารที่แพร่หลายพอสมควร ส่วนหนังสือที่สำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกมีเรื่อง “แหล่งอารยธรรมอีสาน” ของ ศรัทธา วัลลิโอดม (2533) เรื่องอาณาจักรเจนละ : ประวัติศาสตร์อีสานโบราณของ ธิดา สารยะ (2535) และอาณาจักรทวารวดีของ ธิดา สารยะ (2532) เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของละว้า โดย Georges Condominas (2533, 2538) เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของมอญ โดย R. Halliday (1913, 1932) สุต แสงวิเชียร (2513) สุภรณ์ โอเจริญ (2519) สุจริตลักษณ์ ดีผดุง และคณะ (2526) อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าแต่เดิมไม่มีการบันทึกเรื่องราวของสามัญชน การศึกษาประวัติศาสตร์บอกเล่าจากความทรงจำของผู้สูงอายุนั้นเป็นสิ่งที่ควรจะได้เร่งศึกษาเช่นเดียวกับวรรณกรรมมุขปาฐะและภูมิปัญญาด้านต่างๆ ก่อนที่จะสูญหายไปพร้อมกับกาลเวลา นอกจากนี้การศึกษาประวัติศาสตร์ของกลุ่มชนยังศึกษาได้จากภาษาพูดปัจจุบันโดยใช้วิธีการของภาษาศาสตร์เชิงประวัติซึ่งสืบสร้างหาภาษาดั้งเดิม เช่น กรณีการศึกษาภาษาญัฮกุร (หรือภาษาชาวบนที่พบในเขตจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และเพชรบูรณ์) และได้พบว่ามียุคหนึ่งเหมือนกับภาษามอญโบราณที่พบในจารึกสมัยทวารวดี ทำให้เชื่อได้ว่าชนกลุ่มนี้มีประวัติที่เกี่ยวข้องกับคนสมัยทวารวดีเมื่อ 2000 ปีมาแล้ว

งานด้านสังคมและการปกครอง (รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการ SS) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ระหว่างชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่ ซึ่งได้แก่กลุ่มคนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกกับคนไทย ซึ่งให้เห็นว่าเดิมเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนและต่อมาได้เปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้น เช่น ชนกลุ่มใหญ่ซึ่งเป็นผู้ปกครองเรียกชนกลุ่มต่างๆ นี้ว่า ข้า (ข้าทาส ผู้รับใช้) ส่วย (ผู้ที่ต้องส่งส่วย) เป็นต้น มีการศึกษาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและมอญมีการผสมกลมกลืน และการศึกษาวิจัยปัญหาการปกครองผู้อพยพชาวเวียตนามที่ไม่อยู่บนฐานของภาษาและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างชาวเขาและชาวไทยพื้นราบ (โดยเฉพาะกะเหรี่ยงและละว้า กับ คนเมือง) นโยบายรัฐบาลต่อผู้อพยพและการจัดถิ่นที่อยู่ในภาคเหนือ ตลอดจนกฎหมายและการยอมรับ การให้สัญชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาโครงสร้างวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มเช่น กลุ่มเขมรถิ่นไทย ขบวนการยุติธรรมและกฎหมายในสังคมละว้า(ละเวือะ) การปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มกวย (กวย) วัฒนธรรมของกลุ่มขมุกับการพัฒนา การอพยพแรงงานของกลุ่มขมุ รวมถึงข้อสันนิษฐานการผสมกลมกลืนระหว่างกลุ่ม เช่น ละว้า ไปเป็นมอญ และเข้าไปเป็นไทย เป็นต้น

เรื่องการศึกษา การสอน หลักสูตร (ที่ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการ ED) ก็ยังมีอยู่น้อย มีงานด้านปัญหาการเรียนและสอนภาษาไทยแก่เด็กขมุ ละว้า ถิ่น การศึกษาเรื่องของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมักควบคู่กับการศึกษาเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไม่ว่าจะเป็นในงานของ Peter Kunstadter หรือในงานของนักวิจัยไทย (เช่นชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ 2531) งานเรื่องการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกที่มีอยู่อย่างเป็นขึ้นเป็นอันหน้อยก็มีที่เกี่ยวกับเขมร มีวิทยานิพนธ์และหนังสือหลายเล่มที่วิเคราะห์อิทธิพลของภาษาเขมร (ซึ่งเป็นภาษาแม่) ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนในระดับต่างๆ ตลอดจนมีความพยายามที่จะพัฒนาระบบเขียนภาษาเขมรถิ่นไทยโดยใช้ตัวอักษรไทย (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ 2533) ซึ่งเชื่อว่าสิ่งนี้จะช่วยให้เด็กไทยเชื้อสายเขมรสามารถเรียนรู้ภาษาไทยได้เร็วขึ้น และสื่อสารกับคนไทยเชื้อสายเขมรทุกระดับได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีงานวิจัยของชิตาภา สุขพล่า (2536) ที่ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของการใช้เอกสารสื่อสารสนเทศที่เขียนเป็นภาษาเขมรโดยใช้อักษรไทยและเอกสารที่ใช้ภาษาไทยล้วนในหมู่บ้านชาวไทยเชื้อสายเขมรที่จังหวัดสุรินทร์ ผลปรากฏว่ากลุ่มชาวบ้านที่อ่านสื่อสารสนเทศเป็นภาษาเขมรมีความเข้าใจเนื้อหาได้ดีชัดเจนกว่าผู้ที่อ่านภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามเรื่องของการศึกษายังมีอีกหลายแง่มุมที่ต้องศึกษาต่อไป

ชิ้นงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาการเศรษฐกิจ อาชีพ (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า EC) มีอยู่น้อย ซึ่งเรื่องนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกไม่มีบทบาทในเรื่องการปลูกฝิ่น หรือค้ายาเสพติด คงทำไร่ไถนาทำมาหากินไปตามที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย ไม่มีปัญหาที่จะให้ชนกลุ่มใหญ่จับตามอง ความรู้สึกเฝ้าระวังเรื่องการทำมาหากินของชนกลุ่มน้อยจึงยังไม่เกิดขึ้น ที่เป็นปัญหาเห็นได้ชัดก็คือเมื่อระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ไม่มีการทำป่าไม้เพราะป่าไม้ถูกตัดไปเกือบหมดแล้ว และก็ไม่มีการสงครามอะไรจะต้องใช้ช้างด้วย ช้างซึ่งเป็นแรงงานหลักของกลุ่มชาติพันธุ์ส่วยหรือกวยจึงว่างงาน ประกอบกับอาหารช้างในท้องถิ่นลดน้อยลงไปเรื่อยๆ เพราะนายทุนเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกยูคาลิป ช้างจึงต้อง

เปลี่ยน คนเลี้ยงต้องพามาเดินขอกทานอยู่ในกรุงเทพฯ ที่หน้าอากาศร้อนไม่ไหว และถูกรถชนก็บาดเจ็บล้มตายไปเสียมาก แต่ก็ยังไม่มีการท้าววิจัยเรื่องช้างไว้อย่างละเอียดในขณะนี้ จะมีกล่าวไว้บ้าง แต่ในหนังสือพิมพ์ซึ่งก็กล่าวไว้ไม่ยาวนาน และไม่ได้วิเคราะห์ปัญหา เพียงแต่เล่าถึงความน่าสงสารของช้างเท่านั้น เรื่องนี้สมควรวิจัยอย่างจริงจังต่อไป ส่วนเรื่องโกนั้นค่อนข้างได้รับความสนใจมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคณะผู้สอนคริสต์ศาสนิกายโปรเตสแตนต์ไปทำการเผยแพร่ศาสนาในดินแดนอีสาน นิยมนำโกพันธุ์ดีไปให้ชาวบ้านเลี้ยงและรับซื้อบริหารจัดการทางการตลาดให้ ชนกลุ่มน้อยที่เข้ารับนับถือคริสต์ศาสนาก็พลอยมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น งานชิ้นแรกๆ ที่กล่าวถึงเศรษฐกิจของผู้เลี้ยงโกในกลุ่มชาติพันธุ์โซ่ ผู้ไท และชา ในภาคอีสานก็มีเช่น ในงานของ ประยูร อุดมเสียง และคณะ (2528) การสำรวจเรื่องเศรษฐกิจและอาชีพ อาจทำพร้อมกันไปกับเรื่องความช่วยเหลือ (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า HP) เรื่องประชากรศึกษา (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า PP) และเรื่องสาธารณสุขการแพทย์พื้นบ้าน โรคภัยต่างๆ การเลี้ยงดูเด็ก / คนแก่ (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า HL) กับเรื่องโภชนาการ บริโภคนิสัย อาหารและน้ำดื่ม (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า NT) เพราะเรื่องทั้งหมดนี้มักจะเกี่ยวข้องสอดคล้องกัน เมื่อเขียนถึงเรื่องหนึ่งก็มักกล่าวถึงเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกันไปด้วย อย่างไรก็ตามงานเหล่านี้ส่วนมากอยู่ในรูปของบทความและรายงานการวิจัยซึ่งมีเนื้อหาไม่ยาวนาน ไม่มีที่ปรากฏเป็นหนังสือเล่มใหญ่ๆ หรือเป็นวิทยานิพนธ์

สำหรับงานทางด้านนิเวศวิทยา ภูมิประเทศ ถิ่นฐานบ้านเรือน สิ่งแวดล้อม (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า EG) และงานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า TR) ไม่มีมากนัก ส่วนมากเป็นบทความแนะนำสถานที่และกลุ่มชนโดยสังเขป ผลงานเก่าแทบไม่มีเลย เพราะแวดวงวิชาการทั้งสองเรื่องนี้เป็นเรื่องที่นิยมศึกษากันเมื่อไม่นานถึงยี่สิบปีมานี้ แม้จะเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนประชากรมากอย่างเขมร ชิ้นงานที่เกี่ยวกับนิเวศวิทยาจริงๆ แทบจะไม่มี มีก็แต่ที่เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ งานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีของปราโมทย์ ทัศนสุวรรณ (2525) และที่สำคัญก็คืองานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเรื่อง "การสำรวจเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว 4 จังหวัดอีสานตอนล่าง บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานี" (2528) ชิ้นงานที่สำคัญเกี่ยวกับนิเวศวิทยา คืองานของ Jacques Amyot และคนอื่นๆ (2523) เป็นงานเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสำรวจทางนิเวศวิทยาที่แควใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี นำเสียดายที่งานนี้สะดุดอยู่แค่นี้ไม่มีใครสานต่อ กลุ่มขมุมีหลายหมู่บ้านแต่ล้วนอยู่ในภาวะวิกฤตมีการปรับตัวเข้ากับสังคมไทยภาคกลางได้น่าสนใจยังไม่มีการศึกษามากนัก นักวิจัยรุ่นใหม่อาจจับงานตรงนี้ได้เพราะอาณาบริเวณแควใหญ่ แควน้อยและที่ตรงดินแดนสามจังหวัดมาบรรจบกันคือ อุทัยธานี / กาญจนบุรี และสุพรรณบุรีนี้ นำทำการสำรวจทั้งทางเรณิเวศวิทยา พฤษศาสตร์ และเรื่องเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย เช่นชนกลุ่มน้อยที่เรียกพวกอุกอง ซึ่งในงานบางชิ้นเรียกพวก กว๊อง นับเป็นกลุ่มชนที่น่าศึกษามาก เพราะไม่มีใครมีชิ้นงานที่เกี่ยวกับกลุ่มชนกลุ่มนี้ พบงานศึกษาทางภาษาศาสตร์เฉพาะกลุ่มที่อยู่สุพรรณบุรีและอุทัยธานี แต่พวกนี้เป็นพวกที่พูดภาษาตระกูลจีน-ทิเบต สาขาพม่า มีใช้พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก และกลุ่มออสโตรเอเชียติกที่น่าสนใจคือ กลุ่มชะโอจ ซึ่งมีประวัติถูกกวาดต้อนมาจากประเทศกัมพูชา เมื่อต้นรัตนโกสินทร์

สำหรับเรื่องสมุนไพรชนิดต่างๆ นั้น อยู่ในรหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า HL มีงานเขียนเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรมากกว่ากลุ่มอื่น เช่น งานของวุดนิษฐ์ ประจักษ์ เรื่อง "การรักษาแบบพื้นบ้านโดยใช้สมุนไพรของชนบท อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์" (2534) งานของทอง บุญยศ (บรรณาธิการ) เรื่อง "ศักยภาพหมอพื้นบ้านกับการสาธารณสุขมูลฐาน : กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์" (2535) ชิ้นงานที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่นๆ ก็มีบ้าง เช่น งานของวงศ์สถิต จั่วสกุล และคณะ เรื่อง "การศึกษาการใช้สมุนไพรของชนกลุ่มน้อยเผ่ามลาบรี ถิ่น ชมู และเย้า" (2531) งานของสุวิไล เปรมศรีรัตน์ เรื่อง "วิธีการป้องกันและรักษาโรคแบบพื้นบ้านชาวขมุ และบทสนทนาสาธารณสุขขมุ-ไทย" และเรื่องสนทนาสาธารณสุขลัวะ (ปรีย) ซึ่งกล่าวถึงพิธีกรรมการเช่นผี สมุนไพร และการสื่อสารกับแพทย์สมัยใหม่ (2533) เป็นที่น่าสังเกตว่าชิ้นงานที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มอญมีอยู่มากมาย แต่ไม่มีเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านเรื่องการรักษาพยาบาลของคนมอญเลย เรื่องนี้อาจเป็นเพราะว่าชาวมอญไม่ได้อยู่อย่างชนกลุ่มน้อยมาเป็นเวลานานแล้ว วิถีชีวิตเรื่องสุขภาพอนามัยทุกอย่างก็เหมือนกับไทย ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ ภูมิปัญญาชาวบ้านเรื่องเกี่ยวกับสมุนไพรของมอญซึ่งไม่มีผู้บันทึกไว้ มาถึงบัดนี้จึงนับว่าสาปสูญวิชาไปอย่างน่าเสียดาย

ชิ้นงานเรื่องเกี่ยวกับแผนที่/สถิติ (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า MS) ชิ้นงานเรื่องเศรษฐกิจอาชีพ (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า EC) และชิ้นงานเรื่องการอพยพเคลื่อนย้าย (ใช้รหัสหมวดหมู่ทางวิชาการว่า MI) นับว่ามีอยู่น้อย ชิ้นงานเรื่องการอพยพเคลื่อนย้าย ในเรื่องของแผนที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทยนั้น ปัจจุบันก็มีอยู่น้อย จะมีบ้างก็เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่อพยพมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากปัญหาการเมืองในปัจจุบัน ได้แก่ เขมร (อมรา พงศาพิชญ์ และคณะ, 2525) แผนที่ที่มีอยู่จำนวนมากเป็นผลงานของนักทำแผนที่สมัครเล่น สถิติที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดทำโดยกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ นับว่าเป็นประโยชน์มากแต่เน้นเฉพาะชาวเขา งานชิ้นสำคัญคือ สุวิไล และคณะ ได้รับทุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทำวิจัยเก็บข้อมูลระดับหมู่บ้านเพื่อทำแผนที่ภาษาและชาติพันธุ์ในประเทศไทยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ผลงานได้ทยอยออกมาเรื่อยๆ เมื่อสิ้นสุดโครงการในปลายปี 2543 นี้ จะได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจำนวนและการกระจายกลุ่มชนต่างๆ ทุกกลุ่มในประเทศไทยในปัจจุบันที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ท้ายที่สุดงานด้านบรรณานุกรม (BB) ที่ได้มีการรวบรวมไว้ มีบรรณานุกรมภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยซึ่งรวมกลุ่มออสโตรเอเชียติก โดยธีระพันธ์ (2527) บรรณานุกรมภาษาและภาษาศาสตร์ในเอเชียอาคเนย์รวมรวมโดย Huffman (1986) บรรณานุกรมการศึกษาด้านเอเชียอาคเนย์ในประเทศไทยโดยชาญวิทย์ (2534) บรรณานุกรมเขมรศึกษาโดย อรวรรณ (2539) ผลงานการศึกษาเขมรถิ่นไทยในรอบ 2 ทศวรรษที่ผ่านมาโดย Suwilai (1998) เป็นต้น

รายละเอียดผลงานของแต่ละกลุ่มภาษาโปรดดูจาก ภาคผนวก

2.5 สรุป

1. กล่าวโดยรวมแล้วจะเห็นได้ว่าชิ้นงานที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกยังมีอยู่ไม่มาก งานจำนวนมากที่มีเป็นงานของนักวิชาการแต่ละคนทำการวิจัยตามความสนใจของตนเองที่ทำงานเป็นกลุ่ม 2-4 คนมีอยู่บ้าง แต่ก็ก็นับว่าน้อย แหล่งทุนการวิจัยที่ให้ความสนใจมีน้อยและให้เงินจำนวนไม่มากมายนัก ถ้าไม่มีนักวิชาการรักวิชาจริงๆ ก็คาดหมายได้ว่าคงจะไม่ม้งานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกออกมาสักเท่าไร ที่เป็นดังนี้เพราะทางราชการมองไม่เห็นความสำคัญของผู้พูดภาษาตระกูลนี้ เพราะมีจำนวนน้อยและมักไม่ได้ก่อความเดือดร้อนอะไรให้กับชนส่วนใหญ่ของประเทศ ไม่มีประวัติเกี่ยวกับการปลุกผืนและการค้ายาเสพติด ส่วนมากดำเนินชีวิตคล้ายกลีกรชาวไทย เครื่องแต่งกายก็เรียบง่าย ไม่มีสีสันทะตุดตลกทึ่งพิสดาร ไม่มีหน่วยงานใดมีหน้าที่หลักในการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ ไม่เหมือนกลุ่มชาวเขาซึ่งพูดภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ซึ่งมีสถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์รับดำเนินการศึกษาวิจัยมาตั้งแต่ต้น ผู้ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรเอเชียติกนี้ ส่วนมากทำวิจัยด้วยความสนใจและแรงบันดาลใจส่วนตัว เพราะฉะนั้นที่จะคาดหวังให้ม้งานวิจัยมากอย่างเป็นกอบเป็นกำคงเป็นไปได้ยาก ภาพผู้พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกจึงยังรุ่มๆ ลางๆ ไม่ชัดเจน หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ ในอนาคตงานวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกคงก้าวเข้าสู่สภาวะน่าเป็นห่วง ทั้งนี้ ที่กลุ่มคนที่พูดภาษาออสโตรเอเชียติกจะเป็นกลุ่มคนที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของอาเซียนเป็นอย่างดี แม้จะไม่มีผลต่อการเมืองและเศรษฐกิจของโลกมากนัก

2. การศึกษาวิจัยกลุ่มคนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกในแง่มุมต่างๆ ในภาพกว้างและลึก ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้ได้ภาพชัดเจนขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจในมนุษยชาติในอาเซียนมากยิ่งขึ้น การศึกษาวิจัยภาษา ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ฯ ของแต่ละกลุ่มชนโดยไม่มีพรมแดนประเทศขวางกั้น จะทำให้เห็นภาพรวมได้ดี เข้าใจสภาวะที่เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทยได้ชัดเจนขึ้น เช่น การศึกษาภาษาและสังคม วัฒนธรรมชนในประเทศต่างๆ ที่ชนกลุ่มนี้ตั้งถิ่นฐาน ซึ่งก็คือบริเวณกว้างในตอนเหนือของอาเซียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของไทย ลาว เวียดนาม และจีน ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ หรือการศึกษาภาษาและสังคม วัฒนธรรมของ ภาษาใกล้เคียงในเขตประเทศไทยและเขมร ก็จะนำไปสู่ความรู้ภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิม (proto language และ proto culture) ความเข้าใจในการเกิดของน้ำเสียง (register) และวรรณยุกต์ (tone) ซึ่งทำให้อธิบายความเชื่อมโยงของอดีตและปัจจุบันได้ เป็นต้น

3. ปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือ ภาษาและวัฒนธรรมในตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย หลายกลุ่มกำลังอยู่ในภาวะวิกฤต หลายกลุ่มกำลังอยู่ในภาวะการเปลี่ยนแปลง การกลาย ซึ่งนำไปสู่การตายในที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากประสิทธิภาพของการสื่อสารสมัยใหม่ไร้พรมแดนในปัจจุบันและนโยบายทางการศึกษาของไทยซึ่งไม่เอื้อต่อการดำรงอยู่ของภาษาและวัฒนธรรมชนกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย ดังนั้นจึงควรมีการทบทวนนโยบายทางด้านภาษาและวัฒนธรรม รวมทั้งการวางแผนด้านภาษาและวัฒนธรรมของไทยอย่างระมัดระวังเพื่อชะลอการสูญเสียภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยซึ่งกำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

เร็วในปัจจุบัน รวมทั้งเร่งที่จะให้มีการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์พร้อมศึกษาหาวิธีการที่จะฟื้นฟูให้คงอยู่เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมต่อไป

บรรณนิทัศน์

AA Kmr ANAR 2521/1978, คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. *อีสานคดี : เนื่องในงานการเล่นพื้นบ้านอีสาน*. กรุงเทพฯ : บี. เอส. การพิมพ์, 123 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติทั่วๆ ไปของภาคอีสาน เพื่อนำเข้าสู่การเล่นพื้นบ้านอีสาน กันตรึมเป็นการเล่นพื้นบ้านอีสานได้ รวมทั้งประวัติความเป็นมาและรายละเอียดต่างๆ ของการเล่นกันตรึม

AA Soo ANAR 2521/1978, ภาควิชาภาษาไทย, วิทยาลัยครูสกลนคร. "โซ่ถึงบั้ง". บทความทางวิชาการเกี่ยวกับวัฒนธรรมพิมพ์เผยแพร่เนื่องในงานนิทรรศการมูนบั้งอีสาน, 14-16 มกราคม 2521 ณ วิทยาลัยครูสกลนคร.

บทความนี้กล่าวถึงประเพณีเกี่ยวกับการสมรสของชาวโซ่โบราณ ซึ่งจะมีพิธีการต่างๆ เช่น การไปอยู่บ้านฝ่ายชายก่อน การขอขมา การกินดองขึ้นบ้านลุงตาพาข้าว และทำบุญหาผู้ตาย มีการจัดทำประรำพิธีฝ่ายต่างๆ เช่น ญาติฝ่ายหญิง ลูกเขย แยก และดนตรี ฝ่ายดนตรีได้แก่ รำพวกถึงบั้ง มีการประโคมมโหรี และการฆ่าควายพร้อมทั้งการถึงบั้งเป็นจังหวะซ้ำๆ มีการแสดงและการร้อง การเล่นโซ่ถึงบั้งด้วย

AA Kmr ANAR 2524/1981, สมจิตร กัลยาศิริ. *การวิเคราะห์เพลงพื้นเมืองและการเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมเพลงพื้นเมืองและการเล่นพื้นเมือง และวิเคราะห์เพื่อหาคุณค่าด้านภาษา สังคมวิทยา จริยศาสตร์ จิตวิทยา ดนตรี อารมณ์ และการแสดง การเล่นพื้นเมืองโดยใช้แบบสอบถามสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาวิทยาลัยครูสุรินทร์ร้อยละ 100 คน ได้พบว่าเพลงและการเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ยังมีคุณค่าเป็นอย่างมากทางด้านอารมณ์ ดนตรี ภาษา และสังคมวิทยา ส่วนมากเคยได้ยินได้ฟังและเคยชมการเล่น และมีทำรำ ลีลา ปลูกฝังในสถาบันการศึกษา และสนับสนุนดนตรีพื้นเมือง เห็นได้จากการจัดประกวดย่อยๆ มีการจัดแสดงการสาธิตให้ประชาชนได้ชมด้วย

AA Kmr ANAR 2526/1983, "ศูนย์วัฒนธรรมบุรีรัมย์". *วารสารศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์* ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (ธันวาคม 2526), 58 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงวัฒนธรรมอีสานใต้ เรื่อง บทเรียนจากยาย เป็นการบันทึกโดยใช้อักษรเขมร ทำเล่มหน้า 49 กล่าวถึงอารมณ์ขันที่พบในบทเพลงกันตรึม มีตัวอย่างบทร้องที่ใช้อักษรไทยบันทึก และระเบียบวิธีการเขียน

AA Kns ANAR 2526/1983, ไพบุลย์ ดวงจันทร์. *ดนตรี กีฬา และการเล่นของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย*. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 69 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ด็อดรี : ดนตรีรักษาใจของชาวไทยมุสลิม, กรือโต๊ะ : ดนตรีที่มีเกียรติของชาวไทยมุสลิม, บานอ : กลองยักษ์ของชาวไทยมุสลิม, ชัมเปง : นาฏศิลป์ระดับคลาสสิกของชาวไทยมุสลิม, มะโย่ง : ละครพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิม, ซึละ : ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของชาวไทยมุสลิม, แข่งเรือกอลและหน้าพระที่นั่ง : แข่งขันจิตรกรรมลอยน้ำของชาวประมง, ดนตรีของชาวซาไก

AA Kmr ANAR 2526/1983, ภูมิจิต เรืองเดช. กันตรึม เพลงพื้นบ้านชาวเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์. โครงการศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น, กรมการฝึกหัดครู.

รายงานวิจัยฉบับนี้กล่าวถึงการเล่นกันตรึมซึ่งเป็นการเล่นเพลงพื้นบ้านของชาวเขมรในเขตอีสานใต้ โดยศึกษารวบรวมข้อมูลที่อำเภอกระสา อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ กล่าวถึงวิวัฒนาการของเพลงพื้นบ้าน เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบ การแต่งกาย เครื่องเล่นไหว้ บัรธอง ทำนอง และฉันทลักษณ์ของเพลงกันตรึม โดยมีการวิเคราะห์บทเพลงทางด้านสังคมวิทยา จิตวิทยา และในแง่สุนทรียศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเทียบการเล่นเพลงกันตรึมกับเพลงพื้นบ้านไทยภาคกลาง

AA Kmr ANAR 2526/1983, ภูมิจิต เรืองเดช. การสัมมนาเพื่อเสนอผลงานวิจัยเบื้องต้นทางวัฒนธรรมท้องถิ่น. หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมการฝึกหัดครู, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์.

เอกสารฉบับนี้ศึกษารวบรวมบทเพลงพื้นบ้านกันตรึม และวิเคราะห์รูปแบบของบทร้อง ลักษณะฉันทลักษณ์ คุณค่าของบทร้องในด้านต่างๆ เช่น ศาสนา ชีวิต วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สภาพทางภูมิศาสตร์ โดยในการศึกษาครั้งนี้นอกจากจะรวบรวมบทเพลงกันตรึมแล้ว ยังศึกษาบทเพลงพื้นบ้านชนิดอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น อ้ายย เจรียง ฯลฯ

AA Kmr ANAR 2527/1984, เบญจมาภรณ์ วงศ์แก้ว. การละเล่นพื้นบ้านของอีสานใต้. ภาคนิพนธ์วิชาบรรณารักษ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 15 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการละเล่นพื้นบ้านอีสานใต้ ในเขตที่ได้รับวัฒนธรรมมาจากเขมร ได้แก่ กันตรึม เรือมอันเร กะโน้บติงตอง

AA Kmr ANAR 2527/1984, สมจิตร พ่วงบุตร ผู้รวบรวม. เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพมหานครการพิมพ์, กรุงเทพฯ, 332 หน้า.

เอกสารนี้รวบรวมบทความจากการประชุมเพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ ระหว่างวันที่ 18-21 มกราคม 2526 โดยศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ ในเล่มจะกล่าวถึงประวัติจังหวัดสุรินทร์ คำพื้นถิ่น โดยการยกตัวอย่างชื่อบ้านชื่อเมืองที่อาจส่งความหมายที่คลาดเคลื่อนไป ประวัติความเป็นมาของคนกูย ภาษาเขมรสุรินทร์โดยสังเขป ประเพณีการแต่งงานของคนกูย วันแซนโดนตา ประเพณีเก่าชาวสุรินทร์ ตลอดจนเพลง ดนตรี เพลงพื้นเมือง และการละเล่นพื้นบ้านชาวสุรินทร์

AA Mbr ANAR 2531/1988, สง่า คัมรุ่งโรจน์. "วิเคราะห์ดนตรีของชนกลุ่มน้อยเผ่ามืตองเหลือง" ปรากฏในหนังสือ ผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมลุ่มน้ำ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "มืตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูซอร์ และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงดนตรีของชนเผ่ามืตองเหลือง ซึ่งรับอิทธิพลการใช้แคนจากลาวมาใช้ และรับเป็นดนตรีของเผ่า มีการผสมผสานกับลักษณะดนตรีดั้งเดิม ซึ่งแทบจะไม่หลงเหลืออยู่เลย ในบทความนี้ได้กล่าวถึงการใช้ดนตรีประเภทเดียว (แคน) ดนตรีเพลงร้อง และการใช้ดนตรี (แคน) พร้อมกับการร้อง กล่าวถึงลักษณะของเสียงดนตรี ข้อสังเกตในการร้อง พร้อมทั้งเอกลักษณ์พิเศษของดนตรีมืตองเหลือง

AA Kmr ANAR 2532/1989, Bauer, Christian. "เจรียง เบริญ : Khmer Epic Recitatives Inherited Form or Adaptation?" วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 8.1 : 60-89.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง การศึกษาเจรียง เบริญ เพลงมหากาพย์เขมร โดยเก็บข้อมูลสนามอัดเทปเจรียงสดกว่า 50 ชั่วโมง สัมภาษณ์นักเจรียง และใช้ข้อมูลเอกสาร เพื่อดูวิวัฒนาการของหมอลาลาว มีหลักฐานว่ามีการแลกเปลี่ยนมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 11

AA Soo ANAR 2532/1989, พุฒ บุตรรัตน์. "โล้ทั้งบั้ง การละเล่นเพื่อพิธีกรรมของชาวไทยโล้". วารสารวัฒนธรรมไทย 28, 4: 32-35.

บทความนี้ กล่าวถึงสังคมของไทยโล้ทั่วไป ประวัติของไทยโล้ซึ่งเกี่ยวข้องกับแผ่นดินไทยและลาว การละเล่นพื้นเมืองชื่อ โล้ทั้งบั้ง เป็นการประกอบพิธีต่างๆ ซึ่งเป็นพิธีเกี่ยวกับผีและสิ่งศักดิ์สิทธิ์กล่าวถึงวิธีการเล่น และการแต่งกาย จำนวนผู้เล่น และรูปแบบของการแสดง

AA Kmr ANAR 2533/1990, Bauer, Christian. "เจรียง เบริญ : Khmer Epic Recitatives Inherited Form or Adaptation? Part II" วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 9.1: 107-130.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง เจรียง เบริญ ของเขมรซึ่งเป็นเพลงมหากาพย์ที่มีการขับลำเหมือนหมอลาลาว ผู้เขียนมีความเห็นว่าจะได้รับอิทธิพลจากลาวเฉพาะการใช้เครื่องดนตรีแคนเท่านั้น ส่วนเนื้อร้อง ทำนอง จังหวะกลอง และพิธีการจัดแสดงบางอย่างยังคงเอกลักษณ์เขมร ผู้เขียนศึกษาโดยบันทึกเทปเจรียงสด 50 กว่าชั่วโมง การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับเขมรนี้ นอกจากหมอลาลาวแล้วยังมีเพลงโคราชด้วย

AA Kmr ANAR 2534/1991, เครือจิต ศรีบุญนาถ. การฟ้อนรำของชาวเขมรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 356 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาการฟ้อนรำดั้งเดิมของชาวเขมรที่จังหวัดสุรินทร์ โดยกล่าวถึงกำเนิดของการฟ้อนรำ ประเภทการฟ้อนรำ องค์ประกอบของการฟ้อนรำ รวมทั้งกล่าวถึงโครงสร้างทางสังคม ความเชื่อ และพิธีกรรม ความสัมพันธ์ในชุมชน ศาสนา ประเพณี และเศรษฐกิจ การฟ้อนรำดังกล่าวได้แก่ เรือมอ้ายย เรือมตรข และเรือมมะมัวต เป็นต้น

AA Kmr ANAR 2535/1992, ผกา เบญจกาญจน์. การละเล่นพื้นบ้านจังหวัดบุรีรัมย์, บุรีรัมย์ : เรวัตการพิมพ์, 37 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการละเล่นพื้นบ้านของชาวไทยเขมรที่จังหวัดบุรีรัมย์ได้แก่ ระบำรวมเผ่าบุรีรัมย์ บุรีรัมย์ตำนานกิน เรือมบันโจล เข่งเหยไชมดแดง เรือมตลือก เรือมกอนเตียล เรือมจับกรับ

AA Kmr ANAR 2535/1992, ผกา เบญจกาญจน์. รวบรวมวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์. 79 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เปรียบเทียบวัฒนธรรมของชน 3 กลุ่มคือ ลาว ไทยโคราช และเขมร-ส่วย โดยกล่าวถึงวัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อของชนกลุ่มดังกล่าว

AA Kmr ANAR 2536/1993, ผกา เบญจกาญจน์. การศึกษาบทร้อยกรองท้องถิ่น : กันตรึม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 43 หน้า.

งานวิจัยเล่มนี้กล่าวโดยรวมถึงคำว่า วรรณกรรม และกล่าวถึงเรื่องของบทร้อยกรองพื้นบ้านกันตรึมเกี่ยวกับลักษณะบทบาทของบทเพลงกันตรึม การนำบททางคติมาร้องกันตรึม การเสริมสร้อยในบทร้อง ตลอดจนคุณค่าของบทเพลงกันตรึม

AA Kuy ANAR 2537/1994, ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 336 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสุรินทร์ และรวมเรื่องต่างๆ ของจังหวัดสุรินทร์ได้แก่ ชนพื้นเมือง คือ เขมร-กูย ภาษาเขมร-กูย ประเพณี และการละเล่นพื้นเมือง

AA Kmr ANAR 2538/1995, วิโรจน์ เอี่ยมสุข. มโหรีเขมร : วิเคราะห์เฉพาะกรณีบ้านสะเดา ถึงอำเภอลับพลาย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวัฒนธรรมศึกษา, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษามโหรีเขมร ซึ่งเป็นดนตรีพื้นบ้านอีสานตอนใต้ที่มีเอกลักษณ์ชัดเจนสืบทอดต่อกันมา โดยกล่าวถึงประวัติการย้ายถิ่น การประสมวง การใช้ดนตรีจากวัสดุพื้นบ้าน เลียนแบบเครื่องดนตรีมาตรฐาน เครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เครื่องประกอบจังหวะ การร้องเพลงปฐพีพากย์ การไหว้ครู และความสัมพันธ์กับพุทธศาสนา

AA Mon ANAR 2541/1998, ชโลมใจ กลั่นรอด. ทะแยมอญ : วัฒนธรรมการดนตรีของชาวมอญชุมชนวัดบางกระดี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษารูปแบบ องค์ประกอบของทะแยมอญ ซึ่งเป็นเครื่องสายมอญโดยศึกษาลักษณะทางดนตรีที่สัมพันธ์กับดนตรีไทย รวมทั้งประวัติ สภาพทางสังคม วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อวัฒนธรรมดนตรีและการละเล่นทะแยมอญ ได้พบว่าบทร้องที่เป็นภาษา

มอญโบราณ และบาลีจะจำกัดเฉพาะผู้ชมสูงอายุ สำหรับคนรุ่นใหม่มีการประยุกต์เนื้อร้องทั้งภาษามอญและไทย ดนตรีโกรจยามมีอิทธิพลของเครื่องสายไทย เนื้อร้องเป็นการบันเทิงและสั่งสอนศีลธรรม ประเพณี ความสนใจในคำสอนลดน้อยลง

AA Lwa ANBL 2483/1940, Seidenfaden, Erik. "The Lawa of Umphai and Middle Me Ping", *JSS*, 32.1: 29-36.

บทความนี้ให้ความรู้ทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับชาวละว้าที่อพยพและบ้านละอูป เล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย ภาษา นิทานปรัมปราเกี่ยวกับชะมังรกแอ ตอนท้ายกล่าวถึงมิชชันนารีที่เข้าไปสอนศาสนาแก่พวกเขา

AA Lwa ANBL 2510/1967, Kraisi Nimmanhaeminda. "The Lawa Guardian Spirits of Chiangmai". *JSS*, 4.2: 185-225.

บทความนี้กล่าวถึง ปู่สะ แยะสะ และสุเทวฤๅ ซึ่งถือเป็นเทพารักษ์ปกป้องรักษาเมืองเชียงใหม่ บรรพบุรุษของปู่สะและย่าสะเป็นชาวละว้า กล่าวถึงกษัตริย์ละว้าชื่อวิลังคะ และพิธีผาควายเช่นสรวงผีละว้า

AA Sve ANBL 2512/1969, Hudspeth, J. Edwin. *Tribal Highways and Byways : A Church Growth Study in North Thailand*. วิทยานิพนธ์ Master of Arts in Missions, The Faculty of Fuller Theological Seminary, 363 หน้า มีตารางและแผนภูมิ พร้อมด้วยแผนที่.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึงการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย อันได้แก่ อีเก้อ ม้ง ขมุ มูเซอ ละว้า ลีซอ ลัวะ เย้า กะเหรี่ยงสะกอ และกะเหรี่ยงโปว์ โดยให้ความสำคัญกับบทที่กล่าวถึงกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่นิยมชมชอบรับนับถือศาสนาคริสต์

AA Kmr ANBL 2520/1977, ชื่น คริสต์ดี. *ความร่ำรวยในหมู่บ้านชาวไทยเขมร (เขมร) : ศึกษากรณีความเชื่อในเรื่องคาถาอาคม*. โครงการสนับสนุนการวิจัยทางวัฒนธรรม, มูลนิธิเจมส์ เอช ดับเบิลยู ทอมป์สัน.

เอกสารฉบับนี้ศึกษาในเรื่องภาษาเขมรในด้านคาถาอาคม วิเคราะห์อิทธิพลของคาถาอาคมต่อชีวิตและวิถีชีวิตของคนเขมร

AA Lwa ANBL 2526/1983, Kunstadter, Peter. "Animism, buddhism and Christianity : Religion in the Life of Lua People of Pa Pae, North-western Thailand". In *Highlanders of Thailand* (edited by John McKinnon and Wanat Bhruksasri), Oxford University Press, 358 หน้า.

บทความนี้กล่าวถึงศาสนาดั้งเดิมของละว้า (ที่ผู้เขียนเรียกว่าลัวะนั้นเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ละว้าไม่ใช่ลัวะซึ่งอยู่ที่จังหวัดน่าน) และการรับนับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ศึกษาที่บ้านปาแป

อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวถึงพิธีกรรมในการโค่นเผาป่าเพื่อทำการเพาะปลูก กล่าวถึงการวินิจฉัยโรคและการรักษาโรคแบบดั้งเดิม กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อการพัฒนาเข้าไปในหมู่บ้านละว้า

AA Sve ANBL 2528/1985, ไม่ปรากฏชื่อบรรณาธิการ. *Minorities in Buddhist Polities: Sri Lanka, Burma and Thailand, Regional Workshop on Minorities in Buddhist Polities: Sri Lanka, Burma and Thailand, June 25-28, Chulalongkorn University by International Centre for Ethnic Studies, Sri Lanka with the cooperation of Thai Studies Program, Chulalongkorn University and United Nations University*, 27 หน้า, โรเนียว, เย็บเล่ม.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงสิทธิของชนกลุ่มน้อยตามความคิดทางศาสนา ตามที่สืบค้นได้ในประวัติศาสตร์ของประเทศพม่า ศรีลังกา และไทย กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยทางศาสนาในสังคมปัจจุบันในประเทศพม่า ศรีลังกา และไทย กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยและผู้ที่เพิ่งอพยพเข้าไปในประเทศพม่า ศรีลังกา และไทย รวมทั้งกล่าวถึงชนเผ่าต่างๆ ในประเทศพม่าและไทย ลักษณะของหนังสือเป็นการรวบรวมบทความ วิชาการ 10 บทความโดยนักวิชาการไทยเป็นส่วนมาก

AA Kmr ANBL 2531/1988, สุเมธ คงสวัสดิ์. *ความเชื่อของชาวบ้านพลวง ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 221 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาสภาพทั่วไปของความเชื่อ สาเหตุ และผลของความเชื่อของชาวบ้านพลวง หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 13 ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งพบว่าชาวบ้านมีความเชื่อที่เด่นๆ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลาง ฤกษ์ เครื่องรางของขลัง ความฝัน เวทย์มนต์ คาถา โหราศาสตร์ ยากกลางบ้าน ปรากฏการณ์ธรรมชาติ สุขภาพสวัสดิภาพและข้อห้ามต่างๆ ลักษณะบุคคล ศาสนา ภูติผีปีศาจ ยาสั่ง โดยความเชื่อเหล่านี้ถูกถ่ายทอดกันมาและเป็นตัวกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของชาวบ้าน

AA Mon ANBL 2532/1989, วีรวัฒน์ วงศ์สุภาไทย. "ประเพณีมอญคลั่ง". *วารสารวัฒนธรรม*, 28.6: 74-76.

บทความนี้กล่าวถึงประเพณีมอญคลั่ง ซึ่งเป็นประเพณีของชาวมอญ เป็นประเพณีรื่นเริงในวันออกพรรษา แสดงถึงการที่ชาวมอญคลั่งได้การทำบุญ-ทำกุศล

AA Mon ANBL 2539/1996, จำลอง บุญสอง. "ศรัทธาในอันสงฆ์พิธีศพมอญ อลังการตระการตา". *ศิลปวัฒนธรรม* 18.2: 173-178.

บทความนี้กล่าวถึงความศรัทธาที่เคร่งครัดต่อพุทธศาสนาของชาวมอญ โดยกล่าวถึงพิธีศพพระสงฆ์มอญซึ่งจะจัดยิ่งใหญ่กว่าศพคนธรรมดา โดยการสร้างปราสาทสำหรับตั้งศพ มียอด

หลายยอดตามแต่ศรัทธา ซึ่งจะมีการเผาไปพร้อมกับโลงศพ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงพิธีแย่งศพมอญ พิธีไกวศพ พิธีมอญร้องไห้ รวมทั้งอันานิสงฆ์แห่งการเผาศพ

AA Kuy ANBL 2539/1996, พนิดา สงวนเสรีวานิช. "ตะกวด-ต้นไม้กับบ้านตรึม". ศิลปวัฒนธรรม, 17.11: 92-97.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงการให้ความสำคัญกับตะกวดของชาวบ้านตรึม ซึ่งเป็นบ้านชาวส่วย ที่อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยไม่มีการทำร้าย ไม่กิน มีที่อยู่ในโพรงของต้นไม้ใหญ่ และเก่าแก่กลางหมู่บ้าน มีการจัดพิธีบูชาตะกวด ถือว่าเป็นสัตว์นำโชค เป็นสัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ มีความเชื่อมโยงกับระบบนิเวศหรือป่าชุมชน

AA Lwa ANDR 2508/1965, Kunstadter, Sally. "Life among the Lawa". Sawaddi, January-February 1965, Vol.3, no.3, หน้า 7-21 เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

บทความนี้กล่าวถึงชีวิตในหมู่บ้านละว้าที่ผู้เขียนได้ไปใช้ชีวิตอยู่กับสามีซึ่งเป็นนักมานุษยวิทยา กล่าวถึงงานฝีมือและเครื่องประดับของละว้า กล่าวถึงวิธีการทอผ้า และเครื่องแต่งตัวของละว้า

AA Kmr ANDR 2530/1987, อัจฉรา ภาณุรัตน์ และเครือจิต บุณนาค. ผ้าไหมในวิถีชีวิตไทยกวยและไทยเขมร. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, สถาบันราชภัฏสุรินทร์.

เอกสารการวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาผ้าพื้นเมืองชาวไทยเขมร ที่จังหวัดสุรินทร์โดยกล่าวถึงลักษณะและวิธีการทอผ้าไทยพื้นเมืองชนิดต่างๆ ได้แก่ ผ้าโฮล อันปรม โคนดลอก สมอ อัมลยซิม กะเนียว นอกจากนี้ยังมีผ้าไหมสุรินทร์ประเภทที่เรียกว่าลายสาคุ สาหร่าย ระเบิก ซึ่งเป็นลวดลายดั้งเดิม ผ้าพื้นเมืองสุรินทร์แบ่งประเภทของการใช้เป็น ผ้านุ่งผืนห่มและผู้ชาย ซึ่งมีลวดลายต่างๆ ผ้าสะไบ ซึ่งรวมทั้งผ้าสะไบผู้หญิงและผ้าขาวม้าสำหรับผู้ชาย และเชิงผ้านุ่ง ซึ่งใช้ต่อกับผืนผ้านุ่ง นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงผ้ามัดหมี่พื้นเมืองสุรินทร์ซึ่งมีลวดลายเฉพาะต่างๆ รวมถึงผ้าในงานศพ ผ้าไหว้ ผ้าถวายพระ จากการที่สุรินทร์มีประชากรทั้งที่เป็นเขมร กวย และลาว ชาวไทยกวยมีวัฒนธรรมด้านการทอผ้าและใช้ผ้าที่คล้ายคลึงกับชาวเขมร มีความแตกต่างบ้างเพียงเล็กน้อย ผู้ศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะผ้าประเภทต่างๆ ที่ชาวกวยใช้ในวาระต่างๆ ด้วย

AA Sve ANDR 2535/1992, ปิยนาก (นิโครธา) บุณนาค. "ผ้าทอกับวิถีชีวิตชนบทอีสาน". วารสารอักษรศาสตร์, 24.2: 86-101.

บทความนี้ศึกษาผ้าทอกับวิถีชีวิตชาวชนบทไทยในปัจจุบันคือ ตั้งแต่ปี 2500 เป็นต้นมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวชนบทไทยในภาคอีสานที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจากส่วนกลาง โดยกล่าวถึงสภาพทางภูมิศาสตร์และความเป็นมาทางประวัติและโบราณคดีที่มีผลกระทบต่อคนอีสาน ประวัติของวัฒนธรรมทอผ้า เครื่องมือเครื่องใช้และวิธีการทอ ชนิดของผ้าทอ ความสำคัญของการทอผ้าในวิถีชีวิตชนบทอีสาน การเปลี่ยน

แปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อผ้าอีสาน และโครงการในพระราชดำริ และผลต่อวิถีชีวิตชนบท

AA Soo ANDR 2536/1993, ทรงคุณ จันทจร, พิสิฐ บุญไชย, แสงเพชร สุพร. "ผ้าชาวโล้". วารสาร ภาษาและวัฒนธรรม, 12.2 : 16-29.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของการทอผ้าของชาวโล้ในยุคต่างๆ รวมทั้งขั้นตอนการทอผ้า และเทคนิคการทอผ้าชนิดต่างๆ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผ้าในกิจการต่างๆ รวมทั้งสภาพปัญหาการทอผ้าในปัจจุบัน

AA Kmr ANFR 2497/1954, หอพระสมุดวชิรญาณ. ประชุมสุภาสิตเขมร. พระนคร : โสภณพิมพ์. วัฒนาการพิมพ์.

เอกสารฉบับนี้รวบรวมสุภาสิตภาษาเขมร ได้แก่ สุภาสิตโบราณ สุภาสิตสอนเด็ก สุภาสิตสอนบุตร

AA Lwa ANFR 2507/1964, Obayashi, Taryo. "Myths and Legends of the Lawa and Karen in Northwestern Thailand", *The Japanese Journal of Ethnology*, Vol.29, No.2, หน้า 113.

บทความนี้กล่าวถึงนิยายปรัมปราของละว้าและกะเหรี่ยงของละว้ามี เช่น เรื่องน้ำท่วมโลก เรื่องการอยู่ในถ้ำในสมัยก่อน เรื่องการอพยพของคนละว้า เรื่องกำเนิดของข้าว เรื่องกำเนิดของวิธีการทำนา เรื่องจันทร์ปราดา ฯลฯ สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับกะเหรี่ยงมีเช่นเรื่อง การสร้างมนุษย์ เรื่องการแบ่งแยกโลกและสวรรค์ออกจากกัน เรื่องจันทร์ปราดา เรื่องกำเนิดของข้าว เรื่องสาเหตุแห่งความยากจนของกะเหรี่ยง เป็นต้น

AA Mon ANFR 2517/1974, จันทรศรี สุปัญญากร. *วรรณกรรมไทยรามัญจากตำบลทรงคะนองอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษารวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านไทยรามัญ ที่ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง ซึ่งมีทั้งประวัติสถานที่ บุคคลสำคัญ ประเพณี พุทธศาสตร์ นิทานต่างๆ นิยายประเภทต่างๆ นิทานทรงเครื่อง และมุขตลก ฯ รวมทั้งหมด 81 เรื่อง ในตอนท้ายวิเคราะห์เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่และแนวคิดของคนในท้องถิ่น

AA Lwa ANFR 2520/1977, สุริยา รัตนกุล. "วรรณกรรมที่ไม่ได้จัดลงเป็นตัวหนังสือของละว้า" บทความเสนอในที่สัมมนาเรื่อง ภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ณ หอประชุมจงจินต์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี, 3-5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520, โรเนียว เย็บเล่ม, 29 หน้า เขียนเป็นภาษาไทยและใช้สัทอักษรเขียนภาษาละว้า.

บทความนี้ให้ความรู้เรื่องนิทานละว้า ได้แปลและอธิบายนิทานภาษาละว้า 2 เรื่อง และกล่าวถึงวรรณกรรมประเภทคำหยอกของละว้าให้ตัวอย่างบทกวีภาษาละว้า 2 ส่วนพร้อมด้วยคำแปลและคำอธิบายเป็นภาษาไทย

AA Kmr ANFR 2521/1978, วิภา กงกะนันท์. โครงการรวบรวมและศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงจอมบึงและเขมรราชบุรี. สภาวิจัยแห่งชาติ.

งานวิจัยนี้ศึกษานิทานกะเหรี่ยงที่จอมบึงและนิทานเขมรที่พงสวาย จังหวัดราชบุรี จำนวน 194 เรื่อง ได้กล่าวถึงประเภทของนิทานเขมรซึ่งได้แก่นิทานสัตว์ นิทานชาวบ้าน นิทานตลกและนิทานโบราณคดี วิเคราะห์ลักษณะที่แสดงถึงอารมณ์ขันและความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์และวัฒนธรรม ในตอนท้ายมีการเปรียบเทียบนิทานเขมรและนิทานกะเหรี่ยง นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เล่านิทานและหมู่บ้านของทั้งสองกลุ่มด้วย

AA Lwa ANFR 2522/1979, Suriya Ratanakul. "The Lawa Lssom Le: Poetry", Paper presented to the Symposium on Austro-Asiatic Languages, Helsingor, Denmark, October 24-26, 1979, Published in *Journal of the Siam Society*, vol.73 parts 1&2, 1985 หน้า 183-204.

บทความนี้พรรณนาวรรณกรรมมุขปาฐะของละว้าที่เรียกกันว่า "คำหยอก" คือคำประพันธ์ที่แต่งไว้ให้หนุ่มสาวพูดโต้ตอบกันในเวลาที่หนุ่มไปเยี่ยมสาว และที่ใช้ร้องในพิธีงานศพ อธิบายพิธีแสดงความเป็นหนุ่มเป็นสาวในสังคมละว้า จำแนกประเภทของคำประพันธ์ชนิดนี้เป็นประเภท ได้แก่ 1) คำประพันธ์จารีต 2) คำประพันธ์แสดงความปรารถนา 3) คำประพันธ์ประเภทนิราศ 4) คำประพันธ์ประเภทลาไปค้าขาย 5) คำประพันธ์ชวนนางไปเที่ยวเล่น 6) คำประพันธ์ประเภทชวนเล่น 7) คำประพันธ์ที่แต่งขึ้นโดยปฏิภาณของหนุ่มสาวละว้ารุ่นใหม่

AA Kmr ANFR 2522/1979, ยุพดี จรรย์ญานนท์. การศึกษานิทานชาวบ้าน ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์. ปริญญานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาณมิตร์.

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษารวบรวมนิทานชาวบ้านเขมร เพื่อจำแนกนิทานตามสำริดตะของนิทานแต่ละเรื่อง และเพื่อพิจารณาวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีตีความ และอธิบายความให้เห็นลักษณะทั่วไปของชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนค่านิยมทางสังคมอันจะชี้ให้เห็นเอกลักษณ์ของคนในท้องถิ่น

AA Kmu ANFR 2523/1980, Lindell, Kristina, Ojvind-Jan; Swahn, Damrong Tayanin. *Folk Tales from Kammu: 11 : A Story-Tellers Tales*. Scandinavian Institute of Asian Studies.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงทัศนคติของชาวขมุต่อชนกลุ่มใหญ่ วรรณคดีขมุ ปัญหาในการแปลนิทานขมุและนิทานลามกและรูปภาพ ในหนังสือนี้บรรจุนิทานพื้นบ้านขมุ ประมาณ 18 เรื่อง

วาดภาพประกอบโดยชาวมุ มีการแสดงความคิดเห็นด้านคติชนวิทยาต่อเรื่องตลกขบขัน คำโครง และประเภทของนิทาน นอกจากนี้ยังได้ให้บรรณานุกรม และแผนที่แสดงตอนเหนือประเทศลาว

AA Kmr ANFR 2527/1984, จังหวัดสุรินทร์. สำนวน สุภาสิต คำสอน สุรินทร์-ศรีสะเกษ. พิมพ์ครั้งที่ 1
กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมสำนวน สุภาสิต คำสอน ของจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ แปลเป็นภาษาไทย

AA Kmr ANFR 2528/1985, ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. นิทานพื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ.
เอกสารวัฒนธรรม ชุดที่ 2 กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 192 หน้า.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมนิทานพื้นบ้านของจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ใช้ภาษาพื้นบ้านหลายภาษาได้แก่ นิทานพื้นบ้านภาษากูย นิทานพื้นบ้านภาษาเขมร และนิทานพื้นบ้านไทยอีสาน (ลาว) โดยใช้อักษรไทยจัดบันทึกภาษาต่างๆ แล้วแปลเป็นภาษาไทย

AA Kmr ANFR 2535/1992, สัทธา อริยภักดิ์. การวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนอีสานใต้ บุรีรัมย์ : ศูนย์ตำราวิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 229 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นการค้นคว้าเพื่อศึกษาตัวอักษรและอักขรวิธี ความเป็นมา และจุดมุ่งหมายในการแต่ง ศาสนาธรรมนิยมนิยม ปิรบรรด และแปลอักษรโบราณเป็นภาษาไทย

AA Sve ANFR 2538/1995, ประคอง นิมานเหมินท์. "มหากาพย์เรื่อง ท้าวบาเจือง: มหากาพย์สองฝั่งโขง". ในท้าวฮุ่ง-ขุนเจือง, สัจจิตต์ วงษ์เทศ (บรรณาธิการ), ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ, สำนักพิมพ์มติชน.

ต้นฉบับของมหากาพย์นี้อยู่ในคัมภีร์ใบลานจารด้วยอักษรไทยน้อย โดยมหาสิลา วีระวงส์ เป็นผู้ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบันและเผยแพร่ สันนิษฐานว่าน่าจะได้อาณาเมืองเชียงขวาง ผู้เขียนได้กล่าวว่า เจืองนี้พบทั้งในวรรณกรรมของทั้งกลุ่มไทหลายกลุ่ม เช่น ล้านนา ล้านช้างแยงตุง ไทลื้อ สิบสองปันนา ไทยดำ ฯ และชนชาติอื่นๆ รวมทั้งเผ่าขมุ และเผ่ากะเหรี่ยง สำหรับในกลุ่มมอญ-เขมรกล่าวถึง "เจือง" ในลักษณะของนิทานประเภทเทพปกรณัม (myth) คือเป็นเทพผู้สร้างสรรพสิ่งทั้งโลกและสวรรค์ เจือง เป็นวีรบุรุษทางวัฒนธรรม (cultural hero) เป็นผู้สอนศิลปวิทยาการตลอดจนประเพณีพิธีกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงในฐานะที่เป็นพระผู้ช่วยให้รอด (Messiah) ซึ่งมาช่วยให้พวกเขารอดพ้นจากการกดขี่ของชนเผ่าอื่น และช่วยให้ชีวิตเขาเป็นสุข โดยนำสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวันมาให้ เรื่องของเจืองจึงถูกลาว และชาติที่คิดจะก่อการกบฏเพื่อเป็นอิสระนำมาใช้อ้างอยู่บ่อยๆ เพื่อให้เกิดการยอมรับและได้รับความร่วมมือจากพวกเขาและพวกที่กดขี่ด้วยกัน เรื่องของเจืองของชนเผ่าดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคลึงกับเรื่องของ "พญาเจือง" ในวรรณกรรมของชนเผ่าไทหลายกลุ่มดังกล่าวข้างต้น แต่ลักษณะต่างกันที่พญาเจืองในวรรณกรรมของชนเผ่าไทมีลักษณะเป็นกษัตริย์ที่เป็นวีรบุรุษผู้กล้าหาญเก่งกล้าในการรบ ในวรรณกรรมบางเรื่องจะมีลักษณะ

เป็นพระเอกในนิทานวีรบุรุษ (herotate) คือสืบเชื้อสายมาจากเทพ แต่ก็ครองชีวิตอยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมสืบทอดมานาน

ในด้านเนื้อเรื่องนั้นมีลักษณะขาดความสอดคล้องกลมกลืนเป็นเอกภาพอย่างเห็นได้ชัดเจน มีทั้งส่วนที่เป็นบทประพันธ์ดั้งเดิมและบทประพันธ์เสริม ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมเห็นได้ว่าเป็น 2 สมัยคือ สมัยพญาเจืองและสมัยสาบช้าง ซึ่งเป็นสมัยของกวีผู้แต่ง มีลักษณะเป็นบ้านเป็นเมือง แล้ว สำหรับสังคมร่วมสมัยของกวีสะท้อนสังคมล้านช้างสมัยนั้น ซึ่งเป็นสังคมที่มีชนชั้น สังคม กสิกรรม และสังคมที่มีชนหลายเผ่าพันธุ์ สำหรับลักษณะคำประพันธ์นั้น มหาภาพย่เรื่องนี้แต่งด้วย คำประพันธ์ประเภทโคลง ลักษณะการใช้ถ้อยคำส่วนใหญ่เป็นภาษาลาว รวมทั้งมีการใช้ ภาษาบาลี สันสกฤต เขมร และราชาศัพท์ได้อย่างเหมาะสม จากเนื้อหาต้นหลักชน และถ้อยคำ ล้วน น่าจะแต่งขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 20 ส่วน ประพันธ์เสริมในตอนท้ายน่าจะแต่งขึ้นภายหลัง

AA Mon ANFR 2538/1995, ประกาศิ์ คำสะอาด. การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมมอญ เรื่องวรรณกรรมชุดก. สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาวรรณกรรมเรื่องวรรณกรรมชุดก ฉบับภาษามอญ ซึ่งเป็นโบราณจำนวน 3 ผูก โดยศึกษาในด้านอักขรวิธี ลักษณะของเรื่อง และคุณค่าที่ได้รับในด้านต่างๆ

AA Kmr ANFR 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. ชำนาญโวหาร สุพาจิต ซอนเจด ส่วนสุนภาชิตสอนใจ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 10 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้านเพื่อให้ชาวบ้านบันทึกวัฒนธรรมพื้นบ้าน และจัดทำเป็นหนังสือสำหรับชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านโดยใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรถิ่นไทย พร้อมภาพการ์ตูนประกอบ เนื้อหาเกี่ยวกับสุนภาชิตสอนใจ 9 สุภาจิต

AA Kmr ANFR 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. นิทานพื้นบ้านเขมรถิ่นไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 64 หน้า.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมนิทานพื้นบ้านเขมรถิ่นไทยจำนวน 10 เรื่อง เขียนเป็นภาษาเขมรถิ่นไทยด้วยอักษรไทย และมีคำแปลเป็นภาษาไทย มีภาพการ์ตูนประกอบเรื่อง ใช้สำหรับผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านกันลิ้มหนังสือและสำหรับผู้สนใจนิทานพื้นบ้านทั่วไป หนังสือนี้เป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้าน

AA Lwa ANFR 2539/1996, ญูรูวี ทศรุ. นิทานพื้นบ้านละว้า. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

หนังสือนี้ประกอบด้วยนิทานละว้า (ละเวือะ) จำนวน 11 เรื่อง ได้แก่ ลูกกำพร้าบนดวงจันทร์ เด็กกำพร้ากับต้นไม้ เด็กกำพร้ากับพญาเจ้าเมือง สามพี่น้อง แม่บึงกับแม่น้ำสาละวิน ลูกกำพร้ากับสาวคนรัก พ่อค้าขายขี้ ลูกกำพร้าพ่อ พระเจ้ากับยักษ์ อมปอย และเด็กกำพร้าพบเห็ด

AA Kmr ANGN 2447/1904, Phya Praja Kitkarachak. On the Menam Mun and the Provinces in the East. JSS.

บทความนี้กล่าวถึงที่ตั้งของแม่น้ำมูล ชีวิตคนในหมู่บ้านบริเวณแม่น้ำ ในแง่ของเศรษฐกิจและภาษา และในแง่ความสัมพันธ์กับกลุ่มชาวเขมรและกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประวัติเมืองเก่าและการอพยพโยกย้ายของกลุ่มไทยมาจากสิบสองจุไทย เป็นต้น

AA Nyk ANGN 2464/1921, Phra Petchabunburi. "The 'Lawā or Chaubun in Changvad Petchabūn", JSS, 14.1: 19-51 เขียนเป็นภาษาไทย แล้ว Erik Seidenfaden แปลเป็นภาษาอังกฤษ.

บทความนี้ให้ความรู้ทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ญัฮกุรที่จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มชาติพันธุ์นี้ในสมัยที่เขียนบทความเข้าใจผิดว่าเป็นละว้า ตอนท้ายบทความให้คำศัพท์ภาษาญัฮกุรแปลเป็นไทยและอังกฤษจำนวน 400 คำ และมีบทสนทนาประโยคต่างๆ ด้วย

AA Sve ANGN 2506/1963, Harris, George L. Jackson A. Giddens, Thomas E. Lux and others. *Area Handbook for Thailand*, 537 หน้า, มีภาพประกอบและอภิธานศัพท์ (glossary) พร้อมทั้งดรรชนี.

หนังสือเล่มนี้ให้ภาพรวมเกี่ยวกับประเทศไทยทั้งหมดอย่างกว้างๆ เริ่มตั้งแต่ประวัติศาสตร์สมัยนางเจ้า สภาภูมิศาสตร์และประชากร กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย และภาษาที่ใช้ โครงสร้างสังคม ระบบครอบครัว ระบบค่านิยม การศึกษา ศาสนา สภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการทหาร

AA Lwa ANGN 2507/1964, Obayashi, Taryo. "The Lawa and Sgaw Karen in Northwestern Thailand", JSS, 22.2: 199-216 มีภาพประกอบหลายภาพ.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ละว้าและกะเหรี่ยงสะกอ ที่แม่สะเรียงและกองลอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ข้อมูลเบื้องต้นทางมานุษยวิทยา ได้แก่ลักษณะทางกายภาพภาษา การตั้งถิ่นฐาน เครื่องมือเครื่องใช้และสิ่งประดิษฐ์ เศรษฐกิจ การจัดองค์กรทางสังคม ศาสนา

AA Sve ANGN 2509/1966, Blanchard, Wendell. *Thailand its people its society its culture*, Human Relations Area Files Press, New Haven, 526 หน้า มีแผนที่.

หนังสือนี้แบ่งเป็น 20 บท กล่าวถึงประเทศไทยอย่างกว้างๆ ในทุกแง่มุม ทั้งลักษณะทางกายภาพ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประชากร ศาสนา พฤติกรรมทางสังคม กฎหมาย รัฐบาล การประชาสัมพันธ์ ระบบเศรษฐกิจ การเงินการคลัง แรงงาน การเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม สาธารณสุข และโครงสร้างของสังคม ในบทที่สี่ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์และภาษาต่างๆ ในประเทศไทย ที่หยิบยกมากล่าวเพราะเป็นกลุ่มใหญ่ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ไทย มาเลย์ เขมร ส่วย ญว ภูไท มอญ กะเหรี่ยง ไทฉาน นอกจากนั้นยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนน้อย เช่น ไทลื้อ กะเลิง โซ ฆมุ

แสง เป็นต้น และข้าเบรา ซึ่งหนังสือนี้กล่าวว่ามีในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย แต่นักวิจัยในปัจจุบันไม่พบกลุ่มชาติพันธุ์ข้าเบราแล้ว

AA Svě ANGN 2510/1967, Seidenfaden, Erik. *The Thai Peoples Book1 The Origins and Habitats of the Thai peoples with a Sketch of their Material and Spiritual Culture*, The Siam Society, Bangkok 1967, 162 หน้า, มีภาพประกอบมาก.

หนังสือเล่มนี้ให้ข้อมูลทางมานุษยวิทยาของกลุ่มชาติพันธุ์ไททั้งที่อยู่นอกประเทศไทยและในประเทศไทยพร้อมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทยที่พูดภาษาอื่นนอกจากภาษาตระกูลไทด้วย

AA Lwa ANGN2512/1969, Kunstadter, Peter. *Report to the National Research Council of Thailand : An Outline of Anthropological Research, 1966-1969*, โรเนียว เย็บเล่ม, 43 หน้า.

รายงานนี้ให้ความรู้ทางมานุษยวิทยา แบ่งออกเป็น 2 ภาค ภาคแรกรายงานเรื่อง ละว้าที่บ้านปาแป หมู่ที่ 5 ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาคที่สอง รายงานเรื่องกะเหรี่ยงสะกอที่บ้านแม่อุ้มหลวงน้อย (ภาษากะเหรี่ยง เรียกว่า บ้านโลกอเก) หมู่ที่ 4 ตำบลแม่สะเรียง มีกล่าวถึงสถานที่ตั้งหมู่บ้าน ภาษา ประชากร โครงสร้างทางสังคม ครอบครัว การแต่งงาน การแบ่งชั้นของคนในสังคม เชื้อสายชะมัง ภาวะผู้นำในหมู่บ้านและการปกครองหมู่บ้าน กฎระเบียบของสังคม ศาสนาและการรักษาผู้ป่วย การเข้ามาของมิชชันนารี เศรษฐกิจการทำไร่และการขายแรงงาน การถือครองที่ดิน ความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ในส่วนที่เกี่ยวกับกะเหรี่ยงก็พูดตามหัวข้อต่างๆ เหล่านี้เช่นเดียวกัน

AA Kmr ANGN 2522/1979, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์. *สมบัติอีสานใต้ บุรีรัมย์ : แผนกเอกสารการพิมพ์* วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 133 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงภูมิศาสตร์จังหวัดบุรีรัมย์ การละเล่นกันตรึม พิธีกรรมพื้นบ้าน พิธีโดนตาของชาวเขมร และพิธีคล้องช้างของชาวส่วย ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของอีสานใต้คือ เขมร และส่วย

AA Sve ANGN 2525/1982, สิริวัฒน์ คำวันสา. *อีสานปริทัศน์ (อีสานคดี 2)*. กรุงเทพมหานครการพิมพ์, กรุงเทพฯ 98 หน้า.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมบทความเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวรรณกรรมอีสานโดยกล่าวถึงขนบธรรมเนียมประเพณีระบบการปกครองของชาวอีสานสมัยเก่า รำกระหมอกของชาวสุรินทร์ และบุรีรัมย์ การสักขาลายและการปอง ส่วย (กูย) ท้าวผาแดง-นางไอ่ และบุญบังไฟ ประเพณีเฉพาะกลุ่มไทดำหรือลาวโสังดำ แคน-พิน-ซอ เจ้าหัว-จวน้อย และสังข์ศิลป์ชัย วรรณคดีอมตะของอีสาน

AA Kmr ANGN 2526/1983, เสนอ มุลศาสตร์. รุ่งระชะรินทร์ สุรินทร์ : ศิริวัฒนาการพิมพ์, 38 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงเรื่องของจังหวัดสุรินทร์โดยสังเขป ชื่อหมู่บ้าน บทความเรื่อง "ทะมบ" การละเล่นดนตรีพื้นเมือง

AA Kmr ANGN 2526/1983, จังหวัดสุรินทร์. ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ : บริษัท เอเชียเพรส จำกัด, 174 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติสภาพโดยทั่วไปของจังหวัดสุรินทร์ ที่ตั้งพรมแดน ประชากร คือ ชาวเขมร และส่วย ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัด การละเล่น การดำเนินชีวิต และการละเล่นพื้นเมืองต่างๆ พร้อมภาพประกอบ

AA Soo ANGN 2527/1984, ขบวน พลตรี. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของโซ่กับวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาเฉพาะกรณีโซ่ตำบลกุสุมาลย์และตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาภูมิหลังทั่วไปและวัฒนธรรมบางประการของโซ่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยใช้แบบสอบถามดูความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาพื้นบ้าน ประเพณีการแต่งงาน ความเชื่อผีวงศ์ การใช้หมอยาในการรักษาผู้ป่วย และการนับถือพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังศึกษาการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมกับวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั่วไป ในแง่ของเพศฐานะทางเศรษฐกิจ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและการติดต่อกับคนนอกชุมชน รวมทั้งอายุและระดับการศึกษา

AA Kmr ANGN 2529/1986, สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพนิมิตการพิมพ์, 179 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติโดยทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งภูมิศาสตร์ ประชากร ทรัพยากร โบราณสถาน โบราณวัตถุ และภาษาที่ใช้พูดคือ เยอ ลาว ส่วย เขมร ซึ่งเขมรมีผู้พูดมากที่สุด และยังอ้างถึง ขนบธรรมเนียม ประเพณีของผู้คนที่พูดกันคนละภาษาในจังหวัดศรีสะเกษด้วย

AA Sve ANGN 2530/1987, ชัญญ วงศ์วิภาค. ชาวน่าน: คนหนุ่มมากและคนกลุ่มน้อยในเมืองน่าน. กรมศิลปากร.

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดน่าน ชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป ครอบครัวและเครือญาติ ประเพณีและความเชื่อ กล่าวถึงความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัด ได้แก่ ขมุ ถิ่น ผีตองเหลือง คนเมือง โดยกล่าวถึงภูมิหลัง การแต่งกาย บ้านเรือน ประเพณี และพิธีกรรม ครอบครัวและสังคม ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เน้นที่การเปลี่ยนแปลงการใช้เตาหินมาเป็นเตาแก๊ส

AA Tin ANGN 2530/1987, ชลธิรา สัตยวัฒน์. ลัวะเมืองน่าน. สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, กรุงเทพฯ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือของไทย มีเฉพาะที่เมืองน่านเรียกว่า ลัวะ หรือถิ่น หรือมัล หรือโปร โดยแบ่งเป็น 3 ภาค ภาคที่หนึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชาวลัวะ เช่นข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับชื่อ ถิ่นฐานเดิม วิธีการผลิต โครงสร้างทางชนชั้น สถานภาพผู้หญิง ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ภาคที่สองเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม เช่น โลกทัศน์ และพิธีกรรมเนื่องด้วยการผลิต พิธีกรรมเนื่องด้วยวงจรชีวิต สิ่งของเครื่องใช้ประจำเผ่าพันธุ์ นิทานพื้นบ้าน ภาคที่สามเกี่ยวกับลักษณะภาษาลัวะ และภาคที่สี่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาวลัวะ

AA Sve ANGN 2531/1988, สุนทร สุรวาทกุล. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวลาวที่พูดภาษาลาว กวย และภาษาเขมร : ศึกษากรณีบ้านเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาการปรับและการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวลาวที่พูดภาษาลาว กวย และเขมรที่บ้านเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

AA Sve ANGN 2532/1989, Keyes, Charles F. *Thailand : Buddhist Kingdom as Modern Nation-State*, Editions Duang Kamol, 252 หน้า, มีภาคผนวก อภิธานศัพท์ และบรรณานุกรม เลือกลง.

หนังสือทางมานุษยวิทยาเล่มนี้ ให้ภาพวิวัฒนาการของประเทศไทยตั้งแต่เริ่มต้นประเทศ สยามมาจนถึงความเจริญในสมัยปัจจุบัน ในบทที่หนึ่งได้กล่าวถึงประชากรที่ประกอบขึ้นเป็นประเทศไทยว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่ไม่ใช่ไทยด้วย

AA Sve ANGN 2532/1989, กลม เกตุศิริ. "ลาว, ละว้า". *วารสารวัฒนธรรมไทย*, 28.7: 50-54.

บทความเรื่องนี้แบ่งเป็นสองหัวข้อใหญ่ๆ คือ 1) เรื่องเกี่ยวกับลาว วิเคราะห์คำว่า ลาว ภาษาลาว ภาษาไทเดิม คนไทย คนลาว อ้ายลาว ไอลาว ล้าว และไท-ไต-ไต 2) เรื่องเกี่ยวกับละว้า-ลัวะ กล่าวถึงกลุ่มชนชาวเขา ลักษณะของชาวเขาเผ่าต่างๆ การเรียกและชื่อเรียกกลุ่มชนละว้า และลัวะ อธิบายคำว่า ละว้า และลัวะ คำว่า ข่าละเม็ด ข่าว้า ข่ามู ข่าก้วย ข่าเพน และข่าสามตัว

AA Kmr ANGN 2532/1989, พรทิพย์ อุตุภรณ์ และเสาวภา พรสิริพงษ์. "ชุมชนแขกจามที่ยังคงเหลืออยู่ในกรุงเทพฯ". *วารสารภาษาและวัฒนธรรม* ปีที่ 8 เล่มที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2532), 18-30.

บทความนี้กล่าวถึงเรื่องราวของแขกจามหรือแขกครัว เป็นแขกที่อพยพมาจากเมืองพระตะบอง กัมพูชา ในสมัยรัชกาลที่ 3 ของกรุงรัตนโกสินทร์ และแขกกลุ่มนี้พูดภาษา "เขมร" แต่นับถือศาสนาอิสลาม ในรุ่นหลังไม่พูดภาษาเขมรกันแล้วเพราะสังคมที่แวดล้อมพูดภาษามาเลย์ ปัจจุบันแขกจามที่พูดภาษาเขมรกลุ่มนี้อาศัยอยู่ที่ริมคลองมหานาค ยังคงเคร่งครัดทางศาสนามาก และยังคงพูดภาษาเขมรอยู่ในกลุ่มคนสูงอายุและความสามารถในการทอผ้าไหม

AA Kmr ANG 2532/1989, อรุณ สอาด. "ลำเจียก : ไม่ทรงคุณค่าเป็นอนันต์". วารสารภาษาและวัฒนธรรม 8.2 : 38-44.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง ดอกลำเจียก ดอกไม้กลิ่นหอมที่รู้จักกันดี และใช้ประโยชน์ได้มากมายในหมู่ชาวเขมรที่บ้านตาพรหม ตำบลม อำเภอลำทะลุ จังหวัดสุรินทร์ กล่าวถึงนิทานพื้นบ้านที่กล่าวถึงดอกลำเจียก เพลงปกาบิเบก เครื่องอบรำ ขนแกะสรลำเจียก นอกจากนี้ยังใช้ทำยาสมุนไพรและใช้สานเสื่อ

AA Kmr ANG 2533/1990, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการข้อมูลวัฒนธรรมพื้นบ้าน, 21-24 สิงหาคม 2533, ณ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ บุรีรัมย์ : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์.

หนังสือเล่มนี้เป็นการสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการข้อมูลวัฒนธรรมพื้นบ้านของจังหวัดในประเทศไทย 8 จังหวัด ในส่วนของจังหวัดบุรีรัมย์กล่าวถึงการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนโบราณบุรีรัมย์ ศูนย์กลางชุมชน เส้นทางคมนาคม การละเล่น ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเขมร

AA Kmr ANG 2534/1991, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์. สมบัติอีสานใต้. พิมพ์ครั้งที่ 1 บุรีรัมย์ : โรงพิมพ์เรวัตการพิมพ์, 226 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ โบราณคดีของจังหวัดบุรีรัมย์ นิทานพื้นบ้านอีสานใต้ ภาษิตเขมรถิ่นอีสานใต้ มะม่วง พืชกรรมความเชื่อเรื่องดนตรีบำบัด แหล่งท่องเที่ยว และกล่าวรวมไปถึงสายเลี้ยวช้างที่จังหวัดสุรินทร์

AA Sve ANG 2535/1992, ธวัช ปุณโณทก. เทียวอีสาน. พิมพ์. กรุงเทพฯ 304 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงดินแดนแถบอีสานในแง่ของสภาพภูมิศาสตร์ ประชากร จารีตประเพณี กลุ่มชาติพันธุ์ที่ประกอบกันเป็นชาวอีสาน เช่น กลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาว มอญ-เขมร ไทย-โคราช นอกจากนี้ยังกล่าวถึงอุบายธรรมที่ราบสูงว่าด้วย หลักฐานทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

AA Sve ANG 2535/1992, ปิยนถ (นิโครธา) บุณนาค. "ผ้าทอกับวิถีชีวิตชนบทอีสาน". วารสารอักษรศาสตร์, 24.2: 86-101.

บทความนี้ศึกษาผ้าทอกับวิถีชีวิตชาวชนบทไทยในปัจจุบันคือ ตั้งแต่ปี 2500 เป็นต้นมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวชนบทไทยในภาคอีสานที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจากส่วนกลาง โดยกล่าวถึงสภาพทางภูมิศาสตร์และความเป็นมาทางประวัติและโบราณคดีที่มีผลกระทบต่อคนอีสาน ประวัติของวัฒนธรรมทอผ้า เครื่องมือเครื่องใช้และวิธีการทอ ชนิดของผ้าทอ ความสำคัญของการทอผ้าในวิถีชีวิตชนบทอีสาน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อผ้าอีสาน และโครงการในพระราชดำริ และผลต่อวิถีชีวิตชนบท

AA Kmr ANGN 2537/1994, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์. สมบัติอีสานใต้ 6 บุรีรัมย์ : วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 180 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงวัฒนธรรมอีสาน การทอผ้า ชุมชนโบราณ เศรษฐกิจ เพลงพื้นบ้าน อันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

AA Kmr ANGN 2537/1994, ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 336 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของจังหวัดสุรินทร์ และรวมเรื่องต่างๆ ของจังหวัดสุรินทร์ได้แก่ ชนพื้นเมือง คือ เขมร-กวย ภาษาเขมร-กวย ประเพณี และการละเล่นพื้นเมือง

AA Kmr ANGN 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. เขาปลีง การสู่ขวัญ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 8 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้านเพื่อให้ชาวบ้านที่กวดวัฒนธรรมพื้นบ้าน และจัดทำเป็นหนังสือสำหรับชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านโดยใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรถิ่นไทย พร้อมภาพการ์ตูนประกอบ เนื้อหาเกี่ยวกับพิธีสู่ขวัญเมื่อมีญาติจะต้องเดินทางไปแดนไกล

AA Tin ANGN 2539/1986, สุริยา รัตนกุล, สุจิตลักษณ์ ดีผดุง และ ภัททิยา ยิมเรวัต. ภาษาและวัฒนธรรมลัวะ : ศึกษาจากบทสนทนา 30 บท. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 247 หน้า.

หนังสือพรรณนาภาษาและวัฒนธรรมลัวะ (มัล) เล่มนี้มีคำนำแสดงประวัติที่มาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ (มัล) ที่จังหวัดน่าน แสดงการกระจายของประชากรลัวะในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดน่าน ประมาณ 39,000 คน กล่าวถึงการศึกษา ลักษณะหมู่บ้าน ครอบครัว การแต่งงาน อาชีพ การแต่งกาย ความเชื่อและประเพณีการเลี้ยงผี ประเพณีการทำโสด ภาษาและการจัดแบ่งตระกูลภาษาในตระกูล ออสโตรเอเชียติก พรรณนาระบบเสียงภาษาลัวะ (มัล) สำเนียงบ้านสากดกลาง มีบรรณานุกรม แล้วให้ตัวอย่างคำสนทนาภาษาลัวะในเรื่องในชีวิตประจำวัน รวม 30 เรื่อง โดยเขียนวิธีอ่านออกเสียงเป็นสัทอักษร แล้วถ่ายทอดเป็นตัวอักษรไทย แล้วให้คำแปลเป็นภาษาไทย

AA Kmr ANGN ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์ ม.ป.ท., ม.ป.ป. การศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงสมบัติอีสานใต้ว่ามีอะไรบ้าง จำนวนประชากรพูดภาษาอะไรบ้าง นับถือศาสนาอะไร และมีแผนที่จังหวัดบุรีรัมย์ประกอบ

AA Kmu ANGN 2524/1981, พิกุลทอง รุจิราภา. "เหล้าของขมุ". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 1.2 : 29-34.

บทความเรื่องนี้ กล่าวถึงวิธีการทำเหล้าของชาวมุ ส่วนประกอบและวิธีทำ รวมทั้งธรรมเนียมในการดื่ม

AA Mon ANGN 2525/1982, สมบูรณ์ แก่นตะเคียน (บรรณาธิการ). สมุดเพชรบุรี 2525 พิมพ์ที่ โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, กุมภาพันธ์ 2525, 412 หน้า.

เป็นหนังสือรวบรวมเรื่องต่างๆ จากผู้แต่งหลายคนเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรีในทุกแง่มุม มีบทความของสุขสมาน ยอดแก้ว เกี่ยวกับไทยโง่งในหน้า 333-342 บทความของจันทศิริ แทนมณีเกี่ยวกับมอญในหน้า 342-352 และบทความของมยุรี วัดแก้ว ที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวกะเหรี่ยงที่บริเวณเหนือแก่งกะจาน อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี และการสัมภาษณ์ที่กิ่งอำเภอนองหญ้าปล้อง เพชรบุรี หน้า 352-356

AA Mon ANGN 2528/1985, อรุณ สอาด. "เม็ง หรือ มอญ". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 5.2 : 56-65.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง วัฒนธรรมมอญที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มชาวโซ่ อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะพิธีแห่เม็ง เม็งหรือกองบุญของชาวโซ่ หมายถึงมอญ ชื่อเม็งมีปรากฏในเอกสารเก่าๆ เป็นคำเรียกแม่น้ำ และชนชาติ

AA Kmu ANGN 2531/1988, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. ชีวิตชาวมุจาก 50 บทสนทนา. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 254 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ชีวิตประจำวันของชาวมุแหม่มต่างๆ โดยแบ่งเป็นบทสนทนาได้ตอบ ชักถามระหว่างชาวมุจำนวน 50 บทสนทนา เช่น การทักทาย ภาพหมู่บ้านยามเช้า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรุงเทพฯ อาชีพชาวมุ การทำไร่ ทำเล้าไก่ เลี้ยงผี ขี่อู่ม้าขี่อู่วัว เลี้ยงไก่ เครื่องดนตรี "โห่" การเจ็บไข้ จับปลา ทำสวนครัว บ้านมุ ออกเรือนใหม่ ฯลฯ โดยเขียนภาษาชาวมุด้วยอักษรไทยพร้อมคำแปล นอกจากนี้ยังให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวมุและลักษณะภาษาชาวมุในบทนำ ตอนต้น และรายการคำศัพท์ไว้ตอนท้ายเล่ม

AA Mon ANGN 2537/1994, จวน เครือวิชฌยาจารย์. วิถีชีวิตชาวมอญ. แปลเป็นภาษาไทยจาก คัมภีร์โบราณภาษามอญโบราณ, พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี, สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.

หนังสือเล่มนี้ แปลจากคัมภีร์โบราณภาษามอญโบราณชื่อคัมภีร์ "โลกสิทธิ" และ "โลกสมมุติ" ซึ่งชาวมอญถือว่าเป็นคัมภีร์ที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมการประพฤติปฏิบัติของชาวมอญทุกคน ซึ่งได้มีการถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้ เนื้อเรื่องประกอบด้วยตำรับตำราวิทยาการต่างๆ ทั้งตำรายา ตำราปลูกบ้าน ปลูกต้นไม้ ตัดต้นไม้ ตำราทำนายฝัน ตำราสัตว์ร้อง พฤษภาคมประจำวัน และระเบียบวิธีปฏิบัติในการจัดงานพิธีต่างๆ ของชาวมอญ ตลอดจนกฎเกณฑ์ ข้อห้าม ข้อปฏิบัติ คำสั่งสอนต่างๆ ที่ถือปฏิบัติต่อกันมา ผู้แปลเป็นชาวมอญบ้านม่วง มีจุด

ประสงค์ในการแปลเพื่ออนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนความเชื่อต่างๆ ของชาวมอญไว้ และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาของชาวมอญรุ่นหลัง และผู้สนใจศึกษาวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของชาวมอญ แต่ไม่รู้ภาษามอญให้สามารถศึกษาค้นคว้าได้

AA Mon ANGN 2538/1995, ศรีปาน รัตติกาลชลกร. บทบาทสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาความเป็นมาของประเพณีและสื่อพื้นบ้านต่างๆ ในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง ที่ส่งผ่านทางประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นต่างๆ ทั้งในแง่รูปแบบและบทบาทที่มีต่อบุคคล ชุมชน และสังคมในยุคต่างๆ นอกจากนี้ยังศึกษาความคิดเห็นของชาวมอญเกี่ยวกับการอนุรักษ์สื่อพื้นบ้านต่างๆ เหล่านี้ด้วย ซึ่งประมาณครึ่งหนึ่งต้องการให้มีการอนุรักษ์ไว้ โดยเฉพาะสื่อที่ทุกคนมีส่วนร่วมได้ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ปล่อยนกปล่อยปลา แห่หงส์ธงตะขาบ ตักบาตร บวชแบบมอญ ศพมอญ ฯลฯ

AA Mon ANGN 2541/1998, พิศาล บุญผูก. "ชุมชนมอญเมืองสาครบุรี". เมืองโบราณ ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 หน้า 20-27.

บทความนี้กล่าวถึงเมืองสาครบุรีซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากชุมชนชาวจีนบริเวณปากน้ำชายทะเลบ้านท่าจีน เป็นเมืองหน้าด่าน และมีประชากรหลายเชื้อชาติ เช่น ไทย จีน มอญ ลาว มีวัดบางปลา และวัดเกาะเป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวมอญ ชาวบ้านเดิมทำหน้าที่รักษาด่านและมีการตัดฟัน และเย็บจากขาย ชุมชนนี้เดิมเป็นมอญในสังคมชั้นสูงจึงยังคงรักษามรดกขนบธรรมเนียมเอาไว้ การแต่งกายเกล้าผม ห่มสไบ มีหัตถกรรมพื้นบ้าน สานเสื่อ มีการละเล่นรำ-ร้อง และเครื่องดนตรีในพุทธศาสนา

AA Mon ANGN 2541/1998, สุรินทร์ หัปรอด. พิธีรำผีเบื้องในงานศพของชาวมอญพระประแดง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาประวัติความเป็นมา ประเพณี ความเชื่อ บทบาททางสังคม และองค์ประกอบของดนตรีในงานศพของชาวมอญพระประแดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีรำผี ซึ่งได้ปฏิบัติต่อเนื่องมาช้านาน ปัจจุบันจัดทำเพื่อเป็นพิธี ความเชื่อลดน้อยลง

AA Mon ANTN 2526/1983, นารี สาริกภูติ. "แห่ธงตะขาบ". ศิลปวัฒนธรรม, 4.6: 91-92.

บทความนี้ประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญที่วัดพิมพาวาส อำเภอบางพระ จังหวัดฉะเชิงเทรา กล่าวถึงการก่อพระทรายซึ่งมีการปักธงตะขาบ มีการแห่ธงตะขาบเป็นพิธีสำคัญที่ยังปฏิบัติกันอยู่ พิธีนี้มีการประดิษฐ์ฐานฝีมือเป็นงานกระดาษ ทำเป็นตัวตะขาบหลายๆ ตัว

AA Mon ANTN 2527/1984, สุเอ็ด คชเสนี. "วัฒนธรรมประเพณีมอญ". เมืองโบราณ, 10: 50-65.

บทความนี้กล่าวถึงสถานการณ์วัฒนธรรมประเพณีของคนมอญในปัจจุบันว่ามีน้อยลงตามลำดับ เนื่องจากสังคม เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป เช่น ไม่เห็นประโยชน์ของการถือผีต่อไป เอกลักษณ์มอญกำลังหายไป คนมอญผสมกลมกลืนกับคนไทย เป็นคนไทย ถือบัตรประชาชนไทย มีเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ความเป็นมอญจะหลงเหลืออยู่ได้หรือไม่อย่างไร

AA Mon ANTR 2461/1918, Halliday, R. Mon Wedding Speeches and Ritual.
Journal of the Burma Research Society.

บทความนี้กล่าวถึงบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในประเพณีแต่งงานของมอญใกล้ๆ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยให้ข้อมูลว่าพิธีการและภาษาที่ใช้เป็นภาษามอญที่ใช้มาจากฝั่งพม่า นอกจากนี้ยังให้คำแปลเป็นภาษาพม่าและคำแปลภาษาอังกฤษสำหรับถ้อยคำที่ใช้ในการสวดและพิธีการในงานแต่งงานด้วย

AA Mon ANTR 2465/1922, Halliday, R. "The funeral customs of Mons". *JSS*, 16.1: 28-35.

บทความนี้กล่าวถึงประเพณีการทำศพมอญซึ่งเป็นสิ่งที่มีถือว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากมีความเชื่อว่ามีมนุษย์อาศัยอยู่ในโลกร่วมกับผีและวิญญาณต่างๆ ที่มีบทบาทสำคัญ โดยบอกถึงขั้นตอนต่างๆ ของพิธี

AA Vnm ANTR 2477/1634, พระครูคณานันท์สมณาจารย์ (ป๋). ตำราพระพิธีญวน. พระนคร, โรงพิมพ์ไทยเชชม 2477, 72 หน้า, พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพโพธิทัต.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมตำนานต่างๆ ของพระญวน และพิธีการ พิธีกรรมต่างๆ ของญวนรวบรวมบทสวดที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ พิธีที่กล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้คือ ตำราทำพิธีงเด็ก โดยอธิบายลำดับขั้นพิธีการต่างๆ ได้แก่ พิธีข่มขุมเทวดา พิธีชักธงประกาศ พิธีเชิญวิญญาณ พิธีเจริญพระพุทธมนต์ พิธีประกาศสวดพระพุทธมนต์ คำสวดพระพุทธมนต์ พิธีปลุกกระหมั่งเวียนเทียน พิธีสังเวย พิธีประชุม พิธีข้ามสะพาน พิธีลอยกระทง พิธีถวายข้าวสงฆ์ พิธีหิงกระจาด พิธีเผากระดาด และเครื่องใช้ในพิธีทำงเด็ก พิธีงเด็ก 50 วัน, 100 วัน ฯลฯ

AA Lwa ANTR 2477/1934, Hutchinson, E.W. "The Lawa in Northern Siam", *JSS*, 27.2: 153-174, มีบางตอนที่เก็บบทสวดและคาถาเขียนเป็นภาษาไทยแล้วแปลเป็นภาษาอังกฤษ มีภาพประกอบ.

บทความนี้ให้ข้อมูลทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ละว้า เน้นกลุ่มละว้าที่บ่อหลวง กล่าวถึงลักษณะบ้านเรือน ความเชื่อทางศาสนาและชีวิตประจำวันของละว้า ความเชื่อในไสยศาสตร์และเวทมนต์คาถา พิธีแต่งงาน การรับมรดก พิธีทำศพ วิธีการปลุกข้าว การทำเหมืองเหล็ก และช่างเหล็กชาวละว้าที่บ่อหลวง บทความนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับบทสวดพิธีเลี้ยงผีชนิดต่างๆ เช่น ผีนา ผีประตูบ้าน ผีประตูเรือนและกระไดเตาไฟ ให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และข้อมูลเกี่ยวกับภาษา

ละว้า

AA Lwa ANTR 2482/1939, Steinmann, Alfred and Sanidh Rangsit. "Denkmalformen und Opferstätten der Lawa". *Zeitschrift für Ethnologie*, 71: 163-174 เขียนเป็นภาษาไทย
เยอรมัน.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ละว้าที่จังหวัดเชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน ผู้เขียนแบ่ง
กลุ่มละว้าออกเป็นกลุ่มละว้าที่ป้อหลวงและกลุ่มละว้าที่อ้อมพาย บทความนี้เน้นเรื่องศาสนาและ
ความเชื่อ การทำพิธีเช่นเสาดะยวง การฆ่าควายเช่นสรวง กล่าวถึงลายสลักบนเสาในหมู่บ้านละว้า

AA Lwa ANTR 2510/1967, Kunstadter, Peter. "The End of the Lua Year", โรเนียวเย็บเล่ม, 17
หน้า, มีเชิงอรรถและบรรณานุกรม.

บทความนี้กล่าวถึงพิธีสิ้นปีของกลุ่มชาติพันธุ์ละว้า (ที่เรียกว่า ลัวะ ในบทความนี้ความจริง
พูดภาษาละว้า) กล่าวถึงพิธีเรียกขวัญผีประจำหมู่บ้าน พิธีขับไล่วิญญาณชั่วร้ายมีเนื้อเพลงภาษา
ละว้าที่เป็นภาษาเก่าซึ่งเป็นเพลงที่ใช้ในพิธีขับไล่วิญญาณชั่วร้ายด้วย

AA Kmu ANTR 2510/1967, Kunstadter, Peter. *Southeast Asian Tribes, Minority and Nations*, Princeton Center of International Studies, มีบรรณานุกรม มีภาพประกอบมาก
และมีตารางแสดงจำนวนประชากรต่างๆ.

หนังสือเล่มนี้ กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยกับชนส่วนใหญ่
ใหญ่ในประเทศต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ ในส่วนที่กล่าวถึงประเทศไทยได้ยกตัวอย่างเช่น กรณีของ
ม้ง ขมุ และละว้า เป็นต้น มีการกล่าวถึงศาสนาและพิธีกรรมค่อนข้างละเอียด

AA Lwa ANTR 2514/1971, Kauffmann, H.E. "Stone Memorials of the Lawa (Northwest Thailand)", JSS, มีแผนที่และภาพประกอบ.

บทความนี้กล่าวถึงพิธีการตั้งเสาสะกางของละว้าและพิธีฆ่าควายเช่นผีสะบัยซึ่งเป็นผี
ประจำหมู่บ้านของละว้า ซึ่งเป็นผู้พิทักษ์รักษาคนในหมู่บ้าน กล่าวถึงเสาหินซึ่งตั้งสูงแบบ menhirs
ในหมู่บ้านละว้าที่ป้อหลวง ซึ่งเป็นการกระทำตามความเชื่อถือในศาสนาแบบดั้งเดิมของละว้า

AA Soo ANTR 2521/1978, ภาควิชาภาษาไทย, วิทยาลัยครูสกลนคร. "โซ่ถึงบั้ง". บทความทางวิชาการ
เกี่ยวกับวัฒนธรรมพิมพ์เผยแพร่เนื่องในงานนิทรรศการมูนบั้งอีสาน, 14-16 มกราคม 2521 ณ
วิทยาลัยครูสกลนคร.

บทความนี้กล่าวถึงประเพณีเกี่ยวกับการสมรสของชาวโซ่โบราณ ซึ่งจะมีพิธีการต่างๆ เช่น
การไปอยู่บ้านฝ่ายชายก่อน การขอขมา การกินดองขึ้นบ้านลงดาพ่าข้าว และทำบุญหาผู้ตาย มีการ
จัดทำประราพีธีฝ่ายต่างๆ เช่น ญาติฝ่ายหญิง ลูกเขย แยก และดนตรี ฝ่ายดนตรีได้แก่ รำพวกถั่ง

บั้ง มีการประโคมโหรี และการฆ่าควายพร้อมทั้งการถั่งบั้งเป็นจังหวะซ้ำๆ มีการแสดงและการร้องการเล่นโห่ถั่งบั้งด้วย

AA Sve ANTR 2522/1979, ขบวน พลตรี. "ประเพณีบางอย่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มูนมั่ง อีสาน". วารสารฉบับพิเศษ นิทรรศการมูนมั่งอีสาน 14-16 มค. 2522, วิทยาลัยครูสกลนคร.

บทความนี้กล่าวถึงประชากรหลายเผ่าพันธุ์ในภาคอีสาน และเน้นประเพณีต่างๆ ที่ปฏิบัติกันอยู่ ได้แก่ การถือผีและการเลี้ยงผี บุญเลี้ยงบ้าน พิธีสู่ขวัญข้าว สู่ขวัญวัวและควาย คำสู่ขวัญข้าวขึ้นแล้ว คำสู่ขวัญวัวควาย พิธีเหยา เลี้ยงตาแยก เป็นต้น

AA Mon ANTR 2525/1982, สิทธิไกร หลักคงคา. พิธีรำผีมอญ. บรรณานุกรมในงานพระราชทานเพลิงศพรองอำมาตย์โท ขุนอาโศกคดี (เพิ่ม หลักคงคา) ณ วัดคงคาราม ตำบลคลองคาคด อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี.

บทความนี้กล่าวถึงความสำคัญและระเบียบวิธีและขั้นตอนในการทำพิธี ซึ่งเป็นพิธีที่มีบทบาทสำคัญต่อครอบครัวและสังคมชาวมอญที่ยังถือปฏิบัติอยู่ สาเหตุของการจัดก็เนื่องมาจากการผิดผีของคน ทำให้คนในครอบครัวเจ็บไข้ หรือครอบครัวที่หมอผีไม่มีลูกชายมาเป็นผู้รับผีเรือนต้องเชิญผีเรือนออกไปอยู่ที่ศาล

AA Kuy ANTR 2530/1987, Van der Haak, Feikje. "Calling the spirit. An observation of its practice among the Kui in Thailand". JSS 75: 108-125.

บทความนี้กล่าวถึงเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับชาวกูย พิธีกรรมต่างๆ เพื่อเรียกขวัญอย่างเป็นทางการ เช่น การขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน สะเดาะเคราะห์ พิธีสู่ขวัญทหาร พระ-เถร เรียกขวัญ เป็นต้น พิธีเรียกขวัญอย่างไม่เป็นทางการได้แก่งานด้านพิธีหลังการแต่งงาน การคลอดบุตร การตั้งชื่อ การเลี้ยงผีบรรพบุรุษ และการทำพิธีเมื่อมีเรื่องเสียใจ หรือตกใจ เป็นต้น โดยย้ำถึงความสำคัญของพิธีเหล่านี้ต่อคนกูย

AA Soo ANTR 2530/1987, ทรงวิทย์ ดลประสิทธิ์. "ไปดูชาวโล้ 'ตัดเวร ตัดกรรม'". ศิลปวัฒนธรรม, 8.4: 96-104.

บทความนี้กล่าวถึงชาวโล้ในภาคอีสานซึ่งมีตำนานกำเนิดมนุษย์เผ่าพันธุ์มนุษย์ต่างๆ ศึกษาชาวโล้ที่บ้านดอนยาว อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ซึ่งมีการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น พิธีเรียกขวัญ พิธีชาวกะมุดเพื่อส่งวิญญาณ มีการ "หั่งบั้ง" หรือที่เรียกว่า "โล้หั่งบั้ง" เป็นการส่งอุปกรณ์ให้ผู้ตายนำไปประกอบบาศิพ เป็นต้น.

AA Soo ANTR 2530/1987, วาสนา กุลประสูตร. "ความฮิตสิบสอง วันไปไม้ร่วงเดือนหก". อสท. 27.12: 34-46.

บทความนี้กล่าวถึงประเพณีฮิตสิบสองตองสิบสี่ ที่จังหวัดมุกดาหาร โดยได้กล่าวถึงกลุ่ม

ชนต่างๆ ในจังหวัดนี้ได้แก่ ลาว ญ้อ ผู้ไท กะเลิง ลื้อ แสก กูลา อภิปรายการที่กลุ่มต่างๆ มีความเป็นอยู่และประเพณีตลอดจนความเชื่อต่างๆ เช่นเดียวกัน เช่น ตำนานประวัติการกำเนิด การทำบุญบั้งไฟ งานบุญเดือนต่างๆ เป็นต้น

AA Soo ANTR 2532/1989, พุฒ บุตรรัตน์. "ลื้อทั้งบั้ง การละเล่นเพื่อพิธีกรรมของชาวไทยลื้อ". วารสารวัฒนธรรมไทย, 28.4: 32-35.

บทความนี้ กล่าวถึงสังคมของชาวไทยลื้อทั่วไป ประวัติของชาวไทยลื้อซึ่งเกี่ยวข้องกับแผ่นดินไทยและลาว การละเล่นพื้นเมืองลื้อทั้งบั้ง เป็นการประกอบพิธีต่างๆ ซึ่งเป็นพิธีเกี่ยวกับผีและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าวถึงวิธีการเล่น และการแต่งกาย จำนวนผู้เล่น และรูปแบบของการแสดง

AA Soo ANTR 2532/1989, พุฒ บุตรรัตน์. "ลื้อทั้งบั้งการละเล่นเพื่อพิธีกรรมของชาวไทยลื้อ". วารสารวัฒนธรรมไทย, 28.5: 66-70.

บทความนี้เป็นบทความต่อจากวารสารวัฒนธรรมไทยฉบับเดือนเมษายน 2532 ปีที่ 20 ฉบับที่ 5 กล่าวถึง การเล่นพื้นบ้านลื้อทั้งบั้ง ในหัวข้อที่เกี่ยวกับเครื่องดนตรี การแต่งกายของผู้ร่วมเล่น วิธีการแสดง พิธีการที่เล่นได้แก่ พิธีซางกะมุด พิธีเยา ทั้งบั้งในเดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ

AA Soo ANTR 2533/1990, แสงเพชร สุพร. โลกทัศน์กลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ : กรณีบ้านหนองยาง ตำบลชะโพดน้อย อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาทัศนคติแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของชาวไทในอำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร โดยเน้นศึกษาโลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อมนุษย์โดยเฉพาะในแง่ความสัมพันธ์กับครอบครัวและกลุ่มเครือญาติ และสังคม ศึกษาโลกทัศน์ต่อธรรมชาติ ศาสนา และสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยมีความรัก ความผูกพันและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ และระบบนิเวศวิทยาเป็นอย่างดี ถือว่าดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ และมีการศึกษาพุทธศาสนาควบคู่ไปกับการถือผี และความเชื่อในไสยศาสตร์

AA Lwa ANTR 2534/1991, ไพฑูรย์ ดอกบัวแก้ว. "ผีลัวะ ล้านนา". ศิลปวัฒนธรรม 13.2: 218-221.

บทความนี้กล่าวถึงพิธีการเซ่นผีอารักษ์ของชาวละว้าที่บ้านแปะ อำเภोजอมทอง กลุ่มชาติพันธุ์ที่บทความนี้เรียกว่าลัวะ ความจริงพหุภาษาละว้า

AA Kmr ANTR 2534/1991, พาน สุขพล่า และสุวิไล เปรมศรีรัตน์. "พิธีไหว้พระจันทร์วันเพ็ญเดือนสิบสองของคนไทยเชื้อสายเขมร". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 10.2 : 47-64.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง พิธีไหว้พระจันทร์ของคนไทยเชื้อสายเขมรที่บ้านพรหมเทพ อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งจัดทุกวันเพ็ญเดือนสิบสอง โดยกล่าวถึงลักษณะและขั้นตอนของพิธี สิ่ง

ใช้ประกอบความเชื่อตามคติของศาสนาพราหมณ์และพุทธที่ปรากฏในพิธีนี้ การเปลี่ยนแปลงของความเชื่อ รวมทั้งพิธีกรรมกับความเป็นชุมชน การดำรงชีพ

AA Lwa ANTR 2534/1991, อัมพร จิรัฐติกร. "พิธีขึ้นเสาสะกางแห่งชุมชนลัวะ" วารสารภาษาและวัฒนธรรม 17.5: 132-139.

บทความนี้พรรณนาพิธีขึ้นเสาสะกางซึ่งเป็นที่อยู่ของผีหลักเมืองซึ่งคอยคุ้มครองหมู่บ้าน ที่บทความนี้เรียกว่าลัวะความจริงพูดภาษาละว่า

AA Kmr ANTR 2535/1992, ประทีป แพร่มย์. พิธีกรรมมะมั่วดของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขมร : ศึกษากรณีบ้านตะไกรย ตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 108 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาพิธีกรรมมะมั่วดซึ่งจัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายในการรักษาคนป่วยของชาวไทยเขมร มีวิเคราะห์บทบาทของมะมั่วดต่อการรักษา การศึกษา การสื่อสาร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และรายละเอียดเกี่ยวกับพิธีกรรมมะมั่วด

AA Kuy ANTR 2536/1993, ธีรภาพ. "ปะชิ กุย-อะจือ". ดันต่านานลูกผู้ชายหลังช้าง, อสท. 36.11: 92-104.

บทความกล่าวถึงความสำคัญของพิธี กิจกรรม และขั้นตอนการปฏิบัติการคล้องช้างของชาวกุย ที่อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเปรียบเสมือนการออกรบ การตั้งศูนย์คชศึกษาเพื่อฟื้นฟูและศึกษาเรื่องของช้าง พร้อมด้วยคำสัมภาษณ์ครูบาใหญ่หรือหมอช้าง ผู้นำในพิธีกรรม และภาพประกอบ

AA Mon ANTR 2536/1993, วิมลศรี ลิ้มชนากุล. "บทชาติพันธุ์วรรณนาว่าด้วยงานศพมอญ" เมืองโบราณ, 19.3: 41-48.

บทความนี้กล่าวถึงงานศพของชาวมอญซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากประเพณีแบบไทย แม้ว่าจะนับถือพุทธศาสนาแบบเดียวกัน โดยจะจัดที่ตั้งศพไว้ตรงที่ตาย ไม่เกิน 3 วัน จึงเอาออกไปใส่โลงซึ่งตกแต่งอย่างสวยงามเพื่อเผา มีการร้องไห้หน้าศพ มีการเก็บเถ้ากระดูกหลังจากเผา และสร้างเตียงให้คนตาย เพราะเชื่อว่าวิญญาณยังไม่ตาย ยังวนเวียนอยู่ และสร้างพระพุทธรูปไว้ให้ด้วย

AA Lwa ANTR 2537/1994, ธนจรรย์ สุระมณี. "ลัวะเลี้ยงผีลาดเสาสะกาง". วารสารข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา, 18.3: 68-80.

ประเพณีการเลี้ยงผีลาดเสาสะกางเป็นพิธีที่สำคัญของชาวลัวะ (ที่เรียกว่า ลัวะ ความจริงพูดภาษาละว่า) ที่ทำขึ้นเพื่อเลี้ยงผีลาด ผีประจำหมู่บ้าน ซึ่งพิธีนี้ 10-12 ปี ถึงจะมีสักครั้งหนึ่ง ซึ่งปีนั้นจะต้องเป็นปีที่ปลูกข้าวไร่ได้สมบูรณ์ ข้าวปลาไม่ขาดแคลน คนและสัตว์ไม่เป็นโรคระบาด โดยกำหนดเอาวันอังคารข้างขึ้นเดือน 2 ต้น/ปลายเดือนของเดือนไหนก็ได้ ขึ้นอยู่กับการกำหนดของหมู่บ้าน

บ้าน พิธีกรรมจะแบ่งเป็น 3 วันคือ วันจันทร์เป็นวันแรกของงาน มีการฆ่าควาย 3 ตัว เอาเนื้อแบ่งกัน วันอังคารเป็นวันเอก และวันสำคัญหัวใจของงานเพราะเป็นวันฆ่าควายเลี้ยงผีลาดเสาสะกัง วันพุธตอนกลางคืนเป็นวันทำพิธีลาดน้ำเสี่ยงทายและเป็นวันสุดท้ายของงานถือเป็นวันออกงาน

AA Kmr ANTR 2537/1994, อัจฉรา ภาณุรัตน์ และคณะ. *แซนการ์ : ประเพณีแต่งงานพื้นเมืองเขมรอีสานใต้ สุรินทร์*. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, 51 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประเพณีการแต่งงานของชาวเขมรในประเทศไทยโดยละเอียด พร้อมภาพประกอบ ตั้งแต่การเกี่ยวพาราสี จนถึงประเพณีแต่งงาน และเปรียบเทียบกับชุมชนเขมรในไทยถิ่นอื่นๆ ด้วย เช่น ที่บ้านตาเพชร บ้านเจียง ตลอดจนอุปกรณ์ พิธีกรรม และความเชื่อต่างๆ เกี่ยวกับพิธีแต่งงาน

AA Soo ANTR 2538/1995, สุรัตน์ วรจรัสรัตน์. *วัฒนธรรมการประกอบอาชีพประมง ลำน้าสงครามของกลุ่มชาติไทยไซ่ บ้านปากอุบ ไทลาว บ้านปากยาม อำเภอสว่างคราม จังหวัดนครพนม*.

งานวิจัยนี้ศึกษาเปรียบเทียบการประกอบอาชีพประมงในลำน้าสงครามของกลุ่มชาติพันธุ์ไทโซ่ และไทลาวที่อำเภอสว่างคราม จังหวัดนครพนม โดยดูจากตัวแปรด้านประชากร ได้แก่ ความหนาแน่น ความอดทน ความอดกลั้น ความกล้าเสี่ยง การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี เครื่องมือจับปลา และการจัดการต่อผลผลิตตลอดจนกลไกตลาด โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ทั้งจากภายในกลุ่มชาติพันธุ์และภายนอกกลุ่มชาติพันธุ์ แบ่งช่วงเวลาค้นคว้าเป็น 3 ช่วง คือช่วงปี 2536-2495 ช่วง 2495-2520 และช่วง 2530 จนถึงปัจจุบัน ได้พบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำประมงต่างๆ กันออกไป เช่น การใช้อุปกรณ์ที่เปลี่ยนแปลง และได้พบว่าชาวไทลาวมีความสามารถทางการประมง และการรวมกลุ่มที่เด่นชัด

AA Lwa ANTR 2539/1986, สุริยา รัตนกุล. "ประเพณีการตายและการทำศพของชาวลัวะ". *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 15.1: 4-27.

บทความนี้กล่าวถึงความเดิมในการศึกษาชาวลัวะ (ถิ่นหรือมัล) ที่จังหวัดน่าน วิเคราะห์คำว่า ลัวะ-มัล-ถิ่น-ปรัย-ไพร พรรณนาระบบเสียงภาษาลัวะสำเนียงสากดกลางอย่างสังเขป ให้ข้อความ (text) เรื่องการตายและการทำศพของชาวลัวะ เขียนถ่ายทอดภาษาลัวะด้วยสัทอักษร และด้วยอักษรไทย

AA Lwa ANTR 2539/1996, ญัฐวี ทศรฐ. "พิธีเลี้ยงผีหมู่บ้านชาวลัวะ : บ้านช่างหม้อ อำเภอมะเสเรียง", *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 15.1: 51-58.

บทความนี้กล่าวถึงการเลี้ยงผีประจำหมู่บ้านแบ่งออกเป็น 3 วัน คือ วันดาเป็นวันที่เตรียมของสำหรับทำพิธีวันเลี้ยงผี และวันส่งเคราะห์ (เตาสะอวง) กล่าวถึงพิธีการเลี้ยงผีที่เสาสะกัง และพิธีการดำหัวควาย

AA Kmu ANTR 2539/1996, ปราณี วงษ์เทศ. "พิธีฆ่าควายเลี้ยงผีของชุมชนเมืองน่าน". *ศิลปวัฒนธรรม* 17.11: 112-124.

บทความนี้กล่าวถึงชาวมุขที่บ้านใหม่ชายแดน กิ่งอำเภอสองแคว จังหวัดน่าน พิธีเลี้ยงผีเมื่อมีการเจ็บไข้ ในบทความนี้กล่าวถึงพิธีฆ่าควายเลี้ยงผีแก่นัน มีการสร้างเรือนผี ตั้งหิ้งผี หมักเหล้าโท "อุ" ทำพิธีฆ่าหมา แล้วนำมาปรุงอาหาร ทำพิธีสังเวยผี แล้วผู้ร่วมพิธีจึงกินพร้อมกับเหล้าโท แล้วทำพิธีสู่ขวัญควาย และฆ่าควาย เอาเลือดป้ายหน้าลูกหลานเป็นสัญลักษณ์ แบ่งเนื้อให้ผู้เฒ่าผู้แก่ และร่วมกันกินอาหารที่ปรุงจากควาย มีการฉลอง 3 วัน 3 คืน

AA Kuy ANTR 2539/1996, ปราณี วงษ์เทศ. เช่นตะกวด : "พิธีกรรมของชาวกุยบ้านตรึม". *ศิลปวัฒนธรรม*, 17.11: 84-91.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาวส่วยหรือกุย/กุยที่บ้านตรึม ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งนับถือตะกวดว่าเป็นตัวแทนของผีปู่ตา หรือผีประจำหมู่บ้าน จะมีการจับตะกวดมาเสี่ยงทายว่าจะฟ้าฝนดีหรือเล้งเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ จัดพิธีเซ่นสังเวยผีตาประจำหมู่บ้าน เสี่ยงทายคางไก่ เป็นต้น.

AA Lwa BB 2515/1972, Bang-On Thiemsiri and Kannika Mahawat. *List of Documentary Films on Thailand*, Applied Scientific Research Corporation of Thailand, โรเนียว เย็บเล่ม, 28 หน้า.

กล่าวถึงภาพยนตร์ 16 มม. ที่เกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่มีอยู่ที่ห้องสมุด USIS คือมีเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าอีเก้อ เผ่าละว้า เผ่าลีซอและกะเหรี่ยง เผ่าม้ง ไทลื้อ และมูเซอ เย้า

AA Sve BB 2527/1984, ธีระพันธ์ ล.ทองคำ. *บรรณานุกรมภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย*, รายงานเสนอฝ่ายวิจัย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ.2527, เทพมงคลการพิมพ์, 145 หน้า, เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ.

บรรณานุกรมเล่มนี้รวบรวมหนังสือ บทความราชา บทความที่เสนอในที่ประชุมแต่ยังไม่ได้เผยแพร่ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และนำมาจัดหมวดหมู่ตระกูลภาษา ได้แก่ กะเหรี่ยง ทิเบต-พม่า ไท มอญ-เขมร มาลาโยโพลีเนเซียน และมั่ว เย้า และเรียงลำดับตามอักษร

AA Sve BB 2529/1986, Huffman, Franklin E. *Bibliography and Index of Mainland Southeast Asian Languages and Linguistics*. Yale University Press, New Haven and London.

หนังสือนี้เป็นบรรณานุกรมของงานต่างๆ ด้านภาษาและภาษาศาสตร์ของภาษาในเอเชียอาคเนย์ โดยแบ่งหัวข้อภาษาเป็นกลุ่มออสโตรเอเชียติก ทิเบต-พม่า ไท-กะได มั่ว เย้า และออสโตรนีเซียนบนแผ่นดินเอเชียอาคเนย์ เรียงชื่อผู้เขียนเอกสารต่างๆ ทั้งหมดตามระบบเรียงตัวอักษรภาษาอังกฤษ พร้อมกับให้ตรรกะชื่อภาษาและเรื่องไว้ในตอนท้าย

AA Sve BB 2534/1991, Charnvit Kasetsiri. Thamrongsak Petchlertana and Saengduen Saiyawong. *Bibliography of Southeast Asian Studies in Thailand*. The Center for Southeast Asian Studies, Thammasat University.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมวิทยานิพนธ์ หนังสือ บทความที่เกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ทั้ง 10 ประเทศ

AA Sve BB 2536/1993, ถาวร พูเพื่อง. บรรณานุกรมชาวเขา-ชนกลุ่มน้อย สถาบันวิจัยชาวเขา (บรรณานุกรมหัวเรื่อง) เชียงใหม่ สถาบันวิจัยชาวเขา, 89 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมรายชื่อหนังสือ ผลงานวิจัย และบทความวิชาการของนักวิจัยประจำสถาบันวิจัยชาวเขา รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจัดเรียงตามลำดับอักษร ชื่อเผ่าคือ กะเหรี่ยง ขมุ ถิ่น ผีตองเหลือง มูเซอ แม้ว เย้า ลีซอ ลัวะ อีเก้อ และรวมเผ่า ซึ่งในแต่ละเผ่าได้จัดเรียงหมวดหมู่ตามเนื้อหาวิชาการดังนี้ การเกษตร การปกครอง การศึกษา ครัวเรือน ความรู้ทั่วไป ภาษา ยาเสพติด ลัทธิประเพณี สังคม-เศรษฐกิจ สาธารณสุข

AA Kmr BB 2539/1994, อรพรรณ ภูอิสระกิจ และจตุพร โคตรกนก. *บรรณานุกรมเขมรศึกษา*. ภาควิชาภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

หนังสือนี้รวบรวมหนังสือ บทความ บรรณานุกรมและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับภาษา อารยธรรมศิลปวัฒนธรรมชาวเขมร และประเทศเขมรโดยเน้นบรรณานุกรมทางด้านภาษาศาสตร์ ภาษาเขมรและวรรณกรรมเขมรเป็นหลักเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าต่อไป เอกสารที่รวบรวมไว้มีทั้งที่เขียนเป็นภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และฝรั่งเศส บางหัวเรื่องเป็นเอกสารที่เขียนเป็นภาษาเขมร เอกสารเกี่ยวกับภาษาเขมรถิ่นไทย เอกสารเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องระบบเขียนและจารึก ลักษณะคำและประโยคภาษาเขมรประจำวัน ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ เขมรใต้ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วรรณคดี วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การแพทย์ ศิลป สังคมวิทยา มนุษยวิทยา พจนานุกรม และอื่นๆ เป็นต้น

AA Lwa EC 2509/1966, Kunstadter, Peter. "Irrigation and Social Structure : Narrow Valleys and Individual Enterprise", Paper prepared for Eleventh Pacific Science Congress, Tokyo, August 1966, โรเนียว, เย็บเล่ม, 14 หน้า.

บทความนี้ด้านความคิดว่าการทำชลประทานแบบทดน้ำมาใช้เป็นเหตุให้สังคมนั้นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และรวมตัวกันได้เป็นปึกแผ่นขึ้น บทความนี้ยกตัวอย่างกลุ่มชาติพันธุ์ละว้าที่เริ่มใช้การทำชลประทานแบบทดน้ำแทนการปลูกข้าวไร่ด้วยน้ำฝนแบบดั้งเดิม การศึกษาครั้งนี้พบว่าการทำงานแบบทดน้ำทำให้ที่นากลายเป็นสมบัติส่วนบุคคล ที่บุคคลจะให้เช่าหรือซื้อขายได้ ทำให้ที่นาไม่ใช่สมบัติส่วนรวมของหมู่บ้านเช่นในสมัยก่อน

AA Lwa EC 2513/1970, Kunstadter, Peter และ E.C.Chapman. "Shifting Cultivation and

Economic Development in Northern Thailand" บทความเสนอใน International Seminar on Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand, Ministry of National Development Department of Land Development, October 1970 หน้า 145-166.

บทความนี้กล่าวถึงการปลูกพืชโดยหมุนเวียนเปลี่ยนสถานที่ปลูกไปแต่ละปี และทิ้งไร่นาเก่าให้กลับฟื้นความสมบูรณ์ขึ้นมาใหม่ กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ละว้าและกะเหรี่ยงว่าทำการกสิกรรมด้วยวิธีนี้ กล่าวถึงปัญหาเรื่องประชากรที่เพิ่มขึ้นทำให้ที่ดินไม่พอ ปัญหาการอนุรักษ์ดินและน้ำ

AA Lwa EC 2513/1970, Ministry of Agriculture and Cooperatives. *Promotion of Livestock Production in the Highlands of Northern Thailand*, รายงานโรเนียว เย็บเล่ม, 22 หน้า.

รายงานนี้กล่าวถึงการใช้ที่ดินในหมู่ชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย การเลี้ยงสัตว์และพฤติกรรมในการบริโภคเนื้อสัตว์ จำนวนสัตว์เลี้ยง การเลี้ยงสัตว์ของกะเหรี่ยงและละว้า การเพิ่มพันธุ์สัตว์ การเลี้ยงสัตว์ และสุขวิทยาในการเลี้ยงสัตว์ ทำรายงานมีข้อเสนอแนะ

AA Lwa EC 2513/1970, Thiem Komkris. "Forestry Aspects of Land-Use in Areas of Shifting Cultivation", บทความเสนอในที่ประชุม International Seminar on Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand, Ministry of National Development/ Department of Land Development, October, 1970 หน้า 179-198.

บทความสั้นๆ นี้พูดถึงสภาพของดินในพื้นที่ที่ทำไร่เลื่อนลอย ได้ยกตัวอย่างการใช้ที่ดินแบบละว้าที่บ้านปาแป อำเภอสองแคว จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีการปล่อยให้ที่ดินได้พัก (fallow period) เป็นเวลา 10 ปี ว่าเป็นวิธีที่ดีเพราะทำให้พื้นดินกลับสมบูรณ์ขึ้นได้

AA Lwa EC 2513/1970, Zinke, Paul J., Sanga Sabhasri and Peter Kunstadter. "Soil Fertility Aspects of the Lua Forest Fallow System of Shifting Cultivation" บทความเสนอในที่ประชุม Field Seminar on Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand.

บทความนี้กล่าวถึงการแบ่งเวลาในปีตามปีปฏิทินการทำไร่ของละว้า (ที่ผู้เขียนเรียกว่าลัวะ ในบทความนี้ความจริงพูดภาษาละว้าหรือละว้า) วิธีการทำไร่ซึ่งเริ่มด้วยการเผาไร่ตามค่าเสี่ยงทายด้วยการดูดีไก่ กล่าวถึงสภาพของดินที่ละว้าใช้ทำไร่ กล่าวถึงวิธีการทำไร่ของละว้าซึ่งมีการหมุนเวียนการใช้ที่ดินให้ที่ดินผืนหนึ่งได้พักเป็นเวลา 10 ปี ก่อนจะกลับมาทำไร่ ณ ที่นั้นใหม่

AA Lwa EC 2517/1974, Hearn, Robert M. *Thai Government Programs in Refugee Relocation and Resettlement in Northern Thailand*, Auburn, New York : Thailand

Books, P.O.Box 643, June 1974, 273 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อผู้อพยพชาวเขา และการจัดถิ่นที่อยู่ให้ใช้ข้อมูลตัวอย่างจากการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าม้ง เย้า และถิ่น(ลัวะ) กล่าวถึงสถานการณ์การจัดที่ทำกินให้ผู้อพยพชาวเขาในจังหวัดน่าน เชียงราย และตาก และที่ตรงรอยต่อระหว่างสามจังหวัดคือ เพชรบูรณ์ พิษณุโลกและเลย หนังสือนี้ใช้เป็นวิทยานิพนธ์ M.A.Southeast Asian Studies and Thai Language เสนอต่อ The American University

AA Lwa EC 2517/1974, Kunstadter, Peter. "Usage et tenure des terres chez les Lua' (Thaïlande)" พิมพ์ใน วารสาร *Etudes Rurales*, No.53-56, มกราคม-ธันวาคม 1974 หน้า 449-465 เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส.

บทความนี้ให้ภูมิหลังทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะว่า ที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ที่เรียกว่าลัวะในบทความนี้ ความพูดภาษาละว้าไม่ใช่ภาษาลัวะที่ใช้พูดจากันที่จังหวัดน่าน) แล้วพรรณนาวิธีการถือครองที่ดินและใช้ที่ดินของลัวะว่าตามประเพณีดั้งเดิม กล่าวถึงวิธีการปรับเปลี่ยนเรื่องการใช้ที่ดินในสมัยปัจจุบัน

AA Lwa EC 2521/1978, Kunstadter, Peter, E.C. Chapman and Sanga Sabhasri (editors). *Farmers in the Forest Economic Development and Marginal Agriculture in Northern Thailand*, East-West Center, the University Press of Hawaii, 402 หน้า.

หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 16 บท แต่ละบทแต่งโดยนักวิชาการชาวไทยบ้าง นักวิชาการชาวต่างประเทศบ้าง กล่าวถึงวิธีการทำเกษตรกรรมแบบต่างๆ ของชาวเขา ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นการทำไร่แบบเลื่อนลอย มีตัวอย่างในเรื่องของชนละว้า กะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโปว์ ม้ง ฯลฯ

AA Lwa EC 2523/1980, Bruneau, Michel. *Recherches sur l'organisation de l'espace dans le Nord de la Thaïlande*, These présentée devant l'Université de Paris IV, le 10 Juin 1977, Librairie Honore Champion, 7 Quai Malaquais, Paris, 1044 หน้า แบ่งเป็น 2 volumes, มีภาคผนวก, เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส.

วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเสนอต่อมหาวิทยาลัยปารีส 4 เล่มนี้เสนอผลงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ที่ดินในภาคเหนือของประเทศ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบใหญ่ คือ แบบอย่างการใช้ที่ดินในที่ราบ และแบบอย่างการใช้ที่ดินบนภูเขา แบบแรกแบ่งออกเป็น 3 แบบย่อย คือ 1) การใช้ที่ดินแบบคนเมืองทางเหนือ คือมีการกั้นเหมืองฝายแล้วทำนา 2) การใช้ที่ดินตามแบบคนภาคกลางทำนา 3) การใช้ที่ดินตามแบบคนภาคกลาง ปลุกพืชเศรษฐกิจ แบบหลังแบ่งออกเป็น 3 แบบย่อยคือ 1) การใช้ที่ดินเพื่อปลูกเมี่ยง 2) การใช้ที่ดินตามแบบละว้าและกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นการทำไร่ข้าวในที่สูงและมีการปล่อยที่ดินให้พักเพื่อฟื้นคืนความสมบูรณ์ 3) การใช้ที่ดินตามแบบม้ง เพื่อการปลูกฝิ่น วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาทั้งทางภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสังคมวิทยา

AA Lwa EC 2523/1980, Kunstadter, Peter. "Rice in a Lua' Subsistence Economy, Northwestern Thailand", Paper presented at the Symposium on Food Energy in Tropical Ecosystems, American Anthropological Association Annual Convention, Washington D.C, 6 December, 1980, โรเนียว เย็บเล่ม, 26 หน้า.

บทความนี้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในการปลูกข้าวในหมู่บ้านละว่าที่ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียงในระหว่าง ค.ศ. 1960 ถึง ค.ศ. 1980 (ที่บทความนี้เรียกว่าลัวะ ความจริงพูดภาษาละว่า)

AA Sve EC 2523/1980, ซอบ คซอนนันต์. "ชาวเขาในประเทศไทย" ศูนย์วิจัยชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่, พ.ศ. 2523, บทความโรเนียว, 9 หน้า มีภาคผนวก เดิมเขียนเป็นภาษาอังกฤษ แล้ว น.ส. ผ่องเพ็ญเช เทพหัสดิน ณ อยุธยา แปลเป็นภาษาไทยเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในงานเทศกาลเที่ยวเมืองไทย 31 ตุลาคม - 2 พฤศจิกายน 2523 กรมประชาสัมพันธ์ เอกสารวิชาการเลขที่ 102 เล่มที่ 12/2523.

บทความนี้ให้ภาพชาวเขาโดยรวม กล่าวถึงการรวมกลุ่มการกระจายและขนาดของประชากรชาวเขา ลักษณะทางสังคมของชาวเขาพิจารณาจากด้านการเกษตร ปัญหาใหญ่เกี่ยวกับชาวเขา ปัจจัยตัวเร่งต่อปัญหาชาวเขา ตอนท้ายบทความให้รายละเอียดโดยสรุปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ม้ง มูเซอ เย้า ลัวะ(ถิ่น) อีเก้อ ลีซอ ละว้า ขมุ มีภาคผนวกแสดงแผนภูมิตระกูลภาษา และจำนวนประชากรชาวเขาเผ่าต่างๆ ใน พ.ศ. 2522

AA Mbr EC 2526/1983, ชันญ วงษ์วิภาค. "ผีตอเหลือง ระบบเศรษฐกิจของผีตอเหลืองในปัจจุบัน". ศิลปวัฒนธรรม, 4,12: 34-43.

บทความนี้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มผีตอเหลือง โดยชี้ให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มผีตอเหลืองที่บ้านบ่อหอย อำเภอสา จังหวัดน่าน ศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป ความเป็นอยู่ การจับสัตว์ การหาอาหาร การแลกเปลี่ยนสิ่งของ และการเอาแรงงานเข้าแลกกับสิ่งของต่างๆ ที่ต้องการจากกลุ่มชนอื่นๆ

AA Lwa EC 2527/1984, มงคล จันทรบำรุง และจิระ ประังเชียว. การศึกษาภาวะตลาดของผลผลิตการเกษตรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เขตพื้นที่โครงการพัฒนาการเกษตรบนที่สูงเพื่อทดแทนการปลูกฝิ่น ลุ่มน้ำแม่ลำน้อยตอนบน จังหวัดแม่ฮ่องสอน รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย, 2527, โรเนียว เย็บเล่ม, 54 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาวะการผลิตและการตลาดผลผลิตการเกษตรใน 9 หมู่บ้านในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง 7 หมู่บ้าน หมู่บ้านละว้า 2 หมู่บ้าน ศึกษาภาวะการผลิตของพืชส่งเสริมเช่นพืชผักสวนครัว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง กระเทียม ศึกษาการใช้ที่ดิน การใช้แรงงาน วัสดุอุปกรณ์การเกษตร และประสิทธิภาพในการผลิต

AA Sve EC 2528/1985, ประยูร อุดมเสียง, เชิดชัย รัตนเศรษฐากุล, บัญญัติ เหล่าไพฑูรย์, สุวัฒน์ จิตต์ปราชัย. การสำรวจการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในชนชาติกลุ่มน้อย : ไส้ ผู้ไท และชาในภาคอีสาน, คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รายงานการวิจัยนี้เป็นผลจากการศึกษาสำรวจสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในชนกลุ่มน้อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือเผ่าไส้ (สกลนคร) เผ่ากูไท (นครพนม) และชา (มุกดาหาร) ได้พบว่า นอกจากบริโภคไก่อังมีบทบาทในงานประเพณีต่างๆ แต่การเลี้ยงไก่โดยทั่วไปเป็นตามธรรมชาติ ความตื่นตัวในการป้องกันโรคอยู่ที่ผู้นำ เผ่าไส้และชา (บรู) มีวัฒนธรรมและภาษาล้ายคลึงกัน และสภาพความเป็นอยู่ส่วนมากค่อนข้างล้าหลังไม่ผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมชาวเมือง เช่น เผ่ากูไท การบริการความรู้และบริการเกษตรโดยเฉพาะการป้องกันโรคยังไม่แพร่หลายทั่วถึง

AA Lwa EC 2529/1986, ศรีศักร วัลลิโภดม. "ลัวะ ละว้า และกะเหรี่ยงของเผ่าในที่สูงกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ-การเมืองกับรัฐในที่ราบ" วารสารเมืองโบราณ Vol.12, No.1, มกราคม-มีนาคม 2529 เขียนเป็นภาษาไทยและอังกฤษ.

บทความนี้ศึกษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ-การเมืองระหว่างกลุ่มชนในที่ราบและที่สูง โดยศึกษาความสัมพันธ์ของคนสองกลุ่มนี้ในอดีต เหตุผลที่ทำให้มีความสนใจในเรื่องนี้คือการพบแหล่งโบราณคดีบนเทือกเขาทางตะวันตกของกลุ่มแม่น้ำปิง ตั้งแต่เขตจังหวัดกำแพงเพชร ตาก และเชียงใหม่ ชนกลุ่มที่ผู้วิจัยเรียกในบทความนี้ว่าลัวะนั้นคือชนกลุ่มที่นักภาษาศาสตร์เรียกว่าผู้พูดภาษาละเวือะหรือละว้า

AA Lwa EC 2531/1988, ชูลิทธิ์ ชูชาติ. "ลัวะแม่แจ่ม : ร่องรอยการผลิตในอดีต ซึ่งหลงเหลือในปัจจุบัน" วารสารภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 9 ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2531 หน้า 46-51.

บทความนี้ให้ความรู้เรื่องระบบเศรษฐกิจของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะว่า การผลิตและผลผลิตการใช้แรงงานชายและแรงงานหญิง การเลี้ยงสัตว์ แรงงานด้านการช่าง ที่บทความนี้เรียกว่าลัวะความจริงพูดภาษาละเวือะหรือละว้า

AA Sve EC 2534/1991, อนันต์ ลิขิตประเสริฐ. รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ชุมชนชาติพันธุ์ ไครง

- การวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์ศึกษาเพื่อการพัฒนา, ศูนย์ชุมชนศึกษา, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 2532-2534.

รายงานฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์หมู่บ้าน สภาพสังคมวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น ส่วนที่สองเป็นกรณีศึกษา เช่น ปัญหาการอพยพแรงงาน หนี้สิน ฝนแล้ง และวิธีการหาทางแก้ไข ส่วนที่สามเป็นสรุปประสบการณ์ของอาสาสมัครในชุมชนต่างๆ เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัด อุปสรรคต่างๆ ของโครงการวิจัยนี้

AA Kmu EC 2539/1996, นิพัทธเวช สืบแสง. การอพยพแรงงานของชาวเขาเผ่าขมุ : สถานการณ์และผลกระทบต่อชุมชน. สถาบันวิจัยชาวเขา, กรมประชาสงเคราะห์, กระทรวงแรงงานและสวัสดิการ

สังคม.

เอกสารการวิจัยฉบับนี้กล่าวถึงประเด็นของการอพยพแรงงานในระดับมหภาค และสถานการณ์การอพยพแรงงานของชาวมุ โดยยกกรณีตัวอย่างชาวมุที่บ้านน้ำสอได้ ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง ผู้เขียนได้กล่าวถึงปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดอพยพแรงงาน และปรับตัวของชุมชนต่อการอพยพแรงงานที่เกิดขึ้นโดยการทำนาดำ และเลี้ยงสัตว์ และชี้ให้เห็นผลกระทบที่มีต่อชุมชน รวมทั้งข้อเสนอแนะ

AA Sve EC 2541/1998, ฤกษ์ดี ธรรมศาล และปรีดา กุณามา. รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพการประกอบอาชีพของชาวเขาในประเทศไทย. โครงการวิจัยประเมินสถานการณ์สภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย.

รายงานการวิจัยนี้เสนอสภาพลักษณะการฝึกอาชีพและการประกอบอาชีพของชาวเขาที่อยู่ในความดูแลของกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ใน 18 จังหวัด ทั้งในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริการว่ามีสัดส่วนมากน้อยอย่างไร และการอพยพแรงงานออกนอกหมู่บ้านมีลักษณะเป็นอย่างไร มีปัญหาในการประกอบอาชีพมีเหมือนหรือแตกต่างจากคนพื้นราบอย่างไร รวมทั้งทิศทางในอนาคต ผลการศึกษาปรากฏว่าชาวเขาส่วนใหญ่ยังมีอาชีพเกษตรกรรม มีเพียงร้อยละ 10 ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร แรงงานที่เคลื่อนย้ายไปประกอบอาชีพบนพื้นราบนั้นส่วนมากเป็นแรงงานค่อนข้างไร้ฝีมือ และมักเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 18-30 ปี ปัญหาที่มีคือการขาดสิทธิรับรองการเป็นคนไทย วัฒนธรรมและภาษาพูดที่แตกต่างกัน และยังมีปัญหาการขาดสิทธิทำกินในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ทำกินส่วนใหญ่อยู่เขตป่าสงวน

AA Lwa EC ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, Kunstader, Peter. "Subsistence Agricultural Economics of Lua' and Karen Hill Farmers of Mae Sariang District, Northwestern Thailand", Paper prepared for Symposium on Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand, โรเนียว, เย็บเล่ม, 61 หน้า.

บทความนี้เป็นการบรรยายเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจแบบกสิกรรมพอเลี้ยงตัวได้ของชาวลัว (ที่เขียนว่า Lua' ความจริงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาละวี่หรือละว้า) 233 คน ในหมู่บ้านป่าแม่ และชาวกะเหรี่ยง 183 คน ในหมู่บ้านเลกอดี (แม่อุ้มลองน้อย) อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ค้นคว้าใน ปี พ.ศ. 2510-2511 สถานะการณทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านทั้งสองแห่งกำลังเลวลง พร้อมกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และความต้องการเงินสดเพิ่มขึ้น ประชากรของทั้งสองหมู่บ้านไม่สามารถดำรงชีพได้จากผลผลิตของข้าวที่ปลูกแต่เพียงอย่างเดียว แต่การยังชีพขึ้นอยู่กับเงินค่าจ้างที่ได้มาจากที่อื่นด้วย

AA Lwa EC ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, Sanga Sabhasri. "Effect of Forest Fallow Cultivation on Forest and Soil Productivity", โรเนียว เย็บเล่ม, 31 หน้า.

บทความนี้ศึกษาผลของการทำไร่ที่สูงแบบมีการพักที่ดินเป็นรอบ รอบละ 10 ปีที่ชาวเขาเผ่าละว้ากระทำที่บ้านปาแป อำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เริ่มเก็บข้อมูลใน ค.ศ. 1967 และเก็บข้อมูลเสร็จใน ค.ศ. 1969

AA Sve ED 2517/1974, สุริยา รัตนกุล. "ปัญหาการเรียนภาษาไทยของเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาขมุ-ละว้า-ถิ่น", โรเนียว, 8 หน้า.

เป็นบทความที่แสดงที่ครูสัมมนาการ เขตการศึกษา 8 จังหวัดเชียงใหม่ ในคราวที่กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการเชิญไปร่วมประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นให้แก่เด็กชาวเขาเผ่าขมุ-ละว้า-ถิ่น เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2517

AA Sve ED 2524/1981, กองสถิติและวิเคราะห์ภาวะการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สถิติวิเคราะห์และแผนภาพ ชุด 2 ชนิดต่างวัฒนธรรม ตอนที่ 1 ชาวเขา.

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานภาพปัจจุบันและปัญหาพื้นฐานของชาวเขาเพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายแผนงานและการปฏิบัติต่อชาวเขาในประเทศไทย โดยกล่าวถึงความเป็นมาของชาวเขา สภาพทางสังคม ประชากร เศรษฐกิจ การศึกษา การดำเนินงานพัฒนาและสงเคราะห์ และปัญหาชาวเขา โดยเฉพาะเป็นแผนภาพและสถิติ

AA Sve ED 2526/1983, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. เอกสารประกอบการสัมมนาการประถมศึกษาเพื่อชาวเขา (ฉบับร่าง), โรเนียว เย็บเล่ม 194 หน้า มีภาคผนวก และบรรณานุกรม เขียนเป็นภาษาไทย.

หนังสือนี้กล่าวถึงชาวเขาเผ่าต่างๆ ในประเทศไทยมี ม้ง เย้า มูเซอ กะเหรี่ยง ลีซอ อีเก้อ ละว้า ถิ่น ขมุ กล่าวถึงความเป็นมาของการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กชาวเขา การจัดการศึกษาชาวเขาในปัจจุบัน ปัญหาชาวเขากับการจัดการศึกษาชาวเขาและข้อเสนอแนะ นโยบายสำหรับการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กชาวเขาโครงการต่างๆ ที่สนองนโยบายนี้

AA Kmr ED 2527/1984, โรจน์ ราชประโคน. วิเคราะห์อิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อการพูดและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พูดภาษาเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชามัธยมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 147 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาอิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อข้อบกพร่องต่างๆ ในการพูด และเขียนภาษาไทยด้านเสียง คำศัพท์ และโครงสร้าง ของนักเรียนที่พูดภาษาเขมร พบว่าอิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อข้อบกพร่องในการพูดของนักเรียน คือ อิทธิพลด้านการออกเสียงในภาษา ในด้านอิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อข้อบกพร่องในด้านการเขียน คือ ข้อบกพร่องในด้านสะกดการันต์ การใช้คำพหูพจน์ ส่วนในเรื่องโครงสร้างของประโยค ข้อบกพร่อง คือ การเพิ่มคำในประโยค

AA Sve ED 2527/1984, สถาบันวิจัยชาวเขา. ประเมินผลการให้การศึกษาชาวเขาของคณะพระธรรมจาริก. กรมประชาสงเคราะห์, กระทรวงมหาดไทย.

เอกสารฉบับนี้กล่าวถึงบทบาทด้านการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาของโครงการพระธรรมจาริก โดยเฉพาะผลการให้การศึกษาแก่ชาวเขา โดยได้ศึกษาการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวเขาที่เคยบวเรียนในโครงการพระธรรมจาริก โดยเฉพาะในเรื่องของปัญหาการทำลายป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร และศึกษาเปรียบเทียบขนาดครอบครัวของชาวเขาที่เคยบวเรียนในโครงการนี้กับชาวเขาอื่นๆ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของพระธรรมจาริก

AA Sve ED 2528/1985, Bradley, David. "Traditonal Minorities and Language Education in Thailand. In *Language Policy, Language Planning and Sociolinguistics in Southeast Asia*. The Australian National University Canberra : Pacific Linguistics Series A-No.67 : p.87-102.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงปัญหาและความต้องการด้านการศึกษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยเน้นปัญหาและความสามารถในการใช้ภาษาไทย การใช้สื่อภาษาราชการซึ่งแตกต่างจากภาษาพื้นบ้านของชนกลุ่มน้อย นอกจากนี้ยังกล่าวถึงนโยบายด้านภาษา การจัดการศึกษาสำหรับชนกลุ่มน้อย การกลมกลืนชาติพันธุ์ภาษาและวัฒนธรรม และข้อเสนอในการจัดการศึกษาเฉพาะชนกลุ่มน้อย

AA Sve ED 2528/1985, วันษ์ พุกษะศรี. ประเมินผลการให้การศึกษาชาวเขาของคณะพระธรรมจาริก. สถาบันวิจัยชาวเขา, กรมประชาสงเคราะห์.

เอกสารนี้กล่าวถึงโครงการให้การศึกษาชาวเขาของพระธรรมจาริก โดยกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการศึกษาอบรม การบริหารงานในโครงการพระธรรมจาริกจากวัดศรีโสดา จังหวัดเชียงใหม่ อดีตพระธรรมจาริก และผู้เคยบวช ประโยชน์ของชาวเขาที่จะได้จากพระธรรมจาริก ปัญหาและอุปสรรค สรุปผลและข้อเสนอแนะ

AA Lwa ED 2531/1988, ชนิตา รักษ์พลเมือง, กรรณิการ์ ลัจกุล, รัตนา ตุงคสวัสดิ์ และพชรวรรณ จันทรางศุ. การศึกษาของชาวไทยใหญ่ จีนฮ่อ ลัวะ และกะเหรี่ยง : การศึกษาเฉพาะกรณีบ้านไม้ลุงชน บ้านถ้ำ บ้านกองลอย และบ้านผาแตก รายงานผลการวิจัย ศูนย์วิจัยชาติพันธุ์ศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 163 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้ได้สำรวจและเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการศึกษาในและนอกโรงเรียนในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในหมู่บ้านที่กล่าวไว้ในชื่อรายงานการวิจัย เน้นการศึกษาเอกสารและการออกสำรวจภาคสนามซึ่งทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทางการ ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และนักเรียนในกลุ่มที่ศึกษา

AA Sve ED 2531/1988, ไม่ปรากฏชื่อผู้รวบรวม. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทาง

การจัดการศึกษาสำหรับชาวไทยต่างวัฒนธรรม, กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, มิถุนายน 2531, 147 หน้า.

ชาวไทยต่างวัฒนธรรมในรายงานนี้หมายถึงเฉพาะชาวไทยภูเขาเผ่า ม้ง เย้า กะเหรี่ยง อีเก้อ มูเซอ ลีซอ ชาวไทยซึ่งพูดภาษาเขมร ส่วย เยอ และชาวไทยที่พูดภาษามลายู กล่าวถึงสภาพทั่วไปของชุมชน และประชากร โอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา ทรัพยากรทางการศึกษา คุณภาพชีวิต ลักษณะความเป็นพลเมืองไทย ความต้องการทางการศึกษา

AA Sve ED 2531/1988, ชนิตา รักษ์พลเมือง, กรรณิการ์ สัจกุล, รัตนา ตุงคสวัสดิ์ และเพชรวรรณ จันทรางศุ. การศึกษาของชาวไทยใหญ่ จีนฮ่อ ลัวะ และกะเหรี่ยง : การศึกษาเฉพาะกรณีบ้านไม้ลุงชนบ้านถ้ำ บ้านกองลอย และบ้านผาแตก รายงานผลการวิจัย ศูนย์วิจัยชาติาภิเชกสมโภช, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 163 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้ได้สำรวจและเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการศึกษาในและนอกโรงเรียนในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในหมู่บ้านที่กล่าวไว้ในชื่อรายงานการวิจัย เน้นการศึกษาเอกสารและการออกสำรวจภาคสนามซึ่งทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทางการ ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และนักเรียนในกลุ่มที่ศึกษา

AA Sve ED 2531/1988, ณรงค์ฤทธิ์ โสภ. การวิเคราะห์ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นเด็กเล็กและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่พูดภาษาเขมรและภาษาส่วยในชีวิตประจำวัน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 147 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้วิเคราะห์ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่พูดภาษาเขมรและภาษาส่วยในชีวิตประจำวัน และเพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการเรียนชั้นเด็กเล็กมาแล้ว โดยพบว่านักเรียนชั้นเด็กเล็กมีปัญหาการใช้ภาษาไทยด้านหน่วยเสียงเดียว หน่วยเสียงซ้อน ปัญหาคำและประโยค และปัญหาด้านความหมาย ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนมากมีความพร้อมในการพูดและฟังภาษาไทย มีนักเรียนเพียงบางคนเท่านั้นที่มีปัญหา

AA Sve ED 2531/1988, วิเชียร เกตุสิงห์. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับชาวไทยต่างวัฒนธรรม, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.

รายงานฉบับนี้กล่าวถึงการวิจัยเกี่ยวกับโอกาสคุณภาพและความต้องการทางการศึกษารวมทั้งคุณภาพชีวิตและลักษณะอุปนิสัยของคนไทย เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานโยบายด้านการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพของคนไทยต่างวัฒนธรรมกลุ่มต่างๆ ให้รายละเอียดเกี่ยวกับงานที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา อภิปรายและเสนอแนะ รวมทั้งบรรณานุกรมและภาคผนวก

AA Kmr ED 2533/1990, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

คู่มือการอ่าน-เขียนภาษาเขมรถิ่นไทย, โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ม.บ.ป.), 11 หน้า.

คู่มือการอ่าน-เขียนภาษาเขมรถิ่นไทยสร้างขึ้นโดยความตกลงของผู้แทนจากจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ในการประชุมเมื่อเดือนเมษายน 2530, เดือนพฤษภาคม 2531 และเดือน มีนาคม 2531 ณ จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้สำเนียงในตัวเมืองสุรินทร์ซึ่งเป็นสำเนียงที่เข้าใจได้โดยทั่วไป เป็นหลัก เนื้อหาในเล่มจะกล่าวถึง การเขียนพยัญชนะ และสระ, การเขียนคำแสดงไวยากรณ์, การเขียนชื่อสถานที่, ชื่อคน, ค่ายิม ฯลฯ และข้อตกลงในการเขียนเสียงที่แตกต่างกันในท้องถิ่น ต่างๆ โดยใช้อักษรไทยและใช้วิธีการเขียนในระบบภาษาเขมร

AA Kmr ED 2533/1990, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. การพัฒนาระบบเขียนภาษาเขมรถิ่นไทย. สถาบันวิจัย ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. 123 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ปัญหาความสำคัญและวิธีการในการพัฒนาระบบภาษาเขียนของ ภาษาเขมรถิ่นไทย โดยการใช้อักษรไทย เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการบันทึกวัฒนธรรมและภูมิปัญญา พื้นบ้าน ซึ่งใช้ภาษาไทยไม่สมบูรณ์ และในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสารด้านความ รู้ต่างๆ ไปสู่ชาวบ้าน เช่น การสื่อสารทั่วไป การสาธารณสุข เป็นต้น มีรายละเอียดกล่าวถึงความ แตกต่างของภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษาไทย ความแตกต่างของภาษาเขมรถิ่นต่างๆ การจัดประชุม เพื่อหาข้อตกลง 3 ครั้ง ของโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้าน และผลสรุป

AA Sve ED 2535/1992, Deeyu Sninarawat and Brian Migliazza. Eds. *A Step towards Overcoming Developmental Barriers in Rural Communities: Literacy as a Tool* (การส่งเสริมการรู้หนังสือ: อีกก้าวของการขจัดอุปสรรคในการพัฒนา). โครงการวิจัยและพัฒนา ภาษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - สถาบันเอส ไอ แอล.

หนังสือที่รวบรวมเอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง *A Step Towards Overcoming Developmental Barriers in Rural Communities: Literacy as a Tool* (การส่งเสริมการรู้ หนังสือ: อีกก้าวของการขจัดอุปสรรคในการพัฒนา) ประกอบด้วยคำกล่าวเปิด-ปิดการสัมมนา สรุปผลและข้อเสนอแนะจากการสัมมนา และบทคัดย่อของบทความต่างๆ ที่เสนอในที่ประชุม ซึ่งมี ทั้งกรณีตัวอย่างจากต่างประเทศ (อินเดีย) กรณีชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย และอื่นๆ เป็นต้น

AA Kmr ED 2536/1993, สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และพาน สุพลล่า. จ้อย ปิวย เรียะ อัจ ปึงกัร บานเตอ [โรคท้องร่วงสามารถป้องกันได้]. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัย มหิดล. 16 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือประกอบภาพการ์ตูน ที่บรรยายด้วยภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษา ไทยสำหรับให้ชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านเพื่อการป้องกันโรคท้องร่วง และเพื่อให้ทราบวิถี การช่วยตัวเองในการรักษาเบื้องต้น

AA Kmr ED 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. *เขาปลั่ง การสู่ขวัญ*. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 8 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้านเพื่อให้ชาวบ้านในที่กวดนธรรมพื้นบ้าน และจัดทำเป็นหนังสือสำหรับชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านโดยใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรถิ่นไทย พร้อมภาพการ์ตูนประกอบ เนื้อหาเกี่ยวกับพิธีสู่ขวัญเมื่อมีญาติจะต้องเดินทางไปแดนไกล

AA Kmr ED 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. *ตำนานโวหาร ชูฟ้าขีด ขอนเจ็ด ล้านนสุภาสิตสอนใจ*. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 10 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้านเพื่อให้ชาวบ้านในที่กวดนธรรมพื้นบ้าน และจัดทำเป็นหนังสือสำหรับชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านโดยใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรถิ่นไทย พร้อมภาพการ์ตูนประกอบ เนื้อหาเกี่ยวกับสุภาสิตสอนใจ 9 สุภาสิต

AA Kmr ED 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. *น้อง เทอ ยาง นา เจีย ทำอย่างไรดี*. คู่มือปฐมพยาบาลฉบับภาษาเขมรถิ่นไทย และภาษาไทย, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 74 หน้า.

คู่มือปฐมพยาบาลเล่มนี้เขียนด้วยภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษาไทย พร้อมทั้งมีภาพการ์ตูนประกอบ เป็นหนังสือสำหรับให้ชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านเพื่อเสริมทักษะการอ่าน และกันลืมการรู้หนังสือ ในขณะเดียวกันก็ได้ความรู้ในการปฐมพยาบาลและการสาธารณสุขเบื้องต้น โดยกล่าวถึงวิธีการป้องกันโรค อาหารที่ดี การไข้ การมีลูก บาดแผล ความเจ็บป่วย และโรคต่างๆ

AA Kmr ED 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. *นิทานพื้นบ้านเขมรถิ่นไทย*. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 64 หน้า.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมนิทานพื้นบ้านเขมรถิ่นไทยจำนวน 10 เรื่อง เขียนเป็นภาษาเขมรถิ่นไทยด้วยอักษรไทย และมีคำแปลเป็นภาษาไทย มีภาพการ์ตูนประกอบเรื่อง สำหรับผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านกันลืมหนังสือและสำหรับผู้สนใจนิทานพื้นบ้านทั่วไป หนังสือนี้เป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้าน

AA Sve ED 2541/1998, เพ็ญศิริ จีระเดชากุล. *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาของชาวเขาในประเทศไทย*. โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย.

รายงานการวิจัยฉบับนี้รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดให้แก่ชาวเขาในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดทิศทางการวิจัยในระดับลึกต่อไป วิธีการศึกษาใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารงานวิจัยต่างๆ รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

กับตัวแทนชาวเขา ตัวแทนจากองค์กรของรัฐและเอกชน และนักวิชาการซึ่งมีประสบการณ์ทำงานร่วมกับชาวเขา จุดประสงค์เพื่อศึกษาว่า ระบบการศึกษาที่รัฐจัดให้แก่ชาวเขานั้นมีได้เป็นอิสระหรือ แต่ถูกกำกับด้วยนโยบายการพัฒนา งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาที่รัฐจัดให้ตั้งแต่ต้นถึงปัจจุบัน นอกจากไม่เป็นประโยชน์ต่อชาวเขาเท่าที่ควรแล้วยังส่งผลให้ชาวเขาประสบปัญหาใหม่ๆ ที่ไม่เคยประสบมาก่อน เช่น ระบบความสัมพันธ์ในครอบครัวเสื่อมสลายลง สะกัดกั้นกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมไม่ให้เติบโต เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของชุมชนชาวเขา กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบความคิด ความเชื่อและค่านิยมชาวเขา ปัญหาอยู่ที่แนวคิดและนโยบายการพัฒนาประเทศที่เน้นกระบวนการไปสู่ภาวะทันสมัย (modernization) และการมุ่งใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสนองประโยชน์ของรัฐแทนที่จะมีบทบาทสนองประโยชน์แก่ชีวิตและชุมชนชาวเขา สิ่งเหล่านี้จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน โดยคำนึงถึงลักษณะของสังคมไทยในลักษณะพหุลักษณะ มีหลายชนชาติและวัฒนธรรม ไม่ครอบงำโดยวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติยิ่งขึ้น

AA Kmu EG 2523/1980, Jacques Amyot and others. *Khwae Yai Ecological Reconnaissance, social Science Sector*, (Revised Edition). สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรเนียว เย็บเล่ม, 44 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงระบบนิเวศของแควใหญ่ ซึ่งเริ่มต้นที่จังหวัดตากลงมา จังหวัดกาญจนบุรีจนสมทบกับแม่น้ำแม่กลอง กล่าวถึงการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของคนในพื้นที่ มีกลุ่มชาติพันธุ์ขมุและกะเหรี่ยงอยู่ในบริเวณนี้เป็นเวลานานมาแล้ว กล่าวถึงการตั้งหมู่บ้านแบบต่างๆ การถือครองที่ดิน ระบบเศรษฐกิจ พืชที่ปลูก ทศนคติของชาวบ้านที่มีต่อโครงการแควใหญ่ และการที่เขาจะต้องอพยพย้ายถิ่น การจ่ายเงินทดแทนให้ในการอพยพโยกย้าย ปัญหาและข้อเสนอแนะ

AA Kmr EG 2525/1992, รัตนา รุจิรกุล. ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: ทิพย์อักษรการพิมพ์, 423 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงลักษณะต่างๆ ไปของภาคอีสาน ในส่วนของเรื่องประชากร ได้กล่าวถึงกลุ่มชนที่พูดภาษาเขมร ว่ามีถิ่นฐานอยู่ที่ใด จำนวนประชากรเท่าไร ตลอดจนการดำเนินชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านี้ด้วย ภาคผนวกมีแผนที่ของทุกจังหวัดในภาคอีสานประกอบ

AA Kmr EG 2527/1984, สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และสุพมาวดี ขำศิริบุญ. ชื่อหมู่บ้านของอำเภอเมืองสุรินทร์. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 66 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง รายชื่อหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาเขมร นอกจากนั้นก็มีภาษาส่วย ลาว และไทยอยู่ด้วย โดยศึกษารวบรวมชื่อหมู่บ้านที่เป็นชื่อราชการ หรือใช้เรียกเป็นทางการ หรือพบในเอกสารราชการ หรือป้ายราชการ และได้รวบรวมชื่อหมู่บ้านต่างๆ ดังกล่าวที่เป็นชื่อพื้นบ้าน หรือรู้จักและเรียกโดยคนพื้นบ้าน โดยเขียนชื่อเป็นสัทอักษรและอักษร

ไทย พร้อมนี้ให้ความหมายของชื่อแต่ละชื่อตามที่ได้สอบถามจากคนพื้นบ้านไว้ให้ด้วย ชื่อหมู่บ้าน มักแสดงสภาพแวดล้อม หรือประวัติศาสตร์บางประการของหมู่บ้าน

AA Mbr EG 2531/1988, บุศบรรณ ณ สงขลา. "การศึกษาพันธุ์ไม้บางชนิดซึ่งชนกลุ่มน้อยเผ่ามลาปรี (ผีตอเหลือง) ใช้ประโยชน์". ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมสัตว์ : ชนกลุ่มน้อย เผ่า "ผีตอเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูจักร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงการสำรวจพันธุ์ไม้ที่ชาวมลาปรีที่บ้านห้วยสะตะ ตำบลในเมือง อำเภอ สองจังหวัดแพร่ ใช้ประโยชน์ ซึ่งมีทั้งสิ้น 25 ชนิด ใช้สำหรับบริโภค 5 ชนิด บทความนี้รวบรวมทั้ง ชื่อภาษามลาปรี ชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อภาษาไทยหรือชื่อพื้นเมือง และให้ภาพประกอบพืชบางชนิดไว้ นอกจากนี้ยังบอกส่วนของพืชที่นำมาใช้และวิธีใช้ด้วย

AA Mon EG 2532/1989, ผุสดี ทิพทัส และสุวัฒนา ธาดานิติ. การศึกษาชุมชนมอญในพื้นที่อำเภอ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศึกษาชุมชนมอญที่พระประแดง 16 หมู่บ้านในด้านสถาปัตยกรรมและการวางผังชุมชน กล่าวคือ ศึกษาการตั้งถิ่นฐาน ลักษณะทางกายภาพของชุมชน โครงสร้าง ประชาชาติเศรษฐกิจ สังคม ชุมชนอยู่ปัจจุบัน เพื่อเป็นพื้นฐาน และศึกษาประเพณีตามความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม และ กิจกรรมประเพณีที่มีมา เพื่อดูความแตกต่างและเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ศึกษาลักษณะธรรมชาติของ ที่พักอาศัย อาคารทางศาสนา ศึกษาทัศนคติของคนมอญต่อการเปลี่ยนแปลงในช่วง 20 ปีหลังเพื่อ รวบรวมอุตสาหกรรมที่ขยายตัว สะท้อนความคิดของชุมชนต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพซึ่งเป็นผลมา จากการเปลี่ยนแปลงเป็นเมือง เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาหรือพัฒนาให้ถูกต้อง ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยสนาม

AA Kmr EG 2534/1991, บรรจบ วงศ์พิพัฒน์พงศ์. ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 217 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงภูมิศาสตร์ทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย ทรัพยากรธรรมชาติ ประชากร ในส่วนของประชากรกล่าวถึงประชากรชาวเขมรมีอยู่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาในจังหวัดตราด พร้อมทั้งจำนวนประชากร ชุมชนชาวเขมร และกลุ่มภาษาอื่นๆ การอพยพย้ายถิ่นฐานของประชากรแถบนี้

AA Kns ET 2448/1905, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. บทละครเรื่องเงาะป่า, พระยาศรี บัญชาพิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ นางสัทยาภรณ์พิมล (ทิพย์ มหามนต์) 6 ธันวาคม 2496, โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ พระนคร, 2496, 149 หน้า.

หนังสือเล่มนี้มีพระราชนิพนธ์เป็นคำนำลักษณะบรรยายความมานุษยวิทยา กล่าวถึง ลักษณะทางกายภาพ ถิ่นที่อยู่ ภาษา อาหาร ยา ความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ภาษาไทยเรียกว่า

“เงาะ” และเรียกตนเองว่า “ก๊อย” ซึ่งชาวมลายูเรียกว่า “เซม้ง” หรือ “ซาโก” มีบัญชีคำศัพท์ภาษา ก๊อย 77 คำ

AA Sve ET 2467/1924, Graham, W.A. *Siam : A Handbook of Practical, Commercial, and Political Information*, London, Alexander Moring, Limited, 385 หน้า.

หนังสือนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย ซึ่งการแบ่งกลุ่มและการเรียกชื่อกลุ่ม ในหนังสือนี้ไม่มีความเป็นปัจจุบัน เช่นเรียกว่ากลุ่ม Mon-Annam ซึ่งในปัจจุบันนี้เราเรียกว่า กลุ่ม ตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก หรือกลุ่มมอญ-เขมร การจัดให้ชว่น้ำ และมาเลย์ไว้ในกลุ่ม Mon-Annam ก็ผิดพลาด เพราะชว่น้ำและมาเลย์ในปัจจุบันจัดเข้าตระกูลภาษาออสโตรเนเซียน นอกจากนี้ยังจัดมั่วและเ้าไว้ในกลุ่มทิเบต-พม่า ซึ่งปัจจุบันนี้แยกมั่ว-เ้าออกมาต่างหาก อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจหลายอย่าง เช่นการกล่าวถึงการสำรวจทำสัมมะโนประชากรครั้งแรก ในประเทศไทย ใน ค.ศ. 1909 การกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์เซม้งในประเทศไทยใน ค.ศ. 1924 ยังมีอยู่มากถึงประมาณ 6,000 คน ที่ไชยา สงขลา และปัตตานี การกล่าวถึงประเพณีต่างๆ ที่น่าสนใจ ของชว่น้ำ ซึ่งในปัจจุบันนี้เราเรียกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อุรัก-ละโว้ย การกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์มาเลย์ซึ่ง ในหนังสือเล่มนี้ประมาณไว้ถึง 1,000,000 คน บางครั้งหนังสือเล่มนี้ให้ชื่อเก่าของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นชื่อที่ไม่ใครพบในที่อื่น เช่นให้ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก ที่จังหวัดน่าน ว่าเป็นพวก กะเจ้ (Kaché) ขมุ (Kamuk) ขะเม็ต (Kamet) ละเม็ต (Lamet) ข่าบิต (Ka Bit) ข่าฮอก (Ka Hok) และปัย (Pai) เป็นต้น ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์กะเจ้ และข่าบิตนี้ปัจจุบันเราไม่พบแล้ว หนังสือนี้มีภาพประกอบมาก เขียนเป็นภาษาอังกฤษ

AA Lwa ET 2467/1924, Kerr, Dr..A.F.G. “The Lawa of the Baw Luang Plateau”, *JSS*, 32:2: 135-146.

บทความนี้ให้ข้อมูลทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับชาวละว้าที่บ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัด เชียงใหม่ กล่าวถึงการแต่งกายของชายและหญิงละว้า การสักร่างกาย บ้านเรือน การเพาะปลูก ใน ตอนท้ายของบทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์อื่นคือชาวนนที่จังหวัดนครราชสีมา และชาตองเหลืองที่ภูกระดึง

AA Lwa ET 2477/1934, Hutchinson, E.W. “The Lawa in Northern Siam”, *JSS*, 27:2: 153-174 มีบางตอนที่ เป็นบทสวดและคาถาเขียนเป็นภาษาไทยแล้วแปลเป็นภาษาอังกฤษ.

บทความนี้ให้ข้อมูลทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ละว้า เน้นกลุ่มละว้าที่บ่อหลวง กล่าวถึงลักษณะบ้านเรือน ความเชื่อทางศาสนาและชีวิตประจำวันของละว้า ความเชื่อในไสยศาสตร์ และเวทมนต์คาถา พิธีแต่งงาน การรับมรดก พิธีทำศพ วิธีการปลูกข้าว การทำเหมืองเหล็ก และ ข้างเหล็กชาวละว้าที่บ่อหลวง บทความนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับบทสวดพิธีเลี้ยงผีชนิดต่างๆ เช่น ผีนา ผีประตูบ้าน ผีประตูเรือนและกระไดเตาไฟ ให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และข้อมูลเกี่ยวกับภาษา

ละว้า

AA Sve ET 2480/1937, Seidenfaden, Erik. "The Races of Indochina". *JSS*, Vol.30.1: 30-35.

บทความนี้เชื่อว่ากลุ่มเซม้งเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมของบริเวณอินโดจีนโดยเสนอข้อมูลทางโบราณคดีเพื่อสนับสนุนความคิดนี้ อธิบายถึงการอพยพถิ่นฐานอย่างต่อเนื่องของกลุ่มชนเมลานีซอย มอญ เซมร มาเลย์โบราณ ทิเบต พม่า ชาน ไทย และญวน รายงานเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย และกล่าวถึงปัญหาสับสนของชื่อกลุ่มชนต่างๆ

AA Lwa ET 2482/1939, Seidenfaden, Erik. "The Lawa Umphai and Middle Me Ping", *JSS*, Vol.32.1: 29-36.

บทความนี้ให้ข้อมูลทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับชาวละว้าที่อพยพ กล่าวถึงการฆ่าควายเซ่นผี การทำนาของชาวละว้า เครื่องแต่งกาย พิธีงานศพ บทความนี้กล่าวถึงเจ้าหญิงละว้าในนิยายที่ชื่อ เซม้งรักแอซึ่งแต่งงานกับเจ้าบัวซึ่งเป็นผีและตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ดอยจัมใกล้กับแม่แจ่ม

AA Sve ET 2493/1950, Embree, John F. and William L. Thomas, Jr. *Ethnic Groups of Northern Southeast Asia*, โรเนียวเย็บเล่ม, 175 หน้า, มีดัชนีชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ และมีบรรณานุกรม.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ทางเหนือของประเทศพม่า ทางเหนือของประเทศไทย ทางเหนือของประเทศลาวและเวียดนาม และทางใต้ของประเทศจีน เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อย่างกว้างๆ กล่าวถึงถิ่นที่อยู่ จำนวนประชากร ภาษา ศาสนา เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น พร้อมทั้งกล่าวถึงชื่อต่างๆ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ใช้เรียกตนเอง และที่คนกลุ่มอื่นเรียก

AA Kuy ET 2495/1952, Seidenfaden, Erik. "The Kui People of Cambodia and Siam" *JSS*. 39.2: 144-180.

บทความนี้กล่าวถึงกวยในประเทศกัมพูชาว่ามีทั้งหมด 5 ถิ่น กวยที่อยู่ในประเทศไทยอยู่ในเขตฝั่งเหนือและใต้ของลำน้ำมูล แบ่งเป็นส่วย (กวย) แทะ ส่วย-ลาว และส่วย-เขมร ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนมาใช้ภาษาไทยลาวหรือเขมรแทน กวยหรือส่วยในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กวยไม กวยอิม-ลอ กวยเยอ และกวยอิม-ลัว ได้กล่าวถึงจำนวนของกวยแต่ละกลุ่มว่ามีจำนวนเท่าใด และมีอยู่ที่ใดบ้าง

AA Sve ET 2500/1957, ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. *Thailand Past and Present*, published by the Publicity Committee Ninth Pacific Science Congress, Bangkok, B.E. 2500, 193 หน้า.

หนังสือนี้แปลแหล่งที่มาของความรู้ที่ได้มาจากหน่วยราชการไทยหน่วยต่างๆ แบ่งเป็น 22

บท ในบทที่สี่ (หน้า 19-30) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ ในประเทศไทยมีกล่าวถึงกลุ่มเนกริโต อันได้แก่พวกเซม้ง และกล่าวว่าพวกเซม้งที่อยู่ในพรมแดนไทย เรียกว่าตองกา (Tonga) หรือมอส (Mos) กล่าวถึงพวกเซม้งในประเทศไทยว่าอยู่ตามภูเขาในจังหวัดปัตตานี และ นครศรีธรรมราช กล่าวว่าพวกนี้ไม่ตั้งบ้านเรือน มีความเป็นอยู่แบบเร่ร่อน มีอาวุธประจำกายคือ ลูกดอกอาบายาพิษ

หนังสือนี้ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มมาเลย์ และกลุ่มชาวน้ำ ได้พูดถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลทิเบต-พม่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร นอกจากยังกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาที่ยังไม่จัดเข้าตระกูลภาษาอะไร เช่น แม้ว เย้า กะเหรี่ยง ช่าถิ่น และผีตองเหลือง ข้อมูลในหนังสือนี้ค่อนข้างเก่า ปัจจุบันนี้เราทราบแล้วว่าภาษาช่าถิ่น เป็นภาษาเดียวกับภาษาถิ่นหรือมัลปรัย ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษามอญ-เขมร และภาษาผีตองเหลืองนั้นคือ ภาษามลาบรี ซึ่งจัดอยู่ในตระกูลภาษามอญ-เขมรอีกเช่นกัน ไม่มีบรรณานุกรม

AA Sve ET 2503/1960, The Military Assistance. *Thailand, Country Study and Station Report*, The Department of Defense United States of America, Published 15 April 1960, 141 หน้า.

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้แก่ทหารอเมริกัน เกี่ยวกับประเทศไทยอย่างกว้างๆ ในทุกแง่มุม รวมทั้งให้ตัวอย่างประโยคที่ใช้บ่อยในภาษาไทยด้วย โดยเขียนบอกเสียงวรรณยุกต์เป็นตัวโน้ต ในหน้า 6-11 ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทยอย่างย่อที่สุด ข้อมูลที่ให้เป็นข้อมูลที่เก็บมาจากหนังสือเล่มอื่น ซึ่งบางครั้งก็ผิดพลาด เช่นเรียกชาวน้ำ (ชาวละ) ว่าชาวมาน (เพราะพิมพ์ชื่อ Chaonam สลับที่ตัว m กับตัว n) แต่บางทีก็ให้ข้อมูลที่น่าสนใจที่นักวิจัยในปัจจุบันน่าจะจับรอยไฉนค้นคว้าต่อไปเช่นพูดถึง ชาละเว หรือชาเบรา ที่กิ่งอำเภอ chanuman, อำเภอเขมราช จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเคยมีอยู่ที่นครราชสีมา และมีชื่อว่า ช่าตังโอง (Ka Tang Ong) การพูดถึง ช่าฮินฮาว (Ka Hin Hao) ซึ่งอยู่ตอนปากแม่น้ำมูลตอนที่ไหลลงสู่แม่น้ำโขง ซึ่งในปัจจุบันนี้เราไม่พบการกล่าวถึงชื่อกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้แล้ว

AA Sve ET 2503/1960, Yenchius, Mildred M. *Bibliography on minority groups in Southeast Asia*, 43 หน้า.

บรรณานุกรมเรื่องชนกลุ่มน้อยในเอเชียอาคเนย์นี้เป็นความพยายามครั้งแรกของกองทัพบกสหรัฐอเมริกาที่จะรวบรวมความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในเอเชียอาคเนย์ การรวบรวมบรรณานุกรมครั้งนี้ให้ความสนใจทั้งเรื่องชนกลุ่มน้อยที่มองตามชาติพันธุ์ และชนกลุ่มน้อยที่มองตามศาสนา การรวบรวมบรรณานุกรมแบ่งเรื่องตามประเทศ คือกล่าวถึงชนกลุ่มน้อยในประเทศ พม่า เขมร ลาว มลายู ไทย และเวียดนาม

AA Sve ET 2504/1961, Young, Oliver Gordon. *The Hilltribes of Northern Thailand* (A Socio-Ethnological Report) Prepared Under the Auspices of the Government of Thailand and the Cooperation of the United States Operations Mission to Thailand, 120 หน้า, มีตารางและภาพประกอบ.

หนังสือเล่มนี้ให้ข้อมูลทางมานุษยวิทยาและเป็นหนังสือที่แพร่หลายมาก ผู้แต่งเป็นผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางชาวเขาอยู่ตลอดชีวิต จึงมีข้อมูลและรายละเอียดมาก ให้ความรู้อย่างกว้างเกี่ยวกับมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาของชาวเขาเผ่าต่างๆ ในประเทศไทย อันได้แก่ อีเก้อ มูซอ ลีซอ แม้ว ละว้า ขมุ ถิ่น ยัมบรี กะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโปว์ กะเหรี่ยงบะเกะ ตองซู่ และจีนฮ่อ

AA Mbr ET 2505/1962, Krisi Nimmanhaemin and Julian Herland Swann. "Expedition to the Khon Pa (or Phi Tong Luang)". *JSS*, 50.2: 165-186.

บทความนี้กล่าวถึงการเดินทางสำรวจกลุ่มชนมลาบรีหรือผีตองเหลืองโดยได้กล่าวถึงเรื่องต่างๆ ไปเกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ สังคมและการดำเนินชีวิต ภาษาและบทเพลงซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจมาก นอกจากนี้ในภาคผนวกยังให้คำศัพท์เปรียบเทียบภาษานี้กับภาษาอังกฤษและคำเมือง รวมทั้งเพลงของชนกลุ่มนี้ในภาษาอังกฤษ และเพลงโบราณของเชียงใหม่

AA Mbr ET 2506/1963, Boeles, J. S. "Second Expedition of Mrabri of North Thailand (Khon Pa)". *JSS*, 51.2: 113-160.

บทความนี้กล่าวถึงการเดินทางไปศึกษาสำรวจกลุ่มมลาบรีในภาคเหนือโดยกล่าวถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มมลาบรี เช่น สิ่งของเครื่องใช้ อาหาร ความเชื่อ โครงสร้างทางสังคม และลักษณะสังคมที่ติดต่อโลกภายนอก

AA Mbr ET 2506/1963, Flatz, Gebhard. "Anthropometric, Genetic and Medical Examination" *JSS*: 161-178.

บทความนี้กล่าวถึงการศึกษาลักษณะทางด้านมานุษยวิทยาและลักษณะทางพันธุกรรมของผีตองเหลืองที่บ้านขุนสถาน จังหวัดน่าน โดยพิจารณาลักษณะผม หู ตา ผิวหนัง กลุ่มเลือด และอีโมโกลบิน ได้พบว่าชนกลุ่มนี้มีกลุ่มเลือดชนิด A เหมือนๆ กันทุกคน

AA Kns ET 2506/1963, อัมพร สนิทวงศ์ (ม.ล.). "เที่ยวเมืองปะเหลียนเก่า", *อนุสารองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย* ปีที่ 4 เล่มที่ 2 หน้า 35-38, 44-47 มีภาพประกอบ.

บทความนี้กล่าวถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเงาะ(ชาโกล) ที่อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ให้คำศัพท์ภาษาชาโกล 9 คำ

AA Sve ET 2507/1964, Bruk, S.I. *The people of Indochina* U.S. Department of Commerce, Office of Technical Services, Joint Publications research Service,

Washington, D.C., โรเนียวเย็บเล่ม, 31 หน้า มีบรรณานุกรม.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์แทบทุกกลุ่มในเอเชียอาคเนย์ มีตารางแสดงจำนวนประชากรใน ค.ศ. 1911 และ 1956 การจัดแบ่งกลุ่มภาษาทำตาม Benedict 1942 , มีตารางแสดงการกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์

AA Lwa ET 2507/1964, Kunstadter, Peter. "The Lua (Lawa) of Northern Thailand : Aspects of Social Structure, Agriculture, and Religion" ปรากฏาแสดงที่สยามสมาคมเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม ค.ศ.1964, พิมพ์โรเนียว เย็บเล่ม 56 หน้า มีแผนที่ประกอบ มีบรรณานุกรม. a บทความนี้ให้ความรู้ทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ละว้า กล่าวถึงประวัติศาสตร์ โครงสร้างสังคม ศาสนา การเพาะปลูกและการทำงานใน 1 รอบปี ยาและวิธีการรักษา พยาบาล

AA Mon ET 2507/1964, Lebar, Frank M., Geraded C. Hickey and John K. Musgrave. "Mons". In *Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia*. Human Relations Area Files Press, New Haven.

หนังสือนี้กล่าวถึงชื่อต่างๆ ที่ใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ถิ่นที่อยู่ ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ประชากร โดยเน้นกล่าวถึงแบบแผนการตั้งถิ่นฐานและบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ระบบเศรษฐกิจ: เกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย งานฝีมือและการค้า ระบบเครือญาติครอบครัวและการแต่งงาน โครงสร้างทางการเมืองและสังคม ระบบความเชื่อและศาสนา พิธีกรรมการเจ็บป่วย และการรักษาพยาบาล วงจรชีวิต เป็นต้น

AA Sve ET 2507/1964, Lebar, Frank M., Gerald C. Hickey and John K. Musgrave. *Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia*, Human Relations Area Files Press, New Haven, Connecticut, 288 หน้า มีดรรชนี บรรณานุกรมและแผนที่.

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่เป็นที่รู้จักกันดีที่สุดเล่มหนึ่งในบรรดาผู้ที่ศึกษาเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ เป็นหนังสือที่มีผู้ร่วมเขียนซึ่งเป็นนักวิชาการเกี่ยวกับเอเชียอาคเนย์เกือบ 10 คน หนังสือแบ่งออกเป็น 4 ภาคตามตระกูลภาษา ภาคที่หนึ่งกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ภาคที่สองกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก ภาคที่สามกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท-กะได และภาคที่สี่กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลมลายู-โปลีนีเซียน ในการกล่าวถึงแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะกล่าวไปตามลำดับ โดยให้ความรู้เบื้องต้น แล้วให้ข้อมูลทางมานุษยวิทยาและทางภาษา แลให้บรรณานุกรมที่สำคัญไว้ด้วย กลุ่มออสโตรเอเชียติกกล่าวในรายละเอียดถึงกลุ่มขมุ ของ เขมร เขม้ง/ชาไก ละเมิด ละว้า ยุมบริ มอญ ชาวนน ปะหล่อง โซ ถิ่น เวียดนาม ว่า โดยกล่าวถึงชื่อต่างๆ ที่ใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ ลักษณะภาษา ถิ่นที่อยู่ ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ประชากร แบบแผนการตั้งถิ่นฐานและบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ระบบเศรษฐกิจ เกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย งานฝีมือและการค้า ระบบเครือญาติ

ครอบครัวและการแต่งงาน โครงสร้างทางการเมืองและสังคม ระบบความเชื่อและศาสนา พิธีกรรมการเจ็บป่วย และการรักษาพยาบาล วงจรชีวิต เป็นต้น

AA Sve ET 2507/1964, เอ. คาร์ และพันตรี อี. ซเดนฟาเดน. *ชาติวงศ์วิทยาว่าด้วยชนชาติเผ่าต่างๆ ในประเทศไทย*. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอกบริบูรณ์ จุลจาริตต์.

เอกสารฉบับนี้กล่าวถึงข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับมนุษย์ดั้งเดิมในดินแดนประเทศไทย และเอเชียอาคเนย์ และการอพยพถิ่นของกลุ่มชนต่างๆ มาয়้งดินแดนเหล่านี้ เริ่มตั้งแต่กลุ่มมอฮตตรา ลอยหรืออินโดนีเซีย กลุ่มมอดโตรเอเชียติก ซึ่งเป็นชนดั้งเดิมแล้วมาเป็นกลุ่มจีน-ธิเบต กลุ่มไต-กะไต เป็นต้น ในยุคสมัยต่างๆ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงกลุ่มชนต่างๆ ในประเทศไทยให้รายละเอียดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแต่ละกลุ่มชนไว้ด้วย ข้อมูลในหนังสือเล่มนี้เป็นข้อมูลในอดีต

AA Sve ET 2507/1964, ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. *Labor Law and Practice in Thailand*, United States Department of Labor, 57 หน้า.

รายงานนี้ว่าด้วยสถานการณ์แรงงานในประเทศไทยในระยะก่อน ค.ศ. 1964 แบ่งออกเป็น 14 บท มีภาคผนวกและตาราง ในบทที่สาม (หน้า 10-15) ได้กล่าวถึงคนไทยและวัฒนธรรม ได้มีตอนที่กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และชนกลุ่มน้อยทั้งที่เป็นชนกลุ่มน้อยในทางศาสนาและในทางภาษา ไม่มีรายละเอียด

AA Kmu ET 2508/1965, Lebar, Frank M. *The Khmu : Final Report to National Research Council, Bangkok*.

รายงานฉบับนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มขมุและกลุ่มอื่นๆ การผสมกลมกลืนระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในภาคเหนือและบริเวณใกล้เคียง กล่าวถึงชาวขมุในประเทศไทย โดยให้ข้อมูลด้านลักษณะทางวัฒนธรรม โครงสร้างทางสังคม การทำการเกษตร จำนวนที่พบในประเทศไทย การติดต่อสื่อสารกับชาวลาว

AA Lwa ET 2508/1965, Wood, W.A.R. *Consul in Paradise sixty-nine years in Siam*, Suriwong Book Centre, 175 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงชีวิตของผู้แต่งซึ่งเป็นกงสุลอังกฤษที่เชียงใหม่ และได้อยู่ในประเทศไทยเป็นเวลา 69 ปี ได้กล่าวถึงขนบธรรมเนียมของคนไทย และกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย อันได้แก่ ม้ง เย้า ละว้า ขมุ อีเก้อ มูเซอ ลีซอ มราบริ ได้กล่าวถึงกะเหรี่ยงในประเทศไทยว่าแยกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือกะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโปว์ กะเหรี่ยงบะเก และตองตู ได้กล่าวถึงลักษณะทางกายภาพและการแต่งกาย พร้อมทั้งกล่าวด้วยว่ามีกะเหรี่ยงสะกอจำนวนมากที่ถือศาสนาคริสต์ นิกายแบปติสต์

AA Sve ET 2509/1966, Blanchard, Wendell. *Thailand its people its society its culture*,

Human Relation Area Files Press, New Haven, 526 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้อย่างกว้างๆ เกี่ยวกับประเทศไทยในทุกแง่มุม มีตอนทีกล่าวถึง ภาษาและกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทยอยู่ในหน้า 56-87 เป็นการกล่าวอย่างไม่ละเอียด และ อ้างถึงข้อมูลเก่าจากงานของ A. Kerr และ E. Seidenfaden

AA Sve ET 2509/1966, Harris, George L. และคนอื่นๆ. *Area Handbook for Thailand*, Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office, 527 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ครอบคลุมประเทศไทยอย่างกว้างๆ ในทุกแง่มุม ในหน้า 51-94 ได้กล่าวถึง กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทยทั้งที่พูดภาษาตระกูลไทและไม่ไท กล่าวถึงชาวเขาเผ่าต่างๆ ด้วย

AA Kuy ET 2509/1966, Kelly, Joseph Kelly. "A Visit with Suay-Thailand's Elephant Hunters". *Sawaddi*.

บทความนี้กล่าวถึงกำเนิด ภาษา อาชีพ ของคนส่วยและกล่าวถึงงานแสดงช้างที่จังหวัด สุรินทร์

AA Lwa ET 2509/1966, Kunstadter, Peter. "Living with Thailand's Gentle Lua" *National Geographic Magazine*, July, 1966, หน้า 123-146 มีภาพประกอบมาก.

บทความนี้ให้ความรู้เบื้องต้นทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับคนละว้าที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ที่ เรียกว่าละว้าในบทความนี้ความจริงพูดภาษาละว้าหรือละเวือะ)

AA Sve ET 2510/1967, Kunstadter, Peter. *Southeast Asia Tribes, Minorities and Nations*, Princeton Center of International Studies, 1967.

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เป็นภาพรวมทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ใน เอเชียอาคเนย์ มีตารางแสดงการกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มีภาพประกอบ

AA Sve ET 2511/1968, Smith, Harvey H. Donald W. Bernier, Frederica M. Bunge and others. *Area Handbook for Thailand*.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประเทศไทยอย่างกว้างๆ ในทุกแง่มุม ในบทที่ 5 Ethnic Groups ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย โดยกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีน อินเดีย ปากีสถาน และศรีลังกา กลุ่มชาติพันธุ์เวียดนาม และชาวเขาเผ่าต่างๆ ไม่มีรายละเอียด

AA Sve ET 2511/1968, Smith, Harvey H. และคนอื่นๆ. *U.S. Army Area Handbook for Thailand*, 557 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยในทุกแง่มุม มีกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ ต่างๆ และภาษาต่างๆ ในประเทศไทยในหน้า 69-106

AA Sve ET 2511/1968, ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. (Chapter five, Ethnic Groups), *Area Handbook for Thailand*, the Superintendent of Documents, US Government Printing Office, Washington D.C. 20402, หน้า 69-88.

กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ว่ามี 4.2 ล้านคน จากจำนวนประชากรทั้งประเทศ 34.2 ล้านคน (สำรวจ ค.ศ. 1967) เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อย่างกว้างๆ มีกล่าวถึง ภูไท ไทยฉาน จีน อินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา ชาวเวียดนาม ผู้พูดภาษามอญ-เขมร-กุ่ม มาเลย์ และชาวเขาเผ่าต่างๆ เช่นกะเหรี่ยง แม้ว เย้า อีเก้อ ลีซอ ละว้า ในบทที่สิบห้าตอนการจับกลุ่มทางการเมืองได้กล่าวว่ากลุ่มชาติพันธุ์จีน มาเลย์ และเวียดนาม มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่น่าสนใจ จับตามดูในหน้า 215 ได้กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยทางศาสนา (Religious minority) อันมีชาวจีน และมาเลย์ เป็นสำคัญ เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ไม่มีบรรณานุกรม

AA Lwa ET 2513/1970, Preecha Chaturaphan. "Life and Love and the Lawa", *Bangkok World*, Nov.22, 1970 หน้า 11-13 และต่อหน้า 18.

บทความนี้ให้ความรู้เรื่องมานุษยวิทยาที่เกี่ยวกับคนละว้าอย่างสั้นๆ ให้ความรู้เรื่องการแข่งขันของบุคคลในสังคมเรื่องความรักและการแต่งงาน เรื่องผู้นำศาสนาของละว้า การปกครองในสังคมละว้า ความเจ็บไข้และวิธีการรักษาแบบดั้งเดิม เศรษฐกิจและการถือครองที่ดิน

AA Sve ET 2513/1970, Rodulfo, A.M. "Ethnic and Religious Minority in South-East Asia", *Pacific Community*, winter 1970, หน้า 1-16.

บทความนี้กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยในเอเชียอาคเนย์อย่างผิวเผิน โดยกล่าวถึงทุกกลุ่มชาติพันธุ์อย่างย่อ กล่าวถึงทั้งชนกลุ่มน้อยในทางภาษาและชนกลุ่มน้อยในทางศาสนา

AA Sve ET 2513/1970, The Cultural Information Analysis Center, Center for Research in Social Systems, Department of the Army. *Ethnographic Study Series. Minority Groups in Thailand*. Washington, D.C. 20310.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยต่างๆ ในประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 18 กลุ่มได้แก่ มอญ กุ่ม เวียดนาม จีน เขมร ลีซอ มูเซอ ลื้อ ชมุ ชาน (ไทใหญ่) แม้ว เย้า สอ กะเหรี่ยง อีเก้อ ละว้า มาเลย์ มอญ และอินเดีย-ปากีสถาน ข้อมูลได้มาจากเอกสารที่ได้มีการพิมพ์เผยแพร่แล้ว เป็นข้อมูลทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สถาบันทางการเมือง และวิถีชีวิตของชนกลุ่มต่างๆ เหล่านี้ โดยมีบรรณานุกรมเอกสารที่ได้ประกอบในการค้นคว้าอย่างละเอียด แผนที่ที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนแต่ละกลุ่มในประเทศไทยและเอเชียอาคเนย์ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการทำงานกับคนแต่ละกลุ่ม เป็นต้น

AA Sve ET 2514/1971, Henderson, John W. และคนอื่นๆ. *Area Handbook for Thailand*, US. Government Printing Office, 411 หน้า มีบรรณานุกรม อภิธานศัพท์ และดัชนี.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงลักษณะทางสังคมการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศไทยในบทที่หนึ่งตอนที่เจ็ด (หน้า 133-147) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์และภาษา อันได้แก่ ภาษาไทยลาว จีน มาเลย์ อังกฤษและภาษาของชนกลุ่มน้อยต่างๆ

AA Mon ET 2515/1972, Smithies, Michael. "Village Mons of Bangkok. JSS. 60.1: 307-332.

บทความนี้กล่าวถึงกำเนิด ประชากร และถิ่นฐานของชาวมอญ อภิปรายชีวิตในด้านต่างๆ ของคนที่คลองมอญ กรุงเทพฯ เช่น บ้านเรือน ลักษณะรูปร่างหน้าตา อาหาร และการละเล่น กล่าวถึงโครงสร้างของครอบครัว ชีวิตทางเศรษฐกิจ และประเพณีทางพุทธศาสนา ให้รายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของหมอจ้าย ความเชื่อทางไสยศาสตร์ หมอผี สิ่งเหนือธรรมชาติ คนเจ็บไข้ เป็นต้น

AA Kns ET 2515/1972, สมบูรณ์ แก่นตะเคียน. ประวัติเมืองภูเก็ต, หนังสือโรเนียว เย็บเล่ม, 75 หน้า มีภาคผนวกเป็นประมวลเอกสารเกี่ยวกับเมืองถลาง 36 หน้า.

ในหน้า 62-63 ได้กล่าวถึงชาวเล ว่าเป็นชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ชายฝั่งทะเลอันดามันตั้งแต่เมืองมริด ลงมาตลอดชายฝั่งทะเลตะวันตกของไทยเรื่อยลงไปถึงแหลมมลายู และยังได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์เนกริโต (Negrito) หรือพวกเงาะเซมัง (Semang) หรือทงก้า (Tongka) ซึ่งอยู่ตามภูเขาในภาคใต้ของไทย และกล่าวว่าเชื้อสายพวกเดียวกันนี้มีอยู่ในหมู่เกาะอันดามัน ในเกาะลูซอน มินดาเนา และเกาะปาลาวันในประเทศฟิลิปปินส์ กล่าวว่าชนพวกนี้อยู่ตามป่าเขาหาผลไม้กิน และจับสัตว์ด้วยการให้เป่าลูกดอกอาบยาพิษ

AA Mon ET 2516/1973, Foster, Brian L. "Ethnic Identity of the Mons in Thailand". JSS. 61.1: 203-226.

บทความนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชนมอญซึ่งผู้เขียนได้จากการศึกษาที่หมู่บ้านมอญอย่างย่อๆ โดยกล่าวถึงประวัติ ถิ่นฐาน ความเกี่ยวข้องทางภาษา จำนวนและเศรษฐกิจในปัจจุบันและได้อภิปรายเกี่ยวกับกำเนิด ธรรมชาติของสังคมมอญ และวัฒนธรรมมอญในเมืองไทย ซึ่งลักษณะสังคมและความเป็นมอญในปัจจุบัน

AA Kns ET 2516/1973, วิจิตร ชุมทรัพย์. "เงาะป่า" อสท. ปีที่ 13 เล่มที่ 8 หน้า 32-35, 45-46 มีภาพประกอบ.

บทความนี้กล่าวถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของเงาะป่า(ชาไก)ที่อำเภอเบตง อำเภอบันนังสตาจังหวัดยะลา และอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง เล่าเรื่องวิธีการล่าสัตว์ของชาไกไว้ค่อนข้างละเอียด

AA Sve ET 2519/1976, จิตร ภูมิศักดิ์. ความเป็นมาของคำสยาม, ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ และข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม. บริษัทสำนักพิมพ์ดวงกมล จำกัด, มูล

นิติโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, กรุงเทพฯ.

หนังสือเรื่องนี้แบ่งเป็น 2 ภาค ภาคหนึ่งกล่าวถึงพื้นฐานทางนิรุกติศาสตร์และประวัติศาสตร์โดยกล่าวถึงปัญหาและการศึกษาที่มาของคำว่าสยาม ศัพท์ร่องรอยของคำว่า ชาน ชาม สยาม เสียม อัสสัม เสียมกก รวมทั้งดูจากจารึกในภาษาพม่า จามปา เขมร และศึกษาตามความรับรู้ของจีนโดยได้เสนอสมมุติฐานทางนิรุกติศาสตร์และทางสังคม ภาคที่สองได้กล่าวถึงชื่อชนชาติและฐานะทางสังคม ในรายละเอียดกล่าวถึงลักษณะสองด้านทั้งดีและไม่ดีของชื่อชนชาติ ความสัมพันธ์ทางสังคมกับชื่อชนชาติ เรื่องของมีลักษณะ กิราต นิบาท ทาส ข่า ลาวเหิง วิวัฒนาการของคำว่าไทย และลาว และแนวคิดสำหรับความหมายของคำ "สยาม" วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำว่า ขอม กรอม กระอม ศึกษาเอกสารไทยที่กล่าวถึงขอมและค้นคว้าจากข้อมูลภาษาขอมและพม่า พยายามชี้ถึงความเป็นชาติพันธุ์ขอม การมองกลุ่มขอม รวมทั้งงานทางประวัติศาสตร์ของชาวตะวันตกที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้

AA Lwa ET 2521/1978, Kunstadter, Peter and Roger Harmon. *Lua' of North Thailand*, The Material Culture of the Upland of Pa Pac, An Exhibition at the Thomas Burke Memorial Washington State Museum of the University of Washington, Seattle, Washington, 20 หน้า, มีภาพประกอบ 44 ภาพ.

หนังสือนี้ให้ความรู้ทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรมเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าละว้า (ที่ผู้เขียนเรียกว่า ละว้า ความจริงพูดภาษาละว้า) ภาพประกอบ 44 ภาพนั้นเป็นภาพแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในวัฒนธรรมดั้งเดิมของละว้า

AA Lwa ET 2522/1979, Maeda, S. *Les Lawa; La plus ancienne population de la Thaïlande : l'étude monographique et socio-juridique*, Thèse pour le Doctorat de 3ème cycle présentée devant E.H.E.S.S., Université de Paris, 1979, 547 หน้า เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส.

วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเล่มนี้พรรณนาเรื่องราวของละว้าทั้งในเรื่องถิ่นที่อยู่ การทำกสิกรรม อาหารการกิน หมู่บ้าน และบ้านที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและวิธีการรักษาโรคแบบดั้งเดิม กล่าวถึงชนชั้นชนมิ่ง การแต่งงาน พิธีศพ กฎหมาย ละว้าดั้งเดิมและวิธีการตัดสินความ

AA Chg ET 2522/1979, กรรณิการ์ เกณิกานนท์ และคณะ. ของ. สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

หนังสือนี้กล่าวถึงลักษณะและประเพณีทั่วไปของกลุ่มชนทางภาคตะวันออกของไทย เช่น การเกิด การตาย การนับ การเรียกตัวเอง ความเป็นอยู่ ประวัติ พิธีแต่งงาน เพลงพื้นบ้าน ภาษา วัฒนธรรม

AA Mon ET 2522/1979, สุรินทร์ คล้ายจินดา. "มอญราชบุรี". *ศิลปวัฒนธรรม*, 19.2: 75-80.

บทความนี้กล่าวถึงชาวมอญที่ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทย การละเล่น และ

ประเพณีแตกต่างไปจากของชาวไทยบ้าง รวมทั้งพิธีเพื่อการเกิดและการตาย กล่าวถึงวัดคงคาราม การทำกราวน้อย หรือลูกหนู ของเล่นสำหรับผู้ใหญ่ การเล่นหะยมมอญ การจัดงานศพ การแข่งขัน ลูกหนู มอญร้องไห้ ฯลฯ

AA Lwa ET 2523/1980, Preecha Chaturabhand. *People of the Hills*, Editions Duang Kamol, 200 หน้า มีภาพประกอบ.

หนังสือเล่มนี้แนะนำให้รู้จักชาวเขาเผ่าต่างๆ ในมุมมองกว้างๆ กล่าวถึง เย้า ม้ง อีเก้อ มูเซอ ละว้า ลีซอ กะเหรี่ยง ในการบรรยายแต่ละเผ่าจะกล่าวถึง บ้านเรือน การแต่งกาย อาหาร พิธีกรรม จารีตประเพณี การแต่งงาน การคลอดบุตรและการเลี้ยงดูเด็ก ความเจ็บป่วย ความตาย

AA Kns ET 2523/1980, ไพบุลย์ ดวงจันทร์. *ชาวกู เจ้าแห่งขุนเขาและสมุนไพรมะเขือ* สำนักพิมพ์อ่อนงค์ ศิลป์ พ.ศ. 2523.

กล่าวถึงกลุ่มชาวกูในเขตจังหวัดยะลา ชีวิตความเป็นอยู่และการใช้สมุนไพรมะเขือ

AA Tin ET 2524/1981, Dessaint, William Y. "The Tin (Mal), Dry Rice Cultivators of Northern Thailand and Northern Laos". *JSS*, Vol.69 parts 1&2, หน้า 107-137 มีภาพประกอบ.

บทความนี้ให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรูปลักษณะของชาวกู กล่าวถึงลักษณะทางชาติพันธุ์ ลักษณะทางภาษา รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน จำนวนประชากรในช่วงปี 1963-1964 และ 1971-1972 การทำกิจกรรมที่ลักษณะหมุนเวียนการเลี้ยงสัตว์ ลำสัตว์ เก็บของป่า ชีวิตประจำวัน ครอบครัว ชุมชน และแนวโน้มของคนกูงในอนาคตก

AA Mbr ET 2525/1982, สุรินทร์ ภูจักร และคณะ. *รายงานเบื้องต้นกลุ่มสังคมลำสัตว์ ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตอเหลืองในประเทศไทย". โครงการวิจัยชาติพันธุ์ทางโบราณคดี, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*

รายงานการวิจัยฉบับนี้กล่าวถึงชื่อต่างๆ ที่เรียกกลุ่มชนนี้ การอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน ลักษณะที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ การหาอาหาร ทำอาหารทั้งในปัจจุบันและอดีต ชีวิตประจำวันและโครงสร้างทางสังคม การแบ่งงาน การอาบน้ำ นอน การแต่งงาน ประเพณีความเชื่อต่างๆ การถือผี ผิดผี ลายสัก การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเมื่อรับอิทธิพลจากภายนอก การศึกษาแบบพิมพ์พื้นของชนเผ่าผีตอเหลือง

AA Mbr ET 2525/1982, สุรินทร์ ภูจักร. "กลุ่มสังคมลำสัตว์: ชนกลุ่มน้อยเผ่าผีตอเหลืองในประเทศไทย". *รายงานเบื้องต้นโครงการวิจัยชาติพันธุ์, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร, เล่มที่ 1 ปีที่ 3.*

งานวิจัยนี้กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของเผ่าผีตอเหลือง สภาพชีวิตทั่วไป ชีวิต

ประจำวันและโครงสร้างทางสังคม ประเพณีความเชื่อ การละเล่นต่างๆ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเมื่อได้รับอิทธิพลภายนอก การศึกษาแบบพิมพ์พื้นของเผ่าเผ่าต้องเหลือง

AA Sve ET 2526/1983, McKinnon, John and Wanat Bhruksasri. *Highlanders of Thailand*. Oxford University Press.

หนังสือนี้เสนอบทความที่เขียนโดยนักสังคมวิทยา, ภาษาศาสตร์, มนุษยวิทยา และ ภูมิศาสตร์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับ 9 กลุ่มชนในเขตที่สูงของไทย เสนอลักษณะนิสัยของ ชาวเขาในภาคเหนือของไทย เช่น ลักษณะประจำตัว ความแตกต่างของวัฒนธรรม การมีบทบาท เกี่ยวกับกลุ่มชนหรือไทยเหนือ และลักษณะทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านไทยใหญ่ จีนฮ่อบนภูเขาทางเหนือของไทย : การนับถือผี พุทธ และคริสต์ของพวกลัวะที่บ้านป่าแป๋ ผีและ วิญญาณของชาวกะเหรี่ยงโปว์ ความเท่าเทียมกันทางเพศของคนม้ง คนเย้ากับศาสนา เย้ากับการ อพยพ สัมพันธ์กับการปฏิรูปทางการเมือง ความคิดและการดำเนินการทางเศรษฐกิจ ประชาชนและ คำสอนของอาคาซัน และพิธีกรรมในหมู่บ้านอักข่า

ET AA Kns 2526/1983, อองอาจ รุ่งจันทร์ฉาย. "โอไร้ง ดาร์ต มนุษย์ยุคเริ่มแรกที่ยังหลงเหลือ" ศิลปวัฒนธรรม 4, 11: 12-28.

กล่าวถึงซากที่ร่อยต่อของจังหวัดตรัง-พัทลุง-สตูล ในป่าดิบดงลึกของเทือกเขาบรรทัด

AA Mbr ET 2527/1984, สุทธิพงษ์ อัครวรัษ์. "เผ่าต้องเหลือง". อ.ส.ท., 25,2: 59-65.

บทความนี้กล่าวถึงเผ่าต้องเหลืองในเขตอำเภอน่านน้อยและอำเภอสาก จังหวัดน่าน โดยกล่าว ถึงลักษณะทั่วไป อุปนิสัย กรรมวิธีในการล่าหาญ วิธีการถนอมอาหาร และวิธีหาอาหาร

AA Lwa ET 2527/1984, สุริยา รัตนกุล. "ละว้าและลัวะ" วารสารภาษาและวัฒนธรรม, สถาบันวิจัย ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 หน้า 56-78.

บทความนี้ชี้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ละว้าและกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเป็นคนละกลุ่มชาติพันธุ์ มีประวัติ ต่างกันและมีภาษาต่างกัน บทความนี้ให้ตารางคำศัพท์ภาษาละว้าที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เปรียบเทียบกับภาษาลัวะที่จังหวัดน่านเป็นจำนวน 104 คำ โดยแบ่งแยกตามหมวดความหมาย

AA Lwa ET 2528/1985, วาสนา กุลประสูตร. "ลัวะ กลุ่มชนที่เหลืองดีดแห่งความรุ่งโรจน์ไว้ในบ้าน ป่าเมืองดอย" อนุสารขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เล่มที่ 25 ฉบับที่ 12 หน้า 66-79.

บทความนี้กล่าวถึงประวัติของลัวะ กล่าวถึงประชากรลัวะในประเทศไทยที่จังหวัด เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน กล่าวถึงเสถียรคติในหมู่บ้านลัวะ ที่บทความนี้เรียกว่าลัวะความจริง พุฒภาษาละว้าหรือลัวะเวือะ

AA Kuy ET 2529/1986, ชื่น ศรีสวัสดิ์. รายงานผลการวิจัยทางวัฒนธรรมเรื่อง การเลี้ยงช้างของชาวไทย-กวย(ส่วย) ในจังหวัดสุรินทร์.

รายงานฉบับนี้กล่าวถึงข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์ ถิ่นฐานและภูมิหลังของชาวไทย-กวย (ส่วย) การอพยพเข้าสู่ประเทศไทย เรื่องเกี่ยวกับช้างและการเลี้ยงช้างในจังหวัดสุรินทร์ ประเพณีในการจับช้าง ความสัมพันธ์ระหว่างชาวกุยกับช้างในแง่ของมรดกทางวัฒนธรรม เป็นทรัพย์สินและเป็นสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งสถานการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงช้างในปัจจุบัน จำนวนช้าง บทบาททางสังคมในปัจจุบัน และการส่งเสริมการเลี้ยงช้างให้เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดสุรินทร์

AA Nyk ET 2529/1986, ปรีชา อุยตระกูล. สังคมและวัฒนธรรมของชาวนน. ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น คณะวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

เอกสารงานวิจัยฉบับนี้เสนอลักษณะสังคมและวัฒนธรรมของชาวนน (ชาวดง/ญัฮกุร) โดยศึกษาที่หมู่บ้านน้ำสาด ตำบลนาบงกลัก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติ การตั้งหมู่บ้านและสภาพภูมิศาสตร์ ระบบครอบครัวและเครือญาติ ระบบเศรษฐกิจ ระบบอนามัยและสาธารณสุข ระบบการศึกษา การเมือง การปกครอง และสันตนาการ ประเพณีต่างๆ และความเชื่อ รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างระบบดังกล่าว

AA Sve ET 2529/1986, สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. ประวัติมรดกไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพนิมิตการพิมพ์, 179 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติโดยทั่วๆ ไปของจังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งภูมิศาสตร์ ประชากร ทรัพยากร โบราณสถาน โบราณวัตถุ และภาษาที่ใช้พูดเยอ ลาว ส่วย เขมร ภาษาเขมรเป็นภาษาที่มีผู้พูดมากที่สุด และกล่าวถึง ขนบธรรมเนียม ประเพณีของผู้คนที่พูดกันคนละภาษาในจังหวัดศรีสะเกษด้วย

AA Chg ET 2530/1987, สุรชา สุพรรณไพบูลย์. การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวซอง. ผลงานวิจัยเสนอต่อสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

ผลงานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษากลุ่มชาวซองที่อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยกล่าวถึงประวัติความเป็นมา ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะสภาพทางเศรษฐกิจ: อาชีพ การแบ่งปันผลประโยชน์และการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ลักษณะสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม: การตั้งถิ่นฐาน การอพยพโยกย้ายถิ่น บ้านเรือน ระบบครอบครัวเครือญาติ การปกครองและความสัมพันธ์ภายในและภายนอกหมู่บ้าน ลักษณะทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณีนิยม พิธีกรรมต่างๆ เพลง ภาษา ดนตรี ฯ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและวัฒนธรรมในยุคปัจจุบัน

AA Tin ET 2530/1987, Filbeck, David. "New Ethnic Names of the Tin of Nan Province". JSS; 129-139.

บทความนี้กล่าวถึงชื่อต่างๆ ของกลุ่มชนที่เรียกว่า "ถิ่น" ในจังหวัดน่าน โดยได้กล่าวถึงชื่อ

ที่คนไทยเรียก การที่ชาว “ถิ่น” แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ได้แก่ ปรีย และมัล กล่าวถึงกลุ่มปรีย กล่าวถึงบ้านชาเลง และชื่อใหม่ๆ ต่างๆ

AA Mon ET 2530/1987, พิสิทธิ์ ปลัดสิงห์. คนมอญ. ด้านสหภาพการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

หนังสือนี้กล่าวถึงคนมอญ โดยสะท้อนภาพจากสำนึกของผู้เขียนซึ่งเป็นคนมอญ กล่าวถึง ปัญหาการดิ้นรนเพื่อเอกราช เพื่อให้ได้ถิ่นที่อยู่ และกล่าวถึงมอญในแง่ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม มอญปัจจุบันและถิ่นมอญในกรุงเทพฯ

AA Mon ET 2531/1988, “มอญโพธาราม”. อ.ส.ท. ฉบับที่ 20, 4: 30-38.

บทความนี้กล่าวถึงชาวมอญโพธาราม และวัดคงคาราม ศูนย์กลางของชุมชนนี้ โดยกล่าว ถึงประวัติการอพยพ บุคคลสำคัญที่เป็นต้นสกุลต่างๆ บ้านหลักคงคา พิธีรำผีมอญ พิธีชักพระ การละเล่นมอญซ่อนผ้า ตีจับ ไม้หึ่ง สะบ้าทอย การทำบุญข้าวแช่ การรำทะเลมอญ เพลงพวงมาลัย เป็นต้น

AA Mbr ET 2531/1988, พรณี ชีโนรักษ์. “การสำรวจลักษณะพันธุกรรมบางอย่างในคนป่าเผ่า ผีตองเหลือง” ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า “ผีตองเหลือง” ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูซจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงการศึกษาลักษณะทางพันธุกรรมบางอย่างของชนเผ่ามลาบรีโดยการ ตรวจหมู่เลือด ได้พบว่าทุกคนมีกลุ่มเลือด A เหมือนที่ Flatz ศึกษาไว้เมื่อ 1963 ซึ่งแสดงว่าไม่มีการแต่งงานกับคนต่างเผ่า และชนิดของฮีโมโกลบิน และการพิมพ์ลายนิ้วมือ และดูลักษณะพันธุ กรรมเช่น ลักษณะใบหู และความถนัดในการใช้มือ และพบฮีโมโกลบินซึ่งทำให้เกิดฮีโมโกลบิน ซึ่ง ทำให้เกิดโรค Thalassimia ได้ นอกจากนี้ทุกคนถนัดใช้มือขวา เป็นต้น

AA Mbr ET 2531/1988, พิชาย ชำนาญนิตอรธ และสิชมพูนุ นรภูมิพิทักษ์. “ผลการวิเคราะห์ขนาด ของฟันและลักษณะของเขี้ยวในชนกลุ่มน้อยเผ่าผีตองเหลือง” ปรากฏในหนังสือผลการ วิเคราะห์กลุ่มสังคมสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า “ผีตองเหลือง” ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูซจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงการศึกษาขนาดของฟันของผีตองเหลือง โดยเปรียบเทียบกับขนาดของ ฟันมาตรฐานและเพื่อศึกษารูปร่างและโครงสร้างของโค้งขากรรไกร เพื่อประโยชน์ในการศึกษาทาง มนุษยวิทยา และโบราณคดีต่อไป

AA Kns ET 2531/1988, วิสิษฐ์ มะยะเฉลี่ยว. “คนิง: ที่บ้านคลองแร่ ชนเผ่าดั้งเดิมในสังคมปัจจุบัน”. ศิลปวัฒนธรรม, 9, 11: 82-85.

บทความนี้กล่าวถึง ชื่อของกลุ่มชน การเรียกชื่อ ประวัติความเป็นมา ภาษาที่พูด การ

ดำเนินชีวิตต่างๆ ไป ประเพณีที่ยึดถือ ความเชื่อ การทำมาหากิน การรับจ้าง สภาพเศรษฐกิจ การตั้ง และการย้ายถิ่นฐาน

AA Mbr ET 2531/1988, สุรินทร์ ภูษจร และคณะ. ผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล้าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตอเหลือง" ในประเทศไทย. กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, กรมศิลปากร, อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, กรุงเทพฯ.

หนังสือเล่มนี้เสนอผลการศึกษาวัยลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ภาษา ประเพณี ตลอดจนลักษณะทางพันธุกรรมของกลุ่มชนที่เรียกว่า ผีตอเหลือง หรือมลาบรี อย่างละเอียด โดยได้นำไปเปรียบเทียบกับหลักฐานของกลุ่มวัฒนธรรมโฮมินีเนียนที่ขุดค้นพบ และได้ตั้งสมมุติฐานว่าการดำเนินชีวิตของคนยุคก่อนประวัติศาสตร์คงจะไม่แตกต่างจากชนผีตอเหลืองสักเท่าใด

AA Mbr ET 2531/1988, สุรินทร์ ภูษจร. "การตีความข้อมูลทางโบราณคดีและชาติพันธุ์วิทยาทางโบราณคดีระหว่างวัฒนธรรมโหินเนียนและชนกลุ่มน้อยผีตอเหลือง" ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล้าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตอเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูษจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงวิธีการดำเนินชีวิตของเผ่าผีตอเหลืองในแง่มุมต่างๆ เช่น การอพยพโยกย้ายที่อยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลักษณะที่พักอาศัยและสภาพความเป็นอยู่ การล่าสัตว์และเก็บผลหมากรากไม้เพื่อบริโภคและใช้ประโยชน์ในชีวิต การทำอาหาร การติดต่อและรับอิทธิพลจากภายนอก เป็นต้น โดยเปรียบเทียบข้อมูลปัจจุบันของชนเผ่านี้ซึ่งคล้ายคลึงกับข้อมูลของกลุ่มวัฒนธรรมโหินเนียนเมือง 12,000-5,000 ปีมาแล้ว

AA Mbr ET 2531/1988, สุรินทร์ ภูษจร. "ประวัติความเป็นมาของชนเผ่า "ผีตอเหลือง" ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล้าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตอเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูษจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชนเผ่ามลาบรีหรือผีตอเหลือง โดยกล่าวถึงการย้ายที่อยู่และการอพยพในปัจจุบัน สภาพความเป็นอยู่ ลักษณะที่พักอาศัย สภาพภายในบ้านที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องมือเครื่องใช้ การหาอาหาร รวมทั้งโครงสร้างทางสังคม เช่น การแบ่งหน้าที่การทำงานในชีวิตประจำวัน ประเพณีความเชื่อของชนเผ่าผีตอเหลือง การละเล่น เป็นต้น

AA Lwa ET 2532/1989, จันทบูรณ์ สุทธิ และสมเกียรติ จำลอง. "ลัวะ และวัน เดือน ปี" วารสารข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา, Vol.13 No.3,4 July-December 1989, หน้า 45-74.

แต่เดิมลัวะนับวันโดยการยึดดวงจันทร์เป็นหลัก เมื่อใดก็ตามดวงจันทร์ขึ้นเป็นวันแรก จะถือเป็นวันเริ่มต้นใหม่ และวันสุดท้ายที่ดวงจันทร์หายไปถือเป็นวันสุดท้ายของเดือน ที่เรียกว่าลัวะ ในบทความนี้ความจริงพูดภาษาละว้าหรือละวือะ

AA Mon ET 2532/1989, ผุสดี ทิพทัส และสุวัฒนา ธาดานิติ. *การศึกษาชุมชนมอญในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศึกษาชุมชนมอญที่พระประแดง 16 หมู่บ้านในด้านสถาปัตยกรรมและการวางผังชุมชน กล่าวคือ ศึกษาการตั้งถิ่นฐาน ลักษณะทางกายภาพของชุมชน โครงสร้าง ประชาชาติเศรษฐกิจ สังคม ชุมชนอยู่ปัจจุบัน เพื่อเป็นพื้นฐาน และศึกษาประเพณีตามความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม และกิจกรรมประเพณีที่มีมา เพื่อดูความแตกต่างและเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ศึกษาลักษณะธรรมชาติของที่พักอาศัย อาคารทางศาสนา ศึกษาทัศนคติของคนมอญต่อการเปลี่ยนแปลงในช่วง 20 ปีหลังเพื่อรองรับอุตสาหกรรมที่ขยายตัว สะท้อนความคิดของชุมชนต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงเป็นเมือง เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาหรือพัฒนาให้ถูกต้อง ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยสนาม

AA Kns ET 2532/1989, วิสิฐ มะยะเนียว. "ชาโกล" ในกลาง ภูเก็ต และชายฝั่งทะเลอันดามัน : โบราณคดี ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และเศรษฐกิจ นางวิสันนี โพธิ์สุนทร (บรรณาธิการ) กรมศิลปากรจัดพิมพ์ในโอกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สด็จพระราชดำเนินเป็นประธานในพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติถลาง 14 มีนาคม 2532, 276 หน้า, บทความนี้อยู่ในหน้า 257-276.

บทความนี้กล่าวถึงความตั้งแต่นายคนึงเข้าไปอยู่ในราชสำนักของรัชกาลที่ 5 กล่าวถึงเชื้อชาติและประชากร ลักษณะทางด้านภาษา (ให้รายการ 32 คำ) การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย การดำรงชีวิต การอนามัยและยาสมุนไพร ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ผู้นำและโครงสร้างอำนาจภายในกลุ่ม เครื่องมือเครื่องใช้ พิธีกรรมเกี่ยวกับศพ มีบรรณานุกรม และมีรูปภาพประกอบมาก

AA Mon ET 2533/1990, Bauer, Christian. "Language and Ethnicity of Mon in Burma and Thailand". In *Ethnic Groups Across National Boundaries in Mainland Southeast Asia*. ed. by Gehan Wijeyewardene. Institute of Southeast Asian Studies, Australian National University.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชนชาวมอญซึ่งปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่ทั้งในเขตภาคกลางของประเทศไทย และตอนใต้ของประเทศพม่า จำนวนประชากรประมาณ 1 ล้านคน ภาษามอญเป็นภาษาสำคัญในเอเชียอาคเนย์ กล่าวถึงเรื่องของชื่อของกลุ่มนี้ ภาษา ถิ่นฐานที่ตั้ง ประชากร ปัญหาการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของภาษา จำนวนประชากร วัดมอญที่สอนภาษามอญ จำนวนนักเรียน

AA Sve ET 2533/1990, ไพฑูรย์ มีกุล. *วัฒนธรรมแม่น้ำมูล*. เชิงชาติพันธุ์วิทยาและประวัติศาสตร์กรณีการผสมกลมกลืนของกลุ่มชาติพันธุ์ กวย เขมร และลาว, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เอกสารนี้กล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเขตอีสานใต้ได้แก่ ชาวกวย (ส่วย) เขมร และลาว โดยดูจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับการอพยพ

โยกย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตประเทศไทย เช่น สาเหตุและบริเวณที่ตั้งถิ่นฐาน และยังได้กล่าวถึง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างๆ ในเขตอีสานใต้ ซึ่งเกิดจากการที่กลุ่มที่เล็กกว่า หรือล้าหลังกว่าปรับเปลี่ยนภาษาและวิถีชีวิตให้เข้ากับกลุ่มที่ใหญ่กว่าหรือมีวัฒนธรรมเด่นกว่า

AA Sve ET 2533/1990, บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. สามสิบชาติในเชียงราย. สามเสน กรุงเทพฯ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงกลุ่มชนต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดเชียงรายมีจำนวนมากมาย เช่น ไทยใหญ่ ไทยจีน ไตเมืองเหนือ ไทยลื้อ ไตหย่า ตองซู่ ลัวะ ชามู ช่าเม็ด ยาวกะเลอ มูเซอ แม้ว เย้า โดยให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแต่ละกลุ่มชน และภาพแสดงลักษณะทางวัฒนธรรมแง่มุมต่างๆ

AA Kns ET 2533/1990, พระวิภาคภูวดล (James Fitzroy McCarthy) 2533, น.ท.หญิงสุมาลี วีระวงศ์ (แปลจากต้นฉบับที่ตีพิมพ์ ค.ศ. 1901). บันทึกการสำรวจและบุกเบิกในแดนสยาม, โรงพิมพ์ กรมแผนที่ทหาร, 214 หน้า.

มีกล่าวถึงเผ่าชาไกเชื้อสายเนกริโต ว่าพบที่ภูเขาใหญ่ต้นน้ำปะหังและเประ และกล่าวว่าแม่น้ำเประเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างเผ่าชาไกกับชาวม้ง และบอกว่าคนสองเผ่านี้ทวามลาญเรียกรวมๆ กันว่าโอรังอุตัง (คนป่า) กล่าวชาไกนั้นคล้ายคลึงกับชาวเกาะอันดามันมาก แต่สูงกว่า เส้นผมอ่อนดำสนิทและหยิก ส่วนชาวม้งมีผมหยาบเส้นตรง ผิวดำและดูขรุขระ ทั้งสองพวกไม่เพาะปลูกและก่อสร้างบ้านเรือน เกือบของป่ากิน บางคราวจึงจะเข้ามาติดต่อกับชาวมลายูในหมู่บ้าน นำอ้อยกับยางมาแลกข้าวที่รับจ้างทำงานก็มีบ้าง

AA Sve ET 2533/1990, ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. "รวมเผ่าไทยอีสาน-มุกดาหาร", อ.ส.ท. 31,1: 86-95.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชนต่างๆ ในเขตภาคอีสานใต้แก่ กลุ่มไทย-ลาว ผู้ไท ไทยย้อ ไทยย้อย ไทยแสก เขมร กูย (ส่วย) ไทยกะลั (โซ) ไทยกุลลา ไทยกะเลิง จีน แกว (ญวน) โดยกล่าวถึงประวัติการอพยพ และตั้งถิ่นฐาน และลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม

AA Mon ET 2534/1991, เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์. "ริมฝั่งน้ำแม่กลองวันนี้มีบ้านมอญ และ (จะมี) พิพิธภัณฑวัดม่วง". ศิลปวัฒนธรรม, 13,2: 124-141.

บทความนี้ กล่าวถึงโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ ที่บ้านที่วัดม่วง ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างชาวบ้านม่วงและมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยได้กล่าวถึงกลุ่มชาวบ้านในเขตราชบุรีซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ประวัติการอพยพ การสร้างชุมชน วัดที่เป็นศูนย์กลาง นายวงปีพาทย์ บ้านโป่ง และศาลเจ้าเบิกไพร ผู้ใหญ่บ้านสตรีชาวมอญ บ้านม่วง วัดม่วง เป็นต้น.

AA Soo ET 2534/1991, สุรัตน์ วรจรรย์รัตน์. รายงานการวิจัยเรื่องสารานุกรมชาติพันธุ์การแพทย์กลุ่มไท-ลาวและไทโซ่. จังหวัดสกลนคร วิทยาลัยครูสกลนคร.

รายงานการวิจัยฉบับนี้ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ภาษา 2 กลุ่มคือ ไท-ลาว และไท-โซ่ ที่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ ดำเนินการศึกษาเก็บรวบรวมคำพูดที่เป็นคำศัพท์ และสำนวนที่เกี่ยวกับกายวิภาคและสรีรวิทยา ชื่อโรค อาการ สาเหตุ วิธีการ และพิธีกรรมการรักษา ตลอดจนเวชภัณฑ์การรักษาจำนวน 800 คำ โดยหวังว่าผลของการศึกษาจะทำให้บุคลากรทางสาธารณสุขมีความเข้าใจโลกทัศน์ของผู้ป่วยจากกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสอง

AA Plg ET 2534/1991, อิศราญ. "ปะหล่อง ชาวเผ่าใหม่ได้ร่มธงไทย". อสท. 32, 5: 58-69.

บทความนี้กล่าวถึงชนเผ่าปะหล่องหรือตาละฮั้งที่หมู่บ้านนอแล ดอยอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ในลักษณะที่เป็นชาวเขาเผ่าใหม่ทางชายแดนภาคเหนือของไทย มีคำถามที่ยังไม่มีคำตอบว่าเป็นชนกลุ่มใด โดยตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับท่วงสวมเอว ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มปะดอง (กะเหรี่ยงคอยาว) ซึ่งมีท่วงสวมคอ แต่ไม่มีหลักฐานประวัติศาสตร์แน่ชัด

AA Kns ET 2535/1992, ญิบ พันจันทร์. ชีวิตดั้งเดิมที่เทือกเขาบรรทัด สารคดีอ่านประกอบวรรณคดี เรื่อง "เงาะป่า" สำนักพิมพ์ศิลปวรรณกรรม : กรุงเทพฯ 128 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงชีวิตเผ่าพันธุ์ "ชาไก" ในป่าลึกภาคใต้, คำกล่าวนำ ประวัติผู้เขียน คำนำสำนักพิมพ์ เรื่อง-กะแมน, โต๊ะ บะต้อน, เรื่อง บะต้อน, เรื่อง ตามกาน, อีรา ลอแอ่น, ภาษาชาไก อำเภอปะเหลียน และภาคผนวก

AA Kns ET 2535/1992, อนุสรณ์ นินวน. "ชาไก ฤๅ เผ่าพันธุ์แห่งมนุษยชนที่กำลังถูกกลืนจากแผ่นดิน" ศิลปวัฒนธรรม 13, 11: 12-14.

บทความนี้กล่าวถึงประเพณีของชาไก สมุนไพรการล่าสัตว์ และการปรับเปลี่ยนเข้ากับชีวิตในเมือง

AA Sve ET 2535/1992, อมรา พงศาพิชญ์. "กลุ่มชาติพันธุ์ในอาเซียน" เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 หน้า 50-61.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์หลักหรือกลุ่มใหญ่และกลุ่มชาติพันธุ์ย่อยหรือชนกลุ่มน้อยในอาเซียน โดยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ผู้เขียนนำเสนอวิธีการแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ออกเป็นชนกลุ่มดั้งเดิม ได้แก่ กลุ่มเร่ร่อน กลุ่มตั้งถิ่นฐานกึ่งถาวร กลุ่มรัฐประเทศ และกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาพร้อมๆ กันหรือหลังการแพร่กระจายของวัฒนธรรมหลัก เช่น คนจีน และคนอินเดีย บทความนี้ได้กล่าวถึงสภาพภูมิศาสตร์ของอาเซียน และการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม แบ่งเป็นกลุ่มเร่ร่อน ได้แก่ ผีตองเหลือง (ในไทยและลาว) ชามัง, ชาไก (ในไทยและมาเลเซีย) และกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานกึ่งถาวร ได้แก่ กลุ่มชาวเขาบนแผ่นดินใหญ่ เช่น คะถิน (ในพม่า) ฉาน กะเหรี่ยง กะโร ชิน นากะ ฯ ในประเทศไทย มีกลุ่มฮ่อ แม้ว เย้า ซึ่งเป็นกลุ่มจีน และ ลีซอ มูเซอร์ อีเก้อ เป็นกลุ่มทิเบต กลุ่มข่า (ในไทยและลาว) เวียดนาม และกลุ่มไทดำ ไทแดง ไทขาว ฯ ส่วนกลุ่มชาวเขาบนเกาะอยู่ในเขตมาเลเซียและอินโดนีเซีย เช่น อีนาน ดายัต ดุซุน ฯ ส่วน

กลุ่มชาติพันธุ์รัฐประเทศได้แก่ อาณาจักรพุนาน จาม เจนละ สุโขทัย ทวาราวดี ศรีวิชัย ฯ สำหรับ
กลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพมาอยู่อาศัยอาศัยอยู่หลังการแพร่กระจายของวัฒนธรรม ได้แก่ กลุ่มชาวจีน
อินเดีย เป็นต้น

AA Mon ET 2536/1993, จารุวรรณ พุ่มพุกษ์. "ชาติพันธุ์วิทยาในจังหวัดลพบุรี". ในหนังสือ *กลุ่ม
ชาติพันธุ์ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช*, เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในงาน
แผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ 2 กลุ่มใหญ่ ในจังหวัดลพบุรี คือ กลุ่มมอญมาจาก
ประเทศพม่า และกลุ่มพวน ลาวเว้ง, ไทยเพิงมาจากประเทศลาว โดยได้กล่าวถึงประเพณีเด่นๆ
ไว้ด้วย

AA Sve ET 2536/1993, บุญยงค์ เกศเทศ. *วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์*. ยงสวัสดิ์การพิมพ์,
อุบลราชธานี.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงลักษณะของแนวคิดมนุษยวิทยา วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ อารยธรรม
รวมทั้งมนุษย์ในเอเชียอาคเนย์ และกลุ่มชนเผ่าต่างๆ ในประเทศไทย ส่วนมากจะเป็นคนไทยกลุ่ม
ต่างๆ รวมทั้งกลุ่มมอญ-เขมร

AA Mon ET 2536/1993, ภูธร ภูมะธน. "มอญบ้านบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี". ในหนังสือ *กลุ่มชาติ
พันธุ์ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช*. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในงานแผ่นดิน
สมเด็จพระนารายณ์มหาราช.

บทความนี้กล่าวถึงประวัติและการอพยพตั้งถิ่นฐานของมอญบ้านบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี
รวมทั้งจำนวนประชากร การจัดระบบสังคม การค้า เศรษฐกิจ การแต่งกาย ชื่อนามสกุล การใช้
ภาษามอญ งานจักสานและงานไม้ การทำอิฐ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ลำสัตว์ หาปลา ปั่นหม้อ เจดีย์มอญ
ศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับผี งานศพ ดนตรีและการละเล่น เป็นต้น

AA Mon ET 2536/1993, อระโท โอชิมา. *ชีวิต พิธีกรรม และเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญใน
เมืองไทย กรณีศึกษาเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้ทฤษฎีในการดำรงชาติพันธุ์ซึ่งประกอบขึ้นจากปัจจัยด้านกลุ่ม
(group) ประวัติ (history) และเอกลักษณ์ (identity) และทฤษฎีการวิเคราะห์พิธีกรรมซึ่งสำคัญต่อ
การสร้างเอกลักษณ์ของบุคคลที่เข้าร่วมในการศึกษามอญที่อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ได้พบว่า
คนมอญมีเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งเป็นคนไทย และมีเอกลักษณ์ของความเป็นมอญควบคู่กันไป เช่น
การแต่งกาย การใช้ภาษามอญ การสืบสายเลือดทางผู้ชาย การร่วมพิธีกรรมต่างๆ ทั้งพิธีกรรม
ความเชื่อผี และพิธีกรรมทางศาสนา สิ่งเหล่านี้รวมทั้งดำรงเกี่ยวกับพิธีกรรมมีส่วนในการดำรงรักษา
วัฒนธรรม จารีตประเพณีของชาติพันธุ์มอญ

AA Mbr ET 2537/1994, หมิ่นวาลี. ผีตองเหลือง. บริษัท รวมสาส์น จำกัด.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงลักษณะวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผีตองเหลือง หรือมลาบรี ชนกลุ่มน้อยกลุ่มเล็กๆ ที่ยังชีพด้วยการหาของป่าและล่าสัตว์ เนื้อเรื่องกล่าวถึงการเดินทางสู่บริเวณที่อยู่ของมลาบรีของผู้เขียน ชีวิตความเป็นอยู่ ที่พักอาศัย อาหารและยา ความเชื่อและประเพณี ฯ

AA Mbr ET 2538/1995, Rischel, Jørgen. "Minor Mlabri". *A Hunter Gatherer Language of Northern Indochina*. Museum Tusculanum Press. University of Copenhagen, 367 pp.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง กลุ่มมลาบรี หรือผีตองเหลือง โดยกล่าวถึงปัญหาเรื่องชื่อกลุ่มต่างๆ และลักษณะทางสังคมมีการกล่าวถึงลักษณะทางภาษา การเปรียบเทียบภาษา การติดต่อ และได้รับอิทธิพลจากภาษาอื่นๆ ลักษณะระบบเสียง ลักษณะคำ ลักษณะไวยากรณ์

AA Kmr ET 2538/1995, ประกอบ ผลงาม. *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก, 33 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงความหมายของคำว่า เขมร ประวัติศาสตร์ ลักษณะภาษา การขยายตัวของประชากร โครงสร้างทางการเมือง สังคม การปกครอง ถิ่นฐานดั้งเดิม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี การละเล่นต่างๆ ของชาวเขมรถิ่นไทย พร้อมทั้งภาพประกอบ

AA Kuy ET 2538/1995, สมทรง บุรุษพัฒน์. *สารานุกรมชนชาติไทย*. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 26 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ความหมายของชื่อ ประวัติศาสตร์ความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน ภาษาถิ่น ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณีของชาวกูย หรือส่วยในเขตอีสานใต้ของประเทศไทย

AA Sve ET 2539/1996, Suwilai Premasirat and Naraset Pisitpanporn. "Language and Ethnicity on the Korat Plateau". *Proceedings of the Seminar on Dry Areas in Southeast Asia, Harsh or Benign?* in Kyoto, 1996.

บทความนี้กล่าวถึงภาษาและชาติพันธุ์ในเขตที่ราบสูงโคราช ซึ่งผลจากการวิจัยเพื่อจัดทำแผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย ได้พบว่ามีทั้งหมด 20 กลุ่มภาษา จัดอยู่ในกลุ่มภาษาตระกูลมอญ-เขมร 9 ภาษา ได้แก่ เขมรถิ่นไทย กูย (ส่วย) กูย บรู ไล่ ไล่ (ทะวืง) ญัฮกุร (ชาวบน) เวียดนาม มอญ และกลุ่มภาษาตระกูลไทย 11 ภาษา ได้แก่ ภาษาลาว (ไทยอีสาน) ผู้ไทย ญ้อ โย้ย กะเลิง แสก พวน ไทยโคราช (บั้ง, เต็ง) ไทยเลย ไทดำ และไทยกลาง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มจีน เขมรกำพูชา และลาว จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอีกด้วยด้วยจำนวนหนึ่ง แต่และกลุ่มชนจะมีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและบริเวณที่พบ รวมทั้งแสดงการกระจายแต่ละกลุ่มชนบนแผนที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเสนอข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมในเขตที่ราบสูงโคราชว่าเป็นกลุ่มมอญ-เขมร เนื่องจากหลักฐานทางโบราณคดีและภาษาศาสตร์ซึ่งเห็นได้ชัดจากภาษาเขมร

ถิ่นไทยและภาษาญักร ส่วนกลุ่มไทยต่างๆ นั้น มีประวัติการอพยพโยกย้ายมาจากฝั่งลาว นอก
จากไทยโคราชซึ่งประวัติยังไม่แน่ชัดอาจเป็นกลุ่มที่เกิดจากการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ เช่น ระหว่าง
กลุ่มมอญ-เขมรและกลุ่มไทยลาว เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงลักษณะภาษาและกล่าวชื่อหมู่บ้าน
ในเขตนี้ซึ่งบอกถึงประวัติ สภาพทางภูมิศาสตร์ แร่ธาตุ ฯ และยังมีข้อเสนอแนะสำหรับการ
พัฒนาในเขตนี้ให้ดำรงถึงความหลากหลายของภาษาและวัฒนธรรม เป็นต้น

AA Lwa ET 2539/1996, ญักรวี ทศรัฐ และสุริยา รัตนกุล. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ละว้า. สถาบัน
วิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สารานุกรมนี้กล่าวถึงชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์และภาษา ประวัติความเป็นมา การกระจายตัว
ของประชากร ลักษณะภาษา การแต่งกาย การตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัย อาชีพความเป็นอยู่ โครง
สร้างทางสังคม ครอบครัว ความเชื่อและพิธีกรรม อาหาร การรักษาโรค การคลอดบุตร รวมทั้งให้
บรรณานุกรมงานที่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของชนกลุ่มนี้

AA Lwa ET 2539/1996, ญักรวี ทศรัฐ และ วีระพงศ์ มีสถาน, “ละว้าบ้านแปะ อำเภอมะเข่ จังหวัด
เชียงใหม่: การสำรวจภาษาและวัฒนธรรมเบื้องต้น”, วารสารภาษาและวัฒนธรรม, สถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ปีที่ 15 ฉบับที่ 2, หน้า 58-72.

AA Kmu ET 2539/1996, นิพัทธเวช สืบแสง. สังคมและวัฒนธรรมชาวมุขกับการพัฒนา. สถาบันวิจัย
ชาวเขา, กรมประชาสงเคราะห์, กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.

เอกสารการวิจัยฉบับนี้ให้ภาพรวมเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของชาวมุขในภาพกว้าง
เพื่อทำให้ผู้อ่านเข้าใจชุมชนมุข โดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเผ่ามุข
โดยกล่าวถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวมุข ประวัติ การแบ่งกลุ่ม การกระจายตัว โครงสร้างทางสังคม
องค์กรชุมชน ผู้นำชุมชนแบบดั้งเดิมและแบบเมือง ระบบความเชื่อ ลักษณะเศรษฐกิจ และได้นำ
เสนอประสบการณ์ด้านการพัฒนาในมิติทางวัฒนธรรมในชุมชนชาวมุข

AA Kmu ET 2541/1998, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ มุข. สถาบันวิจัยภาษาและ
วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สารานุกรมฉบับนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับชาวมุขทั้งในด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ลักษณะภาษา
การกระจายตัว และการทำมาหากิน โดยได้กล่าวถึงชื่อ พื้นที่อยู่อาศัย ลักษณะภาษา ครอบครัว
เครือญาติ และโครงสร้างทางสังคม หน้าที่ของหญิงและชาย ลักษณะนิสัยและค่านิยม ศาสนา ความ
เชื่อ พิธีกรรม และการป้องกันและรักษาโรคแบบพื้นบ้าน รวมทั้งดนตรี การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ
รวมถึงการละเล่น

AA Nyk ET 2541/1998, อภิญา บัวสรวง และสุวิไล เปรมศรีรัตน์. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์
ญักร. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สารานุกรมฉบับนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับชาวญ้อทั้งด้านภาษา สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ โดยได้กล่าวถึงชื่อ การกระจายตัว พื้นที่อยู่อาศัย ลักษณะทางภาษา ครอบครัวเครือญาติ และโครงสร้างทางสังคม อาชีพการทำมาหากิน ความเชื่อประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ รวมทั้งการแต่งกาย อาหาร สุขภาพ และการรักษาโรค และการละเล่นพื้นบ้าน

ET AA Sve 2543/2000, Joachim Schliesinger. *Ethnic Groups of Thailand. Non-Tai-Speaking Peoples*. Bangkok : White Lotus Press.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทยเฉพาะกลุ่มออสโตรเอเชียติก กลุ่มออสโตรนีเซียน กลุ่มมอญ เย้า และกลุ่มจีน-ทิเบต จำนวนทั้งสิ้น 38 กลุ่ม โดยให้ความรู้ทั่วไปแต่ละกลุ่ม เช่น ชื่อ ตระกูลภาษา จำนวน ถิ่นที่อยู่ ประวัติ เครื่องแต่งกาย บ้านเรือน เศรษฐกิจ และอาชีพ สังคม ความเชื่อ ฯ พร้อมทั้งให้ภาพประกอบจำนวนมาก

AA Mon ET 2543/2000, สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง, พรทิพย์ อุศุภรัตน์, ประกาศศรี คำสอาด. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์มอญ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

สารานุกรมเล่มนี้ให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวมอญ เช่น ชื่อ ประวัติ การอพยพเข้าสู่ประเทศไทย จำนวนประชากร ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย โครงสร้างทางสังคม พุทธศาสนาและความเชื่อเรื่องผี ประเพณีต่างๆ อาชีพ อาหารการกิน และการละเล่นพื้นบ้าน

AA Soo ET ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, Kania, Raymond and Siriphan Hatuwong Kama. "The So people of Kusuman, northern Thailand". *JSS*, 67 (1): 74-110.

บทความนี้กล่าวถึงชาวโซ้อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยกล่าวถึงลักษณะทางกายภาพ การทำมาหากิน วงจรชีวิต ระบบครอบครัวและความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความเชื่อและศาสนา ภาษา และนิทานพื้นบ้าน รวมทั้งกล่าวถึงอนาคตของคนกลุ่มนี้

AA Kuy ET ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, นิคม วงเวียน. บทความวิเคราะห์วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อของชาวส่วย. วิทยาลัยครูสุรินทร์.

เอกสารนี้ศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อของชาวส่วย (กูย) โดยใช้วิธีสังเกตและเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ และการตีความหมาย การศึกษาวัฒนธรรมความเชื่อที่นำมาวิเคราะห์แยกออกได้เป็นด้านต่างๆ ได้แก่ ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และไสยศาสตร์ ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอบรมในสังคม ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับโชคลาง และปรากฏการณ์ธรรมชาติ

AA Vnm ET ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, Seidenfaden, Erik. "The origins of the Vietnamese". *JSS*.

บทความนี้กล่าวถึงข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับกำเนิดของชาวเวียดนาม Haudricourt ใช้ภาษาเป็นเกณฑ์จัดให้ภาษาเวียดนามอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติกในขณะที่ Dr. Maneffe และ M.

Bezacier ศึกษาจากกรุ๊ปเลือดได้ผลว่า ทั้งกลุ่มชาวเวียดนาม กลุ่มชาวเมือง กลุ่มชาวไท และกลุ่มชาวนุง ทั้งสองกลุ่มหลังอยู่ในตระกูลไท ล้วนแต่มีลักษณะกลุ่มเลือดที่ใกล้เคียงกับกลุ่มอินโดนีเซีย มากกว่ามองโกล ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานของ Dr. Paul Benedit ซึ่งจัดให้กลุ่มภาษาไทยอยู่ในตระกูลเดียวกับภาษาอินโดนีเซีย ผู้เขียนเชื่อว่า เวียดนามมีกำเนิดที่ร่วมกับอินโดนีเซีย แต่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มมอญเขมร ซึ่งมีอำนาจในเขตนี้หลังจากกลุ่มอินโดนีเซียซึ่งถอยร่นไปอยู่ทางใต้ และได้กล่าวว่อย่างไรก็ตามภาษาเวียดนามปัจจุบันได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมากจากภาษาจีน เนื่องจากการปกครองของจีนหลายพันปี

AA Lwa HL 2511/1968, Kunstadter Peter, Damrong Chiewshilp, and Thomas M. Yuill.
"Social Integration and Ecological Isolation : A Report of a Medical Survey of a Lua Village in Mae Hong Son Province, Northwestern Thailand" โรเนียว เย็บเล่ม 67 หน้า.

บทความนี้กล่าวถึงวิธีการรักษาพยาบาลคนป่วยในสังคมละว้า ซึ่งมีทั้งการกินยาแบบสมัยใหม่ และการเลี้ยงผีตามแบบประเพณีดั้งเดิม บทความได้แสดงว่าคนละว้าบนภูเขา มีลักษณะการเจ็บป่วยแตกต่างจากคนไทยบนพื้นราบ บทความเสนอว่าที่เป็นเช่นนี้เพราะละว้ากับคนไทยบนพื้นราบอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ผิดกัน แต่คนละว้ากับคนไทยก็ไม่ได้อยู่ห่างไกลกันในทางสังคม ที่บทความนี้เรียกว่าลัวะ ความจริงพูดภาษาละวื้อหรือละว้า

AA Kuy HL 2528/1985, วรรณ เทียนมี และคณะ. คู่มือคำศัพท์และบทสนทนาไทย-กฺวย-อังกฤษ เกี่ยวกับโรคและการรักษาพยาบาลมูลฐาน. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับศัพท์และบทสนทนาที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และโรคที่เป็นหรือพบมากในแถบพื้นที่ที่ท้าววิจัยคือ บ้านปิง อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ

AA Kmr HL 2529/1986, ปราโมทย์ ประสาทกุล. ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ใช้วิธีคุมกำเนิดในกลุ่มชาวไทยชนบทที่พูดภาษาเขมร. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล, 66 หน้า.

งานวิจัยนี้ศึกษาสาเหตุที่การวางแผนครอบครัวไม่เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในกลุ่มประชากรไทยที่พูดภาษาเขมร โดยทำการวิจัยที่หมู่บ้านชายแดนไทย-เขมร ที่จังหวัดสุรินทร์ ได้พบว่าชาวไทยเขมรเป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวพันทางสังคมกันอย่างเหนียวแน่น มีการยึดถือประเพณีดั้งเดิม เพื่อนบ้านและญาติพี่น้องที่มีประสบการณ์ด้านไม่ดีต่างๆ ในการคุมกำเนิดสมัยใหม่ จึงมีอิทธิพลต่อชาวบ้านด้วยกันมาก งานวิจัยนี้พบว่าชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรยังมีวิธีการใช้คุมกำเนิดแบบพื้นบ้านกันมาก ได้แก่ การใช้สมุนไพร

การศึกษาชี้ให้เห็นว่า การขยายบริการให้ถึงชาวบ้านนั้น จะต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมของกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงเป็นกลุ่มๆ ไป เพื่อให้การวางแผนครอบครัวสมัยใหม่ไม่ไปขัดกับบรรทัดฐานและค่านิยมทางสังคมของชุมชนนั้นๆ

AA Sve HL 2531/1988, วงศ์สถิต จั่วสกุล และอื่นๆ. “การศึกษาการใช้สมุนไพรของชนกลุ่มน้อยเผ่ามลาบรี, ถิ่น, ขมุ และเย้า” ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า “ผีตองเหลือง” ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูจักร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงการสำรวจและรวบรวมสมุนไพรที่เผ่ามลาบรีใช้ 5 ชนิด เผ่าขมุ 11 ชนิด เผ่าถิ่น 8 ชนิด และเผ่าเย้า 5 ชนิด และได้นำมาศึกษาคุณค่าประกอบทางเคมี และเภสัชวิทยา เพื่อดูความเป็นไปได้ในการใช้สมุนไพรดังกล่าว

AA Kmr HL 2531/1988, วิทยาลัยครูอุบลราชธานี. ประวัติและโบราณคดีอุบลราชธานี. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ, ประวัติศาสตร์และโบราณคดี จังหวัดอุบลราชธานี, ม.บ.ท.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติโบราณคดีของจังหวัดอุบลราชธานี และชนกลุ่มน้อยของจังหวัดว่ามีภาษากลุ่มมอญ-เขมร จำพวกข่า บรู กูย เยอ กล่าวถึงเมื่อครั้งเขมรเรืองอำนาจ ขยายอำนาจเข้ามาปกครองดินแดนแถบนี้

AA Mbr HL 2531/1988, สมเกียรติ โกศลวัฒน์. “ผลการประเมินภาวะโภชนาการของผีตองเหลืองโดยวิธีวัดการเจริญเติบโตของร่างกาย” ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า “ผีตองเหลือง” ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูจักร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงการศึกษาเพื่อการประเมินภาวะโภชนาการโดยเฉพาะสภาวะพลังงาน และโปรตีนของชนเผ่ามลาบรีของเด็กและผู้ใหญ่โดยวิธีวัดการเจริญเติบโตของร่างกาย ผลปรากฏว่าผู้ใหญ่ขาดพลังงานและโปรตีนในอัตราสูง ส่วนเด็กร้อยละ 50 ขาดอาหารในระดับรุนแรง

AA Tin HL 2531/1988, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. สันนาสาธารณสุขและการแพทย์ลัวะ-ปรัย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 221 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวลัวะ-ปรัย รวมทั้งความเชื่อและพิธีกรรมที่ใช้ในการบำบัดรักษาความเจ็บป่วยแบบพื้นบ้าน เพื่อเป็นพื้นฐานความเข้าใจ จากนั้นจะกล่าวถึงระบบภาษา และบทสนทนาภาษาไทย-ลัวะ/ปรัย แยกตามระบบวิธีการซักอาการและประวัติทั่วไป การซักประวัติตามอาการของโรคแยกเป็นระบบต่างๆ ในร่างกาย

AA Kmu HL 2533/1990, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. วิธีการป้องกันและรักษาโรคแบบพื้นบ้านชาวขมุและบทสนทนาสาธารณสุขขมุ-ไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 281 หน้า.

หนังสือเล่มนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับชาวขมุ ความเชื่อ และพิธีกรรมในการรักษาคนป่วยตามลำดับขั้นตอนรุนแรงโดยใช้สัตว์ในการเซ่นไหว้ ตั้งแต่สัตว์เล็กไปถึงสัตว์ใหญ่ ได้แก่ ไก่ หมู ควาย รวมทั้งการใช้สมุนไพรและอาหารชาวขมุ และการแพทย์ปัจจุบันที่

เข้าไปมีบทบาทมากขึ้น ส่วนที่สองเป็นบทสนทนาสาธารณสุขไทย-ขมุ เพื่อให้เห็นวิธีการใช้ภาษาในการพูดคุย ซักถาม ตามชนิดของโรค และอาการ และตามระบบต่างๆ ของร่างกาย

AA Kmr HL 2534/1991, มงกุฎ แก่นเดียว. ทองคำแห่งภูมิปัญญา. เอกสารเผยแพร่, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์และคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์, 59 หน้า.

เอกสารนี้กล่าวถึงทฤษฎีการแพทย์ไทยเรื่องธาตุสี่ นามานุกรมสมุนไพรไทย-ลาว-เขมร ชื่อโรคภาษาเขมร ความรู้เกี่ยวกับหมอยาพื้นบ้าน พจนานุกรมการแพทย์พื้นบ้านเขมร และการรักษาคนเจ็บป่วยด้วยพิธีกรรม

AA Sve HL 2534/1991, วุฒินันท์ ประภูจำนง. การรักษาแบบพื้นบ้านโดยใช้สมุนไพรของชนบท "อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์". วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 162 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาการใช้สมุนไพรของชาวชนบททั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์คือ ไทยเขมร ไทยลาว และไทยกวย ในด้านการเจ็บป่วย ยาสมุนไพรที่ใช้ ขบวนการการรักษา โดยหมอแผนโบราณ หมอพื้นบ้าน และหมอพระ

AA Sve HL 2534/1991, ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล. รายงานการวิจัยศักยภาพหมอพื้นบ้านกับการสาธารณสุขมูลฐาน : กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์.

เอกสารเล่มนี้เสนอผลการวิจัย ซึ่งดำเนินการในเขตอำเภอต่างๆ ในจังหวัดซึ่งประชากรส่วนมากเป็นกลุ่มชาวไทยเขมร บางส่วนเป็นชาวกูย และบางส่วนเป็นชาวไทยอีสาน (ลาว) โดยได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ วิธีวิจัย เช่น จำนวนและการเลือกพื้นที่ตัวอย่าง จำนวนและเลือกกลุ่มตัวอย่าง สภาวะทางสังคม-เศรษฐกิจของพื้นที่วิจัย ผลการวิจัยทำให้เข้าใจถึงการแพทย์พื้นบ้านที่มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์เชิงประจักษ์ของมนุษย์ และการแพทย์พื้นบ้านที่มีพื้นฐานมาจากศาสนาและระบบความเชื่อของชุมชน

AA Sve HL 2535/1992, ทอง บุญยศ (บรรณธิการ). ศักยภาพหมอพื้นบ้านกับการสาธารณสุขมูลฐาน : กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์. สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน, กระทรวงสาธารณสุข, โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

หนังสือเล่มนี้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหมอพื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีหลายกลุ่มชนเช่น ลาว ส่วย เขมร แต่ละกลุ่มจะมีความเชื่อและวิธีการเกี่ยวกับการรักษาปฏิบัติตนต่างๆ กันไป การศึกษาทำในพื้นที่ 5 อำเภอคือ อำเภอเมือง ปราสาท รัตนบุรี จอมพระ และกาบเชิง โดยศึกษาภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของหมอพื้นบ้าน ภูมิหลังการเป็นหมอพื้นบ้าน บทบาทการรักษา วิธีการรักษาโรคและอาการสำคัญ และการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น หมอพื้นบ้านมีทั้งที่รักษา

โรคด้วยการอาศัยพิธีกรรมและสัญลักษณ์ และหมอพื้นบ้านที่ใช้วิธีการที่มองเห็นจับต้องได้ อาศัยตำรายาหรือวัตถุในการรักษา

AA Kns HL 2536/1993, Bishop, Nancy M. and Mary M. Peterson. *Kensiw Health Glossary*. Unpublished Manuscript. TUSIL-LRDP. Thammasat University. 30 p.
เอกสารฉบับนี้รวบรวมคำศัพท์เกี่ยวกับสุขภาพในภาษาเคนซีว ที่บ้านซาไก จังหวัดยะลา โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 6 หมวด ได้แก่ อวัยวะในร่างกาย หน้าที่ของอวัยวะต่างๆ สภาพของร่างกาย โรคต่างๆ การรักษาพยาบาล และยา

AA Kmr HL 2536/1993, สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และพาน สุพลลา. จ้อย บัวย เรียะ อัจ ปิงกร บาน เตอ [โรคท้องร่วงสามารถป้องกันได้]. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัย มหิดล, 16 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือประกอบภาพการ์ตูน ที่บรรยายด้วยภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษาไทยเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านหนังสือกันการลิ้มการอ่านและเพื่อให้ชาวบ้านรู้วิธีการป้องกันโรคท้องร่วง และวิธีการช่วยตัวเองในการรักษาเบื้องต้นภายในจะกล่าวถึงสาเหตุ การป้องกันและรักษาโรคท้องร่วง

AA Kmr HL 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. นื่อง เทอ ยาง นา เจีย ทำอย่างไรดี. คู่มือปฐมพยาบาลฉบับภาษาเขมรถิ่นไทย และภาษาไทย, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 74 หน้า.

คู่มือปฐมพยาบาลเล่มนี้เขียนด้วยภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษาไทย พร้อมทั้งมีภาพการ์ตูนประกอบ เป็นหนังสือสำหรับให้ชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านเพื่อเสริมทักษะการอ่านและกันลิ้มการรู้หนังสือ ในขณะเดียวกันก็ได้ความรู้ในการปฐมพยาบาลและการสาธารณสุขเบื้องต้น โดยกล่าวถึงวิธีการป้องกันโรค อาหารที่ดี การใช้ยา การมีลูก บาดแผล ความเจ็บป่วย และโรคต่างๆ

AA Sve HL 2540/1997, กุศล สุนทรธาดา. รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมสุขภาพของชาวไทยบนพื้นที่สูง. โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย.

รายงานการวิจัยฉบับนี้ได้พบว่าชาวเขาได้เปลี่ยนพฤติกรรมจากการดูแลตนเองตามแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม เช่น การเลี้ยงผี ซึ่งเป็นสาเหตุของการเจ็บป่วย มาใช้วิธีการแพทย์แผนปัจจุบัน ใช้บริการของรัฐและเอกชนมากขึ้น แทนที่จะดูแลตนเองโดยการใช้สมุนไพรและรักษาแผนโบราณลดลง ในขณะที่ชาวเขายังมีปัญหาในด้านการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพ เช่น อัตราการตายของทารกยังสูง มีภาวะทุพโภชนาการของเด็กโดยพ่อแม่ไม่รู้ปัญหา ปัญหาการดูแลสุขภาพของมารดาในการมีบุตร การคุมกำเนิดและการวางแผนครอบครัวมีเพียงบางแห่ง มีปัญหาการเสพยาเสพติด เช่น ผิ่น เฮโรอีน ปัญหาพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเอดส์ ปัจจัยด้านการ

พัฒนาที่มีผลต่อการทำลายวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยว วัฒนธรรมบริโภคนิสัย และการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณี ข้อเสนอแนะคือ การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมสุขภาพต้องเข้าใจปัญหาของชุมชนชาวเขาว่ามีความแตกต่างกัน ตามวัฒนธรรมของชนเผ่าทั้งปัญหาพฤติกรรมและความรุนแรงของปัญหาและปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งต่างกัน และควรดำเนินการหลายด้านเพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพ เช่น ให้ประชาชนตระหนักในปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนกระตุ้นและสนับสนุนให้ใช้ศักยภาพและทรัพยากรหรือภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนโดยปฏิบัติเอง เลือกด้วยตนเอง ภาครัฐและเอกชนช่วยในการจัดทำระบบประเมินผลและทำระบบข้อมูล และทดลองรูปแบบการจัดการด้านสุขภาพตามแนวนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 คือ การพัฒนาคนและชุมชน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความคิดที่จะดูแลกันเองโดยประสานงานกับหน่วยงาน พิจารณาบทบาทโครงการที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบกับชาวเขาโดยพิจารณาร่วมกับชุมชนชาวเขา เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การส่งเสริมการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมอันหลากหลาย ปัญหายาเสพติดและโสเภณี ระบบนิเวศ และปัญหาสุขภาพ เป็นต้น และปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดของการพัฒนาจากด้านสาธารณสุข การเจ็บการตาย และบริการของรัฐบาลที่บทบาทหรือความสามารถของชุมชนและบุคคลในการดูแลสุขภาพของตนเองและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ พร้อมทั้งเสนอแนะการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้ตระหนักถึงปัญหาและผลร้ายและคิดถึงสื่อ (ภาษาและวัฒนธรรม) ที่จะเข้าถึงคนในเผ่าของตน เป็นต้น

AA Sve HL 2540/1997, สมบูรณ์ เกียรตินันท์ และกัมมมาล กุมารปาวา. รายงานการวิจัยเรื่อง ปัญหาสุขภาพอนามัยของชาวเขาและชนกลุ่มน้อย.

รายงานการวิจัยฉบับนี้ศึกษาปัญหาสุขภาพของชาวเขาและชนกลุ่มน้อย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและการให้บริการ และการส่งเสริมสุขภาพ เช่น ปัญหาสุขภาพอนามัยและโรคที่เกิดจากการอพยพโยกย้าย โรคที่เกิดจากความสูงของที่อยู่อาศัย โรคทางพันธุกรรม โรคที่เกิดจากความเชื่อ โรคที่เกิดจากสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ปัญหาโภชนาการ ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาสุขภาพจิต สุขภาพฟัน ปัญหาอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว การให้บริการและการส่งเสริมสุขภาพ ฯ ผู้วิจัยได้พบว่าการศึกษาและการดำเนินงานที่ผ่านมามีลักษณะต่างคนต่างทำ บางงานขาดความต่อเนื่อง ยกแก่การติดตามประเมินผล การรวบรวมรายงานไม่แยกชาวเขาแต่ละเผ่าและชนกลุ่มน้อยต่างๆ ไว้ชัดเจน และไม่ครอบคลุมทั่วถึงทั้งหมด ข้อมูลไม่ค่อยครบถ้วน การสำรวจปัญหามักได้มาจากการใช้แบบสอบถามเร่งด่วนมิใช่การเก็บปวยจริงที่ตรวจได้ มีข้อเสนอแนะให้มีการศึกษาติดตามโดยใกล้ชิด และศึกษาดำเนินการแบบองค์รวมเพราะมีปัญหาทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ประเพณี วัฒนธรรม ปัจจัยแวดล้อม และอื่นๆ มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น

AA Kmu HL 2541/1998, นิพัทธเวช สืบแสง. รายงานการวิจัยวัฒนธรรมกับพฤติกรรมทางเพศและสถานะการณ์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในชุมชนชาวเขาเผ่าถิ่นและขมุ. สถาบันวิจัยชาวเขา กรม

ประชาสงเคราะห์ กรมแรงงานและสวัสดิการสังคม.

รายงานการวิจัยฉบับนี้เป็นรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่เกิดขึ้นในชุมชน และกระบวนการทางวัฒนธรรมที่สร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับทางเพศสัมพันธ์และกำหนดพฤติกรรมทางเพศของชุมชนชาวเขาเผ่าขมุและเผ่าถิ่นในจังหวัดน่าน โดยกล่าวถึงปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์และโลกทัศน์ มโนทัศน์เกี่ยวกับหญิงชาย และเพศสัมพันธ์ และการควบคุมพฤติกรรมทางเพศ และการเปลี่ยนพฤติกรรมในสถานการณ์โรคเอดส์ในชุมชน การตอบสนองของชุมชน การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้สนับสนุนให้ชุมชนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดของโรคเอดส์ที่เกิดขึ้นในชุมชน

AA Tin HP 2517/1974, Hearn, Robert M. *Thai Government Programs in Refugee Relocation and Resettlement in Northern Thailand*, Auburn, New York : Thailand Books, P.O.Box 643, June 1974, 273 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อผู้อพยพชาวเขา และการจัดถิ่นที่อยู่ให้ ใช้ข้อมูลตัวอย่างจากการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าม้ง เย้า และถิ่น(ลัวะ) กล่าวถึงสถานการณ์การจัดที่พำนักให้ผู้อพยพชาวเขาในจังหวัดน่าน เชียงราย และตาก และที่ตรงรอยต่อระหว่างสามจังหวัดคือ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และเลย หนังสือนี้เสนอเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทด้วย

AA Kmr HP 2530/1987, ไม่ปรากฏชื่อผู้รวบรวม. *1986 Refugee Relief Programmes*, The Church of Christ in Thailand, 14 Pramuan Road, Bangkok, บทความโรเนียว เย็บเล่ม, 47 หน้า.

บทความนี้เป็นรายงานผลงานของ The Church of Christ in Thailand ที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้อพยพในระหว่างปี ค.ศ.1986 ที่เข้ามาในประเทศไทย รายงานได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่หนึ่งกล่าวถึงผู้อพยพลาวและญวน ตอนที่สองกล่าวถึงผู้อพยพชาวเขมร ตอนที่สามกล่าวถึงผู้อพยพชาวกะเหรี่ยง

AA Kmr HP 2531/1988, ไม่ปรากฏชื่อผู้รวบรวม. *1988 Refugee Relief Programmes*, The Church of Christ in Thailand, 14 Pramuan Road, Bangkok, บทความโรเนียว เย็บเล่ม, 43 หน้า.

บทความนี้เป็นรายงานผลงานของ The Church of Christ in Thailand ที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้อพยพในระหว่าง ค.ศ.1988 ที่เข้ามาในประเทศไทย รายงานได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่หนึ่งกล่าวถึงผู้อพยพลาว และญวน ตอนที่สองกล่าวถึงผู้อพยพชาวเขมร ตอนที่สามกล่าวถึงผู้อพยพชาวกะเหรี่ยง

AA Sve HP ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, อนันต์ ลิขิตประเสริฐ, ประทับ โล่ห์นารายณ์, ดัชนี เนาวรัตน์ และสมควร. รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ชุมชนชาติพันธุ์, โครงการวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อการพัฒนา ศูนย์ชุมชนศึกษา วค. บร. (มูลนิธิหมู่บ้าน สถาบันพัฒนาชนบทให้การสนับสนุน).

รายงานนี้กล่าวถึงปัญหาและผลกระทบของการพัฒนาชนบทและแผนการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา รายงานโครงการวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์แบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่งประกอบไปด้วยการศึกษาประวัติศาสตร์หมู่บ้านชุมชนชาติพันธุ์ไทยโคราช ลาว เขมร ล่วย สภาพสังคมวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น ส่วนที่สองเป็นการศึกษาที่เกิดจากปัญหาชุมชน เช่น ปัญหาการอพยพแรงงาน หนี้สิน ฝนแล้ง มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาทางออกร่วมกันในการพัฒนา เช่น การเลี้ยงสัตว์ การเกษตร แหล่งน้ำ ในชุมชนที่มีทรัพยากรอยู่แล้ว ส่วนที่สามเป็นการสรุปประสบการณ์ของอาสาสมัครในชุมชนทั้ง 4 แห่ง ที่สะท้อนปัญหาที่เกิดจากวิธีการ เทคนิค ข้อจำกัด อุปสรรคต่างๆ ของโครงการวิจัยนี้

AA Mon HT 2456/1913, Halliday, R. "Immigration of the Mons into Siam". *JSS*, 10.3: 1-15.

บทความนี้ให้ความรู้ในรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความสัมพันธ์ระหว่างมอญกับพม่าและไทย เช่น การที่มอญถูกกดขี่ การอพยพเข้ามาเป็นแรงงานเข้ามาในประเทศไทย การได้รับตำแหน่งการงานในระดับสูงของคนมอญในเมืองไทยทำให้มอญมองไทยอย่างเป็นมิตร เป็นต้น

AA Mon HT 2482/1939, พระยาสุฤติการบรรจง (สมาน ปันยารชุน). *ประวัติมอญในสยาม*. โรงพิมพ์ยี่มศิริ, กรุงเทพฯ, 8 หน้า.

เอกสารนี้กล่าวถึงประวัติมอญ แต่ดั้งเดิมในสุวรรณภูมิ การถูกพม่ารุกราน การเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร การตีเมืองเมาะตะมะ ปี 2206 มอญอพยพเข้าไทย ปี 2317 สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี มอญเมืองเมาะตะมะอพยพหนีพม่ามาในไทยที่จังหวัดตาก ปี 2358 อังกฤษชวนไทยรบพม่า และกวาดต้อนมอญเข้ามาในไทยทางด่านเจดีย์ 3 องค์ ปี 2367

AA Kmr HT 2499/1956, หลวงบริบาล บุรีภัณฑ์. *ฝั่งขวาแม่น้ำโขง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, 618 หน้า.

หนังสือ เล่มนี้กล่าวถึงมณฑลภาคอีสานในส่วนของประวัติศาสตร์ชาติไทยและดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งมีหลายชนชาติอยู่ร่วมกัน คือ ขอม มอญ ละว้า โดยเฉพาะขอมได้กล่าวถึงลักษณะรูปร่างหน้าตา และประวัติศาสตร์อาณาจักรขอมด้วย

AA Mon HT 2501/1985, Nai Pan Hla. "Mon Literature and Culture Over Thailand and Burma". *Journal of the Burma Research Society*.

บทความนี้กล่าวถึงการอพยพของชาวมอญจากพม่าเข้าสู่ประเทศไทย กล่าวถึงหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงให้เห็นว่ามอญได้ปกครองหลายเขตในภาคกลางและภาคเหนือของไทย กล่าว

สวามิภักดิ์ในสมัยพระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ มอญอพยพสมัยกรุงธนบุรี มอญอพยพสมัยรัชกาล
ที่ 2 รัตนโกสินทร์ มอญอพยพสมัยรัชกาลที่ 3 รัตนโกสินทร์

AA Mon HT 2513/1970, สุต แสงวิเชียร. มอญในอดีต และปัจจุบัน (การศึกษาโครงการกระดูกและ
เครื่องใช้สมัยทวาราวดี). อักษรสัมพันธ์, กรุงเทพฯ, 62 หน้า.

หนังสือเล่มนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ภาคที่ 1 เป็นเรื่องของมอญในอดีต กล่าวถึงว่าใครเป็น
เจ้าของอาณาจักรทวาราวดี ตำนานของมอญ หลักฐานโครงการกระดูกและโบราณคดีของมอญ ภาคชุด
มอญในอดีต (คน เครื่องใช้ เครื่องประดับ) ภาคที่ 2 เป็นเรื่องของมอญในปัจจุบันกล่าวถึง ความ
สัมพันธ์ของมอญกับไทย การทำสงครามของมอญ การตั้งถิ่นฐานและถิ่นฐานมอญในปัจจุบัน การ
ศึกษารอยพิมพ์นิ้วมือเพื่อวิเคราะห์บุคลิกและลายพิมพ์นิ้วมือของคนมอญ เป็นต้น

AA Sve HT 2519/1976, จิตร ภูมิศักดิ์. ความเป็นมาของคำสยาม, ไทย ลาว และขอม และลักษณะ
ทางสังคมของชื่อชนชาติ และข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม. บริษัทสำนักพิมพ์ดวงกมล จำกัด, มูล
นิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, กรุงเทพฯ.

หนังสือเรื่องนี้แบ่งเป็น 2 ภาค ภาคหนึ่งกล่าวถึงพื้นฐานทางนิรุกติศาสตร์และประวัติ
ศาสตร์โดยกล่าวถึงปัญหาและการศึกษาที่มาของคำว่าสยาม ศึกษา ร่องรอยของคำว่า ชาน ชาม
สยาม เสียม อัสสัม เสียมกุก รวมทั้งดูจากจารึกในภาษาพม่า จามปา เขมร และศึกษาตามความรับ
รู้ของจีนโดยได้เสนอสมมุติฐานทางนิรุกติศาสตร์และทางสังคม ภาคที่สองได้กล่าวถึงชื่อชนชาติและ
ฐานะทางสังคม ในรายละเอียดกล่าวถึงลักษณะสองด้านทั้งดีและไม่ดีของชื่อชนชาติ ความสัมพันธ์
ทางสังคมกับชื่อชนชาติ เรื่องของมัลลิกะ กิราต นิบาท ทาส ข่า ลาวเหิง วิวัฒนาการของคำว่าไทย
และลาว และแนวคิดสำหรับความหมายของคำ "สยาม" วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำว่า ขอม
กรอม กระอม ศึกษาเอกสารไทยที่กล่าวถึงขอมและค้นคว้าจากข้อมูลภาษามอญและพม่า
พยายามชี้ถึงความเป็นชาติพันธุ์ขอม การมองกลุ่มขอม รวมทั้งงานทางประวัติศาสตร์ของชาวตะวันตก
ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้

AA Mon HT 2519/1976, สุภรณ์ โอเจริญ. มอญในประเทศไทย : การวิเคราะห์บทบาทและสถานะใน
สังคมไทยจากสมัยอยุธยากลาง ถึงต้นรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้กล่าวถึง สถานะความเป็นอยู่ของคนมอญในเมืองไทยโดยเฉพาะบทบาท
ในสังคมไทยและการผสมกลมกลืนในสังคมไทย วิเคราะห์ชื่อต่างๆ ที่ใช้เรียก มอญ รามัญ
ตะเลียง ความสัมพันธ์ระหว่างมอญในเมืองไทย ฯ

AA Lwa HT 2521/1978, ชอบ คชาอนันต์. "ละว้าในอดีตกาล". วารสารข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา ปี
ที่ 4 ฉบับที่ 2 ตุลาคม-ธันวาคม 2521 หน้า 6-11.

กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของละว้า ซึ่งความเป็นมาดั้งเดิมมีหลายที่มา บ้างก็ว่าเดิม

อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของจีน แล้วอพยพมา

AA Sve HT 2522/1979, ทองคุณ พงษ์พันธ์. "กลุ่มชาติพันธุ์ และภาษาแถบลุ่มน้ำโขงประเทศไทย. มุนมัง อีสาน". วารสารฉบับพิเศษ นิทรรศการมุนมังอีสาน 14-16 มค. 2522, วิทยาลัยครู สกลนคร.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาแถบลุ่มน้ำโขง ซึ่งมีไทย-ลาว เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด นอกจากนี้ก็มีผู้ไทย กะเลิง แสก ย้อ โย้ย กะตาก และกะโซ่ (โซ่) โดยกล่าวถึงตำนานประวัติการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยของแต่ละกลุ่มเป็นข้อมูลในอดีต

AA Kuy HT 2523/1980, เฟเกีย วานเดอร์ฮาด และบริกตา วอยคอส. "ประวัติและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกูย". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 9.1 : 38-45.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง ประวัติของชาวกูย หรือที่คนไทยเรียกว่าส่วย ข้อเสนอพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ตำนานเรื่องเล่า และที่อยู่ปัจจุบัน รวมทั้งลักษณะภาษาโครงสร้างสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณี

AA Kmr HT 2523/1980, ถนอม อานามวัฒน์. ภูมิหลังความสัมพันธ์ไทย-เขมร-ญวน. แสงรุ่งการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทย เขมร และญวน สมัยก่อนกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ บทบาทของญวนในการเข้าปกครองเขมร และบทบาทของไทยในการขยายอิทธิพลเหนือเขมร สงครามไทยและญวนในดินแดนเขมร ปฏิกริยาของเขมรต่อไทย และญวน

AA Mon HT 2525/1982, พิสนันท์ ปลัดสิงห์. มอญ-ชนชาติไร้แผ่นดิน. กรุงเทพฯ, อาทิตย์, 140 หน้า.

หนังสือนี้เป็นเชิงสารคดี เล่าเรื่องอิงประวัติศาสตร์ การทำสงครามของชาวมอญ มีหัวข้อหลักๆ คือ เมืองมอญแห่งขุนเขาตะนาวศรี สมรภูมิลือตเกรงทอ มอญ-ชนกลุ่มน้อย สงครามที่ยืดเยื้อ เพลงชาติมอญ ขบวนการกู้ชาติมอญ มอญเจ็ดเมือง ในส่วนท้ายเล่มยังได้อธิบายถึงเรื่องภาษา ตัวเขียนและระบบการเขียน และอักขระวิธภาษามอญ

AA Mon HT 2526/1983, ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์. "มอญในภาคใต้". ในประวัติศาสตร์และโบราณคดี นครศรีธรรมราช ชุดที่ 3, วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงคนมอญในภาคใต้ ศิลปทวารวดีที่พบในภาคใต้ ความสัมพันธ์ระหว่างมอญกับภาคใต้ของไทยตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา มอญอพยพไปอยู่ที่นครศรีธรรมราช เป็นต้น

AA Mon HT 2526/1983, สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง, วิจิตร เกิดวิสิษฐ์, อรรถจินดา ดีผดุง, สุเอ็ด คชเสนี.
 บทบาทในด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมืองของชนกลุ่มน้อยในกรุงรัตนโกสินทร์ความเป็นมาและ
 ความเปลี่ยนแปลงในรอบ 200 ปี : มอญ. พิมพ์โดยฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 167 หน้า.

งานวิจัยเรื่องนี้กล่าวถึง ความเป็นมาของชนชาติมอญ การอพยพเข้าสู่ประเทศไทย การตั้ง
 ถิ่นฐาน รวมทั้งสภุมณที่ต่างๆ และเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาวมอญ บทบาททางด้านศาสนา
 สังคม และวัฒนธรรม เป็นต้น

AA Mon HT 2527/1984, พิสนันท์ ปลัดสิงห์. พลิกแผ่นดินมอญ. สำนักพิมพ์สัญญาลักษณ์จำกัด, 176
 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงเผ่าพันธุ์ การสืบเชื้อสาย ประวัติศาสตร์ โดยเริ่มจากเมืองสะเทิม
 หงสาวดียุคแรก และบุคคลที่สร้างคุณประโยชน์ เป็นบุคคลสำคัญในพงศาวดารมอญเช่น มะกะโท
 พระร่วง เจ้าฟ้าริ้ว พระเจ้าฝรั่งมังศรีชวา พระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง พระนางเซียงสบู บุเรงนอง พระเจ้า
 สมิงทอ ฯลฯ รวมถึงการสร้างปราสาทราชมนเฑียรของมอญ การเข้ามาพึ่งพาพระบรมโพธิสมภาร
 ของกษัตริย์ไทยในสมัยต่างๆ เช่น พระนารายณ์ สมัยรัตนโกสินทร์ และในตอนท้ายได้กล่าวถึง
 สถานการณ์ ชีวิต การเมือง และประชาชนชาวมอญในปัจจุบัน

AA Kmr HT 2528/1985, ทองสิบ สุทะมาร์ท. พระราชพงศาวดารเขมร ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 อรุณสภา ลาดพร้าว, 172 หน้า.

พงศาวดารฉบับนี้กล่าวถึงชุมชนเขมรในประเทศไทย และกัมพูชา ว่าเรียกชื่อเขมรใน
 ประเทศไทยว่า เขมรลอร์ และเรียกเขมรในกัมพูชาว่า เขมรกรอม

AA Sve HT 2528/1985, ปราณี ศิริธร. เทนือแคว้นแดนสยาม. สำนักพิมพ์ลานนาสาร.

หนังสือนี้กล่าวถึงกลุ่มชนชาติต่างๆ ในรัฐชานและใกล้เคียง เป็นการบันทึกเหตุการณ์ความ
 เป็นมา ตลอดจนการต่อสู้ของชนเผ่าไทยหลายสาขา นอกจากนี้ยังกล่าวถึงกลุ่มชนอื่นๆ เช่น มอญ
 ละว้า ปะโอ ที่อยู่ในดินแดนนี้ โดยกล่าวถึงกลุ่มชนต่างๆ ในรัฐชาน และรัฐหนองแสและมาว ชนชาติ
 ไตในญวนนาน สงครามระหว่างพม่ากับอังกฤษ เป็นต้น สำหรับกลุ่มละว้า (ว้า ละว้า และมอญ)
 กล่าวถึงประวัติความเป็นมา

AA Mon HT 2529/1986, จำลอง ทองดี. แผ่นดินประเทคมอญ. สำนักพิมพ์สมาพันธ์, กรุงเทพฯ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง มอญในเรื่องต่างๆ เช่น ประวัติและหลักฐานทางประวัติศาสตร์
 เอกลักษณ์ สงครามและการก่อกำเนิด การเมืองของมอญ การศึกษา การตั้งมหาวิทยาลัย การอพยพ
 ของชาวมอญ ฯ

AA Kmr HT 2529/1986, บุรีรัมย์. องค์การบริหารส่วนจังหวัด, บุรีรัมย์ 29, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีบุญ
 อุตสาหกรรมการพิมพ์, 162 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติ รายละเอียดโดยทั่วไปของจังหวัดบุรีรัมย์ ประวัติเขาพนมรุ้ง และกล่าวถึงคำว่า เขมรป่าดง

AA Sve HT 2530/1987, เต็ม วิชาญพจนกิจ. ประวัติศาสตร์อีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ 737 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ดินแดนอีสานโดยกล่าวถึงเมืองแยกตามลุ่มแม่น้ำดังนี้ ลุ่มแม่น้ำมูลตอนต้น ได้แก่ เมืองนครราชสีมา และชัยภูมิ เมืองในลุ่มน้ำมูลตอนล่าง ได้แก่ นครจำปาศักดิ์ เมืองอุบลราชธานี เมืองสุรินทร์ เมืองศรีสะเกษ และเมืองขุขันธ์ เมืองในลุ่มน้ำชี ได้แก่ เมืองร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ เมืองในลุ่มน้ำโขง ได้แก่ เมืองอุดรธานี เมืองหนองคาย และนครพนม เมืองสกลนคร เมืองขอนแก่นและเมืองเลย นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการปกครองและการปฏิรูปการปกครองมณฑลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และในภาคผนวกยังได้กล่าวถึง กบฏเจ้าอนุวงศ์ ทำเนียบขุนนางกัมพูชา กงสุลฝรั่งเศส การสำรวจแม่น้ำโขง

AA Soo HT 2531/1988, พุฒ บุตรรัตน์. "ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยไล่เมืองกุสุมาลย์". วารสารวัฒนธรรมไทย, 27, 9: 54-58.

บทความนี้แนะนำประวัติความเป็นมาของชาวไทยไล่และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยไล่โดยสังเขปในหัวข้อต่างๆ คือ ลักษณะทางเชื้อชาติ หลักฐานทางประวัติศาสตร์และการเข้ามาของชาวไทยไล่ อนุสาวรีย์พระอริยธรรมา เจ้าเมืองกุสุมาลย์ ศิลปวัฒนธรรม การฟ้อนรำของชาวไทยไล่

AA Sve HT 2531/1988, วิทยาลัยครูอุบลราชธานี. ประวัติและโบราณคดีอุบลราชธานี. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี จังหวัดอุบลราชธานี, ม.บ.ท.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติโบราณคดีของจังหวัดอุบลราชธานี และชนกลุ่มน้อยของจังหวัดว่ามีภาษาของกลุ่มมอญ-เขมร จำพวกราชา บรู กูย เยอ กล่าวถึงเมื่อครั้งเขมรเรืองอำนาจ ขยายอำนาจเข้ามาปกครองดินแดนแถบนี้

AA Kmr HT 2532/1989, Jacques, Claude. "The Khmers in Thailand : What the Inscription inform us". SPAFA Digest, 10.1:16-24.

บทความนี้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของเขมรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยตั้งแต่ศตวรรษที่ 1-10 โดยสันนิษฐานจากจารึกที่ค้นพบในประเทศไทย ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับบทความของจอร์จ เซเด ที่เกี่ยวกับการค้นพบจารึกสำคัญและให้ข้อสังเกตว่าเป็นเวลาถึงสองศตวรรษที่ไม่พบจารึกเกี่ยวกับกษัตริย์กรุงกัมพูชาในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

AA Sve HT 2532/1989, ธิดา สาระยา. (ศรี) ทวารวดีประวัติศาสตร์ยุคต้นของสยามประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงกลุ่มคนชาวทวารวดีในลักษณะที่เป็นชนชาติผสม แม้ว่าจะมีภาษาใน

ท้องถิ่นที่เรียกว่าภาษามอญปรากฏให้เห็นจากจารึกก็ตาม ภาษามอญเป็นภาษาหนึ่งในยุคนั้นที่ใช้ในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดบูรณาการทางวัฒนธรรมขึ้นในบรรดาผู้คนที่มีความหลากหลายทางชนชาติ โดยที่ชาวสยามเป็นชนชาวทวารวดีกลุ่มหนึ่ง ผู้เขียนได้เสนอความสำคัญของทวารวดีในฐานะรัฐที่มีอำนาจทางทะเล ขอบเขตของรัฐทวารวดีมีอยู่เพียงบริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีน-แม่กลองตอนล่างทางซีกตะวันตกของกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเท่านั้น แต่มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมกับผู้คนในกลุ่มเมืองและรัฐหลายกลุ่มทั้งด้านตะวันตก ตะวันออก และทางเหนือขึ้นไปของกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะพุทธศาสนาลัทธิเถรวาทเป็นบูรณาการทางวัฒนธรรม และการเมืองที่สำคัญ แก่บรรดาบ้านเมืองร่วมสมัยที่เป็นรัฐใหญ่ และเล็กที่มีผู้คนหลายเผ่าพันธุ์และชนชาติให้มีความร่วมกัน

AA Kmr HT 2532/1989, สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. *ชุมชนโบราณในเขตจังหวัดบุรีรัมย์* : เรวัตการพิมพ์, 196 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติชุมชน และประชาชนของจังหวัดบุรีรัมย์ และชุมชนโบราณต่างๆ โดยกล่าวถึงประวัติศาสตร์ การอพยพของประชาชนชาวเขมร แผนที่แสดงอาณาเขต และการกระจายตัวของประชากร

AA Lwa HT 2533/1990, Condominas, Georges. "From Lawa to Mon, from Saa' to Thai". Translated by Stephanie Anderson, Maria Magannon and Gehan Wijeyewardene. Ed. by Gehan Wijeyewardene. Department of Anthropology, Research School of Pacific Studies, The Australian National University.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการนำแนวความคิดเกี่ยวกับพื้นที่ทางสังคม (social spaces) มาศึกษากลุ่มคนในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งเป็นดินแดนของชนหลายชาติพันธุ์ภาษา กล่าวถึงความสัมพันธ์และลักษณะชาติพันธุ์ของกลุ่มออสโตรเอเชียติก และกลุ่มไทย การเมืองและสังคมที่ทำให้กลุ่มชนชาว ออสโตรเอเชียติกหรือละว้าหรือละวะ ปรับเปลี่ยนไปเป็นมอญในภาคเหนือของไทย และชาหรือข่า ปรับเปลี่ยนเป็นไทย บทความเรื่องแรกมาจากเรื่อง Notes sur l'histoire lawa ซึ่งเขียนเพื่อร่วมฉลองพิพิธภัณฑ์โบราณคดีและศิลปะของเมืองไทยในปี 1958 โดยใช้แหล่งเอกสารภาษาบาลี ประกอบกับตำนานคติชนวิทยาและเรื่องทางชาติพันธุ์ รวมทั้งเอกสารภาษาพื้นบ้านต่างๆ ซึ่งทำให้สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับรัฐต่างๆ สมัยก่อนพุทธกาล ซึ่งเป็นยุคที่ยังไม่มีการจัดบันทึก ตลอดจนถึงยุคพุทธกาลและบทบาทของชาวมอญต่อกลุ่มชนอินโดจีนโบราณและกลุ่มซึ่งมาครอบครองดินแดนต่อมา ส่วนบทความที่สองกล่าวถึงข้อสันนิษฐานลักษณะสังคมล้านนาสมัยก่อนกลุ่มไทยจะมีอำนาจเหนือและลักษณะทางสังคมและการเมือง การขยายดินแดนอย่างรวดเร็วของกลุ่มไทยในดินแดนกว้างใหญ่แถบนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชาวไทยและผู้ถูกปกครองกลุ่มพื้นเมืองออสโตรเอเชียติก ซึ่งเปลี่ยนจากความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นทางสังคม และ

การปรับเปลี่ยนสู่ความเป็นไทย ในแง่ของภาษา การวิเคราะห์คำศัพท์ ได้พบอิทธิพลของมอญและจีนนอกเหนือไปจากเขมร

AA Sve HT 2533/1990, ไพฑูรย์ มีกุล. วัฒนธรรมแม่น้ำมูล. เชิงชาติพันธุ์วิทยาและประวัติศาสตร์
กรณีการผสมกลมกลืนของกลุ่มชาติพันธุ์ กวย เขมร และลาว, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เอกสารนี้กล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเขตอีสานใต้ ได้แก่ ชาว กวย (ส่วย) เขมร และลาว โดยดูจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับการอพยพโยกย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตประเทศไทย เช่น สาเหตุและบริเวณที่ตั้งถิ่นฐาน และยังได้กล่าวถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างๆ ในเขตอีสานใต้ ซึ่งเกิดจากการที่กลุ่มที่เล็กกว่าหรือล้าหลังกว่าปรับเปลี่ยนภาษาและวิถีชีวิตให้เข้ากับกลุ่มที่ใหญ่กว่าหรือมีวัฒนธรรมเด่นกว่า

AA Mon HT 2533/1990, มัลลิกา ตันทนันท์. เรื่องของชนชาติมอญ. ในหนังสือคิดถึงแม่ อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนางรี วิสุทธกุล, โรงพิมพ์ประชาชน กรุงเทพฯ.

บทความนี้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของมอญ แผนที่แสดงที่ตั้งอาณาจักรโบราณของมอญ การสถาปนาอาณาจักรทริภุญไชย พงสาวดี ทวารวดี และต้นตระกูลคชเสนีกับชนชาติมอญ

AA Sve HT 2533/1990, ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. แอ่งอารยธรรมอีสาน ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์นิตยสารพิมพ์, 552 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงอารยธรรมอีสาน ศึกษาจากหลักฐานทางอารยธรรมที่พบ ในส่วนของกลุ่มเขมร กล่าวไว้ว่า ในจังหวัดศรีสะเกษเป็นพวกเขมรป่าดง เป็นกลุ่มชนพวกมอญ-เขมร นอกนั้นได้กล่าวถึงการกระจายของประชากร และกล่าวถึงหลักฐานทางโบราณคดีสนับสนุนข้อสันนิษฐานด้วย

AA Sve HT 2533/1990, ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. "จันทบุรี-ปราจีนกับการเป็นแหล่งอารยธรรมภาคตะวันออก". เมืองโบราณ, 16.3: 27-66.

บทความนี้กล่าวถึงการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีที่เกี่ยวกับการพัฒนาการของสังคมในบริเวณภาคกลางด้านตะวันออก โดยเฉพาะแหล่งโบราณคดีที่ปราจีนบุรี และจันทบุรีที่วัดทองทั่ว และเมืองเพนียด จันทบุรี มีทั้งศิลปะเขมรและจาม สันนิษฐานว่ามีชนพื้นเมืองเดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณ จามเป็นพ่อค้าเดินเรือมาติดต่อและขอมมีอำนาจในการปกครองขยายอาณาเขตจนถึงประมาณศตวรรษที่ 16

AA Kns HT 2534/1991, สุรินทร์ ภูซจร และคณะ. รายงานเบื้องต้นการขุดค้นที่ถ้ำหมอยเขียว จังหวัดกระบี่ ถ้ำชาโก จังหวัดตรัง และการศึกษาชาติพันธุ์วิทยาทางโบราณคดีชนกลุ่มน้อยเผ่าชาโก จังหวัดตรัง. โครงการวิจัยวัฒนธรรมไทบนเนินในประเทศไทย, เล่มที่ 1 ปี 2534, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รายงานฉบับนี้เสนอผลการขุดค้นทางโบราณคดีที่ถ้ำชาโก จังหวัดตรัง และถ้ำหมอเขียว จังหวัดกระบี่ ถ้ำชาโกเป็นที่อยู่ของกลุ่มชาโกกลุ่มหนึ่งในปัจจุบัน นอกจากนี้ได้มีการเสนอผลศึกษาเรื่องกลุ่มชนชาวชาโก ทั้งชีวิตความเป็นอยู่ และความเชื่อโดยทั่วๆ ไป การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งช่วยในการศึกษาหลักฐานที่ค้นพบทางโบราณคดี ผลของการศึกษาทางด้านพืชพันธุ์, อาหาร และกลุ่มชนชาวเกนชีว (ชาโกกลุ่มหนึ่ง) ได้ช่วยในการศึกษาทางโบราณคดี กล่าวคือ ได้ค้นพบเมล็ดพันธุ์พืชที่ตรงกับปัจจุบัน เป็นต้น

AA Sve HT 2535/1992, ธิดา สารยา. อาณาจักรเจนละ : ประวัติศาสตร์อีสานโบราณ. กรุงเทพฯ : มติชน, 104 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติอีสานโบราณ ท่าเลที่ตั้ง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงวัฒนธรรมชนพื้นเมืองเดิม คือ กูย จาม ขอม ลาว กัมพูชา ตลอดจนอาณาจักรเจนละ ในเรื่องลายลักษณ์อักษรที่บันทึก ประวัติศาสตร์ บริเวณที่ตั้ง ภาพโดยรวมแล้วเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ของชนพื้นเมืองเดิมของภาคอีสาน ซึ่งเป็นที่ตั้งของอาณาจักรเจนละ ตลอดจนอาณาเขตปัจจุบันที่ถูกแยกออกเป็น ประเทศไทย และกัมพูชา

AA Sve HT 2536/1993, ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. สุรินทร์ : แหล่งอารยธรรมโบราณ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงพิธีกรรม ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ของสุรินทร์ในยุคสมัยต่างๆ เรื่องเกี่ยวกับข้าวและพิธีกรรม หัตถกรรม การทอผ้า การทำเครื่องประดับ ศิลปะสมัยต่างๆ การผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมกูย เขมร และลาว รวมทั้งเพลง ดนตรี และการละเล่นพื้นบ้าน

AA Lwa HT 2538/1995, Condominas, Georges. "Notes on Lawa History Concerning a Place Named Lua? (Lawa) in Karen Country" แปลจาก "Notes sur l'histoire lawa". In *From Lawa to Mon, from Saa to Thai* translated by Stephanie Anderson, Maria Magannon and Gehan Wijeyewardene. Ed. by Gehan Wijeyewardene. Department of Anthropology, Research School of Pacific Studies, The Australian National University.

บทความนี้กล่าวถึงความเชื่อที่ว่าเดิมมีอาณาจักรละว้าในบริเวณจังหวัดเชียงใหม่ปัจจุบันโดยอ้างอิงจากชื่อสถานที่ ได้แก่ "หลุมฝังศพละว้า" ซึ่งค้นพบในบริเวณที่ตั้งถิ่นฐานของชาวกะเหรี่ยงสะกอในอำเภอจอมทองในปัจจุบัน ผู้เขียนมีความเห็นว่าน่าจะเป็นป้อมปราการของอาณาจักรของชาวละว้า เป็นหลักฐานของการปรากฏของรัฐต่างๆ ของชาวละว้าและชาวอินโดจีนโบราณอื่นๆ ก่อนอารยธรรมอินเดียเข้ามาอิทธิพล หลุมดังกล่าวมีพบทั้งในภาคเหนือของไทย เขมร และลาว และเวียดนาม โดยผู้เขียนเสนอให้มีการขุดค้นทางโบราณคดีดูว่าเป็นหลุมฝังศพจริงหรือไม่ ในปัจจุบันพบว่าชาวละว้ามีการสืบสายสกุลที่เรียกว่า ชามัง ซึ่งถือว่าเป็นผู้รักษาวรรณกรรมละว้า เป็นผู้มีหน้าที่ประกอบพิธีต่างๆ ตัดสินคดีความ ได้รับการยกย่อง และมีสิทธิพิเศษจากส่วนแบ่งการสังเวย ผู้

เขียนเชื่อว่าน่าจะเป็นผู้สืบทอดของกษัตริย์วิลังคะของอาณาจักรละว้า ผู้มีอิทธิพลในภาคเหนือของ ไทยในสมัยนั้น และเป็นผู้มีประวัติความรักที่ไม่สมหวังต่อพระนางจามเทวีแห่งลำพูน (หริภุญไชย) บทความนี้ได้กล่าวถึงพระนางจามเทวีผู้ที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์การสร้างเมืองหริภุญไชย และมีอิทธิพลต่อประวัติศาสตร์ในบริเวณนี้เป็นอย่างยิ่งก่อนสมัยพญาเม็งราย เชื่อว่าพระนางจาม เทวีคือชาวละว้าที่ได้รับการศึกษาในกลุ่มวัฒนธรรมมอญ และได้้นำศิลปวัฒนธรรมมอญมาเผยแพร่ ในอาณาจักรนี้ ต่อมาวัฒนธรรมมอญและละว้าได้ผสมกลมกลืนกับภายใต้การปกครองของไทยวน แห่งอาณาจักรล้านนา นอกจากนี้จากหลักฐานฝ่ายไทยได้กล่าวถึงการปรากฏของอาณาจักรของ พวกกลุ่มข่า (หรือคนอินโดจีนโบราณ) ในเขตหลวงพระบาง เชียงขวาง และปัสซัง ปัจจุบัน จาก หลักฐานทางภาษาศาสตร์ได้พบกลุ่มไล่ ส่วย กูย กลุ่มต่างๆ อยู่หนาแน่น ซึ่งน่าจะมีการจัดระบบการ เมืองสังคมแต่เก่าก่อนในเขตช่วงกลางของแม่น้ำโขง ซึ่งน่าจะเป็นกำเนิดของพวกเจนละมิก

AA Sve HT ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, ธีระชัย ธนาเศรษฐ. ปฐมกาลแห่งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธีรกิจ.

หนังสือเล่มนี้เรียบเรียงและค้นคว้าจากหลักฐานทั้งที่เป็นพงศาวดาร บันทึกประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุ ตลอดจนบทความและการลอกเล่า เพื่อทอดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธ ยอดฟ้าจุฬาโลก โดยกล่าวถึงประวัติการสร้างเมือง การสงครามกับพม่า ลาว เขมร กูยวน ในช่วง เวลาต่างๆ ของการครองราชย์ โดยเฉพาะการตั้งถิ่นฐานของชนกลุ่มย่อยๆ ต่างๆ จำนวนมากในภาค กลางของประเทศไทยซึ่งเป็นผลมาจากสงครามต่างๆ เช่น มอญ และกลุ่มย่อยจีน ชีเบตจากพม่า ลาวกลุ่มต่างๆ และขมุ ฯ จากลาว เขมร ชะโอจ ฯ จากเขมร เวียดนาม ไทยดำ ฯ จากประเทศ เวียดนาม เป็นต้น

AA Kmr HT ลัทธา อริยะภูกันต์. อาณาจักรขอมและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจารึกอักษรขอมที่เกี่ยวกับ ดินแดนอีสานใต้. วิทยาลัยครูบุรีรัมย์.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของอาณาจักรขอม และวัฒนธรรมอีสานใต้ และกล่าว ถึง ศาสดาลูกหลานถิ่น ซึ่งเป็นโบราณวัตถุที่พบในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ เขียนเป็นภาษาเขมรถิ่นบุรีรัมย์ โดยใช้อักษรเขมรเขียน เป็นเรื่องเกี่ยวกับคำสั่งสอน พุทธศาสนา ภาษิตโบราณต่างๆ พร้อมทั้งคำ แปลเป็นภาษาไทย

AA Kns LC 2448/1905, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. บทละครเรื่องเงาะป่า, พระยาศรี บัญชาพิพิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ นางสัตยาภรณ์พิมล (ทิพย์ มหามนต์) 6 ธันวาคม 2496, โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ พระนคร, 2496, 149 หน้า.

หนังสือเล่มนี้มีพระราชนิพนธ์เป็นคำนำลักษณะบรรยายความมานุษยวิทยา กล่าวถึง ลักษณะทางกายภาพ ถิ่นที่อยู่ ภาษา อาหาร ยา ความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ภาษาไทยเรียกว่า "เงาะ" และเรียกตนเองว่า "ก้อย" ซึ่งชาวมลายูเรียกว่า "เซมัง" หรือ "ซาไก" มีบัญญัติคำศัพท์ภาษา

ก้อย 77 คำ

AA Sve LC 2462/1919, พระยาประจักษ์กรจักร (แช่ม บุนนาค). *ว่าด้วยภาษาต่างๆ ในสยามประเทศ*. หนังสือพิมพ์แจกในงานศพพระพิบูลย์พัฒนากร (ยุ้ย ดัณฑเศรษฐี) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โสภณ พิพรรฒธนากร.

หนังสือนี้เขียนเล่าถึงประชาชนชาวสยาม กลุ่มภาษาต่างๆ ในบริเวณหัวเมืองชายแดนของไทยในช่วงที่พระยาประจักษ์กรจักรไปรับราชการ (รวมพื้นที่ส่วนของประเทศลาวปัจจุบัน) โดยได้แบ่งภาษาในประเทศว่ามี 4 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มภาษาไทย กลุ่มรามัญและเขมร กลุ่มพม่าและกะเหรี่ยง และกลุ่มแขกซามลายู ในส่วนที่เกี่ยวกับกลุ่มรามัญและเขมร ได้กล่าวถึงมอญ เมม เขมร ชมุ ละเม็ด ส่วยต่างๆ กวยต่างๆ ของต่างๆ ช่างต่างๆ หลายสิบชาติ เช่น ช่าง่าเหิน ช่างาบริเวณ ช่างู ช่างะโอย ช่างัง ช่างอก ช่างะปน ช่างะแว ช่างะเลา ช่าง่าพวน ช่าง่าลัก ช่างะแสง ช่างะลา ช่างราย ช่างะแคว และช่างะนอง โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป คนเหล่านี้ถือผี และตั้งถิ่นฐานอยู่แยกกันเป็นหมู่ เป็นพวก และได้เปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทย มอญ เขมร ชมุ ช่างต่างๆ ไว้ให้ด้วย

AA Lwa LC 2470-71/1927-28, Kerr, A.F.G. "Two 'Lawa' vocabularies", *Journal of the Siam Society*, 21.1: 53-63, มีรายการคำศัพท์ที่เขียนด้วยตัวอักษรไทย.

บทความนี้ให้รายการคำศัพท์ภาษาละว้าที่บ่อหลวงเทียบกับภาษาว่าในประเทศพม่า ตอนท้ายให้รายการคำศัพท์ภาษาที่คนเข้าใจผิดเรียกว่า "ละว้า" ที่จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งในปัจจุบันนี้เราทราบกันดีแล้วว่าเป็นภาษาในตระกูลทิเบต-พม่าซึ่งคนในกลุ่มชาติพันธุ์นั้นเรียกตนเองว่า "อุก๋อง"

AA Mon LC 2475/1932, Halliday, R. "The Mon Inscriptions of Siam". *Journal of the Burmese Research Society*.

บทความนี้กล่าวถึงอิทธิพลและความสำคัญของมอญที่มีต่อพม่า และต่อไทยและลาว กล่าวถึงการตั้งเมืองหริภุญชัยในเขตจังหวัดลำพูนปัจจุบันของชนชาวมอญ อธิบายศิลาจารึกสมัยลพบุรีที่สนับสนุนว่าภาษามอญเป็นภาษาทางการของบริเวณอาณาจักรนั้น เปรียบเทียบจารึกของลำพูนกับจารึกปรกัณ และกล่าวถึงสภาพของจารึกและคุณสมบัติของจารึกเหล่านี้ต่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์และพัฒนาการทางภาษา

AA Lwa LC 2485-88/1942-45 Published in 1946-1947, Sanidh Rangsit. "Beitrag zur Kenntnis der Lawasprachen von Nord-Siam", *Anthropos, Revue International d'Ethnologie et de Linguistique*, Tome XXXVII-XL, sohk 689-710 เขียนเป็นภาษาเยอรมัน.

ในตอนต้นของบทความมีการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับละว้าที่มีผู้เขียนไว้ก่อนบทความนี้ บทความนี้ให้ข้อมูลทางมานุษยวิทยาเล็กน้อย และเน้นมากในเรื่องภาษาละว้าให้คำศัพท์ภาษาละว้าที่อมพาย และเวียงป่าเป้า โดยนำไปเข้าตารางเปรียบเทียบกับภาษาว่าที่เชียงตุง และภาษามก

(A-Mok) และอังกูร (Ang-ku) ที่พูดในประเทศจีน

AA Nyu LC 2540/1987, La-oosri Bunsorn. *Clause and Phrase in Nyeu*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาเงอโดยเฉพาะไวยากรณ์ในระดับ
วลีและอนุประโยค

AA Mon LC 2501/1985, Nai Pan Hla. "Mon Literature and Culture Over Thailand and
Burma". *Journal of the Burma Research Society*.

บทความนี้กล่าวถึงการอพยพของชาวมอญจากพม่าเข้าสู่ประเทศไทย กล่าวถึงหลักฐาน
ทางโบราณคดีที่แสดงให้เห็นว่ามอญได้ปกครองหลายเขตในภาคกลางและภาคเหนือของไทย กล่าว
ถึงอาณาจักรมอญในเขตพม่าล่างและพม่าบน ซึ่งถึงวัดมอญ จารึก วรรณคดีที่พบอย่างมากมายใน
เขตพม่า กล่าวถึงวรรณคดีโบราณเกี่ยวกับศาสนา ประวัติศาสตร์ นิทานพื้นบ้านที่พบทั้งในไทยและ
พม่า การรวมพม่าและมอญในสมัยกษัตริย์กัณลิทธา รวมถึงสถานะของมอญในพม่า

AA Mon LC 2505/1962, Shorto, H.L. *A Dictionary of Modern Spoken Mon*. London :
Oxford University Press.

พจนานุกรมฉบับนี้รวบรวมคำในภาษาพูดของภาษามอญ โดยใช้ภาษามอญในพม่าเป็น
หลัก และได้ศึกษาภาษามอญในเมืองไทยที่ปากกลัดเพื่อเปรียบเทียบ นอกจากนี้ในบทนำได้กล่าวถึง
ระบบการจัดเรียงคำในพจนานุกรม ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างภาษาพูดและภาษา
เขียนในภาษามอญและในภาคผนวกได้ให้บัญชีคำที่เป็นภาษาเขียน

AA Mbr LC 2506/1963, Kraisi Nimmanhaemin. "The Mrabri Language". *JSS* 5.2: 179-
183.

บทความนี้เปรียบเทียบภาษามลากับภาษาอื่นๆ ได้แก่ ภาษาถิ่นบ้านสะกาด ถิ่นบ้าน
น้ำสอต ถิ่นบ้านเตี้ย ชุมเมืองไซ เขมิต ละว้า บ้านป่อหลวง และมอญ บ้านหนองจู้

AA Sve LC 2506/1963, United States Information Agency Research and Reference
Service. *Communication Fact Book Thailand*, โรเนียว, เย็บเล่ม, 48 หน้า.

กล่าวถึงการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ในสังคมไทย กล่าวถึงหนังสือพิมพ์ วารสาร ห้องสมุด
วิทยุ และโทรทัศน์ กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยที่สำคัญคือ กลุ่มจีน, กลุ่มมาเลย์ กลุ่มญวน และกลุ่มชาติ
พันธุ์ชาวเขาเผ่าต่างๆ

AA Kmr LC 2507/1964, Smalley, William A. *Ethnolinguistic Survey of Northern Khmer
Speaking People in Northeast Thailand (With data on Kuy)*. Monograph, Bible

Societies.

เอกสารนี้กล่าวถึงยุทธวิธีในการดำเนินงานของกลุ่มมิชชันนารีในเมืองไทย ปัญหาความแตกต่างของภาษาต่างๆ การพูดหลายภาษา นโยบายในการใช้ภาษาต่างๆ เช่น ภาษาประจำชาติ ภาษาท้องถิ่น ภาษาชนกลุ่มน้อย เช่น เขมรและกวย นอกจากนั้นยังกล่าวถึงการทำแผนที่แสดงกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ

AA Sve LC 2508/1965, Smalley, William A. "Teaching Thai in Hill Tribes Schools", the Third of three lectures delivered to a group of Thai candidates for teaching positions in Hill tribes schools in North Thailand, July 23-24, 1965, โรเนียว เย็บเล่ม, 16 หน้า.

บทความนี้จำแนกประชากรชาวเขาออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือกลุ่มมอญ-เขมร กลุ่มทิเบต-พม่า และกลุ่มม้ง-เย้า เปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาชาวเขาเผ่าต่างๆ กล่าวถึงปัญหาในการสอนภาษาไทยให้กับเด็กชาวเขา ซึ่งเป็นปัญหาทางภาษาศาสตร์ เช่น เกี่ยวกับเสียงพยัญชนะท้าย เสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ ปัญหาทางไวยากรณ์ที่แตกต่างกันระหว่างภาษาไทยกับภาษาชาวเขาเผ่าต่างๆ

AA Sve LC 2508/1965, Smalley, William. "How to learn a Hill Tribe Language". บทความนี้มาจากการบรรยายให้กับผู้จะไปทำหน้าที่ในโรงเรียนชาวเขาที่กระทรวงศึกษาธิการ.

ในบทความนี้ผู้เขียนเสนอให้ผู้ที่จะสอนภาษาชาวเขาเรียนภาษาชาวเขาเพื่อการใช้ชีวิตและการสื่อสารทั่วไปในหมู่บ้านและเพื่อการปรับให้ตนเองอยู่ในสิ่งแวดล้อมของชาวเขา ปัญหาที่สำคัญคือภาวะแทรกซ้อน (interference) จากความเคยชินในการใช้ภาษาแม่ ผู้เรียนภาษาชาวเขาจะต้องสร้างนิสัยและความเคยชินใหม่ในการใช้ภาษาตามระบบของภาษาชาวเขาที่เรียนทั้งระบบคำศัพท์ เสียง และไวยากรณ์ และจดภาษาที่ได้ยิน ซึ่งผู้เรียนอาจจะมีปัญหาในการเขียน ซึ่งควรใช้อักษรไทยหรือสัทอักษร

AA Lwa LC 2508/1965, Von Klaus, Wenk. "Drei Lawa Vokabularien aus Nordthailand", ลงพิมพ์ในวารสาร *Oriens Extremus*, กรกฎาคม 1965 หน้า 107-127 เขียนเป็นภาษาเยอรมัน.

บทความนี้ให้รายการคำศัพท์ภาษาละว้าที่บ้านระอาง บ้านเกียนกา และบ้านโจกซึ่งจัดเป็นภาษาละว้ากลุ่มมอญพาย โดยจดภาษาละว้าด้วยสัทอักษรและแปลเป็นภาษาเยอรมัน

AA Sve LC 2509/1966, Hunter, Guy. *South-East Asia : Race, Culture & Nation*, Oxford University press, 191 หน้า, มีบรรณานุกรมและดัชนี.

หนังสือเล่มนี้ครอบคลุมทั้งภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ กล่าวถึงภาคพื้นดินเอเชียอาคเนย์ที่นับถือพุทธศาสนา และคาบสมุทรกับบนเกาะที่นับถือศาสนาอิสลาม กล่าวถึงสมัยอาณานิคมการจัดการศึกษา กล่าวถึงภาษาและกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อย สถานภาพทางภาษาในประเทศต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ วิจารณ์การเข้ามาสู่ในโลกสมัยใหม่ของประเทศต่างๆ

AA Sve LC 2510/1967, Roop, Delagnol H. "The Problem of Linguistic Diversity in Thailand : An approach to a solution", paper presented at the First Symposium on the Hill Tribes and Thailand, August 1967, โรเนียว เอ็มเลม, 18 หน้า.

บทความนี้กล่าวถึงสถานภาพภาษาในประเทศไทย การเรียนรู้ภาษาของเด็กในประเทศไทย กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่ไม่พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ปัญหาในการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขา

AA Sve LC 2511/1968, Smith, Harvey H. และคนอื่นๆ. *U.S. Army Area Handbook for Thailand*, 557 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยในทุกแง่มุม มีกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และภาษาต่างๆ ในประเทศไทยในหน้า 69-106

AA Kmu LC 2512/1969, Story, Joan H. and John H. Story. *Hill Tribes, the Target Audience*, รายงานโรเนียว เอ็มเลมเสนอต่อ USIS, 13 หน้า มีตารางและภาคผนวก.

รายงานการวิจัยนี้เป็นรายงานสุดท้ายเสนอต่อ USIS ซึ่งให้ทุนวิจัยในระหว่างธันวาคม 1968-มีนาคม 1969 เป็นการครอบคลุมการวิจัยภาคสนามในจังหวัดน่าน เชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน ในกลุ่มชาวเขาเผ่าต่างๆ ได้แก่ ม้ง เย้า อีเก้อ มูเซอ ลีซอ กะเหรี่ยง ลัวะ และขมุ การวิจัยมีวัตถุประสงค์วิเคราะห์พฤติกรรมการรับฟังวิทยุของชาวเขา ศึกษารายการที่ชาวเขาชอบ เวลาที่เขาสะดวกจะรับฟัง จำนวนคนที่รับฟังวิทยุ และศึกษาหารายการที่จะเป็นประโยชน์ต่อชาวเขา

AA Lwa LC 2513/1970, Flatz, Gebhard. "The Khalo or Mae Rim Lawa, a Remnant of the Lawa Population of Northern Thailand", *JSS*, 28.2: 87-104 มีแผนที่.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกตนเองว่ากะเลอหรือพาเลอ และถูกคนไทยที่อยู่ใกล้เคียงเรียกว่าลัวะ ผู้เขียนเสนอแนะว่าอาจจะเรียกได้ว่าเป็นคนละว้าที่อยู่ที่อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งยังไม่เคยมีผู้ใดเขียนถึงมาก่อน เมื่อทำการศึกษาภาษาโดยเก็บคำตัวอย่างจำนวน 140 คำ มาเปรียบเทียบกับรายการคำศัพท์ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกแล้ว พบว่ามีความคล้ายคลึงกับภาษาละว้าที่ป้อหลวงเพียง 39.2% และใกล้เคียงกับภาษาอะเม็ต 37.5% และใกล้เคียงกับภาษาขมุเพียง 17.2%

AA Sve LC 2516/1973, Smalley, William A. *Phonemes and Orthography in Ten Languages of Thailand*. Pacific Linguistics, Series No.13.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงระบบเสียงของภาษาชนกลุ่มน้อยจำนวน 10 ภาษาในเมืองไทย ได้แก่ ภาษาเขมรเหนือ ม้ง ลีซอ อีเก้อ กะเหรี่ยงโพลว เมี่ยน (เย้า) มัล (ถิ่น) กูย ละเวือะ อุรักละโว้ย เพื่อประโยชน์ในการเขียนภาษาต่างๆ เหล่านั้นด้วยอักษรไทยเพื่อช่วยในการพัฒนาการรู้หนังสือในภาษา

แม่ของตน ในส่วนต้นของหนังสือนี้กล่าวถึงประวัติของการใช้ภาษาเขียน นโยบายและหลักในการสร้างระบบเขียน สำหรับภาษาที่ไม่มีตัวเขียน

AA Kmu LC 2517/1974, สุริยา รัตนกุล. "ปัญหาการเรียนภาษาไทยของเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาขมุ-ละว้า-ถิ่น", โรเนียว, 8 หน้า.

บทความนี้กล่าวถึงปัญหาการเรียนภาษาไทยของเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาขมุ ละว้า (ละเวือะ) และถิ่น (ลัวะ) เป็นบทความที่แสดงที่ครูสัมมนาการ เขตการศึกษา 8 จังหวัดเชียงใหม่ ในคราวที่กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการเชิญไปร่วมประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นให้แก่เด็กชาวเขาเผ่าขมุ-ละว้า-ถิ่น เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2517

AA Tin LC 2518/1975 และ 2520/1977, Suriya Ratanakul. "A Study of the Thin : A Mon-Khmer linguistic community in Thailand" โรเนียว, 25 หน้า, เป็นบทความเสนอต่อที่ประชุม the Eight International Sino-Tibetan Languages and Linguistic Conference ที่ University of California, Berkeley, October 1975 และเสนอต่อที่ประชุม Symposium on Research in Philosophy, March 24-26, 1977 at the Faculty of Education, Chulalongkorn University under the auspices of the National Research Council of Thailand (The Philosophy Division).

บทความนี้กล่าวถึงชาวลัวะหรือถิ่นที่จังหวัดน่าน พรรณนาระบบเสียงภาษาลัวะสำเนียงบ้านสากดกลาง ตำบลสากด อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีรายการคำศัพท์ที่จำแนกตามหมวดความหมาย เช่น ธรรมชาติ อวัยวะในร่างกาย อาหารการกิน คำบอกจำนวนนับ ฯลฯ

AA Tin LC 2519/1976, Filback, David. "Mal (Thin)". In *Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand*. William A. Smalley, ed. Pacific Linguistics, Series C, No.43, Chapter nine, pp.240-257.

ในบทนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงภาษาถิ่น (Tin) หรือ ลัวะ หรือ มัล และระบบการเขียนด้วยอักษรไทย โดยผู้เขียนได้กล่าวถึงระบบพยัญชนะ ทั้งพยัญชนะเดี่ยวและควบกล้ำ ระบบสระวรรณยุกต์ที่กำลังเกิดขึ้น ลักษณะของน้ำเสียง ลักษณะคำและยางค์ พร้อมทั้งระบบวิธีเขียนภาษานี้ด้วยอักษรไทย โดยได้ให้ตัวอย่างวิธีการเขียนเป็นคำและข้อความ

AA Chg LC 2519/1976, Huffman, Franklin E. "The register problem in Fifteen Mon-Khmer Language". *Austroasiatic Studies* 1: 575-589. University of Hawaii Press.

บทความนี้ผู้เขียนได้เสนอขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนาลักษณะน้ำเสียงโดยใช้ตัวอย่างจากภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกทั้งในประเทศไทยและประเทศใกล้เคียง จำนวน 15 ภาษา

AA Kuy LC 2519/1976, Johnston, Beulah M. "Kuy". In *Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand*. William A. Smalley, ed. Pacific Linguistics, Series C, No.43, Chapter ten, pp.259-272.

ในบทนี้ผู้เขียนกล่าวถึงภาษากูยและระบบวิธีการเขียนภาษากูยด้วยอักษรไทย โดยกล่าวถึงระบบพยัญชนะ ทั้งพยัญชนะเดี่ยวและควบกล้ำ ระบบสระ ลักษณะน้ำเสียง ลักษณะพยางค์ ตัวอย่างวิธีการเขียนภาษากูยด้วยอักษรไทยโดยให้ตัวอย่างทั้งที่เป็นคำและข้อความ

AA Lwa LC 2519/1976, Schlatter, Donald. "Lavua (Lawa, Lua)". In *Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand*. William A. Smalley, ed. Pacific Linguistics, Series C, No.43, Chapter seven, pp.273-281.

ในบทนี้ผู้เขียนกล่าวถึงภาษาละเวือะ (หรือภาษาละว้า/ภาษาลัวะ) กล่าวถึงระบบพยัญชนะ สระ ลักษณะรูปคำ และพยางค์ และวิธีการเขียนภาษาละเวือะด้วยอักษรไทย โดยให้ตัวอย่างเป็นคำ และเป็นข้อความ

AA Kmr LC 2519/1976, Smalley, William A. "The problem of vowels: Northern Khmer". In *Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand*. William A. Smalley, ed. Pacific Linguistics, Series C, No.43, Chapter 3, pp.43-83.

ในบทนี้ ผู้เขียนกล่าวถึงภาษาเขมรถิ่นไทย และปัญหาการเขียนสระในภาษาเขมรถิ่นไทยด้วยอักษรไทย เนื่องจากระบบเขียนของภาษาไทยและเขมรต่างกัน ภาษาเขมรมีระบบพยางค์ที่ซับซ้อนกว่า แต่ไม่มีวรรณยุกต์ ผู้เขียนได้กล่าวถึงระบบพยัญชนะในภาษาเขมรถิ่นไทยทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย ระบบสระ และการเสนอวิธีการใช้อักษรไทยในการเขียน พร้อมทั้งให้ตัวอย่างเป็นคำ และเป็นข้อความ

AA Sve LC 2519/1976, Smalley, William. "Writing Systems in Thailand's Marginal Languages : History and Policy". In *Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand*. William A. Smalley, ed. Pacific Linguistics, Series C, No.43, Chapter one, pp.1-24.

ในบทนี้ผู้เขียนกล่าวถึงระบบเขียนสำหรับชนกลุ่มน้อยที่มีอยู่ ซึ่งบางกลุ่มมีการใช้อักษรพม่า อักษรโรมัน อักษร Pollord อักษร Fraser ฯ ได้กล่าวถึงนโยบายภาษาของมิชชันนารี ความจำเป็นในการใช้อักษรไทยในการเขียนภาษาชนกลุ่มน้อย นโยบายของรัฐบาลไทย และบทบาทของมิชชันนารีในด้านการรู้หนังสือของชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

AA Bru LC 2519/1976, Theraphan L. Thongkum. "The Distribution of the Souds of Bruu". MKS. 8: 221-293.

บทความนี้ศึกษาลักษณะของระบบเสียง ภาษาบรูที่บ้านเวินบึก ตำบลโงเจียม อำเภอลือ
เจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยกล่าวถึงลักษณะพยางค์ ระบบเสียง พยัญชนะ สระ.

AA Sve LC 2519/1976, จิตร ภูมิศักดิ์. ความเป็นมาของคำสยาม, ไทย ลาว และขอม และลักษณะ
ทางสังคมของชื่อชนชาติ และข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม. บริษัทสำนักพิมพ์ดวงกมล จำกัด, มูล
นิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, กรุงเทพฯ.

หนังสือเรื่องนี้แบ่งเป็น 2 ภาค ภาคหนึ่งกล่าวถึงพื้นฐานทางนิรุกติศาสตร์และประวัติ
ศาสตร์โดยกล่าวถึงปัญหาและการศึกษาที่มาของคำว่าสยาม ศึกษาร่องรอยของคำว่า ชาน ชาม
สยาม เสียม อัสสัม เสียมกุก รวมทั้งดูจากจารึกในภาษาพม่า จามปา เขมร และศึกษาตามความรับ
รู้ของจีนโดยได้เสนอสมมุติฐานทางนิรุกติศาสตร์และทางสังคม ภาคที่สองได้กล่าวถึงชื่อชนชาติและ
ฐานะทางสังคม ในรายละเอียดกล่าวถึงลักษณะสองด้านทั้งดีและไม่ดีของชื่อชนชาติ ความสัมพันธ์
ทางสังคมกับชื่อชนชาติ เรื่องของมัลลกะ กิราต นิบาท ทาส ข่า ลาวเทิง วิวัฒนาการของคำว่าไทย
และลาว และแนวคิดสำหรับความหมายของคำ "สยาม" วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำว่า ขอม
กรอม กระอม ศึกษาเอกสารไทยที่กล่าวถึงขอมและค้นคว้าจากข้อมูลภาษาขอมและพม่า
พยายามชี้แจงความเป็นชาติพันธุ์ขอม การมองกลุ่มขอม รวมทั้งงานทางประวัติศาสตร์ของชาวตะวันตก
ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้

AA Sve LC 2519/1976, สุริยา รัตนกุล. "นานาภาษาในประเทศไทย" เอกสารประกอบการสัมมนา
ทางวิชาการ โครงการศูนย์ภาษาอาเซียนอาเซียน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา
2519 โรเนียว เย็บเล่ม, 16 หน้า เขียนเป็นภาษาไทย.

บทความนี้กล่าวถึงภาษาต่างๆ ในประเทศไทยที่ไม่ใช่ภาษาไทย โดยกล่าวถึงในสามหัวข้อ
คือกล่าวถึงตระกูลของภาษานั้นๆ ประชาชนที่ใช้ภาษานั้นๆ บริเวณที่ผู้ใช้ภาษานั้นๆ ตั้งถิ่นฐานอยู่

AA Lwa LC 2519/1976, สุริยา รัตนกุล. "วรรณกรรมที่ไม่จัดบันทึกลงเป็นหนังสือของชาวละว้า".
การประชุมวิชาการเรื่องภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

บทความนี้กล่าวถึงวรรณกรรมของชาวละว้า ซึ่งเป็นการพูดปากเปล่าไม่มีการบันทึก ซึ่ง
แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ นิทานพื้นบ้าน และคำหยอก ซึ่งเป็นคำตอบนิยามท่องมาใช้ในการคุยกัน
ระหว่างหนุ่มสาวในระหว่างที่สาวทำงานและหนุ่มไปเยี่ยมเยียน ถือว่าเป็นวัฒนธรรมชั้นสูงของชาว
ละว้า ให้ตัวอย่างพร้อมคำแปลและอธิบาย

AA Lwa LC 2520/1977, Suriya Ratanakul. "Aspects of Linguistic Features in Minority
Languages" บทความเสนอในที่ประชุม The Regional Seminar on Language Education
in Multilingual Societies : Its Challenges and Potentials, Singapore, 18-22 April
1977, โรเนียว เย็บเล่ม 12 หน้า มีภาคผนวก A,B และบรรณานุกรม.

บทความนี้เสนอวิธีการสร้างคำใหม่ขึ้นใช้ในภาษาม้ง กะเหรี่ยงสะกอ และละว้า ให้ตัวอย่าง

คำใหม่ที่สร้างขึ้นใช้ในภาษาทั้งสาม จำนวน 44 คำ

- AA Lwa LC 2520/1977, สุริยา รัตนกุล. "การวิจัยทางภาษาศาสตร์เรื่อง รวบรวมคำภาษาละว้า" บทความเสนอในการประชุมสัมมนาสาขาศาสนา ซึ่งจัดโดย สมาวิจัยแห่งชาติ, 24-26 มีนาคม 2520 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรเนียว เย็บเล่ม, 40 หน้า เขียนเป็นภาษาไทย และใช้สัทอักษรเขียนภาษาละว้า.

บทความนี้ตอนต้นพรรณนาระบบเสียงภาษาละว้าสำเนียงบ้านป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตอนท้ายให้รายการคำศัพท์ภาษาไทยแปลเป็นภาษาละว้า ตั้งแต่ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ ก-ค

- AA Tin LC 2521/1978, Filbeck, David. *T'in : A Historical Study*. Pacific Linguistics series B-No.49, School of Pacific Studies, The Australian National University, Canberra, A.C.T. 2600, Australia.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ถิ่นในแง่ของถิ่นฐานที่ตั้งและประชากร ชื่อต่างๆ แหล่งกำเนิด และลักษณะทางสังคม ได้กล่าวถึงการจำแนกทางภาษาศาสตร์ของภาษาของกลุ่มนี้ ภาษานี้จัดอยู่ในตระกูลมอญ-เขมร และกล่าวถึงการสืบสร้างภาษาดั้งเดิมของกลุ่มภาษาสาขามัล โดยศึกษาลักษณะของภาษาถิ่นย่อยต่างๆ ของภาษามัล และสืบสร้างภาษาดั้งเดิมของกลุ่มภาษาสาขามัล รวมทั้งภาษาดั้งเดิมของภาษาถิ่นทั้งหมด

- AA Kmr LC 2521/1978, ทะนัน จันทรุพันธ์ และชาติชาย พรหมจักรินทร์. *พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์)-ไทย-อังกฤษ*. โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ. หอสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ

พจนานุกรมฉบับนี้รวบรวมคำศัพท์ในภาษาเขมรสุรินทร์โดยให้รูปสัทอักษรและความหมายในส่วนด้านหน้าให้คำอธิบายลักษณะระบบเสียงของภาษาเขมรสุรินทร์ไว้ด้วย

- AA Sve LC 2521/1978, Matisoff, James A. "Linguistic Diversity and Language Contact in Thailand". Monograph, University of California, Berkeley.

บทความนี้กล่าวถึงการวิจัยภาคสนามในหมู่บ้านอีเก้อ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย การศึกษาถึงลักษณะพูดหลายภาษาของคนในเอเชียอาคเนย์ เนื่องจากเป็นเขตที่มีภาษาหลากหลายมากที่สุดเขตหนึ่งของโลก มีทั้งภาษาหลักและภาษาย่อยต่างๆ กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางเครือญาติและความสัมพันธ์อื่นๆ การแบ่งภาษาในประเทศไทยออกเป็นกลุ่มตระกูลภาษา ได้แก่ จีน-ทิเบต, ออสโตร-ไทย และออสโตรเอเชียติก กล่าวถึงความขัดแย้งในการจัดกลุ่มของภาษาโดยนเฉพาะภายในประเทศไทย ศึกษาถึงลักษณะความเกี่ยวข้องทางสายเลือดและลักษณะของพื้นที่ สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อภาษาชนกลุ่มน้อย

AA Lwa LC 2521/1978, Mitani, Yasuyuki. *Phonological Studies of Lwa : Description and Comparison*, Ph.D. Dissertation, Cornell University 1978, โรเนียว เย็บเล่ม, 161 หน้า.

บทความนี้พรรณนาระบบเสียงภาษาละว่าสำเนียงปอหลวง สำเนียงอมพาย สำเนียงบ้านละอูป และสำเนียงบ้านแพะ ในภาคที่สองได้เปรียบเทียบภาษาละว่าสำเนียงดังกล่าวเพื่อสืบสร้างหาระบบเสียงภาษาละว่าดั้งเดิม

AA Mon LC 2521/1978, Sujaritlak Wajanarat. *Some basic characteristics of Mon grammar*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะไวยากรณ์ภาษามอญที่บ้านบางกระดี อำเภอบางขุนเทียน กรุงเทพฯ โดยศึกษาในระดับวลี และประโยคและใช้ทฤษฎีแทคมีคในการวิเคราะห์

AA Nyk LC 2521/1978, เจริต ดิฟฟลือธ เขียน, อีรพันธ์ ล. ทองคำ แปล. "ภาษาญฮูร มอญโบราณ กับอาณาจักรทวารวดี". *วารสารอักษรศาสตร์*, 12.1: 54-85.

บทความนี้กล่าวถึงการศึกษาภาษาญฮูร (ชาวบน) ในหมู่บ้านภาคอีสานปัจจุบัน ซึ่งจากลักษณะของภาษานี้เห็นได้ชัดว่าภาษานี้อยู่ในกลุ่มมอญของภาษากลุ่มมอญ-เขมร นอกจากนี้ยังเชื่อว่าเป็นภาษาที่สืบต่อมาจากภาษาของมอญโบราณซึ่งพูดในสมัยอาณาจักรทวารวดี ซึ่งเป็นอาณาจักรเก่าแก่ที่สุดในประวัติศาสตร์ประเทศไทย จากการศึกษาได้พบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงระบบสระของภาษานี้เหมือนเช่นภาษามอญปัจจุบัน และภาษานี้ยังคงรักษาระบบพยัญชนะเพดานแข็งและพยัญชนะเหลวที่สูญไปในสมัยมอญกลางไว้ อีกทั้งภาษานี้มีสระสั้นและยาวจำนวนมากกว่าที่ปรากฏในศิลาจารึกมอญโบราณ (ปลายสมัยศตวรรษที่ 6)

AA Sve LC 2521/1978, สุริยา รัตนกุล (บรรณาธิการ). *รวบรวมบทความจากการสัมมนาเรื่อง "การศึกษาวิจัยภาษาในประเทศไทย" จัดโดยศูนย์ศึกษาและวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ (ซึ่งต่อมาใน พ.ศ. 2524 พัฒนาขึ้นเป็นสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท) มหาวิทยาลัยมหิดล, จัดที่หอประชุมจางจินต์, โรงพยาบาลรามธิบดี 23-24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 เป็นการรวมบทความเข้าไว้ด้วยกัน ลงเลขหน้าใหม่ทุกบทความ เขียนเป็นภาษาอังกฤษบางบทความและเขียนเป็นภาษาไทยบางบทความ โรเนียวเย็บเล่ม เลขหมู่ที่ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย 31367.*

บทความที่แสดงในที่สัมมนานี้ประกอบด้วย 1) "วิจารณ์คำอธิบายเรื่องนามกิตติในไวยากรณ์บาลี" พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 44 หน้า 2) คำบรรยายเรื่อง "ความสำคัญของการศึกษาภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย" โดย พ.ต.อ. มนัส รัตนทัตบำรุง 6 หน้า 3) "เพลงกะเหรี่ยง" โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยา รัตนกุล 61 หน้า 4) "Classifiers in Mal (Thin)" โดย Sujaritlak Wajanarat 10 หน้า 5) "A Contrastive

Analysis of Thai and Akha Phonological Systems โดย Sukhuma-vadee Khamhiran 23 หน้า 6) "ลักษณะสุภาพในภาษาไทย" โดย สุวิไล เปรมศรีรัตน์ 17 หน้า 7) "ภาษาท้องถิ่นภาคใต้ของไทย" โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์ 8 หน้า 8) "ระบบเสียงภาษายอง" โดย ดร. เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย 27 หน้า 9) "การละเล่นของเด็กเชียงใหม่" โดย อาจารย์พิกุลทอง รุจิราภา 12 หน้า 10) "The Verb Phrase in Thai Clauses" โดย ปัทมา มะ สุนทรมาน 15 หน้า 11) "ลักษณะทางไวยากรณ์บางประการของภาษาลัว" โดย นางสาวชุติมา แก้วศิลป์ 11 หน้า 12) "ระบบเสียงภาษาจีน" โดย นางสาวราตรี เพชรสุข 7 หน้า 13) "ภาษาและการพูดของผู้ป่วยสมองพิการ" โดย สมศรี จิระพงศ์ 12 หน้า 14) "ปัญหาการออกเสียงพยัญชนะและสระบางเสียงของเด็กหูตึงในโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ" โดย นายศรีทนต์ บุญญานุกุล และนายพงษ์เทพ ทารชุมพล 17 หน้า 15) "การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยปัจจุบัน ของ นต.ปริญญาโท คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2 หน้า 16) "Bilingualism & ข้อสังเกตการพูดภาษาไทยของผู้รู้ทวิภาษาไทย-จีน" โดย นางสาวชุติมา ทับเอี่ยม 17) "คำยืมภาษาอังกฤษสมัยรัชกาลที่ 3, 4 และ 5" โดย นางสาววัฒนา อุดมวงศ์ 24 หน้า และ 18) "การเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาพวนและภาษาไทยมาตรฐาน" โดย นายทศไนย อารมย์สุข 11 หน้า

AA Nyk LC 2522/1979, Payau Memanas. *A description of Chaobon (jakhkur) : and Austroasiatic Language in Thailand*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะภาษาชาวนน (jakhkur) ที่บ้านวังกำแพง ตำบลสีบน อำเภอบ้านเก่า จังหวัดชัยภูมิ โดยศึกษาลักษณะของทั้งระบบเสียง และระบบไวยากรณ์

AA Lwa LC 2522/1979, Suriya Ratanakul. "The Lawa Ləsom le Poetry", Paper presented to the Symposium on Austro-Asiatic Languages, Helsingor, Denmark, October 24-26, 1979, Published in *JSS*, vol.73 parts 1&2, 1985 หน้า 183-204.

บทความนี้พรรณนาวรรณกรรมมุขปาฐะของลัวะที่เรียกกันว่า "คำหยอก" คือคำประพันธ์ที่แต่งไว้ให้หนุ่มสาวพูดโต้ตอบกันในเวลาที่หนุ่มไปเยี่ยมสาว และที่ใช้ร้องในพิธีงานศพ อธิบายพิธี แสดงความเป็นหนุ่มเป็นสาวในสังคมลัวะว่า จำแนกประเภทของคำประพันธ์ชนิดนี้เป็นประเภท ได้ แก่ 1) คำประพันธ์จารีต 2) คำประพันธ์แสดงความปรารถนา 3) คำประพันธ์ประเภทนิราศ 4) คำประพันธ์ประเภทลาไปค้าขาย 5) คำประพันธ์ชวนนางไปเที่ยวเล่น 6) คำประพันธ์ประเภทชวนเล่น 7) คำประพันธ์ที่แต่งขึ้นโดยปฏิภาณของหนุ่มสาวละว้ารุ่นใหม่

AA Nyu LC 2523/1980, Taweeporn Suwannaraj. *The Phonology of the Nyeu Language*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์), สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 106 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เสนอการศึกษาระบบเสียงภาษาญ้อ ซึ่งเป็นภาษาในตระกูลภาษา
ออสโตรเอเชียติก มีพูดที่บางหมู่บ้านของจังหวัดศรีสะเกษ ผู้บอกภาษาในวิทยานิพนธ์นี้อยู่ที่บ้าน
โพนโค อำเภอมือเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พรรณาทำนองเสียง การลงเสียงเน้นหนักเบาของคำ ระบบ
พยางค์ ระบบหน่วยเสียง

AA Soo LC 2523/1980, Malai Lerthirunwong. *A syntactic description of So : An Austroasiatic Language in Thailand*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะไวยากรณ์ของภาษาโส ที่อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดสกลนคร โดยใช้ทฤษฎีแทคมมีคในการวิเคราะห์ และศึกษาไวยากรณ์ในระดับคำวลี
อนุประโยค ประโยค รวมทั้งระดับข้อความ

AA Lmt LC 2523/1980, Narumol Charoenma. *The Sound Systems of Lampang Lamet and Wiangpapao Lua*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะระบบเสียงของภาษาละเม็ดที่
จังหวัดลำปาง และภาษาละวะที่เวียงป่าเป้า และได้พบว่าทั้งสองภาษา (ซึ่งใช้ชื่อต่างกัน) นี้ มีลักษณะ
คล้ายคลึงเกี่ยวกับแต่ก็แตกต่างกันโดยละวะที่เวียงป่าเปามีลักษณะคล้ายคลึงภาษาละเวือะ

AA Kuy LC 2523/1980, Pailin Yantreesingh. *The phonology of the Kuay language of Suphanburi with comparison to the Kuay language of Surin*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะระบบเสียงภาษากวยที่บ้านหนองบัว อำเภอ
เมือง จังหวัดสุพรรณบุรี และเปรียบเทียบกับภาษากวยที่สุรินทร์

AA Bru LC 2523/1980, ธีระพันธ์ ล. ทองคำ และสิริพึงป่า. *พจนานุกรมมอ-ไทย-อังกฤษ*. คณะอักษร
ศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พจนานุกรมฉบับนี้เก็บข้อมูลภาษามอจากบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
ในตอนต้นจะมีการกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาวมอในประเทศไทย ระบบเสียงภาษามอ
และคำอธิบายการจัดเรียงลำดับคำในพจนานุกรม ในส่วนเนื้อหาจะประกอบด้วยคำภาษามอจัดเรียง
ตามลำดับอักษร

AA Mon LC 2524/1981, Bauer, Christian. *Mon Language and Literature in Thailand*.
Mimeo University of London.

เอกสารฉบับนี้กล่าวถึงถิ่นฐานของมอในประเทศไทยที่สำคัญ 4 แห่ง ได้แก่ ราชบุรี

กรุงเทพฯ ลพบุรี และลำพูน-เชียงใหม่ ศึกษาลักษณะภาษาถิ่นมอญในท้องถิ่นต่างๆ ควบคู่ไปกับภาษาเขียน

AA Bru LC 2524/1981, Pattiya Jimreivat. *Clause and phrase in Bru*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาลักษณะไวยากรณ์ของภาษาบรูที่บ้านเวินบีก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยเฉพาะลักษณะของวลีและอนุประโยค

AA Kmr LC 2524/1981, สวัสดิ์ วิเศษวงษ์. *ตำราเรียนอักษรโบราณ* กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 109 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นตำราเรียนอักษรขอมโบราณ โดยกล่าวถึงขอมกัมพูชา และขอมไทย อักษรมอญ บาลี และอักขระวิธีการเขียนอักษรภาษาต่างๆ ด้วย

AA Mon LC 2525/1982, Bauer, Christian. *Morphology and Syntax of Spoken Mon*. Ph.D. Thesis. University of London.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อธิบายลักษณะของไวยากรณ์ภาษามอญ (ภาษาพูด) โดยได้ศึกษาภาษามอญในภาคเหนือและภาคกลางของประเทศไทยระหว่างปี 1970-1980 การศึกษานี้ครอบคลุมทั้งระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค

AA Kmr LC 2525/1982, Somkiet Poopatwiboon. *Discourse level cohesion in Northern Khmer*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะของภาษาเขมรเหนือ (เขมรถิ่นไทย) ในระดับข้อความจากนิทาน 16 เรื่อง โดยดูโครงสร้างขององค์ประกอบเนื้อเรื่อง ความสัมพันธ์ของตัวละครกับการใช้ภาษา ลักษณะการเชื่อมโยงหน้าต่างๆ และข้อความที่สำคัญ เป็นต้น

AA Kmr LC 2525/1982, กัตถัญญ ชูชื่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 81 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงภาษาเขมรที่พบการใช้ในภาษาไทย ชนิดของคำ การสร้างคำในภาษาเขมร วิธีการนำคำเขมรมาใช้ในภาษาไทย และยังกล่าวถึงภาษาเขมรที่พูดในประเทศไทยว่ามีอยู่ในบริเวณอีสานใต้ที่เรียกว่า เขมรเลอ หรือเขมรสูง ภาพการเปรียบเทียบอักษรเขมรและสารบัญคำศัพท์ภาษาเขมรที่ใช้ในภาษาไทย

AA Nyk LC 2525/1982, จรุง บุญพันธุ์. *วิธีการทำเป็นกริตในภาษาญฮูกร*, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาวิธีการทำเป็นกริตในภาษาญฮูกร โดยศึกษา 2 ลักษณะคือ ประโยค

การิตที่ไม่ซับซ้อน พิจารณาได้ 2 ลักษณะคือ รูปของหน่วยหน้าคำศัพท์ที่ปรากฏร่วมคำกริยา และการิตของนามในประโยค ส่วนประโยคการิตที่ซับซ้อน พิจารณาได้ 2 ลักษณะคือ พิจารณากิริยาในประโยค และพิจารณากิริยาในอนุประโยค

AA Kuy LC 2525/1982, จิรัฐ เจริญราษฎร์. *ภาษากวย (ส่วย) ที่จังหวัดสุพรรณบุรี*. สาขาจารึกภาษาไทย, ภาควิชาภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาลักษณะของเสียง คำ วลี และประโยคของภาษากวยที่จังหวัดสุพรรณบุรี โดยเก็บข้อมูลที่หมู่บ้านหนองเต่า ตำบลตลิ่งชัน อำเภอมือง หมู่บ้านหนองบัว ตำบลตลิ่งชัน อำเภอมือง และหมู่บ้านสกุณภักดิ์ ตำบลตลิ่งชัน อำเภอมือง

AA Nyk LC 2525/1982, ธีระพันธ์ ล. ทองคำ. "ข้าวสำหรับคนญัฮกุร". *วารสารอักษรศาสตร์*, 14.1: 1-10.

บทความนี้เปรียบเทียบความคิดและวิธีการให้ความหมาย คำศัพท์ที่หมายถึง "ข้าว" ในภาษาไทยและภาษาญัฮกุร โดยใช้วิธีการจัดระบบความหมายแบบพื้นบ้าน (folk taxonomies) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (companential analysis)

AA Mon LC 2525/1982, พรรณพจน์ ปานทองคำ. *ภาษามอญตำบลบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาาระบบเสียงและระบบไวยากรณ์ของภาษามอญตำบลบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี ซึ่งภาษามอญถิ่นนี้เป็นชุมชนที่แยกจากหมู่บ้านไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างมอญ

AA Bru LC 2525/1982, ภัทธียา ยิมเรวัต. "ระเบียบ : งานบุญของชาวยุ". *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 2.2 : 85-93.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง ประเพณีงานบุญของชาวยุ ที่บ้านเวินบึกและบ้านท่าล่าง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ที่เรียกว่า ระเบียบ เป็นการบูชาผีบรรพบุรุษ เพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้ งานนี้จะจัดเมื่อมีฐานะพอจะทำได้ ไม่กำหนดเวลาแน่นอน มีการจัดประรำพิธี ใช้เครื่องดนตรีสวดเรียกผี และพ่อนรำ เป็นโอกาสของการพบปะสัมพันธ์และร่วมใจกันทำงานบุญ

AA Mon LC 2526/1983, Ferlus, Michel. *Final Report on a Resesrch in Mon-Khmer Languages and Linguistics*. Thailand (November 1981, February 1982).

รายงานฉบับนี้กล่าวถึง คำยืมภาษามอญในภาษาไทย และลาว และภาษามอญในช่วงเวลาต่างๆ ประวัติของเรื่องทางเสียงของภาษามอญ ภูมิหลังของภาษาไทย-ลาว และรายการคำร่วมในภาษามอญและภาษาลาว

AA Kmr LC 2526/1983, เพ็ญพักตร์ ลิ้มสัมพันธ์. *อักษรธรรมอีสาน นครปฐม : แผนกบริการกลาง, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 223 หน้า.*

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงอักษรธรรมอีสานซึ่งเป็นจารึกที่พบในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอักษรพม่า ลาว และเขมร โดยเปรียบเทียบกับอักษรปัจจุบัน อักษรวิธีของอักษรธรรมที่พบแต่ละยุค

AA Sve LC 2526/1983, เอกวิทย์ จิโนวัฒน์. *ศึกษาเปรียบเทียบการสร้างคำในภาษากูย บรู และโซ, วิทยา-นิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาวิธีการสร้างคำในภาษากูย (ส่วย) บรู และโซ มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกประเภทของหน่วยเติมคำ และการซ้ำคำที่มีบทบาทในการสร้างคำในภาษากูย (ส่วย) บรู และโซ เปรียบเทียบวิธีการสร้างคำในภาษาทั้งสาม โดยเฉพาะด้านความเหมือนและความคล้ายคลึงกัน

AA Sve LC 2526/1983, ชีระพันธ์ ล. ทองคำ. *สัทอักษรไทย. การสร้างสัทอักษรไทยเพื่อบันทึกภาษาไทยถิ่นและภาษาชนกลุ่มน้อย, ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

หนังสือเล่มนี้เป็นรายงานผลการวิจัยเรื่อง การสำรวจระบบการบันทึกภาษาถิ่นโดยใช้อักษรไทยเพื่อสร้างสัทอักษรไทย เนื้อหากล่าวถึงภูมิหลังการสร้างสัทอักษรไทย สัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ น้ำเสียง ทำนองเสียง เป็นต้น รวมทั้งตัวอย่างการถ่ายเสียงภาษาต่างๆ เช่น ภาษามลายู ภาษามอญ ภาษาญ้อ เป็นต้น

AA Mon LC 2526/1983, ละออ เป้นเจริญ. *ระบบไวยากรณ์มอญ, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาและอธิบายโครงสร้างภาษามอญทั้งเรื่องเสียง คำและประโยค โดยศึกษาภาษามอญที่ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

AA Kmr LC 2526/1983, สัทธา อริยะธกัณฑ์. *คำสอนลูกหลาน. บุรีรัมย์ : ภาควิชาภาษาไทย, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 71 หน้า.*

หนังสือเล่มนี้ เป็นจารึกภาษาเขมรถิ่นไทย เขียนด้วยอักษรเขมร เป็นจารึกใบลานมี 2 ฉบับคือ

1. เรื่อง ศาสตร์ลูกหลาน พบที่อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เรื่อง ฉบับประญา พบที่วัดสะตอ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ผู้เขียนใช้วิธีแปลถอดความเป็นภาษาไทยจากต้นฉบับเท่านั้น มิได้มีเนื้อหาอื่นเพิ่มเติมแต่อย่างใด

- AA Nyk LC 2527/1984, Diffloth, Gerard. *The Dvaravati Old Mon Language and Nyah Kur*. Monic Language Studies, Vol. I. Chulalongkorn University Printing House.

หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องของภาษาศาสตร์มอญ-เขมร โดยเฉพาะกลุ่มภาษาญฮูกรซึ่งเป็นภาษากลุ่มชนเล็กๆ ที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่มาแต่โบราณ ภาษามีความสัมพันธ์กับภาษามอญโบราณหรือมอญเก่าสมัยทวารวดี ซึ่งเชื่อว่าเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารเป็นภาษากลางในสมัยโบราณของภาคกลางของประเทศไทยก่อนที่จะมาไทยจะมีอิทธิพลในแถบนี้ ศึกษาด้วยวิธีการทางด้านภาษาศาสตร์เชิงเปรียบเทียบ และวิชาการด้านสัทศาสตร์สืบสร้างภาษามอญโบราณและเสนอว่าภาษาญฮูกรปัจจุบันเป็นผู้สืบทอดของภาษามอญเก่าซึ่งเป็นบรรพบุรุษ

- AA Kuy LC 2527/1984, Oranuch Sa-Ard. *Phrases to sentences in Kuay (Surin)*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะของไวยากรณ์ของภาษาภายในบ้านแวน ตำบลบุแกรง อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาลักษณะโครงสร้างของภาษาในระดับวลีและประโยค

- AA Kns LC 2527/1984, Phaiboon Duangchand. *A Phonological Description of the Kansiw Language (A Sakai Dialect)*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์), สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 244 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้พรรณนาระบบเสียงภาษาคันชีว (ซาไก) ซึ่งพูดที่หมู่ 3 อำเภอบางบาล จังหวัดยะลา กล่าวถึงทำนองเสียง คำ พยางค์ และหน่วยเสียง มีภาคผนวก แสดงคำภาษาคันชีวแปลเป็นภาษาอังกฤษประมาณ 2,200 คำ

- AA Kmr LC 2527/1984, Phunsap Isarangkun Na Ayutthaya. *A relational grammar analysis of the Burirum Dialect of Northern Khmer*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ กล่าวถึงการใช้ทฤษฎีไวยากรณ์สัมพันธ์ (Relation Grammar) ในการวิเคราะห์ภาษาเขมรเหนือที่ปริวรรตในระดับอนุประโยค (clause)

- AA Nyk LC 2527/1984, Theraphan L. Thongkum. *Nyah Kur (Chao Bon) - Thai - English - Dictionary*. Monic Language Studies, Bangkok : Chulalongkorn University Printing House.

พจนานุกรมนี้จัดเรียงตามกลุ่มความหมายประมาณ 37 กลุ่ม มีจำนวนคำทั้งสิ้นประมาณ

5,000 คำ ภายในแต่ละกลุ่มความหมาย จัดเรียงตามเสียงพยัญชนะท้าย นอกจากนี้ยังกล่าวถึง การกระจายของญัฮกูรในจังหวัดต่างๆ ลักษณะระบบเสียง และเอกสารอ้างอิง

AA Kmr LC 2527/1984, เดือน สิงหาคม, สุวิไล เปรมศรีรัตน์, เดวิด โทมัส. บทสนทนาภาษาเขมร สุรินทร์. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง บทสนทนาภาษาเขมรสุรินทร์ทั้งหมด 10 บท เนื้อเรื่องของการ สนทนาเป็นเรื่องของการพูดคุย ทักทายเกี่ยวกับชีวิตในหมู่บ้านชาวเขมรในชนบท บทนำให้ความรู้ เกี่ยวกับระบบเสียงภาษาเขมรสุรินทร์ และในท้ายเล่มมีรายการคำศัพท์ที่พบในหนังสือเล่มนี้

AA Kmr LC 2527/1984, โรจน์ ราชประโคน. วิเคราะห์อิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อการพูดและเขียน ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พูดภาษาเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชามัธยมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 147 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาอิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อข้อบกพร่องต่างๆ ในการพูดและ เขียนภาษาไทยด้านเสียง คำศัพท์ และโครงสร้าง ของนักเรียนที่พูดภาษาเขมร โดยพบว่าอิทธิพลของ ภาษาเขมรที่มีต่อข้อบกพร่องในการพูดของนักเรียน คือ อิทธิพลด้านการออกเสียงในภาษา ในด้าน อิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อข้อบกพร่องในด้านการเขียน คือ ข้อบกพร่องในด้านสะกดการันต์ การใช้ คำศัพท์สำนวน ส่วนในเรื่องโครงสร้างของประโยค ข้อบกพร่อง ได้แก่ การเพิ่มคำในประโยค

AA Lwa LC 2527/1984, สุริยา รัตนกุล. "ละว้าและลัวะ" วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 4.1: 56-78.

บทความนี้แยกกลุ่มชาติพันธุ์ละว้าและลัวะออกจากกัน ว่าเป็นคนละกลุ่มชาติพันธุ์ โดย กลุ่มชาติพันธุ์ละว้าพูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกสาขาปะหล่อง และกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะพูดภาษา ตระกูล ออสโตรเอเชียติก สาขาขมุ บทความนี้ได้ให้บรรณนิทัศน์งานที่มีผู้เขียนถึงคนสองกลุ่มนี้ไว้ ก่อน เพื่อพิสูจน์ให้เห็นจริง บทความนี้ได้ให้คำศัพท์ภาษาละว้ากับลัวะซึ่งแตกต่างกันเป็นจำนวน 104 คำ

AA Kmr LC 2527/1984, สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และสุพมาวดี ขำศิริณ. ชื่อหมู่บ้านของอำเภอเมือง สุรินทร์. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 66 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง รายชื่อหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาเขมร นอกจากนั้นก็มีภาษาส่วย ลาว และไทยอยู่ด้วย โดยศึกษารวบรวมชื่อหมู่บ้านที่เป็นชื่อราชการ หรือ ใช้เรียกเป็นทางการ หรือพบในเอกสารราชการ หรือป้ายราชการ และได้รวบรวมชื่อหมู่บ้านต่างๆ ดัง กล่าวที่เป็นชื่อพื้นบ้าน หรือรู้จักและเรียกโดยคนพื้นบ้าน โดยเขียนชื่อเป็นสัทอักษรและอักษรไทย พร้อมนี้ให้ความหมายของชื่อแต่ละชื่อตามที่ได้สอบถามจากคนพื้นบ้านไว้ให้ด้วย ชื่อหมู่บ้านมัก แสดงสภาพแวดล้อม หรือประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านบางส่วน

AA Kmr LC 2527/1984, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. "วัฒนธรรมการใช้ภาษาเขมรสูง". วารสารภาษาและวัฒนธรรม 4.1 : 24-29.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง คำนิยมทางสังคมชาวเขมรสุรินทร์ที่สะท้อนให้เห็นได้จากการใช้ภาษาในการทักทาย การลาจาก การขอบคุณ และอื่นๆ โดยที่จะต้องมีการใช้คำเรียกบุคคลที่ถูกต้อง การรู้ระบบเครือญาติและการรู้จักใช้คำเครือญาติ มีการทัก มีการไหว้ รู้วิธีการขานรับที่เหมาะสมสำหรับหญิงหรือชาย รู้จักเลือกใช้คำในระดับที่แสดงความสุภาพ มีการพูดลาที่ถูกต้อง และใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม เป็นต้น

AA Mon LC 2528/1985, Ferlus, Michel. "Les emprunts Mons en Thai et en Laos" in Suriya Ratanakul and others (editors), *Southeast Asian Linguistic Studies presented to Andre-G. Haudricourt*, Mahidol University, Bangkok, 1985, Printed by Parbpim Ltd. หน้า 217-233, เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส.

บทความนี้นำเสนอคำยืมจากภาษามอญที่เข้ามาอยู่ในภาษาไทยและภาษาลาว แบ่งหมวดคำยืมที่ได้จากภาษามอญตามหมวดความหมาย เช่น หมวดวิทยาการและเทคโนโลยี หมวดการล่าสัตว์และหาอาหาร หมวดกริยาอาการ หมวดพืชและส่วนต่างๆ ของพืช หมวดสัตว์ หมวดคำบอกสถานที่

AA Chg LC 2528/1985, Huffman, Franklin E. "The Phonology of Chong. A Mon-Khmer Language of Thailand". In *Southeast Asian Linguistic Studies presented to Andre G. Haudricourt*, Mahidol University.

บทความนี้อธิบายลักษณะระบบเสียงของภาษาของ ที่บ้านทุ่งสะพาน อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เพื่อนำไปใช้ในการเปรียบเทียบและจัดสายตระกูล โดยได้กล่าวถึงลักษณะน้ำเสียง สระพยัญชนะ เสียงควบกล้ำ เป็นต้น และได้ให้คำศัพท์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ไว้ด้วย

AA Lwa LC 2528/1985, Jiranan KomonKitiskun. *Some General Characteristics of Lawa Grammar (La-up Dialect)*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์), สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 231 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้พรรณนาระบบไวยากรณ์ของภาษาละว้าสำเนียงละอูบที่พูดที่หมู่บ้านบ้านแพะ อำเภอสระเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีภาคผนวกให้รายการคำภาษาละว้าสำเนียงละอูบแปลเป็นภาษาอังกฤษ ประมาณ 2,200 คำ และภาคผนวกแสดงนิทานภาษาละว้าสำเนียงละอูบเขียนด้วยสัทอักษรแปลเป็นภาษาอังกฤษ 2 เรื่อง

AA Lwa LC 2528/1985, Suriya Ratanakul and Lakkhana Dao Ratanahongse. "The Phonology of Lawa". In *Southeast Asian Linguistic Studies presented to Andre G. Haudricourt*, Mahidol University.

บทความนี้อธิบายลักษณะทางเสียงของภาษาละว้าที่บ้านป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวละว้า และลักษณะของหน่วยเสียงและโครงสร้างทางเสียงของภาษาถิ่นนี้

AA Sve LC 2528/1985, Suriya Ratanakul, David Thomas and Suwilai Premssirat (editors). *Southeast Asian Linguistic Studies presented to Andre-G. Haudricourt*, Mahidol University, Bangkok, 1985, Printed by Parbipim Ltd. 587 หน้า.

หนังสือเล่มนี้รวมบทความทางภาษาศาสตร์ที่ศึกษาภาษาต่างๆ ในทุกตระกูลภาษาในเอเชียอาคเนย์ รวม 21 บทความ

AA Mon LC 2528/1985, จำปา เยื้องเจริญ และคณะ (เรียบเรียง). *แบบเรียนภาษามอญ*. ภาควิชาภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

หนังสือเล่มนี้เป็นแบบเรียนภาษามอญ แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ 1) บทนำ กล่าวถึงระบบตัวอักษรและการเขียนภาษามอญ 2) ภาษามอญกล่าวถึงโครงสร้างทางภาษา ระบบไวยากรณ์ ได้แก่ ประโยคประเภทต่างๆ คำประเภทต่างๆ เป็นต้น บทสนทนาตัวอย่างภาษามอญ-ไทย ใช้อักษรมอญเขียนภาษามอญ ใช้อักษรไทยเขียนภาษาไทย มีภาคผนวก รายการคำภาษามอญ-ไทย

AA Mon LC 2528/1985, ประเชิญ คนเทต. *ภาษามอญ ตำบลเจ็ดรีว จังหวัดสมุทรสาคร*, วิทยานิพนธ์ศิลป-ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึงระบบเสียงของภาษามอญ ตำบลเจ็ดรีว ตำบลเจ็ดรีวมีทั้งหมด 5 หมู่บ้าน ประมาณ 400 หลังคาเรือน มีประชากรพูดภาษามอญประมาณ 98% ภาษามอญที่ใช้ในตำบลเจ็ดรีวมีลักษณะแตกต่างจากภาษามอญถิ่นอื่นๆ อยู่บ้างในเรื่องเสียงสระ แต่ไม่ถึงกับเป็นอุปสรรคในการสนทนา

AA Kmr LC 2528/1985, มนตรี ศรีบุษรา. *ภาษาเขมรในปากซี้ใต้*. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี วิทยาลัยรำไพพรรณี.

หนังสือนี้กล่าวถึงชื่อจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และชื่อสถานที่ต่างๆ ในประเทศไทยที่มาจากภาษาเขมร โดยเฉพาะในภาคใต้ โดยได้ยกตัวอย่างชื่อต่างๆ ที่เป็นภาษาไทย เปรียบเทียบด้วยคำในภาษาเขมรและให้ความหมาย และในส่วนท้ายได้กล่าวถึงคำภาษามลายูที่มาจากภาษาเขมรด้วย

AA Kmr LC 2529/1986, Krissana Yodmongkhon. *The Phonological Study of Northern Khmer: Prakhonchai District, Buriram Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาระบบโครงสร้างทางเสียงภาษาเขมร ที่อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

AA Kmr LC 2529/1986, Naraset Pisitpanporn. *Rice Cycle*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาคำศัพท์และสำนวนภาษาเขมรถิ่นสุรินทร์ เรื่องเกี่ยวกับวงจรข้าวโดยใช้วิธีการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ เพื่อแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของภาษาที่ใช้ต่อสังคม วัฒนธรรม และวงจรข้าวในชีวิตของชาวเขมร

AA Pla LC 2529/1986, Pijitra Dissawarotham. *The phonology of Plang as spoken in Banhuaynamkhun Chiengrai province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษาปลั่งที่บ้านห้วยน้ำขุ่น อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

AA Mon LC 2529/1986, Prayat Kitisarn. *A Phonology of Mon at Ban Khlong Khru, Tambol Thasai, Amphoe Muang, Samut-Sakhon Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษามอญที่บ้านคลองครุ ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

AA Nyk LC 2529/1986, Subhab Phiukhou. *A phonological description of Nyah Kur at Ban Nam Lat, Chaiyaphum province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษาชาวน หรือ Nyah Kur ที่บ้านน้ำลาด ตำบลนาขามหลัก อำเภอเทพสถิตย์ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเชื่อว่าเป็นภาษากลางของภาษาชาวน

AA Lwa LC 2529/1986, Suriya Ratanakul. "A Study of Compound Nouns in Lawa, White Meo and Sgaw Karen", Paper presented to the 17th International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics at the University of Oregon, September 7-9, 1984. Published in *Language in Global Perspective. Papers in Honor of the 50th Anniversary of the Summer Institute of Linguistics (1935-1985)* Copyright 1986 by the Summer Institute of Linguistics, Dallas, Texas, pp. 549-556.

บทความนี้ศึกษาคำประสมที่สร้างขึ้นใหม่ จำนวน 35 คำในภาษาละว้า ม้งขาว และ

กะเหรี่ยงสะกอ พบว่ามีวิธีการสร้างคำใหม่ขึ้นใช้ในภาษาอยู่ 6 วิธี

AA Smr LC 2529/1986, ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ. "ภาษาซมฺเร". วารสารธรรมศาสตร์, 15.1: 116-128.

บทความนี้อธิบายลักษณะระบบเสียงของภาษาซมฺเรที่จังหวัดตราดโดยสังเขป โดยกล่าวถึงหน่วยเสียง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์

AA Sve LC 2529/1986, ชีระพันธ์ ล. ทองคำ. "กำเนิดและวิวัฒนาการของวรรณยุกต์ในภาษามอญ-เขมร". วารสารอักษรศาสตร์, 16:

บทความนี้กล่าวถึงการที่ภาษาในตระกูลมอญ-เขมรหลายภาษา เช่น ภาษาเวียดนาม ภาษาปลั่ง ภาษาขมุบางถิ่น ได้กลายเป็นภาษามีวรรณยุกต์จากเดิมที่ไม่มี และอีกหลายภาษากำลังอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลง เช่น ภาษาญฮกฏ ภาษาซอง เป็นต้น ซึ่งสิ่งนี้ยืนยันสมมุติฐานเกี่ยวกับกำเนิดและวิวัฒนาการของวรรณยุกต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ว่าพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย ลักษณะคุณภาพเสียงและระดับเสียง มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดเสียงวรรณยุกต์

AA Lwa LC 2529/1986, สุริยา รัตนกุล และลักขณา ดาวรัตนหงษ์. พจนานุกรมภาษาละว้า-ไทย, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 421 หน้า มีคำนำหน้า ก-ก, มีบรรณานุกรม.

พจนานุกรมเล่มนี้บรรจุคำภาษาละว้า สำเนียงหมู่บ้านป่าแป๋ อำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเขียนวิธีอ่านออกเสียงคำภาษาละว้าด้วยสัทอักษร และให้คำแปลเป็นภาษาไทย พร้อมทั้งแสดงตัวอย่างประโยควิธีใช้คำนั้นในประโยค และให้ความรู้ภาษาศาสตร์เชิงสังคมเช่นบอกว่าเป็นคำสุภาพ/ไม่สุภาพ นิยมใช้/ไม่นิยมใช้ ฯลฯ และให้ความรู้ทางวัฒนธรรมละว้าที่เกี่ยวกับคำนั้นๆ ไว้ด้วย

AA Sve LC 2529/1986, สุริยา รัตนกุล. "ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย", วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 6.2: 36-60.

บทความนี้กล่าวถึงภาษามอญ ภาษาชาวน ภาษาละว้า ภาษาละเม็ด ภาษาขมุ ภาษาขมัล ภาษาผไทตองเหลืองหรือมราบุรี ภาษาญมบุรี ภาษาบรู ภาษากูย ภาษาเยอ ภาษาโซ ภาษาเขมรเหนือ และภาษาซอง

AA Sve LC 2529/1986, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. "ชุมชนพูดหลายภาษาที่บ้านเมืองสิง". วารสารภาษาและวัฒนธรรม 6.2 : 11-35.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง ชุมชนบ้านเมืองสิง อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีประชาชนที่พูดภาษากูย (ส่วย) เขมร ลาว และจีน มีกูยมากที่สุด อยู่แยกเป็นคุ่ม ส่วนมากชาวบ้านจะพูดและ

เข้าใจได้เกือบทุกภาษา ยกเว้นจีนซึ่งค้าขาย พูดและฟังเข้าใจผู้อื่นได้ แต่ไม่มีชาวบ้านรู้จักภาษาจีน ชาวญะแมจะมีจำนวนมากที่สุด แต่ก็พูดภาษาอื่นๆ ได้มากที่สุด บทความนี้กล่าวถึงการใช้ภาษาในสถานการณ์และสถานที่ต่างๆ ด้วย

AA Mon LC 2529/1986, หอสมุดแห่งชาติ, กรมศิลปากร. *จารึกในประเทศไทย เล่ม 2 อักษรปัลลวะ อักษรมอญ พุทธศตวรรษที่ 12-21*.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมคำอ่าน คำแปล ของหลักศิลาจารึก 25 หลัก ที่พบในประเทศไทย มีอายุอยู่ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-21 จารึกด้วยอักษรปัลลวะและอักษรมอญ และจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับอักษร ภาษา อายุ สมัย วัตถุที่ใช้จารึก สถานที่พบ การเผยแพร่และประวัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง งานรวบรวมจารึกเช่นนี้เป็นหลักฐานสำคัญเกี่ยวกับรูปลักษณ์อักษรและภาษา เรื่องราวของบรรพชน ทำให้เห็นอารยธรรมในอดีต และใช้ประโยชน์ในการศึกษาโบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม

AA Vnm LC 2530/1987, Bussaba Amornsakdi (Lieut. Comdr.). *Phonological Reduplication in Vietnamese*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาเรื่องการซ้ำคำในภาษาเวียดนาม คือศึกษาการประกอบคำหลักและคำซ้ำ ซึ่งคำหลักจะเป็นตัวบอกความหมายส่วนคำซ้ำเป็นคำที่ไม่มีความหมาย

AA Kmr LC 2530/1987, Jenner, Philip N. "Observations on the Surin dialect of Khmer". South-East Asian Linguistic Studies, Department of Linguistics Research School of Pacific Studies, The Australian National University, Reprinted, pp.61-73.

บทความนี้กล่าวถึงลักษณะของภาษาเขมรสูรินทร์ ได้แก่ หน่วยเสียง เช่น หน่วยเสียงสระ, หน่วยเสียงพยัญชนะ, การลงเสียงหนัก-เบา และทำนองเสียง, โครงสร้างของคำ นอกจากนี้ยังแสดงบทสนทนาไว้ด้วย

AA Mon LC 2530/1987, Piyamas Sirijaruwong. *Clause and sentence in Mon (at Ban Khlongkhwai, Tambol Khlongkhwai, Amphoe Samkhok, Pathumthani Province)*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะไวยากรณ์ภาษามอญที่บ้านคลองควาย ตำบลคลองควาย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยเน้นศึกษาลักษณะของอนุประโยคและประโยค

AA Kmr LC 2530/1987, Prakob Phon-Ngam. *A Phonological Comparison of Spoken Central Khmer (Phnom Penh) and Northern Khmer (Surin)*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาเขมรสุรินทร์กับเขมรพนมเปญซึ่งมีความแตกต่างกันบางประการ เช่น สระ การปรากฏของพยัญชนะบางเสียง และลักษณะพยางค์หน้า เป็นต้น

AA Kmu LC 2530/1987, Preedaporn Srisakorn. *The Sound System of Khmu at Nampan in Nan*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาระบบโครงสร้างทางเสียงของภาษาขมุที่บ้านน้ำป่าน ตำบลชนแดน อำเภอเขียงกลาง จังหวัดน่าน

AA Kmu LC 2530/1987, Suwilai Premsirat. *Khmu, a minority language of Thailand*. (A Khmu Grammar and A Study of Thai and Khmu Cutting Words). Papers in Southeast Asian Linguistics No.10. *Pacific Linguistics Series A-No.75*.

หนังสือเล่มนี้แยกเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นเรื่องไวยากรณ์ภาษาขมุ ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายลักษณะระบบเสียง ระบบคำ และระบบโครงสร้างทางไวยากรณ์ ได้แก่ วลี อนุประโยค ประโยค โดยให้ตัวอย่างทั้งที่เป็นคำ วลี ประโยค จนถึงข้อความที่เป็นลักษณะวจนะ ทั้งที่เป็นสนทนา เรื่องเล่า นิทาน คำสั่งสอน ในส่วนที่สองเป็นเรื่องของการศึกษากลุ่มคำตัดในภาษาขมุ เปรียบเทียบกับกลุ่มคำตัดในภาษาไทย ซึ่งปรากฏว่าทั้งสองภาษามีลักษณะโครงสร้างทางความหมายที่แตกต่างกันมาก สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

AA Mon LC 2530/1987, เยาวลักษณ์ ชาติสุขศิริเดช. *ภาษามอญ ตำบลสลุย จังหวัดชุมพร*, วิทยานิพนธ์ศิลป-ศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึงประวัติศาสตร์การที่คนมอญมาอยู่ที่ตำบลสลุย อำเภอกาญหะ จังหวัดชุมพร กล่าวถึงระบบเสียงและระบบไวยากรณ์ กล่าวถึงอิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อภาษามอญในเรื่องของเสียง คำ และประโยค

AA Kmr LC 2530/1987, พิธิษฐ์ ดันทวานิช. *ผลการศึกษาภาษาเขมรเพื่อการแปลใบลานสุรินทร์ : ศูนย์วัฒนธรรมสุรินทร์*, 15 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงงานเปรียบเทียบอักษรเขมร กับอักษรไทย และสรุปผลการศึกษาอักขระวิธีของเขมร การจารึกอักษรใบลานลงในใบลาน

AA Chg LC 2530/1987, สิริกาญจน์ เจริญธรรม. *ภาษาของหมู่บ้านทุ่งตาวิน จังหวัดจันทบุรี*. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาลักษณะโครงสร้างด้านเสียง คำ และประโยค ในภาษาของที่บ้านทุ่งตาวิน ตำบลพลว อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

AA Lwa LC 2530/1987, สุริยา รัตนกุล และลักขณา ดาวรัตนหงษ์. พจนานุกรมภาษาไทย-ละว้า, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, โรงพิมพ์สยามรัฐ, 501 หน้า มีคำนำหน้า ก-ต, มีบรรณานุกรม.

พจนานุกรมเล่มนี้บรรจุคำภาษาละว้า สำเนียงหมู่บ้านป่าแป๋ อำเภอสระเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเขียนวิธีอ่านออกเสียงคำภาษาละว้าด้วยสัทอักษร มีคำตั้งเป็นภาษาไทยแล้วให้คำแปลเป็นภาษาละว้า พร้อมทั้งแสดงตัวอย่างประโยควิธีใช้คำนั้นในประโยค และให้ความรู้ทางศาสตร์เชิงสังคม เช่นบอกว่าเป็นคำสุภาพ/ไม่สุภาพ นิยมใช้/ไม่นิยมใช้ ฯลฯ และให้ความรู้ทางวัฒนธรรมละว้าที่เกี่ยวข้องกับคำนั้นๆ ไว้ด้วย

AA Sve LC 2531/1988 และ 2537/1994, สุริยา รัตนกุล. นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ ภาคที่ I : ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก และตระกูลจีน-ทิเบต, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 390 หน้า, เขียนเป็นภาษาไทย, มีแผนที่ บรรณานุกรม ดรรชนีภาษา และดรรชนีชื่อบุคคล.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงภาษาในเอเชียอาคเนย์ ที่จัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก และตระกูลจีน-ทิเบต มีการกล่าวถึงประวัติการศึกษาภาษาในแต่ละตระกูล การแบ่งสาขาในตระกูลภาษาเพื่อแสดงความสัมพันธ์ ลักษณะสำคัญของตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก และตระกูลจีน-ทิเบต ตลอดจนกล่าวถึงภาษาของชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่พบในประเทศไทยทั้งหมดเท่าที่มีการสำรวจกันมานับจนถึง พ.ศ. 2537

AA Kuy LC 2531/1988, Preecha Sukgasame. *Phonological interference between Kuay and Northeastern Thai in Surin*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะร่วม และลักษณะต่างของระบบเสียงภาษาไทยอีสานที่พูดที่บ้านหนองกับ และภาษาส่วยหรือกูย/กวย ที่พูดที่บ้านลำโรง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ อธิบายสาเหตุการเพี้ยนเสียงเมื่อคนส่วยพูดภาษาไทยอีสานและเมื่อคนไทยอีสานพูดภาษาส่วย

AA Kmu LC 2531/1988, Supatra Jirananthanaporn. *An Experiment Using Thai Orthography with Khmu Phonology at Ban Nam Pan in Nan*. M.A. Thesis. Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาการใช้ระบบเขียนภาษาไทยในการเขียนภาษาขมุที่บ้านน้ำปาน อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน โดยได้กล่าวถึงระบบเขียนภาษาไทย ระบบเขียนภาษาขมุ และความเป็นไปได้ในการเลือกใช้ระบบการเขียนอักษรไทยกับการเขียนภาษาขมุ มีการใช้แบบสอบถาม

ของผู้พูดภาษาขมุในการเลือกใช้ตัวอักษร และการทดลองให้อ่าน ผลของการศึกษาทำให้ได้ระบบการเขียนภาษาขมุที่บ้านน้ำป่าน

AA Tin LC 2531/1988, Unchalee Singnoi. *A comparative study of Pray and Mal phonology*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษาปรีเปรียบเทียบกับระบบเสียงของภาษามลที่ศึกษาโดยเดวิด พิลเบค ได้พบว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกัน แตกต่างกับที่รายละเอียดทางสัทศาสตร์เท่านั้น และได้พบว่าภาษามลมีวรรณยุกต์ แต่ภาษาปรียังไม่มีวรรณยุกต์

AA Mon LC 2531/1988, จำปา เยื้องเจริญ และบรรจบ พันธุเมธา. *พจนานุกรมมอญ-ไทย, ฉบับทุนพระยาอนุমানราชทนต์*.

พจนานุกรมเล่มนี้ใช้ภาษามอญเป็นคำหลัก และให้คำแปลเป็นภาษาไทย ส่วนคำนำกล่าวถึงหลักอักขระภาษามอญและข้อตกลงในการอ่าน หลักการออกเสียงภาษามอญ ส่วนที่สองเป็นพจนานุกรมภาษามอญ-ไทย โดยมีการใช้อักษรไทยเขียนถ่ายเสียงภาษามอญให้ไว้ด้วย

AA Kmu LC 2531/1988, ชลธิศสา อองอาจ. *The Phonology of Khmu Lue at Nan Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาระบบโครงสร้างทางเสียงของภาษาขมุ ลือที่บ้านสบปาง ตำบลชนแดน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดน่าน

AA Sve LC 2531/1988, ณรงค์ฤทธิ์ โสตา. *การวิเคราะห์ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นเด็กเล็ก และประถม 1 ที่พูดภาษาเขมรและภาษาส่วยในชีวิตประจำวัน*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 147 หน้า.

ปรินิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นเด็กเล็กและนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ที่พูดภาษาเขมรและภาษาส่วยในชีวิตประจำวัน ได้ผลสรุปว่านักเรียนชั้นเด็กเล็กออกเสียงพยัญชนะไม่ถูกต้อง เช่น เสียงสระ จากสั้นเป็นยาว จากยาวเป็นสั้น วรรณยุกต์ออกเสียงได้ทั้ง 5 เสียง แต่สลับกันอย่างไม่เป็นระบบ จังหวะ เว้นจังหวะไม่ถูกต้อง การเรียงคำผิดตำแหน่งใช้คำไม่ตรงความหมาย และนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ส่วนมากมีความพร้อมในการใช้ภาษาไทย มีบางส่วนที่มีปัญหาในการฟังและพูดภาษาไทย

AA Mbr LC 2531/1988, ชีรพันธ์ เหลืองทองคำ. "ภาษามลาบรี (ผีตองเหลือง)" ในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมลุ่มน้ำ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูขจร

และคณะ กองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงภาษามลาบรีในจังหวัดน่าน ซึ่งมีชื่อเรียกโดยคนทั่วไปว่า ผีตองเหลือง ส่วนชื่ออีกชื่อหนึ่งที่ชาวน่านเรียกก็คือ “คนป่า” บทความนี้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษามลาบรีกับภาษาอื่นๆ ที่พูดกันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และลักษณะต่างๆ ไปของภาษามลาบรีทั้งด้านเสียง คำ และการเรียงคำเข้าประโยค

AA Kuy LC 2531/1988, ประเสริฐ ศรีวิเศษ. พจนานุกรมกวย (ส่วย)-ไทย-อังกฤษ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พจนานุกรมฉบับนี้กล่าวถึงลักษณะระบบเสียงและลักษณะทางเสียงของภาษากวย ประวัติและถิ่นฐานของชาวกวยในตอนต้น จากนั้นเป็นตัวเนื้อพจนานุกรมโดยเสียงของคำในภาษากวยเป็นหลัก และใช้วิธีเรียงตามการออกเสียง

A' A Kuy LC 2531/1988, ประพนธ์ จุนวิเทศ. ลักษณะการพูดหลายภาษาที่บ้านหนองอารี และบ้านลาวเดิม ตำบลดินแดง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาลักษณะการพูดหลายภาษาของคนในบ้านหนองอารี อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ มีภาษาใหญ่ๆ ที่พูดกันในเขตนี้ 4 ภาษาคือ ไทยกลาง เขมร ลาว และกวย ภาษาลาวมีใช้แพร่หลายที่สุด โดยปกติภาษาพื้นบ้านประจำกลุ่มจะให้เฉพาะภายในกลุ่มของตน การใช้ภาษาพื้นบ้านมากน้อยอย่างไรขึ้นกับกลุ่มชน เพศ สถานะทางสังคม และสถานที่ ใน 4 ภาษานี้ภาษาไทยจะเป็นที่นิยมมากที่สุดในขณะที่ภาษากวยและเขมรจะนิยมน้อยที่สุด

AA Sve LC 2531/1988, วิทยาลัยครูอุบลราชธานี. นิทรรศการไทยอีสานบ้านเรา ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์การศาสนา, กรุงเทพฯ.

เอกสารนี้กล่าวถึง ประวัติต่างๆ ไปของจังหวัดอุบลราชธานีว่าชุมชนเก่าแก่ของจังหวัดอุบลราชธานีมีหลายเผ่าพันธุ์อาศัยอยู่ คือ จาม มอญ ขมุ เขมร กะเหรี่ยง และกล่าวถึงความสัมพันธ์ของเมืองอุบล กับเมืองอินทปักษ์นคร (กัมพูชา) ในส่วนของประวัติพระธาตุพนม และศิลาจารึกที่พบในจังหวัดอุบลราชธานีก็เป็นจารึกของกลุ่มคนเขมรมาตั้งแต่โบราณ

AA Kmr LC 2531/1988, ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. ลายสือขอมของคนรุ่นใหม่ สุรินทร์. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, 22 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงอักษรขอมที่ใช้บันทึกภาษาเขมรสุรินทร์ เนื้อหาที่บันทึกส่วนใหญ่เป็นเทศนาชาดก หรือวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนา ส่วนที่ใช้ไฟเราะมาก เพราะเป็นการใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรอย่างกลมกลืนกัน

AA Kmu LC 2531/1988, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. ชีวิตชาวมุจจาก 50 บทสนทนา. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 254 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ชีวิตประจำวันของชาวมุจแง่มุมต่างๆ โดยแบ่งเป็นบทสนทนาโต้ตอบ ซักถามระหว่างชาวมุจจำนวน 50 บทสนทนา เช่น การทักทาย ภาพหมู่บ้านยามเช้า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรุงเทพฯ อาชีพชาวมุจ การทำไร่ ทำเหล้าไท เลี้ยงผี ชื้อห้ามข้อปฏิบัติ เลี้ยงไก่ เครื่องดนตรี “โห่” การเจ็บไข้ จับปลา ทำสวนครัว บ้านมุจ ออกเรือนใหม่ ฯลฯ โดยเขียนภาษามุจด้วยอักษรไทยพร้อมคำแปล นอกจากนี้ยังให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวมุจและลักษณะภาษามุจในบทนำ ตอนต้น และรายการคำศัพท์ไว้ตอนท้ายเล่ม

AA Tin LC 2531/1988, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. สนทนาสาธิตสุขและการแพทย์ลัวะ-ปรัย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 221 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวลัวะ-ปรัย รวมทั้งความเชื่อและพิธีกรรมที่ใช้ในการบำบัดรักษาความเจ็บป่วยแบบพื้นบ้าน เพื่อเป็นพื้นฐานความเข้าใจ จากนั้นจะกล่าวถึงระบบภาษา และบทสนทนาภาษาไทย-ลัวะ-ปรัย แยกตามระบบวิธีการซักอาการและประวัติทั่วไป การซักประวัติตามอาการของโรคแยกเป็นระบบต่างๆ ในร่างกาย

AA Kmr LC 2532/1989, Bauer, Christian. "Northern Khmer /kamay/". MKS 15: 165-169.
บทความนี้เสนอความเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับคำว่า /kamay/ ในภาษาเขมรเหนือว่าเป็นหน่วยคำอุปสรรคของภาษาเขมรกลาง

AA Tin LC 2532/1989, Mingkwan Malapol. *Pray grammar at Ban Pae Klang, Thung Chang district, Nan Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะไวยากรณ์ของภาษาปรัยที่บ้านปากกลาง อำเภอฟุ่ช้าง จังหวัดน่าน โดยศึกษาใช้ทฤษฎีแทคมีมีคศึกษาลักษณะไวยากรณ์ ในระดับวลี อนุประโยค และประโยค

AA Kmr LC 2532/1989, Pornpen Sujinpram. *Morphemes to clauses in Northern Khmer (Surin)*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาระบบไวยากรณ์ของภาษาเขมรเหนือที่บ้านเกาะตลุง ตำบลบุฤาษี อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาตั้งแต่ระดับคำจนถึงระดับอนุประโยค และใช้ไวยากรณ์แทคมีมีคในการวิเคราะห์

AA Kmu LC 2532/1989, Sataporn Boonprasert. *A Study of Language Choice for Social Communication among Hmong, Khmu, and Prai at Ban Namsord Tun Chang District, Nan Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาการใช้ภาษาของชุมชนม้ง ขมุ และปไร ที่บ้านน้ำสวด อำเภอท่าช้าง จังหวัดน่าน เน้นการใช้ภาษาในกลุ่มตนเองและการติดต่อระหว่างกลุ่ม การติดต่อกับคนไทย โดยดูว่าแต่ละกลุ่มจะเลือกภาษาใดในสถานการณ์ใดกับใคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอภิปรายชุมชน

AA Nyk LC 2532/1989, Theraphan L. Thongkam. "Rhythm in Nyah Kur". *วารสารอักษรศาสตร์* 21.1L 118-144.

บทความนี้ศึกษาลักษณะเสียงหนักเบา การหยุดเว้นระยะ และความสั้นยาวของพยางค์ ซึ่งเรียกรวมว่า "หน่วยจังหวะ" ในภาษาญักรหรือชาวบน โดยดูจากนิทานจำนวน 4 เรื่อง ปรากฏโครงสร้างเป็น 4 แบบ หน่วยจังหวะแบบพยางค์เดียวและสองพยางค์เกิดบ่อยที่สุด

AA Kns LC 2532/1989, เสาวณีย์ พากเพียร, *การศึกษาระบบเสียงภาษาไทแต้แอ้น ตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาระบบเสียงทั้งระบบของภาษาไทแต้แอ้นที่ตำบลปะเหลียน จังหวัดตรัง

AA Kuy LC 2532/1989, วิษุกร ทองหล่อ. *ความเข้าใจของชาวบ้านในจังหวัดสุรินทร์ที่ใช้ภาษาเขมรและภาษาส่วยในการอ่านเอกสารของทางราชการ*. ปรินิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ปรินิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารเกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์ โดยกล่าวถึงลักษณะทั่วไปของภาษาเขมร และภาษาส่วย อธิบายความแตกต่างของภาษาเขมรและภาษาส่วยในเรื่องของคำศัพท์ และทำการศึกษาโดยใช้วิธีการทางสถิติกับกลุ่มตัวอย่าง และสรุปว่าชาวบ้านเข้าใจเอกสารทางราชการในระดับต่ำ เพราะมีความเข้าใจในเรื่องของคำศัพท์ วลีในระดับต่ำ และมีความเข้าใจในประโยค ย่อความปานกลาง แต่สามารถสรุปใจความสำคัญได้

AA Nyk LC 2533/1990, Huffman, Franklin E. "Burmese Mon, Thai, Mon, and Nyah Kur : A Synchronic Comparison". *MKS* 26-27 : 31-84.

บทความนี้ศึกษาระบบเสียงของ 3 ภาษา คือ Burmese Mon, Thai Mon and Nyah Kur โดยเปรียบเทียบระบบเสียงและคำร่วมตระกูล และเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติของภาษามอญและการสืบสร้างภาษาดั้งเดิม

- AA Nyk LC 2533/1990, Jaroon Gainey. "Causativization in Nyah Kur". *MKS* 26-27 : 25-30.

บทความนี้กล่าวถึงวิธีการทางไวยากรณ์ในภาษาญัฮกูร ซึ่งใช้รูปคำกริยาที่ทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด

- AA Mbr LC 2533/1990, Kharom Paiyaphroh. *Anthropological Linguistics in Mlabri*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาภาษามลาบรีในเรื่องของระบบเสียง คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับระบบเครือญาติ เครื่องใช้ การรักษาโรคและเพลง และอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและมนุษยวิทยา

- AA Nyk LC 2533/1990, Sudsawad Chuasuwan. *A phonology of Nyah Kur at Ban Tha Duang Petchabun province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษาชาวน หรือ Nyah Kur ที่บ้านท่าดัวง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

- AA Mon LC 2533/1990, Theraphan L. Thongkam. "The Interaction between pitch and phonation type in Mon : Phonetic Implications for a Theory of Tonogenesis". *MKS* 26-27 : 11-24.

บทความนี้ศึกษาลักษณะของเสียงสูงต่ำและน้ำเสียงชัดใสหรือแหบเครือในภาษามอญ โดยวิธีทางกลศาสตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันภาษามอญยังถือได้ว่าเป็นภาษาที่มีน้ำเสียง (registered language) แต่ในขณะเดียวกันเสียงสูงต่ำก็เป็นหน่วยเสียงที่มีความสำคัญและจะพัฒนาเป็นวรรณยุกต์ได้ในโอกาสต่อไป

- AA Kmr LC 2533/1990, Thomas, David and Wanna Tienmee. "An Acoustic Study of Northern Khmer Vowels". *MKS* 16-17: 99-108.

บทความนี้กล่าวถึงการศึกษาเสียงสระในภาษาเขมรเหนือหรือเขมรถิ่นไทยด้วยการใช้เครื่องมือทางกลศาสตร์ที่เรียกว่า Kay Sonograph model 7029A เนื่องจากเป็นระบบเสียงสระที่น่าสนใจมีสระจำนวนมากอยู่ในตำแหน่งที่ต่างๆ กัน

- AA Kmr LC 2533/1990, Thomas, David. "On the 'language' status of Northern Khmer". *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 9.1 : 98-106 หน้า.

บทความนี้ผู้เขียนเสนอวิธีพิจารณาสถานะของภาษาเขมรถิ่นในประเทศไทยถือได้ว่าเป็นภาษาอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งต่างจากภาษาเขมรอื่นๆ โดยใช้กรอบความคิดทางด้านภาษาเชิงสังคม

AA Kmr LC 2533/1990, Thomas, Dorothy. "The Instrument/locative and Goal Affixe-N-in Surin Khmer". *MKS* 16-17: 85-98.

บทความนี้ศึกษาลักษณะของการลงอาคมในคำภาษาเขมรถิ่นไทยเพื่อทำหน้าที่บอกถึงที่เป็นเครื่องมือสิ่งของหรือที่ทำให้คำๆ นั้นๆ เป็นคำนาม

AA Kuy LC 2533/1990, Van Der Haak, Feikje and Brigitte Woykos. "Kui dialect survey in Surin and Srisaket. *MKS* 16-17: 108-142.

บทความนี้เสนอผลของการศึกษาสำรวจการกระจายของภาษากูยในพื้นที่ต่างๆ จำนวน 65 หมู่บ้านที่จังหวัดสุรินทร์และ 49 หมู่บ้านศรีสะเกษ ปรากฏว่าแบ่งภาษาถิ่นต่างๆ ออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กูย และ กวย แต่ละภาษาถิ่นจะกระจายอยู่ทั่วไปทั้ง 2 จังหวัด นอกจากนี้ยังได้พบว่าภาษากูย/กวย มิได้มีจำนวนผู้พูดลดน้อยหรือจะสูญสิ้นไปดังที่ได้มีผู้คาดคะเนไว้เมื่อกว่า 70 ปีที่แล้ว

AA Mon LC 2533/1990, พงศ์เกษม สันธิไทย. การเปรียบเทียบระบบเสียงและระบบการเขียนมอญโบราณกับมอญปัจจุบัน, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาการจัดลำดับอายุจารึกภาษามอญทั้งในและนอกประเทศไทย ศึกษาจารึกภาษามอญและภาษามอญปัจจุบันด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์ สรุปความเปลี่ยนแปลงด้านรูปเขียนและเสียงจากภาษามอญโบราณสู่ภาษามอญปัจจุบัน

AA Kuy LC 2533/1990, วรรณ เทียนมี. การกระจายของภาษากูยในประเทศไทย. ภาควิชาภาษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

หนังสือเล่มนี้เสนอผลงานของการศึกษาสำรวจจำนวนผู้พูดภาษากูยในประเทศไทยว่ามีเท่าใด กระจายอยู่ที่หมู่บ้านใด จังหวัด อำเภอใดบ้าง และมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร สามารถจัดเป็นกลุ่มย่อยได้อย่างไร วิธีการศึกษาใช้การสอบถามจากกำนันผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับจำนวนและหมู่บ้านที่พูดภาษากูย และใช้วิธีการตรวจสอบคำศัพท์พื้นฐาน ในหมู่บ้านที่สำรวจว่าเป็นกูยแบบใดเป็นต้น

AA Kmr LC 2533/1990, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. การพัฒนาระบบเขียนภาษาเขมรถิ่นไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 123 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ปัญหาความสำคัญและวิธีการในการพัฒนาระบบภาษาเขียนของภาษาเขมรถิ่นไทย โดยการใช้อักษรไทย เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการบันทึกวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้าน ซึ่งใช้ภาษาไทยไม่สมบูรณ์ และในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสารด้านความ

รู้ต่างๆ ไปสู่ชาวบ้าน เช่น การสื่อสารทั่วไป การสาธารณสุข เป็นต้น มีรายละเอียดกล่าวถึงความแตกต่างของภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษาไทย ความแตกต่างของภาษาเขมรถิ่นต่างๆ การจัดประชุมเพื่อหาข้อตกลง 3 ครั้ง ของโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้าน และผลสรุป

AA Kmr LC 2533/1990, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. คู่มืออ่าน-เขียนภาษาเขมรถิ่นไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 11 หน้า.

คู่มือการอ่าน-เขียนภาษาเขมรถิ่นไทยนี้กล่าวถึง วิธีการเขียนพยัญชนะต้น พยัญชนะสะกด สระ การเขียนพยางค์ คำ และข้อความในภาษาเขมรถิ่นไทยด้วย การใช้อักษรไทย ตามที่ได้มีการประชุมตกลงไว้ในโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้าน

AA Kmu LC 2533/1990, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. พจนานุกรมไทย-ขมุ-อังกฤษ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 768 หน้า.

พจนานุกรมเล่มนี้ใช้ภาษาขมุที่พูดที่บ้านห้วยเย็น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นสำเนียงที่มีผู้เข้าใจโดยทั่วไปเป็นหลัก คำตั้งหลักในพจนานุกรมนี้จะเป็นคำภาษาไทย แล้วให้คำศัพท์ภาษาขมุที่มีความหมายตรงกับคำตั้งภาษาไทย และคำตั้งย่อยซึ่งเป็นคำที่ปรากฏในภาษาขมุแต่ความหมายไม่ตรงกับภาษาไทย เขียนเป็นภาษาขมุ โดยใช้สัทอักษรและอักษรไทย มีคำภาษาขมุทั้งหมดประมาณ 4,899 คำ นอกจากนี้มีคำอธิบายเกี่ยวกับชื่อ ตระกูลภาษา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวขมุ ลักษณะทางเสียงและไวยากรณ์ของภาษาขมุ คำอธิบายเกี่ยวกับระบบการเขียนภาษาขมุซึ่งเขียนด้วยอักษรไทยที่เสนอไว้ในพจนานุกรมนี้ คำย่อที่ใช้ ตลอดจนบรรณานุกรม ในตอนท้ายมีการจัดเรียงภาษาขมุตามลำดับอักษรให้ไว้เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า

AA Kmu LC 2533/1990, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. วิธีการป้องกันและรักษาโรคแบบพื้นบ้านชาวขมุ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 281 หน้า.

หนังสือเล่มนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับชาวขมุ ความเชื่อ และพิธีกรรมในการรักษาคนป่วยตามลำดับขั้นตอนรุนแรงโดยใช้สัตว์ในการเซ่นไหว้ ตั้งแต่สัตว์เล็กไปถึงสัตว์ใหญ่ ได้แก่ ไก่ หมู ควาย รวมทั้งการใช้สมุนไพร และการแพทย์ปัจจุบันที่เข้าไปมีบทบาทมากขึ้น ส่วนที่สองเป็นบทสนทนาสาธารณสุขไทยขมุ เพื่อให้เห็นวิธีการพูดคุย ชักถาม ตามชนิดของโรค และอาการ และตามระบบต่างๆ ของร่างกาย

AA Plg LC 2534/1991, Ferlus, Michel. *A Comparative Word-list of Three Palong-Wa Languages : Final Report*. Centre de Recherches Linguistiques sur l'Asie Orientale, Paris.

บทความนี้ศึกษาภาษาปะหล่อง 2 ภาษาถิ่นที่ใกล้เคียงกัน ได้ภาษาถิ่นหนึ่งซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มว่า มีชื่อว่า เข้ม และอีกภาษาหนึ่งจัดอยู่ในกลุ่มละว้า เรียกว่า พาลก โดยได้ให้ที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่ม

ว่าและปะหล่อง การจัดแบ่งสายตระกูลภาษาและให้รายการคำของทั้ง 3 ภาษา จัดเรียงตามกลุ่มความหมาย

AA Tin LC 2534/1991, Filbeck, David. "Keeping things up front : aspects of information processing in Mal discourse structure".

บทความนี้อธิบายลักษณะทางไวยากรณ์ในระดับข้อความของภาษามลายู ที่มีใช้กันมากเพื่อการดำเนินเรื่องหรือข้อความ เช่น การใช้คำสรรพนามต่างๆ การใช้คำชี้เฉพาะต่างๆ วิธีการใช้คำถาม โดยมีลักษณะการวางคำไวยากรณ์ต่างๆ ไว้ในส่วนหน้า โดยศึกษาจากบทสนทนาเรื่องเล่า นิทานต่างๆ

AA Kmr LC 2534/1991, Kotchakorn Boontiam. *Expressives in Northern Khmer*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะของคำเสริมสร้อยในภาษาเขมรสุรินทร์ ทั้งลักษณะทางเสียงและลักษณะความหมาย

AA Kmu LC 2534/1991, Suwilai Premsrirat. "Aspects of Inter-Clausal Relations in Khmu". In *Austroasiatic Language. Essays in honour of H.L. Shorto* Edited by J. H.C.S. Davidson. London: pp. 123-139. School of Oriental and African Studies. London.

บทความนี้อธิบายลักษณะและกลไกในการสร้างประโยคและเชื่อมข้อความระหว่างประโยคในภาษาขมุ ซึ่งมีการใช้คำไวยากรณ์นำหน้าคำกริยา บอกความสัมพันธ์ระหว่างประโยค (clause) ลักษณะต่างๆ ได้แก่ การบอกความสัมพันธ์ของเวลาที่เกิดกริยาแต่ละกริยา บอกความที่เป็นเหตุผล ได้แก่ บอกความตั้งใจของกริยา บอกสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ บอกความที่จะเกิดไม่เป็นที่ปรารถนา บอกสิ่งที่จะเกิดไม่เป็นที่คาดหวังหรือไม่ควรที่จะเกิด บอกกริยาที่เป็นเหตุและเป็นผล นอกจากความที่เป็นเหตุผลหรือเป็นเงื่อนไขและลักษณะประโยคประหยัด บอกสิ่งจะเกิดไปด้วยกัน บอกสิ่งที่ตรงข้ามกัน บอกสิ่งที่จะต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง มักจะไม่ใช้คำไวยากรณ์หรือสันธานเชื่อม เช่น ในภาษาไทยหรืออังกฤษแต่จะใช้ประโยควางต่อกันเฉยๆ หรือใช้วิธีกลับที่ระหว่างประธานและกริยา เป็นต้น

AA Chg LC 2534/1991, Theraphan L. Thongkam. "An Instrumental Study of Chong Registers". In *Austroasiatic Languages. Essays in Honor of Professor Harry Shorto*, Davidson (ed) pp.141-159. London : School of Oriental and African Studies.

บทความนี้เป็นผลของการศึกษาลักษณะน้ำเสียงในภาษาของที่อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยการใช้เครื่องมือทางสัทศาสตร์ กลศาสตร์ ในบทความผู้เขียนได้กล่าวถึงลักษณะหน่วย

เสียงสำคัญในระบบเสียงของภาษาของไว้ด้วย ผลจากการศึกษาด้วยการจัดลักษณะของสระในภาษาของปรากฏว่าในภาษานี้มีลักษณะน้ำเสียงในภาษาถึง 4 ลักษณะ

AA' Kmr LC 2534/1991, นัยนา โปร่งตระ. "จารึกสำนักนางขาว" (ศาลานางขาว) ในภาษา-จารึก.

บทความนี้กล่าวถึงจารึกสำนักนางขาว (ศาลานางขาว) ซึ่งเป็นภาษาเขมร โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับจารึก คำแปล และผู้เขียนมีความเห็นว่าจารึกนี้น่าจะมีอายุในราวศตวรรษที่ 16-17 แต่ทั้งนี้ยังต้องการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางโบราณคดี และเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

AA Mon LC 2534/1991, มณฑา ศรีธา. การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษามอญในจังหวัดนนทบุรี ลพบุรี และกาญจนบุรี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของคำศัพท์ภาษามอญในสามจังหวัด พิจารณาว่ามีศัพท์ใดบ้างที่ทั้งสามจังหวัดใช้เหมือนกัน มีศัพท์ใดบ้างที่ใช้คล้ายคลึงกันและมีศัพท์ใดบ้างที่ใช้แตกต่างกัน

AA Chg LC 2534/1991, สายฝน เหลื่อมคัน. ภาษาของ หมู่บ้านน้ำซุ่น 1 ตำบลคลองพลู อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาลักษณะโครงสร้างภาษาของที่บ้านน้ำซุ่น 1 ตำบลคลองพลู อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาลักษณะโครงสร้างด้านเสียง คำ วลี และประโยค

AA Soo LC 2534/1991, สุรัตน์ วรารัตน์. รายงานการวิจัยเรื่องสารานุกรมชาติพันธุ์การแพทย์กลุ่มไท-ลาวและไทโซ่, จังหวัดสกลนคร วิทยาลัยครูสกลนคร.

รายงานการวิจัยฉบับนี้ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ภาษา 2 กลุ่มคือ ไท-ลาว และไท-โซ่ ที่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ ดำเนินการศึกษาเก็บรวบรวมคำพูดที่เป็นคำศัพท์ และสำนวนที่เกี่ยวกับกายวิภาคและสรีระวิทยา ชื่อโรค อาการ สาเหตุ วิธีการ และพิธีกรรมการรักษา ตลอดจนเวชภัณฑ์การรักษาจำนวน 800 คำ โดยหวังว่าผลของการศึกษาจะทำให้บุคลากรทางสาธารณสุขมีความเข้าใจโลกทัศน์ของผู้ป่วยจากกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสอง

AA Sve LC 2534/1991, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. "ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาในการศึกษา และการเรียกชื่อกลุ่มชนชาติต่างๆ ในประเทศไทย". ใน ภาษา-จารึก ภาควิชาจารึกภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวกับชื่อของกลุ่มชนต่างๆ ซึ่งอาจมีชื่อหลายชื่อ หรือชื่อหลายชื่ออาจหมายถึงชนกลุ่มเดียวกัน ผู้เขียนได้กล่าวถึงชื่อที่กลุ่มชนเรียกตนเอง ซึ่งอาจแตกต่างจากชื่อที่คนภายนอกเรียก และได้ยกตัวอย่างชื่อของกลุ่มชนต่างๆ ในประเทศไทย ที่มีชื่อเรียก

ง่าย ๆ เช่น ชำ-ขมุ ส่วย-กวย ม้ง-แม้ว เมียน-เย้า มัลโปร-ลัวะถิ่น ละเวือ-ละว้า ลัวะ อุกอง-ละว้า เป็นต้น ผู้เขียนได้อภิปรายว่าเราควรศึกษาว่าสิ่งใดที่กลุ่มชนยอมรับ มิฉะนั้นอาจเกิดปัญหาได้

AA Kmr LC 2534/1991, อุไรศรี วรตะริน. "คำภาษาเขมรที่ใช้เรียกโบราณสถานและแหล่งโบราณคดีในจังหวัดสุโขทัย". ใน *ภาษา-จารึก* (พิจารณาตามข้อความในเรื่องที่ทำ).

บทความนี้กล่าวถึงการวิเคราะห์ที่มาของคำภาษาเขมร ที่ปรากฏในชื่อของโบราณสถานในจังหวัดสุโขทัย ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นคำภาษาเขมรที่รู้จักความหมายและมักปรากฏในชื่อของที่อื่นๆ ด้วย และกลุ่มที่เป็นคำเขมรที่ปรากฏในชื่อของโบราณสถานเฉพาะจังหวัดสุโขทัย ซึ่งยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก

AA Kmu LC 2535/1992, Suwilai Premssirat. "The Khmu color system and its elaborations". *MKS* 21: 131-142.

บทความนี้กล่าวถึงระบบการเรียกสีในภาษาขมุ ซึ่งแบ่งเป็นคำทั่วไป คำเรียกแม่สี และคำเรียกสีผสม ซึ่งคำเรียกสีผสมจะแบ่งตามความเข้มของสี ซึ่งมีความแตกต่างจากสีของภาษาไทย ซึ่งมักใช้ในลักษณะการเปรียบเทียบกับสีของสิ่งของที่มีอยู่ตามธรรมชาติ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงวิธีใช้ขยายบอกลักษณะคำเรียกสีต่างๆ ซึ่งมักสัมพันธ์กับเสียงและคำเรียกสีความหมายในวัฒนธรรมขมุ

AA Mon LC 2535/1992, Orathai Saijampa. *Participant Reference in Mon Narrative Discourse (Literary Mon)*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะไวยากรณ์ภาษามอญในระดับข้อความศึกษาจากภาษาเขียน โดยเฉพาะนิทานเน้นศึกษาวิธีการอ้างถึงตัวละครในนิทานภาษามอญ

AA Pla LC 2535/1992, Paulsen, Debbie. "A Phonological Reconstruction of Proto-Plang". *MKS* 28-29 : 160-222.

บทความนี้กล่าวถึงการสืบสร้างระบบพยัญชนะ สระ ลักษณะน้ำเสียง และวรรณยุกต์ของภาษาปลัง โดยได้เสนอลักษณะระบบเสียงปัจจุบันของภาษากนตอย ชินมาน และลาเข้า เพื่อเปรียบเทียบ

AA Kuy LC 2535/1992, Somsong Burusphat. "The Functions of ka? in Oral Kui Narrative". *MKS* 18-19: 223-231.

บทความนี้กล่าวถึงหน้าที่คำว่า ka? ในเรื่องเล่า นิทานของชาวกูย ซึ่งทำที่ 2 อย่างคือ เมื่อทำหน้าที่ในการดำเนินเค้าโครงเรื่องจะบอกช่วงเวลาก่อนหลัง การเปลี่ยนอารมณ์ และเหตุการณ์ที่

เกิดขึ้นโดยปัจจุบันด้วย เมื่อทำหน้าที่ในระดับข้อความอื่นๆ จะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมข้อความที่เป็นเงื่อนไข และข้อความขัดแย้ง รวมทั้งเป็นเครื่องหมายของการสรุป เป็นต้น

AA Kuy LC 2535/1992, สอิ่ง แสงมณี. ภาษากูย (ส่วย) ที่ตำบลเย้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาระบบเสียงและระบบไวยากรณ์อันมีโครงสร้างคำ วลี และประโยค

AA Kns LC 2536/1993, Bishop, Nancy M. and Mary M. Peterson. *Kensiw Health Glossary*. Unpublished Manuscript. TUSIL-LRDP. Thammasat University, 30 p.

เอกสารฉบับนี้รวบรวมคำศัพท์เกี่ยวกับสุขภาพในภาษาเกนชีว ที่บ้านซาโก จังหวัดยะลา โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 6 หมวด ได้แก่ อวัยวะในร่างกาย หน้าที่ของอวัยวะต่างๆ สภาพของร่างกาย โรคต่างๆ การรักษาพยาบาล และยา

AA Kmu LC 2536/1993, Saowalak Wongnoppharatlert. *Nam Sod Khmu syntactic structure : a study in Tagmemics, transformational and case grammar*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษาโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาขมุที่บ้านน้ำสออต ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยใช้วิธีการศึกษาตามแนวของไวยากรณ์แทกมีมิกในการศึกษาไวยากรณ์พื้นฐานทั่วไป และใช้แนวคิดของไวยากรณ์บริวรรตในการศึกษาโครงสร้างวลี และใช้แนวคิดของไวยากรณ์การกในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำ

AA Kuy LC 2536/1993, Somsonge Burusphat. "Kui narrative repetition". *MKS* 22: 149-162.

บทความนี้กล่าวถึงลักษณะของสร้างข้อความในระดับเหนือกว่าประโยค โดยเฉพาะที่ปรากฏในเรื่องเล่านิทานในภาษากูย ซึ่งมักมีการใช้การซ้ำ โดยได้กล่าวถึงรูปแบบและหน้าที่ของลักษณะของการซ้ำในภาษานี้

AA Kmr LC 2536/1993, ชิตามา สุขพล่า. การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องโรคท้องร่วงระหว่างเอกสารภาษาถิ่น (เขมรถิ่นไทยกับภาษาไทยมาตรฐาน ในพื้นที่อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 183 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องโรคท้องร่วง โดยใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษาไทยมาตรฐาน โดยเปรียบเทียบในด้านความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ ความสนใจ และความแตกต่างในกลุ่มบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยสนาม ศึกษาทดลองใน 2

หมู่บ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยที่จังหวัดสุรินทร์ โดยให้แต่ละหมู่บ้านทดลองอ่านเอกสารโรคหัดหัด
ภาษาไทยหรือภาษาเขมรถิ่นไทย ผลการศึกษาปรากฏว่าหมู่บ้านที่อ่านเอกสารภาษาเขมรถิ่นไทยมี
ความรู้ความเข้าใจมากขึ้นกว่าอีกหมู่บ้าน แม้ว่าทัศนคติของกลุ่มที่อ่านจะรู้สึกว่ามันมีความเข้าใจ
และพอใจเอกสารภาษาไทยมากกว่า

AA Kmr LC 2536/1993, บรรจบ พันธุเมธา. อันเนื่องด้วยชื่อ. คณะอนุกรรมการการเผยแพร่เอก
ลักษณ์ไทยในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

เอกสารฉบับนี้ศึกษาคำของไทย-เขมร ที่มีการถ่ายทอด ยืมกันและกัน เปรียบเทียบคำ
เขมรกับภาษาถิ่นใต้ เขมรกับจีน เขมรกับมลายู เขมรกับมอญ และภาษาต่างๆ ที่พบการใช้ในภาษา
เขมร

AA Kmr LC 2536/1993, ละออง จงอยู่. รวมคำศัพท์ ภาษาไทย-ภาษาเขมรสุรินทร์-ภาษาอังกฤษ.
โรงเรียนสิรินธร, จังหวัดสุรินทร์, 101 หน้า.

หนังสือนี้รวบรวมคำศัพท์ภาษาไทย ภาษาเขมรสุรินทร์-ภาษาอังกฤษ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
กว่า 2,000 คำ จุดประสงค์เพื่อให้เป็นเครื่องมือสำหรับข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนที่มาจากจังหวัด
สุรินทร์ และอื่นๆ โดยจัดเป็นหมวดๆ 15 หมวด ได้แก่ การเดินทาง ที่อยู่อาศัย ธรรมชาติ พืชผัก
สัตว์ โรคและยา อาชีพ อาหาร และคำไวยากรณ์ เป็นต้น สำหรับการเรียนภาษาเขมรสุรินทร์นั้นให้
ตัวอักษรไทย เขียนตามระบบของมหาวิทยาลัยมหิดล

AA Kuy LC 2536/1993, สมทรง บุรุษพัฒน์. "คำลงท้ายบอกมาลาในภาษากูย-กวย (ส่วย)". วารสาร
ภาษาและวัฒนธรรม, 12.1 : 25-53.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง ภาษากูย-กวย และผู้พูด ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวกูย ระบบเสียง,
การเขียนด้วยอักษรไทย และการใช้คำลงท้ายบอกมาลาชนิดต่างๆ

AA Tin LC 2536/1993, สุพัตรา จิรนนทนากรณ์. ภูมิศาสตร์ภาษาชนกลุ่มน้อยในจังหวัดน่าน : การ
ศึกษาโดยใช้ศัพท์การถิ่นถิ่นไปรและถิ่นมัล. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัย
นเรศวร.

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาการกระจายของภาษาถิ่น (ไปรและมัล) โดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถาม
ข้อมูลทั่วไปจากกำนันผู้ใหญ่บ้านทางไปรษณีย์ และเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้คำศัพท์จำนวน 80
หน่วยอรรถ เสนอผลของการวิจัยในรูปของแผนที่ ได้พบว่ามีชนกลุ่มน้อยในจังหวัดน่านประมาณ 9
กลุ่ม ทั้งตระกูลไทย จีน ทิเบต และมอญ-เขมร มีกลุ่มภาษาถิ่นไปร 54 หมู่บ้าน กลุ่มภาษาถิ่นมัล
22 หมู่บ้าน

AA Kmr LC 2536/1993, สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และพาน สุขพล่า. จี้อฮ บัวฮ เรียะ อัจ ปิงกัร บานเตอ
(โรคหัดหัดสามารถป้องกันได้). สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัย

มหิตล, 16 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือประกอบภาพการ์ตูน ที่บรรยายด้วยภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษาไทยสำหรับให้ชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านเพื่อป้องกันโรคท้องร่วง และเพื่อให้ทราบวิธีการช่วยตัวเองในการรักษาเบื้องต้น

AA Soo LC 2537/1994, Miller, Carolyn P. "Perceptions of ethnolinguistic identity, language shift and language use in Mon-Khmer language communities of Northeast Thailand". *MKS* 23 : 83-102.

บทความนี้กล่าวถึงความคิดเห็นของผู้นำหมู่บ้านชาวโซ-บุรูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พูดภาษากลุ่มมอญ-เขมร (ในที่นี้คือจำนวน 19 แห่ง โดยถามถึงการใช้ภาษาพื้นบ้านและภาษาไทยอีสาน (ลาว) ในแง่ของความสามารถ ความถี่ของการใช้และทัศนคติ ได้พบว่าปัจจุบันมีการใช้ภาษาไทยอีสานอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะผู้เยาว์ บางคนมีความขัดแย้งที่จะพูดภาษาพื้นบ้านต่อหน้าผู้อื่น แต่ส่วนมากมีความต้องการที่จะรักษาภาษาพื้นบ้านของตนไว้ แต่บางคนไม่แน่ใจจะคงอยู่ได้เนื่องจากไม่มีภาษาเขียน

AA Sve LC 2537/1994, Miller, John D. and Carolyn P. Miller. *Comparative Thesaurus Database for Six Katuic Language Communities of Northeast Thailand*. Unpublished Mimeograph. 467 pp.

เอกสารนี้ศึกษาและรวบรวมข้อความสำนวนสำหรับการสนทนาในภาษาโซ-บุรู จำนวน 6 ภาษาได้ ภาษาที่พูดที่บ้านร่วมเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร บ้านโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร บ้านโคกสะอาด อำเภอฟ้าโชน จังหวัดสกลนคร บ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี บ้านดงแสนแก้ว อำเภอชาพูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ และบ้านดงหลวง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร โดยจัดทำเป็นบทสนทนา 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และภาษาโซ-บุรู (ซึ่งเขียนโดยใช้อักษรไทย) ในช่วงต้นได้มีการใช้ระบบเสียงของภาษานี้ และอักษรไทยที่ใช้แทนหน่วยเสียงและหน่วยบทสนทนามีทั้งสิ้น 26 หัวข้อ เกี่ยวกับการสนทนาในชีวิตประจำวัน เช่น การเดินทางและถามเส้นทาง การพบปะและอำลา ที่อยู่อาศัย การแนะนำ ชมเชย ขอบคุณ ขอโทษ ครอบครัวและเพื่อนบ้าน ซื้อขาย รับประทานอาหาร กิจกรรมและอาชีพ ผัก ผลไม้ สัตว์ อวัยวะในร่างกาย การเจ็บป่วยและรักษา ฤดูกาลและเวลา เป็นต้น

AA Mon LC 2537/1994, จวน เครือวิธมยาจารย์. *วิถีชีวิตชาวมอญ*. แปลเป็นภาษาไทยจากคัมภีร์ไบเบิลภาษาชามอญโบราณ, พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี, สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.

หนังสือเล่มนี้แปลจากคัมภีร์ไบเบิลภาษาชามอญโบราณ ชื่อคัมภีร์ "โลกสิทธิ" และ "โลกสมมุติ" ซึ่งชาวมอญถือว่าเป็นคัมภีร์ที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมการประพฤติปฏิบัติ

ของชาวมอญทุกคน ซึ่งได้มีการถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้ เนื้อเรื่องประกอบด้วยตำราตำรา วิทยาการต่างๆ ทั้งตำรายา ตำราปลูกบ้าน ปลูกต้นไม้ ตัดต้นไม้ ตำราทำนายฝัน ตำราสัตว์ร้อง พยัญชนะประจำวัน และระเบียบวิธีปฏิบัติในการจัดงานพิธีต่างๆ ของชาวมอญ ตลอดจนกฎเกณฑ์ ข้อห้าม ข้อปฏิบัติ คำสั่งสอนต่างๆ ที่ถือปฏิบัติต่อกันมา ผู้แปลเป็นชาวมอญบ้านม่วง มีจุดประสงค์ในการแปลเพื่ออนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความเชื่อต่างๆ ของชาวมอญไว้ และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาของชาวมอญรุ่นหลัง และผู้สนใจศึกษาวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของชาวมอญ แต่ไม่รู้ภาษาชาวมอญให้สามารถศึกษาค้นคว้าได้

AA Kmr LC 2537/1994, ทองเหลือง บุญพร้อม. พจนานุกรมไทย-เขมรถิ่นไทย-เขมรกัมพูชา-อังกฤษ
บุรีรัมย์ : เรวดีการพิมพ์.

พจนานุกรมนี้เป็นพจนานุกรมเปรียบเทียบภาษาเพื่อใช้เป็นสื่อทางการศึกษาในเขตภาคอีสานตอนใต้ โดยเรียงคำศัพท์เป็นภาษาไทย เขมรถิ่นไทย เขมรกัมพูชา และอังกฤษ ตามลำดับ ในบทนำได้กล่าวถึงตระกูลภาษา ระบบเสียง การใช้อักษรไทยเขียนภาษาเขมร และแผนที่ชุมชน และบริเวณที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทย

AA Mon LC 2537/1994, วัฒน์ ตัวงสำราญ. การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี
สมุทรสาคร และราชบุรี. สาขาจารึกภาษาไทย, ภาควิชาภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี,
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาและเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาชาวมอญ จำนวน 1800 หน่วยความหมาย ที่พูดในจังหวัดปทุมธานี สมุทรสาคร และราชบุรี ได้พบคำศัพท์ดั้งเดิมของภาษาชาวมอญที่ใช้ร่วมกันทั้ง 3 ถิ่น และคำศัพท์ที่ยืมจากภาษาไทย

AA Kuy LC 2537/1994, สมทรง บุรุษพัฒน์. เรียนภาษาและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกูย-กวย (ส่วย)
จากบทสนทนา. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 430 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยบทสนทนาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของชาวกูย 27 บท เช่น การแนะนำตัว อาหาร ทิศทาง ความเจ็บป่วย การเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช เป็นต้น ในท้ายบทจะมีคำศัพท์และอธิบายลักษณะไวยากรณ์ ในบทนำจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชาวกูย และลักษณะภาษา กูย ส่วนท้ายเล่มจะเป็นรายการคำศัพท์ที่ปรากฏในหนังสือ

AA Soo LC 2537/1994, สุชาวดี อัจฉกิจ. *A Study of lexical items on sickness and cures among the So in Tambon Kusuman, Amphoe Kusuman, Sakon Nakhorn Province.*
M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึง การศึกษากลุ่มคำศัพท์ในภาษาโซ่ที่เกี่ยวกับการเจ็บป่วยและ

การรักษาพยาบาลเพื่อให้เข้าใจโลกทัศน์ของคนโศกเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ศึกษาโดยใช้วิธีการแยกองค์ประกอบ (componential analysis) และการวิเคราะห์แบบพื้นบ้าน (folk taxonomy)

- AA Bru LC 2537/1994, สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และโสภณา ศรีจำปา (แปล และเรียบเรียง). "การมองลักษณะทางชาติพันธุ์ภาษาและการเปลี่ยนแปลงและการใช้ภาษาของชุมชนที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย". *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 13.2 : 79-89.

บทความนี้เสนอผลการสำรวจความคิดเห็นของชาวบ้านที่พูดภาษาโล้ หรือบรู ในเขตภาคอีสานของไทยจำนวน 19 หมู่บ้าน เกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษา ซึ่งปรากฏว่ามีการใช้ภาษาลาว (ไทยอีสาน) โดยทั่วไป และใช้ภาษาไทยกลางในหมู่คนที่เรียนหนังสือ ชาวบ้านอายุที่จะพูดภาษาพื้นบ้านต่อหน้าผู้อื่น แต่ส่วนมากยังคงต้องการให้มีการใช้ภาษาพื้นบ้านอยู่ และจำนวนมากกล่าวว่า "เนื่องจากการที่ไม่มีภาษาเขียน และการใช้ภาษาลาวและไทยมากขึ้นจะทำให้ภาษาพื้นบ้านสูญไปในเวลาอีกหนึ่งหรือสองชั่วคน"

- AA Sve LC 2537/1994, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. "ขมุ ลัวะ/ถิ่น และมลาบรี (ผีตอเคลือบ) ในจังหวัดน่าน และปัญหาในการเรียกชื่อ". *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 13.1 : 108-118.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง ปัญหาในการเรียกชื่อของกลุ่มชนทั้งสามซึ่งอยู่ในตระกูลออสโตร-เอเชียติกในจังหวัดน่าน ให้ข้อคิดหรือทางออกในการเรียกชื่อกลุ่มบุคคลดังกล่าว

- AA Kns LC 2538/1995, Bishop, Nancy M. and Mary M. Petterson. "A selective Asiam bibliography". *MKS* 24 : 161-169.

บทความนี้รวบรวมบรรณานุกรมงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาภาษาถิ่นทั่วทั้งในประเทศไทยและมาเลเซีย ทั้งงานด้านภาษาศาสตร์วรรณกรรม ภาษาศาสตร์สังคม และชาติพันธุ์วิทยา

- AA Bru LC 2538/1995, Green, Julie. *Bru Language Lessons*, TU-SIL. LRDP.

หนังสือเล่มนี้ในช่วงแรก กล่าวถึงวิธีการศึกษาและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และกลุ่มชาวบรู การเขียนภาษาบรูและวิธีออกเสียง และลักษณะทางไวยากรณ์ จากนั้นจึงเป็นบทเรียนภาษาบรูจำนวน 20 บท โดยให้เป็นลักษณะบทสนทนา พร้อมกับกล่าวถึงสำนวนที่ควรฝึกฝน, คำศัพท์ที่ใช้ในแต่ละบทและคำศัพท์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- AA Sve LC 2538/1995, Miller, John D. and Carolyn P. Miller. "Notes on Phonology and orthography in several Katuic Mon-Khmer groups in Northeast Thailand". *MKS* 14 : 53-68.

บทความนี้กล่าวถึงระบบเสียงของภาษา 6 ภาษาในตระกูลมอญ-เขมร สาขากะตุ และ

ระบบการเขียน ได้แก่ การเขียนพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย สระ น้ำเสียง รวมทั้งปัญหาที่ควรพิจารณาแง่มุมต่างๆ

AA Mbr LC 2538/1995, Rischel, Jørgen. "Minor Mlabri". *A Hunter Gatherer Language of Northern Indochina*. Museum Tusculanum Press. University of Copenhagen, 367 pp.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง กลุ่มมลาบรี หรือผีตอเหลือง โดยกล่าวถึงปัญหาเรื่องชื่อกลุ่มต่างๆ และลักษณะทางสังคม มีการกล่าวถึงลักษณะทางภาษา การเปรียบเทียบภาษา การติดต่อ และได้รับอิทธิพลจากภาษาอื่นๆ ลักษณะระบบเสียง ลักษณะคำ ลักษณะไวยากรณ์

AA Sov LC 2538/1995, Suwilai Premsrirat. "On the Language Maintenance and Language Shift in Minority Language of Thailand : A Case Study of So (Thavung)". A paper presented at a conference on Endangered Languages, in Tokyo.

บทความนี้กล่าวถึงสถานการณ์ของภาษาที่อยู่ในภาวะอันตราย โดยยกตัวอย่างกรณีของภาษาโล้ (ทะวืง) ซึ่งเป็นภาษากลุ่มมอญ-เขมร ที่อพยพจากฝั่งลาวเมื่อประมาณ 100 ปีมาแล้ว และมาอยู่ที่อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร ท่ามกลางกลุ่มชนที่พูดภาษาไทย-ลาว ได้กล่าวถึงสถานภาพของภาษาต่างๆ ในประเทศไทย ประวัติและสถานะทางสังคมของกลุ่มโล้ (ทะวืง) ที่ทำให้ภาษาดั้งเดิมเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนการใช้ภาษาไปเป็นภาษาไทยลาว คือภาษาญ้อที่อยู่ด้วยกันและภาษาลาวซึ่งเป็นภาษากลางในเขตภาคอีสาน กล่าวถึงสาเหตุเช่นการศึกษา สื่อมวลชน และทัศนคติต่อภาษาของตน และยกตัวอย่างลักษณะการเปลี่ยนแปลงของภาษาโล้ (ทะวืง) ที่น่าสนใจ รวมทั้งข้อเสนอแนะในการรักษาภาษาให้คงอยู่ได้

AA Kmr LC 2538/1995, Suwilai Premsrirat. "Phonetic variation of final trill and final palatals in Khmer dialects of Thailand". *MKS* 24: 1-26.

บทความนี้เสนอผลของการศึกษาพยัญชนะท้ายที่สำคัญของภาษาเขมร 3 ชุด ซึ่งมีความแตกต่างในการใช้ในพื้นที่ต่างๆ กัน คือ เสียงพยัญชนะ r <ร> เสียง ɲ <ญ> หรือ ɲ <ง> และเสียง c <จ> หรือ k <ก> หรือไม่ปรากฏรูปเลย (Ø) โดยศึกษาภาษาเขมรถิ่นไทยใน 37 พื้นที่ (อำเภอ) และใน 12 จังหวัด ผลของการศึกษาแสดงด้วยการกระจายของการใช้เสียงแต่ละเสียงบนแผนที่ ปรากฏว่ายังมีการใช้ r <ร>, ɲ <ญ> และ c <จ> อยู่มาก ในบริเวณประชากรหนาแน่นแถบสุรินทร์ บุรีรัมย์ และบางส่วนของศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังแสดงจำนวนประชากรผู้ที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยใน 12 จังหวัด และแสดงจำนวน และการกระจายของผู้พูดด้วยแผนที่

AA Kmu LC 2538/1995, Suwilai Premsrirat. "The phonological variation and change of Khmu dialects in Northern Thailand". *MKS* 29: 57-69.

บทความนี้เป็นผลการศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษาขมุในพื้นที่ต่างๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดเชียงรายและจังหวัดน่าน จำนวน 6 ภาษาถิ่นย่อย ได้พบว่ามี ความแตกต่างกันหลายประการ ในลักษณะที่เป็นรายละเอียด เช่น ลักษณะทั่วไปของภาษานี้มีเป็น คำ 2 พยางค์ แต่บางถิ่นเป็นคำพยางค์เดียว โดยตัดคำพยางค์แรกออก ซึ่งเป็นลักษณะที่เกิดเป็น ความแตกต่างระหว่างภาษาของเด็กและภาษาของผู้ใหญ่ในบางภาษาถิ่น นอกจากนี้ก็มีความแตกต่างในเรื่องของสระ พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย โดยเฉพาะลักษณะของความแตกต่างที่เกี่ยวกับการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ (ระดับเสียงสูงต่ำ) ลักษณะน้ำเสียง (แทบทุ้มต่ำเบาหรือใสชัดเจน) หรือเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงโฆษะหรืออโฆษะ ซึ่งได้พบทุกลักษณะในภาษาถิ่นย่อยของขมุ ทั้ง 6 นี้ ทำให้เห็นพัฒนาการของการเกิดเสียงวรรณยุกต์ในภาษานี้ได้

AA Sve LC 2538/1995, Thomas, David and Sophana Srichampa (translated and annotated). *Some Languages of Siam compiled by Parya Prachaky-karakak*. Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

หนังสือเรื่องนี้เป็น การแปลจากหนังสือว่าด้วยภาษาต่างๆ ในสยามประเทศ ซึ่งแต่งโดยพระยาประชาภิจักรจักร จัดพิมพ์ขึ้นเป็นอนุสรณ์ในงานศพของพระพิบูลย์พัฒนาการ (ผู้กู๋ย ดันทเศษฐี) ผู้แปลได้แปลออกเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยได้มีการสรุปอธิบายความเป็นบรรณานิทัศน์ไว้ด้วย ในหนังสือฉบับแปลนี้ได้กล่าวถึงประวัติของพระยาประชาภิจักรจักร (แหม่ บุนนาค) และประวัติพระพิบูลย์พัฒนาการ (ผู้กู๋ย ดันทเศษฐี) ในช่วงแรกสำหรับเนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาษาต่างๆ ในสยามประเทศนั้นได้กล่าวถึงการจัดกลุ่มภาษาต่างๆ และกล่าวถึงภาษาไทยใหญ่ เปรียบเทียบกับภาษามอญ เขมร ขมุ และข่า จากนั้นได้กล่าวถึงภาษาต่างๆ โดยมีคำอธิบายถึงลักษณะทางภาษา และวัฒนธรรม รวมทั้งบัญชีคำของแต่ละภาษา

AA Mon LC 2538/1995, ศรีปาน รัตติกาลชลกร. *บทบาทสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาความเป็นมาของประเพณีและสื่อพื้นบ้านต่างๆ ในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง ที่ส่งผ่านทางประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นต่างๆ ทั้งในแง่รูปแบบและบทบาทที่มีต่อบุคคล ชุมชน และสังคมในยุคต่างๆ นอกจากนี้ยังศึกษาความคิดเห็นของชาวมอญเกี่ยวกับการอนุรักษ์สื่อพื้นบ้านต่างๆ เหล่านี้ด้วย ซึ่งประมาณครึ่งหนึ่งต้องการให้มีการอนุรักษ์ไว้ โดยเฉพาะสื่อที่ทุกคนมีส่วนร่วมได้ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ปลอยนกปล่อยปลา แห่งหงส์ธงตะขาบ ตักบาตร บวชแบบมอญ ศพมอญ ฯลฯ

AA Kmr LC 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. *เขาปสิ่ง การสู่ขวัญ*. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 8 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้านเพื่อให้ชาวบ้านบันทึกวัฒนธรรม

ธรรมพื้นบ้าน และจัดทำเป็นหนังสือสำหรับชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านโดยใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรถิ่นไทย พร้อมภาพการ์ตูนประกอบ เนื้อหาเกี่ยวกับพิธีสู่ขวัญเมื่อมีญาติจะต้องเดินทางไปแดนไกล

AA Kmr LC 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. ชำนาญโวหาร ชูฟ้าขีด ขอนเจ็ด ส่วนนสฺภาชิตสอนใจ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 10 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้านเพื่อให้ชาวบ้านที่กวดธรรมพื้นบ้าน และจัดทำเป็นหนังสือสำหรับชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านโดยใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรถิ่นไทย พร้อมภาพการ์ตูนประกอบ เนื้อหาเกี่ยวกับสฺภาชิตสอนใจ 9 สฺภาชิต

AA Kmr LC 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. นื่อง เทอ ยาง นา เจีย ทำอย่างไรดี. คู่มือปฐมพยาบาลฉบับภาษาเขมรถิ่นไทย และภาษาไทย, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 74 หน้า.

คู่มือปฐมพยาบาลเล่มนี้เขียนด้วยภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษาไทย พร้อมทั้งมีภาพการ์ตูนประกอบ เป็นหนังสือสำหรับให้ชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านเพื่อเสริมทักษะการอ่านและกันลืมการรู้หนังสือ ในขณะเดียวกันก็ได้ความรู้ในการปฐมพยาบาลและการสาธารณสุขเบื้องต้น โดยกล่าวถึงวิธีการป้องกันโรค อาหารที่ดี การใช้ยา การมีลูก บาดแผล ความเจ็บป่วย และโรคต่างๆ

AA Kmr LC 2538/1995, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. นิทานพื้นบ้านเขมรถิ่นไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 64 หน้า.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมนิทานพื้นบ้านเขมรถิ่นไทยจำนวน 10 เรื่อง เขียนเป็นภาษาเขมรถิ่นไทยด้วยอักษรไทย และมีคำแปลเป็นภาษาไทย มีภาพการ์ตูนประกอบเรื่อง สำหรับผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยอ่านกันลืมหนังสือและสำหรับผู้สนใจนิทานพื้นบ้านทั่วไป หนังสือนี้เป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้าน

AA Tin LC 2539/1966, สุริยา รัตนกุล, สุจิตลัษณ์ ดิมตุง และ ภักทียา ยิมเรวัต. ภาษาและวัฒนธรรมลัวะ : ศึกษาจากบทสนทนา 30 บท สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 247 หน้า.

หนังสือพรรณนาภาษาและวัฒนธรรมลัวะ (มัล) เล่มนี้มีค่านำแสดงประวัติที่มาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ (มัล) ที่จังหวัดน่าน แสดงการกระจายของประชากรลัวะในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดน่าน ประมาณ 39,000 คน กล่าวถึงการศึกษา ลักษณะหมู่บ้าน ครอบครัว การแต่งงาน อาชีพ การแต่งกาย ความเชื่อและประเพณีการเลี้ยงผี ประเพณีการทำโฮลต ภาษาและการจัดแบ่งตระกูลภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก พรรณนาระบบเสียงภาษาลัวะ (มัล) สำเนียงบ้านสากดกลาง มีบรรณานุกรม แล้วให้ตัวอย่างคำสนทนาภาษาลัวะในเรื่องในชีวิตประจำวัน รวม 30 เรื่อง โดยเขียนวิธีอ่านออกเสียงเป็นสัทอักษร แล้วถ่ายทอดเป็นตัวอักษรไทย แล้วให้คำแปลเป็นภาษาไทย

AA Kmr LC 2539/1996, Amphon Wichitkhachee. *A Phonological Study of the Khmer Spoken at Ban Nawattai, Tambon Dongnoi, Ratchasan Sub-district, Chachoengsaw Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาระบบโครงสร้างเสียงของภาษาเขมรที่พูดที่บ้านหน้าวัดใต้ ตำบลดงน้อย กิ่งอำเภอราชสาสน์ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยได้มีการเปรียบเทียบลักษณะทางเสียงของเขมรถิ่นนี้กับภาษาเขมรซึ่งใช้ภาษาเขียนเป็นหลักและข้อมูลที่เก็บ และเปรียบเทียบภาษาที่ใช้โดยคนช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป และ 20 ปีด้วย

AA Kns LC 2539/1996, Bishop, Nancy. "A preliminary description of Kensiw (Maniq) phonology". *MKS* 25: 227-254.

บทความนี้กล่าวถึงระบบเสียงของภาษาเคนซิว (ซาไก) ซึ่งเป็นภาษามอญ-เขมร สาขาย่อยอัสเลียน (จาเหย้) ซึ่งพูดที่จังหวัดยะลา โดยกล่าวถึงลักษณะหน่วยเสียงสระ พยัญชนะ การลงเสียงหนักเบา การออกเสียงสูงต่ำ และการออกเสียงขึ้นจมูกในภาษา นอกจากนี้ยังกล่าวถึงลักษณะพยางค์ และลักษณะคำ เป็นต้น

AA Pla LC 2539/1996, Block, Karen L. What makes a story a story in Plang? *MKS* 26: 375-385.

บทความนี้กล่าวถึงภาษาปลั่ง ซึ่งเป็นภาษามอญ-เขมรในสาขาอาก โดยวิเคราะห์ลักษณะของการเล่าเรื่องและวิธีการเล่าเรื่องของคนปลั่ง ใช้แนวคิดทางวัจนวิเคราะห์

AA Mon LC 2539/1996, Chidchanok Jitpong. *Mon Traditions and Beliefs from the study of Mon Proverbs*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาสำนวน สุภาษิตมอญที่บ้านบางลำภู ตำบลบางครก อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาถึงการจำแนกประเภทของสำนวน สุภาษิต และการสะท้อนค่านิยมและความเชื่อของคนมอญ นอกจากนี้ยังให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวมอญที่หมู่บ้านนี้และลักษณะทางภาษาไว้ด้วย

AA Kuy LC 2539/1996, Sa-ard Phromthong. *The Relationship between the Language Use and Language Attitude in Kuy Community in Uthumphornphisai, Srisaket*. MA. Thesis Mahidol University.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ศึกษาการใช้ภาษาและทัศนคติของชุมชนที่พูดภาษากูย ที่อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ศึกษาจากกลุ่มบุคคลจำนวน 384 คน ซึ่งมีความแตกต่างด้านเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ โดยใช้แบบสอบถาม ได้ผลว่า (1) การใช้ภาษาและทัศนคติมีความ

สัมพันธ์ที่ขัดแย้งกัน (2) ทศนคติต่อภาษาญสัมพันธ์กับทศนคติที่มีต่อกลุ่มชาวยุ (3) การใช้ภาษาระหว่างชายและหญิงมีความแตกต่างกัน (4) คนญในเขตชนบทมีทศนคติที่ดีต่อภาษาญมากกว่าคนที่อยู่ในเขตเมือง

AA Vnm LC 2539/1996, Sujika Phuget. *A Phonological Study of Vietnamese in Aranyaprathet District, Sa-Keo Province*. M.A. Thesis, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษาเวียดนามที่พูดในชุมชนนิคมญที่อำเภออรุประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปรากฏว่าเป็นชาวเวียดนามที่อพยพมาจากเวียดนามใต้จึงพูดสำเนียงใกล้เคียงกับเวียดนามตอนใต้ การศึกษาลักษณะของทำนองเสียง คำ พยางค์ และหน่วยเสียงต่างๆ เช่น สระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์

AA Sve LC 2539/1996, Suwilai Premssirat and Naraset Pisitpanporn. "Language and Ethnicity on the Korat Plateau". *Proceedings of the Seminar on Dry Areas in Southeast Asia, Harsh or Benign?* in Kyoto, 1996.

บทความนี้กล่าวถึงภาษาและชาติพันธุ์ในเขตที่ราบสูงโคราช ซึ่งผลจากการวิจัยเพื่อจัดทำแผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย ได้พบว่ามีทั้งหมด 20 กลุ่มภาษา จัดอยู่ในกลุ่มภาษาตระกูลมอญ-เขมร 9 ภาษา ได้แก่ เขมรถิ่นไทย ญ (ส่วย) ญอ บรู ลื้อ ลื้อ (ทะวืง) ญฮก (ชาวน) เวียดนาม มอญ และกลุ่มภาษาตระกูลไทย 11 ภาษา ได้แก่ ภาษาลาว (ไทยอีสาน) ผู้ไทย ญ้อ ญ้ย กะเลิง แสก พวน ไทยโคราช (บึง, เดิง) ไทยเลย ไทดำ และไทยกลาง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มจีน เขมรกำพูชา และลาว จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอีกด้วยจำนวนหนึ่ง แต่และกลุ่มชนจะมีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและบริเวณที่พบ รวมทั้งแสดงการกระจายแต่ละกลุ่มชนบนแผนที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเสนอข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมในเขตที่ราบสูงโคราชว่าเป็นกลุ่มมอญ-เขมร เนื่องจากหลักฐานทางโบราณคดีและภาษาศาสตร์ซึ่งเห็นได้ชัดจากภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษาญฮก ส่วนกลุ่มไทยต่างๆ นั้น มีประวัติการอพยพโยกย้ายมาจากฝั่งลาว นอกจากไทยโคราชซึ่งประวัติยังไม่แน่ชัดอาจเป็นกลุ่มที่เกิดจากการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ เช่น ระหว่างกลุ่มมอญ-เขมรและกลุ่มไทยลาว เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงลักษณะภาษาและกล่าวชื่อหมู่บ้านในเขตนี้ซึ่งบอกถึงประวัติ สภาพทางภูมิศาสตร์ แร่ธาตุ ฯ และยังมีข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาในเขตนี้ให้ดำเนินถึงความหลากหลายของภาษาและวัฒนธรรม เป็นต้น

AA Kmr LC 2539/1996, Suwilai Premssirat. "Linguistic contributions of the study of Northern Khmer." *MKS* 27: 13-136.

ในบทความนี้กล่าวถึงการศึกษาด้านภาษาศาสตร์เกี่ยวกับชาวเขมรถิ่นไทย (Northern Khmer) ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 1 ล้านคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา (เป็นช่วงที่ขาดการศึกษาด้านเขมรกำพูชา) ที่ได้ให้ความรู้ในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

หัวข้อต่อไปนี้ การกระจายของกลุ่มเขมรในประเทศไทยและแผนที่ภาษา ชื่อและสถานะโครงสร้างภาษาทั้งด้านเสียงและไวยากรณ์ การศึกษาทางสัทศาสตร์ของเสียงเด่นและยากในภาษาเขมรได้แก่สระและพยัญชนะสะกด พจนานุกรมและการศึกษากลุ่มคำศัพท์การเล่นคำ บทเรียนภาษาและเรื่องของการพัฒนาระบบเขียนภาษาเขมรถิ่นไทย โดยใช้อักษรไทย ซึ่งได้มีการนำไปใช้ในการทำเอกสารสาธารณะ สุข นิทานพื้นบ้าน เพลง สุภาชิต และอื่นๆ

AA Kmu LC 2539/1996, Suwilai Premsrirat. "On Language Maintenance and Language Shift in Minority Languages of Thailand : A Case Study of So (Thavung)". In *Endangered Languages Studies. Proceedings of the International Conference on Language Endangerment*, Tokyo, Japan.

บทความเรื่องนี้ เสนอลักษณะสภาวะคุกคามภาษาชนกลุ่มน้อยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ และการตายของภาษาในประเทศไทย โดยยกกรณีตัวอย่างสำหรับลักษณะและสถานการณ์ทางภาษาของภาษาโล้ (ทะวืง) ที่จังหวัดสกลนคร กาฬสินธุ์ และอุดรธานี

AA Chg LC 2539/1996, กุลวดี แพทย์พิทักษ์. ภาษาของหมู่บ้านคลองแสง ตำบลด่านชุมพล อำเภอปอไร่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาโครงสร้างของระบบเสียง คำ วลี และประโยคของภาษาของที่หมู่บ้านคลองแสง ตำบลด่านชุมพล อำเภอปอไร่ จังหวัดตราด (ภาษาของในที่นี้ที่จริงคือ ภาษากะช่อง)

AA Lwa LC 2539/1996, ณัฏฐวี ทุสรู และ วีระพงศ์ มีสถาน. "ละว้าบ้านแปะ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่: การสำรวจภาษาและวัฒนธรรมเบื้องต้น", *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ปีที่ 15 ฉบับที่ 2, หน้า 58-72.

AA Mon LC 2539/1996, พระมหาจรรยา จอกสมุทร. *การศึกษาการใช้คำและการเรียงคำในภาษามอญ*. สาขาจารึกภาษาไทย, ภาควิชาภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาการใช้คำและการเรียงคำในภาษามอญ โดยใช้ข้อมูลจากผู้ศึกษาซึ่งเป็นเจ้าของภาษา และเก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษามอญในจังหวัดสมุทรสาคร

AA Kmr LC 2539/1996, สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และอรรณพ ภูอิสระกิจ. *ลักษณะและการกระจายของภาษาเขมรถิ่นไทย : อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของพยัญชนะสะกด*. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงลักษณะของพยัญชนะสะกดสำคัญในภาษาเขมรถิ่นไทยในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายเป็นอย่างมาก พยัญชนะสะกดที่นำมาศึกษาคือ พยัญชนะสะกด -ร/

-r/ พยัญชนะสะกด -ณ /-ŋ/ หรือรูปแปรอื่นๆ และพยัญชนะสะกด -จ /-d/ ซึ่งมีการออกเสียงรูปแปรต่างๆ หลายรูปในสภาพปัจจุบัน โดยดูว่ามีรูปแปรใดเกิดมากน้อยอย่างไรและในพื้นที่ใดบ้าง ซึ่งปรากฏว่าเขมรถิ่นไทยมีลักษณะการเกิดของเสียงพยัญชนะสะกดดังกล่าวที่น่าสนใจ มีลักษณะเป็นเฉพาะของตนเอง ซึ่งต่างจากภาษาเขมรกับพวชาชัดเจน และสามารถจะคาดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ นอกจากนี้จากการเปรียบเทียบคำที่มีพยัญชนะสะกดดังกล่าวกับภาษาเขียนภาษากับพวชาปัจจุบันได้พบว่าในอดีตภาษาเขมรมีการออกเสียงพยัญชนะสะกด -ร /-r/ เช่น ในคำว่า คเมร ดังที่ยังคงออกเสียงในเขตสุรินทร์และอีกหลายพื้นที่ของภาษาเขมรถิ่นไทย ในขณะที่ภาษาเขมรกับพวชาปัจจุบันไม่มีการออกเสียงแล้ว โดยออกเสียงว่า คแม เท่านั้น ส่วนพยัญชนะสะกด -ณ /-ŋ/ และ -จ /-d/ มีแนวโน้มจะใช้มากขึ้นในอนาคต เพราะความง่ายในการออกเสียงเนื่องจากเกิดฐานเดียวกับสระที่นำมา แม้ว่าในอดีตจะออกเป็นเสียง -ง /-ŋ/ และ -ก /-k/ ดังที่ยังปรากฏในภาษาเขียน

AA Kns LC 2540/1997, Bishop, Nancy. "Who's who in Kensiw? Terms of reference and address in Kensiw". *MKS* 26: 245-254.

บทความนี้กล่าวถึงคำเครือญาติในภาษาเกนชีว (มานิก) ที่จังหวัดยะลา โดยศึกษาคำที่ใช้พูดกับผู้หนึ่งผู้ใด และคำที่ใช้ในการกล่าวถึงผู้หนึ่งผู้ใด ว่าใช้คำใดในลักษณะความสัมพันธ์ บทความนี้กล่าวถึงชีวิตของชาวเกนชีวในบริเวณที่ทางราชการจัดให้อยู่ซึ่งอยู่มาประมาณ 40 ปีมาแล้ว โดยชีวิตได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้าง คำเครือญาติเกนชีวโดยพื้นฐานแสดงให้เห็นระบบเครือญาติของชาวฮาวายโดยมีการปรับเปลี่ยนบ้าง

AA Chg LC 2540/1997, Edmonson, Jerold A. "Voice qualities and inverse filtering in Chong". *MKS* 26: 107-116.

บทความนี้กล่าวถึงการศึกษาลักษณะน้ำเสียงในภาษาของโดยใช้ inverse filtering using the Rothenburg Mask ซึ่งปรากฏว่าภาษานี้มีถึง 4 ลักษณะน้ำเสียง ตามที่ธีระพันธ์ ได้เคยศึกษาไว้ แต่วิธีการศึกษานี้ให้รายละเอียดหลายอย่างที่น่าสนใจ โดยเฉพาะการเปลี่ยนลักษณะน้ำเสียงในข้อความ

AA Nyu LC 2540/1987, La-oosri Bunsorn. *Clause and Phrase in Nyeu*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาญอโดยเฉพาะไวยากรณ์ในระดับวลีและอนุประโยค

AA Sve LC 2540/1997, Miller, John D. and Carolyn P. Miller. "Lexical comparison of Katuic Mon-Khmer languages with special focus on So-Bru groups in Northeast Thailand". *MKS* 26: 255-290.

บทความนี้กล่าวถึงการเปรียบเทียบคำศัพท์ที่พบในกลุ่มภาษาโซ่ ซ่า ส่วย และBru ในพื้นที่ต่างๆ 6 พื้นที่ ใช้ค่าประมาณ 1,500 คำ ใช้วิธีการทางศัพท์สถิติจากการศึกษาพบว่ามีศัพท์ร่วมกัน 76-99% ยกเว้นภาษาโซ่บ้านหนองแวง จังหวัดสกลนคร ซึ่งมีศัพท์ร่วมกันเพียง 24-27% แสดงว่าเป็นคนละภาษา นอกจากนี้ยังสำรวจความคิดของผู้พูดภาษาต่างๆ เหล่านี้ว่ามีความรู้สึกรู้ว่าภาษาแต่ละภาษาเหมือนหรือต่างกันมากน้อยอย่างไร

AA Mon LC 2540/1997, Prasert na Nagara. "An Inscription in Old Mon from Wieng Mano in Chiangmai Province". *Epigraphic and Historical Studies*. No.6. JSS.

กล่าวถึงหลักศิลาจารึกที่ค้นพบที่จังหวัดเชียงใหม่ อ่านและแปลและปรากฏว่าคล้ายจารึกที่ลำพูนสมัยหริภุญชัย ผู้เขียนเสนอว่าเป็นจารึกที่เก่าที่สุดที่พบในภาคเหนือของไทย

AA Sov LC 2540/1997, Suwilai Premsrirat. "Phonological characteristics of So (Thovung), a Vietic language of Thailand". *MKS* 26: 161-178.

บทความนี้กล่าวถึงลักษณะระบบเสียงของภาษาโซ่ (ทะวุง) ซึ่งเป็นภาษากลุ่มเวียดตึกที่พบในประเทศไทย ปรากฏว่าลักษณะเสียงในภาษานี้มีลักษณะเป็นภาษากลุ่มมอญ-เขมร แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากภาษาทะวุงที่พบในประเทศลาว เช่น พยัญชนะท้ายเปลี่ยนไปตามอิทธิพลภาษากลุ่มไทย เป็นต้น นอกจากนี้ภาษาของผู้ใหญ่และเด็กจะมีความแตกต่างกัน ภาษาเด็กจะมีอิทธิพลของคำศัพท์ และเสียงจากภาษาลาว บ่อย ที่อยู่ใกล้เคียง ภาษานี้มีทั้งวรรณยุกต์และลักษณะน้ำเสียง เป็นภาษาที่อยู่ในภาวะที่กำลังพัฒนาวรรณยุกต์ขึ้นใช้ในภาษา

AA Tin LC 2540/1997, สุริยา รัตนกุล, สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง และ ภัทธียา ยิมเรวัต พจนานุกรมไทย-ลัวะ (มัล) กำลังจัดพิมพ์ ยังไม่ทราบจำนวนหน้า.

พจนานุกรมเล่มนี้บรรจุคำภาษาลัวะ (มัล) ที่ใช้พูดที่บ้านสากดกลาง ตำบลสากด อำเภอบัว จังหวัดน่าน โดยเขียนวิธีอ่านออกเสียงคำภาษาลัวะ (มัล) ด้วยสัทอักษร มีถ่ายถอดเป็นตัวอักษรไทย แล้วให้คำแปลภาษาไทยเป็นภาษาลัวะ มีอักษรย่อบอกประเภทของคำไวยากรณ์ของภาษาลัวะ (มัล) คำนั้นๆ ไว้ด้วย เช่นบอกว่า เป็นคำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำอุทาน ฯลฯ พร้อมทั้งแสดงตัวอย่างวลีหรือประโยคที่ใช้คำนั้นๆ บางครั้งให้ความรู้ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ เช่นบอกว่าเป็นคำเก่าในภาษาลัวะ (มัล) ปัจจุบันนิยมใช้คำใดมากกว่า พร้อมทั้งให้ความรู้ทางวัฒนธรรมลัวะ (มัล) ที่เกี่ยวกับคำนั้นๆ ไว้ด้วย

AA Soo LC 2541/1998, Brian Migliazza. *A Grammar of So. A Mon-Khmer Language of Northeast Thailand*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาลักษณะไวยากรณ์ของภาษาโซ่ ซึ่งเป็นภาษาในสาขากะตุ กลุ่มมอญ-เขมร ตระกูลออสโตรเอเชียติก โดยเลือกศึกษาที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร นอกจากนี้จะศึกษาลักษณะของระบบเสียง ระบบไวยากรณ์แล้ว ยังศึกษาลักษณะวचनाในภาษาโซ่ ซึ่งเป็น

ระดับข้อความที่เป็นเรื่องเล่า สั้นสอน กระบวนการวิธีฯ ในตอนต้น ได้ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคนโง่ และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

AA Vnm LC 2541/1998, Jinda Ubolchote. *A Phonological Study of Vietnamese at Tambon Khlung Khlung District, Chanthaburi Province*, M.A. Thesis, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษาเวียดนามที่อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มเวียดนามที่อพยพมาเมื่อประมาณ 200 ปีมาแล้ว โดยมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์และเสียงในกลุ่มคนอายุต่างๆ ได้พบว่าภาษาเวียดนามในเขตนี้นี้ยังมีการพูดอยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ที่อายุน้อยจะมีการใช้ภาษาน้อยมาก และเสียงมีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม ภาษาเวียดนามในเขตนี้นี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาเวียดนามใต้ เนื่องจากบรรพบุรุษอพยพมาจากตอนใต้ของเวียดนาม นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเทียบภาษาเวียดนามในเขตนี้นี้กับภาษาเวียดนามที่พูดในเขตอื่นในประเทศไทยและกับภาษาเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ด้วย

AA Vnm LC 2541/1998, Keawta Saliphot. *A Phonological Study of Vietnamese at Chumchon Watsritheppradittharam, Muang District, Nakhornphanom Province*, M.A. Thesis (Linguistics), Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษาเวียดนามที่ชุมชนวัดศรีเทพประดิษฐาราม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นชุมชนญวนที่หนาแน่นแห่งหนึ่ง โดยศึกษาภาษาของกลุ่มญวนใหม่ที่อพยพมาเมื่อประมาณ 50 ปีมาแล้ว ได้ผลเป็นลักษณะโครงสร้างทางเสียงของภาษาเวียดนามที่พูดในเขตนี้นี้ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาเวียดนามเหนือเป็นอย่างมาก เนื่องจากอพยพมาจากทางเวียดนามเหนือ

AA Kmr LC 2542/1999, Prakorb Phon-Ngam. *A Morphological Study of Northern Khmer*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาหน่วยคำในภาษาเขมรถิ่นไทย โดยใช้ภาษาเขมรถิ่นสุรินทร์ในการศึกษา ศึกษาหน่วยของภาษาที่คาบเกี่ยวระหว่างหน่วยเสียงกับหน่วยคำ (morphoneme) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางเสียง ไวยากรณ์ และความหมายที่ประกอบเป็นหน่วยคำ ได้พบว่าการเปลี่ยนแปลงของเสียง โดยมีการกร่อนและการกลายของเสียงในตำแหน่งต่างๆ ของคำ ซึ่งมีผลมาจากการลดรูปของพยางค์ในหน่วยคำนั้น คำธรรมดาและคำเสริมสร้อย สามารถปรากฏในรูปคำเสริมซ้ำประเภทต่างๆ เพื่อสื่อความหมายเฉพาะ นอกจากนี้กลุ่มเสียงและพยัญชนะท้ายคำก็สามารถบอกความหมายเฉพาะของกลุ่มคำได้ด้วย

AA Kmu LC 2543/2000, Suwilai Premssirat. "Tonogenesis of Khmu dialects in SEA". *MKS* 31: 1-10.

บทความนี้กล่าวถึงพัฒนาการเกิดวรรณยุกต์ขึ้นตอนต่างๆ ที่พบจากการศึกษาภาษาขมุในพื้นที่ต่างๆ ในตอนเหนือของเอเชียอาคเนย์ ซึ่งรวมบางส่วนของประเทศไทย ลาว เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ได้พบว่าขมุในลาวตะวันออกและใต้ และเวียดนาม รวมทั้งบางส่วนของยูนนานยังคงลักษณะดั้งเดิมคือ เป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ ไม่มีน้ำเสียง ในขณะที่ภาษาขมุที่พูดด้านตะวันตก ได้แก่ ลาวตอนเหนือ ประเทศไทย และบางส่วนของจีนกำลังอยู่ในภาวะของการพัฒนาวรรณยุกต์ขึ้นในภาษา กล่าวคือบางถิ่นเกิดเป็นลักษณะน้ำเสียง (register) และบางถิ่นเกิดวรรณยุกต์แล้ว แต่ยังมีลักษณะของการพ่นลมก่อนจะเกิดเป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ชัดเจน ในบางถิ่นพัฒนาของวรรณยุกต์ที่พบในภาษาขมุเป็นตัวอย่าง เป็นหลักฐานของการที่ภาษาพัฒนาจากเดิมที่มีวรรณยุกต์เป็นภาษาที่มีวรรณยุกต์ที่ชัดเจน เดิมมีแต่ข้อสันนิษฐานโดยใช้หลักฐานจากภาษาเวียดนามปัจจุบัน

AA Sov LC 2543/2000, Suwilai Premasirat. *So (Thavung) - Thai - English Dictionary*.
University of Melbourne, Australia.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมคำศัพท์พื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวโซ่ (ทะวืง) ที่บ้านหนองแขวง อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร ชนกลุ่มน้อยพยพจากลาวมากกว่า 100 ปี ทะวืง คือชื่อที่รู้จักในลาวเป็นภาษาในสาขาเวียดตึก (ใกล้เคียงเวียดนาม) แต่คนทั่วไปคิดเป็นโซ่ เช่นเดียวกับโซ่กุสุมาลย์ ซึ่งจัดอยู่ในสาขากะตุ ของภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกเช่นกัน พจนานุกรมนี้บรรจุคำทั้งสิ้นกว่า 2,700 คำ มีคำแปลภาษาไทย และอังกฤษ และบางคำมีตัวอย่าง การเกิดคำในประโยคหรือวลีให้ไว้ด้วย

AA Soo LC 2543/2000, เอมอร ชื่นชม. *การศึกษาและเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาโซ่ในจังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจารึกตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์พื้นฐานภาษาโซ่ จำนวน 1,573 หน่วยยรรยที่พูดในจังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ผลการศึกษาได้พบว่าคำศัพท์ส่วนมากเป็นคำศัพท์ดั้งเดิมเดียวกัน เนื่องจากเป็นภาษาเดียวกันแต่ต่างถิ่น แต่คำศัพท์ภาษาโซ่ที่สกลนคร และมุกดาหารจะเหมือนกันมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงสูงโดยรับอิทธิพลจากอื่นๆ เช่น ภาษาไทย

AA Kmr LC 2543/2000, ปราณีต แยมงาม. *ความแตกต่างในการใช้คำศัพท์และการออกเสียงของคน ที่พูดภาษากลุ่มอายุต่างๆ ที่บ้านตะลุงเก่า ตำบลตะลุงเก่า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้กล่าวถึงภาษาเขมรถิ่นไทย พูดที่บ้านตะลุงเก่า ตำบลตะลุงเก่า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเชื่อว่าเป็นที่ตั้งถิ่นฐานเก่าแก่แห่งหนึ่งของชาวเขมรถิ่นไทย ได้พบว่า

ชาวตะลุงเก่าที่มีอายุต่างกันจะมีความรู้และความสามารถในการพูดภาษาเขมรต่างกัน เช่นมีการใช้คำศัพท์ที่ต่างกัน มีแนวโน้มว่าคนรุ่นเยาว์มีการใช้ภาษาไทยมากขึ้นกว่าคนรุ่นพ่อแม่ ญ่า ลักษณะการออกเสียงก็มีแตกต่างกัน โดยทำให้พยัญชนะต้นสั้นเข้าหรือตัดทิ้งไป การใช้สระและพยัญชนะมีแตกต่างกันโดยมีแนวโน้มเพื่อให้พูดได้ง่ายขึ้น แต่ไม่พบแนวโน้มของการพัฒนาวรรณยุกต์

AA Soo LC 2543/2000, สุรัชย์ ชินบุตร. ภาษาโซที่บ้านดอนแดง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม.

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาจารึกตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาภาษาโซที่บ้านดอนแดง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม โดยศึกษาทั้งระบบเสียงและระบบไวยากรณ์

AA Kns LC ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, มณีรัตน์ โชติกัณฺธ, พุทธชาติ ธัญญยานนท์, สอรัฏฐ์ มากบุญ และชัยเลิศ กิจประเสริฐ. ระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาซาไก กิ่งอำเภอดอนโตน จังหวัดสตูล, สนับสนุนโดย ชมรมสังคมศาสตร์ภาคใต้ โรเนียว เย็บเล่ม, 154 หน้า.

AA Kmr LC ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, มนัส สุขสาย. ตำราเรียนอักษรโบราณอีสาน อุบลราชธานี : ศูนย์วัฒนธรรมอุบลราชธานี, 101 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติโบราณสถานในอีสาน และอักษรโบราณต่างๆ ได้แก่ อักษรขอม อักษรธรรมอีสาน อักษรไทยน้อยในแต่ละภาษาโดยกล่าวถึงอักขระวิธีการเขียนการอ่านรวมถึงวรรณกรรม พร้อมแปลเป็นภาษาไทยด้วย

AA Kmr LC ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, สงบ บุญคล้อย. ภาษาเขมรเบื้องต้น บุรีรัมย์ : ศูนย์เขมรศึกษา, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 432 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงภาษาเขมรถิ่นไทย และเขมรกันพูชา รวมทั้งประชากร ระบบเสียง บทสนทนา ตัวอักษร การอ่าน-เขียน สุภาษิต คำพังเพย

AA Kmr LC ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, สัทธา อริยะภักดิ์. อาณาจักรขอมและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจารึกอักษรขอมที่เกี่ยวกับดินแดนอีสานใต้. วิทยาลัยครูบุรีรัมย์.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของอาณาจักรขอม และวัฒนธรรมอีสานใต้ และกล่าวถึงศาสตราวุธหลานถิ่น ซึ่งเป็นโบราณวัตถุที่พบในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ เขียนเป็นภาษาเขมรถิ่นบุรีรัมย์ โดยใช้อักษรเขมรเขียน เป็นเรื่องเกี่ยวกับคำสั่งสอน พุทธศาสนา ภาษิตโบราณต่างๆ พร้อมทั้งคำแปลเป็นภาษาไทย

AA Kmr LC ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, สำเริง วันทอง. วิเคราะห์ภาษาเขมร หมู่บ้านพรหมเทพ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุรินทร์. ภาควิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 170 หน้า.

งานวิจัยฉบับนี้กล่าวถึงการศึกษากระบวนเสียงภาษาเขมรที่หมู่บ้านพรหมเทพ อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดสุรินทร์ สรุปว่ามีพยัญชนะ 21 หน่วยเสียง สระ 28 หน่วยเสียง ไม่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ลักษณะคำมี 7 ชนิด คือ นาม วิเศษณ์ กริยา บุพบท สันธาน คุณศัพท์ และสรรพนาม มีการสร้างคำขึ้นใหม่โดยการประสมคำ มีคำไทยที่เขมรมิได้ใช้บ้างคำ และบางคำที่ไทยยืมจากเขมมาใช้เช่นกัน

AA Kmu MI 2510/1967, Lebar, Frank M. "Observation on the movement of Khmu into north Thailand". *JSS* 55.1: 66-79.

บทความนี้กล่าวถึงชาวขมุและการเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยโดยเข้าทำงานอุตสาหกรรมไม้สัก กล่าวถึงจำนวนชาวขมุที่พบในจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน ลำปาง ความต้องการย้ายถิ่นฐาน แบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างกัน และการแต่งงาน และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมกับชนกลุ่มอื่น

AA Sve MI 2525/1982, อมรา พงศาพิชญ์, พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, และธเนศ วงศ์ยานนาวา. การศึกษาเปรียบเทียบผู้อพยพทางบกในค่ายอพยพคนลาว คนเขมร และคนเวียดนาม. ทุนอุดหนุนการวิจัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รายงานการวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงมนุษยวิทยาที่บันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับผู้ลี้ภัยชาวลาว เขมร และเวียดนาม ตั้งแต่ปี 2522-2525 โดยเน้นการสังเกตและการสอบถาม สถานที่ที่ใช้ในการศึกษา การศึกษาได้ทำการศึกษาผู้ลี้ภัยชาวลาวในศูนย์หนองคาย ผู้ลี้ภัยชาวเวียดนามในศูนย์สี่คิ้ว และผู้ลี้ภัยชาวเขมรที่ศูนย์เขาอีต้ง (สระแก้ว) รวมทั้งในศูนย์ลุ่มพุก ศูนย์ไม้รูด และศูนย์พนัสนิคม โดยในตอนท้ายได้สรุปถึงฐานะของผู้ลี้ภัยอินโดจีนในประเทศไทยในอนาคต

AA Sve MI 2530/1987, ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. *Southeast Asian Tribal Groups and Ethnic Minorities : Prospects for the Eighties and Beyond*, Proceedings of a conference co-sponsored by Cultural Survival, Inc., and the Department of Anthropology, Harvard University, Cultural Survival Report 22, Cambridge, MA.02138, เขียนเป็นภาษาอังกฤษ, 171 หน้า.

รายงานนี้เป็นการรวบรวมปาฐกถาของบุคคลต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุม โดยกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ที่เป็นชนกลุ่มน้อย สำหรับที่กล่าวถึงประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกับอาก้า (Minority Identity in the Mountains of Northern Thailand : the Akha Case โดย Cornelia Ann Kammerer) เกี่ยวกับลีซอ (Settling the Lisu in Thailand โดย Jane R. and Lucien M. Hanks) และเกี่ยวกับผู้อพยพ (Thailand's Response to the Refugee Crisis โดย Penny Van Esterik)

AA Kmr MI 2533/1990, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. *สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการข้อมูลวัฒนธรรมพื้นบ้าน*, 21-24 สิงหาคม 2533, ณ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ บุรีรัมย์ : ศูนย์วัฒนธรรม

ธรรมจังหวัดบุรีรัมย์.

หนังสือเล่มนี้เป็นการสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการข้อมูลวัฒนธรรมพื้นบ้านของจังหวัดในประเทศไทย 8 จังหวัด ในส่วนของจังหวัดบุรีรัมย์กล่าวถึงการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนโบราณบุรีรัมย์ ศูนย์กลางชุมชน เส้นทางคมนาคม การละเล่น ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเขมร

AA Sve MI ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, กองสงเคราะห์ชาวเขา. ประวัติความเป็นมาการกระจายตัวประชากรและการโยกย้ายของชาวเขาในประเทศไทย, คำบรรยาย พิมพ์โรเนียว เย็บเล่ม 12 หน้า.

คำบรรยายนี้กล่าวถึงกลุ่มชนในเอเชียอาคเนย์โดยทั่วไป กล่าวถึงชาวเขาในประเทศไทย กลุ่มมอญ-โครเอเชียติก ได้แก่ ละว้า ชมุ ลัวะ ผีตองเหลือง กล่าวถึงลักษณะการกระจายตัวของชาวเขา กลุ่มมอญ-โครเอเชียติก กล่าวถึงชาวเขาในประเทศไทยกลุ่มจีน-ทิเบต ได้แก่ กะเหรี่ยง ลีซอ มูเซอ อีก้อ ม้ง เย้า กล่าวถึงลักษณะการกระจายตัวของชาวเขากลุ่มจีน-ทิเบต

AA Sve MS 2520/1977, เจอร์รี เกนนิย์ และ ชีระพันธ์ ล. ทองคำ. แผนที่ภาษาในประเทศไทยและคู่มือ. โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ.

แผนที่ภาษาในประเทศไทยแสดงบริเวณที่ภาษาแต่ละภาษาพูด มีแผนที่และคู่มือจำนวน 75 ภาษา ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย โดยแบ่งตามสายตระกูลภาษา เป็น 7 ตระกูลภาษา ได้แก่ ไต มอญ-เขมร มลาโย-พอลินีเซียน ทิเบต-พม่า กะเหรี่ยง แม้ว-เย้า และจีนเป็นการศึกษาในระดับอำเภอใช้เวลาในการศึกษา 1 ปี เติบโตและเสนอผลการศึกษา ด้วยการแสดง การปรากฏและการกระจายของภาษาต่างๆ บนแผนที่ประเทศไทย โดยใช้ตัวเลขตรรกะที่ชื่อภาษาแสดงว่ามีภาษาอะไรพูดที่ไหนบ้าง ในคู่มือได้กล่าวถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและขั้นตอนการทำแผนที่รวมทั้งปัญหาข้อบกพร่องต่างๆ และวิธีแก้ไข

AA Sve MS 2529/1986, สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจประชากรชาวเขา พ.ศ. 2529 จังหวัดเชียงราย, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, 95 หน้า เป็นรายงานทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษควบคู่กัน.

กลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษาในรายงานนี้ได้แก่ กะเหรี่ยง แม้ว มูเซอ เย้า ลีซอ อีก้อ ละว้า ชมุ และอื่นๆ กล่าวถึงระเบียบวิธีการสำรวจ คำนิยามสรุปผลลักษณะของประชากรชาวเขา และลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มบ้านชาวเขา และครัวเรือนชาวเขา

AA Sve MS 2530/1987, รายงานเบื้องต้น ข้อมูลระดับหมู่บ้าน. การสำรวจประชากรชาวเขา พ.ศ. 2530, สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

รายงานนี้เสนอสรุปผลการสำรวจประชากรชาวเขาใน 9 จังหวัดได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน น่าน ลำปาง ลำพูน แพร่ สุโขทัย เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และเลย โดยเสนอภาพรวมของประชากรชาวเขาในทั้ง 9 จังหวัด ลักษณะทางประชากร ได้แก่ จำนวนประชากร ครัวเรือน

AA Sve MS 2530/1987, สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจประชากรชาวเขา : พ.ศ.2530 จังหวัด แม่ฮ่องสอน สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 66 หน้า.

รายงานฉบับนี้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะต่างๆ ของประชากรชาวเขา และลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มบ้านชาวเขาและครัวเรือนชาวเขาในจังหวัดที่กล่าวถึงในชื่อของรายงาน

AA Sve MS 2533/1990, วิรัช นิยมธรรม. ระบบฐานข้อมูลภาษาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยด้วยคอมพิวเตอร์ นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล 121 หน้า.

งานวิจัยนี้ได้นำเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ มาใช้พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้พัฒนาซอฟต์แวร์สำเร็จรูปประเภทระบบจัดการ ฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relational Database) ซึ่งสามารถนำมาใช้จัดระบบข้อมูลในเชิงอักษร รูปภาพ และแผนที่ แสดงผลได้ทั้งจอโมโนโครมและจอสี และได้สร้างฐานข้อมูลตัวอย่างสำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญของชนกลุ่มน้อยแต่ละเผ่า หมู่บ้านชนกลุ่มน้อย รายชื่อผลงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยเผยแพร่เป็นแผ่นข้อมูลคอมพิวเตอร์

AA Sve MS 2536/1993, กาญจนา เมารัมย์. รายงานการวิจัยแผนที่ภาษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

งานวิจัยนี้ศึกษาภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในตำบลต่างๆ ของ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี โดยการออกแบบสอบถามส่งในระดับหมู่บ้าน และตรวจสอบภาษาด้วยการใช้คำศัพท์จากการสุ่มตัวอย่าง ได้พบว่าทั้งหมด 12 ภาษา แบ่งเป็นภาษาไทยถิ่น 12 ภาษา และภาษาชนกลุ่มน้อย 7 ภาษา และได้เสนอผลของการศึกษาในรูปแบบที่ภาษาแสดงภาษารวมของ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง แผนที่ภาษาของแต่ละจังหวัด และแผนที่ภาษาของแต่ละอำเภอ

AA Sve MS 2537/1994, Moseley, Christopher and R. E. Asher. *Atlas of the World's Languages*. Routledge, New York.

หนังสือเล่มนี้แสดงการกระจายของภาษาต่างๆ ทั่วโลกโดยแยกเป็นกลุ่มภาษาต่างๆ 8 บริเวณ ได้แก่ อเมริกา ออสเตรเลีย และแปซิฟิก เอเชียตะวันออก และตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ เอเชียเหนือ และยุโรปตะวันออก ยุโรปตะวันตก ตะวันออกกลาง และอเมริกาเหนือ แอฟริกา เป็นต้น มีคำอธิบายเกี่ยวกับสายตระกูลภาษาและความเกี่ยวข้องของภาษาย่อยต่างๆ ในแต่ละกลุ่มจากประชากร ชื่อต่างๆ ของแต่ละภาษา เป็นต้น แต่ละบริเวณแสดงภาพการกระจายของภาษาต่างๆ ด้วยแผนที่

AA Sve MS 2538/1995, กองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์. *ทำเนียบชุมชนบนพื้นที่สูงในประเทศไทย ปี 2538*. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.

หนังสือเล่มนี้ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนบนที่สูงซึ่งได้แก่ ชาวเขา และชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ที่อยู่ในเขตที่สูงได้แก่ กลุ่มปะหล่อง จีนฮ่อ ไทยใหญ่ ไทยลื้อ และคนไทยพื้นราบที่ขึ้นไปทำมาหากินปะปนกับชาวเขา ในแง่ของจำนวนประชากรชายหญิง หมู่บ้าน กลุ่มบ้านและหลังคาเรือน จำแนกรายการตามจังหวัด ตามกลุ่มชาติพันธุ์ ตามกลุ่มชาวเขา ชนกลุ่มน้อย และชาวไทยพื้นราบ ตามชาติพันธุ์ที่อยู่บนที่สูง 17 ชาติพันธุ์ รวมทั้งรายละเอียดชุมชนแต่ละจังหวัด โดยแยกชาติพันธุ์ แยกจำนวนหลังคาเรือนและประชากรชายหญิง

AA Sve MS 2542/1999, Suwilai Premsrirat and others. "Ethnolinguistic Map of Thailand (A Research in Progress). Institute of Language and Culture for Rural Development.

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเพื่อศึกษาการกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทั้งหมดในประเทศไทยจำนวนกว่า 60 กลุ่มในสภาพปัจจุบัน โดยดูจากภาษาพูดเป็นเกณฑ์ว่ามีกลุ่มอะไรบ้าง พูดที่ใด และมีจำนวนเท่าใด การเก็บข้อมูลใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปยังหมู่บ้านทั่วประเทศไทย ถ้ามถึงภาษาที่พูดภายในบ้าน และนำคำตอบมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ และแสดงการกระจายของแต่ละภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยแผนที่และแสดงการกระจายของกลุ่มต่างๆ ในระดับประเทศ ภาค จังหวัด อำเภอ และตำบล ฯ ด้วยการใช้โปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งมีคำบรรยายเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม ลักษณะเด่นๆ ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ให้ด้วย

AA Sve MS ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, ไม่ปรากฏชื่อผู้รวบรวม. *North Thailand Distribution of Hilltribes*. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, เลขที่ที่ศูนย์เอกสารประเทศไทย 10807, 4 แผ่น.

เป็นแผนที่แสดงการกระจายของชาวเขาเผ่าต่างๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่เผ่ามูเซอ ลัวะ ขมุ อีเก้อ ละว้า กะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโปว์ กะเหรี่ยงบะเกะ ทองดู ม้ง ลีซอ แสดงเส้นทางการอพยพเข้ามาในประเทศไทย มีแผนภูมิต้นไม้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตระกูลภาษาต่างๆ

AA Sve MS ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, กองสงเคราะห์ชาวเขา. *ประวัติความเป็นมาการกระจายตัวประชากรและการโยกย้ายของชาวเขาในประเทศไทย*, คำบรรยาย พิมพ์โรเนียว เย็บเล่ม 12 หน้า.

คำบรรยายนี้กล่าวถึงกลุ่มชนในเอเชียอาคเนย์โดยทั่วไป กล่าวถึงชาวเขาในประเทศไทย กลุ่มออสโตรเอเชียติก ได้แก่ ละว้า ขมุ ลัวะ ผีตองเหลือง กล่าวถึงลักษณะการกระจายตัวของชาวเขา กลุ่มออสโตรเอเชียติก กล่าวถึงชาวเขาในประเทศไทยกลุ่มจีน-ทิเบต ได้แก่ กะเหรี่ยง ลีซอ มูเซอ อีเก้อ ม้ง เย้า กล่าวถึงลักษณะการกระจายตัวของชาวเขา กลุ่มจีน-ทิเบต

AA Mbr NT 2531/1988, พงษ์ธร สังข์เผือก และสารภี ยวดยง. "สารอาหารในอาหารของ ผีตองเหลือง" ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูขจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้เสนอการศึกษาสารอาหารจากอาหารของผีตอเหลืองประเภทพืชกินหัว 7 ชนิด และผัก 4 ชนิด ได้ผลพบว่าอาหารเหล่านี้มีระดับของวิตามินและเกลือแร่มากพอ แต่มีโปรตีนและพลังงานต่ำ

AA Kmu NT 2533/1990, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. *วิธีการป้องกันและรักษาโรคแบบพื้นบ้านชาวขมุและบทสนทนาสาธารณสุขขมุ-ไทย*. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 281 หน้า.

หนังสือเล่มนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับชาวขมุ ความเชื่อ และพิธีกรรมในการรักษาคนป่วยตามลำดับขั้นตอนรุนแรงโดยใช้สัตว์ในการเซ่นไหว้ ตั้งแต่สัตว์เล็กไปถึงสัตว์ใหญ่ ได้แก่ ไก่ หมู ควาย รวมทั้งการใช้สมุนไพรและอาหารชาวขมุ และการแพทย์ปัจจุบันที่เข้าไปมีบทบาทมากขึ้น ส่วนที่สองเป็นบทสนทนาสาธารณสุขไทย-ขมุ เพื่อให้เห็นวิธีการใช้ภาษาในการพูดคุย ซักถาม ตามชนิดของโรค และอาการ และตามระบบต่างๆ ของร่างกาย

AA Sve PP 2509/1966, พ.อ.พูนพล อาสนจินดา. *ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจประเทศไทย*, ไทยวัฒนาพานิช 154 หน้า, เขียนเป็นภาษาไทย.

ได้กล่าวถึงเชื้อชาติต่างๆ ที่มีในประเทศไทยไว้ว่า มีชาวไทยอิสลามประมาณ 400,000 คน ผู้ที่พูดภาษาเขมรประมาณเกือบ 200,000 คน และมีชาวส่วยหรือกุ่ม ขามอญ ชาวกะเหรี่ยง พวกละว้า หรือเงี้ยว และชาวเขาในภาคเหนือ พร้อมทั้งให้ตัวเลขจำนวนประชากรใน พ.ศ. 2500 ไว้ด้วย มีภาคผนวก 64 ภาค มีบรรณานุกรม

AA Lwa PP 2513/1970, Kunstadter, Peter. "Fertility, Mortality and Migration of Hill and Valley Populations in Northwestern Thailand", บทความเสนอในที่ประชุม International Seminar on Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand, Ministry of National Development/Department of Land Development, October 1970, หน้า 411-432.

บทความนี้ยกตัวอย่างกะเหรี่ยงและละว้าที่อำเภอแม่สะเรียงจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์กล่าวถึงประชากรกะเหรี่ยง และละว้า ภาวะการเจริญพันธุ์ สถิติการตายในทารก และกล่าวว่าแนวโน้มการอพยพเป็นแบบจากภูเขาลงสู่ที่ราบ

AA Lwa PP 2526/1983, Kunstadter, Peter. "Demographic Differentials in a Rapidly Changing Mixed Ethnic Population in Northwestern Thailand" Paper presented at the Occasional Seminar, Nihon University Population Research Institute, Tokyo, 7 September 1983, โรเนียว เย็บเล่ม, 31 หน้า.

บทความนี้กล่าวถึงประชากรชาวเขาเผ่า ม้ง ละว้า และกะเหรี่ยง ศึกษาอัตราการตาย ภาวะการเจริญพันธุ์ การแต่งงานและการมีบุตร กล่าวถึงชาวม้งที่มีการเจริญพันธุ์สูงมาก กล่าวถึงการ

อพยพย้ายถิ่นที่อยู่ มีบทสรุป

AA Lwa PP 2529/1986, Preeda Tasanapradit. Usaney Perngparn and Vichai Poshyachinda, *Hill Tribal Population and Family Planning*, Institute of Health Research, Chulalongkorn University, September 1986, 21 หน้า.

หนังสือนี้กล่าวถึงลักษณะของประชากรชาวเขา กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ม้ง มูเซอ เย้า ลีซอ อีเก้อ ลัวะ(ละว้า) และอื่นๆ กล่าวถึงปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ความขาดแคลนแรงงาน ลักษณะทางวัฒนธรรม ความไม่รู้เรื่องสุขภาพ การวางแผนครอบครัว และแนวทางการวางแผนครอบครัวในอนาคต

AA Kmr SS 2447/1904, Phya Praja Kitkarachak. "On the Menam Mun and the Provinces in the East". *JSS*.

บทความนี้กล่าวถึงที่ตั้งของแม่น้ำมูล ชีวิตคนในหมู่บ้านบริเวณแม่น้ำ ในแง่ของเศรษฐกิจ และภาษา และในแง่ความสัมพันธ์กับกลุ่มชาวเขมรและกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประวัติเมืองเก่าและการอพยพโยกย้ายของกลุ่มไทยมาจากสิบสองจุไทย เป็นต้น

AA Kmr SS 2507/1964, N.A. *International Boundary Study No.40. Cambodia-Thailand Boundary*. Department of State, Bur. of Intelligence and Research. Office of research in Econ. and SC.

เอกสารนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของบริเวณชายแดน ประวัติ ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และกล่าวถึงสนธิสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวกับชายแดน

AA Mon SS 2507/1964, Seidenfaden, Erik. "Mon fluence in Thai Institution". *JSS*. 36.1: 39-41.

บทความนี้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มไทย เขมร และมอญในยุคแรกๆ ซึ่งยืนยันด้วยการศึกษาค้นคว้าทางโบราณคดี กล่าวถึงอิทธิพลของขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวมอญที่มีต่อกลุ่มคนไทยที่นำมาถือปฏิบัติ เช่น การแต่งงาน การแบ่งทรัพย์สินเมื่อมีการหย่าขาดจากกัน

AA Lwa SS 2508/1965, Kunstadter, Peter. "The Future of Upland Tribal people in the Nations of Southeast Asia : Lua' and Karen Hill Peoples of Northwest Thailand", Paper presented at the Annual Meetings of the American Anthropological Association, Denver, Colorado, November 1965, ถ่ายเอกสาร, 41 หน้า.

บทความนี้กล่าวถึงชาวเขาเผ่าละว้า และกะเหรี่ยงที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ความสัมพันธ์ของชาวเขากับชนในพื้นที่ราบ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (ค.ศ. 1965)

AA Sve SS 2510/1967, Kunstadter, Peter. *Southeast Asian Tribes, Minority and Nations*, Princeton Center of International Studies, มีบรรณานุกรม มีภาพประกอบมาก และมีตารางแสดงจำนวนประชากรต่างๆ.

หนังสือเล่มนี้ กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยกับชนส่วนใหญ่ในประเทศต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ ในส่วนที่กล่าวถึงประเทศไทยได้ยกตัวอย่างเช่น กรณีของ ม้ง ขมุ และละว้า เป็นต้น มีการกล่าวถึงศาสนาและพิธีกรรมค่อนข้างละเอียด

AA Sve SS 2513/1970, Kunstadter, Peter. "Integration and Assimilation of Minorities in Mae Hongson Province", Paper prepared for Asian Studies Association Meeting, 3 April, 1970, San Francisco, California, โรเนียว เย็บเล่ม, 16 หน้า.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อันได้แก่ คนไทยเหนือ คนไทยกลาง คนจีน จีนฮ่อ ตองซู่ ไทฉาน กะเหรี่ยงโปว์ กะเหรี่ยงสะกอ ละว้า ม้ง ขมุ และชาวต่างประเทศ กล่าวถึงปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ลักษณะทางประชากรและการกลืนตัวเข้าหากัน ผลงานของพระธรรมจาริกและหมอสอนศาสนาคริสต์ียน

AA Mon SS 2513/1970, สุด แสงวิเชียร. *มอญในอดีต และปัจจุบัน* (การศึกษาโครงการกระดูกและเครื่องใช้สมัยทวาราวดี). อักษรสัมพันธ์, กรุงเทพฯ, 62 หน้า.

หนังสือเล่มนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ภาคที่ 1 เป็นเรื่องของมอญในอดีต กล่าวถึงว่าใครเป็นเจ้าของอาณาจักรทวาราวดี ตำนานของมอญ หลักฐานโครงการกระดูกและโบราณคดีของมอญ ให้ภาคชุดมอญในอดีต (คน เครื่องใช้ เครื่องประดับ) ภาคที่ 2 เป็นเรื่องของมอญในปัจจุบันกล่าวถึงความสัมพันธ์ของมอญกับไทย การทำสงครามของมอญ การตั้งถิ่นฐานและถิ่นฐานมอญในปัจจุบัน การศึกษารอยพิมพ์นิ้วมือเพื่อวิเคราะห์บุคลิกและลายพิมพ์นิ้วมือของคนมอญ เป็นต้น

AA Sve SS 2514/1971, ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. *ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักพิมพ์แพรววิทยา.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงนโยบายของรัฐบาลต่อชาวจีน ชาวเขา ชาวญวนอพยพ และชาวไทยมุสลิม ชาวจีนในประเทศไทยกับปัญหาด้านการเมือง และนโยบายผสมกลมกลืน ปัญหาชาวเขาในประเทศไทยกับการแก้ไขปัญหของรัฐบาล ชาวญวนอพยพปัญหาแนวทางแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคในการผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

AA Sve SS 2517/1974, Boonsanong Punyodyana. "Minority Groups and Minority Class : The Oppressed and Oppressor in Thai Social Structure", paper from the Conference on the Majority-Minority Situation in Southeast Asia, Manila, Philippines, May 8-10, 1974, บทความโรเนียว เย็บเล่ม, 26 หน้า.

บทความนี้มองความสัมพันธ์ระหว่างชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อย ว่าเป็นความสัมพันธ์

ของผู้กดขี่ และผู้ถูกกดขี่ กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยทั้งที่เป็นชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์และภาษา กับชนกลุ่มน้อยทางศาสนา การบังคับดูแลโรงเรียนสอนภาษาจีน และการกดขี่มุสลิมในจังหวัดภาคใต้

AA Sve SS 2517/1974, วิศิษฐศักดิ์ ไทยทอง. คำนิยมทางกิจการครอบครัวและหมู่บ้านของนักเรียนชาวเขาในจังหวัดตาก เชียงราย และน่าน, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517, โรเนียว เย็บเล่ม, 133 หน้า.

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนไทย 120 คน และนักเรียนชาวเขาเผ่าต่างๆ 103 คน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5,6 และ 7 ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จังหวัดเชียงราย โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก และโรงเรียนบ้านปากกลาง จังหวัดน่าน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่าและแบบระยะทางทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

AA Vnm SS 2518/1975, ฤทธิ อธิธิประชา. ยวนย่าเทล. สำนักพิมพ์วิทยารุ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติของญวนหรือเวียด เรื่องของโฮจิมินห์ สถานภาพของญวนในเมืองไทย การบ่อนทำลาย ปัญหาญวนอพยพ สมุนไพรแก้โรคญวนโดยเขมร

AA Sve SS 2521/1978, ชัยชาญ วงศ์สามัญ และสุวิทย์ ชีรสวัสดิ์. รายงานการวิจัยศักยภาพของชุมชนอีสาน: กรณีศึกษากันตอนแคน ตำบลทุ่งกุลารักษ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด.

งานวิจัยนี้มุ่งเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงสภาพของหมู่บ้านในภาคอีสานทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม โดยได้แบ่งช่วงการเปลี่ยนแปลงออกเป็นยุคตั้งถิ่นฐาน และผลิตเพื่อยังชีพ ยุครับอิทธิพลจากภายนอก และผลิตเพื่อขาย แต่ละยุควิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนจะต่างกัน ปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน การปรับตัวให้เข้ากับสภาพธรรมชาติ ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุค กรณีในดอนแคนเป็นตัวอย่างให้เห็นสังคมสภาพความเป็นอยู่ของคนอีสาน อดีตที่ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ปัจจุบันมีทรัพยากรที่จำกัด และมีความเสื่อมโทรม ภาพสะท้อนอิทธิพลของนโยบายด้านเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของรัฐ รวมทั้งบทบาทของหน่วยงานพัฒนาเอกชน กิจกรรมต่างๆ ที่มีในชุมชน ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ความคิดเห็นของชาวบ้านต่อการดำเนินงานของหน่วยพัฒนาเอกชน เป็นแนวทางการคิดของการดำเนินงานชุมชนในอนาคต

AA Sve SS 2521/1978, ลิขิต ชีรเวดิน. ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสือเล่มนี้รวมงานการค้นคว้าเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยเพื่อประกอบการสัมมนา ได้แก่ เรื่องของชนกลุ่มน้อยและระบบการเมือง ปัญหาและแนวนโยบาย ชาวจีนในประเทศไทย บทบาทด้านเศรษฐกิจและการเข้าประเทศ ไทยมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้ ชาวญวนอพยพในประเทศไทย และชาวเขาในประเทศไทย

AA Vnm SS 2521/1978, วิชา ประสานเกลียว, สุรพล วัฒนธรรม, ปริมาณชุด อดีตักดิ์ และอัศนีย์ ทองนิรมล. "ชาวญวนอพยพในประเทศไทย". ในหนังสือชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย, รวบรวมโดยลิขิต ธีรเวคิน, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงชาวญวนอพยพในประเทศไทยซึ่งแม้จะถือได้ว่าเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งแต่มีปัญหาที่ต่างไปจากกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะการแสดงตนเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองต่อประเทศไทย ส่วนที่สองกล่าวถึง ประวัติการอพยพซึ่งแยกเป็นญวนกลุ่มต่างๆ ซึ่งมีสาเหตุต่างๆ กันไปในการอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ส่วนที่สามกล่าวถึงการคุกคามของญวนในลักษณะต่างๆ ส่วนที่สี่กล่าวถึงปัญหาข้อขัดข้องเกี่ยวกับญวนอพยพ ที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เช่น เรื่องของการควบคุม การปฏิบัติการและการต่อต้านของคนญวน ข้อขัดข้องในการอพยพซึ่งไม่ทราบจำนวนแน่นอน และไม่สามารถส่งกลับประเทศได้ เนื่องจากเวียดนามขณะนั้นอยู่ในภาวะสงคราม ปัญหาด้านการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ส่วนที่ห้ากล่าวถึงผลกระทบจากญวนอพยพต่อความมั่นคงของประเทศไทยในด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง การทหารและจิตวิทยา ส่วนที่หกเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับญวนอพยพ เช่น กำหนดนโยบายการปฏิบัติต่อคนญวน กำหนดวิธีปฏิบัติและปรับปรุงมาตรการในการควบคุมการส่งกลับประเทศ การปรับปรุงเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น

AA Sve SS 2523/1980, ชอบ คชาอนันต์. "ชาวเขาในประเทศไทย" ศูนย์วิจัยชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่, พ.ศ. 2523, บทความโรเนียว, 9 หน้า มีภาคผนวก เดิมเขียนเป็นภาษาอังกฤษ แล้ว น.ส. ผ่องเพ็ญ แซ่ เทพหัสติน ณ อุษยา แปลเป็นภาษาไทยเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในงานเทศกาลเที่ยวเมืองไทย 31 ตุลาคม - 2 พฤศจิกายน 2523 กรมประชาสัมพันธ์ เอกสารวิชาการเลขที่ 102 เล่มที่ 12/2523.

บทความนี้ให้ภาพชาวเขาโดยรวม กล่าวถึงการรวมกลุ่มการกระจายและขนาดของประชากรชาวเขา ลักษณะทางสังคมของชาวเขาพิจารณาจากด้านการเกษตร ปัญหาใหญ่เกี่ยวกับชาวเขา ปัจจัยตัวเร่งต่อปัญหาชาวเขา ตอนท้ายบทความให้รายละเอียดโดยสรุปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ม้ง มูเซอ เย้า ลัวะ(ถิ่น) อีเก้อ ลีซอ ละว้า ขมุ มีภาคผนวกแสดงแผนภูมิตระกูลภาษา และจำนวนประชากรชาวเขาเผ่าต่างๆ ใน พ.ศ. 2522

AA Vnm SS 2524/1981, เฉลิมชัย ผิวเรื่อนนท์. ทศคนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอพยพอาศัยอยู่. เอกสารวิชาการของสถาบันเอเชีย ลำดับที่ 10 สถาบันเอเชีย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานวิจัยฉบับนี้ ศึกษาทัศนคติของคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อเวียดนาม โดยศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติความรู้สึกของคนไทยที่อยู่ในจังหวัดที่มีชาวญวนอพยพอาศัยอยู่และที่อยู่ในจังหวัดที่ไม่มีชาวญวนอพยพอาศัยอยู่ เพื่อศึกษาหาอุปสรรคและปัญหาของความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนาม วิธีการศึกษาใช้แบบสอบถามและเสนอผลการวิจัยโดยให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเวียดนามโดยสังเขป ความสัมพันธ์ไทยกับเวียดนาม ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของคนไทย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม เช่น ประวัติชาวนอพยพ ปัญหาที่เกิดจากชาวนอพยพ และทัศนคติคนไทยต่อเวียดนาม

AA Lwa SS 2526/1983, Kunstadter, Peter. "Women's Occupational and Domestic Roles in a District Town in Northwestern Thailand", Paper prepared for presentation at the Association for Asian Studies Meeting, San Francisco, March 1983, โรเนียว เย็บเล่ม, 23 หน้า.

บทความนี้กล่าวถึงบทบาทของสตรีกะเหรี่ยง และละว้าด้วย แต่ส่วนใหญ่ของบทความกล่าวถึงไทยที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

AA Sve SS 2526/1983, ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. ชนกลุ่มน้อยในไทยกับความมั่นคงของชาติ, สำนักพิมพ์แพรวพินทยา, 315 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงนโยบายของรัฐบาลไทยต่อชนกลุ่มน้อย ได้แก่ นโยบายต่อชาวจีน นโยบายต่อชาวเขา นโยบายต่อชาวนอพยพ นโยบายต่อชาวไทยมุสลิม นโยบายต่อผู้อพยพลี้ภัยกลุ่มต่างๆ กล่าวถึงชาวจีนในประเทศไทยกับปัญหาทางการเมือง นโยบายผสมกลมกลืนของรัฐบาลไทยต่อชาวจีน ปัญหาชาวเขาในประเทศไทยกับการแก้ไขปัญหของรัฐบาล ชาวเขากับปัญหาการปลูกฝิ่น ชาวนอพยพในประเทศไทย : ปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคในการผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จีนฮ่อในภาคเหนือผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า : ปัญหาและแนวทางแก้ไข ผู้อพยพลี้ภัยจากอินโดจีน : ปัญหาและแนวทางแก้ไข

AA Sve SS 2527/1984, ไพฑูรย์ ดัสเช. ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย : เอกภาพกับคอมมิวนิสต์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานวิจัยนี้ศึกษานโยบายและปัญหาการผสมกลมกลืน การกลืนชาติ การรวมเอกภาพทางการเมือง และบทบาทและอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในการใช้ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย บ่อนทำลายความมั่นคง เช่น ชาวเขากลุ่มต่างๆ ปัญหามุสลิมทางภาคใต้ ปัญหาชาวนอพยพ

AA Sve SS 2530/1987, ปรีชา อุยตระกูล. โครงสร้างของสังคมอีสานและบทบาทผู้หญิงในชนบทอีสาน. รายงานการสัมผัสดูความจริงและชีวิต กลุ่มสองนครราชสีมา, 2-30 พย. 2530, ศูนย์สังคมพัฒนา เขตมิสซังนครราชสีมา และสำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งประเทศไทย.

รายงานนี้กล่าวถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ของอีสาน ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สถาบันต่างๆ ในสังคมหมู่บ้าน ได้แก่ ฝั่ วัด ผู้เฒ่า รวมทั้งฮีตสิบสอง คองสิบสี่ บทบาทผู้หญิงในสังคมชนบทอีสาน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมทั้งประสบการณ์ของผู้วิจัยในหมู่บ้าน

AA Kmr SS 2530/1987, พระศักดิ์ วรจักร. โครงสร้างอำนาจของชุมชนชาวไทยที่พูดภาษาเขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลพรหมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์,

วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 197 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาสภาพ โดยทั่วไปของชุมชนชาวไทยที่พูดภาษาเขมร โครงสร้างอำนาจของชุมชน และปัจจัยในการยอมรับอำนาจของชนชั้นนำในชุมชน โดยศึกษาจากประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการ, คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และกลุ่มชาวบ้าน โดยใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์

AA Lwa SS 2531/1988, Maeda, Seiji. "Anthropologie Juridique des LAWA (Thailande)" (Etude intensive et etude extensive).

วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก มหาวิทยาลัยปารีส VII วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาขนบการยุติธรรมและกฎหมายในสังคมของชาวละว้า โดยกล่าวถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนกลุ่มนี้ และการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน การประกอบอาชีพ การตั้งบ้านเรือน ระบบครอบครัว การปกครอง ประเพณี พิธีกรรมความเชื่อ และกล่าวถึงขนบการยุติธรรม ระบบการตัดสินและพิพากษา ซึ่งมีข้อปฏิบัติที่ยึดถือตามจารีตประเพณีที่กำหนดไว้และถือเป็นกฎหมายที่อยู่ในจิตวิญญาณในสังคมของชาวละว้า นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงกฎข้อบังคับต่างๆ ในบริบทของสังคมชนเผ่าและในบริบทของสังคมประเทศ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากระบบของอินเดีย ดังเช่นประเทศอื่นๆ ในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งเป็นความซ้ำซ้อน

AA Sve SS 2531/1988, กุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (บรรณารักษ์). รอยร้าวในสังคมไทย บูรณาการกับปัญหาความมั่นคงของชาติ. เอกสารวิชาการอันดับที่ 6 สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมบทความและคำบรรยายในการประชุมบูรณาการกับความมั่นคงของชาติ ซึ่งจัดขึ้นเพื่อพิจารณาทบทวนนโยบายผสมกลมกลืนและปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งหาแนวทางเลือกทางอื่น บทความนี้กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยกับความมั่นคงของชาติ การสร้างชาติและบูรณาการของชาติ ผู้ลี้ภัยชาวอินโดจีน ชาวเขาและชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ในภาคเหนือ ชาวจีน ชาวไทยมุสลิม และแนวทางแก้ไขในอนาคต

AA Mbr SS 2531/1988, นิพัทธ์เวช สืบแสง. "ระบบครอบครัวและเครือญาติของชาวมลาบรี", ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมลุ่มละว้า : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตอเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูซาง และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.

บทความนี้กล่าวถึงการจัดระเบียบทางสังคมของชาวมลาบรีโดยเฉพาะระบบครอบครัวและเครือญาติ โดยได้พิจารณาสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ รูปแบบของการตั้งถิ่นฐาน ข้อห้ามทางเพศ (incest taboo) การแต่งงาน ลักษณะครอบครัวและเครือญาติ คำเรียกชื่อเครือญาติ ตลอดจนความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ข้างต้นซึ่งมีผลต่อการเลือกคู่ครอง

AA Mon SS 2531/1988, นิยพรรณ วรรณศิริ. วัฒนธรรมสัมพันธ์ในประเทศไทย: ความสัมพันธ์ระหว่างมอญ-ไทย.

บทความนี้กล่าวถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมอญ-ไทย ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์ของชนกลุ่มน้อย-ชนกลุ่มใหญ่ ซึ่งไม่เป็นตามทฤษฎีวิวัฒนาการสัมพันธ์ทั่วๆ ไป เนื่องจากเป็นความสัมพันธ์ฉันท์มิตร คนไทยคิดว่ามอญคือ คนไทย คนมอญทำตัวเป็นคนไทยตลอดมา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณถึงความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยดูจากระยะห่างของการอยู่อาศัย การแสดงต่อกันในสังคม (การยอมรับ การมีอคติ การแข่งกัน) อาชีพ ภาษาที่ใช้โดยบุคคลต่างๆ ในครอบครัว การศึกษานี้เป็นประโยชน์ในการศึกษาและเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยอื่นที่เข้าสู่ประเทศไทย

AA Kuy SS 2532/1989, สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, ปัทมา เผือกพันธ์ (ไพฑูริย์), รุ่งอรุณ ที่มณฑลเหอเป่ย์. รายงานการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในชุมชนชาติพันธุ์กวย และญ้อ : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รายงานวิจัยฉบับนี้เสนอการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปและประวัติความเป็นมาของชุมชน ลักษณะ ปัจจัย และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในชุมชนชาติพันธุ์กวยที่จังหวัดสุรินทร์ และญ้อที่จังหวัดนครพนม ปรากฏว่าลักษณะทั่วไปของชุมชนทั้งสองต่างกัน มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจากระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพเป็นระบบเศรษฐกิจแบบการค้าเช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองแบบเดิมทั้งสองมีการใช้ระบบอาวุโสอย่างมีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชน แต่ในปัจจุบันไม่พบในชุมชนชาติพันธุ์กวย การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม บทบาทพ่อแม่ค่อยลดลงแต่ยังคงความสัมพันธ์ทางเครือญาติ มีความภูมิใจในชาติพันธุ์ รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและภาษาพื้นบ้าน ในด้านสาธารณสุขกลุ่มกวยมีการอยู่ไฟและใช้สมุนไพรน้อยกว่ากลุ่มญ้อ แต่มีการวางแผนครอบครัวมากกว่า นอกจากนี้กลุ่มกวยยังมีการนับถือผีบรรพบุรุษมากกว่า กลุ่มกวยมีหนี้สินมากกว่าและมีการใช้เทคโนโลยีและการพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ในครอบครัวน้อยกว่ากลุ่มญ้อ และความผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมีน้อยกว่ากลุ่มญ้อ

AA Lwa SS 2533/1990, Condominas, Georges. "From Lawa to Mon, from Saa' to Thai". Translated by Stephanie Anderson, Maria Magannon and Gehan Wijeyewardene. Ed. by Gehan Wijeyewardene. Department of Anthropology, Research School of Pacific Studies, The Australian National University.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการนำแนวความคิดเกี่ยวกับพื้นที่ทางสังคม (social spaces) มาศึกษากลุ่มคนในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งเป็นดินแดนของชนหลายชาติพันธุ์ภาษา กล่าวถึงความสัมพันธ์และลักษณะชาติพันธุ์ของกลุ่มออสโตรเอเชียติก และกลุ่มไทย การเมืองและสังคมที่ทำให้กลุ่มชนชาว ออสโตรเอเชียติกหรือละว้าหรือลัวะ ปรับเปลี่ยนไปเป็นมอญในภาคเหนือของไทย และชาหรือฮา ปรับเปลี่ยนเป็นไทย บทความเรื่องแรกมาจากเรื่อง Notes sur l'histoire lawa ซึ่งเขียนเพื่อ

ร่วมฉลองพิพิธภัณฑ์โบราณคดีและศิลปของเมืองไทยในปี 1958 โดยใช้แหล่งเอกสารภาษาบาลี ประกอบกับตำนานคติชนวิทยาและเรื่องทางชาติพันธุ์ รวมทั้งเอกสารภาษาพื้นบ้านต่างๆ ซึ่งทำให้สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับรัฐต่างๆ สมัยก่อนพุทธกาล ซึ่งเป็นยุคที่ยังไม่มีการจดบันทึก ตลอดจนถึงยุคพุทธกาลและบทบาทของชาวมอญต่อกลุ่มชนอินโดจีนโบราณและกลุ่มซึ่งมาครอบครองดินแดนต่อมา ส่วนบทความที่สองกล่าวถึงข้อสันนิษฐานลักษณะสังคมล้านนาสมัยก่อนกลุ่มไทยจะมีอำนาจเหนือและลักษณะทางสังคมและการเมือง การขยายดินแดนอย่างรวดเร็วของกลุ่มไทยในดินแดนกว้างใหญ่แถบนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชาวไทยและผู้ถูกปกครองกลุ่มพื้นเมืองออสโตรเอเชียติก ซึ่งเปลี่ยนจากความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นทางสังคม และการปรับเปลี่ยนสู่ความเป็นไทย ในแง่ของภาษา การวิเคราะห์คำศัพท์ ได้พบอิทธิพลของมอญและจีนนอกเหนือไปจากเขมร

AA Kmr SS 2533/1990, บัญชร แก้วส่อง, บุษบา จันทรผ่อง, ชัยยง ยามรัตน์, มงคล ดำนอร์พินทร์. รายงานการวิจัยเรื่องศักยภาพชุมชนหมู่บ้านอีสาน: กรณีศึกษากันสำโรง อำเภอมือ จังหวัดสุรินทร์.

รายงานนี้กล่าวถึงศักยภาพของชุมชน ชุมชนดั้งเดิม การตั้งถิ่นฐาน โครงสร้างการศึกษา โครงสร้างทรัพยากร ปัจจัยการผลิต ระบบผลิต ระบบเครือญาติ ศาสนา ความเชื่อ โครงสร้างอำนาจการปกครอง ปัญหาและแนวทางแก้ไขของชุมชน กล่าวถึงเป็นยุคอิทธิพลทูนนิยม (2500-2520) ยุคอิทธิพลรัฐ (2520-ปัจจุบัน) สรุปและข้อเสนอแนะ

AA Kmu SS 2539/1996, นิพัทธเวช สืบแสง. การอพยพแรงงานของชาวเขาเผ่าขมุ : สถานการณ์และผลกระทบต่อชุมชน. สถาบันวิจัยชาวเขา, กรมประชาสงเคราะห์, กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.

เอกสารการวิจัยฉบับนี้กล่าวถึงประเด็นของการอพยพแรงงานในระดับมหภาค และสถานการณ์การอพยพแรงงานของชาวขมุ โดยยกกรณีตัวอย่างชาวขมุที่บ้านน้ำสอได้ ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง ผู้เขียนได้กล่าวถึงปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดอพยพแรงงาน และปรับตัวของชุมชนต่อการอพยพแรงงานที่เกิดขึ้นโดยการทำนาค่า และเลี้ยงสัตว์ และชี้ให้เห็นผลกระทบที่มีต่อชุมชน รวมทั้งข้อเสนอแนะ

AA Kmu SS 2539/1996, นิพัทธเวช สืบแสง. สังคมและวัฒนธรรมชาวขมุกับการพัฒนา. สถาบันวิจัยชาวเขา, กรมประชาสงเคราะห์, กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.

เอกสารการวิจัยฉบับนี้ให้ภาพรวมเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของชาวขมุในภาพกว้าง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจชุมชนขมุ โดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเผ่าขมุ โดยกล่าวถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวขมุ ประวัติ การแบ่งกลุ่ม การกระจายตัว โครงสร้างทางสังคม

องค์กรชุมชน ผู้นำชุมชนแบบดั้งเดิมและแบบเมือง ระบบความเชื่อ ลักษณะเศรษฐกิจ และได้นำเสนอประสบการณ์ด้านการพัฒนาในมิติทางวัฒนธรรมในชุมชนชาวมุ

AA Sve SS 2540/1997, กฤตยา อาชวนิจกุล และพรสุข เกิดสว่าง. สถานะของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.

รายงานการวิจัยฉบับนี้กล่าวถึงปัญหาและจัดระบบสถานะให้ชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ซึ่งมีทั้งผู้ที่ได้สัญชาติไทยเป็นคนไทย ผู้ที่เป็นคนไร้สัญชาติและคนเถื่อนผิดกฎหมาย แม้ว่าบางกลุ่มจะอาศัยอยู่ในประเทศไทยมานานร้อยปี เช่น ลัวะ ถิ่น ตองเหลือง เป็นต้น ทำให้ขาดโอกาสทางการศึกษา การครองที่ดิน การรักษาพยาบาล การทำงาน และอื่นๆ โดยกล่าวในรายละเอียดถึงนโยบายรัฐ สถานะ ผลกระทบของการไร้สัญชาติ การสำรวจและการทำทะเบียน ปัญหาในการเก็บข้อมูลการทำทะเบียน วิฤตการณ์แรงงานข้ามชาติและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายรัฐ

AA Sve SS 2540/1997, พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. การยอมรับคนต่างด้าวผสมกลมกลืนในสังคมไทย. ข้อสำรวจจากกฎหมาย ปัญหา และทางเลือกนโยบาย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.

รายงานการวิจัยฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาปัญหาการยอมรับให้คนต่างด้าวผสมกลมกลืนในสังคมไทย โดยการให้สัญชาติไทยโดยศึกษาสถานการณ์ที่รัฐยอมรับให้คนต่างด้าวได้สัญชาติไทยรวมถึงผลของการยอมรับ

AA Kmu SS 2541/1998, นิพัทธเวช สืบแสง. รายงานการวิจัยการปรับตัวของการจัดการที่ดินและทรัพยากรตามแบบประเพณีภายใต้บริบทกฎหมายของรัฐ : กรณีศึกษาชาวเขาเผ่าขมุ. สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.

รายงานการวิจัยฉบับนี้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนชาวมุ ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน ป่าไม้ และการใช้ทรัพยากรโดยศึกษาชาวมุที่หมู่บ้านน้ำสวด ตำบลและอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน กล่าวถึงสภาพชุมชนที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ความคิดของชาวมุเกี่ยวกับป่าไร่และสวน ฯ และระบบกรรมสิทธิ์ในที่ดินและการใช้ทรัพยากร และกล่าวถึงพัฒนาการกฎหมายของรัฐ ตลอดจนการปรับตัวของชุมชนชาวมุในการจัดการเกี่ยวกับที่ดินและการใช้ทรัพยากร

AA Vnm SS 2541/1998, ผุสดี จันทวิมล. เวียดนามในเมืองไทย. มุลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 337 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ศึกษาเชิงประวัติ ปัญหาการเมืองการปกครองชาวเวียดนามในประเทศไทย โดยกล่าวในรายละเอียดถึงสาเหตุของการตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย ทักษะและวิธีการปกครองชาวเวียดนามของรัฐบาลไทยซึ่งไม่อยู่บนฐานของภาษาและวัฒนธรรม ปัญหาการเมืองการปกครอง

ชาวเวียดนามในฐานะที่เป็นชนกลุ่มน้อย กองกำลัง และเป็นเครื่องมือในการขยายอาณาเขตมายังลาวและเขมรของฝรั่งเศส

AA Sve SS 2541/1998, พรชัย ด้านวิวัฒน์. รายงานการวิจัยเรื่อง สิทธิของชนกลุ่มน้อยในกฎหมายระหว่างประเทศ. โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย.

รายงานการวิจัยนี้ศึกษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยในแง่ความหมายของชนกลุ่มน้อย กำหนดโดยศาลประจำยุติธรรมระหว่างประเทศว่าเป็นพลเมืองที่มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับชนกลุ่มใหญ่ แต่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นสำคัญ ในภาพรวมชนกลุ่มน้อยอาจแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ (ลักษณะทางกายภาพและบรรพบุรุษ) เผ่าพันธุ์ (ethnicity) คือมีวิถีการดำเนินชีวิตร่วมกัน ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี อุดมการณ์ทางการเมือง ได้กล่าวถึงสิทธิทั่วไปที่ชนกลุ่มน้อยจะพึงได้รับตามกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น สิทธิที่จะดำรงตนอยู่ (right to existence) สิทธิที่จะดำรงรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มชน (right to identity) สิทธิที่จะไม่ได้รับการเลือกปฏิบัติ (right not to be discriminated against) นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงปัญหากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย เช่น การให้สัญชาติไทย ความหมายที่ชัดเจนของคำว่า “ชนกลุ่มน้อย” สิทธิในการที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ การนับถือศาสนา สิทธิที่จะถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการรับพันธุกรรมตามที่ปรากฏในอนุสัญญาต่างๆ และบทบาทของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยซึ่งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐพึงมี เช่น จัดสำนักความตั้งใจจริงในการแก้ไข วิสัยทัศน์ในการวางแผนการแก้ไขที่เป็นระบบ และการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างส่วนราชการต่างๆ และที่สำคัญที่ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจต่อปัญหานี้และร่วมมือกันแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์และความสามัคคีภายในประเทศ

AA Sve SS 2541/1998, พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. รายงานการวิจัยเรื่อง สถานภาพของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย.

รายงานผลการวิจัยฉบับนี้ศึกษาสถานภาพทางกฎหมายของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของชนกลุ่มน้อย: การปฏิบัติของรัฐและความด้อยสิทธิ ข้อเท็จจริงที่กฎหมาย.....รัฐสมัยใหม่ใช้ในการจำแนกสถานภาพบุคคล การเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ “ชนกลุ่มน้อย” ในประเทศไทย การจำแนกประเภทของ “ชนกลุ่มน้อย” ตามทะเบียนของทางราชการไทย การกำหนดสถานภาพในทางกฎหมายของชนกลุ่มน้อยโดยสัญชาติ ความเป็นไปได้ทางกฎหมายที่ชนกลุ่มน้อยจะได้สัญชาติไทย อุปสรรคที่ทำให้ชนกลุ่มน้อยที่ไม่มีสัญชาติไทย การกำหนดสถานภาพในทางกฎหมายของชนกลุ่มน้อยโดยภูมิลาเนา สิทธิของชนกลุ่มน้อยที่จะอยู่ในประเทศไทยใน

ลักษณะถาวร เื่อนไขในการส่งชนกลุ่มน้อยออกจากประเทศไทย นโยบายของรัฐในการผสมกลมกลืน เป็นต้น

AA Mon SS 2541/1998, สุภรณ์ โอเจริญ. *มอญในเมืองไทย. มุลินธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 321หน้า.*

หนังสือเล่มนี้ศึกษาชาวมอญในประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มตั้งถิ่นฐานในสมัยอยุธยา โดยกล่าวในรายละเอียดถึงชื่อกลุ่ม เรื่องของชาวมอญในพม่า และความสัมพันธ์ระหว่างมอญกับไทยในสมัยต่างๆ กล่าวถึงการอพยพของชาวมอญมาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย รวมทั้งนโยบายของไทยต่อชาวมอญ และฐานะความเป็นอยู่ บทบาทและความสำคัญของชาวมอญในสังคมไทย รวมทั้งการผสมกลมกลืนในส่วนหนึ่งของสังคมไทย

AA Sve SS 2542/1999, ส่วนการทะเบียนราษฎร. สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. *ประมวลกฎหมาย ระเบียบเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาการศึกษา ดินแดน, กรมการปกครอง.*

หนังสือเล่มนี้ประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบ ประกาศ หนังสือสั่งการ ฯ ที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ซึ่งหมายความรวมถึง ญวนอพยพ อดีตการณ จินคณะชาติ จินฮ่อ อดีตโจรจีนคอมมิวนิสต์ ไทยลื้อ ลาวอพยพ บุคคลบนพื้นที่สูง ผู้อพยพเชื้อสายไทย จากเกาะกง กัมพูชา เผ่าตองเลื่อง (มลาปรี) ชุมชนบนพื้นที่สูง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายจากพม่า ลาว ฯ

AA Lwa SS ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, Kunstadter, Peter. *Hill and Valley Populations in Northwestern Thailand* ร่างรายงานการวิจัย Draft for private circulation-not for publication or quotation, โรเนียว เย็บเล่ม, 28 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้กล่าวถึงชาวเขาเผ่าต่างๆ ในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีทั้ง กะเหรี่ยง ละว้า ไทฉาน และดองซู ความสัมพันธ์ระหว่างชนในที่สูงกับชนในที่ราบ งานพัฒนาของหน่วยราชการที่เกี่ยวกับชาวเขา กล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจของชาวเขา ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างชนในที่สูงกับชนในที่ราบ

AA Lwa SS ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, กองวิจัยสังคมศาสตร์. *รายงานย่อผลการวิจัยในสาขาต่างๆ ด้านสังคมศาสตร์ เล่ม 6 สภาวิจัยแห่งชาติจัดพิมพ์เผยแพร่, 58 หน้า.*

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง รายงานการวิจัยในสาขาต่างๆ ด้านสังคมศาสตร์ มีที่เกี่ยวกับเรื่องกะเหรี่ยงคือรายงานการวิจัยในหมวดมานุษยวิทยา ของนักวิจัยชาวญี่ปุ่นชื่อนายชิเกะริ อิิจิมะ (Shigeru Iijima) ชื่อเรื่องที่วิจัยคือ "การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมกะเหรี่ยงเผ่าสะกอที่อยู่ตามเขา" ซึ่งในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงเผ่าสะกอ ผู้วิจัยได้แบ่งการเปลี่ยนแปลงเป็น 3 สมัย คือสมัยเร่ร่อน สมัยกึ่งเร่ร่อน และสมัยตั้งถิ่นฐานอยู่กับที่

ในส่วนที่เกี่ยวกับละว้าและกะเหรี่ยง มีรายงานการวิจัยของนักวิจัยชาวอเมริกันชื่อ ดร.

ปีเตอร์ कुนสตัดเตอร์ (Dr. Peter Kunstadter) ชื่อเรื่องที่วิจัยคือ "รายงานการวิจัยเรื่องชาวเขาเผ่า
ละว้าและเผ่ากะเหรี่ยงในภาคเหนือของประเทศไทย" ผู้วิจัยบรรยายประวัติความเป็นมาและวัฒน
ธรรมของละว้า และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างละว้ากับเพื่อนบ้านอันได้แก่กะเหรี่ยงและไทย

AA Kmr TR 2528/1985, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. การสำรวจเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
4 จังหวัดอีสานตอนล่าง บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานี. กองวางแผนโครงการการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงแนวโน้มการลงทุน และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และแนะนำสถานที่
ท่องเที่ยวใน 4 จังหวัดภาคอีสานตอนล่าง ในเรื่องประชากร ภาษาที่พูด เชื้อสายของประชากรใน
เขตจังหวัดดังกล่าว

AA Kmr TR 2525/1982, ปราโมทย์ ทัศนสุวรรณ. อีสาน เล่ม 3 ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ :ไทยวัฒนาพานิช,
124 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นสารคดีท่องเที่ยวจังหวัดทางภาคอีสาน ในเล่ม 3 นี้กล่าวถึง จังหวัด
ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ อุตรธานี และอุบลราชธานี และกล่าวถึงชุมชนที่พูดภาษาเขมรสูงว่ามี
อยู่ที่จังหวัดศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ และมีอยู่บ้างเล็กน้อยที่จังหวัดอุบลราชธานี และอุตรธานี

บรรณานุกรม

- Amphon Wichitkhachee. 2539/1996, *A Phonological Study of the Khmer Spoken at Ban Nawattai, Tambon Dongnoi, Ratchasan Sub-district, Chachoengsaw Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmr LC)
- Bang-On Thiemsiri and Kannika Mahawat. 2515/1972, *List of Documentary Films on Thailand*, Applied Scientific Research Corporation of Thailand, โรเนียว เย็บเล่ม, 28 หน้า. (AA Lwa BB)
- Bauer, Christian. 2524/1981, *Mon Language and Literature in Thailand*. Mimeo University of London. (AA Mon LC)
- Bauer, Christian. 2525/1982, *Morphology and Syntax of Spoken Mon*. Ph.D. Thesis. University of London. (AA Mon LC)
- Bauer, Christian. 2532/1989, "Northern Khmer /kamay/". *MKS* 15: 165-169. (AA Kmr LC)
- Bauer, Christian. 2532/1989, "เจรียง เปรียญ : Khmer Epic Recitatives Inherited Form or Adaptation?" *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 8.1 : 60-89. (AA Kmr ANAR)
- Bauer, Christian. 2533/1990, "Language and Ethnicity of Mon in Burma and Thailand". In *Ethnic Groups Across National Boundaries in Mainland Southeast Asia*. ed. by Gehan Wijiyewardene. Institute of Southeast Asian Studies, Australian National University. (AA Mon ET)
- Bauer, Christian. 2533/1990, "เจรียง เปรียญ : Khmer Epic Recitatives Inherited Form or Adaptation? Part II" *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 9.1 : 107-130. (AA Kmr ANAR)
- Bekher, Sarah. 2512/1969, "Ratchaburi: City of Limestone Caves and Dragon Jars". *Sawaddi*. (AA Mon HT)

- Bishop, Nancy M. and Mary M. Peterson. 2536/1993, *Kensiw Health Glossary*.
Unpublished Manuscript. TUSIL-LRDP. Thammasat University. 30 p. (AA Kns
HL, LC)
- Bishop, Nancy M. and Mary M. Petterson. 2538/1995, "A selective Asliam bibliography".
MKS 24 : 161-169. (AA Kns LC)
- Bishop, Nancy. 2539/1996, "A preliminary description of Kensiw (Maniq) phonology". *MKS*
25: 227-254. (AA Kns LC)
- Bishop, Nancy. 2540/1997, "Who's who in Kensiw? Terms of reference and address in
Kensiw". *MKS* 26: 245-254. (AA Kns LC)
- Blanchard, Wendell. 2509/1966, *Thailand its people its society its culture*, Human Relation
Area Files Press, New Haven, 526 หน้า มีแผนที่. (AA Sve ANGN, ET)
- Block, Karen L. 2539/1996, What makes a story a story in Plang? *MKS* 26: 375-385. (AA
Pla LC)
- Boeles, J. S. 2506/1963, "Second Expedition of Mrabri of North Thailand (Khon Pa)". *JSS*,
51.2: 113-160. (AA Mbr ET)
- Bobnsanong Punyodyana. 2517/1974, "Minority Groups and Minority Class : The Oppressed
and Oppresser in Thai Social Structure", paper from the Conference on the
Majority-Minority Situation in Southeast Asia, Manila, Philippines, May 8-10, 1974,
บทความโรเนียว เย็บเล่ม, 26 หน้า. (AA Sve SS)
- Bradley, David. 2528/1985, "Traditonal Minorities and Language Education in Thailand. In
Language Policy, Language Planning and Sociolinguistics in Southeast Asia. The
Australian National University Canberra : Pacific Linguistics Series A-No.67 : p.87-
102. (AA Sve ED)

- Brian Migliazza. 2541/1998, *A Grammar of So.. A Mon-Khmer Language of Northeast Thailand*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Soo LC)
- Brük, S.I. 2507/1964, *The people of Indochina* U.S. Department of Commerce, Office of Technical Services, Joint Publications research Service, Washington, D.C., โรเนียว เย็บเล่ม, 31 หน้า มีบรรณานุกรม. (AA Sve ET)
- Bruneau, Michel. 2523/1980, *Recherches sur l'organisation de l'espace dans le Nord de la Thaïlande*, These présentée devant l'Université de Paris IV, le 10 Juin 1977, Librairie Honore Champion, 7 Quai Malaquais, Paris, 1044 หน้า แบ่งเป็น 2 volumes, มีภาคผนวก, เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส. (AA Lwa EC)
- Bussaba Amornsakdi (Lieut. Comdr.). 2530/1987, *Phonological Reduplication in Vietnamese*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Vnm LC)
- Charnvit Kasetsiri. 2534/1991, Thamrongsak Petchlertana and Saengduen Saiyawong. *Bibliography of Southeast Asian Studies in Thailand*. The Center for Southeast Asian Studies, Thammasat University. (AA Sve BB)
- Chidchanok Jitpong. 2539/1996, *Mon Traditions and Beliefs from the study of Mon Proverbs*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Mon LC)
- Condöminas, Georges. 2533/1990, "From Lawa to Mon, from Saa' to Thai". Translated by Stephanie Anderson, Maria Magannon and Gehan Wijeyewardene. Ed. by Gehan Wijeyewardene. Department of Anthropology, Research School of Pacific Studies, The Australian National University. (AA Lwa HT, SS)
- Condominas, Georges. 2538/1995, "Notes on Lawa History Concerning a Place Named Lua? (Lawa) in Karen Country" แปลจาก "Notes sur l'histoire lawa". In *From Lawa to Mon, from Saa to Thai* translated by Stephanie Anderson, Maria Magannon and Gehan

Wijeyewardene. Ed. by Gehan Wijeyewardene. Department of Anthropology,
Research School of Pacific Studies, The Australian National University. (AA Lwa
HT)

Deeyu Srinarawat and Brian Migliazza. Eds. 2535/1992, *A Step towards Overcoming
Developmental Barriers in Rural Communities: Literacy as a Tool* (การส่งเสริมการรู้
หนังสือ: อีกก้าวของการขจัดอุปสรรคในการพัฒนา). โครงการวิจัยและพัฒนาภาษา,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - สถาบันเอส ไอ แอล. (AA Sve ED)

Dessaint, William Y. 2524/1981, "The T'in (Mal), Dry Rice Cultivators of Northern Thailand
and Northern Laos". *JSS*, Vol.69 parts 1&2, หน้า 107-137 มีภาพประกอบ. (AA Tin ET)

Diffloth, Gerard. 2527/1984, *The Dvaravati Old Mon Language and Nyah Kur*. Monic
Language Studies, Vol. I. Chulalongkorn University Printing House. (AA Nyk LC)

Edmonson, Jerold A. 2540/1997, "Voice qualities and inverse filtering in Chong". *MKS* 26:
107-116. (AA Chg LC)

Embree, John F. and William L. Thomas, Jr. 2493/1950, *Ethnic Groups of Northern
Southeast Asia*, โรเนียวเย็บเล่ม, 175 หน้า, มีดรรชนีชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ และมีบรรณานุกรม.
(AA Sve ET)

Ferlus, Michel. 2526/1983, *Final Report on a Resesrch in Mon-Khmer Languages and
Linguistics*. Thailand (November 1981, February 1982). (AA Mon LC)

Ferlus, Michel. 2528/1985, "Les emprunts Mons en Thai et en Laos" in Suriya Ratanakul
and others (editors), *Southeast Asian Linguistic Studies presented to Andre-G.
Haudricourt*, Mahidol University, Bangkok, 1985, Printed by Parbpim Ltd. หน้า 217-
233, เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส. (AA Mon LC)

Ferlus, Michel. 2534/1991, *A Comparative Word-list of Three Palong-Wa Languages : Final
Report*. Centre de Recherches Linguistiques sur l'Asie Orientale, Paris. (AA Plg LC)

- Filbeck, David. 2519/1976, "Mal (Thin)". In *Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand*. William A. Smalley, ed. Pacific Linguistics, Series C, No.43, Chapter nine, pp.240-257. (AA Tin LC)
- Filbeck, David. 2521/1978, *T'in : A Historical Study*. Pacific Linguistics series B-No.49, School of Pacific Studies, The Australian National University, Canberra, A.C.T. 2600, Australia. (AA Tin LC)
- Filbeck, David. 2530/1987, "New Ethnic Names of the Tin of Nan Province". *JSS*; 129-139. (AA Tin ET)
- Filbeck, David. 2534/1991, "Keeping things up front : aspects of information processing in Mal discourse structure". (AA Tin LC)
- Flatz, Gebhard. 2506/1963, "Anthropometric, Genetic and Medical Examination" *JSS*: 161-178. (AA Mbr ET)
- Flatz, Gebhard. 2513/1970, "The Khalo or Mae Rim Lawa, a Remnant of the Lawa Population of Northern Thailand", *JSS*, 28.2: 87-104 มีแผนที่. (AA Lwa LC)
- Foster, Brian L. 2516/1973, "Ethnic Identity of the Mons in Thailand". *JSS*. 61.1: 203-226. (AA Mon ET)
- Graham, W.A. 2467/1924, *Siam : A Handbook of Practical, Commercial, and Political Information*, London, Alexander Moring, Limited, 385 หน้า. (AA Sve ET)
- Green, Julie. 2538/1995, *Bru Language Lessons*, TU-SIL. LRDP. (AA Bru LC)
- Halliday, R. 2456/1913, "Immigration of the Mons into Siam". *JSS*, 10.3: 1-15. (AA Mon HT)
- Halliday, R. 2461/1918, Mon Wedding Speeches and Ritual. *Journal of the Burma Research Society*. (AA Mon ANTR)

Halliday, R. 2465/1922, "The funeral customs of Mons". *JSS*, 16.1: 28-35. (AA Mon ANTR)

Halliday, R. 2475/1932, "The Mon Inscriptions of Siam". *Journal of the Burmese Research Society*. (AA Mon LC)

Harris, George L., Jackson A. Giddens, Thomas E. Lux and others. 2509/1966, *Area Handbook for Thailand*, Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office, 527 หน้า. (AA Sve ANGN, ET)

Hearn, Robert M. 2517/1974, *Thai Government Programs in Refugee Relocation and Resettlement in Northern Thailand*, Auburn, New York : Thailand Books, P.O.Box 643, June 1974, 273 หน้า. (AA Lwa EC, AA Tin HP)

Henderson, John W. และคนอื่นๆ. 2514/1971, *Area Handbook for Thailand*, US. Government Printing Office, 411 หน้า มีบรรณานุกรม อภิธานศัพท์ และดรรชนี. (AA Sve ET)

Hudspith, J. Edwin. 2512/1969, *Tribal Highways and Byways : A Church Growth Study in North Thailand* วิทยานิพนธ์ Master of Arts in Missions, The Faculty of Fuller Theological Seminary, 363 หน้า มีตารางและแผนภูมิ พร้อมด้วยแผนที่. (AA Sve ANBL)

Huffman, Franklin E. 2519/1976, "The register problem in Fifteen Mon-Khmer Languages". *Austroasiatic Studies* 1: 575-589. University of Hawaii Press. (AA Chg LC)

Huffman, Franklin E. 2528/1985, "The Phonology of Chong. A Mon-Khmer Language of Thailand". In *Southeast Asian Linguistic Studies* presented to Andre G. Haudricourt, Mahidol University. (AA Chg LC)

Huffman, Franklin E. 2529/1986, *Bibliography and Index of Mainland Southeast Asian Languages and Linguistics*. Yale University Press, New Haven and London. (AA Sve BB)

- Huffman, Franklin E. 2533/1990, "Burmese Mon, Thai, Mon, and Nyah Kur : A Synchronic Comparison". *MKS* 26-27 : 31-84. (AA Nyk LC)
- Hunter, Guy. 2509/1966, *South-East Asia : Race, Culture & Nation*, Oxford University press, 191 หน้า, มีบรรณานุกรมและดรรชนี. (AA Sve LC)
- Hutchinson, E.W. 2477/1934, "The Lawa in Northern Siam", *JSS*, 27.2: 153-174, มีบางตอนที่ เป็นทสวดและคาถาเขียนเป็นภาษาไทยแล้วแปลเป็นภาษาอังกฤษ มีภาพประกอบ. (AA Lwa ANTR, ET)
- Jacques Amyot and others. 2523/1980, *Khwae Yai Ecological Reconnaissance, social Science Sector*, (Revised Edition). สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรเนียว เย็บเล่ม, 44 หน้า. (AA Kmu EG)
- Jacques, Claude. 2532/1989, "The Khmers in Thailand : What the Inscription inform us". *SPAFA Digest*, 10.1:16-24. (AA Kmr HT)
- Jaroon Gainey. 2533/1990, "Causativization in Nyah Kur". *MKS* 26-27: 25-30. (AA Nyk LC)
- Jenner, Philip N. 2530/1987, "Observations on the Surin dialect of Khmer". *South-East Asian Linguistic Studies*, Department of Linguistics Research School of Pacific Studies, The Australian National University, Reprinted, pp.61-73. (AA Kmr LC)
- Jinda Ubolchote. 2541/1998, *A Phonological Study of Vietnamese at Tambon Khlung Khlung District, Chanthaburi Province*, M.A. Thesis, Mahidol University. (AA Vnm LC)
- Jiranan Komonkitiskun. 2528/1985, *Some General Characteristics of Lawa Grammar (La-up Dialect)*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์), สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 231 หน้า. (AA Lwa LC)

- Joachim Schliesinger. 2543/2000, *Ethnic Groups of Thailand. Non-Tai-Speaking Peoples*. Bangkok : White Lotus Press. (AA Sve ET)
- Johnston, Beulah M. 2519/1976, "Kuy". In *Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand*. William A. Smalley, ed. Pacific Linguistics, Series C, No.43, Chapter ten, pp.259-272. (AA Kuy LC)
- Kania, Raymond and Siriphan Hatuwong Kama. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, "The So people of Kusuman, northern Thailand". *JSS*, 67 (1): 74-110. (AA Soo ET)
- Kauffmann, H.E. 2514/1971, "Stone Memorials of the Lawa (Northwest Thailand)", *JSS*, มีแผนที่และภาพประกอบ. (AA Lwa ANTR)
- Keawta Saliphot. 2541/1998, *A Phonological Study of Vietnamese at Chumchon Watsrithepradittharam, Muang District, Nakhornphanom Province*, M.A. Thesis (Linguistics), Mahidol University. (AA Vnm LC)
- Kelly, Joseph Kelly. 2509/1966, "A Visit with Suay-Thailand's Elephant Hunters". *Sawaddi*. (AA Kuy ET)
- Kerr, A.F.G. 2467/1924, "The Lawa of the Baw Luang Plateau", *JSS*, 32.2: 135-146. (AA Lwa ET)
- Kerr, A.F.G. 2470-71/1927-28, "Two 'Lawa' vocabularies", *Journal of the Siam Society*, 21.1: 53-63, มีรายการคำศัพท์ที่เขียนด้วยตัวอักษรไทย. (AA Lwa LC)
- Keyes, Charles F. 2532/1989, *Thailand : Buddhist Kingdom as Modern Nation-State*, Editions Duang Kamol, 252 หน้า, มีภาคผนวก อภิธานศัพท์ และบรรณานุกรมเลือกสรร. (AA Sve ANGN)
- Kharom Paiyaphroh. 2533/1990, *Anthropological Linguistics in Mlabri*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA

Mbr LC)

Kotchakorn Boontiam. 2534/1991, *Expressives in Northern Khmer*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmr LC)

Kraisri Nimmanhaeminda and Julian Herlland Swann. 2505/1962, "Expedition to the Khon Pa (or Phi Tong Luang)". *JSS*, 50.2: 165-186. (AA Mbr ET)

Kraisri Nimmanhaeminda. 2506/1963, "The Mrabri Language". *JSS* 5.2: 179-183. (AA Mbr LC)

Kraisri Nimmanhaeminda. 2510/1967, "The Lawa Guardian Spirits of Chiangmai", *JSS*, 4.2: 185-225. (AA Lwa ANBL)

Krissana Yodmongkhon. 2529/1986, *The Phonological Study of Northern Khmer: Prakhonchai District, Buriram Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmr LC)

Kunstadter Peter, Damrong Chiewshilp, and Thomas M. Yuill. 2511/1968, "Social Integration and Ecological Isolation : A Report of a Medical Survey of a Lua Village in Mae Hong Son Province, Northwestern Thailand" โรเนียว เย็บเล่ม 67 หน้า. (AA Lwa HL)

Kunstadter, Peter and E.C. Chapman and Sanga Sabhasri (editors). 2521/1978, *Farmers in the Forest Economic Development and Marginal Agriculture in Northern Thailand*, East-West Center, the University Press of Hawaii, 402 หน้า. (AA Lwa EC)

Kunstadter, Peter and E.C. Chapman. 2513/1970, "Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand" บทความเสนอใน International Seminar on Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand, Ministry of National Development Department of Land Development, October 1970 หน้า 145-166. (AA Lwa EC)

Kunstadter, Peter and Roger Harmon. 2521/1978, *Lua' of North Thailand*, The Material

Culture of the Upland of Pa Pac, An Exhibition at the Thomas Burke Memorial Washington State Museum of the University of Washington, Seattle, Washington, 20 หน้า, มีภาพประกอบ 44 ภาพ. (AA Lwa ET)

Kunstadter, Peter. 2507/1964, "The Lua (Lawa) of Northern Thailand : Aspects of Social Structure, Agriculture, and Religion" ปรากฏาแสดงที่สยามสมาคมเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม ค.ศ.1964, พิมพ์โรเนียว เย็บเล่ม 56 หน้า มีแผนที่ประกอบ มีบรรณานุกรม. (AA Lwa ET)

Kunstadter, Peter. 2508/1965, "The Future of Upland Tribal People, in the Nations of Southeast Asia : Lua and Karen Hill Peoples of Northwest Thailand", เป็นบทความเสนอต่อที่ประชุม Annual Meetings of the American Anthropological Association, Denver, Colorado, เป็นบทความตัวพิมพ์ดีด ถ่ายเอกสาร เย็บเล่ม 41 หน้า. (AA Lwa HT, SS)

Kunstadter, Peter. 2509/1966, "Irrigation and Social Structure : Narrow Valleys and Individual Enterprise", Paper prepared for Eleventh Pacific Science Congress, Tokyo, August 1966, โรเนียว, เย็บเล่ม, 14 หน้า. (AA Lwa EC)

Kunstadter, Peter. 2509/1966, "Living with Thailand's Gentle Lua" *National Geographic Magazine*, July, 1966, หน้า 123-146 มีภาพประกอบมาก. (AA Lwa ET)

Kunstadter, Peter. 2510/1967, "The End of the Lua Year", โรเนียวเย็บเล่ม, 17 หน้า, มีเชิงอรรถและบรรณานุกรม. (AA Lwa ANTR)

Kunstadter, Peter. 2510/1967, *Southeast Asian Tribes, Minority and Nations*, Princeton Center of International Studies, มีบรรณานุกรม มีภาพประกอบมาก และมีตารางแสดงจำนวนประชากรต่างๆ. (AA Kmu ANTR, AA Sve ET, SS)

Kunstadter, Peter. 2512/1969, *Report to the National Research Council of Thailand : An Outline of Anthropological Research, 1966-1969*, โรเนียว เย็บเล่ม, 43 หน้า. (AA Lwa ANGNI)

Kunstadter, Peter. 2513/1970, "Fertility, Mortality and Migration of Hill and Valley

Populations in Northwestern Thailand", บทความเสนอในที่ประชุม International Seminar on Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand, Ministry of National Development/Department of Land Development, October 1970, หน้า 411-432. (AA Lwa PP)

Kunstadter, Peter. 2513/1970, "Integration and Assimilation of Minorities in Mae Hongson Province", Paper prepared for Asian Studies Association Meeting, 3 April, 1970, San Francisco, California, โรเนียว เย็บเล่ม, 16 หน้า. (AA Sve SS)

Kunstadter, Peter. 2517/1974, "Usage et tenure des terres chez les Lua' (Thaïlande)" พิมพ์ในวารสาร *Etudes Rurales*, No.53-56, มกราคม-ธันวาคม 1974 หน้า 449-465 เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส. (AA Lwa EC)

Kunstadter, Peter. 2523/1980, "Rice in a Lua' Subsistence Economy, Northwestern Thailand", Paper presented at the Symposium on Food Energy in Tropical Ecosystems, American Anthropological Association Annual Convention, Washington D.C, 6 December, 1980, โรเนียว เย็บเล่ม, 26 หน้า. (AA Lwa EC)

Kunstadter, Peter. 2526/1983, "Animism, buddhism and Christianity : Religion in the Life of Lua People of Pa Pae, North-western Thailand". In *Highlanders of Thailand* (edited by John McKinnon and Wanat Bhruksasri), Oxford University Press, 358 หน้า. (AA Lwa ANBL)

Kunstadter, Peter. 2526/1983, "Demographic Differentials in a Rapidly Changing Mixed Ethnic Population in Northwestern Thailand" Paper presented at the Occasional Seminar, Nihon University Population Research Institute, Tokyo, 7 September 1983, โรเนียว เย็บเล่ม, 31 หน้า. (AA Lwa PP)

Kunstadter, Peter. 2526/1983, "Women's Occupational and Domestic Roles in a District Town in Northwestern Thailand", Paper prepared for presentation at the Association for Asian Studies Meeting, San Francisco, March 1983, โรเนียว เย็บเล่ม, 23 หน้า. (AA Lwa SS)

Kunstadter, Peter. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, "Subsistence Agricultural Economics of Lua' and Karen Hill Farmers of Mae Sariang District, Northwestern Thailand", Paper prepared for Symposium on Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand, โรเนียว, เย็บเล่ม, 61 หน้า. (AA Lwa EC)

Kunstadter, Peter. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, *Hill and Valley Populations in Northwestern Thailand* ร่างรายงานการวิจัย Draft for private circulation-not for publication or quotation, โรเนียว เย็บเล่ม, 28 หน้า. (AA Lwa SS)

Kunstadter, Sally. 2508/1965, "Life among the Lawa", *Sawaddi*, January-February 1965, Vol.3, no.3, หน้า 7-21 เขียนเป็นภาษาอังกฤษ. (AA Lwa ANDR)

La-oosri Bunsorn. 2540/1997, *Clause and Phrase in Nyeu*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Nyu LC)

Lebar, Frank M. 2508/1965, *The Khmu : Final Report to National Research Council*, Bangkok. (AA Kmu ET)

Lebar, Frank M. 2510/1967, "Observation on the movement of Khmu into north Thailand". *JSS* 55.1: 66-79. (AA Kmu MI)

Lebar, Frank M. 2507/1964, Gerald C. Hickey and John K. Musgrave. *Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia*, Human Relations Area Files Press, New Haven, Connecticut, 288 หน้า มีดรรชนี บรรณานุกรมและแผนที่. (AA Sve ET)

Lindell, Kristina, Ojvind-Jan; Swahn, Damrong Tayanin. 2523/1980, *Folk Tales from Kammu: 11 : A Story-Tellers Tales*. Scandinavian Institute of Asian Studies. (AA Kmu ANFR)

Maeda, Seiji. 2522/1979, *Les Lawa; La plus ancienne population de la Thaïlande : l'étude monographique et socio-juridique*, Thèse pour le Doctorat de 3ème cycle présentée devant E.H.E.S.S., Université de Paris, 1979, 547 หน้า เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส. (AA Lwa ET)

Maeda, Seiji. 2531/1988, "Anthropologie Juridique des LAWA (Thailande)" (Etude intensive et etude extensive) (AA Lwa SS)

Malai Lerthirunwong. 2523/1980, *A syntactic description of So : An Austroasiatic Language in Thailand*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Soo LC)

Matisoff, James A. 2521/1978, "Linguistic Diversity and Language Contact in Thailand". Monograph, University of California, Berkeley. (AA Sve LC)

McKinnon, John and Wanat Bhruksasri. 2526/1983, *Highlanders of Thailand*. Oxford University Press. (AA Sve ET)

Miller, Carolyn P. 2537/1994, "Perceptions of ethnolinguistic identity, language shift and language use in Mon-Khmer language communities of Northeast Thailand". *MKS* 23 : 83-102. (AA Soo LC)

Miller, John D. and Carolyn P. Miller. 2537/1994, *Comparative Thesaurus Database for Six Katuic Language Communities of Northeast Thailand*. Unpublished Mimeograph. 467 pp. (AA Sve LC)

Miller, John D. and Carolyn P. Miller. 2538/1995, "Notes on Phonology and orthography in several Katuic Mon-Khmer groups in Northeast Thailand". *MKS* 14 : 53-68. (AA Sve LC)

Miller, John D. and Carolyn P. Miller. 2540/1997, "Lexical comparison of Katuic Mon-Khmer languages with special focus on So-Bru groups in Northeast Thailand". *MKS* 26: 255-290. (AA Sve LC)

Mingkwan Malapol. 2532/1989, *Pray grammar at Ban Pae Klang, Thung Chang district, Nan Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural

Development, Mahidol University. (AA Tin LC)

Ministry of Agriculture and Cooperatives. 2513/1970, *Promotion of Livestock Production in the Highlands of Northern Thailand*, รายงานโรเนียว เย็บเล่ม, 22 หน้า. (AA Lwa EC)

Mitani, Yasuyuki. 2521/1978, *Phonological Studies of Lawa : Description and Comparison*, Ph.D. Dissertation, Cornell University 1978, โรเนียว เย็บเล่ม, 161 หน้า. (AA Lwa LC)

Moseley, Christopher and R. E. Asher. 2537/1994, *Atlas of the World's Languages*. Routledge, New York. (AA Sve MS)

N.A. 2507/1964, *International Boundary Study No.40. Cambodia-Thailand Boundary*. Department of State, Bur. of Intelligence and Research. Office of research in Econ. and SC. (AA Kmr SS)

Nai Pan Hla. 2501/1985, "Mon Literature and Culture Over Thailand and Burma". *Journal of the Burma Research Society*. (AA Mon HT, LC)

Naraset Pisitpanporn. 2529/1986, *Rice Cycle*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmr LC)

Narumol Charoenma. 2523/1980, *The Sound Systems of Lampang Lamet and Wiangpapao Lua*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Lmt LC)

Obayashi, Taryo. 2507/1964, "Myths and Legends of the Lawa and Karen in Northwestern Thailand", *The Japanese Journal of Ethnology*, Vol.29, No.2, หน้า 113. (AA Lwa ANFR)

Obayashi, Taryo. 2507/1964, "The Lawa and Sgaw Karen in Northwestern Thailand", *JSS*, 22.2: 199-216 มีภาพประกอบหลายภาพ. (AA Lwa ANG)

- Oranuch Sa-Ard. 2527/1984, *Phrases to sentences in Kuay (Surin)*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kuy LC)
- Orathai Saijampa. 2535/1992, *Participant Reference in Mon Narrative Discourse (Literary Mon)*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Mon LC)
- Pailin Yantreesingh. 2523/1980, *The phonology of the Kuay language of Suphanburi with comparison to the Kuay language of Surin*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kuy LC)
- Pattiya Jimreivat. 2524/1981, *Clause and phrase in Bru*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Bru LC)
- Paulsen, Debbie. 2535/1992, "A Phonological Reconstruction of Proto-Plang". *MKS* 28-29: 160-222. (AA Pla LC)
- Payau Memanas. 2522/1979, *A description of Chaobon (jahkur) : and Austroasiatic Language in Thailand*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Nyk LC)
- Phaiboon Duangchand. 2527/1984, *A Phonological Description of the Kansiw Language (A Sakai Dialect)*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์), สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 244 หน้า. (AA Kns LC)
- Phra Petchabunburi. 2464/1921, "The 'Lawā or Chaubun in Changvad Petchabūn", *JSS*, 14.1: 19-51 เขียนเป็นภาษาไทย แล้ว Erik Seidenfaden แปลเป็นภาษาอังกฤษ. (AA Nyk ANG)
- Phunsap Isarangkun Na Ayutthaya. 2527/1984, *A relational grammar analysis of the Burirum Dialect of Northern Khmer*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmr LC)

- Phya Praja Kitkarachak. 2447/1904, "On the Menam Mun and the Provinces in the East".
JSS. (AA Kmr ANGN, SS)
- Pijitra Dissawarotham. 2529/1986, *The phonology of Plang as spoken in Banhuaynamkhun Chiengrai province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Pla LC)
- Piyamas Sirijaruwong. 2530/1987, *Clause and sentence in Mon (at Ban Khlongkhwai, Tambol Khlongkhwai, Amphoe Samkhok, Pathumthani Province)*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Mon LC)
- Pornpen Sujinpram. 2532/1989, *Morphemes to clauses in Northern Khmer (Surin)*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmr LC)
- Prakob Phon-Ngam. 2530/1987, *A Phonological Comparison of Spoken Central Khmer (Phnom Penh) and Northern Khmer (Surin)*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmr LC)
- Prakorb Phon-Ngam. 2542/1999, *A Morphological Study of Northern Khmer*. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Kmr LC)
- Prasert na Nagara. 2540/1997, "An Inscription in Old Mon from Wieng Mano in Chiangmai Province". *Epigraphic and Historical Studies*. No.6. JSS. (AA Mon LC)
- Prayat Kitisarn. 2529/1986, *A Phonology of Mon at Ban Khlong Khru, Tambol Thasai, Amphoe Muang, Samut-Sakhon Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Mon LC)
- Preecha Chaturabhan. 2523/1980, *People of the Hills*, Editions Duang Kamol, 200 หน้า มีภาพประกอบ. (AA Lwa ET)

- Preecha Chaturaphan. 2513/1970, "Life and Love and the Lawa", *Bangkok World*, Nov.22, 1970 หน้า 11-13 และต่อหน้า 18. (AA Lwa ET)
- Preecha Sukgasame. 2531/1988, *Phonological interference between Kuay and Northeastern Thai in Surin*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kuy LC)
- Preeda Tasanapradit. 2529/1986, Usaneya Perngparn and Vichai Poshyachinda, *Hill Tribal Population and Family Planning*, Institute of Health Research, Chulalongkorn University, September 1986, 21 หน้า. (AA Lwa PP)
- Preedaporn Srisakorn. 2530/1987, *The Sound System of Khmu at Nampan in Nan*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmu LC)
- Rischel, Jørgen. 2538/1995, "Minor Mlabri". *A Hunter Gatherer Language of Northern Indochina*. Museum Tusculanum Press. University of Copenhagen, 367 pp. (AA Mbr ET, LC)
- Rodulfo, A.M. 2513/1970, "Ethnic and Religious Minority in South-East Asia", *Pacific Community*, winter 1970, หน้า 1-16. (AA Sve ET)
- Roop, Delagnel H. 2510/1967, "The Problem of Linguistic Diversity in Thailand : An approach to a solution", paper presented at the First Symposium on the Hill Tribes and Thailand, August 1967, โรเนียว เย็บเล่ม, 18 หน้า. (AA Sve LC)
- Sa-ard Phromthong. 2539/1996, *The Relationship between the Language Use and Language Attitude in Kuy Community in Uthumphornphisai, Srisaket*. MA. Thesis Mahidol University. (AA Kuy LC)
- Sanga Sabhasri. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, "Effect of Forest Fallow Cultivation on Forest and Soil Productivity", โรเนียว เย็บเล่ม, 31 หน้า. (AA Lwa EC)

- Sanidh Rangsit. 2485-88/1942-45, Published in 1946-1947, "Beitrag zur Kenntnis der Lawasprachen von Nord-Siam", *Anthropos*, Revue International d' Ethnologie et de Linguistique, Tome XXXVII-XL, sohk 689-710 เขียนเป็นภาษาไทยออร์มัน. (AA Lwa LC)
- Saowalak Wongnoppharatlert. 2536/1993, *Nam Sod Khmu syntactic structure : a study in Tagmemics, transformational and case grammar*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmu LC)
- Sataporn Boonprasert. 2532/1989, *A Study of Language Choice for Social Communication among Hmong, Khmu, and Prai at Ban Namsord Tun Chang District, Nan Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmu LC)
- Schlatter, Donald. 2519/1976, "Lavua (Lawa, Lua)". In *Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand*. William A. Smalley, ed. Pacific Linguistics, Series C, No.43, Chapter seven, pp.273-281. (AA Lwa LC)
- Seidenfaden, Erik. 2480/1937, "The Races of Indochina". *JSS*, Vol.30.1: 30-35. (AA Sve ET)
- Seidenfaden, Erik. 2482/1939, "The Lawa Umphai and Middle Me Ping", *JSS*, Vol.32.1: 29-36. (AA Lwa ANBL, ET)
- Seidenfaden, Erik. 2495/1952, "The Kui People of Combodia and Siam" *JSS*. 39.2: 144-180. (AA Kuy ET)
- Seidenfaden, Erik. 2507/1964, "Mon fluence in Thai Institution". *JSS*. 36.1: 39-41. (AA Mon SS)
- Seidenfaden, Erik. 2510/1967, *The Thai Peoples Book1 The Origins and Habitats of the Thai peoples with a Sketch of their Material and Spiritual Culture*, The Siam Society, Bangkok 1967, 162 หน้า, มีภาพประกอบมาก. (AA Sve ANGN)

- Seidenfaden, Erik. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, "The origins of the Vietnamese". JSS. (AA Vnm ET)
- Shorto, H.L. 2505/1962, *A Dictionary of Modern Spoken Mon.* London : Oxford University Press. (AA Mon LC)
- Smalley, William A. 2507/1964, *Ethnolinguistic Survey of Northern Khmer Speaking People in Northeast Thailand* (With data on Kuy). Monograph, Bible Societies. (AA Kmr LC)
- Smalley, William A. 2508/1965, "How to learn a Hill Tribe Language". บทความนี้มาจากการบรรยายให้กับผู้จะไปทำหน้าที่ในโรงเรียนชาวเขาที่กระทรวงศึกษาธิการ. (AA Sve LC)
- Smalley, William A. 2508/1965, "Teaching Thai in Hill Tribes Schools", the Third of three lectures delivered to a group of Thai candidates for teaching positions in Hill tribes schools in North Thailand, July 23-24, 1965, โรเนียว เย็บเล่ม, 16 หน้า. (AA Sve LC)
- Smalley, William A. 2516/1973, *Phonemes and Orthography in Ten Languages of Thailand.* Pacific Linguistics, Series No.13. (AA Sve LC)
- Smalley, William A. 2519/1976, "The problem of vowels: Northern Khmer". In *Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand.* William A. Smalley, ed. Pacific Linguistics, Series C, No.43, Chapter 3, pp.43-83. (AA Kmr LC)
- Smalley, William. 2519/1976, "Writing Systems in Thailand's Marginal Languages : History and Policy". In *Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand.* William A. Smalley, ed. Pacific Linguistics, Series C, No.43, Chapter one, pp.1-24. (AA Sve LC)
- Smith, Harvey H. และคนอื่นๆ. 2511/1968, *U.S. Army Area Handbook for Thailand*, 557 หน้า. (AA Sve ET, LC)
- Smithies, Michael. 2515/1972, "Village Mons of Bangkok. JSS. 60.1: 307-332. (AA Mon ET)

- Somkiet Poopatwiboon. 2525/1982, *Discourse level cohesion in Northern Khmer*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmr LC)
- Somsonge Burusphat. 2535/1992, "The Functions of *kaʔ* in Oral Kui Narrative". *MKS* 18-19: 223-231. (AA Kuy LC)
- Somsonge Burusphat. 2536/1993, "Kui narrative repetition". *MKS* 22: 149-162. (AA Kuy LC)
- Steinmann, Alfred and Sanidh Rangsit. 2482/1939, "Denkmalformen und Opferstätten der Lawa". *Zeitschrift für Ethnologie*, 71: 163-174 เขียนเป็นภาษาไทยเยอรมัน. (AA Lwa ANTR)
- Story, Joan H. and John H. Story. 2512/1969, *Hill Tribes, the Target Audience*, รายงานโรเนียวเย็บเล่มเสนอต่อ USIS, 13 หน้า มีตารางและภาคผนวก. (AA Kmu LC)
- Subhab Phiukhou. 2529/1986, *A phonological description of Nyah Kur at Ban Nam Lat, Chaiyaphum province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Nyk LC)
- Sudsawad Chuasuwan. 2533/1990, *A phonology of Nyah Kur at Ban Tha Duang Petchabun province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Nyk LC)
- Sujaritlak Wajanarat. 2521/1978, *Some basic characteristics of Mon grammar*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Mon LC)
- Sujika Phuget. 2539/1996, *A Phonological Study of Vietnamese in Aranyaprathet District, Sa-Keo Province*. M.A. Thesis, Mahidol University. (AA VnmLC)

Supatra Jirananthanaporn. 2531/1988, *An Experiment Using Thai Orthography with Khmu Phonology at Ban Nam Pan in Nan*. M.A. Thesis. Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Kmu LC)

Suriya Ratanakul and Lakkhana Dao Ratanahongse. 2528/1985, "The Phonology of Lawa". In *Southeast Asian Linguistic Studies* presented to Andre G. Haudricourt, Mahidol University. (AA Lwa LC)

Suriya Ratanakul, David Thomas and Suwilai Premasirat (editors). 2528/1985, *Southeast Asian Linguistic Studies presented to Andre-G.Haudricourt*, Mahidol University, Bangkok, 1985, Printed by Parbpim Ltd. 587 หน้า. (AA Sve LC)

Suriya Ratanakul. 2518/1975 และ 2520/1977, "A Study of the Thin : A Mon-Khmer linguistic community in Thailand" โรเนียว, 25 หน้า, เป็นบทความเสนอต่อที่ประชุม the Eight International Sino-Tibetan Languages and Linguistic Conference ที่ University of California, Berkeley, October 1975 และเสนอต่อที่ประชุม Symposium on Research in Philosophy, March 24-26, 1977 at the Faculty of Education, Chulalongkorn University under the auspices of the National Research Council of Thailand (The Philosophy Division). (AA Tin LC)

Suriya Ratanakul. 2520/1977, "Aspects of Linguistic Features in Minority Languages" บทความเสนอในที่ประชุม The Regional Seminar on Language Education in Multilingual Societies : Its Challenges and Potentials, Singapore, 18-22 April 1977, โรเนียว เย็บเล่ม 12 หน้า มีภาคผนวก A,B และบรรณานุกรม. (AA Lwa LC)

Suriya Ratanakul. 2522/1979, "The Lawa Lssom Le: Poetry", Paper presented to the Symposium on Austro-Asiatic Languages, Helsingor, Denmark, October 24-26, 1979, Published in *Journal of the Siam Society*, vol.73 parts 1&2, 1985 หน้า 183-204. (AA Lwa ANFR, LC)

Suriya Ratanakul. 2529/1986, "A Study of Compound Nouns in Lawa, White Meo and Sgaw Karen", Paper presented to the 17th International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics at the University of Oregon, September 7-9, 1984.

Published in *Language in Global Perspective. Papers in Honor of the 50th Anniversary of the Summer Institute of Linguistics (1935-1985)* Copyright 1986 by the Summer Institute of Linguistics, Dallas, Texas, pp. 549-556. (AA Lwa LC)

Suwilai Premrsirat. 2530/1987, *Khmu, a minority language of Thailand*. (A Khmu Grammar and A Study of Thai and Khmu Cutting Words). Southeast Asian Linguistics No.10. *Pacific Linguistics Series A-No.75*. (AA Kmu LC)

Suwilai Premrsirat and Naraset Pisitpanporn. 2539/1996, "Language and Ethnicity on the Korat Plateau". *Proceedings of the Seminar on Dry Areas in Southeast Asia, Harsh or Benign?* in Kyoto, 1996. (AA Sve ET, LC)

Suwilai Premrsirat and others. 2542/1999, "Ethnolinguistic Map of Thailand (A Research in Progress). Institute of Language and Culture for Rural Development. (AA Sve MS)

Suwilai Premrsirat. 2534/1991, "Aspects of Inter-Clausal Relations in Khmu". In *Austroasiatic Language. Essays in honour of H.L. Shorto* Edited by J. H.C.S. Davidson. London: pp. 123-139. School of Oriental and African Studies. London. (AA Kmu LC)

Suwilai Premrsirat. 2535/1992, "The Khmu color system and its elaborations". *MKS* 21: 131-142. (AA Kmu LC)

Suwilai Premrsirat. 2538/1995, "Phonetic variation of final trill and final palatals in Khmer dialects of Thailand". *MKS* 24: 1-26. (AA Kmr LC)

Suwilai Premrsirat. 2538/1995, "The phonological variation and change of Khmu dialects in Northern Thailand". *MKS* 29: 57-69. (AA Kmu LC)

Suwilai Premrsirat. 2539/1996, "Linguistic contributions of the study of Northern Khmer." *MKS* 27: 13-136. (AA Kmr LC)

Suwilai Premrsirat. 2539/1996, "On Language Maintenance and Language Shift in Minority Languages of Thailand : A Case Study of So (Thavung)". In *Endangered Languages Studies*. Proceedings of the International Conference on Language

Endangerment, Tokyo, Japan. (AA Sov LC)

Suwilai Premsrirat. 2540/1997, "Phonological characteristics of So (Thavung), a Vietic language of Thailand". *MKS* 26: 161-178. (AA Sov LC)

Suwilai Premsrirat. 2543/2000, "Tonogenesis of Khmu dialects in SEA". *MKS* 31: 1-10. (AA Kmu LC)

Suwilai Premsrirat. 2543/2000, *So (Thavung) - Thai - English Dictionary*. University of Melbourne, Australia. (AA Sov LC)

Taweeporn Suwannaraj. 2523/1980, *The Phonology of the Nyeu Language*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์), สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 106 หน้า. (AA Nyu LC)

The Cultural Information Analysis Center, Center for Research in Social Systems, Department of the Army. Ethnographic Study Series. 2513/1970, *Minority Groups in Thailand*. Washington, D.C. 20310. (AA Sve ET)

The Military Assistance. 2503/1960, *Thailand, Country Study and Station Report*, The Department of Defense United States of America, Published 15 April 1960, 141 หน้า. (AA Sve ET)

Theraphan L. Thongkam. 2532/1989, "Rhythm in Nyah Kur". *วารสารอักษรศาสตร์* 21.1: 118-144. (AA Nyk LC)

Theraphan L. Thongkam. 2533/1990, "The Interaction between pitch and phonation type in Mon : Phonetic Implications for a Theory of Tonogenesis". *MKS* 26-27: 11-24. (AA Mon LC)

Theraphan L. Thongkam. 2534/1991, "An Instrumental Study of Chong Registers". In *Austroasiatic Languages. Essays in Honor of Professor Harry Shorto, Davidson* (ed) pp.141-159. London : School of Oriental and African Studies. (AA Chg LC)

- Theraphan L. Thongkum. 2519/1976, "The Distribution of the Souds of Bruu". *MKS*. 8: 221-293. (AA Bru LC)
- Theraphan L. Thongkum. 2527/1984, *Nyah Kur (Chao Bon) - Thai - English - Dictionary*. Monic Language Studies, Bangkok : Chulalongkorn University Printing House. (AA Nyk LC)
- Thiem Komkris. 2513/1970, "Forestry Aspects of Land-Use in Areas of Shifting Cultivation", บทความเสนอในที่ประชุม International Seminar on Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand, Ministry of National Development/ Department of Land Development, October, 1970 หน้า 179-198. (AA Lwa EC)
- Thomas, David and Sophana Srichampa (translated and annolated). 2538/1995, *Some Languages of Siam compiled by Parya Prachaky-karacak*. Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Sve LC)
- Thomas, David and Wanna Tienmee. 2533/1990, "An Acoustic Study of Northern Khmer Vowels". *MKS* 16-17: 99-108. (AA Kmr LC)
- Thomas, David. 2533/1990, "On the 'language' status of Northern Khmer". *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 9.1 : 98-106 หน้า. (AA Kmr LC)
- Thomas, Dorothy. 2533/1990, "The Instrument/locative and Goal Affixe-N-in Surin Khmer". *MKS* 16-17: 85-98. (AA Kmr LC)
- Unchalee Singnoi. 2531/1988, *A comparative study of Pray and Mal phonology*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Tin LC)
- United States Information Agency Research and Reference Service. 2506/1963, *Communication Fact Book Thailand*, โรเนียว, เย็บเล่ม, 48 หน้า. (AA Sve LC)

Van der Haak, Feikje and Brigitte Woykos. 2533/1990, "Kui dialect survey in Surin and Srisaket. *MKS* 16-17: 108-142. (AA Kuy LC)

Van der Haak, Feikje. 2530/1987, "Calling the spirit. An observation of its practice among the Kui in Thailand". *JSS*. 75: 108-125. (AA Kuy ANTR)

Von Klaus, Wenk. 2508/1965, "Drei Lawa Vokabularien aus Nordthailand", ลงพิมพ์ในวารสาร *Oriens Extremus*, กรกฎาคม 1965 หน้า 107-127 เขียนเป็นภาษาเยอรมัน. (AA Lwa LC)

Wood, W.A.R. 2508/1965, *Consul in Paradise sixty-nine years in Siam*, Suriwong Book Centre, 175 หน้า. (AA Lwa ET)

Yenchius, Mildred M. 2503/1960, *Bibliography on minority groups in Southeast Asia*, 43 หน้า. (AA Sve ET)

Young, Oliver Gordon. 2504/1961, *The Hilltribes of Northern Thailand* (A Socio-Ethnological Report) Prepared Under the Auspices of the Government of Thailand and the Cooperation of the United States Operations Mission to Thailand, 120 หน้า, มีตารางและภาพประกอบ. (AA Sve ET)

Zinke, Paul J., Sanga Sabhasri and Peter Kunstadter. 2513/1970, "Soil Fertility Aspects of the Lua Forest Fallow System of Shifting Cultivation" บทความเสนอในที่ประชุม Field Seminar on Shifting Cultivation and Economic Development in Northern Thailand. (AA Lwa EC)

กัตัญญ ชูชื่น. 2525/1982, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 81 หน้า. (AA Kmr LC)

กรรณิการ์ เกนิกันนท์ และคณะ. 2522/1979, ชอง. สำนักพิมพ์บรรณกิจ. (AA Chg ET)

กฤตยา อ้าวนิงกุล และพรสุช เกิดสว่าง. 2540/1997, สถานะของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Sve SS)

กลม เกตุศิริ. 2532/1989, "ลาว, ละว้า". วารสารวัฒนธรรมไทย, 28.7: 50-54. (AA Sve ANGN)

กองวิจัยสังคมศาสตร์. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, รายงานย่อผลการวิจัยในสาขาต่างๆ ด้านสังคมศาสตร์ เล่ม 6
สภาวิจัยแห่งชาติจัดพิมพ์เผยแพร่, 58 หน้า. (AA Lwa SS)

กองสงเคราะห์ชาวเขา, กรมประชาสงเคราะห์. 2538/1995, ทำเนียบชุมชนบนพื้นที่สูงในประเทศไทย ปี
2538. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. (AA Sve MS)

กองสงเคราะห์ชาวเขา. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, ประวัติความเป็นมาการกระจายตัวประชากร และการโยกย้าย
ของชาวเขาในประเทศไทย, คำบรรยาย พิมพ์โรเนียว เย็บเล่ม 12 หน้า. (AA Sve MI, MS)

กองสถิติและวิเคราะห์ภาวะการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2524/1981, สถิติ
วิเคราะห์และแผนภาพ ชุด 2 ชนต่างวัฒนธรรม ตอนที่ 1 ชาวเขา. (AA Sve ED)

กาญจนา เวงรังษี. 2536/1993, รายงานการวิจัยแผนที่ภาษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง ภาควิชาภาษาศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. (AA Sve MS)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2528/1985, การสำรวจเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว 4 จังหวัดอีสาน
ตอนล่าง บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานี. กองวางแผนโครงการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
ไทย. (AA Kmr TR)

กุลวดี แพทย์พิทักษ์. 2539/1996, ภาษาของหมู่บ้านคลองแสง ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Chg LC)

กุลล สุนทรธาดา. 2540/1997, รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมสุขภาพของชาวไทยบนพื้นที่สูง. โครงการ
วิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยใน
ประเทศไทย. (AA Sve HL)

กุลสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (บรรณธิการ). 2531/1988, รอยร้าวในสังคมไทย บูรณาการกับปัญหาความมั่ง
คั่งของชาติ. เอกสารวิชาการอันดับที่ 6 สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. (AA Sve SS)

ขจัดภัย บรูซพัฒน์. 2514/1971, ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักพิมพ์แพรวพิทยา. (AA Sve SS)

ขจัดภัย บรูซพัฒน์. 2526/1983, ชนกลุ่มน้อยในไทยกับความมั่นคงของชาติ, สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 315 หน้า. (AA Sve SS)

ขบวน พลตรี. 2522/1979, "ประเพณีบางอย่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มูนม้งอีสาน". วารสารฉบับพิเศษ นิทรรศการมูนม้งอีสาน 14-16 มค. 2522, วิทยาลัยครูสกลนคร. (AA Sve ANTR)

ขบวน พลตรี. 2527/1984, การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของโซ่กับวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาเฉพาะกรณีโซ่ตำบลกุสุมาลย์และตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (AA Soo ANGN)

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2521/1978, อีสานคดี : เนื่องในงานการเล่นพื้นบ้านอีสาน. กรุงเทพฯ : บี. เอส. การพิมพ์, 123 หน้า. (AA Kmr ANAR)

เครือจิต ศรีบุญนาถ. 2534/1991, การฟ้องร้องชาวเขมรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 356 หน้า. (AA Kmr ANAR)

เคื่อน สิงคินา, สุวิไล เปรมศรีรัตน์, เดวิด โทมัส. 2527/1984, บทสนทนาภาษาเขมรสุรินทร์. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Kmr LC)

จรรยา บุญพันธุ์. 2525/1982, วิธีการทำเป็นกริดในภาษาญ้อกร, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA Nyk LC)

จวน เครือวิชฌยาจารย์. 2537/1994, วิถีชีวิตชาวมอญ. แปลเป็นภาษาไทยจากคัมภีร์โบราณภาษามอญโบราณ, พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี, สำนักพิมพ์เมืองโบราณ. (AA Mon ANGN, LC)

จังหวัดสุรินทร์. 2526/1983, ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ : บริษัท เอเชียเพรส จำกัด, 174 หน้า. (AA Kmr ANGN)

จังหวัดสุรินทร์. 2527/1984, ส่วนวน สุภาสิต คำสอน สุรินทร์-ศรีสะเกษ. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์. (AA Kmr ANFR)

จันทร์บูรณ์ สุทธิ และสมเกียรติ จำลอง. 2532/1989, "ลัวะ และวัน เดือน ปี" วารสารข่าวสารสถาบันวิจัย
ชาวเขา, Vol.13 No.3,4 July-December 1989, หน้า 45-74. (AA Lwa ET)

จันทร์ศรี สุปัญญากร. 2517/1974, วรรณกรรมไทยรามัญจากตำบลงทรงคนองอำเภอพระประแดง จังหวัด
สมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒประสานมิตร.
(AA Mon ANFR)

จรรวณ พุ่มพฤษ. 2536/1993, "ชาติพันธุ์วิทยาในจังหวัดลพบุรี". ในหนังสือ กลุ่มชาติพันธุ์ในแผ่นดิน
สมเด็จพระนารายณ์มหาราช, เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในงานแผ่นดินสมเด็จพระ
นารายณ์มหาราช. (AA Mon ET)

จำปา เยื้องเจริญ และคณะ (เรียบเรียง). 2528/1985, แบบเรียนภาษามอญ. ภาควิชาภาษาตะวันออก,
คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Mon LC)

จำปา เยื้องเจริญ และบรรจบ พันธุเมธา. 2531/1988, พจนานุกรมมอญ-ไทย, ฉบับทุนพระยาอนุমান
ราชทนต์. (AA Mon LC)

จำลอง ทองดี. 2529/1986, แผ่นดินประเทมอญ. สำนักพิมพ์สมาพันธ์, กรุงเทพฯ. (AA Mon HT)

จำลอง บุญสอง. 2539/1996, "ศรัทธาในอานิสงฆ์ พิธีศพนมอญ อลังการตระการตา". ศิลปวัฒนธรรม 18.2:
173-178. (AA Mon ANBL)

จิตร ภูมิศักดิ์. 2519/1976, ความเป็นมาของคำสยาม, ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชน
ชาติ และข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม. บริษัทสำนักพิมพ์ดวงกมล จำกัด, มูลนิธิโครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, กรุงเทพฯ. (AA Sve ET, HT, LC)

จิรัฐ เจริญราษฎร์. 2525/1982, ภาษาควย (ส่วย) ที่จังหวัดสุพรรณบุรี. สาขาจารึกภาษาไทย, ภาควิชาภาษา
ตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Kuy LC)

เจราต ดิฟฟลัธ เขียน, ชีระพันธ์ ล. ทองคำ แปล. 2521/1978, "ภาษาญักร มอญโบราณ กับอาณาจักร
ทวารวดี". วารสารอักษรศาสตร์, 12.1: 54-85. (AA Nyk LC)

เจอร์ เกนเนีย และ ชีระพันธ์ ล. ทองคำ. 2520/1977, แผนที่ภาษาในประเทศไทยและคู่มือ. โครงการวิจัย
ภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ. (AA Sve MS)

เฉลิมชัย ผิวเรืองนนท์. 2524/1981, ทศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม : ศึกษาเปรียบเทียบ
ระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอพยพอาศัยอยู่. เอกสารวิชาการของสถาบันเอเชีย
ลำดับที่ 10 สถาบันเอเชีย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA Vnm SS)

ชญัญ วงศ์วิภาค. 2530/1987, ชว่นาน: คนหนุ่มมากและคนกลุ่มน้อยในเมืองน่าน. กรมศิลปากร. (AA Sve
ANGN)

ชญัญ วงศ์วิภาค. 2526/1983, "ผีตอเหลือง ระบบเศรษฐกิจของผีตอเหลืองในปัจจุบัน". ศิลปวัฒนธรรม,
4,12: 34-43. (AA Mbr EC)

ชนิตา รักษ์พลเมือง, กรรณิการ์ สัจกุล, รัตนา ดุงคสวัสดิ์ และเพชรวรรณ จันทรางศุ. 2531/1988, การ
ศึกษาของชาวไทยใหญ่ จีนฮ่อ ลัวะ และกะเหรี่ยง : การศึกษาเฉพาะกรณีบ้านไม้ลุงชน บ้านถ้ำ
บ้านกองลอย และบ้านผาแตก รายงานผลการวิจัย ศูนย์วิจัยชาติาภิเษกสมโภช, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 163 หน้า. (AA Sve ED)

ชลธิรา สัตยาวัฒนา. 2530/1987, ลัวะเมืองน่าน. สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, กรุงเทพฯ. (AA Tin ANGN)

ชลธิศสา งามอาจ. 2531/1988, *The Phonology of Khmu Lue at Nan Province*. M.A. Thesis,
Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA
Kmu LC)

ชโลมใจ กลั่นรอด. 2541/1998, ทะแยมอญ : วัฒนธรรมการดนตรีของชาวมอญชุมชนวัดบางกระดี. วิทยา
นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา
ชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Mon ANAR)

ชอบ คชอนันต์. 2521/1978, "ลัวะในอดีตกาล". วารสารข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา ปีที่ 4 ฉบับที่ 2
ตุลาคม-ธันวาคม 2521 หน้า 6-11. (AA Lwa HT)

ชอบ คชอนันต์. 2523/1980, "ชาวเขาในประเทศไทย" ศูนย์วิจัยชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่, พ.ศ. 2523, บท
ความโรเนียว, 9 หน้า มีภาคผนวก เดิมเขียนเป็นภาษาอังกฤษ แล้ว น.ส. ผ่องเพ็ญแซ เทพหัสติน
ณ ออยุธยา แปลเป็นภาษาไทยเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในงานเทศกาลเที่ยวเมืองไทย 31 ตุลาคม - 2
พฤศจิกายน 2523 กรมประชาสัมพันธ์ เอกสารวิชาการเลขที่ 102 เล่มที่ 12/2523. (AA Sve
EC, SS)

ชัยชาญ วงศ์สามัญ และสุวิทย์ ชีรสวัสดิ์. 2521/1978, รายงานการวิจัยศักยภาพของชุมชนอีสาน: กรณี
ศึกษากันดอนแคน ตำบลทุ่งกุลารักษ์ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. (AA Sve SS)

จิตาภา สุขพล่า. 2536/1993, การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องโรคท้องร่วงระหว่าง
เอกสารภาษาถิ่น (เขมรถิ่นไทยกับภาษาไทยมาตรฐาน) ในพื้นที่อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. วิทยา
นิพนธ์ปริญญาปริทัศน์ศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 183 หน้า. (AA Kmr LC)

ชื่น ศรีสวัสดิ์. 2520/1977, ความรู้ในหมู่บ้านชาวไทยเขมร (เขมร) : ศึกษากรณีความเชื่อในเรื่อง
คาถาอาคม. โครงการสนับสนุนการวิจัยทางวัฒนธรรม, มูลนิธิเจมส์ เอช ดับเบิลยู ทอมป์สัน.
(AA Kmr ANBL)

ชื่น ศรีสวัสดิ์. 2529/1986, รายงานผลการวิจัยทางวัฒนธรรมเรื่อง การเลี้ยงช้างของชาวไทย-กวย(ส่วย) ใน
จังหวัดสุรินทร์. (AA Kuy ET)

ฐิติ ฐาติ. 2531/1988, "ลัษแม่แจ่ม : ร่องรอยการผลิตในอดีต ซึ่งหลงเหลือในปัจจุบัน". วารสารภาษา
และวัฒนธรรม ปีที่ 9 ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2531 หน้า 46-51. (AA Lwa EC)

ญิบ พันจันทร์. 2535/1992, ชีวิตดั้งเดิมที่เทือกเขาบรรทัด สารคดีอ่านประกอบวรรณคดีเรื่อง "นางเปา"
สำนักพิมพ์ศิลปวรรณกรรม : กรุงเทพฯ 128 หน้า. (AA Kns ET)

ทะนัน จันทรพันธ์ และชาติชาย พรหมจักรินทร์. 2521/1978, พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์)-ไทย-อังกฤษ.
โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ. (AA Kmr LC)

ณรงค์ฤทธิ์ โสภา. 2531/1988, การวิเคราะห์ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นเด็กเล็กและนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่พูดภาษาเขมรและภาษาส่วยในชีวิตประจำวัน. วิทยานิพนธ์การศึกษา

มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 147 หน้า. (AA Sve ED, LC)

ณัฏฐวี ทศธร และสุริยา รัตนกุล. 2539/1996, สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ละว้า. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Lwa ET)

ณัฏฐวี ทศธร และ วีระพงศ์ มีสถาน. 2539/1996, "ละว้าบ้านแปะ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่: การสำรวจภาษาและวัฒนธรรมเบื้องต้น", วารสารภาษาและวัฒนธรรม, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ปีที่ 15 ฉบับที่ 2, หน้า 58-72. (AA Lwa ET, LC)

ณัฏฐวี ทศธร. 2539/1996, "พิธีเลี้ยงผีหมู่บ้านชาวละว้า : บ้านช่างหม้อ อำเภอแม่สะเรียง", วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 15.1: 51-58. (AA Lwa ANTR)

ณัฏฐวี ทศธร. 2539/1996, นิทานพื้นบ้านละว้า. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Lwa ANFR)

เต็ม วิภาคย์พจนกิจ. 2530/1987, ประวัติศาสตร์อีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ 737 หน้า. (AA Sve HT)

ถนอม อานามวัฒน์. 2523/1980, ภูมิหลังความสัมพันธ์ไทย เขมร กูยวน. แสงรุ่งการพิมพ์, กรุงเทพฯ. (AA Kmr HT)

ถาวร พู่เฟื่อง. 2536/1993, บรรณานุกรมชาวเขา-ชนกลุ่มน้อย สถาบันวิจัยชาวเขา (บรรณานุกรมหัวเร่) เชียงใหม่ สถาบันวิจัยชาวเขา, 89 หน้า. (AA Sve BB)

ทรงคุณ จันทจร, พิสิษฐ์ บุญไชย, แสงเพชร สุพร. 2536/1993, "ผ้าชาวโล้". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 12.2 : 16-29. (AA Soo ANDR)

ทรงวิทย์ ดลประสิทธิ์. 2530/1987, "ไปดูชาวโล้ 'ตัดเวร ตัดกรรม". ศิลปวัฒนธรรม, 8.4: 96-104. (AA Soo ANTR)

ทอง บุญยศ (บรรณาธิการ). 2535/1992, ค่ายภาพหมอบ้านกับการสาธารณสุขมูลฐาน : กรณีศึกษา จังหวัดสุรินทร์. สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน, กระทรวงสาธารณสุข, โรงพิมพ์

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. (AA Sve HL)

ทองคูณ หงษ์พันธ์. 2522/1979, "กลุ่มชาติพันธุ์ และภาษาแถบลุ่มน้ำโขงประเทศไทย. มุนมัง อีสาน". วารสารฉบับพิเศษ นิทรรศการมุนมังอีสาน 14-16 มค. 2522, วิทยาลัยครูสกลนคร. (AA Sve HT)

ทองสืบ สุภะมาร์ค. 2528/1985, พระราชพงศาวดารเขมร ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 172 หน้า. (AA Kmr HT)

ทองเหลือง บุญพร้อม. 2537/1994, พจนานุกรมไทย-เขมรถิ่นไทย-เขมรกัมพูชา-อังกฤษ บุรีรัมย์ : เรวัตการพิมพ์. (AA Kmr LC)

ธนจรรย์ สุระมณี. 2537/1994, "ลัทธิเลี้ยงผีลาคาเสะกั้ง". วารสารข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา, 18.3: 68-80. (AA Lwa ANTR)

ธวัช ปุณโณทก. 2535/1992, เที้ยวอีสาน. พิณเนศ. กรุงเทพฯ 304 หน้า. (AA Sve ANGN)

ธิดา สารยา. 2532/1989, (ศรี) ทวารวดีประวัติศาสตร์ยุคต้นของสยามประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ. (AA Sve HT)

ธิดา สารยา. 2535/1992, อาณาจักรเจนละ : ประวัติศาสตร์อีสานโบราณ. กรุงเทพฯ : มติชน, 104 หน้า. (AA Sve HT)

ธีรภาพ โลหิตกุล. 2536/1993, "ปะชี กุย-อะจือ". ตันตำนานลูกผู้ชายหลังช้าง, อสท. 36.11: 92-104. (AA Kuy ANTR)

ธีระชัย ธนาเศรษฐ. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, ปฐมกาลแห่งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธีรกิจ. (AA Sve HT)

ธีระพันธ์ ล. ทองคำ และสีผึ้งป่า. 2523/1980, พจนานุกรมบูร-ไทย-อังกฤษ. คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA Bru LC)

ธีระพันธ์ ล. ทองคำ. 2525/1982, "ข้าวสำหรับคนญัฮกร". วารสารอักษรศาสตร์, 14.1: 1-10. (AA Nyk LC)

ธีระพันธ์ ล. ทองคำ. 2526/1983, สัทอักษรไทย. การสร้างสัทอักษรไทยเพื่อบันทึกภาษาไทยถิ่นและภาษาชนกลุ่มน้อย, ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA Sve LC)

ธีระพันธ์ ล. ทองคำ. 2529/1986, "กำเนิดและวิวัฒนาการของวรรณยุกต์ในภาษามอญ-เขมร". วารสารอักษรศาสตร์, 16: (AA Sve LC)

ธีระพันธ์ ล.ทองคำ. 2527/1984, บรรณานุกรมภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย, รายงานเสนอฝ่ายวิจัยคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ.2527, เทพมงคลการพิมพ์, 145 หน้า, เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ. (AA Sve BB)

ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ. 2529/1986, "ภาษาซั่มเร". วารสารธรรมศาสตร์, 15.1: 116-128. (AA Smr LC)

ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ. 2531/1988, "ภาษามลาบรี (ผีตองเหลือง)". ในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูษจร และคณะ, กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Mbr LC)

นัยนา โปรงธุระ. 2534/1991, "จารึกสำนักนางขาว" (ศาลานางขาว) ในภาษา-จาร์ก. (AA Kmr LC)

นารี สาริกฤติ. 2526/1983, "แห่งตะขาบ". ศิลปวัฒนธรรม, 4.6: 91-92. (AA Mon ANTN)

นิคม วงเวียน. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, บทวิเคราะห์วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อของชาวส่วย. วิทยาลัยครูสุรินทร์. (AA Kuy ET)

นิพัทธ์เวช สืบแสง. 2531/1988, "ระบบครอบครัวและเครือญาติของชาวมลาบรี", ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูษจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Mbr SS)

นิพัทธ์เวช สืบแสง. 2539/1996, การอพยพแรงงานของชาวเขาเผ่าขมุ : สถานการณ์และผลกระทบต่อชุมชน. สถาบันวิจัยชาวเขา, กรมประชาสงเคราะห์, กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. (AA

Kmu EC, SS)

นิพัทธเวช สืบแสง. 2539/1996, สังคมและวัฒนธรรมชาวเขมกับการพัฒนา. สถาบันวิจัยชาวเขา, กรม
ประชาสงเคราะห์, กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. (AA Kmu ET, SS)

นิพัทธเวช สืบแสง. 2541/1998, รายงานการวิจัยการปรับตัวของการจัดการที่ดินและทรัพยากรตามแบบ
ประเพณีภายใต้บริบทกฎหมายของรัฐ : กรณีศึกษาชาวเขาเผ่าขมุ. สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชา
สงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. (AA Kmu SS)

นิพัทธเวช สืบแสง. 2541/1998, รายงานการวิจัยวัฒนธรรมกับพฤติกรรมทางเพศและสถานะการการแพร่
ระบาดของโรคเอดส์ในชุมชนชาวเขาเผ่าถิ่นและขมุ. สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กรม
แรงงานและสวัสดิการสังคม. (AA Kmu HL)

นิยพรณ วรณศิริ. 2531/1988, วัฒนธรรมสัมพันธ์ในประเทศไทย: ความสัมพันธ์ระหว่างมอญ-ไทย.
(AA Mon SS)

บรรจบ พันธุเมธา. 2536/1993, อันเนื่องด้วยชื่อ. คณะอนุกรรมการการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทยในคณะ
กรรมการเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (AA Kmr LC)

บรรจบ วงศ์พิพัฒน์พงศ์. 2534/1991, ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์การศาสนา, 217 หน้า. (AA Kmr EG)

บัญชา แก้วส่อง, บุษา จันทรฟอง, ชัยยง ยามรัตน์, มงคล ด้านอรพินทร์. 2533/1990, รายงานการวิจัย
เรื่องศักยภาพชุมชนหมู่บ้านอีสาน: กรณีศึกษากำแพงบ้านสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. (AA Kmr
SS)

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2533/1990, สามสิบชาติในเชียงใหม่. สามเสน กรุงเทพฯ. (AA Sve ET)

บุญยงค์ เกศเทศ. 2536/1993, วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์. ยงสวัสดิ์การพิมพ์, อุบลราชธานี. (AA Sve
ET)

บุรีรัมย์. 2529/1986, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, บุรีรัมย์ 29, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีบุญอุตสาหกรรมการพิมพ์, 162 หน้า. (AA Kmr HT)

บุตรบรรณ ณ สงขลา. 2531/1988, "การศึกษาพันธุ์ไม้บางชนิดซึ่งชนกลุ่มน้อยเผ่ามลาปรี (ผีตอเหลือง) ใช้ประโยชน์". ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตอเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูซจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Mbr EG)

เบญจมาภรณ์ วงศ์แก้ว. 2527/1984, การละเล่นพื้นบ้านของอีสานใต้. ภาคนิพนธ์วิชาบรรณารักษ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 15 หน้า. (AA Kmr ANAR)

ประกอบ ผลงาม. 2538/1995, สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก, 33 หน้า. (AA Kmr ET)

ประคอง นิมานเหมินท์. 2538/1995, "มหากาพย์เรื่อง ท้าวบาเจือง: มหากาพย์สองฝั่งโขง". ในท้าวสูง-ขุนเจือง, สัจจิตต์ วงษ์เทศ (บรรณาธิการ), ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ, สำนักพิมพ์มติชน. (AA Sve ANFR)

ประเชิญ คนเทศ. 2528/1985, ภาษามอญ ตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร, วิทยานิพนธ์ศิลป-ศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Mon LC)

ประทีป แหรัมย์. 2535/1992, พิธีกรรมมะมั่วของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขมร : ศึกษากรณีบ้านตะโกราย ตำบลบ้านบ่อ อำเภอมะนัง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 108 หน้า. (AA Kmr ANTR)

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์. 2526/1983, "มอญในภาคใต้". ในประวัติศาสตร์และโบราณคดีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 3, วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช. (AA Mon HT)

ประพนธ์ จุนวิเทศ. 2531/1988, ลักษณะการพูดหลายภาษาที่บ้านหนองอารี และบ้านลาวเดิม ตำบลดินแดง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (AA Kuy LC)

ประกาศิ์ ตำสะอาด. 2538/1995, การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมมอญ เรื่องวรรณกรรมชาดก. สาขา
จารึกภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Mon
ANFR)

ประยูร อุดมเสียง, เชิดชัย รัตนเศรษฐากุล, บัญญัติ เหล่าไพบูลย์, สุวัฒน์ จิตต์ปราณีชัย. 2528/1985, การ
สำรวจการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในชนชาติกลุ่มน้อย : ไส้ ผู้ไท และชาในภาคอีสาน, คณะเกษตรศาสตร์,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (AA Sve EC)

ประเสริฐ ศรีวิเศษ. 2531/1988, พจนานุกรมมอญ (ส่วย)-ไทย-อังกฤษ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA
Kuy LC)

ปราณี ศิริธร. 2528/1985, เนื้อแคว้นแดนสยาม. สำนักพิมพ์ลานนาสาร. (AA Sve HT)

ปราณีต แยมงาม. 2543/2000, ความแตกต่างในการใช้คำศัพท์และการออกเสียงของคนทีพูดภาษากลุ่มอายุ
ต่างๆ ที่บ้านตะลุงเก่า ตำบลตะลุงเก่า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ระดับ
มหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัย
มหิดล. (AA Kmr LC)

ปราณี วงษ์เทศ. 2539/1996, "พิธีฆ่าควายเลี้ยงผีของชุมชนเมืองน่าน". ศิลปวัฒนธรรม 17.11: 112-124.
(AA Kmu ANTR)

ปราณี วงษ์เทศ. 2539/1996, เซ่นตะกวด : พิธีกรรมของชาวกูยบ้านตรึม". ศิลปวัฒนธรรม, 17.11: 84-91.
(AA Kuy ANTR)

ปราโมทย์ ทัศนสุวรรณ. 2525/1982, อีสาน เล่ม 3 ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ :ไทยวัฒนาพานิช, 124 หน้า. (AA
Kmr TR)

ปราโมทย์ ประสาทกุล. 2529/1986, ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ใช้วิธีคุมกำเนิดในกลุ่มชาวไทยชนบทที่พูดภาษา
เขมร. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล, 66 หน้า. (AA Kmr HL)

ปรีชา อุตระกุล. 2529/1986, สังคมและวัฒนธรรมของชาวนน. ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น คณะวิชา
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. (AA Nyk ET)

- ปรีชา อุยตระกูล. 2530/1987, โครงสร้างของสังคมอีสานและบทบาทผู้หญิงในชนบทอีสาน. รายงานการ
สัมพัศความจริงและชีวิต กลุ่มสองนครราชสีมา, 2-30 พย. 2530, ศูนย์สังคมพัฒนา เขตมิสซัง
นครราชสีมา และสำนักเลขาธิการสภาคหอลิกแห่งประเทศไทย. (AA Sve SS)
- ปิยนฤ (นิโครธา) บุณนาค. 2535/1992, "ผ้าทอกับวิถีชีวิตชนบทอีสาน". วารสารอักษรศาสตร์, 24.2: 86-
101. (AA Sve ANDR, ANGN)
- ผกา เบญจกาญจน์. 2535/1992, การละเล่นพื้นบ้านจังหวัดบุรีรัมย์, บุรีรัมย์ : เรวดีการพิมพ์, 37 หน้า.
(AA Kmr ANAR)
- ผกา เบญจกาญจน์. 2535/1992, รวบรวมวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์. 79 หน้า. (AA Kmr ANAR)
- ผกา เบญจกาญจน์. 2536/1993, การศึกษาทอหรือกรองท้องถิ่น : กันตริ้ม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 43 หน้า. (AA Kmr ANAR)
- ผุสดี จันทวิมล. 2541/1998, เวียดนามในเมืองไทย. มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 337 หน้า. (AA Vnm SS)
- ผุสดี ทิพทัส และสุวัฒนา ธาดานิติ. 2532/1989, การศึกษาชุมชนมอญในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัด
สมุทรปราการ. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA Mon EG, ET)
- พ.อ.พูนพล อาสนจินดา. 2509/1966, ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจประเทศไทย, ไทยวัฒนาพานิช 154 หน้า, เขียน
เป็นภาษาไทย. (AA Sve PP)
- พงศ์เกษม สันธิไทย. 2533/1990, การเปรียบเทียบระบบเสียงและระบบการเขียนมอญโบราณกับมอญ
ปัจจุบัน, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Mon LC)
- พงษ์ธร สังข์เผือก และสารภี ยวดยง. 2531/1988, "สารอาหารในอาหารของผีตองเหลือง" ปรากฏในหนังสือ
ผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมลุ่มน้ำ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์
ภูงิจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Mbr NT)

พนิดา สงวนเสรีวานิช. 2539/1996, "ตะกวด-ต้นไม้กับบ้านตรึม". ศิลปวัฒนธรรม, 17.11: 92-97. (AA Kuy ANBL)

พรชัย ด่านวิวัฒน์. 2541/1998, รายงานการวิจัยเรื่อง สิทธิของชนกลุ่มน้อยในกฎหมายระหว่างประเทศ. โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. (AA Sve SS)

พรทิพย์ อุคุภรัตน์ และเสาวภา พรสิริพงษ์. 2532/1989, "ชุมชนแขกจามที่ยังคงเหลืออยู่ในกรุงเทพฯ". วารสารภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 8 เล่มที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2532), 18-30. (AA Kmr ANGN)

พรรณนพจน์ ปานทองคำ. 2525/1982, ภาษามอญตำบลบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Mon LC)

พรรณี ชีโนรักษ์. 2531/1988, "การสำรวจลักษณะพันธุกรรมบางอย่างในคนป่าเผ่าผีตองเหลือง" ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดย สุรินทร์ ภูซอร์ และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Mbr ET)

พระครูคณานิรมสมณาจารย์ (ปี่). 2477/1634, ตำราพระพิธีบุญ. พระนคร, โรงพิมพ์ไทยเชชม 2477, 72 หน้า, พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพโพธิ์ทิต. (AA Vnm ANTR)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. 2448/1905, บทละครเรื่องเงาะป่า, พระยาศรีบัญชาพิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ นางสาวภรณ์พิมล (ทิพย์ มหานนท์) 6 ธันวาคม 2496, โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ พระนคร, 2496, 149 หน้า. (AA Kns ET, LC)

พระมหาจรรยา จอกสมุทร. 2539/1996, การศึกษาการใช้คำและการเรียงคำในภาษามอญ. สาขาจารึกภาษาไทย, ภาควิชาภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Mon LC)

พระยาประชาภิจักรจักร (แท้ม บุนนาค). 2462/1919, ว่าด้วยภาษาต่างๆ ในสยามประเทศ. หนังสือพิมพ์แจกในงานศพพระพิบูลย์พัฒนากร (อยู่ย ดัณฑเศรษฐี) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร. (AA Sve LC)

- พระยาสุฤทธิการบรรจง (สมาน ปันยารชุน). 2482/1939, *ประวัติมอญในสยาม*. โรงพิมพ์ยัมศิริ, กรุงเทพฯ, 8 หน้า. (AA Mon HT)
- พระวิภาควดาล (James Fitzroy McCarthy). น.ท.หญิงสุมาลี วีระวงศ์ (แปลจากต้นฉบับที่ตีพิมพ์ ค.ศ. 1901), 2533/1990. *บันทึกการสำรวจและบุกเบิกในแดนสยาม*, โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 214 หน้า. (AA Kns ET)
- พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. 2541/1998, *รายงานการวิจัยเรื่อง สถานภาพของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย*. โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. (AA Sve SS)
- พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. 2540/1997, *การยอมรับคนต่างด้าวผสมกลมกลืนในสังคมไทย*. ข้อเสนอสำรวจจากกฎหมาย ปัญหา และทางเลือกนโยบาย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Sve SS)
- พาน สุขพล่า และสุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2534/1991, "พิธีไหว้พระจันทร์วันเพ็ญเดือนสิบสองของคนไทยเชื้อสายเขมร". *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 10.2 : 47-64. (AA Kmr ANTR)
- พิกุลทอง รุจิราภา. 2524/1981, "เหล้าของขมุ". *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 1.2 : 29-34 (AA Kmu ANG)
- พิชาญ ชำนาญนิตติอรอด และสิมพบุ นรภูมิพิทักษ์. 2531/1988, "ผลการวิเคราะห์ขนาดของฟันและลักษณะของเส้นดัลอาร์ชในชนกลุ่มน้อยเผ่าผีตองเหลือง" ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูขจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Mbr ET)
- พิศาล บุญผูก. 2541/1998, "ชุมชนมอญเมืองสาครบุรี". *เมืองโบราณ ปีที่ 24 ฉบับที่ 3* หน้า 20-27. (AA Mon ANG)
- พิศิษฐ์ ดันทวานิช. 2530/1987, *ผลการศึกษาภาษาเขมรเพื่อการแปลใบลานสุรินทร์ : ศูนย์วัฒนธรรมสุรินทร์*, 15 หน้า. (AA Kmr LC)
- พิสันต์ ปลัดสิงห์. 2530/1987, *คนมอญ*. ด้านสุขภาพการพิมพ์, กรุงเทพฯ. (AA Mon ET)

พิสนธ์ ปลัดสิงห์. 2525/1982, มอญ-ชนชาติไร้แผ่นดิน. กรุงเทพฯ, อาทิตย์, 140 หน้า. (AA Mon HT)

พิสนธ์ ปลัดสิงห์. 2527/1984, พลิกแผ่นดินมอญ. สำนักพิมพ์สัญญาลักษณ์จำกัด, 176 หน้า. (AA Mon HT)

พระศักดิ์ วรฉัตร. 2530/1987, โครงสร้างอำนาจของชุมชนชาวไทยที่พูดภาษาเขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลพรหมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 197 หน้า. (AA Kmr SS)

พุ่ม บุตรรัตน์. 2531/1988, "ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยใต้เมืองกุสุมาลย์". วารสารวัฒนธรรมไทย, 27, 9: 54-58. (AA Soo HT)

พุ่ม บุตรรัตน์. 2532/1989, "ไล่ทั้งปั้ง การละเล่นเพื่อพิธีกรรมของชาวยไทยใต้". วารสารวัฒนธรรมไทย, 28, 4: 32-35. (AA Soo ANAR, ANTR)

เพ็ญพักตร์ ลิ้มสัมพันธ์. 2526/1983, อักษรธรรมอีสาน นครปฐม : แผนกบริการกลาง, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 223 หน้า. (AA Kmr LC)

เพ็ญศิริ จีระเดชากุล. 2541/1998, รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาของชาวเขาในประเทศไทย. โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขา และชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. (AA Sve ED)

ไพฑูรย์ ดอกบัวแก้ว. 2534/1991, "ผีลัวะ ล้านนา". ศิลปวัฒนธรรม 13.2: 218-221. (AA Lwa ANTR)

ไพฑูรย์ ดัสเช. 2527/1984, ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย : เอกภาพกับคอมมูนิสต์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (AA Sve SS)

ไพฑูรย์ มีกุล. 2533/1990, วัฒนธรรมแม่น้ำมูล. เชียงตุงพันธวิทยาและประวัติศาสตร์ กรณีการผสมกลมกลืนของกลุ่มชาติพันธุ์ กวย เขมร และลาว, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (AA Sve ET, HT)

ไพฑูรย์ ดวงจันทร์. 2523/1980, ซาไก เจ้าแห่งขุนเขาและสมุนไพโร. สำนักพิมพ์องค์ศิลป์ พ.ศ. 2523. (AA Kns ET)

- ไพบุลย์ ดวงจันทร์. 2526/1983, ดนตรี กีฬา และการละเล่นของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 69 หน้า. (AA Kns ANAR)
- เฟ็กเกีย วานเดอร์ฮาค และบริกิตา วอยคอส. 2523/1980, "ประวัติและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกูย". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 9.1 : 38-45. (AA Kuy HT)
- ภักทิยา ยิมเรวัต. 2525/1982, "ระเบียบ : งานบุญของชาวบรู". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 2.2 : 85-93. (AA Bru LC)
- ภาควิชาภาษาไทย, วิทยาลัยครูสกลนคร. 2521/1978, "โซ่ถึงบั้ง". บทความทางวิชาการเกี่ยวกับวัฒนธรรมพิมพ์เผยแพร่เนื่องในงานนิทรรศการมูนบั้งอีสาน, 14-16 มกราคม 2521 ณ วิทยาลัยครูสกลนคร. (AA Soo ANAR, ANTR)
- ภูธร ภูมะธน. 2536/1993, "มอญบ้านบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี". ในหนังสือ กลุ่มชาติพันธุ์ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในงานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช. (AA Mon ET)
- ภูมิจิต เรืองเดช. 2526/1983, กัณฑ์ เพลงพื้นบ้านชาวเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์. โครงการศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น, กรมการฝึกหัดครู. (AA Kmr ANAR)
- ภูมิจิต เรืองเดช. 2526/1983, การสัมมนาเพื่อเสนอผลงานวิจัยเบื้องต้นทางวัฒนธรรมท้องถิ่น หน่วยงานศึกษาพิเศษ, กรมการฝึกหัดครู, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์. (AA Kmr ANAR)
- ภูศักดิ์ ธรรมศาล และบริดา ภูณามา. 2541/1998, รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพการประกอบอาชีพของชาวเขาในประเทศไทย. โครงการวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้เรื่อง สถานภาพและการดำรงชีวิตของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. (AA Sve EC)
- มงกุฎ แก่นเดียว. 2534/1991, ทองคำแห่งภูมิปัญญา. เอกสารเผยแพร่, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์และคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์, 59 หน้า. (AA Kmr HL)
- มงคล จันท์บำรุง และจิระ ปรางค์เขียว. 2527/1984, การศึกษาภาวะตลาดของผลผลิตการเกษตรในจังหวัด

แม่ฮ่องสอน เขตพื้นที่โครงการพัฒนาการเกษตรบนที่สูงเพื่อทดแทนการปลูกฝิ่น ลุ่มน้ำแม่ลาน้อย ตอนบน จังหวัดแม่ฮ่องสอน รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย, 2527, โรเนียว เย็บเล่ม, 54 หน้า. (AA Lwa EC)

มณฑา ศรีขำ. 2534/1991, การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษามอญในจังหวัดนันทบุรี ลพบุรี และกาญจนบุรี, วิทยาลัยศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Mon LC)

มณีรัตน์ โชติก่าธร, พุทธชาติ ธัญชยานนท์, สอรัฏฐ์ มากบุญ และชัยเลิศ กิจประเสริฐ. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, ระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาชาไก กิ่งอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล, สนับสนุนโดย ชมรมสังคมศาสตร์ภาคใต้ โรเนียว เย็บเล่ม, 154 หน้า. (AA Kns LC)

มนตรี ศรีบุษรา. 2528/1985, ภาษาเขมรในบึงขี้ใต้. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี วิทยาลัยรำไพพรรณี. (AA Kmr LC)

มนัส สุขสาย. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, ตำราเรียนอักษรโบราณอีสาน อุบลราชธานี : ศูนย์วัฒนธรรมอุบลราชธานี, 101 หน้า. (AA Kmr LC)

มัลลิกา ตันพนันท์. 2533/1990, เรื่องของชนชาติมอญ. ในหนังสือคิดถึงแม่ อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนางนรี วิสุทธกุล, โรงพิมพ์ประชาชน กรุงเทพฯ. (AA Mon HT)

ไม่ปรากฏชื่อบรรณาธิการ. 2528/1985, *Minorities in Buddhist Polities: Sri Lanka, Burma and Thailand, Regional Workshop on Minorities in Buddhist Polities: Sri Lanka, Burma and Thailand*, June 25-28, Chulalongkorn University by International Centre for Ethnic Studies, Sri Lanka with the cooperation of Thai Studies Program, Chulalongkorn University and United Nations University, 27 หน้า, โรเนียว, เย็บเล่ม. (AA Sve ANBL)

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. 2531/1988, "มอญโพธาราม". อ.ส.ท. ฉบับที่ 20,4: 30-38. (AA Mon ET)

ไม่ปรากฏชื่อผู้รวบรวม. 2530/1987, *1986 Refugee Relief Programmes*, The Church of Christ in Thailand, 14 Pramuan Road, Bangkok, บทความโรเนียว เย็บเล่ม, 47 หน้า. (AA Kmr HP)

ไม่ปรากฏชื่อผู้รวบรวม. 2531/1988, รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการศึกษา

สำหรับชาวไทยต่างวัฒนธรรม, กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี, มิถุนายน 2531, 147 หน้า. (AA Sve ED)

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. 2500/1957, *Thailand Past and Present*, published by the Publicity
Committee Ninth Pacific Science Congress, Bangkok, B.E. 2500, 193 หน้า. (AA Sve
ET)

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. 2507/1964, *Labor Law and Practice in Thailand*, United States Department
of Labor, 57 หน้า. (AA Sve ET)

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. 2511/1968, (Chapter five, Ethnic Groups), *Area Handbook for Thailand*,
the Superintendent of Documents, US Government Printing Office, Washington
D.C. 20402, หน้า 69-88. (AA Sve ET)

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. 2530/1987, *Southeast Asian Tribal Groups and Ethnic Minorities :
Prospects for the Eighties and Beyond*, Proceedings of a confexnce co-sponsored by
Cultural Survival, Inc., and the Department of Anthropology, Harvard University,
Cultural Survival Report 22, Cambridge, MA.02138, เขียนเป็นภาษาอังกฤษ, 171 หน้า.
(AA Sve MI)

ไม่ปรากฏชื่อผู้รวบรวม. 2531/1988, *1988 Refugee Relief Programmes*, The Church of Christ in
Thailand, 14 Pramuan Road, Bangkok, บทความโรเนียว เย็บเล่ม, 43 หน้า. (AA Kmr HP)

ไม่ปรากฏชื่อผู้รวบรวม. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, *North Thailand Distribution of Hilltribes*. ไม่ปรากฏ
สถานที่พิมพ์, เลขที่ที่ศูนย์เอกสารประเทศไทย 10807, 4 แผ่น. (AA Sve MS)

ยุพดี จรรย์นันท. 2522/1979, *การศึกษานิทานชาวบ้าน ตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์*.
ปริญญาานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. (AA Kmr ANFR)

เยาวลักษณ์ ขาดิสุขศิริเดช. 2530/1987, *ภาษามอญ ตำบลสลุย จังหวัดชุมพร*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Mon LC)

รัตนา รุจิรกุล. 2525/1992, ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษรการพิมพ์, 423 หน้า. (AA Kmr EG)

รายงานเบื้องต้น ข้อมูลระดับหมู่บ้าน. 2530/1987, การสำรวจประชากรชาวเขา พ.ศ.2530, สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (AA Sve MS)

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2533/1990, "รวมเผ่าไทยอีสาน-มุกดาหาร", อ.ส.ท. 31,1: 86-95. (AA Sve ET)

โรจน์ ราชประโคน. 2527/1984, วิเคราะห์อิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อการพูดและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พูดภาษาเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชามัธยมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 147 หน้า. (AA Kmr ED, LC)

ฤทธิ์ อิทธิประชา. 2518/1975, ยวนย่าเหล. สำนักพิมพ์วิทยายุธ. (AA Vnm SS)

ละออ จงอยอยู่. 2536/1993, รวมคำศัพท์ ภาษาไทย-ภาษาเขมรสุรินทร์-ภาษาอังกฤษ. โรงเรียนสิรินธร, จังหวัดสุรินทร์, 101 หน้า. (AA Kmr LC)

ละออ เป้นเจริญ. 2526/1983, ระบบไวยากรณ์มอญ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Mon LC)

ลิขิต ชีรเวดิน. 2521/1978, ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (AA Sve SS)

วงศ์สถิต นัวสกุล และอื่นๆ. 2531/1988, "การศึกษาการใช้สมุนไพรของชนกลุ่มน้อยเผ่ามลาบรี, ถิ่น, ขมุ และเย้า" ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูซจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Sve HL)

วันช พุกษะศรี. 2528/1985, ประเมินผลการให้การศึกษาชาวเขาของคณะพระธรรมจาริก. สถาบันวิจัยชาวเขา, กรมประชาสงเคราะห์. (AA Sve ED)

วรรณ เทียนมี และคณะ. 2528/1985, คู่มือคำศัพท์และบทสนทนาไทย-กฺย-อังกฤษ เกี่ยวกับโรคและการรักษาพยาบาลมูลฐาน. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Kuy HL)

วรรณ เทียนมี. 2533/1990, การกระจายของภาษา กฺยในประเทศไทย. ภาควิชาภาษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (AA Kuy LC)

วัฒน์ ดั่งสำราญ. 2537/1994, การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษามอญในจังหวัดปทุมธานี สมุทรสาคร และราชบุรี. สาขาวิชาภาษาไทย, ภาควิชาภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Mon LC)

วาสนา กุลประสูตร. 2528/1985, "ลัษะ กลุ่มชนที่เหลือดีตแห่งความรุ่งโรจน์ไว้ในบ้านป่าเมืองดอย" อนุสารขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เล่มที่ 25 ฉบับที่ 12 หน้า 66-79. (AA Lwa ET)

วาสนา กุลประสูตร. 2530/1987, "ความฮิตสิบสอง วันไปไม้ร่วงเดือนหก". อสท. 27.12: 34-46. (AA Soo ANTR)

วิจิตร ขุมทรัพย์. 2516/1973, "เงาะป่า" อสท. ปีที่ 13 เล่มที่ 8 หน้า 32-35, 45-46 มีภาพประกอบ. (AA Kns ET)

วิชา ประสานเกลียว, สุรพล วัฒนธรรม, ปริมาวศุต อดีตศักดิ์ และอัศนีย์ทองนิรมล. 2521/1978, "ชาวญวนอพยพในประเทศไทย". ในหนังสือชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย, รวบรวมโดยลิขิต ฮีระเวกิน, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (AA Vnm SS)

วิษุกร ทองหล่อ. 2532/1989, ความเข้าใจของชาวบ้านในจังหวัดสุรินทร์ที่ใช้ภาษาเขมรและภาษาส่วยในการอ่านเอกสารของทางราชการ. ปรินุญานินท์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. (AA Kuy LC)

วิเชียร เกตุสิงห์. 2531/1988, รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับชาวไทยต่างวัฒนธรรม, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (AA Sve ED)

วิทยาลัยครูบุรีรัมย์. 2522/1979, สมบัติอีสานใต้ บุรีรัมย์ : แผนกเอกสารการพิมพ์วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 133 หน้า. (AA Kmr ANGN)

วิทยาลัยครูบุรีรัมย์. 2534/1991, สมบัติอีสานใต้. พิมพ์ครั้งที่ 1 บุรีรัมย์ : โรงพิมพ์เรวัตการพิมพ์, 226 หน้า. (AA Kmr ANGN)

วิทยาลัยครูบุรีรัมย์. 2537/1994, สมบัติอีสานใต้ 6 บุรีรัมย์ : วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 180 หน้า. (AA Kmr ANGN)

วิทยาลัยครูอุบลราชธานี. 2531/1988, นิทรรศการไทยอีสานบ้านเรา ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์การศาสนา, กรุงเทพฯ. (AA Sve LC)

วิทยาลัยครูอุบลราชธานี. 2531/1988, ประวัติและโบราณคดีอุบลราชธานี. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ, ประวัติศาสตร์และโบราณคดี จังหวัดอุบลราชธานี, ม.บ.ท. (AA Kmr HL, AA Sve HT)

วิภา กงกะนันท. 2521/1978, โครงการรวบรวมและศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงจอมปึงและเขมรราชบุรี. สภาวิจัยแห่งชาติ. (AA Kmr ANFR)

วิมลศรี ลิ้มธนากุล. 2536/1993, "บทกวีพื้นบ้านว่าด้วยงานศพมอญ" เมืองโบราณ, 19.3: 41-48. (AA Mon ANTR)

วิรัช นิยมธรรม. 2533/1990, ระบบฐานข้อมูลภาษาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยด้วย คอมพิวเตอร์ นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล 121 หน้า. (AA Sve MS)

วิโรจน์ เอี่ยมสุข. 2538/1995, มโหรีเขมร : วิเคราะห์เฉพาะกรณีบ้านสะเดา ถึงอำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวัฒนธรรมศึกษา, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Kmr ANAR)

วิศิษฐศักดิ์ ไทยทอง. 2517/1974, ค่านิยมทางกิจการครอบครัวและหมู่บ้านของนักเรียนชาวเขาในจังหวัดตาก เชียงราย และน่าน, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517, โรเนียว เย็บเล่ม, 133 หน้า. (AA Sve SS)

วิสิฐ มะยะเฉลียว. 2531/1988, "คาง: ที่บ้านคลองแร่ ชนเผ่าดั้งเดิมในสังคมปัจจุบัน". *ศิลปวัฒนธรรม*, 9, 11: 82-85. (AA Kns ET)

วิสิฐ มะยะเฉลียว. 2532/1989, "ซาไก" ในถลาง ภูเก็ต และชายฝั่งทะเลอันดามัน : โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ชชาติพันธุ์และเศรษฐกิจ นางวิสันธิ์ โพธิ์สุนทร (บรรณาธิการ) กรมศิลปากรจัดพิมพ์ในโอกาสสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ สเด็จพระราชดำเนินเป็นประธานในพิธีเปิด พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติถลาง 14 มีนาคม 2532, 276 หน้า, บทความนี้อยู่ในหน้า 257-276. (AA Kns ET)

วิวัฒน์ วงศ์สุไทย. 2532/1989, "ประเพณีมอญคลั่ง". *วารสารวัฒนธรรม*, 28.6: 74-76. (AA Mon ANBL)

วุฒินันท์ ประจักษ์. 2534/1991, *การรักษาแบบพื้นบ้านโดยใช้สมุนไพรของชนบท อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 162 หน้า. (AA Sve HL)

ศรีปาน รัตติกาลชากร. 2538/1995, *บทบาทสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA Mon ANGN, LC)

ศรีศักร วัลลิโภดม. 2529/1986, "ลัวะ ละว้า และกะเหรี่ยงของเผ่าในที่สูงกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ-การเมืองกับรัฐในที่ราบ". *วารสารเมืองโบราณ* Vol.12, No.1, มกราคม-มีนาคม 2529 เขียนเป็นภาษาไทยและอังกฤษ. (AA Lwa EC)

ศรีศักร วัลลิโภดม. 2533/1990, "จันทบุรี-ปราจีนกับการเป็นแหล่งอารยธรรมภาคตะวันออก". *เมืองโบราณ*, 16.3: 27-66. (AA Sve HT)

ศรีศักร วัลลิโภดม. 2533/1990, *แ่งอารยธรรมอีสาน ครั้งที่ 1*. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์สนเทศ พรินติ้ง จำกัด, 552 หน้า. (AA Sve HT)

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์. 2526/1983, *วารสารศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2* (ธันวาคม 2526), 58 หน้า. (AA Kmr ANAR)

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. 2528/1985, นิทานพื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ. เอกสารวัฒนธรรม ชุดที่ 2 กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 192 หน้า. (AA Kmr ANFR)

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. 2531/1988, ลายสือขอมของคนรุ่นใหม่ สุรินทร์. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, 22 หน้า. (AA Kmr LC)

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. 2536/1993, สุรินทร์ : แหล่งอารยธรรมโบราณ. (AA Sve HT)

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. 2537/1994, เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 336 หน้า. (AA Kuy ANAR, AA Kmr ANGN)

ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล. 2534/1991, รายงานการวิจัยศักยภาพหมอพื้นบ้านกับการสาธารณสุขมูลฐาน : กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์. (AA Sve HL)

สงบ บุญคล้าย. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, ภาษาเขมรเบื้องต้น บุรีรัมย์ : ศูนย์เขมรศึกษา, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 432 หน้า. (AA Kmr LC)

สง่า คุ่มรุ่งโรจน์. 2531/1988, "วิเคราะห์ดนตรีของชนกลุ่มน้อยเผ่าผีตองเหลือง" ปรากฏในหนังสือ ผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมลุ่มน้ำ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูษจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Mbr ANAR)

สถาบันวิจัยชาวเขา. 2527/1984, ประเมินผลการให้การศึกษาชาวเขาของคณะพระธรรมจาริก. กรมประชาสัมพันธ์, กระทรวงมหาดไทย. (AA Sve ED)

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. 2533/1990, คู่มือการอ่าน-เขียน ภาษาเขมรถิ่นไทย, โรงพิมพ์ท่าจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (ม.บ.ป.), 11 หน้า. (AA Kmr ED)

สมเกียรติ โกศลวัฒน์. 2531/1988, "ผลการประเมินภาวะโภชนาการของผีตองเหลืองโดยวิธีวัดการเจริญเติบโตของร่างกาย" ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมลุ่มน้ำ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูษจร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Mbr HL)

สมจิตร กัลยา. ศิริ2524/1981, การวิเคราะห์เพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA Kmr ANAR)

สมจิตร พ่วงบุตร ผู้รวบรวม. 2527/1984, เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพมหานคร

การพิมพ์, กรุงเทพฯ, 332 หน้า. (AA Kmr ANAR)

สมทรง บุรุษพัฒน์. 2536/1993, "คำลงท้ายบอก말ในภาษากูย-กวย (ส่วย)". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 12.1 : 25-53. (AA Kuy LC)

สมทรง บุรุษพัฒน์. 2537/1994, เรียงภาษาและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกูย-กวย (ส่วย) จากบทสนทนา.

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 430 หน้า. (AA Kuy LC)

สมทรง บุรุษพัฒน์. 2538/1995, สารานุกรมชนชาติกูย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท,

มหาวิทยาลัยมหิดล, 26 หน้า. (AA Kuy ET)

สมบุรณ์ เกียรตินันท์ และกัมมัล กุมารปาว. 2540/1997, รายงานการวิจัยเรื่อง ปัญหาสุขภาพอนามัย

ของชาวเขาและชนกลุ่มน้อย. (AA Sve HL)

สมบุรณ์ แก่นตะเคียน (บรรณาธิการ). 2525/1982, สมุดเพชรบุรี 2525 พิมพ์ที่โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์,

กุมภาพันธ์ 2525, 412 หน้า. (AA Mon ANGN)

สมบุรณ์ แก่นตะเคียน. 2515/1972, ประวัติเมืองภูเก็ต, หนังสือโรเนียว เย็บเล่ม, 75 หน้า มีภาคผนวก

เป็นประมวลเอกสารเกี่ยวกับเมืองถลาง 36 หน้า. (AA Kns ET)

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, ปันทดา เผือกพันธ์ (เพชรสิงห์), รุ่งอรุณ ที่มณฑลภูเก็ต. 2532/1989, รายงานการวิจัย

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในชุมชนชาติพันธุ์กวย และ

ญ้อ : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น. (AA Kuy SS)

ส่วนการทะเบียนราษฎร. 2542/1999, สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. ประมวลกฎหมาย

ระเบียบเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาธิตราชดิแดน, กรมการ

ปกครอง. (AA Sve SS)

สวัสดี วิเศษวงศ์. 2524/1981, ตำราเรียนอักษรโบราณ กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 109 หน้า. (AA Kmr LC)

สอิ่ง แสงมณี. 2535/1992, ภาษาขุย (ส่วย) ที่ตำบลเย้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์, วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Kuy LC)

สัทธา อริยะธกัณฑ์. 2526/1983, คำสอนลูกหลาน. บุรีรัมย์ : ภาควิชาภาษาไทย, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 71
หน้า. (AA Kmr LC)

สัทธา อริยะธกัณฑ์. 2535/1992, การวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนอีสานใต้ บุรีรัมย์ : ศูนย์ตำราวิทยาลัยครู
บุรีรัมย์, 229 หน้า. (AA Kmr ANFR)

สัทธา อริยะธกัณฑ์. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, อาณาจักรขอมและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจารึกอักษรขอมที่เกี่ยวข้อง
กับดินแดนอีสานใต้. วิทยาลัยครูบุรีรัมย์. (AA Kmr HT, LC)

สายฝน เหลืองคั่น. 2534/1991, ภาษาของ หมู่บ้านน้ำซุ่น 1 ตำบลคลองพลู อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA
Chg LC)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526/1983, เอกสารประกอบการสัมมนาการประถม
ศึกษาเพื่อชาวเขา (ฉบับร่าง), โรเนียว เย็บเล่ม 194 หน้า มีภาคผนวก และบรรณานุกรม เขียนเป็น
ภาษาไทย. (AA Sve ED)

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2533/1990, สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการข้อมูลวัฒนธรรม
พื้นบ้าน, 21-24 สิงหาคม 2533, ณ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ บุรีรัมย์ : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด
บุรีรัมย์. (AA Kmr ANGN, MI)

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2532/1989, ชุมชนโบราณในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ : เรวดีการ
พิมพ์, 196 หน้า. (AA Kmr HT)

สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์ ม.ป.ท., ม.ป.ป. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, การศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม. (AA
Kmr ANGN)

สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. 2529/1986, ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพนิมิตการพิมพ์, 179 หน้า. (AA Kmr ANGN, AA Sve ET)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2529/1986, รายงานการสำรวจประชากรชาวเขา พ.ศ. 2529 จังหวัดเชียงราย, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, 95 หน้า เป็นรายงานทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษควบคู่กัน. (AA Sve MS)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2530/1987, รายงานการสำรวจประชากรชาวเขา : พ.ศ.2530 จังหวัด แม่ฮ่องสอน สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 66 หน้า. (AA Sve MS)

สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี. 2512/1969, มอญที่เกี่ยวกับไทย. ทำเนียบนายกรัฐมนตรี, กรุงเทพฯ. (AA Mon HT)

ลำเรียง วันทอง. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, วิเคราะห์ภาษาเขมร หมู่บ้านพรหมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. ภาควิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 170 หน้า. (AA Kmr LC)

สิทธิไกร หลักคงคา. 2525/1982, พิธีรำผีพมอญ. บรรณานุกรมในงานพระราชทานเพลิงศพรองอำมาตย์โทขุนอาโศกคดี (เพิ่ม หลักคงคา) ณ วัดคงคาราม ตำบลคลองคาคด อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. (AA Mon ANTR)

สิริกาญจน์ เจริญธรรม. 2530/1987, ภาษาของหมู่บ้านทุ่งตาอิน จังหวัดจันทบุรี. ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Chg LC)

สิริวัฒน์ คำวันสา. 2525/1982, อีสานปริทัศน์ (อีสานคดี 2). กรุงเทพมหานครการพิมพ์, กรุงเทพฯ 98 หน้า. (AA Sve ANGN)

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, พรทิพย์ อุศุภรัตน์, ประภาศรี ดำสอาด. 2543/2000, สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์มอญ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Mon ET)

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, วิจิตร เกิดวิสิษฐ์, อรรถจินดา ดีผดุง, สุเ็ด คชเสนี. 2526/1983, บทบาทในด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมืองของชนกลุ่มน้อยในกรุงรัตนโกสินทร์ความเป็นมาและความเปลี่ยนแปลงในรอบ 200 ปี : มอญ. พิมพ์โดยฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 167 หน้า. (AA Mon

HT)

สุชาวดี อาจกิจ. 2537/1994, *A Study of lexical items on sickness and cures among the So in Tambon Kusuman, Amphoe Kusuman, Sakon Nakhorn Province*. M.A. Thesis, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (AA Soo LC)

สุด แสงวิเชียร. 2513/1970, *มอญในอดีต และปัจจุบัน (การศึกษาโครงกระดูกและเครื่องใช้สมัยทวาราวดี)*. อักษรสัมพันธ์, กรุงเทพฯ, 62 หน้า. (AA Mon HT, SS)

สุทธิพงษ์ อัครวัชร. 2527/1984, "เผ่าตองเหลือง". อ.ส.ท., 25,2: 59-65. (AA Mbr ET)

สุนทร สุรวาทกุล. 2531/1988, *การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวบ้านไทยที่พูดภาษาลาว กวย และภาษาเขมร : ศึกษากรณีบ้านเกาะแก้ว อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม. (AA Sve ANGN)

สุพัตรา จิรันทนาภรณ์. 2536/1993, *ภูมิศาสตร์ภาษาชนกลุ่มน้อยในจังหวัดน่าน : การศึกษาโดยใช้ศัพท์กรณีนี้นไปและถิ่นมัล. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร*. (AA Tin LC)

สุภรณ์ โอเจริญ. 2519/1976, *มอญในประเทศไทย : การวิเคราะห์บทบาทและสถานะในสังคมไทยจากสมัยอยุธยาถึงต้นรัตนโกสินทร์*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA Mon HT)

สุภรณ์ โอเจริญ. 2541/1998, *มอญในเมืองไทย. มุขนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 321หน้า. (AA Mon SS)

สุเมธ คงสวัสดิ์. 2531/1988, *ความเชื่อของชาวบ้านพลวง ตำบลกั้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 221 หน้า. (AA Kmr ANBL)

- สุรัชย์ ชินบุตร. 2543/2000, ภาษาโซ้บ้านดอนแดง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต สาขาจารึกตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Soo LC)
- สุรัตน์ วรวงศ์รัตน์. 2534/1991, รายงานการวิจัยเรื่องสารานุกรมชาติพันธุ์การแพทย์กลุ่มไท-ลาวและไทโซ้.
จังหวัดสกลนคร วิทยาลัยครูสกลนคร. (AA Soo ET, LC)
- สุรัตน์ วรวงศ์รัตน์. 2538/1995, วัฒนธรรมการประกอบอาชีพประมง ลำน้ำสงครามของกลุ่มชาติไทยโซ้
บ้านปากอูบ ไทลาว บ้านปากยาม อำเภอสว่างนคร จังหวัดนครพนม. (AA Soo ANTR)
- สุรินทร์ คล้ายจินดา. 2522/1979, "มอญราชบุรี". ศิลปวัฒนธรรม, 19.2: 75-80. (AA Mon ET)
- สุรินทร์ ทับรอด. 2541/1998, พิธีรำผีเนื่องในงานศพของชาวมอญพระประแดง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัย
มหิดล. (AA Mon ANG)
- สุรินทร์ ภูจักร และคณะ. 2525/1982, รายงานเบื้องต้นกลุ่มสังคมล่าสัตว์ ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลืองใน
ประเทศไทย". โครงการวิจัยชาติพันธุ์ทางโบราณคดี, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
(AA Mbr ET)
- สุรินทร์ ภูจักร และคณะ. 2531/1988, ผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสัตว์ : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง"
ในประเทศไทย. กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, กรมศิลปากร, อมรินทร์จัดพิมพ์, กรุงเทพฯ.
(AA Mbr ET)
- สุรินทร์ ภูจักร และคณะ. 2534/1991, รายงานเบื้องต้นการขุดค้นที่ถ้ำหมอเขียว จังหวัดกระบี่ ถ้ำชาไก
จังหวัดตรัง และการศึกษาชาติพันธุ์วิทยาทางโบราณคดีชนกลุ่มน้อยเผ่าชาไก จังหวัดตรัง. โครงการ
วิจัยวัฒนธรรมไทโบราณในประเทศไทย, เล่มที่ 1 ปี 2534, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปา
กร. (AA Kns HT)
- สุรินทร์ ภูจักร. 2525/1982, "กลุ่มสังคมล่าสัตว์: ชนกลุ่มน้อยเผ่าผีตองเหลืองในประเทศไทย". รายงานเบื้องต้น
ต้นโครงการวิจัยชาติพันธุ์. คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร, เล่มที่ 1 ปีที่ 3. (AA Mbr ET)
- สุรินทร์ ภูจักร. 2531/1988, "การตีความข้อมูลทางโบราณคดีและชาติพันธุ์วิทยาทางโบราณคดีระหว่างวัฒนธรรม
ไทโบราณและชนกลุ่มน้อยผีตองเหลือง" ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสัตว์
: ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูจักร และคณะ กองพิพิธภัณฑ

สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Mbr ET)

สุรินทร์ ภูจักร. 2531/1988, "ประวัติความเป็นมาของชนเผ่า "ผีตองเหลือง" ปรากฏในหนังสือผลการวิเคราะห์กลุ่มสังคมล่าสุด : ชนกลุ่มน้อยเผ่า "ผีตองเหลือง" ในประเทศไทย โดยสุรินทร์ ภูจักร และคณะ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. (AA Mbr ET)

สุริยา รัตนกุล (บรรณาธิการ). 2521/1978, รวบรวมบทความจากการสัมมนาเรื่อง "การศึกษาวิจัยภาษาในประเทศไทย" จัดโดยศูนย์ศึกษาและวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ (ซึ่งต่อมาใน พ.ศ. 2524 พัฒนาขึ้นเป็นสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, จัดที่ หอประชุมจวนจันต์, โรงพยาบาลรามาธิบดี 23-24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 เป็นการรวบรวมความเข้าใจด้วยกัน ลงเลขหน้าใหม่ทุกบทความ เขียนเป็นภาษาอังกฤษบางบทความและเขียนเป็นภาษาไทยบางบทความ โรเนียวเย็บเล่ม เลขหมู่ที่ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย 31367. (AA Sve LC)

สุริยา รัตนกุล และลักขณา ดาวรัตนหงษ์. 2529/1986, พจนานุกรมภาษาละว้า-ไทย, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 421 หน้า มีคำนำหน้า ก-ถ, มีบรรณานุกรม. (AA Lwa LC)

สุริยา รัตนกุล และลักขณา ดาวรัตนหงษ์. 2530/1987, พจนานุกรมภาษาไทย-ละว้า, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, โรงพิมพ์สยามรัฐ, 501 หน้า มีคำนำหน้า ก-ต, มีบรรณานุกรม. (AA Lwa LC)

สุริยา รัตนกุล, สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง และ ภักทียา ยิมเรวัต. 2539/1986, ภาษาและวัฒนธรรมละว้า : ศึกษาจากบทสนทนา 30 บท. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 247 หน้า. (AA Tin ANGN, LC)

สุริยา รัตนกุล, สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง และ ภักทียา ยิมเรวัต. 2540/1997, พจนานุกรมไทย-ละว้า (มัล) กำลังจัดพิมพ์ ยังไม่ทราบจำนวนหน้า. (AA Tin LC)

สุริยา รัตนกุล. 2517/1974, "ปัญหาการเรียนภาษาไทยของเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาขมุ-ละว้า-ถิ่น", โรเนียว, 8 หน้า. (AA Sve ED, AA Kmu LC)

สุริยา รัตนกุล. 2519/1976, "นานาภาษาในประเทศไทย" เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ โครงการศูนย์ภาษาเอเชียอาคเนย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2519 โรเนียว เย็บเล่ม, 16 หน้า เขียนเป็นภาษาไทย. (AA Sve LC)

สุริยา รัตนกุล. 2519/1976, “วรรณกรรมที่ไม่จัดบันทึกลงเป็นหนังสือของชาวละว้า”. การประชุมวิชาการ เรื่องภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Lwa LC)

สุริยา รัตนกุล. 2520/1977, “การวิจัยทางภาษาศาสตร์เรื่อง รวบรวมคำภาษาละว้า” บทความเสนอในการ ประชุมสัมมนา สาขาปรัชญา ซึ่งจัดโดย สภาวิจัยแห่งชาติ, 24-26 มีนาคม 2520 ณ คณะครุ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรเนียว เย็บเล่ม, 40 หน้า เขียนเป็นภาษาไทยและใช้สัทอักษร เขียนภาษาละว้า. (AA Lwa LC)

สุริยา รัตนกุล. 2520/1977, “วรรณกรรมที่ไม่ได้จัดลงเป็นตัวหนังสือของละว้า” บทความเสนอในที่สัมมนา เรื่อง ภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ณ หอประชุมจันจันต์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล รามาธิบดี, 3-5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520, โรเนียว เย็บเล่ม, 29 หน้า เขียนเป็นภาษาไทยและใช้สัท อักษรเขียนภาษาละว้า. (AA Lwa ANFR)

สุริยา รัตนกุล. 2527/1984, “ละว้าและลัวะ”. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 4.1: 56-78. (AA Lwa LC)

สุริยา รัตนกุล. 2529/1986, “ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย”, วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 6.2: 36-60. (AA Sve LC)

สุริยา รัตนกุล. 2531/1988 และ 2537/1994, นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ ภาคที่ I : ภาษาตระกูลออสโตร เอเชียติก และตระกูลจีน-ทิเบต, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัย มหิดล, 390 หน้า, เขียนเป็นภาษาไทย, มีแผนที่ บรรณานุกรม ดรรชนีภาษา และดรรชนีชื่อบุคคล. (AA Sve LC)

สุริยา รัตนกุล. 2539/1986, “ประเพณีการตายและการทำศพของชาวลัวะ”. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 15.1: 4-27. (AA Lwa ANTR)

สุรเชา สุพรรณไพบูลย์. 2530/1987, การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ. ผลงานวิจัยเสนอต่อสมาคมสังคม ศาสตร์แห่งประเทศไทย. (AA Chg ET)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และพาน สุพลลา. 2536/1993, จ้อย บัวย เรียะ อัจ ปิงกัร บานเตอ (โรคท้องร่วง สามารถป้องกันได้). สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. 16

หน้า. (AA Kmr ED, HL, LC)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และสุพุมาวดี ขำศิริณ. 2527/1984, ชื่อหมู่บ้านของอำเภอเมืองสุรินทร์ สถาบันวิจัย
ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. 66 หน้า. (AA Kmr EG, LC)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และโสภณา ศรีจำปา (แปล และเรียบเรียง). 2537/1994, "การมองลักษณะทางชาติพันธุ์
ภาษาและการปรับเปลี่ยนและการใช้ภาษาของชุมชนที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 13.2 : 79-89. (AA Bru LC)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และอรรณพ ภู่อิสระกิจ. 2539/1996, ลักษณะและการกระจายของภาษาเขมรถิ่นไทย :
อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของพหุวัฒนธรรม. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา
ชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Kmr LC)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2527/1984, "วัฒนธรรมการใช้ภาษาเขมรสูง". วารสารภาษาและวัฒนธรรม 4.1 : 24-
29. (AA Kmr LC)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2529/1986, "ชุมชนพูดหลายภาษาที่บ้านเมืองลิง". วารสารภาษาและวัฒนธรรม 6.2 :
11-35. (AA Sve LC)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2531/1988, ชีวิตชาวเขมรจาก 50 บทสนทนา. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ
พัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 254 หน้า. (AA Kmu ANGN, LC)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2531/1988, สนทนาสาธารณสุขและการแพทย์ลัวะ-ปรัย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
เพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 221 หน้า. (AA Tin HL, LC)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2533/1990, การพัฒนาระบบเขียนภาษาเขมรถิ่นไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
เพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 123 หน้า. (AA Kmr ED, LC)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2533/1990, คู่มืออ่าน-เขียนภาษาเขมรถิ่นไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ
พัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 11 หน้า. (AA Kmr LC)

- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2533/1990, พจนานุกรมไทย-ขมุ-อังกฤษ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 768 หน้า. (AA Kmu LC)
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2533/1990, วิธีการป้องกันและรักษาโรคแบบพื้นบ้านชาวขมุและบทสนทนาสาธารณสุขขมุ-ไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 281 หน้า. (AA Kmu HL, LC, NT)
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2534/1991, "ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาในการศึกษา และการเรียกชื่อกลุ่มชาติต่างๆ ในประเทศไทย". ใน ภาษา-จารึก ภาควิชาจารึกภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Sve LC)
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2537/1994, "ขมุ ลัวะ/ถิ่น และมลาปรี (ผิวดองเหลือง) ในจังหวัดน่านและปัญหาในการเรียกชื่อ". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 13.1: 108-118. (AA Sve LC)
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2538/1995, ชำนาญโวหาร ชูพาสิต ชอนเจ็ด สำนวนสุภาษิตสอนใจ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 10 หน้า. (AA Kmr ANFR, ED, LC)
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2538/1995, นื่อง เทอ ยาง นา เจีย ทำอย่างไรดี. คู่มือปฐมพยาบาลฉบับภาษาเขมรถิ่นไทย และภาษาไทย, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. 74 หน้า. (AA Kmr ED, HL, LC)
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2538/1995, นิทานพื้นบ้านเขมรถิ่นไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 64 หน้า. (AA Kmr ANFR, ED, LC)
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2538/1995, เขาปลั่ง การสู้ขมุ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 8 หน้า. (AA Kmr ANGN, ED, LC)
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2541/1998, สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ ขมุ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Kmu ET)
- สุเอ็ด คชเสนี. 2527/1984, "วัฒนธรรมประเพณีมอญ". เมืองโบราณ, 10: 50-65. (AA Mon ANT)

เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์. 2534/1991, "ริมฝั่งน้ำแม่กลองวันนี้มีบ้านมอญ และ (จะมี) พิพิธภัณฑ์วัดม่วง".

ศิลปวัฒนธรรม, 13,2: 124-141. (AA Mon ET)

เสนอ มูลศาสตร์. 2526/1983, รุ่งเชราเชเรน สุรินทร์ : ศิริวัฒนาการพิมพ์, 38 หน้า. (AA Kmr ANGN)

เสาวนีย์ พากเพียร. 2532/1989, การศึกษาระบบเสียงภาษาไทแต้แอ้น ตำบลประเหลียน อำเภอประเหลียน จังหวัดตรัง, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Kns LC)

แสงเพชร สุพร. 2533/1990, โลกทัศน์กลุ่มชาติพันธุ์โซ่ : กรณีบ้านหนองยาง ตำบลชะโพดน้อย อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (AA Soo ANTR)

หมื่นวลี. 2537/1994, ผีตองเหลือง. บริษัท รวมสาส์น จำกัด. (AA Mbr ET)

หลวงบริบาล บุรีภัณฑ์. 2499/1956, ผึ้งขาวแม่น้ำโขง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, 618 หน้า. (AA Kmr HT)

ทอพระสมุทวชิรญาณ. 2497/1954, ประชุมสุภาวดีเขมร. พระนคร : โสภณพิมพ์วิวัฒนาการพิมพ์. (AA Kmr ANFR)

ทอสมุดแห่งชาติ, กรมศิลปากร. 2529/1986, จารึกในประเทศไทย เล่ม 2 อักษรปัลลวะ อักษรมอญ พุทธศตวรรษที่ 12-21. (AA Mon LC)

องอาจ รุ่งจันทร์ฉาย. 2526/1983, "โอริง ดารัต มนุษย์ยุคเริ่มแรกที่ยังหลงเหลือ" ศิลปวัฒนธรรม 4, 11: 12-28. (AA Kns ET)

อนันต์ ลิขิตประเสริฐ, ประทับ โล่ห์นารายณ์, ดัชนี เนาวรัตน์ และสมควร. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ชุมชนชาติพันธุ์, โครงการวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อการพัฒนา ศูนย์ชุมชนศึกษา วค. บร. (มูลนิธิหมู่บ้าน สถาบันพัฒนาชนบทให้การสนับสนุน). (AA Sve HP)

อนันต์ ลิขิตประเสริฐ. 2534/1991, รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ชุมชนชาติพันธุ์. โครงการวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์ศึกษาเพื่อการพัฒนา, ศูนย์ชุมชนศึกษา, วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 2532-2534. (AA Sve EC)

อนุสรณ์ นินวน. 2535/1992, "ซากโก ฤๅ เผ่าพันธุ์แห่งมนุษยชนที่กำลังถูกกลืนจากแผ่นดิน" ศิลปวัฒนธรรม 13, 11: 12-14. (AA Kns ET)

อภิญญา บัวสรวง และสุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2541/1998, สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์อีสาน. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (AA Nyk ET)

อมรา พงศาพิชญ์, พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, และธเนศ วงศ์ยานนาวา. 2525/1982, การศึกษาเปรียบเทียบผู้อพยพทางบกในค่ายอพยพคนลาว คนเขมร และคนเวียดนาม. ทุนอุดหนุนการวิจัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA Sve MI)

อมรา พงศาพิชญ์. 2535/1992, "กลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียอาคเนย์" เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 หน้า 50-61. (AA Sve ET)

อรนุช สะอาด. 2528/1985, "เม็ง หรือ มอญ". วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 5.2 : 56-65. (AA Mon ANGN)

อรนุช สะอาด. 2532/1989, "ลำเจียก : ไม่ทรงคุณค่าเป็นอนันต์". วารสารภาษาและวัฒนธรรม 8.2 : 38-44. (AA Kmr ANGN)

อรรวรรณ ภู่อิสระกิจ และจตุพร โคตรกนก. 2539/1994, บรรณานุกรมเขมรศึกษา. ภาควิชาภาษาตะวันออก, คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Kmr BB)

อระโห โอชิตมา. 2536/1993, ชีวิต พิธีกรรม และเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญในเมืองไทย กรณีศึกษาเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (AA Mon ET)

อัจฉรา ภาณุรัตน์ และคณะ. 2537/1994, แชนการ์ : ประเพณีแต่งงานพื้นเมืองเขมรอีสานใต้ สุรินทร์. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, 51 หน้า. (AA Kmr ANTR)

อัจฉรา ภาณุรัตน์ และเครือจิต บุญนาค. 2530/1987, *ผ้าไหมในวิถีชีวิตไทยยุคและไทยเขมร*. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, สถาบันราชภัฏสุรินทร์. (AA Kmr ANDR)

อัมพร จิรัฐติกร. 2534/1991, "พิธีขึ้นเสาสะกางแห่งชุมชนลัวะ" *วารสารภาษาและวัฒนธรรม* 17.5: 132-139. (AA Lwa ANTR)

อัมพร สนิทวงศ์ (ม.ล.). 2506/1963, "เที่ยวเมืองปะเหลียนเก่า", *อนุสรณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปีที่ 4 เล่มที่ 2* หน้า 35-38, 44-47 มีภาพประกอบ. (AA Kns ET)

อิสราญ. 2534/1991, "ปะหล่อง ชาวเผ่าไหมใต้ร่มธงไทย". *อสท.* 32, 5: 58-69. (AA Plg ET)

อุไรศรี วรצרิน. 2534/1991, "คำภาษาเขมรที่ใช้เรียกโบราณสถานและแหล่งโบราณคดีในจังหวัดสุโขทัย". ใน *ภาษา-จารึก (พิจารณาตามข้อความในเรื่องที่หา)*. (AA Kmr LC)

เอ. คาร์ และพันตรี อี. ซเดนฟาเดน. 2507/1964, *ชาติวงศ์วิทยาว่าด้วยชนชาติเผ่าต่างๆ ในประเทศไทย*. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอกบริบูรณ์ จุละจาริตต์. (AA Sve ET)

เอกวิทย์ จิโนวัฒน์. 2526/1983, *ศึกษาเปรียบเทียบการสร้างคำในภาษากูย บรู และโซ้*, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (AA Sve LC)

เอมอร ชื่นชม. 2543/2000, *การศึกษาและเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาโซ้ในจังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจารึกตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร. (AA Soo LC)

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ในภาคผนวกนี้ได้จัดแยกผลงานที่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย ทั้ง 22 กลุ่มภาษา เป็นแต่ละกลุ่มโดยจะนำกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับทางด้านลักษณะทางภาษาศาสตร์ไว้ใกล้ๆ กันแล้ว สรุปผลงานของแต่ละกลุ่ม สำหรับกลุ่มที่มีลักษณะทางภาษาใกล้เคียงกันหรือมีผลงานไม่มากนักจะกล่าวสรุปรวมไว้ด้วยกัน เช่น โซ-บรู, ละเมิด-ปลัง-ปะหล่อง-ว้า หรือ ซอง-กะซอง-ซัมเร-ชะโอจ เป็นต้น

1 มอญ รหัส Mon

กลุ่มชาวมอญปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยและพม่า มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านคน ชื่อของชนกลุ่มนี้นอกจากคำว่ามอญแล้วยังมีคำว่า รเม็ง รามัญ เปกวน ซึ่งพบในเอกสารภาษาอังกฤษ และตะเลียงซึ่งพบในเอกสารของพม่า ภาษามอญจัดอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร สาขาย่อยโมญิก เชื่อกันว่าในราวศตวรรษที่ 1 คนพูดภาษามอญเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุดในเอเชียอาคเนย์ โดยมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตั้งแต่เขตพม่าไปถึงเวียดนามปัจจุบัน และถือว่าอารยธรรมมอญเป็นอารยธรรมแรกๆ ของคนในแถบนี้

ในประเทศไทยพบชาวมอญได้เกือบทั่วทุกภาค แต่เขตที่ชาวมอญหนาแน่นจะอยู่ในภาคกลาง เช่น รอบกรุงเทพฯ ราชบุรี ลพบุรี และกาญจนบุรี และกระจายออกไปในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ภาคอีสาน เช่น นครราชสีมา ภาคใต้ เช่น ชุมพร เป็นต้น รวมประชากรในประเทศไทยประมาณ 60,000-100,000 คน มอญมีประวัติการตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตประเทศไทยปัจจุบัน มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยทวารวดี ซึ่งเป็นยุคที่พุทธศาสนาจากประเทศอินเดียได้เผยแพร่เจริญรุ่งเรืองในแถบนี้ มีหลักฐานทางโบราณคดี และจารึกภาษามอญมากมายมีอายุตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 4 เป็นต้นมา และมีหลักฐานการตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา แม่น้ำปิง แม่น้ำโขง และเทือกเขาป่าดงดิบในบริเวณใกล้เคียง โดยต่อมาได้แผ่อำนาจไปครอบคลุมอาณาจักรละโว้ในภาคกลาง หนีปุ่นชัยและละโว้ในภาคเหนือ (ช่วงก่อนที่ละโว้จะถูกครอบครองโดยชาวเขมรในยุคต่อมาราวศตวรรษที่ 10 และต่อมาคนพม่าและคนไทยได้เคลื่อนย้ายจากตอนบนของเอเชียอาคเนย์มาครอบครองดินแดนแถบนี้) นอกจากนี้ยังมีประวัติการอพยพของชาวมอญเข้าสู่เขตประเทศไทยอีกหลายครั้ง ซึ่งเป็นผลมาจากศึกสงคราม โดยจำนวนมากเป็นเชลยสงคราม เข้าสู่เมืองไทยเมื่อกว่า 500 ปีมาแล้วได้เข้ารับราชการ ได้ที่ทำกิน แต่งงานระหว่างมอญและไทย มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างกันเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันคนไทยเชื้อสายมอญจะพูดภาษาไทย และไม่มีความรู้สึกว่ามีสถานะทางสังคมแตกต่างไปจากคนไทยทั่วไป มอญเป็นผู้ที่เคร่งครัดในการนับถือศาสนาพุทธเป็นอย่างยิ่ง ทุกชุมชนจะมีวัดเป็นศูนย์กลาง และวัดมอญจะเป็นแหล่งของการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมมอญในปัจจุบัน

จากการทบทวนงานการศึกษาวิจัยและบทความต่างๆ ที่เกี่ยวกับมอญในประเทศไทย ได้พบว่าได้มีการศึกษาเรื่องของชนกลุ่มนี้มากมายหลายแง่มุม และมีงานการศึกษาในระดับลึกหลายชิ้น งานด้านชาติ

พันธุ์และมนุษยวิทยาวัฒนธรรมทั่วไปที่ให้ความรู้เกี่ยวกับมอญคือ งานการศึกษาทางชาติพันธุ์วิทยาของชนกลุ่มน้อยในเมืองไทยของกองทัพบกสหรัฐเมื่อปี 2513 และใน Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia ของ Frank M. Lebar และคณะเมื่อปี ค.ศ.1964 ซึ่งให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มชนนี้ทั้งที่เกี่ยวกับชื่อ จำนวนประชากร ประวัติศาสตร์ แบบแผนการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน โครงสร้างทางสังคม ระบบเครือญาติและครอบครัว ประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงาน การเลี้ยงดูเด็ก การเกิด การตาย ระบบความเชื่อเกี่ยวกับผี และความเชื่อในพุทธศาสนา พิธีกรรมในการรักษาคนเจ็บป่วย ระบบเศรษฐกิจ โดยมีบรรณานุกรม และแผนที่ประกอบด้วย งานด้านการศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมโดยคนไทย เป็นงานศึกษา งานเขียน และบทความต่างๆ หลายชิ้นที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวมอญในพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทย เช่น หนังสือเรื่องวิถีชีวิตชาวมอญของจวน เครือวิชาตมยาจารย์ (2537) ซึ่งได้แปลคำกริยาโบราณภาษามอญโบราณที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณี ความเชื่อและวิถีประเพณีปฏิบัติตนของชาวมอญที่ถือปฏิบัติกันมาจนทุกวันนี้ เช่น ตำราปลูกบ้าน ตำรายา ตำราปลูกต้นไม้ ตำราทำนายฝัน ระเบียบวิธีปฏิบัติในการจัดงานพิธีต่างๆ ข้อห้ามข้อปฏิบัติ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ชนรุ่นหลังที่อ่านเป็นภาษามอญไม่ได้ นอกจากนี้มีบทความกล่าวถึงวิถีชีวิตของชาวมอญในพื้นที่ต่างๆ เช่น มอญรอบกรุงเทพฯ มอญราชบุรี มอญโพธาราม มอญบ้านโป่ง มอญบางขันหมาก ลพบุรี และมอญภาคใต้ เป็นต้น ได้พบว่ามีความหลากหลายความกล่าวถึงประเพณี การละเล่น และศิลปวัฒนธรรมมอญในแง่มุมต่างๆ เป็นจำนวนมาก เช่น พิธีศพมอญ ประเพณีมอญคล้อง พิธีสงกรานต์ การแห่ธงตะขาบ รำผีมอญ ประเพณีชักพระ มอญซ่อนผ้า ไม้ทิ้ง สะบ้า ฯ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาด้านการใช้ยาพื้นบ้าน ตำรายา และวิถีการใช้การปฏิบัติ และมีบทความที่เกี่ยวกับวัดมอญ พิธีกรรมที่พื้นบ้านที่วัดม่วง เป็นต้น และมีวิทยานิพนธ์ปริญญาโทเรื่อง บทบาทสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง (ศรีปาน, 2538) ซึ่งศึกษาสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญที่ส่งผ่านประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นต่างๆ ทั้งในแง่รูปแบบและบทบาทที่มีต่อบุคคล ชุมชน และสังคม ในยุคต่างๆ พร้อมทั้งศึกษาความคิดเห็นของชาวมอญเกี่ยวกับการอนุรักษ์สื่อพื้นบ้านต่างๆ เหล่านี้ด้วย

มีการศึกษาจำนวนมากเกี่ยวกับภาษามอญในประเทศไทยในด้านต่างๆ ทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด โดยมีการขุดค้นพบจารึกมอญในสมัยต่างๆ จากหลายพื้นที่และได้มีการปริวรรตเป็นภาษาไทย ส่วนมากมีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาและนิทานศาสนา เป็นต้น สำหรับภาษาเขียนมีทั้งภาษาเขียนรูปปัจจุบันและภาษาเขียนมอญในจารึกในยุคสมัยต่างๆ ตั้งแต่มอญโบราณ มอญกลาง และมอญปัจจุบัน มีการศึกษาจารึกลพบุรี เปรียบเทียบกับจารึกลำพูน และจารึกในพม่า (Halliday, 1932) รวบรวมจารึกภาษามอญในประเทศไทยโดยใช้อักษรปัลลวะและอักษรมอญในพุทธศตวรรษที่ 12-21 (หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2529) ในขณะที่ ประเสริฐ ณ นคร (2540) ศึกษาเปรียบเทียบความคล้ายคลึงของจารึกมอญที่เขียนใหม่และลำพูนและเชื่อว่าเป็นจารึกเก่าแก่ที่สุดที่พบในประเทศไทย นอกจากนี้ก็มีงานวิทยานิพนธ์ปริญญาโทของพงษ์เกษม (2533) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงและระบบเขียนมอญโบราณกับมอญปัจจุบัน มีงานสำคัญทางด้านภาษามอญเป็นพจนานุกรมมอญ A Dictionary of Mon โดย Harry L. Shorto (1962) ซึ่งเป็นนักภาษาศาสตร์คนสำคัญด้านภาษามอญที่ศึกษาภาษามอญในพม่าเป็นหลัก และศึกษาภาษามอญในเมืองไทยเป็นส่วนประกอบ มี

พจนานุกรมมอญ-ไทย ฉบับอนุমানราชธน โดยจำปา เยื้องเจริญ และบรรจบ พันธุเมธา (2531) การศึกษาภาษาพูดมีการศึกษาไวยากรณ์ Morphology and Syntax of Spoken Mon โดย Christian Bauer (1982) ซึ่งศึกษาภาษามอญในประเทศไทยอย่างละเอียดและเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ อีกบทความที่น่าสนใจมากได้แก่ ซึ่งพูดถึงมอญในภาวะปัจจุบันโดยบทความเรื่อง Language and Ethnicity. The Mon in Burma and Thailand โดย Christian Bauer ปรากฏในหนังสือชื่อ In Ethnic Group Across National Boundaries in Mainland Southeast Asia (1997) กล่าวถึงการกระจายของกลุ่มคนพูดภาษามอญ จำนวนประชากร เรื่องของชื่อ ภาษา ปัญหาการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงภาษา บทบาทของวัดมอญในการสอนภาษามอญแก่ชุมชน ฯ การศึกษาภาษามอญโดยคนไทยมีจำนวนไม่น้อย มีวิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาลักษณะระบบภาษามอญ ทั้งเรื่องของเสียง ไวยากรณ์ คำศัพท์ ในพื้นที่ต่างๆ ดังนี้ ระบบไวยากรณ์มอญบางกระดี่ กรุงเทพฯ (สุจิตลักษณ์, 2521), ระบบเสียงและไวยากรณ์มอญปางขันหมาก ลพบุรี (พรธนะพ, 2525), ระบบเสียงและไวยากรณ์มอญพระประแดง สมุทรปราการ (ละออง, 2526), ระบบเสียงมอญเจ็ดริ้ว สมุทรสาคร (ประเทีย, 2528), ระบบเสียงมอญบ้านคลองครุ (Prayat, 1986), ระบบไวยากรณ์มอญสามโคก ปทุมธานี (Piyamas, 1987), ระบบเสียงและไวยากรณ์มอญสลุย ชุมพร (เยาวลักษณ์, 2530), เปรียบเทียบคำศัพท์มอญ นนทบุรี, ลพบุรี และกาญจนบุรี (มณฑา, 2534), เปรียบเทียบคำศัพท์มอญ ปทุมธานี, สมุทรสาคร และราชบุรี (วัฒน์, 2537), ศึกษาประเพณีและความเชื่อของคนมอญจากสุภาเจตมอญที่เพชรบุรี (Chidchanok, 1996) นอกจากนี้ก็ยังมีการศึกษาเชิงวจนะ (นิทาน) ภาษามอญ (อรทัย, 2535) การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมมอญบางเรื่อง (ประกาศรี, 2528) รวบรวมนิทานพื้นบ้านมอญที่พระประแดง สมุทรปราการ (จันทร์ศรี, 2517), มีการศึกษาภาษามอญในห้องถิ่นควบคู่ไปกับภาษาเขียน (Christian Bauer, 1981) นอกจากนั้นมิงงานการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงและคำร่วมตระกูลของภาษามอญในพม่า ภาษามอญในเมืองไทย และภาษาญฮูร ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติของกลุ่มภาษามอญของ Huffman ซึ่งได้เขียนไว้ก่อนหน้า แต่จัดพิมพ์เมื่อ 1990 งานชิ้นสำคัญทางด้านภาษาศาสตร์เชิงประวัติ คือ The Dvaravati Old Mon Language and Nyah Kur ของ Gerard Diffloth (1984) ในงานนี้ผู้เขียนได้แสดงการสืบสร้างความสัมพันธ์ของภาษามอญโบราณกับภาษาญฮูรและเสนอว่าภาษาญฮูรซึ่งเป็นภาษากลุ่มชนเล็กๆ ในภาคอีสานเป็นภาษาที่สืบต่อจากภาษาย่อยของภาษามอญโบราณ ซึ่งเชื่อว่าใช้สื่อสารเป็นภาษากลางในสมัยทวารวดีหรือกล่าวได้ว่ากลุ่มญฮูรก็คือลูกหลานของมอญโบราณนั่นเอง นอกจากนี้ก็ยังมีงานการศึกษาทางด้านลักษณะน้ำเสียง ซึ่งมีความสูงต่ำและแทบหรือหรือใสซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของภาษามอญ (Theraphan, 1990) และคำยืมภาษามอญในภาษาไทยและภาษาลาว (Fertus, 1985) นอกจากนี้มิงงานด้านแบบเรียนภาษามอญ เป็นต้น

นอกจากการศึกษาทางด้านภาษาและจารึกแล้วยังมีการศึกษาด้านวรรณกรรมศาสนา นิทานพื้นบ้าน ประวัตินุคคลสำคัญ ฯ รวมทั้งมิงงานเขียนที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การอพยพเข้าสู่ประเทศไทย การตั้งชุมชน การต่อสู้เพื่อเอกราช มิงงานที่ศึกษาบทบาทในด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมืองของชาวมอญในกรุงรัตนโกสินทร์ ความเป็นมาและความเปลี่ยนแปลงในรอบ 200 ปี (สุจิตลักษณ์ และคณะ, 2526) และวิทยา

นิพนธ์ปริญาโท เรื่องมอญในประเทศไทย (สุภรณ์ โอเจริญ, 2519) ซึ่งกล่าวถึงสถานะความเป็นอยู่ของคนมอญในเมืองไทย โดยเฉพาะบทบาททางสังคมและการผสมกลมกลืนในเมืองไทย และความสัมพันธ์ระหว่างคนมอญในเมืองไทย นอกจากนี้ก็มีเรื่องเกี่ยวกับอิทธิพลมอญต่อวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมสัมพันธ์ไทยมอญ รวมถึงสำนึกในความเป็นมอญ เป็นต้น

2 ญัฮกุร รหัส Nyk

ญัฮกุร เป็นคำเรียกกลุ่มชาติพันธุ์และภาษาของชนกลุ่มหนึ่ง คำว่าญัฮกุร แปลว่า คนภูเขา บุคคลภายนอกจะเรียกว่า ชาวบน คนดง หรือละว้า แล้วแต่พื้นที่ในบางพื้นที่จะไม่รับคำว่าชาวบน แต่รับคำว่า "คนดง" ส่วนคำว่า "ละว้า" พบใช้เรียกที่จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยคำว่าละว้าเป็นคำที่ใช้เรียกคนหลายกลุ่มในประเทศไทย ภาษาญัฮกุรเป็นภาษาในตระกูลมอญ-เขมร สาขาย่อยโมนิก มีความใกล้เคียงกับภาษามอญเป็นอย่างมาก ทั้งในความรู้สึกรสของเจ้าของภาษาทั้งสองภาษา และการวิเคราะห์ของนักภาษาศาสตร์ งานชิ้นที่สำคัญเกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ เป็นผลงานการวิจัยของนักภาษาศาสตร์ Gerard Diffloth (2521 และ 2527) ซึ่งศึกษาภาษานี้โดยใช้วิธีของภาษาศาสตร์เชิงประวัติและสัทศาสตร์ ผลการศึกษาปรากฏว่าภาษาญัฮกุรปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับภาษามอญโบราณหรือมอญเก่าสมัยทวารวดีซึ่งเชื่อว่าเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารเป็นภาษากลางในสมัยทวารวดีในภาคกลางของประเทศไทยเมื่อ 2,000 ปีมาแล้ว ก่อนที่ภาษาไทยจะมามีอิทธิพลในเขตนี้ ทำให้เชื่อได้ว่ากลุ่มชาวญัฮกุรคือลูกหลานมอญโบราณสมัยทวารวดีที่ยังหลงเหลืออยู่ถึงปัจจุบัน งานด้านการศึกษาภาษาญัฮกุร นอกจากงานชิ้นสำคัญนี้แล้วยังมีพจนานุกรมญัฮกุร-ไทย-อังกฤษ โดยธีระพันธ์ ล. ทองคำ (2527) ซึ่งรวบรวมคำจำนวนประมาณ 5,000 คำ จัดเรียงตามหมวดความหมาย นอกจากนี้มีงานการศึกษาซึ่งเป็นผลงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาและบทความของนักวิชาการด้านมอญ-เขมรอีกหลายชิ้น ซึ่งเป็นงานเกี่ยวกับระบบเสียงของภาษาญัฮกุรในแต่ละพื้นที่หรือหมู่บ้าน เช่น งานของ Payau Memanas (2522) ซึ่งศึกษาทั้งระบบเสียงและไวยากรณ์ Suphat Phiukou (2529) Sudsawad Chuasuwan (2533) งานศึกษาไวยากรณ์บางแง่มุมได้แก่ งานของจรรยา บุญพันธ์ (Gainey) (2525, 2533) งานด้านการศึกษาคำศัพท์ เช่นศึกษาคำว่า ข้าวของธีระพันธ์ ล. ทองคำ (2525) การศึกษาลักษณะของจังหวะในภาษาญัฮกุรของ ธีระพันธ์ ล. ทองคำ (2532) รวมทั้งงานด้านการศึกษาเปรียบเทียบภาษามอญปัจจุบันในเมืองไทยและในพม่ากับภาษาญัฮกุร โดย Huffman (1990) เป็นต้น

นอกจากงานด้านภาษาศาสตร์แล้ว มีงานการศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มญัฮกุรซึ่งปรากฏในหนังสือรวมกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ในหนังสือของ Frank M. Lebar และคณะ (1964) ซึ่งกล่าวถึงปัญหาเรื่องการใช้ชื่อชาวบน และละว้า ถิ่นฐานที่ตั้ง จำนวนประชากร และข้อมูลบางประการเกี่ยวกับประวัติและลักษณะทางวัฒนธรรม รวมทั้งเศรษฐกิจและศาสนาความเชื่อ มีงานเขียนปรากฏในสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มญัฮกุร ซึ่งให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวญัฮกุรทั้งในแง่วัฒนธรรมการดำเนินชีวิต ประวัติ ลักษณะทางภาษาในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต (อภิญา และสุวิไล, 2541) มีการศึกษาเจาะพื้นที่เฉพาะชุมชนหนาแน่นของ

กลุ่มญัฮกุร โดยปรีชา อุยตระกูล และคณะ ซึ่งศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชนกลุ่มนี้ที่บ้านน้ำลาด ตำบลนายางหลัก อำเภอเทพสถิตย์ จังหวัดชัยภูมิโดยศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติการตั้งหมู่บ้านและสภาพภูมิศาสตร์ ระบบครอบครัว และเครือญาติ ระบบเศรษฐกิจ ระบบอนามัยและสาธารณสุข เครือญาติ การเมืองการปกครอง สันตนาการและประเพณีความเชื่อต่างๆ รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างระบบดังกล่าว นอกจากนี้ก็มีบทความที่ให้ความรู้ทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับกลุ่มญัฮกุรที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ของพระเพชรบูรณ์นรี โดยให้คำศัพท์ภาษาที่ผู้เขียนเรียกว่าละว้า ซึ่งเป็นชื่อที่สับสนของชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มในประเทศไทยงานชิ้นล่าสุดได้แก่งานด้านการศึกษาลักษณะทางภาษาและวัฒนธรรมในสภาพปัจจุบันเพื่อสืบสาวไปสู่อดีตจากคำบอกเล่า ตำนาน นิทานพื้นบ้าน กิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่ยังมีเหลืออยู่เพื่อสร้างภาพของชาวญัฮกุรขึ้น เพื่อจะจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านญัฮกุร รวมทั้งกล่าวถึงแนวโน้มและการพัฒนาของภาษาและวัฒนธรรมญัฮกุรในอนาคต ซึ่งอยู่ในภาวะอันตราย การศึกษานี้ได้เสนอเป็นบทความชื่อ Linguistic and Ethnographic studies of the Nyah Kur : Towards a reconstruction of an old Mon Culture (Apinya & Suwilai, 1997)

นอกจากนั้นชื่อญัฮกุรยังปรากฏในงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ หรือภาษาในประเทศไทยเช่น แผนที่ภาษา (เจอร์รี เกนเนย์ และธีระพันธ์, 2520 และสุวิไล และคณะ, 2540) งานที่กล่าวถึงภาษาและกลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดว่าอยู่ในภาวะอันตรายในประเทศไทย (Suwilai, 1996) รวมทั้งบทความ The Future of Nyah Kur โดย สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (Pacific Linguistics, 2000) ซึ่งเป็นการศึกษาสำรวจลักษณะการเปลี่ยนแปลงของภาษาโดยดูจากการให้พยานของชนกลุ่มอายุต่างๆ กัน ซึ่งได้พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากอิทธิพลของภาษาไทย พยานชนสะกดซึ่งเป็นลักษณะของภาษาตระกูลมอญ-เขมร เปลี่ยนเป็นพยานชนสะกดแบบไทย และมีการสำรวจความคิดเห็น และทัศนคติของชาวญัฮกุรทั้งภาษาและวัฒนธรรมของตน ได้พบว่าชาวญัฮกุรมีทัศนคติที่ดีและต้องการให้มีการรักษาภาษาและวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนไว้

3 ชาโก (เกนชีว) รหัส Kns

ชาโก เป็นคำที่คนไทยและทางราชการใช้เรียกกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร และอยู่ทางใต้ของประเทศไทยและมาเลเซีย ชนกลุ่มนี้เรียกตนเองว่า มานิก และพูดภาษาต่างๆ กันออกไป กลุ่มที่พบในเมืองไทยเรียกภาษาพูดของตนว่า ภาษาเกนชีว งานที่ทำให้ชนกลุ่มนี้เป็นที่รู้จักของคนไทยทั่วไปคือ บทละครเรื่องเงาะป่า ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชนกลุ่มนี้จึงรู้จักในนามของเงาะป่าชาโกตามลักษณะรูปร่าง วรณกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นเรื่องทั่วไป ลักษณะทางกายภาพ และวัฒนธรรมพื้นฐาน เช่น ใน Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia (Lebar, 1964) ชีวิตดั้งเดิมที่เหินห่างบรรทัด (ญิบ, 2535) ชาโก เจ้าแห่งขุนเขาและสมุนไพร (ไพบูลย์, 2523) และอื่นๆ มีงานด้านการสำรวจและชุดค้นเชิงโบราณคดีของกลุ่มชาโกที่ถ้ำในจังหวัดกระบี่ และจังหวัดตรัง (สุรินทร์ และคณะ, 2534) งานด้านภาษาศาสตร์ เช่น วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทเรื่อง ระบบเสียงภาษา

เกนชีว (Paiboon, 1984) บทความเรื่องเกี่ยวกับภาษาเกนชีว และลักษณะทางสัทศาสตร์ของภาษากลุ่มอัสเลียน (Bauer, 1990 และ 1992) ระบบเสียงของภาษาซาไกที่จังหวัดตรัง (เสาวนีย์, 2532) บทความเกี่ยวกับสระในภาษาซาไก (Bishop, 1992) เกี่ยวกับสมุนไพรร และ การปลูกดอก (Bishop and Paterson, 1993) คำศัพท์เกี่ยวกับการแพทย์และสาธารณสุข (Bishop and Paterson, 1994) บทความเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาเกนชีว (Bishop, 1996) และบทความเกี่ยวกับคำเรียกและคำพ้อง (Bishop, 1997) นอกจากนี้ยังมีงานของมณีรัตน์, พุทธชาติ, สอรรถ และชัยเลิศ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องของระบบเสียงและไวยากรณ์ของภาษาซาไก ที่กิ่งอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

4 ชมุ รหัส Kmu

กลุ่มมุตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ในบริเวณกว้างทางตอนเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ภาคเหนือของประเทศไทยบริเวณติดชายแดนลาว ประเทศลาว ประเทศเวียดนาม และตอนใต้ของประเทศจีน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้นประมาณกว่า 500,000 คน โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในประเทศลาวทางภาคเหนือกว่า 4 แสนคน มีประมาณ 2 หมื่นคนในประเทศไทยโดยเฉพาะบริเวณที่ติดชายแดนลาวในจังหวัดน่านและเชียงราย รวมทั้งในภาคกลาง เช่น กาญจนบุรี อุทัยธานีอีกจำนวนหนึ่งด้วย มีชาวมุประมาณ 15,000 คนในประเทศเวียดนาม และประมาณ 2,000 คนในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน รวมทั้งที่อยู่ในอเมริกาอีกประมาณ 3,000 คน และในยุโรปประมาณ 2,000 คน (สุวิไล, 2533)

ภาษามุอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมรเหนือ สาขาย่อยคมุอิก คำว่า "มุ" แปลว่า "คน" ยังพบใช้ในภาษามุปัจจุบัน บางท้องถิ่น ในลาวมุจะถูกเรียกว่า ซา, ซ่า /khá, khá:/ และลาวเหิง และในเวียดนามจะเรียกว่า ซ่า /sá:/ ซึ่งอาจจะแปลว่า ซ่าทาส หรืออย่างไรไม่ยืนยันแน่ชัด แต่เป็นคำที่ชาวมุทั้งในลาวและเวียดนามไม่ชอบเป็นอย่างยิ่ง สำหรับในลาวชาวมุจะรับคำว่า ชมุ ซึ่งเป็นคำที่เรียกกลุ่มและภาษาของตนเองซึ่งแปลว่า "คน" และลาวเหิง "ลาวที่อยู่บนที่สูง" ซึ่งเป็นคำที่ใช้แยกชาวมุและกลุ่มมอญ-เขมรออกจากลาวลุ่ม ซึ่งได้แก่คนลาว และคนไตกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ที่ราบลุ่ม และลาวสูง ได้แก่กลุ่มเมี้ยว และย้าที่อยู่บนเขาสูง (สุวิไล, 2533)

การศึกษาเรื่องชาวมุในประเทศไทยจำนวนมากจะเป็นผลงานของนักภาษาศาสตร์และนักมานุษยวิทยา โดยศึกษาลักษณะวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทั่วไปของชาวมุ กล่าวคือได้มีการกล่าวถึงกลุ่มชาวมุในฐานะที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งในแผ่นดินเอเชียอาคเนย์ ในหนังสือ Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia ของ Lebar et al (1964) โดยกล่าวถึงชาวมุในประเทศไทยในด้านลักษณะทางวัฒนธรรม โครงสร้างทางสังคม การเกษตร จำนวนที่พบในประเทศไทย และการอพยพเดินทางย้ายถิ่นฐานของชาวมุมาทำงานในประเทศไทย รวมทั้งการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่นๆ รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มมุและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ การผสมกลมกลืนระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในภาคเหนือของไทย และบริเวณใกล้เคียง เป็นต้น ปี 1970 (2513) ในหนังสือ Minority Groups in Thailand ซึ่งจัดทำโดยกอง

ทัพบกสหรัฐ ได้มีการกล่าวถึงกลุ่มชนและลักษณะทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรมความเชื่อ ความสัมพันธ์กับกลุ่มชนอื่นๆ รวมทั้งโครงสร้างทางการเมือง ความสามารถและวิธีทำงานกับคนชน ในปี 2523 มีการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชนในบริเวณแควใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี โดยศึกษาในแง่ของผลกระทบโครงสร้างเขื่อนในบริเวณดังกล่าวต่อกลุ่มชนต่างๆ ที่อาศัยอยู่ได้แก่ กะเหรี่ยง และชน และล่าสุดในสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ชน (สุวิไล, 2541) ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับชาวชนทั้งในด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ภาษา การกระจายตัว และการทำมาหากิน โดยได้กล่าวในรายละเอียดในเรื่องเกี่ยวกับชื่อหรือคำเรียกชนกลุ่มนี้ ลักษณะพื้นที่อยู่อาศัย ลักษณะภาษา ครอบครัว เครือญาติ และโครงสร้างทางสังคม หน้าท้องหญิงและชาย ลักษณะนิสัยและค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ พิธีกรรม การป้องกันและรักษาโรคแบบพื้นบ้าน รวมทั้งดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ รวมถึงการเล่านิทาน

งานที่เจาะศึกษาด้านสังคมและวัฒนธรรมชาวชนในการดำรงชีวิตในปัจจุบันได้แก่งานของนิพัทธเวช สืบแสง นักวิจัยของสถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งได้ศึกษาเรื่องของกรอพยพแรงงานของชาวเขาเผ่าชนในระดับมหภาคและสถานการณ์การอพยพแรงงาน และผลกระทบต่อชุมชน โดยกล่าวถึงปัจจัยต่อการอพยพแรงงาน และการปรับตัวของชุมชน และผลกระทบต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะ และได้ศึกษาลักษณะของสังคม วัฒนธรรมของชาวชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา โดยให้ภาพกว้างของสังคมวัฒนธรรมชน เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจชุมชน รวมทั้งประวัติการแบ่งกลุ่ม การกระจายตัว โครงสร้างทางสังคม ผู้นำชุมชนแบบดั้งเดิมและแบบใหม่ ระบบความเชื่อ ลักษณะเศรษฐกิจ รวมทั้งเสนอประสบการณ์ด้านการพัฒนาในมิติทางวัฒนธรรมของชาวชน (นิพัทธเวช สืบแสง, 2539) ในปี 2541 นิพัทธเวช สืบแสง ได้เสนอรายงานการวิจัยเรื่อง การปรับตัวของชาวชนในเรื่องของการจัดการที่ดินและทรัพยากรตามแบบประเพณี ภายใต้บริบทกฎหมายของรัฐ โดยได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมในชุมชนชาวชน ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ และการใช้ทรัพยากรของชาวชนที่บ้านน้ำสวด ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ได้ศึกษาลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และความคิดของชาวชนเกี่ยวกับป่าไม้ และสวน ในปีเดียวกันนี้ นิพัทธเวช สืบแสง ได้เสนอรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวัฒนธรรม กับพฤติกรรมทางเพศของชาวชนและถิ่น เพื่อนำความเข้าใจสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ต่อไป นอกจากนี้ก็ยังมีการเขียนเกี่ยวกับการเกษตรแบบยั่งยืนของชาวเขาเผ่าชน และข้อคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับชน ซึ่งร่วมในการจัดทำเป็นคู่มือพระธรรมจาริกและมีการศึกษาเกี่ยวกับวัน เดือน ปีของชน โดยจันทบูรณ์ และคณะ (2532) นอกจากนี้มีงานเชิงวัฒนธรรมด้านอื่นๆ เช่นเหล่าอูของชาวชน (พิกุลทอง, 2524) มีบทความและวิดีโอกล่าวถึงพิธีฆ่าควายเลี้ยงผีของชาวชนที่กิ่งอำเภอสองแคว จังหวัดน่าน (ปรานี วงศ์เทศ, 2540)

จากปี 2522-2539 ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชนชาวชนในเมืองไทยในแง่มุมต่างๆ โดยสุวิไล เปรมศรีรัตน์ ซึ่งมีพื้นฐานทางภาษาศาสตร์ โดยมีงานต่างๆ ดังนี้ พจนานุกรมไทย-ชน-อังกฤษ (ฉบับเบื้องต้น) ซึ่งจัดทำร่วมกับสุมาวดี ขำหิรัญ และพิกุลทอง รุจิราภา ในปี 2522 และปี 2527 ได้เขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก สาขาภาษาศาสตร์ชื่อ Khmu, an Austroasiatic Language of Thailand including Comparison with Thai โดยได้ศึกษาลักษณะของระบบเสียง ระบบไวยากรณ์ และระบบความหมายในภาษา

ขมุในประเทศไทย และได้เปรียบเทียบกับลักษณะเด่นๆ กับภาษาไทย ซึ่งส่วนใหญ่ของวิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิมพ์เผยแพร่ในเวลาต่อมาคือ ปี 2530 ใน Pacific Linguistic Vol. 10 มีชื่อว่า Khmu, a minority language of Thailand และ A Study of Thai and Khmu Cutting Words ซึ่งเป็นเรื่องของการศึกษาไวยากรณ์ภาษาขมุ และการศึกษาเปรียบเทียบระบบความหมายของคำในภาษาไทยและภาษาขมุ โดยศึกษาจากกลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับการ "ตัด" ในช่วงปี 2529 ได้เขียนบทความเรื่อง โลกทัศน์ในภาษาขมุซึ่งผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า โลกทัศน์ในภาษาขมุที่เห็นได้จากใช้คำและโครงสร้างของคำในกลุ่มความหมายบางกลุ่ม เช่น กลุ่มคำชี้เฉพาะ นี่ นั่น โนน (ระดับเท่ากัน) โนนระดับสูงกว่าและโน้น (ระดับต่ำกว่า) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพภูมิประเทศที่อยู่หรือที่ตั้งบ้านเรือนของชาวขมุ กลุ่มคำตัดกว่า 80 คำ ในภาษาขมุแสดงให้เห็นประสบการณ์และความชำนาญเกี่ยวกับการตัดไม้ของชาวขมุ และการใช้คำที่แสดงวัฒนธรรมของชาวขมุ ในปี 2531 ได้ศึกษาชีวิตประจำวันของชาวขมุและจัดทำเป็นบทสนทนาภาษาขมุ จำนวน 50 บทสนทนา เช่น การหักท่าย อาชีพ การทำไร่ ทำเหล้าไห เลี้ยงผี ช้อห้าม ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรุงเทพฯ พร้อมกับมีภาพประกอบ ในปี 2533 ได้เสนอผลของการศึกษาวิธีการป้องกันและรักษาโรคแบบพื้นบ้านชาวขมุ ซึ่งเป็นเรื่องของความเชื่อและพิธีกรรม การเลี้ยงผีซึ่งเชื่อว่าเป็นผู้ทำให้เกิดโรคภัยต่างๆ โดยมีการฆ่าสัตว์ตั้งแต่สัตว์เล็กไปถึงสัตว์ใหญ่ ตามความรุนแรงของโรค ได้แก่ ไก่ หมู และควาย รวมทั้งการใช้สมุนไพรและอื่นๆ และจากการที่การแพทย์ปัจจุบันเริ่มมีบทบาทมากขึ้น จึงได้จัดทำบทสนทนาสาธารณสุขขมุ-ไทย เพื่อให้เห็นวิธีการใช้ภาษาในการพูดคุย ชักถามตามชนิดของโรค อาการ และระบบต่างๆ ของร่างกาย ปี 2533 ได้จัดทำพจนานุกรมไทย-ขมุ-อังกฤษรวบรวมคำสำคัญในภาษาขมุ คำในภาษาขมุกว่า 4,000 คำ จำนวนทั้งสิ้นกว่า 800 หน้า โดยได้เขียนคำภาษาขมุโดยใช้ตัวอักษร และอักษรไทย และมีการจัดทำตารางนี้เรียงคำตามภาษาขมุไว้ด้วย เพื่อประโยชน์ในการค้นหาคำศัพท์ ปี 2534 ได้ศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอนุประโยคในภาษาขมุ (Suwilai, 1991) และ ปี 2535 ได้ศึกษาลักษณะระบบการเรียกสีในภาษาขมุ (Suwilai, 1992) ปี 2538 ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาษาของชาวขมุกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในภาคเหนือของไทย ได้แก่ หมู่บ้านต่างๆ ในเขตจังหวัดในบริเวณติดต่อกับประเทศลาว เช่น จังหวัดน่าน และจังหวัดเชียงราย ได้พบความแตกต่างที่น่าสนใจซึ่งแสดงถึงประวัติการอพยพย้ายถิ่นฐานและแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการของการเกิดวรรณยุกต์ในภาษากลุ่มมอญ-เขมร โดยเห็นได้ชัดเจนว่าการพัฒนาของภาษาขมุในพื้นที่ต่างๆ อยู่ในระยะที่ต่างๆ กัน คือ บางหมู่บ้านจะอยู่ในลักษณะที่ไม่มีวรรณยุกต์ (tone) ไม่มีน้ำเสียง (register) ความแตกต่างอยู่ที่การใช้เสียงอโหมะและอโหมะของพยัญชนะต้น บางหมู่บ้านอยู่ในภาวะที่เป็นภาษาที่มีน้ำเสียง (register language) คือเปลี่ยนจากเสียงอโหมะและอโหมะเป็นเสียงใหญ่ ผิด นุ่ม กับเสียงแรงใส บางหมู่บ้านอยู่ในภาษาที่เป็นภาษาที่มีวรรณยุกต์สองเสียง และบางหมู่บ้านอยู่ในภาวะที่ระหว่างที่กำลังจะเป็นวรรณยุกต์ (Suwilai, 1995) เป็นต้น

นอกจากนี้ก็มีงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท สาขาภาษาศาสตร์ ที่ศึกษาภาษาขมุในพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทยอีกหลายฉบับ ได้แก่ การศึกษาระเบียบเสียงภาษาขมุที่บ้านน้ำป่าน ตำบลชนแดน จังหวัดน่าน (Preedaporn, 1987 / 2530) และการศึกษาระบบเสียงภาษาขมุที่บ้านสบพาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดน่าน (Cholthisa, 2531) มีการศึกษาการใช้อักษรไทยเพื่อเขียนภาษาเขียนภาษาขมุ โดย

ศึกษาที่บ้านน้ำปาน จังหวัดน่าน (Supatra, 1988 / 2531) การศึกษาลักษณะ การใช้ภาษาในสังคมในสถานการณ์ต่างๆ ของภาษาขมุที่พูดที่บ้านน้ำสอต อำเภอทุ่งช้าง รวมทั้งกลุ่มม้งและปรีย ซึ่งอยู่บริเวณเดียวกัน (Sathaporn, 1988 / 2532) และการศึกษาลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาขมุที่บ้านน้ำสอต ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง (Sawwalak, 1993 / 2536) โดยเปรียบเทียบการนำทฤษฎีไวยากรณ์ที่ต่างๆ กันมาศึกษา ในปัจจุบันได้มีการศึกษาภาษาขมุในประเทศอื่นๆ เช่น ที่เวียดนาม ลาว และจีน เพื่อเปรียบเทียบกับภาษาขมุในประเทศไทย และพัฒนาการของภาษาขมุในพื้นที่ต่างๆ เช่น การพัฒนาระบบวรรณยุกต์ เป็นต้น โดยศึกษาเป็นหมวดความหมายของคำศัพท์ต่างๆ ในภาษาและจะจัดทำเป็นพจนานุกรมความหมายภาษาขมุท้องถิ่นต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ (Thesasures of Khmu Dialects in SEA) โดยสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการจากแต่ละประเทศและผู้พูดภาษาขมุ ซึ่งคาดว่าจะเสร็จสมบูรณ์ในปี 2000 ปัจจุบันการศึกษาภาษาขมุในเวียดนามเสร็จสิ้นแล้ว และได้จัดพิมพ์เป็นพจนานุกรมภาษาขมุ (เหงะอาน)-เวียดนาม-อังกฤษ-ไทย (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, 2541) คาดว่าเมื่อโครงการวิจัยนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์จะทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชนขมุได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5 ถิ่น / ลัวะ (มัล, ปรีย) รหัส Tin

กลุ่มถิ่น/ลัวะ (มัล, ปรีย) พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร สาขาย่อยคมุอิด มีความใกล้เคียงกับภาษาขมุ ชนกลุ่มนี้มีชื่อหลายชื่อ "ถิ่น" เป็นชื่อที่ปรากฏในเอกสารจากราชการต่างๆ และเป็นชื่อที่ศูนย์สงเคราะห์ชาวเขาและสถาบันวิจัยชาวเขาในประเทศไทยใช้ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าชนกลุ่มนี้บางกลุ่มไม่ชอบชื่อนี้ ไม่รับชื่อนี้ว่าหมายถึงกลุ่มของตน และถือว่าเป็นคำดูถูก "ลัวะ" เป็นชื่อที่ชาวบ้านในเขตภาคเหนือของไทยเรียกกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมรกลุ่มต่างๆ ที่พบในเขตภาคเหนือ ส่วนมากชนกลุ่มนี้จะยอมรับชื่อนี้ว่าหมายถึงกลุ่มของตน ส่วนคำว่า "มัล" หรือ "ปรีย" (หรืออาจเขียนว่า ไพร, ไพร) เป็นคำที่ชนกลุ่มนี้ใช้เรียกตัวเอง โดยที่มัลและปรียใช้เรียกชื่อกลุ่มย่อยของชนกลุ่มนี้ที่มีลักษณะต่างกันชัดเจน (สุวิไล, 2531) วรรณกรรมที่พบเกี่ยวกับชนกลุ่มนี้จึงมีทั้งชื่อ ถิ่น ลัวะ หรือปรีย และมัล ชื่อของชน กลุ่มนี้ปรากฏในหนังสือที่กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ และของ Gordon Oliver Young (1961) ซึ่งให้ความรู้อย่างกว้างๆ เกี่ยวกับมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาของชาวเขาเผ่าต่างๆ ในประเทศไทย รวมทั้งกลุ่มถิ่น Lebar, 1964 ซึ่งให้ความรู้เบื้องต้นและข้อมูลทางมานุษยวิทยาและภาษาของชนกลุ่มต่างๆ ในประเทศไทย รวมทั้งกลุ่มถิ่น และได้กล่าวถึงชนกลุ่มนี้ในแง่ของชื่อต่างๆ ภาษา ประชากร ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม และกล่าวในรายละเอียดเกี่ยวกับแบบแผนการตั้งถิ่นฐาน ที่อยู่อาศัย ครอบครัว โครงสร้างทางสังคม และระบบเศรษฐกิจ กล่าวถึงชนกลุ่มนี้ในเรื่องชื่อ ภูมิหลัง ศาสนา การตั้งถิ่นฐาน ประชากร ระบบเศรษฐกิจ วงจรชีวิต ครอบครัว ชุมชน ความเชื่อ และแนวโน้มการดำเนินชีวิตปัจจุบัน นอกจากนี้ก็มีบทความของสุริยา (1975 / 2519) ซึ่งกล่าวถึงชื่อต่างๆ ของกลุ่มชนที่เรียกว่าถิ่น รวมทั้งกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม คือ ปรีย และมัล William Dessant (1981 / 2524)

งานด้านการศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มปรัยที่สำคัญคือ งานของภุเบศ วีโรทัย ซึ่งได้ศึกษากลุ่มปรัย หรือถิ่นไพร และได้เขียนบทความต่างๆ ลงในข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา เช่นความรู้เกี่ยวกับชาวเขาเผ่าถิ่น (2528) การแบ่งตระกูลย่อยของชาวเขาเผ่าถิ่น (2527) เครื่องดนตรีของถิ่น (2521) บ้านเรือนแถวของถิ่น ข้อห้ามข้อนิยมของชาวเขาเผ่าถิ่น (เอกสารอัดสำเนา) พิธีทำโลสดหลวง (2534) พิธีเลือกพื้นที่ปลูกข้าวของชาวถิ่น (2530) การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าถิ่น รายงานเบื้องต้นเรื่องบ่อเกลือจังหวัดน่าน (ซึ่งเป็นเหตุที่มีชน กลุ่มนี้อยู่อาศัย) และการปฏิบัติงานกับถิ่นในชุดคู่มือพระธรรมจารีกว่าด้วยการปฏิบัติงานกับชาวเขา นอกจากนี้ก็ยังมีเรื่อง อุ : เหล้าของถิ่น โดยสารณีย์ ไทยานันท์ (2522) เป็นต้น ชลธิชา สัตยวัฒนา (2535) ได้เขียนหนังสือลัวะ เมืองน่านได้กล่าวถึงชนกลุ่มนี้ในเมืองน่าน ภาคหนึ่ง เสนอในแง่ของข้อสันนิษฐานที่เกี่ยวกับชื่อ ถิ่นฐาน โครงสร้างทางสังคมและชนชั้น สถานภาพผู้หญิง ภาคสองเสนอเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม เช่น โลกทัศน์ พิธีกรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิต และวงจรชีวิต เครื่องใช้ นิทานพื้นบ้าน และภาคที่สามเสนอเรื่องของภาษาและบทบาทที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เป็นต้น

งานที่สำคัญทางด้านภาษาศาสตร์ได้แก่งานของมิชชันนารี David Filbeck (1976 / 2519) ซึ่งศึกษาชนกลุ่มนี้เป็นอย่างมาก โดยได้เขียนถึงภาษาถิ่นและการเขียนภาษาด้วยอักษรไทย พร้อมทั้งตัวอย่าง Filbeck (1976 / 2519) ในปี 1978 / 2531 ผู้เขียนคนเดียวกันได้เขียนหนังสือ Tin : A Historical Study โดยกล่าวถึงลักษณะทั่วไป การจำแนกลักษณะภาษาและความสัมพันธ์กับภาษาอื่นๆ ในตระกูลมอญ-เขมร โดยเน้นการสืบสร้างภาษาเดิมของภาษาย่อยมัล และภาษาย่อยปรัย รวมทั้งภาษาดั้งเดิมของภาษาถิ่นโดยภาพรวม และต่อมาในปี 1991 / 2531 ผู้เขียนผู้นี้ได้ศึกษาลักษณะไวยากรณ์ในระดับข้อความของภาษามัลที่ใช้เพื่อการดำเนินเรื่องหรือข้อความในเรื่องเล่าต่างๆ เช่น การใช้คำสรรพนาม คำชี้เฉพาะ และการใช้คำถามต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้มีงานที่กล่าวถึงความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการเจ็บป่วยแบบพื้นบ้านเพื่อความเข้าใจพื้นฐาน และบทสนทนาภาษาไทย-ลัวะ แยกเป็นระบบวิธีการซัก อาการไข้และประวัติทั่วไป และซักอาการตามระบบต่างๆ ของอาการของโรค (สุวิไล, 2531)

มีงานวิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาภาษาศาสตร์ 3 เล่ม ซึ่งเป็นการศึกษาเปรียบเทียบภาษาย่อย ปรัยและมัล (Unchalee, 1988) การศึกษาระบบไวยากรณ์ของภาษาย่อยปรัยที่บ้านแพะกลาง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดน่าน (Mingkwon, 1989) และการศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในชุมชนของผู้ที่พูดภาษาม้ง ขมุ และปรัย ในชุมชนในแง่ว่าจะเลือกภาษาใดในสถานการณ์ใด (Sathaporn, 1990) งานวิจัยของสุพัตรา (2536) ศึกษาการกระจายของภาษาถิ่น มัล และปรัย ในจังหวัดน่าน โดยใช้วิธีสังเกตแบบสอบถามและเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้พบว่ามัลกลุ่มปรัย 54 หมู่บ้าน มัล 22 หมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ในจังหวัดน่านอีกประมาณ 9 กลุ่ม ทั้งตระกูลไทย จีน-ทิเบต และมอญ-เขมร ต่อมาสุริยา และคณะ (2539) ได้เขียนหนังสือภาษาและวัฒนธรรม ลัวะ โดยศึกษาจากบทสนทนา 30 บท เน้นวัฒนธรรมลัวะ ที่บ้านสากาด อำเภอปัว จังหวัดน่าน และบทสนทนา 30 บท ซึ่งเป็นกลุ่มมัล โดยมีเรื่องการหักท่าย การแนะนำตัวเอง การทำมาหากิน การเมือง ครอบครัว ศาสนา ความเชื่อ การเจ็บไข้ ฯ และในปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการจัดทำพจนานุกรมลัวะ (มัล) อีกด้วย

6 มลาบริ (ผีตองเหลือง) รหัส Mbr

กลุ่มมลาบริ (ผีตองเหลือง) พุฒภาษาที่อยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร สาขาย่อย คมูอิก เป็นภาษาที่มีความใกล้เคียงกับภาษาขมุและภาษาถิ่น (มัล-ปรีย) ชื่อมลาบริ แปลว่า คนป่า หรือคนที่อยู่ในป่า เป็นคำที่ชนกลุ่มนี้ใช้เรียกตนเอง นอกจากนี้ในเอกสารบางเล่มใช้คำเรียกว่า ยุมบริ เช่นในหนังสือ Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia ของ Lebar et al (1964) ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่ามี ความแตกต่างจากกลุ่มที่เรียกว่ามลาบริอยู่บ้าง หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงชื่อต่างๆ ของชนกลุ่มนี้และได้เสนอข้อสันนิษฐานที่เกี่ยวกับลักษณะทางภาษา วัฒนธรรม การตั้งถิ่นฐาน ระบบเศรษฐกิจ ครอบครัว เครื่องมือ ศาสนา และพิธีกรรม นอกจากนี้ในประเทศไทยเราจะรู้จักชนกลุ่มนี้ในชื่อว่า ผีตองเหลือง ซึ่งได้มาจากลักษณะพฤติกรรมของชนกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นกลุ่มเร่ร่อนไม่ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง ใช้วิธีการปลูกฝังที่ปักชั่วคราว มุงหลังคาด้วยใบตอง และจะอพยพโยกย้ายไปเรื่อยๆ คนภายนอกไม่ค่อยพบเห็นตัว พบแต่เพียงที่ปักซึ่งมีใบตองมุงหลังคาเปลี่ยนสีเป็นสีเหลือง จึงเรียกว่า กลุ่มผีตองเหลือง วรรณกรรมต่างๆ ที่ได้พบจึงมีใช้ทั้งชื่อมลาบริและ ผีตองเหลืองหรือฆ่าตองเหลือง มีงานเขียนเกี่ยวกับหนังสือและบทความเกี่ยวกับชีวิต และความเป็นอยู่ ความเชื่อ ทั่วๆ ไปมีหลายบทความ เช่น บทความเรื่อง Expedition to the Khon Pa (or Phi Tong Luang) โดย Kraisi and Julie Swan (1962) กล่าวถึงการเดินทางสำรวจชนกลุ่มนี้ และลักษณะทางสังคม การดำเนินชีวิต รวมทั้งภาษาและบทเพลง ทั้งยังให้รายการคำศัพท์เปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษและคำเมือง ในปี 1963 มีบทความเรื่อง "Second Expedition of Mrabri of North Thailand (Khon Pa) กล่าวถึงการเดินสำรวจชนกลุ่มนี้ในการดำเนินชีวิต สิ่งของเครื่องใช้ อาหาร ความเชื่อ และโครงสร้างทางสังคม ซึ่งเป็นสังคมปิดจากโลกภายนอก บทความเรื่องเผ่าตองเหลืองในนิตยสาร อ.ส.ท. ซึ่งกล่าวถึงชนกลุ่มนี้ในเขตอำเภอนาน้อยและอำเภอ ลา จังหวัดน่าน กล่าวถึงอุปนิสัยทั่วไป กรรมวิธีในการล่าหมี วิธีถนอมอาหาร และวิธีหาอาหาร นอกจากนี้ยังมีเอกสารอัดสำเนาเรื่องของฆ่าตองเหลือง โดยชอบ คชอนันต์ และผีตองเหลือง โดยประเสริฐ ชัยพิกุลสิต และสารนิยน์ ไทยนันทน์ รวมทั้งบทความเรื่องระบบครอบครัวและเครือญาติของชาวมลาบริ (ผีตองเหลือง) โดย นิพัทธเวช สืบแสง ซึ่งลงในวารสารข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา

ชาญ วงษ์วิภาค (2526) ได้เขียนบทความเรื่องเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจของผีตองเหลืองในปัจจุบัน ซึ่งให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมเป็นตัวกำหนดระบบเศรษฐกิจของผีตองเหลืองที่บ้านบ่อหอย อำเภอปัว จังหวัดน่าน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมดั้งเดิม รวมทั้งสภาพการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป หมื่นวาลี (2537) ได้เขียนบทความกล่าวถึงชนกลุ่มนี้ว่าเป็นกลุ่มชนเล็กๆ ที่ยังชีพด้วยการหาของป่าและล่าสัตว์ ผู้เขียนได้กล่าวถึงการเดินทางไปยังที่อยู่ของชนกลุ่มนี้ รวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่ อาหารและยา ความเชื่อและประเพณีของชนกลุ่มนี้

งานทางด้านภาษามีงานของนักภาษาศาสตร์ไทยคือ ชีระพันธ์ (2531) ได้เขียนเรื่องภาษามลาบริ หรือผีตองเหลืองโดยได้กล่าวถึงเรื่องของชื่อ ความสัมพันธ์ของภาษามลาบริกับภาษาอื่นๆ และอธิบายลักษณะของภาษามลาบริทั้งด้านเสียง คำ และการเรียงคำเป็นประโยค Kharom (1990 / 2533) ได้เขียน

วิทยานิพนธ์ปริญญาโททางภาษาศาสตร์เกี่ยวกับระบบเสียงและกลุ่มคำพท์ที่เกี่ยวกับระบบเครื่องหมาย เครื่องใช้ การรักษาโรค และเพลง โดยอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม ในปี 2538 (1995) Richael ได้ เสนองงานที่สำคัญ คือ หนังสือ "Minor Mlabri" A Hunter Gatherer Language of Northern Indochina ได้กล่าวถึงชนกลุ่มนี้ในแง่ของชื่อ ลักษณะทางสังคม และเน้นลักษณะทางภาษา เปรียบเทียบภาษา และอิทธิพล จากภาษาอื่นๆ ลักษณะระบบเสียง คำ และไวยากรณ์

7 เวียดนาม รหัส Vnm

กลุ่มเวียดนาม หมายถึง กลุ่มชนที่มีเชื้อสายเกี่ยวเนื่องกับประชากรของประเทศเวียดนาม เวียดนามมีความหมายว่า "ดินแดนทางตอนใต้" ซึ่งหมายถึงทางใต้ของจีน ปัจจุบันคนเวียดนามเรียกตัวเองว่า เวียด และมีอีกชื่อหนึ่งคือ ชนเผ่าคิญ คนไทยเรียกคนเวียดนามว่า ฉวน นอกจากนี้ยังมีคำว่า แกว เป็นคำที่ คนในพื้นที่ใกล้เคียงเรียก แต่ถือว่าเป็นคำเชิงดูถูก

เวียดนามเป็นภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมรเหนือ อยู่ในกลุ่ม ภาษาเวียดติดใกล้เคียงกับภาษาเวียดเหมือง ชาวเวียดนามในประเทศไทยเข้ามาในหลายยุคสมัย เช่น สมัย ปลายอยุธยาซึ่งเข้ามาเป็นเวลากว่า 200 ปีมาแล้ว เนื่องจากปัญหาทางศาสนา โดยมีกลุ่มชาวเวียดนามที่นับถือ ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกอพยพเข้ามาอยู่ในเขตอยุธยาและจันทบุรี นอกจากนี้ก็มีการอพยพครั้งใหญ่ ในสมัยต่อสู้กับฝรั่งเศสเมื่อประมาณกว่า 50 ปีมาแล้ว โดยส่วนมากอพยพมาอยู่ในเขตภาคอีสาน และมีอพยพ มาอยู่ในเขตภาคกลางบางจังหวัด

งานการศึกษาเกี่ยวกับคนเวียดนามในเมืองไทยเท่าที่มีอยู่ส่วนมากเป็นการศึกษาเพื่อ ประโยชน์ในการปกครองและควบคุมคนเวียดนามได้อย่างเหมาะสม เช่น การศึกษาที่ให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ของคนเวียดนามของ Frank M. Lebar (1964) และชีวิตความเป็นอยู่ ลักษณะและอุปนิสัยรวมทั้งวิถีการทำงานกับคนเวียดนามของกองทัพบกสหรัฐ (2513) และนอกจากนี้ยังมี งานเขียนเกี่ยวกับประวัติและต้นกำเนิดของคนเวียดนามโดย ไชเตนฟาร์เดน งานเกี่ยวกับคนญวนอพยพใน ประเทศไทย (วิชา และคณะ, 2521) การศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลัง ความสัมพันธ์ไทย-เขมร-ญวน (ถนอม, 2523) การศึกษาเปรียบเทียบผู้อพยพเข้ามาในค่ายผู้อพยพคนลาว, เขมร และเวียดนาม (อมรา และคณะ, 2521) และการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อคนเวียดนาม เป็นต้น นอกจากนี้ก็มี งานด้านวัฒนธรรม เช่น ตำราพิธีญวน (พระครูคณานันสมณาจารย์, 2477) เป็นต้น ในระยะหลังมาจะมีงาน ด้านภาษาศาสตร์ ซึ่งศึกษาภาษาเวียดนามที่พูดอยู่ในพื้นที่ต่างๆ เช่น Sujika (1996) ได้ศึกษาระบบเสียงของ ภาษาเวียดนามที่อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว และได้พบว่าเป็นภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาเวียดนามใต้ เนื่องจากประชากรในเขตนี้อพยพมาจากเวียดนามใต้เมื่อกว่า 50 ปีมาแล้ว Kaewta (1998) ศึกษาภาษาเวียดนามที่พูดที่ชุมชนวัดศรีเทพประดิษฐาราม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นชุมชนญวน หนาแน่น และยังมีการพูดกันในชีวิตประจำวัน ในปัจจุบันผู้วิจัยได้พบว่าภาษาเวียดนามมีลักษณะใกล้เคียงกับ

ภาษาเวียดนามเหนือ เนื่องจากอพยพมาจากเขตเวียดนามเหนือสมัยสงครามกับฝรั่งเศส เมื่อประมาณ 50 ปีมาแล้ว งานอีกชิ้นหนึ่งคือการศึกษาลักษณะระบบเสียงภาษาเวียดนาม ที่อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นชุมชนญวนเก่าที่อพยพมากกว่า 200 ปี ปัจจุบันคนเหล่านี้มีความคิดว่าตนเป็นคนไทยที่มีบรรพบุรุษเป็นคนเวียดนาม การใช้ภาษาเวียดนามมีเฉพาะผู้สูงอายุ กลุ่มคนในระดับอายุต่างๆ มีความรู้ในภาษาเวียดนามในระดับต่างๆ กัน คนวัยรุ่นไม่ใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน และอาจพอรู้คำศัพท์ ภาษาเวียดนามในเขตนี้ใกล้เคียงกับภาษาเวียดนามใต้ นอกจากนี้ก็ยังมีหลักฐานที่เกี่ยวกับเวียดนามซึ่งกล่าวถึงคนในเวียดนามในภาพรวม โดยเน้นชาวเวียดนามในประเทศเวียดนาม ทั้งด้านภาษา สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมากไม่น้อย

8 โซ (ทะวืง) รหัส Sov

กลุ่มโซ (ทะวืง) เป็นกลุ่มคนที่พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร สาขาย่อยเวียดติก ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่หมู่บ้านหนองแวง บ้านหนองเจริญ และบ้านหนองม่วง ตำบลปทุมวาปี อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร จำนวนประชากรทั้งสิ้นไม่เกิน 1,000 คน ชนกลุ่มนี้ถูกเรียกว่า "โซ" เช่นเดียวกับชนอีกหลายกลุ่มที่อพยพมาจากฝั่งลาว โดยเฉพาะอย่างกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่รู้จักทั่วไปว่า "โซ" เป็นกลุ่มที่พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร อยู่ในสาขาย่อย กตอิก และเป็นกลุ่มที่พบกระจายอยู่ในหลายจังหวัดในเขตอีสานเหนือ บริเวณใกล้เคียงกับกลุ่มโซ (ทะวืง) โดยเฉพาะเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร กลุ่มโซกลุ่มนี้เป็นคนละกลุ่มชนคนละภาษากับโซ (ทะวืง) แต่คนทั่วไปจึงคิดว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน ชนกลุ่มนี้ได้อพยพมาจากเขตคำเกิด คำม่วนในลาว มายังเมืองไทยและตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณอำเภอสองดาวเป็นเวลาเกือบร้อยปี โดยที่คนส่วนใหญ่คิดว่าเป็นโซกลุ่มเดียวกับโซที่อำเภอกุสุมาลย์ งานที่เกี่ยวกับชนกลุ่มนี้จึงมีเพียงน้อยชิ้น โดยเริ่มจากงานทางด้านภาษาศาสตร์ของ Suwilai (1995) ซึ่งได้ศึกษาภาษาและได้เขียนเป็นบทความกล่าวในรายละเอียดลักษณะภาษาและลักษณะสถานการณ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมของชน กลุ่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติการอพยพจากฝั่งลาวมาสู่ประเทศไทย พร้อมกับกลุ่มชนอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงเนื่องจากปัญหาความไร้แผ่นดินและการกดขี่ใต้การปกครองของฝรั่งเศส และการถูกจากกลุ่มชนรอบข้างเนื่องจากมีลักษณะและการดำเนินชีวิตที่ต่างออกไป รวมถึงปัจจัยในการรักษาเอกลักษณ์ทางภาษาให้คงอยู่ในเวลากว่าร้อยปี และปัจจัยของการเสื่อมสลายของภาษาในสังคมปัจจุบัน ภาษาและวัฒนธรรมโซ (ทะวืง) อยู่ในภาวะอันตราย มีการเปลี่ยนแปลงสูง พยัญชนะเสียงยากตามลักษณะภาษามอญ-เขมร สาขาเวียดติกไว้และยังคงมีคำศัพท์เช่นเดียวกับภาษาทะวืงในลาว แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปไม่น้อย และระบบอยู่ในระบบของการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาษาไทยทั้งลักษณะเสียง การใช้คำ และลักษณะการใช้ประโยค โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงจะเกิดมากในกลุ่มคนรุ่นเยาว์ การเปลี่ยนภาษาในบางสถานที่และเวลาและแนวโน้มที่จะนำไปสู่การตายของภาษายาวในระยะเวลาอีกเพียง 1-2 ชั่วอายุคน นอกจากนั้นยังได้เสนอวิธีการที่จะนำไปสู่การฟื้นฟูและความพยายามที่จะรักษาภาษาไม่ให้สูญไปหลายประการ ในปี 1996 ผู้เขียนคนเดียวเท่านั้นได้เสนอบทความเกี่ยวกับลักษณะทางภาษาของภาษานี้โดยเฉพาะลักษณะทางเสียงอย่างชัดเจน ทำให้เห็นลักษณะภาษาที่อยู่ในภาวะเปลี่ยนแปลงและสูญเสียลักษณะเฉพาะหลายประการโดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่น

เยาร์ Miller and Miller, 1996 ได้เสนอบทความศึกษาเปรียบเทียบลักษณะภาษากลุ่ม บรู-โซทั้งหมดในประเทศไทยและได้พบว่ากลุ่มโซ (ทะวืง) นี้มีการใช้คำศัพท์ร่วมกับกลุ่มบรู-โซ (กตุอิก) อื่นๆ เพียง 24-27% ซึ่งน้อยกว่ากลุ่มอื่นมาก แสดงว่าเป็นคนละภาษากันโดยสิ้นเชิง นอกจากนี้ยังมีการศึกษาทัศนคติของกลุ่มนี้ต่อภาษาของตนในรายละเอียดในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทสาขาสังคมศาสตร์ โดยเบญจมาศ ขำสกุล (2541) ซึ่งจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการที่จะดำเนินงานเกี่ยวกับกลุ่มภาษานี้ต่อไป

9 ละว้า (ละเวือะ) รหัส Lwa

ละว้า เป็นคำที่ใช้พูดถึงกลุ่มคนหลายกลุ่ม เช่น หมายถึง กลุ่มที่อยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน ซึ่งเรียกตนเองว่า ละเวือะ หรือหมายถึงกลุ่มคนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเรียกตนเองว่า ญ้อกร และชน กลุ่มเล็กๆ ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี และอุทัยธานี ซึ่งเรียกตนเองว่า อุกอง หรือ กวอง ละว้าในที่นี้จะหมายถึงเฉพาะกลุ่มที่เรียกตนเองว่า ละเวือะ ซึ่งกลุ่มนี้ยังมักถูกเรียกว่า ลัวะ ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกกลุ่มถิ่นหรือ มัล-ปรัย ในเขตจังหวัดน่านอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ได้พบว่า มีหนังสือและบทความจำนวนมากเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของชนกลุ่มนี้ เช่น ในบทเรื่องของละว้าในหนังสือ Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia (Lebar, 1964), Minority Groups in Thailand ของกองทัพบกสหรัฐ (กองทัพบกสหรัฐ, 1988), The Hilltribes of Northern Thailand (Young, 1961) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลัวะ โดยจิระ ประังเขียว (2525), ละว้าในอดีตกาล โดยชอบ คชอนันต์ (2523) และสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ละว้า (ณัฐวิ และสุริยา, 2539) โดยได้กล่าวถึงประวัติ ลักษณะภาษาและวัฒนธรรมพื้นฐาน การตั้งถิ่นฐาน อาชีพ โครงสร้างทางสังคม ครอบครัว พิธีกรรม อาหาร ยารักษาโรค ฯ นอกจากนี้มีบทเขียนที่กล่าวถึงชาวละว้าในเขตต่างๆ เช่น ละว้าที่ป๋อหลวง (Kerr, 1924 และ Hutchinson, 1934) ละว้าที่อมพาย (Seidenfaden, 1940) ละว้าที่บ้านปาแป (Kunstadter, 1969) เป็นต้น งานที่เกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ (Hudspeth, 1969 และ Kunstadter P., 1983) กล่าวถึงประเพณีการตายและการทำศพ (สุริยา, 2539) ชีวิต การทอผ้า และเครื่องประดับของละว้า (Kunstadter S., 1965) นิยายปรัมปราและการกำเนิดข้าว (Obayashi, 1964) และลัวะ : พิธีกรรมและความมั่งคั่ง โดยจันทบูรณ์ สุทธิ และทวิช จตุรพฤกษ์ (เอกสารประกอบการบรรยาย) มีวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเกี่ยวกับกฎหมายในสังคมและขนบการยุติธรรมในสังคมละว้า (Maeda, 1988) การกำหนดวันเดือนปีโดยยึดดวงจันทร์เป็นหลัก (จันทบูรณ์ และสมเกียรติ 1989) พิธีกรรมเกี่ยวกับการเรียกขวัญผีในพิธีลั่นปี (1967) พิธีตั้งเสากระถาง พิธีฆ่าควาย และเสาคินตั้งสูง (Kauffmann, 1971 และ ธนจรรย์, 2537) นอกจากนี้ยังมีพิธีเซ่นผีอาร์กซ์ (ไพฑูริย์, 2539) พิธีเลี้ยงผีหมู่บ้าน (ณัฐวิ, 2539) ในแง่ของการทำมาหากินมีบทความที่กล่าวถึงการปลูกพืชหมุนเวียน (Kunstadter, 1970) การทำไร่เลื่อนลอย (Thiem Komkris, 1970) การใช้ที่ดิน การเลี้ยงสัตว์ และการบริโภค ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปฏิทินการทำไร่ของชาวละว้า (Zinke, 1970) และลัวะ วัน เดือน ปี โดยจันทบูรณ์ สุทธิ และสมเกียรติ จำลอง (2532) มีวิทยา

นิพนธ์ปริญญาเอกเกี่ยวกับการใช้ที่ดินในภาคเหนือของไทย ซึ่งได้กล่าวถึงวิธีการใช้ที่ดินแบบของลวะ (Bruneau, 1980) วิธีการปลูกข้าว (Kunstadter, 1980) ภาวะการผลิตและตลาด (มงคล และจิระ, 2527) ระบบเศรษฐกิจของชาวลวะ (Kunstadter, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) วิธีการทำไร่ในที่สูงแบบมีการพักที่ดินเป็นรอบ (Sanga Sabhasri ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) นอกจากนี้มีบทความเรื่องของการรักษาพยาบาลในสังคมลวะ (Kunstadter, 1968) ความสัมพันธ์กับชาวลวะและชาวไทย (Kunstadter, 1965) และบทบาทสตรีในสังคมชาวเขาเผ่าลวะ โดยนุติษฐ์ จินดาวิ (2536) ในแง่ของประวัติศาสตร์มีบทความกล่าวถึงประวัติของชาวลวะ (ชอบ, 1978) อาณาจักรลวะ (Condominas, 1990) และประวัติหมู่บ้านโครงการหลวงพัฒนาชาวเขาหมู่บ้านป่าแป๋ (เอกสารอัดสำเนา) มีงานด้านวรรณกรรมมุขปาฐะลวะ (Suriya, 1976 และ 1979) งานทางด้านภาษาในระยะแรกเป็นจดรายการคำศัพท์ (Von Klaus, Wenk, 1965) ต่อมาเป็นผู้จัดทำระบบเสียงภาษาลวะหรือลวะโดยกล่าวถึงระบบพยัญชนะ สระ รูปคำ และพยางค์ และเขียนภาษาลวะด้วยตัวอักษรไทย โดย Schlatter (1976) ระบบภาษาลวะบ้านป่าแป๋ (สุริยา, 1977 และ 1985) การเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาลวะสำเนียงต่างๆ (Mitani, 1978) ปัญหาเรื่องของคำว่า ลวะและลวะ (สุริยา, 2527) ระบบไวยากรณ์ของภาษาลวะ (Jiranan, 1985) การศึกษาลักษณะคำประสมในภาษาลวะ มั่ง และกะเหียง (สุริยา, 1986) พจนานุกรมลวะ-ไทย และไทย-ลวะ (สุริยา และลักขณา, 2529 และ 2530 ตามลำดับ) ฯลฯ

10 - 11 - 12 - 13 ละเมิด ปลั่ง ปะหล่อง ว้า รหัส Lmt Pla Plg Waa

กลุ่มปลั่ง ปะหล่อง และว้า เป็นกลุ่มชนที่พบในเขตเหนือสุดของประเทศไทยในส่วนที่ติดกับพม่า และจีน เป็นกลุ่มชนที่มีภาษาแตกต่างกันแต่ใกล้เคียงกันโดยอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก สาขา มอญ-เขมร และสาขาย่อยปะหล่อง-ว้า เช่นเดียวกัน ซึ่งสำหรับในประเทศไทยนอกจากทั้ง 3 ภาษาแล้ว ภาษาละเวือะ หรือลวะ ยังจัดอยู่ในสาขาย่อยนี้ด้วย คนทั่วไปเช่นสถาบันวิจัยชาวเขาจะรวมเรียกว่าเป็น ลวะ ดังปรากฏในหนังสือทำเนียบชาวเขาในประเทศไทย 2539 งานการศึกษาเกี่ยวกับทั้ง 3 กลุ่มชนนี้ยังมีน้อยมาก (ยกเว้นกลุ่มละเวือะ ซึ่งได้กล่าวแยกไว้แล้ว) มีงานที่ชัดเจนคืองานด้านภาษาศาสตร์ งานด้านชาติพันธุ์วิทยา งานด้านแผนที่ภาษาและชาติพันธุ์ และมีบทความทั่วไป ในที่นี้จะแยกกล่าวเป็นกลุ่มดังนี้

กลุ่มปลั่ง กลุ่มนี้อาจเรียกว่า สามเต้า เนื่องจากมีประวัติมาจากเขตภูเขาสามเต้าในพม่า ปัจจุบันพบในเขตหมู่บ้านห้วยน้ำขุ่น อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีประชากรประมาณ 1,000 คน มีเพียงงานภาษาที่กล่าวถึงชนกลุ่มนี้เพียง 3 ชิ้น คือ การศึกษาระบบเสียงของภาษาปลั่ง เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท โดย Pijitra Dissawarotham (1986) บทความเรื่อง การสืบสร้างระบบเสียงภาษาปลั่งดั้งเดิมโดยเปรียบเทียบจากภาษาปัจจุบันของภาษากนตอย ชินมาน และว้า ของ Debbie Paulsen (1992) และบทความที่วิเคราะห์ลักษณะและวิธีการเล่าเรื่องของคนปลั่งโดยใช้แนวคิดจากวังนะวิเคราะห์ โดย Karen (1996) นอกจากนี้ในขณะนี้ยังมีการศึกษาลักษณะไวยากรณ์ของภาษาปลั่ง เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาภาษาศาสตร์ ซึ่งคาดว่าจะเสร็จในเร็ว ๆ นี้

กลุ่มปะหล่องหรือดालอ้ง (คำที่เรียกตนเอง) มีกล่าวถึงในหนังสือ Ethnic groups of Mainland Southeast Asia ของ Lebard (1964) โดยได้กล่าวถึงชื่อต่างๆ ของชนกลุ่มนี้ ลักษณะทางภาษา ประเพณี ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เครือญาติ โครงสร้างทางสังคม ศาสนาความเชื่อ และพิธีกรรมการรักษาโรค นอกจากนี้มีบทความเล็กๆ กล่าวถึงชนเผ่าปะหล่อง หรือดาลอ้ง ที่หมู่บ้านพอแล ดอยอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้เขียนยังไม่แน่ใจว่าเป็นกลุ่มชนใด แต่มีลักษณะเด่นที่ต่างจากกลุ่มปะดอง หรือกะเหรี่ยงคอยาว เนื่องจากมีการสวมท่วงที่เอว

กลุ่มว่า นอกเหนือที่มีการกล่าวถึงตามหน้าหนังสือพิมพ์ในฐานะที่เป็นกลุ่มชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยมักเรียกว่ากลุ่มว่าแดงแล้ว งานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มว่า ได้แก่งาน Ethnographic of Mainland Southeast Asia ของ Lebar (1964) ซึ่งกล่าวถึงชื่อต่างๆ ของชนกลุ่มนี้ในพื้นที่ต่างๆ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ตั้ง ถิ่นฐาน ลักษณะทางภาษา ประเพณี วัฒนธรรม บ้านเรือนที่อยู่อาศัย ระบบเศรษฐกิจ ครอบครัว โครงสร้างทางสังคม และศาสนา ความเชื่อ มีบทความทางภาษาศาสตร์โดย Ferlus (1991) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรายการคำศัพท์ของภาษาปะหล่อง 2 ถิ่นที่ใกล้เคียงกันมีชื่อว่า เข้ม และพาลก พร้อมทั้งกล่าวถึงที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มว่า- ปะหล่อง และการแบ่งสาย มีวิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาเปรียบเทียบเสียงของภาษาว่าที่บ้านสันติสุข หมู่ 19 ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดย Wattana (1998) นอกจากนี้ยังมีงานเขียนให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มว่าในประเทศไทย ซึ่งจะพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือภาษาและชาติพันธุ์ในประเทศไทย ซึ่งจะจัดพิมพ์ขึ้นในต้นปี 2542 สำหรับกลุ่มละเมดนั้นได้พบเพียงงานการเปรียบเทียบระบบเสียงกับภาษาละเวือะในงานของ Narumon, 1980

14 - 15 บรู-โซ่ รหัส Bru Soo

กลุ่มบรู-โซ่ (หรือโล้) และบางครั้งเรียกว่า "ซา" เป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญเขมร สาขาย่อยกตติก เป็นกลุ่มชนที่พบในประเทศไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ในประเทศไทยพบในภาคอีสานโดยเฉพาะเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานีและอำนาจเจริญ จากงานการศึกษาทางภาษาศาสตร์ของนักภาษาศาสตร์ John Miller และ Carolyn Miller (1997) ซึ่งศึกษาคำศัพท์พื้นฐานได้พบว่ากลุ่มคนที่เรียกว่า บรู และโซ่ ส่วนมากใช้คำศัพท์ที่ใกล้เคียงกันที่จัดอยู่ในภาษาเดียวกัน ยกเว้นกลุ่มโซ่ที่อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร เท่านั้นที่เป็นคนละภาษาซึ่งในเรื่องนี้ได้กล่าวถึงในเรื่อง โซ่ (ทะวี่ง)

คำว่า "บรู" เป็นคำที่กลุ่มชนที่บ้านเวินเป็ก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เรียกตนเอง มีความหมายว่า ภูเขา คนภูเขา (ธีระพันธ์, 2523) คำว่า "โซ่" หรือที่ภาษาพื้นบ้านว่า thro: <ทรอ> เป็นคำที่กลุ่มชนที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ใช้เรียกตัวเอง คำว่าโซ่นี้นี้ยังไม่มีทราบความหมายที่ชัดเจน มีผู้สันนิษฐานว่าอาจมาจากคำว่า sūa <ซัว> ซึ่งหมายถึงซัวซัว เป็นคำเชิงดูถูก แต่ก็มีผู้สันนิษฐานว่าอาจมาจากคำว่า thra: (ทรา) ซึ่งหมายความว่า "นา" ซึ่งอาจจะใช้เรียกกลุ่มชนกลุ่มมอญเขมร (ซึ่งบางครั้งเรียกว่า "ซา")

ที่อยู่ในบริเวณที่เป็นนา และทำนา เพื่อแยกให้แตกต่างจากกลุ่มชาที่อำเภอโขงเจียม ซึ่งเรียกตนเองว่า บรู หรือ คนที่อยู่ในเขตภูเขา ส่วนกลุ่มมอญเขมรที่บริเวณอำเภอดงหลวงนั้น มีความสับสนจากชื่อ กล่าวคือเรียกตัวเองว่า บรู และอยู่ในเขตเทือกเขาภูพาน แต่คนทั่วไปเรียกคนกลุ่มนี้ว่า โซ เนื่องจากเห็นจากความคล้ายคลึงกับ กลุ่มที่อำเภอกุสุมาลย์ ที่ซึ่งเรียกว่า โซ จากการทบทวนจากชนกลุ่มที่เกี่ยวกับกลุ่มบรู-ไล้ หรือบางครั้งใช้คำว่า ชา นั้น ปรากฏว่ามีงานที่ใช้ชื่อว่า โซหลายชิ้น เช่นงานของสุวัฒน์ วรวงศ์รัตน์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานด้านวัฒนธรรม Lebar (1964) โดยได้เขียนชาติพันธุ์ของกลุ่มโซ ซึ่งกล่าวถึงถิ่นที่อยู่ ลักษณะภาษาวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ครอบครัว การแต่งงาน โครงสร้างทางสังคมและระบบความเชื่อ เช่น การละเล่นโซ่ทั้งบั้ง (วิทยาลัยครูสกลนคร) พิธี ความเชื่อเกี่ยวกับการตัดเวรตัดกรรม (ทรงวิทย์, 2530) การถือประเพณีฮีตสิบสอง เช่นเดียวกับคนไทยกลุ่มอื่นๆ ในศรีสะเกษ (วาสนา, 2530) มีงานของ สุวัฒน์ วรวงศ์รัตน์ เกี่ยวกับโซหลายชิ้น ได้แก่งานที่เกี่ยวกับคำ คัพท์ที่เกี่ยวกับความเจ็บ ป่วย เช่น สารานุกรมชาติพันธุ์การแพทย์กลุ่มไท-ลาว และไทโซ่ (สุรัตน์, 2534) บท ความเรื่องผ้าของชาวโซ (ทรงคุณ และอื่นๆ, 2536) กล่าวถึงประวัติ กิจกรรมต่างๆ รวมถึงบทความที่เกี่ยวกับ ขั้นตอน เทคนิคการทอและความเชื่อที่เกี่ยวกับการใช้ผ้าในกิจกรรมต่างๆ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยโซเมือง กุสุมาลย์ (พุ่ม, 2531) วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาภาษาศาสตร์ เรื่อง คำศัพท์เกี่ยวกับความเจ็บป่วย เพื่อให้เข้าใจโลกทัศน์ของคนโซของ (สุชาติ, 2537) นอกจากนี้ก็มีงานทางภาษาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เช่นวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเรื่องไวยากรณ์ภาษาโซ ซึ่งครอบคลุมเรื่องของระบบเสียง ระบบประโยค และระบบข้อความที่สูงกว่าประโยค (Migliaza, 1998) วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท เรื่อง การศึกษาลักษณะไวยากรณ์ระดับวลี และประโยค (Malai, 1980) การศึกษาไวยากรณ์ระดับอนุประโยคและประโยคของกลุ่มโซ (ซึ่งเรียกตัวเองว่า บรู) ที่อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร (Chollada, 1985) และงานการศึกษาเรื่อง ระบบเสียงของภาษาโซ (บรู) ที่เดียวกันนี้โดย Darunee (1986) วรรณกรรมที่เกี่ยวกับกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า บรู ได้แก่ พจนานุกรมบรู-ไทย-อังกฤษ (ธีระพันธ์, 2523) ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาวบรูที่หมู่บ้าน เวินบัก อำเภอโขงเจียม การศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษาบรู (ธีระพันธ์, 1976) มีงานการศึกษาลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาบรูที่เดียวกับของภักทียา (2524) หนังสือบทเรียนภาษาบรู โดย July Green, 2539 และงานเชิงวัฒนธรรมเช่น บทความเรื่อง ระเบียบ งานบุญของชาวบรู (ภักทียา, 2525) บทเรียนภาษาบรู รวมทั้งความรู้ทั่วไป การเรียนภาษาบรู วิธีออกเสียง และลักษณะทางไวยากรณ์ บทเรียนจำนวน 20 บท และจำนวนศัพท์ที่ใช้ในการฝึกฝนของ July Green เช่นกัน

นอกจากนี้ก็มีงานที่กล่าวรวมทั้งโซและบรูหลายชิ้น เช่น การศึกษาระดับปริญญาโท ศึกษาเปรียบเทียบการสร้างคำในภาษากูย บรู และโซ โดยเฉพาะการใช้หน่วยเสริมคำศัพท์และการสร้างคำ ได้พบว่า ภาษาบรูและโซมีความใกล้เคียงกันมากกว่ากูย (เอกวิทย์, 2526) การศึกษาเปรียบเทียบภาษาโซ-บรู 6 กลุ่ม โดย Miller and Miller (2537) เช่น การทำฐานข้อมูลคำศัพท์แยกตามกลุ่มคนใน Northeast (2537) บทความเรื่อง ลักษณะระบบเสียง และระบบการเขียนในกลุ่มภาษาภาคอีสานหลายกลุ่ม (2538) การเปรียบเทียบฐานข้อมูลบทเรียน 3 ภาษาไทย-อังกฤษ-โซ/บรู ของกลุ่มภาษา 6 กลุ่ม การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มบรู-โซ กลุ่มต่างๆ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2540) ซึ่งได้พบว่าภาษาบรู-โซ มีคำศัพท์ร่วมตระกูลกันเป็น

จำนวนถึง 76-99% ยกเว้นภาษาโซ่ (ทะวืง) ซึ่งมีเพียง 24-27% ฐานข้อมูล หนังสือ บทสนทนา 3 ภาษาใน 6 กลุ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการสำรวจความคิดเห็นของชาวบรู-โซ่ ถึงความสามารถในการใช้ภาษาความเป็นอยู่ และทัศนคติต่อภาษา (Carolyn Miller, 1994) และแปลเป็นภาษาไทยโดย สุวิไล และโสภณา, 2537)

นอกจากนี้ก็มีการศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของกลุ่มโซ่ (สกลนคร) บรู (นครพนม) และซา (มุกดาหาร) หรือโซ่ (บรู) นั่นเอง ได้พบว่าเป็นการเลี้ยงตามธรรมชาติ โซ่และบรูมีความคล้ายคลึงกัน คือ ล้าหลังไม่ทันสมัย

16 กูย รหัส Kuy

กลุ่มกูย หรือบางครั้งจะพบใช้คำว่า กวย หรือ ส่วย เป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร สาขาย่อยกตอิก คำว่ากูยและกวย มีความหมายว่า "คน" เป็นคำที่ชนกลุ่มนี้ใช้เรียกชื่อกลุ่มของตนและภาษาที่ใช้ คำว่ากูยและกวยเป็นคำเดียวกันแต่แตกต่างกันที่การออกเสียงสระ เนื่องจากเป็นคำที่ใช้กันคนละพื้นที่หรือเป็นภาษาถิ่นที่ต่างกันนั่นเอง ส่วนคำว่า "ส่วย" นั้นเป็นคำที่คนภายนอกเรียกคนกลุ่มนี้ เนื่องจากเป็นผู้ที่ถูกกวาดต้อนมาจากเขมรและลาวในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นและมีหน้าที่ต้องส่งส่วยของปามาที่กรุงเทพฯ กลุ่มชาวกูยนี้พบในประเทศไทย ลาว เขมร และเวียดนาม สำหรับในประเทศไทยจากงานแผนที่ภาษาและชาติพันธุ์ในประเทศไทย (สุวิไล และคณะ, 2541) ได้พบว่ามีชาวกูยอยู่ใน 10 จังหวัด ในภาคอีสานหลายจังหวัดและภาคกลาง-ตะวันออก ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว อรัญประเทศ ฉะเชิงเทรา และสุพรรณบุรี เป็นต้น มีวรรณกรรมที่เขียนเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกูยหลายชิ้น ได้แก่ งานของ Seidenfaden (1952) เขียนเรื่องเกี่ยวกับชาวกูยในเมืองไทยและกัมพูชา และข้อเสนอแนะในการทำงานกับชนกลุ่มนี้ Lebar et al. (1964) กล่าวถึงกลุ่มชาวกูยเป็นหนึ่งใน Ethnic Groups of Mainland SEA โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ ถิ่นฐาน ประชากร ภาษา ประวัติ ลักษณะทางวัฒนธรรม โครงสร้างและศาสนาคำเชื่อ ในปี 1970 กองทัพสหรัฐได้จัดทำชุดการศึกษาชนกลุ่มต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ และได้กล่าวถึงกลุ่มชาวกูย โดยให้ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ในแง่ชื่อ ขนาดประชากร ถิ่นฐาน ลักษณะทางภาษา สุขภาพอนามัย โครงสร้างทางสังคม ประเพณีวัฒนธรรม ศาสนา คำเชื่อ เศรษฐกิจ ศิลปะ ความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นๆ และสมทรวินิจฉัยปี 2538 ได้กล่าวถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวกูยซึ่งกล่าวถึงความหมายของชื่อ ประวัติ ถิ่นฐาน ภาษา ลักษณะทางสังคม ประชากร เป็นต้น ในหนังสือชุดสารานุกรมเรื่องเกี่ยวกับชนชาติกูย โจเซฟ เดลลี (1966) เขียนเรื่องเกี่ยวกับผู้จับช้าง โดยกล่าวถึงกำเนิด ภาษา อาชีพ ของคนส่วย ผู้ซึ่งมีอาชีพในการแสดงช้างที่สุรินทร์ เฟเกีย แวนเดอฮาด และบริกิต วอยคอส (2523) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับประวัติของชาวกูย ข้อเสนอพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ตำนานเรื่องเล่า ลักษณะโครงสร้างทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้เรื่องของชนกลุ่มนี้ยังมีกล่าวถึงในหนังสือเกี่ยวกับประวัติส่วนราชการ เช่น สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี เป็นต้น

วรรณกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนาความเชื่อของชาวกูยมีเป็นจำนวนมาก เช่น เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งรวมดนตรี การละเล่น และศิลปวัฒนธรรมของทั้งชาวมอญ กูย และลาว (สมจิตร์, 2527) โดยได้กล่าวถึงประเพณีการแต่งงานของชาวกูย มีการศึกษารวบรวมนิทานพื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ (ศูนย์วัฒนธรรมสุรินทร์, 2538) มีการวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างของชาวกูยในจังหวัดสุรินทร์ (ชื่น ศรีสวัสดิ์, 2529) การวิจัยเกี่ยวกับผ้าไหมในวิถีชีวิตของชาวกูยและชาวมอญในเขตสุรินทร์ (อัจฉรา และเครือจิต, 2530) ความสำคัญของพิธีการเรียกขวัญของชาวกูยในงานกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่ทางการ (Feijke van der Haak, 1987 [2530]) ความสำคัญของพิธีกรรม และขั้นตอนในการคล้องช้างของชาวกูยที่อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยศูนย์ศึกษาเพื่อฟื้นฟูการศึกษาเรื่องช้าง (ธีรภาพ, 2536) หนังสือสุรินทร์ : แหล่งอารยธรรม (ศูนย์วิชาการจังหวัดสุรินทร์, 2538) กล่าวถึงประวัติ ความเชื่อเกี่ยวกับข้าว พิธีกรรม หัตถกรรม การทอผ้า การทำเครื่องประดับและศิลปต่างๆ การผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมกูย เขมร และลาวมีการศึกษาเกี่ยวกับพิธีกรรมที่เกี่ยวกับตะกวด เช่น บทความ การเซ่นตะกวดของชาวกูยบ้านตรึม จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเลี้ยงท้าวฟ้าฝน (ปราณี วงษ์เทศ, 2539) และบทความเรื่องตะกวด-ต้นไม้ บ้านตรึม (พนิดา, 2539) ในช่วงตั้งแต่ปี 2513-14 มีการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของชาวกูย โดยมีวิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาการรักษาแบบพื้นบ้านโดยใช้สมุนไพรของชาวบ้านอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ (ซึ่งบางส่วนเป็นชาวกูย) ของวุฒินันท์ (2534) และการวิจัยของศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหิดล โดยเลือกพื้นที่วิจัยในเขตที่เป็นกลุ่มชาวไทย เขมร กูย และลาว ผลการวิจัยทำให้เข้าใจแพทย์พื้นบ้านที่มีพื้นฐานมาจากประชากรกลุ่มต่างๆ และปัญหาที่เกี่ยวกับคนที่มีพื้นฐานจากศาสนาและความเชื่อของชุมชน หมอพื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์ มีทั้งชาวมอญชาวกูย และลาวซึ่งแต่ละกลุ่มมีความเชื่อและวิถีปฏิบัติต่างๆ กัน โดยได้มีการศึกษาภูมิหลังทางสังคม ภูมิหลัง บทบาท วิธีการรักษา และการถ่ายทอดความรู้ของหมอพื้นบ้าน (ทองยศ, 2535)

ในปี 2532 มีการศึกษาวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในกลุ่มชาติพันธุ์กูยและญ้อ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยศึกษาเปรียบเทียบลักษณะชุมชนและผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชุมชนกูยที่สุรินทร์ และญ้อที่นครพนม ได้พบว่ามีแตกต่างกัน โดยกลุ่มกูยไม่พบการใช้ระบบอาวุโสมีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชน แต่มีความภูมิใจในชาติพันธุ์ มีการรักษาประเพณี และภาษาพื้นบ้าน และมีการนับถือผีบรรพบุรุษเคร่งครัดกว่ากลุ่มญ้อ มีฐานเศรษฐกิจต่ำกว่ามีหนี้สินและมีการใช้เทคโนโลยีการพัฒนาน้อยกว่ากลุ่มญ้อ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมกับวัฒนธรรม (ไทย-ลาว) มีน้อยกว่ากลุ่มญ้อ เป็นต้น

ในแง่การศึกษาด้านภาษานั้น ได้พบมีงานหลายชิ้นดังนี้ มีงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท ศึกษาลักษณะของภาษากูยที่บ้านหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เปรียบเทียบกับภาษากูยที่จังหวัดสุพรรณบุรี (Pailin, 1980) การศึกษาลักษณะภาษากูยที่ 3 หมู่บ้านในเขตสุพรรณบุรีทางด้านเสียง คำวลี และประโยค (จิรัส, 2525) มีการศึกษาเปรียบเทียบการสร้างคำในภาษากูย บรู และโซ ซึ่งได้พบว่าภาษาบรูและโซ มีการใช้วิธีการคล้ายคลึงกันมากกว่าภาษากูย (เอกวิทย์, 2526) การศึกษาลักษณะไวยากรณ์ในระดับวลี และ

ประโยคของภาษากวยที่บ้านแวน ตำบลบุแกรงอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ Oranut, 1984 (2527) หนังสือคู่มือคำศัพท์และบทสนทนาไทย-กวย-อังกฤษ ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและการรักษาพยาบาลมูลฐาน ในภาษากวยและแปลเป็นไทยและอังกฤษ (วรรณ และอื่นๆ, 2530) มีการศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม เรื่องชุมชนหลายภาษาที่บ้านเมืองสิง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นเขตที่มีประชากรที่พูดภาษากวย เขมร ลาว และจีน ชาวบ้านเข้าใจได้เกือบทุกภาษามีการเลือกใช้ภาษาในวาระและสถานที่ต่างๆ กัน ชาวกวยแม้จะมีจำนวนมากที่สุดและเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณดังกล่าวมาก่อนผู้อื่นมาก ก็สามารถพูดได้ทุกภาษา (สุวิไล, 2531) มีงานชิ้นสำคัญคือ พจนานุกรมกวย (ส่วย)-ไทย และอังกฤษ โดยประเสริฐ ศรีวิเศษ (2531) ซึ่งรวบรวมคำศัพท์ในภาษา และจัดเรียงตามลำดับอักษร โดยในตอนต้นได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ และลักษณะระบบเสียงของภาษากวยไว้ด้วย ในปีเดียวกันมีงานวิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะความต่างและความเหมือนของระบบเสียงภาษาลาวและภาษาส่วยที่จังหวัดสุรินทร์ ทาคำอธิบายถึงสาเหตุการเพี้ยนเสียงของคนส่วยที่พูดลาว และคนไทยอีสาน (ลาว) ที่พูดส่วย (Preecha, 1988) มีงานปริญญาโท ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นเด็กเล็กและประถมศึกษาปีที่ 1 ที่พูดภาษาส่วย และเขมรในชีวิตประจำวัน ปรากฏว่าเด็กเล็กออกเสียง พยัญชนะ และวรรณยุกต์ไม่ถูกต้อง รวมทั้งจังหวะและการเรียงลำดับคำ ส่วนเด็กประถม 1 มีความพร้อมกว่า แต่ยังมีปัญหาในการฟังและพูดภาษาไทย (ณรงค์ฤทธิ์ โสดา, 2531) วิทยานิพนธ์อีกฉบับหนึ่งศึกษาความเข้าใจของชาวบ้านจังหวัดสุรินทร์ซึ่งใช้ภาษาเขมร หรือส่วยในชีวิตประจำวัน ในการอ่านเอกสารทางวิชาการ ซึ่งได้พบว่ามีความเข้าใจต่ำ มีปัญหาในเรื่องคำศัพท์และสำนวน (วลี) ส่วนความเข้าใจในเรื่องของประโยค ย่อความ สามารถเข้าใจได้ (วิษุกร, 2532) ในปีต่อมามีบทความซึ่งเป็นผลจากการสำรวจการกระจายของภาษากวย ใน 65 หมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์ และหลายหมู่บ้านจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏว่าแบ่งกลุ่มภาษากวยได้เป็น 2 กลุ่มคือ กวย และกวย กระจายอยู่ทั่วไปใน 2 จังหวัด และยังได้พบว่าจำนวนที่พูดภาษากวย/กวยในปัจจุบันมิได้ลดน้อยลงไป ดังที่มีทำนายไว้โดย Saidenfaden (Feikje van der Haak and Bigitte Woykos, 1990) งานอีกชิ้นหนึ่งได้แก่ วรรณ เทียนมี (2538) เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการกระจายของภาษากวยในประเทศไทยว่ามีอยู่ในจังหวัดใด อำเภอใด หมู่บ้านใด แตกต่างกันอย่างไร จัดเป็นกลุ่มย่อยได้อย่างไร วิธีการตรวจสอบใช้คำศัพท์พื้นฐาน งานอื่นๆ ด้านภาษา ได้แก่ บทความกล่าวถึงหน้าที่ของคำ ไวยากรณ์ k((ในเรื่องนิทานเรื่องเล่าของภาษากวย (Somsong, 1992) บทความเรื่องลักษณะการซ้ำที่ปรากฏในนิทานเรื่องเล่าภาษากวย (Somsong, 1993) บทความเกี่ยวกับคำลงท้ายเพื่อบอกกาลาชนิดต่างๆ ในภาษากวย (สมทรง, 2530) และหนังสือบทสนทนาเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวกวย เนื้อหาเกี่ยวกับการแนะนำตัว อาหาร ทิศทาง ความเจ็บป่วย การเลี้ยงสัตว์ ภูมิหลัง มีการอธิบายคำศัพท์และลักษณะไวยากรณ์ประกอบ และประวัติความเป็นมาของชาวกวย รวมทั้งรายการศัพท์ที่ ปรากฏในหนังสือ (สมทรง, 2527) เป็นต้น

17 เยอ รหัส Nyu

กลุ่มเยอ เป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร และสาขาย่อยกตอิก มีความใกล้ชิดเป็นอย่างมากกับภาษาญว/กวย ในบทความของนักภาษาศาสตร์ชาวเนเธอร์แลนด์ และเยอรมันชื่อ Feijke van der Haak และ Brigitte Voykos (1990) ผู้มีประสบการณ์กับการทำงานกับชาวญว/กวย และได้สำรวจกลุ่มญวในพื้นที่ต่างๆ ได้กล่าวไว้ว่าตนสามารถสื่อสารของชาวเยอได้บางส่วนโดยใช้ภาษาญว กลุ่มชาวเยอพบในเขตภาคอีสาน บริเวณเดียวกับชาวญว แต่จะพบมากในเขตจังหวัดศรีสะเกษ งานที่มีการเอ่ยถึงชาวเยอจะเป็นงานเกี่ยวกับแผนที่ทางภาษา เช่น เจอร์ เกนนี่ และธีระพันธ์ ล. ทองคำ (2520) และแผนที่ภาษาและชาติพันธุ์ในประเทศไทย โดย สุวิไล และคณะ (2541) ซึ่งแสดงบริเวณที่ชาวเยอตั้งถิ่นฐานและจำนวนซึ่งมีประชากร 1 หมื่นคน นอกจากนั้นจะมีการกล่าวถึงชาวเยอในหนังสือประวัติศาสตร์ไทยส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวกับจังหวัดศรีสะเกษในฐานะที่เป็นกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งในจังหวัด และมีการกล่าวถึงในเอกสารประกอบการสัมมนาประวัติและโบราณคดีจังหวัดอุบลราชธานี จัดทำโดยวิทยาลัยครูอุบลราชธานี นอกจากนี้มีวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโททางภาษาศาสตร์ จำนวน 2 เล่ม ได้ศึกษาลักษณะภาษาเยอได้แก่ Thaweepon Suwannaraj (1980) ซึ่งศึกษาลักษณะของระบบโครงสร้างทางเสียงของภาษาเยอที่บ้านโนนโค อำเภอมือเมือง จังหวัดศรีสะเกษ และ La-oosri (1983) ศึกษาลักษณะทางไวยากรณ์ระดับวลี อนุประโยค และประโยคในภาษาเยอ

18 เขมร รหัส Kmr

เขมรเป็นชื่อกลุ่มชนและภาษาพูดที่สำคัญและเก่าแก่ในเอเชียอาคเนย์ พบเป็นจำนวนมากในเขตอีสานใต้และตะวันออกของประเทศไทยเป็นจำนวนกว่า 1 ล้านคน พบในประเทศกัมพูชากว่า 5 ล้านคน และในประเทศเวียดนามอีกกว่า 4 แสนคน ภาษาเขมรจัดอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ เขมร และสาขาย่อยคาเมริก คำว่า "เขมร" ใช้หมายถึงกลุ่มคนที่อยู่ในอาณาจักรเขมรแต่โบราณและลูกหลานผู้สืบทอดเผ่าพันธุ์ต่อมา ความหมายของคำว่า เขมร นี้ยังไม่เป็นที่ตกลงแน่นอน แม้จะมีผู้พยายามใช้เหตุผลหลายประการ ส่วนคำว่า "กัมพูชา" (Cambodia, Cambodian) มาจากชื่อของพระฤาษีชื่อ กัมพู (kampu) ชาวเขมรเชื่อว่าตนสืบเชื้อสายมาจากฤาษีตนนี้ ประเทศกัมพูชาเป็นดินแดนของกัมพูและลูกหลาน ชาวกัมพูชาจึงหมายความว่าคนที่อยู่ในประเทศกัมพูชา (ประกอบ, 2538) สำหรับข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับความหมายของคำว่า เขมร <khmer> นั้น นักภาษาศาสตร์ Gerard Diffloth ได้เสนอไว้อย่างน่าสนใจโดยใช้หลักฐานการวิเคราะห์ตามแนวของภาษาศาสตร์เชิงประวัติในงานประชุมเขมรศึกษครั้งที่ 1 เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2539 ณ กรุงเทพมหานคร คำว่า khmae หรือ khm(((เป็นคำที่ใช้หมายถึงกลุ่มคนที่เดินทางขนส่งสินค้าต่างๆ ตั้งแต่สมัยนครวัด

สำหรับเขมรในเมืองไทยนั้นมีพบกระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก ส่วนมากเป็นอาณาเขตที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชามีจำนวนกว่า 12 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา สระแก้ว ปราจีนบุรี มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ตราด เป็นต้น จำนวนประชากรไม่ต่ำกว่า 1 ล้าน 3 แสนคน (สุวิไล และคณะ, 2540, สุวิไล และอรรวรรณ, 2539) เขตที่พบชาวเขมรหนาแน่นที่สุดคือแถบบริเวณจังหวัดสุรินทร์ และบางส่วนของจังหวัดบุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ซึ่งต่อเนื่องกัน (สุวิไล และอรรวรรณ, 2539) ซึ่งเป็นบริเวณที่ราบสูงและมีเทือกเขากั้นเขตที่ติดต่อกับกัมพูชาซึ่งเป็นที่ราบต่ำ เขมรในเมืองไทยนั้นมีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Northern Khmer ซึ่งเรียกโดยนักภาษาศาสตร์และนักมนุษยวิทยาชื่อ William A. Smalley ในปี 1964 และ 1976 เนื่องจากที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของประเทศกัมพูชา โดยเรียกเขมรกัมพูชาว่า Central Khmer และเรียกเขมรที่อยู่ในบริเวณปากแม่น้ำโขงในเวียดนามว่า Southern Khmer มีคำที่ชาวเขมรในเมืองไทยโดยเฉพาะในเขตหนาแน่น (สุรินทร์) ใช้เรียกตนเองคือ khm(((l(<คเมร ลือ> "เขมรสูง หรือเขมรบน" เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนที่ราบสูง และในขณะเดียวกันก็เรียกเขมรกัมพูชาว่า khm(((k(((m <คเมร กรอม> "เขมรต่ำ" เนื่องจากตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตที่ราบต่ำ (Prakorb, 1987, สุวิไล และโสภนา, 2533) นอกจากนี้ก็ยังมีชื่อเรียกเฉพาะพื้นที่เช่น เขมรสุรินทร์ เขมรบุรีรัมย์ เป็นต้น ซึ่งใช้กันทั่วไป มีอีกชื่อหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมไม่น้อยคือ เขมรถิ่นไทย ซึ่งเป็นชื่อที่ผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อพัฒนาระบบภาษาเขียนของภาษาเขมรในประเทศไทยด้วยการใช้อักษรไทย ซึ่งประกอบด้วยนักภาษา นักการศึกษา นักพัฒนา และชาวบ้านที่พูดภาษาเขมร ได้พิจารณาและตกลงที่จะใช้ชื่อนี้เป็นชื่อเรียกกลุ่ม และเรียกภาษาเขมรในประเทศไทย (สุวิไล และโสภนา, 2533 และสุวิไล, 2541)

จากการทบทวนวรรณกรรมได้พบงานหลายชิ้นเกี่ยวกับพงสาวดาร ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน แหล่งอารยธรรมโบราณ ชุมชนโบราณ และอาณาจักรขอม เช่นอาณาจักรฟูนัน อาณาจักรเจนละ จารึกขอม เป็นต้น นักประวัติศาสตร์ และโบราณคดีสันนิษฐานว่า เขตอีสานใต้หรือบริเวณที่ราบสูงโคราช ซึ่งได้แก่เขตจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี เคยเป็นที่อยู่ของชาวขอมหรือเขมรโบราณ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 1700 มาก่อน ดังจะเห็นได้จากศิลาจารึก ประติมากรรม และปราสาทขอมโบราณที่พบเป็นจำนวนมากในบริเวณดังกล่าว ได้แก่ ปราสาทภูมิโพน ที่อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งถือว่าเป็นปราสาทขอมที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย สร้างเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 13 (อาณาจักรเจนละตอนปลาย) ปราสาทเมืองต่ำ จังหวัดบุรีรัมย์ และปราสาทเขาพระวิหาร จังหวัดศรีสะเกษ สร้างราวพุทธศตวรรษที่ 16-17 (ม.ร.ว.สุริยวุฒิ, 2531 ธิดา สารยา, 2537) โดยธิดา สารยา (2535) ได้สันนิษฐานว่าบริเวณบางส่วนของจังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษ เคยเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรเจนละ นอกจากนี้พื้นที่บริเวณเมืองสุรินทร์ในปัจจุบัน ซึ่งแต่เดิมเป็นที่รกร้างนั้นมีร่องรอยการตั้งชุมชนมาก่อนการตั้งเป็นเมืองสุรินทร์ เมื่อ พ.ศ. 2300 จึงเชื่อว่าเดิมน่าจะเป็นที่อยู่อาศัยของเขมรโบราณ แต่ต่อมาถูกละทิ้งให้รกร้างสมัยที่เขมรโบราณเสื่อมอำนาจและการศึกสงครามจึงอาจเป็นไปได้ว่าบรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายเขมรบางกลุ่มที่อยู่เขตที่ราบสูงโคราชนี้เป็นกลุ่มเขมรป่าดงที่ยังคงหลงเหลืออยู่จากสมัยเขมรโบราณ (ประกอบ, 2538) และบางกลุ่มเป็นเชื้อสายเขมรที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ (ไพฑูรย์, 2533) นอกจากนี้ยังมีงานเขียนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับขอม อาณาจักรเขมรโบราณ ชุมชนโบราณ เช่น

งานของหลวงบริบาล ปุริภักดิ์ 2499, จิตรภูมิศักดิ์ 2529, ศรีศักดิ์ 2533, ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ 2536 และสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ได้พบงานทางด้านการศึกษาและให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางชาติพันธุ์และมนุษยวิทยาวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกลุ่มชาวเขมรโดยทั่วไป รวมทั้งประวัติศาสตร์ ที่ตั้งถิ่นฐาน ประชากร ภาษา ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม และระบบความเชื่อ ฯ รวมทั้งรูปภาพ แผนที่ และบรรณานุกรม เช่น Ethnic Groups on Mainland Southeast Asia (Lebar et al. 1964), Minority Groups in Thailand (Department of Army, Washington D.C. 1988) และสารานุกรมเขมรถิ่นไทย (ประกอบ, 2539) โดยในเล่มสุดท้ายจะได้นำความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและประเพณีต่างๆ ที่ปฏิบัติกันในกลุ่มชาวเขมรในประเทศไทย นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วมีงานด้านลักษณะทางภูมิศาสตร์ของบริเวณที่กลุ่มชาวเขมรตั้งถิ่นฐานอยู่ในปัจจุบัน (บรรจบ, 2524 รัตนา, 2525) และมีการศึกษาลักษณะภูมิศาสตร์บริเวณชายแดนไทย-เขมร รวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจ สังคม และสนธิสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวกับชายแดนของฝ่ายความมั่นคงทางการทหาร งานด้านลักษณะสังคมของกลุ่มเขมรอีกหลายชิ้น เช่นโครงสร้างอำนาจของชุมชนชาวเขมร (พระศักดิ์, 2530) พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเขตอีสานใต้ ลุ่มแม่น้ำมูล ได้แก่ ไทย ลาว ส่วย เขมร (ไพฑูรย์, 2533) ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเขมรกับชุมชนใกล้เคียง รวมไปถึงศักยภาพชุมชนอีสานใต้ กรณีศึกษาชุมชนเขมรที่บ้านสำโรง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งศึกษาสภาพชุมชน โครงสร้างทางการศึกษา ทรัพยากรระบบผลิต ระบบเครือญาติ ความเชื่อ โครงสร้างทางอำนาจและการปกครอง ยุคทุนนิยม อิทธิพลรัฐ พร้อมกับปัญหาและแนวทางแก้ไข (ปัญชร, 2533) เป็นต้น

งานเขียนและงานการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรม พิธีกรรม และการละเล่นพื้นบ้านมีมากมาย เช่น มีงานเขียนหลายชิ้นเกี่ยวกับ การเล่นกันตี่ม มีการรวบรวมบทร้อง การวิเคราะห์ทางด้านจิตลักษณะ ดนตรีในเชิงมนุษยวิทยาและความเชื่อ (ผกา, 2536 ภูมิจิต, 2520, 2531) และมีการศึกษาการละเล่นอื่นๆ เช่น เรือมอันแร (รำสาก) กระโนมตึงตอง (รำตักเตน) เรือมตรด (รำตรุษ) รวมทั้งการเล่นอ้าย จเรียง (ผกา, 2535 เบญจมาภรณ์, 2537 ประกอบ, 2538 Christian Bauer, 2533) มโหรีเขมร (วิโรจน์, 2538) หรือการฟ้อนรำดั้งเดิมต่างๆ โดยมีการศึกษาทั้งรูปแบบ ความเชื่อ และความสัมพันธ์กับสังคม ฯ (เครือจิต, 2534) การศึกษาประเพณี พิธีกรรมต่างๆ หลายอย่างเช่น ประเพณีการแต่งงาน (อัจฉรา และคณะ, 2537) ประเพณีไหว้พระจันทร์ (พาน และสุวิไล, 2533) พิธีโดนตา สู่ขวัญ มงกวาลงใจได้ การเข้าทรง ฯ (ประกอบ, 2538) การศึกษาเรื่องเครื่องประดับ ผ้าไหมในวิถีชีวิตของชาวเขมร รวมทั้งชาวญ้อที่อยู่ใกล้เคียง (อัจฉรา และเครือจิต, 2530) เรื่องของความเชื่อในคาถาอาคม เครื่องลงของขลัง โสยศาสตร์ ภูตผี ยาสั่ง (ชื่น, 2520) และการศึกษาในแง่ของลักษณะความเชื่อทางไสยศาสตร์ สาเหตุ ผล การสืบทอดกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของชาวบ้าน (สุเมธ, 2531) ในแง่ของสุขภาพอนามัย มีงานเขียนที่กล่าวถึง พิธีกรรมในการรักษาความเจ็บป่วย เช่น พิธีมะมัวด (ประทีป, 2535 มงกุฏ, 2534) หมอยาพื้นบ้าน (มงกุฏ, 2534) การรักษาด้วยสมุนไพร (วุฒิพันธ์, 2533) เรื่องของธาตุสี่ (มงกุฏ, 2534) เป็นต้น และมีการศึกษาศักยภาพของหมอพื้น

บ้านกับการสาธารณสุขมูลฐาน (ทองบุญยศ, 2535 ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุขมหิดล, 2534) รวมไปถึงการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ใช้วิธีคุมกำเนิดในกลุ่มชาวเขมร (ปราโมทย์, 2535) เป็นต้น

งานด้านภาษาและวรรณคดีในระยะ 20 ปีที่ผ่านมามีจำนวนไม่น้อย มีงานการรวบรวมศึกษาเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านและความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิต ความเชื่อและพฤติกรรม (ยุพดี, 2522 ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, 2523 และสุวิไล, 2538) งานด้านการวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอน (สัทธา, 2535) และงานการรวบรวมสุภาษิตเขมร (หอพระสมุดวชิรญาณ, 2497) สำนวน และคำสอน (จิตรภูมิศักดิ์, 2527 และสุวิไล, 2538) งานด้านภาษาและการสื่อสารเป็นงานที่มีผู้ศึกษาวิจัยไว้มาก เช่น เรื่องของอาณาจักรขอม และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจารึกขอมซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนา คำสั่งสอน ภาษิตโบราณต่างๆ (สัทธา, 2526) การอธิบายคำว่า กรอม กระลอมและขอม (จิตร ภูมิศักดิ์, 2529) ตำราเรียนอักษรโบราณอีสาน เช่น อักษรขอม รวมทั้งอักษรธรรม อักษรไทยน้อย โดยกล่าวถึงอักขระวิธีการเขียนการอ่าน และแปลวรรณกรรมเป็นภาษาไทย (มนัส) นอกจากนี้ก็มีการแปลและปริวรรตจารึกภาษาเขมร เช่น จารึกสำนักนางขาว ซึ่งมีอายุราวศตวรรษที่ 16-17 (นัยนา, 2534)

งานด้านการศึกษาลักษณะภาษาของภาษาเขมรถิ่นไทยมีเป็นจำนวนมาก นอกจากเรื่องของชื่อที่มีใช้เรียกเฉพาะกลุ่มชาวเขมรและภาษาเขมรในเมืองไทยดังกล่าวข้างต้นแล้ว David Thomas ได้ให้เกณฑ์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคมในการพิจารณาว่าภาษาเขมรถิ่นไทยมีลักษณะเป็นภาษามากกว่าจะเป็นภาษาถิ่นของภาษาเขมรกัมพูชา วิทยานิพนธ์หลายเล่มศึกษาลักษณะภาษาในพื้นที่ต่างๆ เช่น การศึกษาลักษณะระบบเสียงของภาษาเขมรสุรินทร์ (Smalley 1976, Dhanan and Chartchai 1987) การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาเขมรสุรินทร์กับภาษาเขมรพนมเปญ (ประกอบ, 1987) และศึกษาลักษณะภาษาเขมรทั่วไปทั้งเสียงและไวยากรณ์เฉพาะสำคัญๆ ที่บ้านพรหมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยสำโรง (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) ลักษณะเสียงภาษาเขมรบุรีรัมย์ อำเภอประโคนชัย (Krissana, 1986) ลักษณะภาษาเขมรที่อำเภอรามราชสน จังหวัดฉะเชิงเทรา (Amphon, 1995) ซึ่งแต่ละแห่งก็จะมี ความแตกต่างไปบ้าง ส่วนมากเป็นความแตกต่างในระดับสัทศาสตร์ มีการศึกษาด้านไวยากรณ์ เช่น การศึกษาหน่วยคำ วลี และประโยคภาษาเขมรสุรินทร์ (Pornpen, 1989) ไวยากรณ์ Relational ในภาษาเขมรบุรีรัมย์ (Punsap, 1984) ลักษณะวัจนภาษาเขมรสุรินทร์ (Somkiat, 1982) กริยาประเภท deliberate causative (โดโรธี โทมัส, 1984) และหน่วยคำเติมแสดงเครื่องมือและสถานที่ Instrumental/locative and goal affix N ในภาษาเขมรสุรินทร์ (โดโรธี โทมัส, 1990) เป็นต้น มีการศึกษาด้านสัทศาสตร์ของสระในภาษาเขมรโดยการใช้เครื่องมือวัดเนื่องจากสระในภาษาเขมรมีลักษณะที่ซับซ้อนทั้งจำนวนลักษณะตำแหน่งที่เกิด (David Thomas and Wanna, 1990) มีการศึกษา ลักษณะและบริเวณที่เกิดรูปแปรของพยัญชนะสะกดที่สำคัญในภาษาเขมร ได้แก่ เสียง /-r/, เสียง -(เสียง -c รวมทั้งรูปแปรในพื้นที่ที่พูดภาษาเขมร 37 เขต (Suwilai, 1995 สุวิไล และอรรณ, 2539) แสดงให้เห็นการพัฒนาลักษณะเฉพาะของภาษาเขมรถิ่นไทย เช่น เสียงพยัญชนะสะกด /r/ ซึ่งเป็นเสียงดั้งเดิมในภาษาเขมรและมีหลักฐานอยู่ในรูปภาษาเขียนปัจจุบัน เช่น ในคำว่า /khamer/ ในภาษาเขมรถิ่นสุรินทร์และใกล้เคียงยังคงมีการออกเสียงอยู่อย่างสมบูรณ์ ในขณะที่เสียงพยัญชนะสะกด /-r/ ในภาษาเขมรกัมพูชาได้หายไปแล้วโดยสิ้น

จึงเป็นหลักฐานแสดงว่าภาษาเขมรในเขตประเทศไทย เป็นภาษาที่ยังคงลักษณะดั้งเดิมไว้ นอกจากนี้ยังพัฒนาพยัญชนะ /-ɲ/ และ /-c/ ขึ้นมาแทนที่พยัญชนะ /-ŋ/ และ /-k/ ในคำที่มีสระหน้า และยังพัฒนาเสียงพยัญชนะสะกด /-ʔ/ ซึ่งเป็นการออกเสียงให้ง่ายเข้าขึ้นอีกเสียงหนึ่งด้วย ลำสุดท้ายของปราณีต แยมงาม (2000) ศึกษาลักษณะของภาษาเขมรบุรีรัมย์ซึ่งแตกต่างกันไปตามกลุ่มอายุต่างๆ

ในแง่ของการจัดทำพจนานุกรมและศัพทานุกรมนั้นมีการจัดทำพจนานุกรมภาษาเขมรถิ่นไทยขึ้นถึง 2 เล่ม เป็นพจนานุกรมที่มีรายละเอียดและใช้ภาษาเขมรสุรินทร์เป็นหลัก (ชนะนันท์ และชาติชาย, 2521 และ Stephen Teel, 1988) ทองเหลือง บุญพร้อม จากโรงเรียนบ้านดอนวิทยา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ได้จัดทำพจนานุกรมภาษาเขมรถิ่นไทย-เขมรกำพูชา และภาษาอังกฤษขึ้น (1994) ละออ จงอยู่ จากโรงเรียนสิรินธร จังหวัดสุรินทร์ ได้จัดทำศัพทานุกรมเขมร-ไทย-อังกฤษ เพื่อรวบรวมคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และนอกจากนี้ศัพทานุกรมเขมรถิ่นไทย (Northern Khmer Thesaurus) กำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำโดย Dorothy และ David Thomas

การศึกษารวบรวมภาษาเขมรเชิงสังคมวัฒนธรรมที่เด่นๆ ได้แก่หนังสือ Smalley ชื่อ Linguistic Diversity and National Unity (Smalley, 1994) ซึ่งได้อธิบายภาษาเขมรในเมืองไทยในฐานะที่เป็นภาษาท้องถิ่นย่อย Smalley ได้กล่าวถึงลำดับชั้นทางภาษาในประเทศไทยซึ่งมีภาษาไทยมาตรฐานอยู่ชั้นสูงสุด ทุกคนต้องเรียนรู้ รองลงมาคือภาษาท้องถิ่น ได้แก่ ไทยเหนือ กลาง ใต้ อีสาน (ลาว) ภาษาเขมรเป็นภาษาท้องถิ่นย่อยที่อยู่ในบางพื้นที่ที่ทำหน้าที่เป็นภาษากลางด้วย เช่นแถบอีสานใต้ เป็นต้น ในขณะที่ภาษาของบางกลุ่มชนเป็นภาษากลุ่มหลักๆ ที่ล้อมรอบด้วยภาษาอื่นๆ นอกจากนี้เนื่องจากในบริเวณนี้มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ใกล้เคียงกัน เช่น กูย (ส่วย) เยอ ลาว ไทยโคราช ชาวเขมรในเขตนี้จึงมักพูดภาษาอื่นๆ ได้ด้วย (สุวิไล, 2527 และ Smalley, 1994) มีการศึกษาที่เกี่ยวกับคำศัพท์ที่สะท้อนให้เห็นความคิดและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการผลิตข้าวและวงจรข้าว โดยภาพรวมซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจต่อวิถีชีวิตและสภาพสังคมของชาวเขมร เช่น งานของนเรศวร (1986 และ 1995) การศึกษาชื่อหมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ของสุวิไล และสุขุมารดี, 2527 แสดงให้เห็นว่าชื่อหมู่บ้านนอกจากให้ความเข้าใจถึงประวัติศาสตร์ สภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรต่างๆ ของหมู่บ้าน และนอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าพื้นที่นี้เป็นเขตของชุมชนที่พูดภาษาเขมร โดย 80% ของชื่อหมู่บ้านเป็นภาษาเขมร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังชี้ให้เห็นว่าชื่อหมู่บ้านที่เป็นชื่อราชการและชื่อหมู่บ้านที่เป็นที่รู้จักในท้องถิ่นบางครั้งไม่ตรงกัน ทำให้มีปัญหาในการสื่อสาร เนื่องจากปัญหาภาษาในชื่อ เป็นต้น การศึกษาการใช้คำเรียกและวิธีการทักทาย พูดจาที่ถูกต้องเมื่อบุคคลภายนอกเข้าไปในชุมชนเขมรเป็นเรื่องที่สำคัญ ต้องเรียนรู้ให้สามารถใช้ได้ถูกต้อง เพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ (สุวิไล, 2527) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสรรพนามของชาวเขมรในเมืองไทยและเขมรกำพูชา (Benon, 1988) จากการที่ชาวเขมรมีลักษณะการใช้คำที่มีเสียงสัมผัส และแสดงภาพพจน์จึงมีงานการศึกษาเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทของ Kotchakorn (1991) เรื่องเกี่ยวกับคำเสริมสร้อยในภาษาเขมรสุรินทร์ (Expressive in Surin Khmer) และการเล่นคำในภาษาเขมรสุรินทร์ของ Dorothy และ David Thomas (2525) งานที่น่าสนใจอีกชิ้นหนึ่งคือ การเก็บรวบรวมการขับเพลงที่เรียกว่า เจริญเบริญ ของชาวเขมร ซึ่ง Christian Bauer (2532) ได้อัดเทปความ

ยาวประมาณ 50 ชั่วโมง พร้อมกับถอดเทปและสัมภาษณ์ผู้ร้อง ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่าการร้องประเภทนี้เป็นลักษณะเฉพาะของเขมรไม่ได้มีอิทธิพลมาจากดนตรีอื่นๆ ในภาคอีสานของไทย

นอกจากนี้ก็มีงานด้านการเรียนการสอนภาษาเขมรท้องถิ่น เช่นบทสนทนาภาษาเขมรสุรินทร์ จำนวนประมาณ 50 บท ซึ่งนอกจากมีประโยชน์ในการศึกษาลักษณะภาษาและข้อความภาษาเขมรแล้ว ยังมีเนื้อหาเป็นพื้นบ้าน (เคื่อน, สุวิไล, เดวิด โทมัส 2527) และงานวิทยานิพนธ์ปริญญาโทด้านการใช้ภาษาที่มีปัญหา การพูดและเขียนของเด็กนักเรียนที่พูดภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน (โรจน์, 2527 และณรงค์ฤทธิ์, 2531)

งานที่สำคัญชิ้นหนึ่งคือ การพัฒนาระบบเขียนของภาษาเขมรถิ่นไทย โดยใช้อักษรไทยเพื่อเป็นเครื่องมือในการบันทึกวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้าน และในขณะเดียวกันก็ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารความรู้ต่างๆ ไปสู่ชาวบ้าน เช่น การสื่อสารทั่วไป การสาธารณสุข เป็นต้น ความคิดในการใช้อักษรไทยเพื่อเขียนภาษาเขมรพื้นบ้านนั้น เริ่มมีการทำกันหลายลักษณะ โดยชาวเขมรพื้นบ้านทั่วไป นักวิชาการ นักการศาสนา ส่วนมากใช้กันยังไม่เป็นระบบ และไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการด้านภาษา การใช้ที่สำคัญและเป็นระบบคือ วิธีการเขียนของ William Smalley และ John Ellison ซึ่งใช้ในการเขียนคำแปลคัมภีร์ไบเบิล เป็นภาษาเขมร แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่หลายอย่าง ต่อมาในปี 2530, 2531 และ 2532 สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ได้จัดให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยจัดการประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำระบบเขียนภาษาเขมรขึ้น โดยความร่วมมือของโรงเรียนสิรินธร การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสุรินทร์ และ Summer Institute of Linguistics ประจำประเทศไทย ผลของการประชุมทั้ง 3 ครั้ง ทำให้ได้ระบบการเขียนภาษาเขมรถิ่นไทย โดยใช้อักษรไทยเป็นระบบที่ถูกต้องตามวิชาการด้วยภาษา และในขณะเดียวกันได้มีความเห็นพ้องจากเจ้าของภาษาด้วย ระบบการเขียนนี้ เป็นเครื่องมือสำหรับชาวบ้านได้ใช้เขียนเพลง บันทึกประเพณี และวรรณกรรมต่างๆ และเป็นเครื่องมือสำหรับบุคคลภายนอกได้ใช้เป็นสื่อเพื่อส่งผ่านข้อมูลข่าวสารตรงไปสู่ชาวบ้าน เช่น ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย หรือการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เป็นต้น ดังได้ปรากฏในตัวอย่างในหนังสือการพัฒนากระบวนการเขียนภาษาเขมรถิ่นไทย (สุวิไล และโสภณา, 2533) จากนั้นได้มีงานหลายชิ้นที่ใช้ผลของการศึกษาในครั้งนี้โดยใช้ระบบการเขียนภาษาเขมรถิ่นไทยในการผลิตหนังสือประกอบการอ่านสำหรับชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยหลายชิ้น เช่น นิทานพื้นบ้านเขมร สุขภาพอนามัยเบื้องต้น สุภาพเชิด และวิธีเรียกขวัญอย่างง่ายๆ โดยสุวิไล และคณะ ซึ่งจัดทำขึ้นด้วยความร่วมมือของชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยหลายท่าน จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม ปี 2536 นอกจากนี้ยังมีคัมภานุกรมภาษาเขมรสุรินทร์-ไทย-อังกฤษ โดยละออ จงอยู่ อำเภอเมือง โรงเรียนสิรินธร (2536) และพจนานุกรมภาษาเขมรถิ่นไทย-เขมรกำพูชา-อังกฤษ โดยทองเหลือง บุญพร้อม โรงเรียนบ้านดมวิทยาคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ (2537) เป็นต้น ในปี 2535 มีงานที่น่าสนใจเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาโทของนักศึกษานิเทศศาสตร์ ชิตาภา สุขพล่า (2539) ศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องโรคท้องร่วงโดยใช้เอกสารที่เขียนด้วยภาษาเขมรถิ่นไทยตามระบบที่สร้างขึ้นข้างต้น และเอกสารที่เขียนด้วยภาษาไทยมาตรฐาน โดยเปรียบเทียบในด้านความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ ความสนใจ และได้ศึกษาทดลองใน 2 หมู่บ้านที่พูดภาษาเขมรที่อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลปรากฏว่าหมู่บ้านที่อ่านเอกสารภาษาเขมรถิ่นไทยมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นกว่าเดิมและมากกว่าอีกหมู่บ้านที่อ่านภาษาไทยมาตรฐาน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่ากลุ่มที่อ่านภาษาไทยมีความรู้สึกว่าตนมีความเข้าใจและพอใจเอกสารภาษาไทยมากกว่าก็ตาม พร้อมทั้งก็มีข้อเสนอแนะว่าเอกสารสำหรับชาวบ้านควรทำทั้งภาษาท้องถิ่น เช่น ภาษาเขมรถิ่นไทยควบคู่กันไปกับภาษาไทยมาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีบรรณานุกรมภาษาเขมรถิ่นไทย (สุวิไล, 2539) ซึ่งรวบรวมในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา และงานบรรณานุกรมภาษาเขมรทั่วไป (อรรณ และจตุพร, 2539)

19 - 20 - 21 - 22 ของ กะซอง ชัมเร ชะโอจ รหัส Chg Ksg Smr Soc

ซอง เป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร สาขาย่อยเปียงริก พบในประเทศไทยในจังหวัดจันทบุรี ตราด ในบริเวณที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา และคาดว่ามิใช่ในระยงด้วยดังปรากฏในนิราศเมืองแกลงของสุนทรภู่ซึ่งได้กล่าวถึงไว้ในงานที่เกี่ยวกับชนกลุ่มนี้มีเพียงไม่กี่ชิ้น โดยมีงานเขียนเกี่ยวกับลักษณะและชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป 2-3 ชิ้น เช่นงานของ Lebar (1964) และงานของสุรธาสุพรรณไพบูลย์ (2530) นอกจากนั้นเป็นงานทางด้านภาษาศาสตร์ เช่น การศึกษาระบบเสียงของ Huffman (2530) การศึกษาลักษณะเสียงโดยใช้เครื่องมือวัดของ Theraphan (2534) Edmondson (2540) ซึ่งได้พบลักษณะนำเสียงที่น่าสนใจ มีถึง 4 ลักษณะ นอกจากนี้ก็มีบทความโดย Huffman, (1985) กล่าวถึงระบบเสียงภาษาของ และวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทซึ่งศึกษาลักษณะของภาษาของในเขตหมู่บ้านต่างๆ ในจังหวัดจันทบุรี เช่น งานของสุรธา (2526) สิริกาญจน์ (2530) และสายฝน (2534) ส่วนกุลวดี (2539) ได้ศึกษาลักษณะภาษาของที่จังหวัดตราด เพื่อเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทสาขาจารึกตะวันออก

จากการรายงานออกภาคสนามของอาจารย์และนักศึกษาปริญญาโท สาขาภาษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้พบว่า กลุ่มซองในจังหวัดตราดนั้น เรียกภาษาที่ตนพูดว่า กะซอง และมีลักษณะแตกต่างไปจากภาษาของที่พูดในเขตจันทบุรีไม่สามารถเข้าใจกันได้ทั้งหมด นอกจากนี้ในเขตจังหวัดตราด มีกลุ่มที่เรียกภาษาของตนว่า ชัมเร ซึ่งคนภายนอกเรียกว่า ซอง หรือซองชัมเร เป็นอีกภาษาหนึ่งซึ่งแตกต่างไปจากกะซอง และซอง สำหรับภาษาชัมเรนี้ ธีระพันธ์ (2529) ได้เขียนอธิบายลักษณะระบบเสียงของภาษาชัมเรโดยสังเขป และในขณะนี้พรสวรรค์ พลอยแก้ว กำลังศึกษาเพื่อเขียนเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก สาขาภาษาศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดล นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษาของ กะซอง และชัมเร ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการอีกด้วย ส่วนภาษาชะโอจนั้นพบที่อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ได้กล่าวถึงในงานแผนที่ภาษาและชาติพันธุ์ในประเทศไทยโดย สุวิไล และคณะ ฯ